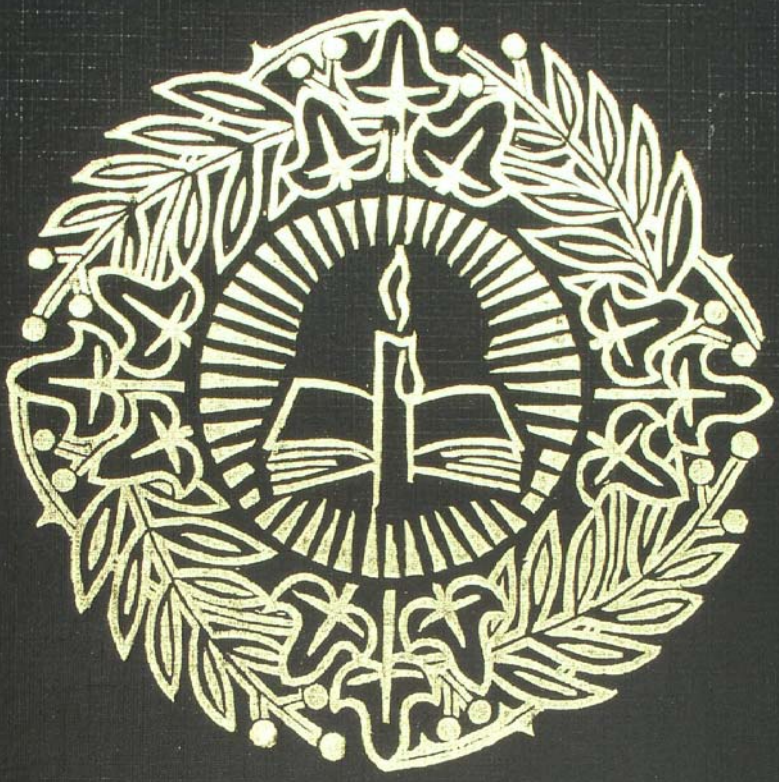

VIEȚILE SFINȚILOR

PE

MARTIE

VIEȚILE SFINȚILOR

PE

LUNA MARTIE

RETIPĂRITE ŞI ADĂUGITE
CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
DUPĂ EDIȚIA DIN 1901-1911

EDIȚIA A II-A

EDITURA EPISCOPIEI ROMANULUI – 2001

VROPOLEO

©VIEȚILE SFINȚILOR
pe toate lunile
apar sub îngrijirea
P. C. Arhim. Ioanichie Bălan

INTRODUCERE

Cu ajutorul lui Dumnezeu, ies de sub tipar Vieţile Sfinţilor pe luna Martie, care formează al şaptelea volum din cele douăsprezece volume pe tot anul.

Ca şi lunile precedente, luna martie este plină de exemple vii de sfinţi - ierarhi, mucenici, mărturisitori, cuvioşi şi drepţi -, care s-au jertfit pentru Evanghelia lui Hristos, răbdând tot felul de chinuri, ispite, nevoinţe şi rele pătimiri, fiind întăriţi de harul Duhului Sfânt şi având ca scop mărturisirea dreptei credinţe, izbăvirea de patimi şi dobândirea mântuirii.

Pilda vieţii acestor sfinţi, precum şi învăţăturile lor, au darul de a ne întări pe toţi în buna nevoinţă, de a ne hrăni duhovniceşte şi de a ne călăuzi pe calea pocăinţei spre Hristos, ştiind că *nu avem aici cetate stătătoare, ci pe aceea ce va să fie o căutăm* (Evrei 13, 14).

Sărbătoarea care împodobeşte şi umple de lumină luna martie şi tot crugul anului, este praznicul Bunei Vestiri. Şi, dacă ne gândim că luna martie era considerată în Legea Veche ca prima lună a anului, luna creaţiei lumii, luna vieţii, a primăverii şi a înnoirii, luna eliberării din robia Egiptului, precum şi luna paştelui iudaic, care avea loc la 14 Nisan - adică martie -, ne dăm seama ce importanţă mare are acest praznic, când Hristos Se întrupează în sânul Preasfintei Fecioare Maria. Tot în această lună Iisus Hristos S-a răstignit şi a înviat din morţi, făcându-Se începătură celor adormiţi.

În lumina praznicului împărătesc al Bunei Vestiri, care este praznicul bucuriei şi al împăcării, şi în nădejdea Învierii s-au nevoit toţi sfinţii şi ne nevoim şi noi cei ce credem în Hristos. În lumina aceasta au urmat lui Hristos toţi sfinţii pe care-i prăznuim în această lună.

Este destul să citim vieţile Sfinţilor Ierarhi Sofronie şi Chiril ai Ierusalimului, ca şi viaţa Sfântului Grigorie Dialogul, papă al Romei, ca să ne dăm seama cât de mult au luptat pentru apărarea Ortodoxiei, într-o vreme când Biserica lui Hristos era atacată de monoteliţi şi de arabi. Este destul să citim, de asemenea, vieţile Sfinţilor Mărturisitori

şi apărători ai sfintelor icoane, ca: Sfinţii Teofan, Iacob, Teofilact şi Ştefan, pe care-i prăznuim în această lună, care au pătimit surghiunie, bătăi şi negrăite chinuri în secolele VIII-IX, pentru că se împotriveau împăraţilor şi ierarhilor iconoclaşti, ca să luăm şi noi de la ei mai mult curaj şi bărbăţie în mărturisirea lui Hristos şi a credinţei ortodoxe, apărată cu jertfă şi sânge de înaintaşii noştri.

Este destul să citim vieţile Sfinţilor 40 de Mucenici, care au pătimit în cetatea Sevastiei, sau viaţa Sfintei Evdochia din ziua de 1 martie, sau pătimirea Sfinţilor Hrisant şi Daria, din 19 martie, precum şi pătimirea Sfântului Nicon cu cei 199 de ucenici ai săi pomeniţi la 23 martie, ca să ne umplem sufletul de tărie duhovnicească şi îndelungă răbdare pe calea mântuirii.

Dar cum vom putea vorbi despre nevoinţele Cuvioşilor Părinţi Gherasim de la Iordan şi Anin Pustnicul, care, pentru sfinţenia lor, făceau multe minuni şi erau slujiţi de lei? Sau cum să nu ne minunăm de viaţa îngerească a Sfântului Pavel cel Simplu, ucenicul Sfântului Antonie cel Mare, care se prăznuieşte la 7 martie? Apoi cât de minunată este viaţa Sfântului Benedict de Nursia, întemeietorul monahismului în Apusul Europei, mare făcător de minuni, prăznuit la 14 martie; ca şi viaţa Sfântului Ioan Scărarul din secolul VII, care a strălucit ca un luceafăr în Muntele Sinai şi ne-a lăsat minunata sa carte, intitulată *Scara*, a cărui prăznuire se face la 30 martie. Amintim aici şi pe Sfântul Mucenic Conon, izgonitorul de diavoli, ca şi pe Cuvioasa Anastasia, prăznuită la 10 martie, care s-a nevoit în chip bărbătesc în pustiul Egiptului.

Un mare nevoitor, înainte văzător şi făcător de minuni este şi Sfântul Vasile cel Nou, care s-a nevoit mulţi ani de zile în Constantinopol, în secolul X. Prin ucenicii săi, Grigorie şi Teodora, se păstrează până astăzi în tradiţia ortodoxă, învăţătura despre vămile văzduhului, prin care trece sufletul omului după moarte.

Pomenim aici şi viaţa Sfântului Alexie, «omul lui Dumnezeu», din Roma, a cărui nevoinţă şi răbdare uimesc inimile cititorilor şi izvorăsc lacrimi, dovedind tuturor că mântuirea se dobândeşte cu multă osteneală.

Recomandăm acest volum tuturor bunilor creştini, care au gustat din dulceaţa scrierilor aghiografice, ca un ospăţ duhovnicesc şi îndemn pe calea mântuirii, în Iisus Hristos, Mântuitorul lumii.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria
10 Februarie, 1996

LUNA MARTIE

ZIUA ÎNTÂI

CUVIOASA MUCENIŢĂ EVDOCHIA

Pe vremea lui Traian împăratul (98-117), în cetatea ce se numeşte Iliopolis, care este în Siria cea dinăuntru, în stăpânirea Feniciei din Liban, care se mărgineşte cu ţara evreiască, trăia o fecioară pe nume Evdochia, cu neamul şi cu credinţa samarineancă, slujitoare a diavolului, lăcaş şi unealtă preacumplită a lui. Şi era atât de frumoasă şi cu chip minunat, încât nu putea nici un zugrav să-i înfăţişeze frumuseţea ei deplin. Astfel Evdochia, înşelând pe mulţi, îi vâna ca şi cu un laţ şi îi atrăgea la pierzare prin frumuseţe, adunând bogăţiile lor în ale sale vistierii nedrepte prin sârguitoare necurăţie trupească.

Şi străbătând despre dânsa vestea pretutindeni, mulţime de tineri de bun neam şi stăpânitori de prin alte ţări şi de prin cetăţi se adunau la Iliopolis, ca şi cum ar avea alte treburi; dar de fapt, ca să vadă pe Evdochia şi să se îndulcească de frumuseţile celei care adunase atâta bogăţie prin faptele cele pline de păcate, încât puţin de nu se asemăna cu vistieriile cele împărăteşti. Şi aşa prin îndelungată vreme şi prin adunarea lucrurilor celor de mult preţ, murise cu sufletul în necurata viaţă. Şi prin învârtoşarea inimii atât de mult se împietrise, încât nici o altă putere, fără numai cea dumnezeiască, nu putea tămădui durerea sufletească a păcătoasei celei deznădăjduite.

Însă după aceea a venit vremea în care a sosit la dânsa mâna Păstorului cel bun, Care caută oile cele rătăcite. Şi a cunoscut Făcătorul a Sa zidire stricată prin răutatea diavolului şi a voit a o înnoi. Stăpânul cel adevărat al casei S-a îngrijit de roadele viei ce se aflau de faţă spre răpirea vrăjmaşului. Cel ce stăpâneşte vistieriile cele cereşti, S-a sârguit a duce în veşnica comoară drahma care se tăvălea pe pământ în tină şi se pierdea.

Păstorul bunătăţilor care le nădăjduiesc drepţii a chemat pe acea deznădăjduită samarineancă spre a Sa nădejde, iar pe diavolul l-a lăsat deşert, şi, pe cea care se tăvălea oarecând ca un dobitoc în noroi, a făcut-o mieluşea fără întinăciune. Aceea care mai înainte a fost vas al necurăţiei s-a umplut de curăţenie. Groapa cea de noroi s-a făcut izvor limpede şi veşnic. Râul cel tulbure s-a prefăcut în iezer binemirositor. Necurăţia puţului cel greu mirositor s-a făcut alabastru cu mir de mult preţ. Şi aceea care era ca o moarte sufletească a multora din oameni, multora le-a fost pricinuitoare de mântuire. Iar începutul întoarcerii ei către Dumnezeu a fost într-acest fel:

Un monah oarecare binecredincios cu numele Gherman, venind din străinătate prin Iliopolis la al său lăcaş, a intrat în cetate, fiind seară, şi a rămas la un cunoscut creştin care-şi avea casa aproape de poarta cetăţii, chiar lângă peretele casei fetei aceleia pentru care ne este cuvântul.

Acolo monahul acela, odihnindu-se puţin după obiceiul său, s-a sculat noaptea la cântarea de psalmi. Şi după săvârşirea rugăciunii sale a şezut şi, luându-şi cărticica ce o purta la sine, a citit multă vreme. Şi era în cărticică scris despre înfricoşata judecată a lui Dumnezeu, când drepţii se vor lumina ca soarele întru Împărăţia cerului, iar păcătoşii vor merge în focul cel nestins, unde în veci vor fi munciţi cumplit fără de sfârşit. Iar după rânduiala şi purtarea de grijă a lui Dumnezeu, în acea noapte Evdochia se odihnea singură, închizându-se în căsuţa sa cea de culcare, lângă care, de cealaltă parte, era vecină cămara în care înnoptând monahul acela, se îndeletnicea la rugăciune şi la citire.

Şi când a început monahul cântarea sa de psalmi, ea s-a deşteptat şi a ascultat toată citirea până în sfârşit, şezând în tăcere pe pat; pentru că auzea Evdochia toată citirea de vreme ce numai un perete îi despărţea pe dânşii, iar monahul citea cu glas tare.

Deci ascultând păcătoasa cele ce se citeau, foarte mult s-a umilit şi a petrecut fără de somn până la ziuă, înspăimântându-se cu inima; şi se gândea la mulţimea păcatelor sale, la înfricoşata judecată a lui Dumnezeu şi la munca cea nesuferită a păcătoşilor.

Iar făcându-se ziuă şi darul lui Dumnezeu îndată deşteptând-o spre pocăinţă, a trimis să cheme la sine pe monahul acela, care a citit noaptea din carte. Şi venind monahul, Evdochia l-a întrebat, zicând: „Cine eşti tu, omule, şi de unde ai venit? Ce fel de viaţă ai şi de ce credinţă eşti? Spune-mi te rog tot adevărul, căci, auzind ceea ce s-a citit de tine în noaptea aceasta, foarte mult mă înspăimânt cu duhul şi mă tulbur cu gândul, de vreme ce am auzit lucruri înfricoşate şi de

mirare care până acum au fost neauzite de mine. Şi de este adevărat că cei ce păcătuiesc se vor arunca în foc, apoi cine se va putea mântui?"

Iar fericitul Gherman a zis către dânsa: „De ce credinţă eşti tu, doamnă, de vreme ce spui despre tine că niciodată n-ai auzit de înfricoşata judecată a lui Dumnezeu, nici puterea cuvintelor celor ce s-au citit n-ai priceput-o vreodată?"

Evdochia a zis: „Şi cu patria şi cu credinţa sunt samarineancă, iar cu bogăţia cea peste măsură sunt îndestulată. Dar aceasta mai mult mă tulbură şi mă înfricoşează, că am auzit cartea cea citită de tine strigând: *Vai celor bogaţi!* şi îngrozindu-i pe aceştia cu focul cel nestins şi veşnic. Dar eu cuvinte de acest fel niciodată n-am auzit în cărţile credinţei noastre. De aceea mult m-am înspăimântat de frică, auzind lucruri noi şi neaşteptate".

Iar fericitul Gherman a întrebat-o, zicând: „Ai bărbat, doamnă? Şi de unde îţi vine acea îndestulată bogăţie, precum zici?" Ea a răspuns: „Eu nu am bărbat după lege, ci de la mulţi bărbaţi am adunat bogăţiile pe care le am. Şi dacă bogaţii după moarte vor fi osândiţi la o muncă atât de grea şi veşnică, apoi ce folos îmi este de bogăţiile cele adunate fără de măsură?" A zis către dânsa Gherman: „Spune-mi adevărul, fără minciună, căci şi Hristos al meu, Căruia Îi slujesc, este nemincinos: voieşti să te mântuieşti fără de bogăţii şi să trăieşti în veselie şi bucurie în veacul cel nesfârşit? Ori împreună cu bogăţia ta vrei să arzi cumplit în focul cel veşnic?"

Evdochia a zis: „Mult mai de folos îmi este să-mi câştig fără de bogăţie viaţa veşnică, decât să pier odată cu bogăţia în foc şi pe veci. Însă mă minunez pentru ce va fi muncit astfel bogatul după moarte? Au doar Dumnezeul vostru se aprinde cu vreo mânie aspră şi nemilostivă asupra bogaţilor?"

Gherman a zis: „Nu este aşa, Dumnezeu nu se întoarce dinspre cei bogaţi, nici nu-i opreşte a fi bogaţi. Dar dobândirea cea nedreaptă a bogăţiilor şi cheltuirea lor în desfătări şi poftele păcatelor le urăşte. Iar dacă cineva îşi câştigă bogăţii cu dreptate şi cele câştigate le cheltuieşte prin faceri de bine, acela este fără de păcat şi drept înaintea lui Dumnezeu. Pe când acela care adună bogăţia din răpire şi din nedreptate sau din orice fel de faptă a păcatului şi o ascunde, nefiindu-i milă de săraci, nici dând celor ce cer, nici îmbrăcând pe cei goi, nici săturând pe cei flămânzi, aceluia fără de milă îi va da munca cea cumplită a iadului".

Evdochia zise: „Au doar nedrepte ţi se par a fi bogăţiile mele?" Iar Gherman i-a răspuns: „Cu adevărat sunt prea nedrepte şi prea

urâte lui Dumnezeu, mai mult decât tot păcatul". Iar ea a zis: „Pentru ce aşa? Căci eu pe mulţi goi i-am îmbrăcat, multor flămânzi am dat hrană de saţ, iar pe alţii şi cu aur i-am mângâiat puţin. Deci, cum zici că este rea bogăţia?"

Gherman a răspuns: „Ascultă-mă pe mine, cu luare aminte. Nimeni nu intră în baie să se spele şi nu voieşte să-şi întineze trupul său, acolo unde vede o apă necurată şi tulbure, ci intră şi se spală acolo unde vede o apă curată. Dar tu cum poţi a te curăţi cu fapte de milostenie din necurăţia păcatului cea urâtă, tăvălindu-te de voia ta într-însa şi trecând cu vederea apa cea curată a milostivirii lui Dumnezeu? Iată, cu adevărat, pe tine acea întinăciune a faptelor tale necurate, ca apa potopului te va duce cu multă putere în prăpastia cea cu pucioasă şi cu smoală care arde cu veşnica flacără a mâniei lui Dumnezeu. Pentru că bogăţiile cu care eşti îndestulată îi sunt urâte marelui Stăpân şi veşnicului Judecător ca cele ce sunt osândite mai înainte de judecată, de vreme ce sunt adunate prin înşelăciune şi desfrânare. Nici nu te foloseşte pe tine aceea că o părticică mică, din cele multe bogăţii necurate, o dai uneori la puţini săraci. Pentru că mica plată a faptei celei bune o pierde mulţimea fără de măsură a faptelor rele, precum puţina mirosire bună, o biruieşte duhoarea cea rea; şi nici nu poţi cândva să câştigi vreun dar, până ce încă de bunăvoie petreci în necurăţie.

Nu te vei învrednici de milostivirea lui Dumnezeu, dacă nu vei lepăda mai întâi necurăţia cea fără de măsură a desfrânării ce este în tine şi nu o vei spăla prin pocăinţă şi de nu te vei curăţi şi nu te vei împodobi cu lucruri drepte. Pentru că celui ce umblă prin spini cu picioarele desculţe i se rănesc picioarele de mulţi ghimpi ascuţiţi şi chiar de ar scoate unii ghimpişori, însă cei mai mulţi rămân în trup şi-l chinuiesc cu durere. Astfel şi pe tine prea puţin te foloseşte a face cândva puţină milostenie unui sărac, ca şi cum ai pierde un păcat mic, când cei mai mulţi spini ai păcatului rămân înăuntrul conştiinţei tale, spre muncirea ta cea mai cumplită. Pentru că Dumnezeu cel mâniat de tine, înfricoşatul şi dreptul Izbânditor, te înfricoşează cu muncile veşnice şi nesuferite, care sunt pregătite celor nepocăiţi. Iar tu de vrei să mă asculţi, te vei putea mântui de muncile ce te aşteaptă şi vei câştiga bucuria cea veşnică".

Evdochia a zis: „Robule al Dumnezeului Cel viu, rogu-te, şezi puţin cu mine şi arată-mi cu de-amănuntul îndreptarea acelor lucruri prin care este cu putinţă cuiva a se învrednici de mila lui Dumnezeu, ca şi eu, urmând acelora, să-mi pot câştiga mântuire prin chivernisirea cea dreaptă a bogăţiilor, pentru că ai zis că Dumnezeu

iubeşte împărţirea cea dreaptă şi făcătoare de bine a bogăţiilor. Căci pe mine nimic nu mă opreşte, chiar dacă mi-aş împuţina lucrurile din casă, a mă răscumpăra de acele munci pe care în ziua Judecăţii, precum grăieşti, le vor lua cei ce sunt urâţi de Dumnezeu.

Iată, cinstite părinte, am un mare număr de robi; pe aceia îi voi duce la Dumnezeul tău încărcaţi cu aur, cu argint şi cu lucruri de mult preţ, mergând tu înainte, dacă prin a ta mijlocire va binevoi să primească acea aducere a mea şi să-mi dea pentru ea mântuire".

A zis către dânsa Gherman: „Să nu socoteşti că Dumnezeu este după obiceiul omenesc şi are trebuinţă de acele lucruri pământeşti, care la oameni sunt de mult preţ. Pentru că El, fiind neasemănat de bogat mai mult decât toţi împăraţii pământeşti, a sărăcit de voie pentru a noastră mântuire, ca prin acea sărăcie să ne cumpere nouă mântuire veşnică. Deci, acele bogăţii ce le ai, o, fiică, să le împarţi neputincioşilor şi săracilor, pentru că aceia sunt iubiţi de Dumnezeu; iar pe cele ce le dă lor cineva, pe acelea Dumnezeu le socoteşte a fi date Lui. Pentru aceea, puţină avere vremelnică împărţită săracilor, o răsplăteşte cu cereşti vistierii care niciodată nu se împuţinează.

Astfel să faci şi tu, fiică, şi apropie-te de sfânta şi mântuitoarea baie a Botezului prin care spălându-te de tina tuturor păcatelor tale, vei fi de aici înainte curată şi fără prihană, născută a doua oară prin darul Sfântului Duh. Astfel vei câştiga fericita moştenire, întru care te vei desfăta întru lumina cea nestricăcioasă şi veşnică, care nu are întuneric, nici noapte şi nici un fel de mâhniri şi dureri şi nici fapte rele. Şi fii mieluşea sfântă în pajiştile cele cereşti, păscându-te de Iisus Hristos, Mântuitorul nostru. În scurt zic, dacă voieşti să te mântuieşti, fiică, fă cele ce te sfătuiesc eu şi fericită vei fi în veci".

Răspuns-a Evdochia: „De nu s-ar fi adâncit în mintea mea cuvintele cele ce s-au citit de tine şi pe care le-am auzit bine în noaptea trecută, nu te-aş fi chemat aici. Deci, ia aur de la mine cât voieşti şi stai aici câteva zile, învăţându-mă creştineasca voastră credinţă şi povăţuindu-mă la fapta bună; ca împărţindu-mi bogăţiile şi averile mele şi rânduindu-le toate precum se cuvine, să merg în urma ta, oriunde vei merge".

A zis fericitul Gherman: „Nu-mi trebuie aur. Destul îmi este nădejdea mântuirii tale, pentru că pricina aceasta îmi este binecuvântată mie ca să mai zăbovesc aici câteva zile, nădăjduind a afla oaia cea pierdută şi a o aduce în ograda lui Hristos. Deci, cu toate că mă grăbeam să merg spre locuinţa mea, însă voi mai sta aici puţin, pentru a te întoarce către Dumnezeu, dar tu să faci toate cele ce-ţi zic. Cheamă pe unul din presbiterii creştini care este într-această

cetate ca, învăţându-te după rânduiala bisericească, să te boteze, pentru că aceea este cap şi temelie a mântuirii. Iar după aceea vor merge cu a lor rânduială şi celelalte fapte cuviincioase ale plăcerii de Dumnezeu".

Auzind aceasta Evdochia de la fericitul bătrân, a chemat pe una din slugile cele mai de cinste ale casei sale şi i-a poruncit să meargă îndată la biserica creştină şi să cheme de acolo pe preot, rugându-l să nu pregete a veni. Însă i-a poruncit să nu-i spună numele aceleia ce-l caută şi pentru ce. Deci, sârguindu-se trimisul degrabă, a venit preotul, pe care văzându-l Evdochia, i s-a închinat până la pământ şi a sărutat cinstitele lui picioare. După aceasta i-a grăit: „Rogu-te pe tine, stăpâne, şezi puţin şi spune-mi toate despre credinţa voastră; căci voiesc şi eu să fiu creştină".

Iar preotul, mirându-se de acel grai, a întrebat-o: „Din care rea credinţă eşti, încât doreşti a trece la creştineasca bună credinţă?" Răspuns-a ea: „Sunt samarineancă atât cu neamul, cât şi cu credinţa, şi la toată lumea am fost soţie. Pentru ce să nu-ţi spun eu ţie tot adevărul? Sunt părtaşă a multor răutăţi. Iar când am auzit că păcătoşii, de nu se vor pocăi şi nu se vor face creştini, după moarte vor fi munciţi în focul cel veşnic, am zis în mintea mea ca îndată să mă fac creştină".

Răspuns-a preotul: „Dacă ai fost ca o mare a păcatelor, fă-te de aici înainte liman al mântuirii; dacă ai fost tulburată de multe vânturi, intră de acum dar întru alinare; şi dacă ai fost supusă valurilor celor cumplite, caută de acum roua cea de dimineaţă ce se pogoară din cer; şi, dacă prin furtuna cea îndelungată eşti întunecată, de acum caută pe Ocârmuitorul cel bun, care fără de primejdie te va povăţui în a Sa alinare, acolo unde sunt vistieriile a toată dreptatea, şi te sârguieşte să fii moştenitoare a bunătăţilor celor ce sunt acolo. Iar bogăţiile cele pământeşti pe care le ai să le împarţi la cei ce au trebuinţă şi să te scapi de amărăciunea păcatului, precum şi din întunericul şi focul cel nestins ce te aşteaptă pe tine, de nu te vei pocăi".

Evdochia, auzind aceasta, a lăcrimat şi, lovindu-se în pieptul său, a zis: „Cu adevărat, oare nu este la Dumnezeul vostru milă pentru cei păcătoşi?" Răspuns-a preotul: „Celor păcătoşi, care se pocăiesc după primirea semnului credinţei, adică a Sfântului Botez, le iartă Domnul toate păcatele vieţii celei din necredinţa de mai înainte. Iar celor ce petrec în păcate şi la pocăinţă nu gândesc, nu le dă iertare, şi unii ca aceia vor fi munciţi fără milostivire".

Zis-a Evdochia: „Spune-mi, părinte, oare socoteşti că sunt în cer mai mari bucurii şi mai scumpe decât acestea care sunt pe

pământ? La noi cu adevărat sunt multe vistierii de aur, de argint şi de pietre scumpe, şi toată veselia şi desfătarea. Pe lângă acestea, avem şi îndestulare de peşti, de păsări şi covârşire de tot felul de mâncări şi de băuturi. Oare mai mult decât acestea se află acolo în cer?" A zis către dânsa preotul: „De nu-ţi vei depărta mintea de la înşelăciunea lumii acesteia şi de nu vei trece cu vederea desfătările cele vremelnice, nu vei putea privi spre viaţa cea veşnică şi nu vei şti desfătările cele negrăite ce sunt întru dânsa şi bogăţiile cele nespuse. Iar de voieşti să le câştigi pe acelea, uită mândria şi veselia lumii acesteia".

Răspuns-a Evdochia: „Să nu fie aceea, stăpânul meu, ca să iubesc vreun lucru vremelnic şi degrabă pieritor mai mult decât viaţa cea fără de moarte şi fericită; ci aceasta este pe care o caut, părinte. Oare dacă voi primi credinţa creştină, voi putea să am nădejde tare şi fără de îndoială cum că voi merge la viaţa cea fără de moarte, precum zici? Şi ce semn îmi dai prin care să mă încredinţez eu cum că acelea ce grăieşti aşa sunt? Prin ce voi cunoaşte iertarea multelor mele păcate de la Dumnezeul vostru? Pentru că de voi da la săraci bogăţiile ce le am, întru care pot să mă îndestulez încă mulţi ani ai vieţii mele cu prea multă desfătare şi veselie, şi de-mi voi risipi toate averile mele precum mă sfătuieşti, iar după aceea nu voi câştiga cele spuse de tine, atunci cine va fi mai ticăloasă şi mai nevoiaşă decât mine, când nu-mi va rămâne nici o scăpare în cea mai de pe urmă nevoie a mea? Pentru că oamenii pe care cu răutatea mea i-am mâhnit, dacă voi începe a cere ajutor de la dânşii întru sărăcia mea, aceia, scârbindu-se, se vor lepăda de mine.

De aceea sunt mâhnită şi mă tulbur cu gândul, fiindcă nu sunt încredinţată pentru cele viitoare. Deci îmi trebuie o mare încredinţare şi întărire întru acelea pe care mi le făgăduieşti cu mărime de suflet, spunându-mi de milostivirea Dumnezeului vostru, Care iartă cu înlesnire păcatele celor ce se pocăiesc. Cu adevărat, de mă voi încredinţa despre aceea desăvârşit, voi începe cu îndrăzneală a-mi risipi toate ale mele, şi mă voi duce unde mă vei chema, şi voi sluji acelui Dumnezeu în toate zilele vieţii mele. Şi, precum am fost altora pildă de fărădelegi, aceloraşi le voi fi chip ales de pocăinţă. Dar să nu te minunezi, părinte, de această îndoire a mea, pentru că sunt noi şi neaşteptate cele ce aud, iar în cărţile noastre şi în credinţa samarineană, în care sunt crescută, niciodată nu le-am auzit şi nici urmă n-am aflat cândva de nişte asemenea învăţături".

Preotul a zis către dânsa: „Să nu te tulburi deloc, învăluindu-te cu cuget nestatornic, o, Evdochia, şi nu-ţi lăsa mintea să fie risipită.

Căci ceea ce te tulbură este înşelăciune a începătorului răutăţii, a diavolului, urâtorul mântuirii tale. Pentru că acel duh făcător de răutate, după ce te-a văzut deşteptându-te spre slujba lui Hristos, ca să-ţi risipească mântuitorul sfat, îndată a pus în inima ta gânduri de îndoire şi de înfricoşare deşartă. În acest fel diavolul nădăjduieşte să te întoarcă de la calea cea dreaptă şi să te întărească iarăşi în viaţa păcătoasă cea mai dinainte. Astfel cu ticăloşie fiind robită, vrea să te tragă în pierzare şi la moarte prin iubirea de lume deşartă şi pătimaşă; că acela este lucrul lui cel viclean. Aceasta este sârguinţa lui cea mare, să întoarcă pe oameni de la calea cea bună, să-i aducă la îndărătnicie şi să-i facă prieteni şi părtaşi cu el în munca cea veşnică şi în focul cel nestins. Iar de doreşti să afli cu dinadinsul despre bunătatea, negrăita milă şi iubirea de oameni a Dumnezeului nostru de Care ai auzit, să ştii că este gata să-i primească pe cei ce se pocăiesc, întâmpinându-i de departe cu întinse braţe părinteşti şi, iertându-le păcatele, să le dăruiască viaţă veşnică.

Încredinţează-te întru aceasta, ridicându-ţi mintea de pe pământ sus şi, lăsând grijile cele vremelnice, gândeşte-te la viaţa veşnică. Încă este trebuinţă pentru aceasta şi de rugăciune cu trezvie şi cu smerenie; căci Dumnezeu numai astfel se împacă cu sufletul şi răsare lumina dumnezeiască într-însul, arătându-i tot adevărul. Atunci cunoaşte omul ce este deşertăciunea lumii acesteia atât de vremelnică şi ce este veacul ce va să fie; şi cât sunt de vătămătoare desfătările vieţii acesteia, cât de bun este Dumnezeu şi cât de nemăsurată este milostivirea Lui.

Aşadar, de voieşti să mă asculţi pe mine şi să te mântuieşti, leapădă hainele tale de mare preţ şi te îmbracă în altele proaste. Apoi, închizându-te într-o cămară osebită a casei tale, să petreci acolo şapte zile şi, aducându-ţi aminte de toate păcatele, să le mărturiseşti cu lacrimi lui Dumnezeu, Ziditorul tău. Încă posteşte şi te roagă, ca să binevoiască Domnul nostru Iisus Hristos să te lumineze şi să te povăţuiască ce să faci ca să-I fii bine plăcută Lui.

Dar să mă crezi că nu în zadar vei face ceea ce te sfătuiesc, că este milostiv şi îndurat fără de măsură Stăpânul nostru şi are obiceiul de a întâmpina de departe cu darul Său pe cei ce se sârguiesc a se întoarce către El; căci totdeauna se bucură de pocăinţa păcătosului".

Zicând unele ca acestea preotul şi văzând pe Evdochia că se învoieşte cu sfatul lui, s-a sculat să plece, grăindu-i prooroceşte la sfârşit acest cuvânt mântuitor: „Hristos Dumnezeu, Cel ce a îndreptat pe vameş şi a miluit pe păcătoasa care a plâns la picioarele Lui,

Acela să te îndrepteze şi pe tine, să te miluiască şi să facă numele tău slăvit peste tot pământul. Amin!"

Deci ieşind preotul, fericita Evdochia, nezăbovind întoarcerea sa către Dumnezeu, îndată a chemat pe una din slujnice şi a zis către dânsa: „Dacă va veni cineva aici din cei ce voiesc să mă vadă, dorind să intre la mine, vezi să nu ştie că sunt acasă şi nimeni să nu-i spună nimic de mine. Ci să-i spui că m-am dus la un sat depărtat, unde voi zăbovi acolo nu puţină vreme, pentru oarecare trebuinţă. Dar să porunceşti şi portarului să nu lase aici pe nimeni, ca astfel să înceteze toate lucrurile în casa mea. Iar cei ce fac în toate zilele bucate la masa mea să nu le mai aducă aici, ci să închideţi porţile cele mari ale casei până ce voi porunci eu a se deschide şi toate să le faceţi aşa ca şi cum n-aş fi acasă".

În acest chip poruncind slujnicei, s-a întors la fericitul Gherman şi i-a grăit: „Rogu-mă ţie, părinte, spune-mi ceea ce te voi întreba: Pentru ce voi, monahii, vieţuiţi în locuri pustii, lăsând atâta dulceaţă a vieţii din cetate împreună cu oamenii? Oare mai multă plăcere găsiţi în pustietăţi?"

Fericitul Gherman a răspuns: „Nu, fiică, nu aflăm în pustietăţi nici unele dintre acelea pe care le socoteşti a fi plăcere. Dar lăsăm cetăţile şi plăcerea lumească şi fugim în pustie, pentru ca să scăpăm de deşarta trufie şi să omorâm patimile trupeşti cu foamea, cu setea, cu ostenelile, cu haine rupte şi cu neajungerea tuturor celor trebuincioase. Astfel ne îndepărtăm de locurile cele lesnicioase de păcătuire, căci cu înlesnire cade în păcat cel ce vieţuieşte în cetate. Pe de o parte se biruieşte de neputinţa firească, iar pe de alta se înşeală de diavol, de vederea feţelor frumoase şi de auzul cuvintelor celor desfrânate. Pentru că în cetate se nasc gândurile cele necurate şi se întinează sufletul. Iar sufletul, fiind întinat, îşi are închisă intrarea în Împărăţia cerului până ce se curăţeşte prin pocăinţă; pentru că în cer este scaunul luminii celei veşnice, al veseliei adevărate şi al dulceţilor celor nemincinoase, neavând nici o întunecare de necazuri şi amărăciune, nici de fapte rele.

Iată ai auzit pentru ce ne ducem în pustie: ca să ne păzim de păcat în zilele vieţii noastre, iar păcatele făcute să le curăţim prin asprimea petrecerii din pustie şi într-acest chip să ne facem intrare liberă spre fericirea cea cerească. De aceea toată sârguinţa şi îngrijirea noastră este ca trupurile noastre să le păzim neîntinate de lucrurile necurate, iar mintea noastră s-o păzim nevătămată de gândurile rele, străină de toată răutatea, vicleşugul, făţărnicia, cârtirea, clevetirea, zavistia, iuţimea şi mânia.

Aşa vom fi asemenea cu îngerii, precum ne-a vestit Hristos în Evanghelie, cu Sfânta Sa gură. Iar pentru primirea Împărăţiei cerului, bogăţiile nu ajută la nimic iubitorului care le adună cu nesaţ, ci îl fac pe el ca un mort ce zace nelucrător în groapă. Deci, dacă voim să câştigăm iertare de păcatele noastre, să ne sârguim în cealaltă vreme a vieţii să călătorim pe calea poruncilor Domnului, umblând pe cărarea dreptăţii şi a adevărului şi ca pe o haină să rupem inimile noastre cu jale pentru păcate şi neîncetat să strigăm către Dumnezeu, pentru că numai aşa vom şterge necurăţia păcatului de care grăieşte David: *Învechitu-s-au şi au putrezit rănile mele de către faţa nebuniei mele*.

Iar care cuvinte ni se cade a le cânta de-a pururea întru rugăciune Domnului, acelaşi David ni le aduce aminte, zicând: *Cât sunt de dulci cuvintele Tale gâtlejului meu, mai mult decât mierea, gurii mele*. Şi atât sunt de dulci cuvintele Domnului, încât covârşesc toată dulceaţa tuturor mâncărilor celor dulci şi a băuturilor celor preascumpe şi întăresc sufletul mai mult decât mâncarea pe trup. Drept aceea grăieşte despre dânsele dumnezeiasca Scriptură: *Vinul veseleşte inima omului, iar pâinea inima omului o întăreşte*. Vinul acela şi pâinea însemnează poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, care ca nişte pâine şi vin sunt pentru sufletul omenesc; căci, întru tăria şi veselia inimii, scot pe cel păcătos din toate lucrurile necurate, şi îndreptează pe cel ce se întoarce către Domnul, dacă omul se desprinde de dânsele cu osârdie şi neîncetat.

Deci, lepădând de pe tine haina cea frumoasă şi îmbrăcându-te în cea smerită, apropie-te cu tot cugetul spre pocăinţă prin fapte bune şi seamănă mulţime de lacrimi pe pământ, ca să seceri în ceruri bucurie şi veselie veşnică. Cu plângere stinge cuptorul greşelilor tale, ca astfel să te învredniceşti mângâierii Domnului şi să intri în bucuria dreptilor.

Plângi pentru fărădelegile tale pe care diavolul le-a îndulcit în inima ta, ca, pentru lacrimile tale, să se apropie de tine îngerul, mijlocitorul mântuirii. Usucă-ţi necurata tină a stricăciunilor în care te-ai tăvălit multă vreme, fiind aruncată şi ţinută acolo de lucrătorul tuturor răutăţilor, ca de aici înainte să fii părtaşă desfătării raiului. Dă-i vrăjmaşului diavol necaz şi greutate ca răsplătire, căci el, înşelându-te cu plăcerile, te-a îngreuiat cu păcatele. Slujeşte cu osârdie lui Dumnezeu, ca să te faci moştenitoare a luminii celei neînserate, şi fii ca o albină binelucrătoare, adunându-ţi dreptate din multe lucruri sfinte, sârguindu-te de-a pururea a plăcea lui Dumnezeu".

Aceste cuvinte ale lui Gherman s-au adâncit foarte mult în inima Evdochiei, cea pregătită de aducerea aminte a celor zise de dânsul mai înainte. Deci ea, bolind pentru păcate, în căldura duhului, s-a aruncat înaintea picioarelor lui, zicând: „Mă rog ţie, omul lui Dumnezeu, lucrul pe care l-ai început pentru mine, săvârşeşte-l cu dreaptă credinţă şi pune-mă înaintea Dumnezeului tău, ca să nu fiu de batjocură celor ce voiesc să mă înşele. Ci, săvârşind lucrul început, să mă învrednicesc de fericirea veşnică prin învăţăturile tale cele mântuitoare. Nu-ţi lua zugrăvitoarea mână de pe tăbliţa cea pregătită, până ce desăvârşit vei închipui pe Hristos în mine".

Gherman i-a răspuns: „Petreci, fiică, întru frica Domnului şi, închizându-te în cămăruţa ta, roagă-te către El neîncetat cu lacrimi, până ce-ţi va risipi şi-ţi va curăţi toate păcatele şi te va face să nu te îndoieşti de mila Lui. Căci Domnul nostru Iisus Hristos este bun şi milostiv şi degrabă îţi va arăta mila Sa şi cu darul Său nu va zăbovi a te mângâia".

Acestea zicând, fericitul Gherman s-a rugat pentru dânsa lui Dumnezeu, şi, însemnând-o cu semnul Crucii, a închis-o în cămăruţa ei, făgăduindu-i că va zăbovi pentru dânsa în Iliopolis şapte zile. Şi intrând Evdochia în cămăruţa sa, după ce a petrecut şapte zile în rugăciune şi în post, a venit fericitul Gherman şi, deschizând uşa, i-a poruncit ei să iasă. Şi a văzut-o cu faţa îngălbenită, cu trupul scăzut, mai smerită cu căutătura, mult deosebindu-se cu chipul de asemănarea ei cea dintâi. Şi luând-o de mână, i-a poruncit să şadă. Apoi însuşi, rugându-se lui Dumnezeu, a şezut cu dânsa, şi a întrebat-o, zicând: „Spune-mi, fiică, ce ai gândit într-acele şapte zile? Ce ai cunoscut, ce ai văzut şi ce ţi s-a arătat?"

Iar ea a zis: „Îţi voi spune, sfinte părinte: Rugându-mă eu şapte zile – aşa precum m-ai învăţat –, în noaptea trecută, când de asemenea mă rugam, zăcând cu faţa la pământ în chipul Crucii şi plângând pentru păcatele mele, a strălucit o lumină mare, mai mult decât razele soarelui. Iar eu, socotind că a răsărit soarele, m-am sculat de la pământ şi am văzut un tânăr prealuminat şi înfricoşat, ale cărui haine erau mai albe decât zăpada.

Acela, luându-mă de mâna dreaptă, m-a răpit în văzduh şi, luându-mă pe nor, m-a dus spre cer. Acolo era o lumină mare şi preaminunată şi am văzut mulţime nenumărată de cei cu haine albe, bucurându-se şi zâmbind unul către altul şi veselindu-se negrăit. Aceia, văzându-mă venind către ei, mă întâmpinau cu cetele şi cu bucurie mă sărutau ca pe o soră a lor. Apoi, fiind înconjurată şi

petrecută de aceia, am vrut să intru în lumina aceea care cu neasemănare covârşea razele soarelui.

Atunci deodată s-a arătat în văzduh cineva, înfricoşat la chip, înnegrit ca un întuneric, ca şi funinginea, ca şi cărbunii, ca smoala şi ca o grozăvie ce covârşeşte toată negreala şi întunericul. Acela, cu o căutătură prea groaznică şi prea mânioasă privind la mine, cu dinţii scrâşnind şi năvălind fără de ruşine, voia să mă răpească din mâinile aceluia ce mă ducea. Şi a răcnit foarte tare, încât tot văzduhul se umpluse de glasul lui, şi zicea, răcnind:

«Au doară şi pe aceasta voieşti s-o duci în Împărăţia cerului? Apoi pentru ce şed eu pe pământ la vânătoare şi îmi pierd în deşert osteneala? Pentru că aceasta a întinat tot pământul cu desfrânarea şi pe toţi oamenii i-a vătămat cu urâciunea împreunării sale. Căci eu cât meşteşug am şi câtă putere, toată într-însa am lucrat-o. Mijlocit-am pentru ea iubitori de bun neam şi preabogaţi, foarte mulţi, din ale căror bogăţii ce s-au cheltuit pentru dragostea ei, atâta mulţime de aur şi de argint a adunat, încât abia se află în împărăteştile vistierii.

Pe aceasta mă lăudam a o avea eu în mâini ca pe un semn purtător de biruinţă şi ca pe o armă nebiruită prin care mă lăudam la oamenii care cad de la Dumnezeu şi vin în cursele mele. Iar acum atât de mult voieşti a te iuţi asupra mea, o, arhanghele al dumnezeieştilor puteri, încât sub picioarele aceleia spre călcare să mă arunci pe mine? Au nu sunt destule mâniei tale asupra mea, izbândirile acelea pe care în toate zilele mi le îndoieşti prea cumplit? Ci chiar voieşti s-o scoţi de la mine pe această roabă, cu atât de scump preţ cumpărată?

Acum nimic nu mai este al meu pe pământ. Şi chiar mă tem, ca nu cumva pe toţi câţi până acum vieţuiesc păcătoşi, smulgându-i din mâinile mele, să-i aduci lui Dumnezeu ca pe nişte vrednici şi întru moştenirea Împărăţiei cerului să-i scrii. O, vai de grija mea cea deşartă! O, vai de osteneala mea cea zadarnică! Pentru ce sari aşa de cumplit asupra mea?

Lasă iuţimea şi slăbeşte-mi puţin legăturile cu care sunt legat; căci vei vedea cum în clipeala ochiului voi pierde de pe pământ neamul omenesc şi nici moştenire lui nu-i voi lăsa. Eu sunt aruncat din cer pentru o mică nesupunere, iar tu pe păcătoşii cei cumpliţi, care au îndrăznit a-şi bate joc de Dumnezeu şi mulţi ani L-au mâniat mult, îi duci în Împărăţia cerească.

Dacă aşa îţi place ţie, apoi adună într-un ceas, din toate marginile pământului, pe toţi oamenii cei vrednici de pierzare care nu au viaţă omenească, ci dobitocească şi de fiară, şi pe toţi adu-i la

Dumnezeu; iar eu mă voi ascunde întru întuneric şi mă voi afunda întru adânc, în veşnicele munci ce-mi sunt pregătite mie!»

Acestea şi mai multe zicând acela cu mânie şi cu mare iuţime, cel ce mă ducea pe mine căuta groaznic asupra lui, iar spre mine căutând, zâmbea cu dragoste. Şi a venit glas din lumina aceea, zicând: «Aşa este cu plăcere lui Dumnezeu, Celui ce se milostiveşte pentru fiii omeneşti, ca păcătoşii care sunt între dânşii, de vor primi pocăinţa, să fie primiţi în sânul lui Avraam!» Şi iarăşi se auzi glas către cel ce mă ducea pe mine: «Ţie îţi grăiesc, Mihaile, păzitorule al legii Mele, du pe aceasta acolo de unde ai luat-o, ca să-şi săvârşească nevoinţa, pentru că Eu cu dânsa voi fi întru toate zilele ei».

Atunci el îndată m-a adus în cămăruţa mea şi mi-a zis: «Pace ţie, roaba lui Dumnezeu Evdochia! Îmbărbătează-te şi te întăreşte, căci darul lui Dumnezeu este acum cu tine şi totdeauna va fi, în tot locul». Eu, din cuvintele lui luând îndrăzneală, am zis: «Doamne al meu, cine eşti Tu, spune-mi, ca să înţeleg cum voi crede în Dumnezeul cel adevărat şi cum voi putea câştiga viaţa veşnică?» Iar el a răspuns: «Eu sunt începătorul îngerilor lui Dumnezeu şi mie îmi este încredinţată grija pentru păcătoşii care se pocăiesc, ca să-i primesc pe dânşii şi să-i duc în viaţa cea fericită şi fără de sfârşit. Şi multă bucurie se face cetelor îngereşti în cer de câte ori vine din întunericul păcatului vreun păcătos întru lumina cea curată a pocăinţei. Pentru că nu voieşte Dumnezeu, Care este Tatăl tuturor, ca să piară sufletul omenesc pe care l-a zidit din început, cu preacuratele Sale mâini, după asemănarea chipului Său. De aceea se bucură împreună toţi îngerii, când văd vreun suflet omenesc înfrumuseţat cu dreptatea, închinându-se Tatălui Celui veşnic; şi toţi îl sărută ca pe un frate al lor, de vreme ce, lepădând întunericul păcatului, se întoarce la Dumnezeul Cel viu, Care le este Tată de obşte al tuturor fiilor luminii, şi strâns se lipeşte de El». Acestea zicând, m-a însemnat cu semnul Crucii, iar eu m-am închinat lui până la pământ şi, când m-am închinat, acela s-a dus la cer".

Atunci fericitul Gherman a grăit către dânsa: „De acum încredinţează-te, o, fiică, şi nu te mai îndoi, că este Dumnezeu adevărat în cer, gata a primi pe cei ce se pocăiesc de păcatele lor şi a-i duce pe dânşii întru lumina Sa cea veşnică unde împărăţeşte, înconjurat fiind de sfinţii îngeri, slujitorii împărăţiei Sale, pe care i-ai văzut întru acea cerească lumină. Iată, ai fost privitoare a împărăteştii slave celei fără de moarte a Domnului nostru Iisus Hristos şi ai cunoscut cât de grabnic este spre milosârdie şi spre iertarea păcatelor; şi cât de degrabă îşi arată darul Său celor ce doresc a se împăca cu El. Ai

priceput dumnezeiasca Lui slavă şi ai văzut curtea cea cerească întru care petrece, plină de frumuseţi negrăite. Ai cunoscut cât este de mică şi neputincioasă lumina lumii acesteia, împotriva strălucirii aceleia. Deci ce socoteşti de aceea, şi ce gândeşti, spune-mi?" Iar fericita Evdochia, avându-şi mintea neschimbată spre a sluji din toată inima sa lui Dumnezeu, Împăratul slavei, a zis: „Am crezut şi cred că nu este alt Dumnezeu care mântuieşte pe oamenii cei păcătoşi, afară de Acela, ale Cărui porţi cereşti le-am văzut strălucite cu negrăită lumină".

Gherman a grăit: „Pregăteşte-te fiică, spre slujba cea cu osârdie a lui Dumnezeu, îngrijindu-te ca rodul pocăinţei tale cel pus în cumpănă să tragă mai mult decât păcatele vieţii tale celei dinainte; şi să te aduci singură pe tine dar bineprimit lui Dumnezeu, Celui fără de moarte şi veşnic. Plângi şi te tânguieşte, până ce vei spăla toate necurăţiile tale desăvârşit cu lacrimile; şi aşa te vei învrednici a fi mireasă curată a lui Hristos.

Apoi uită mândriile tale cele mai dinainte, cum şi tinereţile cele vătămătoare care se sălbăticesc cu poftele; ca astfel, ca răsplătire, Hristos Domnul să-ţi ierte păcatele. Scoate-ţi grumazul tău de sub jugul cel greu al robiei celei de ruşine pe care ţi l-a pus diavolul prin păcate, şi vino la jugul cel bun şi uşor al pocăinţei celei de viaţă făcătoare; ca apoi, fiind liberă de păcate, să fii cunoscută de toţi dreptii şi de sfinţii îngeri.

Treci către adevărata credinţă şi către întreaga înţelepciune şi, având bună ştiinţă, spune-i în faţă diavolului cu îndrăzneală: «De acum înainte nimic nu-mi este mie parte cu tine, nici ţie cu mine, pentru că am aflat pe al meu Stăpân şi Lui m-am dat pe mine însămi, întru veşnică stăpânire. Desăvârşit am lăsat şi am lepădat necurata şi întunecata iubire trupească a vechiului meu vrăjmaş şi m-am îmbrăcat în haina cea nouă, nestricăcioasă şi luminoasă a dreptăţii; în care, umblând, voi afla darul lui Dumnezeu care mă mântuieşte în veci. Nu mai am de acum nici o împătimire pământească, nici o dorinţă de bogăţii şi nici o iubire a dulceţilor celor lumeşti, despre care m-am înştiinţat că sunt de nimic şi rămân fără preţ. Doresc din toată inima şi mă sârguiesc să aflu cele cereşti. Deci păstrează-le pe ale tale ţie, o, diavole, du-te departe de la mine, străinule, înşelătorule, furătorule şi robule al veşnicului întuneric!»"

Cu aceste cuvinte şi mai mult întărindu-se, Evdochia a zis către monah: „Cinstite părinte, ce-mi porunceşti acum să fac?" Iar el a răspuns: „Voiesc mai înainte de toate să primeşti semnul credinţei, adică Sfântul Botez, care te va păzi nevătămată în toate zilele tale. Iar

eu acum, Dumnezeu ajutându-mi, mă voi duce la mănăstirea mea. Însă mă voi întoarce iarăşi, de va voi Domnul". Iar ea cu lacrimi îl ruga, zicând: „Nu mă lăsa, domnul meu, nu mă lăsa, mai înainte până ce voi putea desăvârşit a mă întoarce către Dumnezeu şi voi câştiga darul Lui cel aşteptat de mine; ca nu cumva vechiul înşelător, văzându-mă părăsită şi fără de ajutor, să mă atragă unde va voi şi să mă întoarcă la stricăciunea vieţii celei desfrânate". A zis către dânsa fericitul Gherman: „Această hotărâre spre viaţa cea mai bună, pe care Dumnezeu o lucrează întru tine, şi nădejdea ta cea bună te vor păzi de cursele vrăjmaşului de care te temi. Însă petreci încă puţină vreme în smerită rugăciune către Dumnezeu şi în mărturisirea păcatelor tale şi te îngrijeşte de primirea Sfântului Botez. Iar eu degrabă mă voi întoarce la tine, căutând cele de folos vieţii tale, şi ţi se va da ţie ajutorul Sfântului Duh". Acestea zicând fericitul Gherman către dânsa şi încredinţând-o lui Dumnezeu, s-a dus în calea sa.

Iar după ducerea lui Gherman, fericita Evdochia a petrecut încă câteva zile în post, nimic altceva neavând la masă decât numai pâine, untdelemn şi apă; iar ziua şi noaptea se ruga şi plângea. După aceea, ducându-se la episcopul acelei cetăţi, care se numea Teodot, s-a botezat de dânsul în numele Sfintei Treimi Celei de o fiinţă.

Şi după câteva zile de la luminarea sa, a scris carte de rugăciune la acelaşi episcop în care îi făcea cunoscut despre bogăţia sa, numărând-o cu de-amănuntul şi rugând pe episcop s-o ia pentru Hristos. Iar episcopul, citind cartea trimisă către dânsul, a chemat pe fericita Evdochia la dânsul şi i-a zis: „Tu, fiică, ai scris scrisoarea aceasta către mine, păcătosul?" Iar ea i-a răspuns: „Eu am scris-o, şi acum iarăşi mă rog sfinţiei tale să porunceşti iconomului bisericii ca să ia bogăţia cea dată de mine şi s-o împartă la săraci şi la lipsiţi, la sărmani şi la văduve, precum singur ştii; pentru că am aflat că acele bogăţii ale mele sunt pe nedrept şi prin fărădelegi adunate".

Iar episcopul, văzând scopul ei cel bun, credinţa şi dragostea ce avea către Dumnezeu, căutând spre dânsa şi cu duhul mai înainte văzând viaţa ei ce avea să fie, i-a zis: „Roagă-te pentru mine, soro întru Domnul, ca una ce te-ai învrednicit a te numi mireasă a lui Hristos. Căci urând necurata iubire trupească, ai iubit curăţia; viaţa cea desfrânată lepădând-o, ai urmat fecioreştii şi întregii înţelepciuni; ai vândut lumea cea deşartă ca să-ţi câştigi mărgăritarul cel ceresc. Puţină vreme cheltuindu-ţi în înşelăciunea păcatului, prin pocăinţă ţi-ai mijlocit veacul cel nesfârşit în viaţa cea de sus; având moartea înaintea ochilor, nemurirea ai dobândit. Tu, care pe mulţi la pierzare i-ai atras, acum întru Hristos pe mulţi îi vei învia îmbrăcându-te din

întuneric în lumina credinţei. Vrednică eşti a te numi mieluşeaua lui Hristos. După numele tău, Evdochia, care înseamnă bunăvoire, bine a voit Domnul pentru tine, care ai trecut cu vederea pe oamenii cei iubitori de patimi şi ai iubit cetele îngereşti. Roagă-te pentru mine, iarăşi mă rog ţie, roaba şi prietena lui Dumnezeu, adu-ţi aminte de mine în cerească Împărăţie".

Acestea şi multe altele vorbind episcopul cu lacrimi, a zis diaconului său: „Cheamă la mine degrabă pe rânduitorul casei de oaspeţi bisericeşti". Acela venind, i-a zis episcopul: „Te ştiu pe tine om drept, credincios şi de Dumnezeu temător, îngrijindu-te de sufletele multora. De aceea îţi încredinţez ţie şi pe această roabă a lui Dumnezeu care doreşte să sporească spre mai bine, ca şi de a ei mântuire să te îngrijeşti şi pe toate ale sale să le dai lui Dumnezeu prin mâinile săracilor".

Şi era acel bărbat preot cu rânduiala, petrecând în feciorie din tinereţile sale, care toată averea ce îi rămăsese de la părinţi o dăruise Sfintei Biserici a lui Dumnezeu şi pe sine singur se dăduse spre slujba Domnului. Acela, luând cu dânsul pe Evdochia, a mers în casa ei şi, după ce a intrat într-însa, a chemat Evdochia pe iconomii casei sale şi le-a zis lor: „Aduceţi-mi fiecare din voi toate cele ce vă sunt încredinţate vouă".

Iar aceia îndată au adus toate. Şi acesta era numărul lucrurilor celor aduse: douăzeci de mii de litre de aur; podoabe alese şi de multe feluri, fără de număr; pietre de mult preţ şi mărgăritare împărăteşti fără de număr; lăzi cu haine de mătase, două sute şaptezeci şi cinci; patru sute zece lăzi cu haine albe de in; o sută şaizeci lăzi de haine ţesute cu aur; o sută douăzeci şi trei lăzi mari cu haine de tot felul; o sută cincizeci şi două lăzi cu alte haine cu pietre scumpe şi împodobite cu cusătură de aur; aur însemnat, două sute cincizeci de mii de galbeni; douăzeci de lăzi cu lucruri de aromate binemirositoare, treizeci şi trei de lăzi de mir curat de India; argint în diferite feluri de vase, opt mii de litre; perdele de mătase cusute cu aur, o sută treizeci şi două litre; perdele de mătase, şaptezeci de litre; iar alte haine şi lucruri mai de mic preţ erau adunate o mulţime fără de număr.

Afară de aceste mişcătoare bogăţii avea şi averi nemişcătoare, ca: pământuri, sate, ţinuturi din care, în tot anul, se adunau roduri de preţ, ca la opt sute două mii. Toate aceste bogăţii aducându-le înaintea picioarelor sfântului preot, care era econom al casei bisericeşti de oaspeţi, fericita Evdochia a chemat pe toţi servitorii şi servitoarele sale şi, luând din ladă două mii de galbeni, i-a împărţit lor; încă şi

vase, cearşafuri, paturi de mult preţ, scaune aurite şi toate cele frumoase ale casei câte erau afară din lăzi, le-a dăruit lor şi le-a împărţit.

După aceea le-a dat cea mai de pe urmă sărutare, zicându-le aşa: „Eu vă eliberez din robia aceasta de puţină vreme, iar voi, de voiţi, sârguiţi-vă a vă elibera din robia diavolească. Şi vă veţi elibera, dacă mă veţi asculta pe mine şi vă veţi apropia de Hristos, adevăratul Dumnezeu. Acela vă va dărui vouă veşnica libertate, pe care o au fiii lui Dumnezeu, şi vă va scrie pe voi printre ai Săi ostaşi". Apoi întorcându-se către preot, i-a zis: „Iată, de acum, domnul meu, ţie ţi se cuvine să te îngrijeşti de toate acestea ce-ţi sunt puse înainte şi să le rânduieşti precum voieşti; pentru că eu voi căuta pe Stăpânul, Cel ce mă caută pe mine".

Iar preotul, minunându-se de o schimbare şi o pocăinţă ca aceasta a ei, fără de veste şi neaşteptată, şi de o atât de mare căldură ce avea către Dumnezeu, a zis către dânsa: „Fericită eşti, Evdochia, căci printr-un lucru ca acesta te-ai făcut vrednică a fi scrisă în numărul fecioarelor lui Hristos. Ai ştiut ceasul venirii Mirelui şi ai înţeles pe ce cale ţi se cuvine a intra în casa de nuntă. Cu adevărat, prin trezire te-ai sârguit ca să nu rămâi afară din cămară. Candela cu untdelemn ţi-ai umplut şi nu te va cuprinde pe tine întunericul. Sporeşte în acea putere făcătoare de bine şi Dumnezeu îţi va ajuta ţie; şi te roagă pentru mine păcătosul, ca una ce eşti vrednică de ceata sfinţilor!"

Întru acestea îndeletnicindu-se fericita Evdochia, iată a venit cinstitul Gherman, fiind luminat de darul Sfântului Duh. Şi văzând-o pe ea că-şi dăduse averea sa lui Dumnezeu şi pe slugile sale le eliberase, acum fiind săracă cu duhul şi cu lucrul pentru Hristos, a luat-o şi a dus-o în mănăstirea de fecioare pe care o avea în stăpânirea sa în pustie, nu departe de mănăstirea sa cea de bărbaţi. Şi a făcut-o pe ea monahie, şi acolo petrecea în ostenelile şi nevoinţele vieţii monahiceşti, ziua şi noaptea slujind lui Dumnezeu.

Deci, avea fericitul Gherman în a sa viaţă de obşte şaptezeci de fraţi monahi, iar în mănăstirea de fecioare care era la zece stadii depărtare de a monahilor, treizeci de călugăriţe. Acolo a rămas şi Sfânta Evdochia, care se nevoia mai mult decât celelalte. Şi purta haina de la Botez, pe care i-o dăduse episcopul când a botezat-o, şi pe care n-a dezbrăcat-o niciodată.

Iar după treisprezece luni a murit egumena acelei mănăstiri, cu numele Haritina, care vieţuise cu sfinţenie, sub a cărei începătorie Evdochia bine a sporit şi a învăţat Psaltirea pe de rost şi toată Sfânta Scriptură citind-o odată cu luare aminte, o înţelegea bine, luminând-o

Duhul Sfânt. Deci întrecând pe toate surorile cu ostenelile cele pustniceşti, a fost aleasă egumenă de toate cu un glas în locul celei ce murise. Şi Dumnezeu n-a zăbovit a mărturisi vrednicia ei şi a întări alegerea aceea prin minune, precum se va spune îndată.

Era un tânăr oarecare, unul din iubiţii ei de mai înainte, anume Filostrat, foarte bogat. Acela aducându-şi aminte de dragostea sa de mai înainte cu Evdochia şi aprinzându-se foarte mult după ea, diavolul înteţindu-l spre aceea, gândea cum ar întoarce-o la viaţa ei de mai înainte şi către fapta sa de ruşine. Şi cugetând mult la aceea şi din zi în zi învăpăindu-se cu mai multă dragoste spre dânsa, a găsit un meşteşug ca acesta: S-a îmbrăcat în îmbrăcăminte monahicească, a luat aur cât putea să ducă, l-a ascuns în haine şi a plecat pe jos la mănăstirea Evdochiei, nădăjduind fără de îndoială, că-şi va împlini scopul.

Ajungând acolo şi bătând în poartă, portăriţa s-a uitat printr-o ferestruică mică şi l-a întrebat: „Ce cauţi aici, omule?" El a răspuns: „Sunt păcătos. Am venit să vă rugaţi pentru mine şi să mă învrednicesc de binecuvântarea voastră". Portăriţa i-a zis: „Frate, locul acesta este neîngăduit pentru bărbaţi. Dar mergi puţin mai departe de aici şi vei afla mănăstirea lui Gherman. Acolo te vei învrednici de rugăciune şi de binecuvântare. Iar aici nu sta, nici nu supăra bătând, că nu vei putea intra". Zicând acestea, fecioara aceea a închis ferestruica.

Iar Filostrat, umplându-se de ruşine şi de jale, arzând şi cu iubirea spre Evdochia, s-a dus la mănăstirea lui Gherman. Şi nimerind vreme prielnică, căci a găsit pe fericitul Gherman şezând lângă poarta mănăstirii şi citind pe o carte, i s-a închinat cu smerenie până la pământ şi, după obiceiul monahicesc, după rugăciunea făcută de sfântul stareţ şi după ce Filostrat a luat binecuvântare de la dânsul, i-a zis Cuviosul Gherman: „Şezi, frate, şi-mi spune din ce parte eşti şi de la care mănăstire".

El a răspuns: „Părinte, am fost singurul fiu născut la părinţii mei, care nu de mult au murit; n-am voit să iau femeie, ci am ales să slujesc lui Dumnezeu în rânduiala monahicească, voind după aceea să-mi caut un loc şi un povăţuitor de la care să învăţ viaţa monahicească. Şi auzind de sfinţia ta, cinstite părinte, am venit cale multă către acest loc, dorind să cad înaintea sfintelor tale picioare şi să mă rog ţie ca să mă primeşti în mănăstirea ta pe mine, cel ce doresc să mă pocăiesc de păcatele mele de mai înainte".

Grăind el acestea, fericitul Gherman se uita cu dinadinsul la el şi, cunoscând pătimaşul lui nărav după faţa şi ochii lui, i-a grăit:

„Fiule, de mare osteneală voieşti a te apropia, dar nu ştiu de va fi după măsura puterii tale. Noi, bătrânii, abia putem sta împotriva ispitelor celor grele ale diavolului, care ne îndeamnă spre necurăţie; iar tu ce vei face aici în floarea tinereţilor tale şi în anii cei învăpăiaţi ai aprinderii pătimaşe?"

Filostrat răspunse: „Părinte, nu sunt oare pilde ale vieţii celei îmbunătăţite la tinerii asemenea cu mine, care au biruit poftele? Oare Evdochia aceea a voastră, de care am auzit multe, străbătând pretutindeni slava despre viaţa ei cea îmbunătăţită, n-a fost tânără şi trăită în desfătări, iar acum a alergat la povăţuirea voastră şi petrece în călugărie statornică, biruindu-şi trupul? Iată, nu voi tăcea, părinte, despre aceasta, că prin chipul ei mai vârtos sunt deşteptat şi voiesc să-i urmez. Căci gândesc la floarea tinereţilor ei, cât de frumoasă şi de bogată, în ce fel de desfătări şi-a petrecut anii ei de mai înainte, şi, după toate acestea, într-un ceas schimbându-se deodată, s-a dus să slujească lui Hristos, pe calea cea strâmtă şi cu scârbe. Şi dacă ea a putut să treacă cu vederea toate şi să-şi omoare poftele pentru dragostea lui Hristos, apoi de ce, părinte, te deznădăjduieşti de mine, care sunt parte bărbătească, mai tare decât dânsa? Căci de aş putea s-o văd vreodată, nădăjduiesc să iau atâta tărie spre osârdia cea caldă şi spre nevoinţă, încât să poată a-mi fi pildă pentru învingerea şi izgonirea tuturor ispitelor diavoleşti, în toate zilele vieţii mele".

Auzind asemenea cuvinte, robul lui Dumnezeu Gherman i-a crezut minciuna ca un adevăr, pentru că îl socotea că voieşte cu adevărat să slujească lui Dumnezeu; şi a grăit către dânsul: „Nu te vom opri, fiule, ca să vezi pe Evdochia şi să auzi de la dânsa cuvânt de folos, deoarece prin chipul ei voieşti a merge la fapta bună". Deci, chemând egumenul Gherman pe un cinstit monah bătrân, care ducea tămâie în mănăstirea de fecioare şi pentru alte trebuinţe de nevoie era trimis acolo adeseori, i-a zis: „Când vei merge în mănăstirea de fecioare, să iei cu tine pe acest frate, să vadă pe roaba lui Dumnezeu Evdochia, că voieşte să se folosească de la dânsa şi să urmeze vieţii ei celei plăcute lui Dumnezeu".

După puţină vreme monahul acela, având trebuinţă a se duce la mănăstirea de fecioare, a luat cu el şi pe acel frate tânăr, precum i se poruncise de egumen. Iar Filostrat, intrând în mănăstirea de fecioare acoperit cu chipul monahicesc ca un lup în piele de oaie, şi văzând pe Sfânta Evdochia, mireasa lui Hristos, s-a mirat de chipul ei cel smerit, de sărăcia ei şi de chinuirea trupului. Căci vedea faţa ei galbenă, ochii plecaţi în jos, gura tăcută, hainele proaste, patul aşternut cu rogojină şi o învelitoare aspră pe el. Deci, găsind el vreme de vorbă

(alte monahii stând departe) a început a povesti către dânsa cu glas lin, grăind astfel: „Ce este aceasta ce văd, o, Evdochia? Cine te-a amăgit pe tine care vieţuiai în palate asemenea cu cele împărăteşti şi te îndestulai de multe bogăţii şi cu toate plăcerile, fiind în toate zilele în veselie şi în bucurie, şi te-a depărtat în acest loc pustiu? Cine te-a lipsit de poporul cetăţii, în care adeseori plimbându-te în haine luminoase, toţi te cinsteau, se minunau de frumuseţea ta şi cu glasuri de laudă te fericeau pe tine? Care înşelător te-a adus dintr-atâtea bunătăţi, în atâta sărăcie şi în această viaţă urâtă? Iată, acum toată cetatea Iliopolis te caută. Ochii tuturor doresc să te vadă. Însăşi zidurile preafrumoaselor tale palate se tânguiesc. Eu sunt trimis la tine, să spun despre dorirea poporului şi, în numele tuturor, să te rog ca să te întorci în cetate şi să mângâi cu a ta venire mâhnirea poporului pentru tine.

Ascultă-mă, doamnă, şi urmează-mi. Ieşi din locuinţa aceasta proastă, din foamete, din hainele cele împuţite, din patul cel tare şi intră în palatul tău cel dintâi, în mângâierile şi în desfătările de mai înainte, cu care nu de mult erai îndestulată. Şi chiar de ţi-ai pierdut bogăţia, dând-o străinilor în zadar, însă sunt gata toţi ca iarăşi îndată să te îmbogăţească.

Pentru ce zăboveşti şi te îndoieşti? Pentru ce, când toţi îţi sunt prieteni şi-ţi doresc binele, tu te faci însăţi vrăjmaşă şi muncitoare? Au nu-ţi este pagubă a ascunde atâta frumuseţe a feţei într-acest întuneric al vieţuirii monahiceşti? Au nu-ţi este pagubă, ca ochii tăi, cei asemenea cu razele soarelui, să-i strici cu netrebnicia plânsului? Ce folos îţi este ca să-ţi omori tinerescul trup, cel atât de frumos, cu foamea, cu setea şi alte cumplite asprimi? Unde îţi sunt bunele mirosiri ale parfumurilor tale, cu care, umblând prin cetate, umpleai văzduhul de bună mireasmă şi toţi te cinsteau ca pe o zeiţă? Iată, după acele plăceri, singură, de voia ta, ţi-ai ales partea vieţii celei sărăcăcioase şi lepădate.

Cui urmezi în atâta rătăcire? Care nădejde deşartă te-a scos din stăpânirea bunătăţilor atât de multe şi din care mai multe era să ai? Cine din oamenii bogaţi îşi leapădă înşişi bogăţia şi o dau altora în zadar, precum ai făcut tu? Dar ştim unde sunt bogăţiile cele lepădate de tine; putem cu înlesnire a le lua şi a le întoarce în a ta stăpânire; numai întoarce-te în cetate la noi, doamna noastră, Evdochia. Iată şi aur destul ţi-am adus pentru cale, iar pe celelalte risipite de tine, după ce vei veni în Iliopolis, le vom căuta îndată".

Acestea bârfindu-le el, Sfânta Evdochia căuta la el cu mânie. După aceea, nesuferind mai mult să asculte viclenele şi înşelătoarele

lui cuvinte, i-a zis cu mânie: „Dumnezeul izbândirilor să te certe; Domnul nostru Iisus Hristos, Dreptul Judecător, a Cărui roabă nevrednică sunt, pe tine cel ce ai venit aici cu gând rău, să nu te lase a te întoarce la ale tale, de vreme ce eşti fiu al diavolului".

Aceasta zicând, a suflat în faţa lui şi îndată acel mincinos monah, ticălosul înşelător, a căzut mort la pământ înaintea ei. Iar surorile fecioare, privind la vorba lor, stăteau departe, încât nu puteau înţelege cuvintele grăite de dânşii; apoi, văzând pe acel om căzând, din suflarea Evdochiei, mort la picioarele ei, foarte s-au înspăimântat.

Deci, mai întâi se minunau de un lucru ca acesta ce covârşea puterea firească şi au cunoscut darul lui Dumnezeu într-însa. După aceea au început a se teme ca nu cumva să afle mirenii şi judecătorii şi, făcând cercetare ca pentru ucidere, să le ardă mănăstirea. Căci elinii, fiind închinători de idoli, urau pe creştini şi mănăstirile lor. Deci se sfătuiau între ele, ce să facă, pentru că nu îndrăzneau să întrebe pe Evdochia de lucrul ce se făcuse.

Şi una dintre dânsele a zis: „Să tăcem acum, de vreme ce este seară şi noaptea se începe; însă să ne rugăm Domnului la noapte, doar ne va descoperi pricina morţii monahului aceluia şi ne va povăţui ce să facem". Iar venind miezul nopţii, când avea îndată să se înceapă obişnuita cântare de miezul nopţii, Domnul S-a arătat Evdochiei în vis, zicând: „Scoală, Evdochia, de preamăreşte pe Dumnezeul tău, şi nu departe de trupul mort al ispititorului tău, trimis de diavol asupra ta, plecându-ţi genunchii, roagă-te către Mine şi îndată îi voi porunci să se scoale viu. Căci el se va scula cu puterea Mea şi va cunoaşte cine sunt Eu, Cel în care crezi tu; iar darul Meu în tine mai mult se va înmulţi".

Şi deşteptându-se din somn Sfânta Evdochia, a făcut multă rugăciune către Stăpânul ei, şi a înviat pe cel mort. Deci Filostrat, sculându-se din moarte ca din somn, şi cunoscând pe adevăratul Dumnezeu, de a Cărui milostivire s-a învrednicit, s-a aruncat la picioarele fericitei, zicând: „Rogu-mă ţie, fericită Evdochia, adevărată roabă a adevăratului Dumnezeu, primeşte-mă pe mine cel ce mă pocăiesc şi iartă-mă că te-am mâhnit cu cuvintele mele viclene şi necurate căci am cunoscut cât de bun şi de puternic Stăpân ai".

Fericita Evdochia i-a zis: „Mergi într-ale tale cu pace şi să nu uiţi facerile de bine ale lui Dumnezeu cele arătate spre tine, nici să te depărtezi din calea cea dreaptă a sfintei credinţe ce ai cunoscut-o şi pe care o făgăduieşti Dumnezeului meu".

Stăpânea atunci în ţara aceea împăratul Aurelian; nu acela care după acei ani a fost cezar al Romei, ci altul cu numele aceluia, care se supunea cezarului Romei. Către acela Evdochia a fost clevetită, pentru că adunându-se unii din cei mai mari, care fuseseră mai înainte în lume iubiţii ei slăviţi şi de mare neam, şi făcând sfat, au scris împăratului o scrisoare, clevetind că Evdochia a dus cu sine într-un loc pustiu mult aur care se cădea vistieriilor împărăteşti. Şi-l rugau ca să li se dea o ceată de oaste care să meargă să afle pe cea fugită şi s-o întoarcă în cetate; iar aurul să-l ia spre paza poporului, de vreme ce ea s-a lipit de credinţa galileenească ce mărturiseşte pe un oarecare Hristos, şi aşa a necinstit pe zeii cărora şi împăraţii li se închină.

Iar Aurelian, auzind despre aurul cel mult, s-a învoit cu lesnire la fapta lor. Şi îndată, chemând pe un sutaş, i-a poruncit ca, luând ostaşi, să meargă să ia pe Evdochia împreună cu aurul, şi s-o aducă înaintea lui. Iar comitele, luând trei sute de ostaşi, s-a dus spre pustia aceea unde era Evdochia şi mănăstirea de fecioare. Şi fiind ei pe cale, Domnul S-a arătat Evdochiei în vedere de noapte, zicându-i: „Mânia împărătească s-a ridicat asupra ta, însă nu te teme, că Eu totdeauna sunt cu tine". Iar după ce sutaşul s-a apropiat cu ceata sa de acea mănăstire feciorească, văzând zidurile, se opri aşteptând noaptea, căci era la asfinţit; şi a orânduit oastea ca să năvălească noaptea deodată asupra mănăstirii din toate părţile. Dar când erau să pornească spre zidurile mănăstirii îndată i-a împiedicat puterea cea mare şi nevăzută a lui Dumnezeu, încât ei n-au putut să păşească câtuşi de puţin spre mănăstire, în toată noaptea aceea.

Iar făcându-se ziuă, vedeau zidurile mănăstirii, dar nu puteau să vină la dânsele; astfel trei zile şi trei nopţi ispitindu-se, nimic n-au sporit. Şi neştiind ei ce să mai facă, iată a năvălit asupra lor deodată un balaur mare, înfricoşat; iar ei, lepădându-şi armele, au fugit de frică. Şi măcar că au scăpat de dinţii balaurului, însă de veninul aceluia n-au scăpat. Căci fiind foarte vătămaţi de duhul cel purtător de moarte al balaurului, unii dintre dânşii au căzut deodată şi au murit, iar alţii, tăvălindu-se abia vii pe cale, erau aproape de moarte. Numai singur comitele cu trei ostaşi s-a întors la împăratul.

Iar împăratul, umplându-se de mânie, a zis către boieri: „Ce vom face fermecătoarei aceleia, care a ucis cu farmecele sale atât de mulţi ostaşi de-ai noştri? Căci nu se cuvine ca o faptă aşa rea să fie lăsată fără de pedeapsă".

Şi făcând sfat, s-a sculat fiul împăratului, zicând: „Eu voi merge cu mai multă putere de oaste şi, dărâmând lăcaşul desfrânatei,

voi aduce pe Evdochia aici". Învoindu-se împăratul cu toţi, a doua zi s-a dus fiul împăratului cu ostaşii, ca să strice lăcaşul acela pustnicesc şi să prindă pe Evdochia. Dar apropiindu-se el pe cale de un sat al tatălui său şi înserând, a voit să rămână acolo, căci era frumos locul de odihnă. Şi, după obiceiul tinerilor, sărind de pe cal, s-a lovit cu piciorul de o piatră şi şi-a rănit piciorul foarte încât pe mâinile ostaşilor a fost dus pe pat. Iar la miezul nopţii, nesuferind durerea ce se înmulţise, a murit; şi s-a întors oastea la împăratul, ducând mort la dânsul pe fiul său.

Iar împăratul, văzându-şi deodată mort pe fiul său, a căzut de jale abia viu. Şi s-a strâns toată cetatea şi s-a făcut ţipăt, jelindu-se poporul de moartea fiului împăratului, şi însuşi împăratul murea de jale. Şi era acolo în popor şi Filostrat. Acela, apropiindu-se către cei ce erau aproape de împărat, le-a spus despre Evdochia, cum că este roabă a lui Dumnezeu şi nimeni nu poate s-o vatăme, de vreme ce o păzeşte pe dânsa puterea cerească. Iar de voieşte împăratul să-şi vadă fiul viu, să trimită cu cinste la dânsa rugăminte, ca să roage pe Dumnezeul ei să-l învieze pe mort. „Căci eu – zicea Filostrat –, am cercat asupra mea puterea rugăciunii ei şi a lui Dumnezeu grabnică milostivire". Auzind acea vorbă şi puţin venindu-şi în putere împăratul şi ascultând de la Filostrat cele ce i s-au întâmplat, a crezut celor povestite. Apoi îndată a trimis la fericita Evdochia pe tribunul său, cu numele Vavila, cu cinstită şi smerită scrisoare de rugăminte. Iar acela ajungând la lăcaş, Sfânta Evdochia, cu smerenie luând împărătească scrisoare şi, închinându-se până la pământ, a zis: „Pentru ce împăratul scrie cartea sa către mine, care sunt săracă şi păcătoasă?"

Iar tribunul, până ce sfânta avea să citească împărătească scrisoare, s-a depărtat la oarecare loc deosebit al mănăstirii şi a aflat acolo o carte deschisă. Apoi, privind într-însa, a văzut scris aceasta: *Fericiţi sunt cei ce cearcă mărturiile Tale, Doamne*. Şi, citind până la sfârşit psalmul acela, a adormit cu capul plecat pe carte. Şi a văzut în vis pe un tânăr luminat care, lovindu-l în coastă cu toiagul ce-l purta, i-a zis: „Scoală, Vavilo, mortul te aşteaptă pe tine". Iar Vavila, deşteptându-se, s-a spăimântat de îngerească arătare şi, alergând, a spus aceea fericitei Evdochia; şi o ruga ca degrabă să-l elibereze pe el. Iar ea, chemând pe toate surorile, a zis către dânsele: „Surorile şi maicile mele, ce mă sfătuiţi să fac faţă de cele ce scrie împăratul către a mea smerenie?" Iar ele, ca şi cu o gură, au zis: „Darul Duhului Sfânt te va povăţui pe tine. Scrie la împăratul ceea ce place lui Dumnezeu".

Iar fericita, rugându-se din destul, a şezut şi a scris la împăratul astfel: „Eu, o femeie proastă, nu ştiu pentru ce împărăţia ta ai voit a trimite la mine scrisoarea ta? Pentru că sunt ticăloasă şi plină de păcate. Şi mustrată fiind în conştiinţa mea de atât de multe fărădelegi ale mele, nu am îndrăzneală către Hristos, Dumnezeul meu, a-L ruga să se milostivească spre tine şi să-ţi dea pe fiul tău viu. Însă nădăjduiesc la adevărata bunătate şi putere a Domnului meu, că, dacă tu cu toată inima vei crede întru adevăratul Dumnezeu, Cel ce înviază morţii şi vei crede în El cu neîndoire, va arăta spre tine şi spre fiul tău mila Sa cea mare. Pentru că nu se cuvine omului să cheme sfântul şi înfricoşatul Lui nume şi să se roage pentru orice, dacă nu va crede mai întâi cu suflet curat în El. Deci, dacă din tot sufletul vei crede, vei vedea puterea cea mare a lui Dumnezeu Celui fără de moarte, de milostivirea Lui te vei învrednici şi te vei îndulci de facerile de bine ale Lui". Acestea scriindu-le şi pecetluind scrisoarea cu trei semne de cruce, a dat-o trimisului şi l-a eliberat.

Iar tribunul, întorcându-se la împărat, nu i-a dat scrisoarea Sfintei Evdochia, ci mai întâi a pus-o pe pieptul mortului, chemând cu mare glas numele lui Hristos. Şi îndată mortul a luat putere de viaţă, a deschis ochii şi a grăit; apoi s-a sculat ca din somn, viu şi sănătos, toţi mirându-se şi spăimântându-se de acea preaslăvită minune. Atunci împăratul cu mare glas a strigat, grăind: „Mare este Dumnezeul creştinei Evdochia, adevărat şi drept este Dumnezeul creştinesc! Cu dreptate la Tine scapă mulţi şi prin dreapta credinţă fac minuni cei ce cred întru Tine, Hristoase, Doamne! Primeşte-mă şi pe mine, cel ce vin la Tine, căci cred în numele Tău cel sfânt şi mărturisesc că Tu eşti Unul, Adevăratul Dumnezeu sfânt şi binecuvântat în veci".

Astfel, crezând împăratul în Hristos Dumnezeu, s-a botezat de către episcopul cetăţii, împreună cu femeia sa, cu fiul cel înviat din morţi şi cu o fiică a lor anume Ghelasia, şi a făcut milostenii multe la săraci. Apoi fericitei Evdochia i-a trimis aur din destul pentru zidirea unei sfinte biserici şi a poruncit să se zidească cetate în locurile acelea unde vieţuia Sfânta Evdochia, şi adeseori scria către dânsa, trebuindu-i sfintele ei rugăciuni. Şi sporind împăratul întru sfânta credinţă şi în fapte bune, nu după multă vreme s-a odihnit întru Domnul, asemenea şi femeia lui. Iar fiul după aceea a fost făcut diacon, apoi, murind episcopul cetăţii aceleia, s-a făcut episcop în locul lui. Dar încă şi sora lui, Ghelasia, trecând cu vederea deşertăciunea lumii şi fugind de nuntă, dându-se Domnului spre slujbă, s-a dus în taină, împreună cu doi eunuci ai săi, în mănăstirea

Sfintei Evdochia şi a vieţuit acolo până la sfârşitul său, slujind şi bineplăcând lui Dumnezeu.

Apoi, întărindu-se legea elinească cea fără de lege a închinării la idoli, mulţi care slujeau în taină adevăratului Dumnezeu, erau vădiţi de vrăjmaşii Lui şi erau siliţi fără de voie spre aceeaşi pierzare.

Într-acel timp în cetatea Iliopolis era un ighemon anume Dioghen, râvnitor al necuraţilor zei şi slujitor înfocat al acelora, prigonind mult pe cei ce se lepădau de închinarea idolilor. Acela voise să-şi ia femeie pe Ghelasia cea mai sus pomenită, fiică a împăratului. Iar tatăl ei, împăratul Aurelian, nu-l oprea, câtă vreme era şi el însuşi în necredinţă. Iar după ce s-a luminat cu Sfântul Botez, atunci n-a voit să-şi dea pe fiica sa unui bărbat necredincios, fără numai dacă ar primi şi el credinţa în Hristos. Apoi, nu după multă vreme, Aurelian murind în dreaptă credinţă, iar Ghelasia temându-se ca nu cumva să fie răpită cu sila spre nuntă de Dioghen, a fugit, precum s-a zis, în mănăstirea Cuvioasei Evdochia. Şi nimeni nu putea să ştie unde se ascunsese Ghelasia, fără numai se vorbea cum că la Evdochia se ascunde.

Deci, Dioghen ighemonul a trimis cincizeci de ostaşi ca să prindă prin ispitire pe Evdochia, ca pe o creştină. Dar mergând ei pe drum, Evdochiei i s-a arătat Domnul, noaptea, zicându-i: „Fiică Evdochio, trezeşte-te şi stai în credinţă bărbăteşte, că a venit vremea ca să mărturiseşti numele Meu şi să preamăreşti slava Mea; iată ţi s-a gătit nevoinţa prin care să alergi. Vor năvăli asupra ta îndată nişte oameni înfricoşaţi ca nişte fiare, iar tu nu te tulbura şi nici nu te înspăimânta, că Eu voi fi cu tine împreună călător şi ajutător, întru toate nevoinţele şi ostenelile tale".

Şi sfârşindu-se vedenia aceea, ostaşii au sărit noaptea peste zidul mănăstirii; care lucru simţindu-l cuvioasa, a ieşit la dânşii întrebându-i: „Ce vă trebuie de aici şi pe cine căutaţi?" Iar ostaşii au prins-o şi o întrebau despre Evdochia. Iar ea le-a făgăduit că îndată le va da în mâini pe Evdochia, numai să-i dea drumul puţin.

Deci, alergând în biserică şi intrând în Sfântul Altar, a descoperit chivotul cu preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine ale lui Hristos şi, luând o parte din ele, a ascuns-o în sânul său. Apoi, ieşind la ostaşi, a zis: „Eu sunt Evdochia! Pe mine să mă prindeţi şi să mă duceţi la cel ce v-a trimis pe voi!" Aceia prinzând-o, au dus-o pe ea la drum.

Şi era noaptea fără lună şi foarte întunecoasă, iar înaintea sfintei mergea un tânăr preafrumos şi luminat, ducând lumină înainte şi luminând calea ei. Acela era îngerul Domnului, pe care ostaşii nu-l

vedeau şi nici lumina nu o vedeau, ci numai singură Evdochia o privea. Însă ostaşii voiau să pună pe Evdochia pe cal, dar ea nu a voit, ci le-a răspuns: „*Aceştia în căruţe şi aceştia pe cai*, iar eu nădăjduind spre Hristos, Dumnezeul meu, pe jos, cu bucurie, voi merge". Şi ajungând ei în cetate, a poruncit ighemonul să închidă pe Evdochia în temniţă, până a doua zi.

Iar a treia zi, chemând pe străjerul temniţei, l-a întrebat, zicând: „N-a dat cineva bucate sau apă fermecătoarei aceleia?" Străjerul a răspuns: „Mă jur pe mila ta, stăpâne al meu, că nici mâncare, nici băutură nu i-a dat ei cineva. Însă am văzut-o, de câte ori am privit-o, că era întinsă cu faţa pe pământ, închinându-se, precum gândesc, Dumnezeului său". Zis-a ighemonul: „Mâine de dimineaţă voi face cercetare şi judecată despre dânsa, că acum mă îndeletnicesc cu alte treburi".

Şi sosind a patra zi, Dioghen ighemonul a şezut la judecată şi a poruncit să-i aducă înainte pe Evdochia. Şi, văzând-o pe ea cu chipul smerit, în haine proaste şi uitându-se în jos, a poruncit slugilor să-i descopere faţa ei. Şi îndată s-a luminat faţa cea descoperită a Cuvioasei ca fulgerul. Iar Dioghen, înspăimântându-se de negrăita ei frumuseţe şi de cinstea feţii ei cea strălucită cu dumnezeiescul dar şi privind mult spre o frumuseţe ca aceea, slăbea de tot cu gândul. După aceea, întorcându-se către ai săi, a zis: „Mă jur pe zeul meu, Soarele, că nu se cade să dăm la moarte o frumuseţe ca aceasta cu raze de soare. Dar ce vom face, nu ştim".

Deci a zis către dânsul unul din cei ce şedeau cu el, care era îndreptător de lege: „Oare se pare măriei tale că este firească frumuseţea ei atât de luminată? Nicidecum, ci sunt năluciri fermecătoreşti. Oare nu ştii cât de mult pot fermecătorii? Cred că dacă fermecătoria se va izgoni, îndată nefrumuseţea firească se va arăta". Iar ighemonul a zis către fericita: „Spune-ne nouă mai întâi numele tău, neamul şi viaţa ta".

Iar sfânta, îngrădindu-se pe sine cu semnul Crucii, a zis: „Mă numesc Evdochia, iar de neamul meu şi de ce fel de viţă sunt, nu este trebuinţă a afla. Una este de trebuinţă a şti despre mine, cum că sunt creştină. Iar Ziditorul tuturor, cu negrăita Sa milă, de atâta dar al Său mă învredniceşte pe mine nevrednica, încât nu mă opreşte a mă numi roabă a Lui. De aceea mă rog ţie, o, ighemoane, nu-ţi pierde în zadar vremea cu cuvinte deşarte, ci degrabă fă cu mine ceea ce v-aţi obişnuit a face cu ceilalţi creştini. Judecă, munceşte, precum îţi place ţie şi mă dă la moarte; căci nădăjduiesc spre Hristos, Adevăratul Dumnezeul meu, că nu mă va trece cu vederea şi nici nu mă va lăsa".

Iar ighemonul i-a zis: „La a noastră întrebare, cu atât de multe cuvinte ai răspuns; dar când vom începe a te chinui cu multe răni, cât de multe vei grăi? Însă spune-ne nouă îndată, pentru ce, lăsând cetatea şi pe zei fără de cinste trecându-i cu vederea, te-ai depărtat în locuri pustii şi ai dus împreună cu tine şi averea poporului, cu înşelăciune deşertând vistieriile cetăţii?"

Sfânta a răspuns: „Pentru ce am lăsat cetatea cu un cuvânt voi răspunde: liberă am fost şi, ce am voit, aceea am făcut. Căci care lege opreşte pe omul liber să meargă oriunde va voi? Iar pentru aur cine mă întreabă? Voiesc ca să-mi stea de faţă clevetitorul, căci îndată se va arăta că este deşartă clevetirea, şi minciuna înaintea adevărului se va stinge. Au doară avere străină am luat eu?" Şi făcându-se lungă ceartă de amândouă părţile, iar sfânta aflându-se nebiruită în cuvânt şi cu credinţa neschimbată, ighemonul a poruncit să o dezbrace până la mijloc şi patru bărbaţi să-i strujească coastele ei, până i se vor vedea măruntaiele.

Deci, aşa a muncit pe sfânta două ceasuri, dându-i crude dureri prin acele cumplite munci. Atunci iarăşi a zis către dânsa stăpânitorul: „O, femeie, fie-ţi milă de frumuseţea ta şi jertfeşte zeilor, ca să nu piară chipul cel bun şi frumuseţea ta". Zis-a sfânta către dânsul: „Dacă ai fi fost un om cunoscător, ca să judeci drept, ai fi cunoscut şi tu folosul tău, ca să crezi în adevăratul Dumnezeu, şi ţi-ar fi iertat fărădelegile tale ca un milostiv; dar fiindcă conştiinţa ta te osândeşte la moarte, de aceea te aşteaptă munca focului celui veşnic".

Atunci, mâniindu-se şi mai mult, ighemonul a poruncit s-o dezbrace de tot, s-o spânzure de un lemn şi s-o bată şi mai tare. Deci, dezbrăcând-o ostaşii, au găsit cutiuţa cu partea preacuratului şi de viaţă făcătorului Trup al lui Hristos pe care ea o luase, ieşind din mănăstire. Apoi luând-o slugile, neştiind ce este, au dat-o ighemonului; iar el deschizând-o, îndată acea parte a preacuratului Trup al Stăpânului Hristos s-a prefăcut în foc şi în văpaie mare, care, înconjurând pe slugile tiranului, i-a ars, vătămând chiar şi umărul stâng al ighemonului. Iar el, căzând la pământ, striga de durere către soare, că pe acela îl avea el în loc de Dumnezeu, şi zicea: „Stăpâne soare, vindecă-mă, că îndată voi da focului pe fermecătoarea aceasta, căci ştiu că pentru dânsa mă pedepseşti, deoarece n-am pierdut-o până acum!"

Zicând acestea, îndată a căzut peste el foc ca un fulger şi, arzându-i trupul ca un tăciune, l-a lăsat mort, încât a venit peste toţi frică şi spaimă. Iar unul din ostaşi a văzut pe îngerul lui Dumnezeu luminos stând lângă dânsa, ca şi cum îi vorbea la ureche şi o

mângâia, iar apoi îi acoperea umerii dezgoliţi şi pieptul cu o pânză mai albă decât zăpada. Aceasta văzând ostaşul, s-a apropiat de sfânta şi a zis: „Cred şi eu în Dumnezeul tău! Primeşte-mă pe mine, cel ce mă pocăiesc, roaba Dumnezeului Cel viu!"

Fericita răspunse: „Să fie peste tine, fiule, darul întoarcerii celei bune, că, precum te văd, acum începi a vieţui ca un nou născut, şi de voieşti să te mântuieşti, fugi departe de necredinţa cea de mai înainte". Grăit-a ostaşul: „Mă rog ţie, roaba Domnului, milostiveşte-te puţin şi spre ighemon şi-i cere de la Dumnezeul tău întoarcere în viaţă, ca prin tine să cunoască pe adevăratul Dumnezeu şi să creadă într-Însul".

Zicând acestea, s-a apropiat de lemn şi a dezlegat-o. Iar sfânta muceniţă, plecându-şi genunchii, s-a rugat mult; după aceea s-a sculat şi a strigat cu mare glas: „Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ştii tainele oamenilor, Cel ce ai întărit cerul cu cuvântul şi toate le-ai făcut cu înţelepciune, porunceşte ca, prin voia Ta cea tare şi puternică, să învieze toţi cei arşi de focul cel trimis de la Tine; ca mulţi din cei ce sunt credincioşi să se întărească în sfânta credinţă, iar necredincioşii să se întoarcă la Tine, Dumnezeul cel veşnic, pentru a se preamări preasfânt numele Tău în vecii vecilor".

După aceea, s-a apropiat de cei morţi şi fiecăruia, luându-l de mână, îi zicea: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce a înviat din morţi, scoală-te şi fii sănătos ca şi mai înainte". Şi aşa, unul câte unul deşteptându-i şi sculându-i ca din somn, pe toţi i-a făcut vii cu puterea lui Hristos.

Făcându-se aceste preaslăvite minuni şi toţi privind la ele cu negrăită mirare şi spaimă, deodată s-a făcut ţipăt şi plângere lângă locul cel de judecată, pentru că la comitele Diodor, cel ce stătea acolo cu oastea, venise vestea despre moartea năprasnică a Firminei, femeia lui, care, înăbuşindu-se în baie, s-a lipsit de viaţă. Iar Diodor, rupându-şi hlamida la vestea neaşteptată, fiind cuprins de mare jale şi tânguindu-se, a alergat acolo unde i se spusese că îi este femeia moartă. Şi au alergat după dânsul mulţi din popor.

Apoi s-a dus acolo şi Dioghen ighemonul, cel sculat din morţi, ca din somn, şi văzând cu adevărat femeia cea moartă a comitelui, s-a întors la Sfânta Evdochia şi a zis către dânsa: „Cred cu adevărat că Dumnezeul tău este cu neasemănare mai mare şi mai puternic decât zeii noştri. Deci, dacă voieşti să înmulţeşti şi să întăreşti în mine această credinţă, care s-a început şi este încă slabă, mă rog ţie, vino cu mine la Firmina cea moartă, pe care dacă o vei scula din morţi, atunci nelepădându-mă, nici îndoindu-mă, voi crede desăvârşit în

Dumnezeul tău". A grăit lui Sfânta Evdochia: „Nu numai pentru tine va face Dumnezeu voia Sa, din nemăsurată milostivire, dar şi pentru toţi cei ce doresc să intre în Împărăţia Lui! Deci, să mergem unde zici şi Dumnezeu să ne ajute!"

Mergând ei împreună cu poporul, i-au întâmpinat cei ce duceau patul cu trupul cel mort, şi sfânta a poruncit să stea patul. Apoi, lăcrimând, s-a rugat destul şi a luat de mână pe cea moartă şi a zis cu mare glas: „Dumnezeule Cel mare şi veşnic, Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce eşti Cuvântul Tatălui, prin Care se scoală morţii, binevoieşte, rogu-mă, să faci această mare minune, spre încredinţarea celor ce stau înainte; porunceşte Firminei să învieze şi dă-i duh de pocăinţă, ca să se întoarcă la Tine, Dumnezeul Cel pururea viu şi veşnic!"

Aşa rugându-se sfânta, îndată Firmina s-a sculat de pe pat şi tot poporul a strigat cu glas mare ca şi cu o gură, grăind: „Mare este Dumnezeul Evdochiei, adevărat şi drept este Dumnezeul creştinilor; te rugăm pe tine, roaba Dumnezeului Celui viu, mântuieşte-ne şi pe noi, căci credem în Dumnezeul tău!"

Iar Diodor, văzându-şi femeia sa vie, s-a umplut de negrăită bucurie şi, aruncându-se la picioarele cuvioasei, a zis: „Mă rog ţie, roaba lui Hristos, fă-mă şi pe mine creştin; căci acum am cunoscut cu adevărat cine şi cât de mare este Dumnezeul Căruia Îi slujeşti". Şi a fost botezat Diodor, femeia lui şi toată casa, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, cum şi mulţi din popor. Asemenea s-a botezat şi Dioghen cu toată casa sa, care a petrecut neschimbat în sfânta credinţă până la sfârşitul său.

După acestea Cuvioasa Evdochia petrecea în casa lui Diodor după dorinţa lui, şi învăţa cuvântul lui Dumnezeu pe creştinii cei nou luminaţi. S-a mai întâmplat că, într-o grădină din apropiere, un tânăr anume Zinon, care dormea la amiază, a murit, fiind vătămat de veninul unui balaur purtător de moarte. Iar maica acelui tânăr, fiind văduvă, se tânguia nemângâiată pentru dânsul, că era singurul născut al ei. Înştiinţându-se despre aceea mieluşeaua lui Hristos, Evdochia, a zis lui Diodor: „Să mergem să mângâiem pe văduva aceea care plânge; şi vei vedea minunata milostivire a Dumnezeului nostru". Deci mergând, a găsit pe tânăr umflat foarte tare, şi învineţit de veninul balaurului.

Şi a zis sfânta către Diodor: „Acum este vremea să se arate credinţa ta ce o ai spre Dumnezeu. Roagă-te, ridicându-ţi ochii inimii sus, şi să înviezi pe mort". Diodor a răspuns: „Doamna mea, roaba lui Hristos, sunt nou în credinţă şi ochii inimii mele nu pot a-i

întări în Dumnezeu, neclintit cu gândire la El". Sfânta i-a zis: „Eu cred Dumnezeului meu cu neîndoire, că pe păcătoşii ce se pocăiesc îi ascultă şi le dă degrabă răspuns cererilor lor. Deci, cheamă cu tot sufletul pe Domnul Cel Atotputernic şi va face cu noi mila Sa".

Atunci Diodor, plecându-şi grumazul şi bătându-şi pieptul, a început cu lacrimi a grăi cu mare glas înaintea tuturor: „Doamne Dumnezeule, Care pe mine nevrednicul, păcătosul şi necredinciosul ai binevoit a mă chema la sfânta credinţă în Tine şi pe această cinstită a Ta roabă ai trimis-o la noi spre mântuirea sufletelor noastre, auzi şi a mea păcătoasă şi nevrednică rugăciune, ştiind credinţa mea cea neschimbată şi neîndoită către Tine, şi porunceşte tânărului cel omorât de balaur să învie, întru slava Ta, ca şi de el şi de tot duhul să se preamărească sfântul Tău nume în veci". Astfel rugându-se Diodor, a zis către cel mort: „În numele lui Iisus Hristos, Cel răstignit în zilele lui Pilat din Pont, scoală-te, Zinone!" Şi îndată s-a sculat mortul, a pierit vineţeala trupului său şi s-a făcut trupul lui sănătos ca mai înainte. Şi toţi slăveau pe Dumnezeu, Făcătorul cerului şi al pământului, şi au crezut în El.

Şi vrând să se ducă poporul, a zis către dânşii fericita mieluşea a lui Hristos, Evdochia: „Îngăduiţi puţin, fraţilor, căci încă mai are a se preamări Hristos, Mântuitorul nostru!" Ascultând-o poporul, sfânta s-a rugat către Dumnezeu, iar balaurul acela care-l vătămase pe tânăr, fiind izgonit de un foc minunat, fugea şuierând înfricoşat, aruncându-se şi înfuriindu-se înaintea tuturor, dar s-a sfărâmat şi a pierit.

Atunci, toţi cei ce priveau la aceea, mergând cu femeile şi cu copiii la episcopul Iliopolei, au primit Sfântul Botez. Iar Cuvioasa Evdochia s-a întors la mănăstirea sa şi vieţuia în obişnuitele sale osteneli monahiceşti. Însă venea uneori şi în cetate, întărind pe credincioşi, iar pe necredincioşi încredinţându-i şi aducându-i la Hristos Dumnezeu.

Şi a trăit, după botezul ei, ca la cincizeci şi şase de ani şi s-a sfârşit prin chinuire astfel: Murind în creştineasca credinţă Dioghen ighemonul, a venit în locul lui alt ighemon, anume Vichentie, om mânios şi vrăjmaş creştinilor. Acela, auzind cele despre Cuvioasa Evdochia, a trimis ostaşi de i-au tăiat cinstitul ei cap. Şi astfel, Prea Cuvioasa Muceniţă Evdochia s-a sfârşit prin tăiere de sabie, în luna lui martie, în ziua dintâi, întru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA DOMNINA

Aceasta s-a născut din părinţi dreptcredincioşi şi bogaţi şi, afierosindu-se lui Dumnezeu din pruncie, s-a dat vieţii pustniceşti şi celorlalte pătimiri ale trupului. Pentru că, făcându-şi o colibă lângă grădina maicii sale, petrecea în ea, udându-şi faţa cu lacrimi necurmate; iar îmbrăcămintea ei era de păr, pentru că iubea haine ca acestea.

La cântatul cocoşilor intra în sfânta biserică împreună cu toată mulţimea şi aducea Stăpânului tuturor cântare de laudă. Iar ca hrană avea linte muiată cu apă. Apoi toată osteneala o răbda, având trupul subţire şi slăbit; şi, cu dinadinsul învelindu-se, n-a văzut faţa cuiva; nici altul pe a ei, şi vorbea încet cu cei ce se întâmplau. În acestea petrecând ziua şi noaptea, s-a suit către iubitul ei Mire, Hristos, prin faptele sale plăcute lui Dumnezeu.

LUNA MARTIE

ZIUA A DOUA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC TEODOT, EPISCOPUL CIRENEI

În insula Ciprului este o cetate ce se numeşte Cirene. Într-acea cetate a fost episcop Sfântul Sfinţit Mucenic Teodot, fiind de neam din Galatia, născut din părinţi creştini şi crescut în învăţătura cărţii. El, din tinereţe deprinzându-se cu înţelepciune şi fapte bune, a mers în insula Ciprului, unde învăţa pe elini să lase rătăcirea şi înşelăciunea idolească, şi să creadă în Hristos, adevăratul Dumnezeu. Şi întorcându-i pe mulţi de la necurăţia păgânească prin propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu, i-a povăţuit la calea mântuirii. Pentru aceea a fost ales episcop în cetatea Cirenei a Ciprului.

Atunci era prigonire mare împotriva creştinilor, împărăţind păgânul Liciniu (308-324), iar în Cipru fiind ighemon Savin. Şi dorea sfântul să fie muncit pentru Hristos, deci se certa cu îndrăzneală cu elinii, mustrând rătăcirea lor şi propovăduind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Auzind despre aceea, ighemonul Savin a poruncit să-l prindă spre mucenicie. Şi înştiinţându-se arhiereul lui Dumnezeu de porunca ighemonului, n-a aşteptat să vină după dânsul, ci îndată sculându-se, s-a dus singur la ighemon şi, stând înaintea lui, i-a zis: „Iată cel pe care îl cauţi, eu sunt! Nu m-am ascuns de tine, nici nu sunt adus cu sila, ci de voia mea am venit. Căci adevărul, pe care nu se cade a-l ascunde, trebuie a-l arăta, adică pe Hristos, Dumnezeul meu, să-L propovăduiesc; iar necurăţia şi neputinţa păgânătăţii voastre s-o vădesc.

Dar nu este trebuinţă de multă arătare a neputinţei voastre, căci singură aceea vă arată a fi neputincioşi, căci sunteţi mai fricoşi

decât broaştele, de vreme ce pentru un creştin s-a tulburat toată cetatea şi oastea păgânilor. Pentru că se tem diavolii de un om care este rob al lui Hristos şi se sârguiesc ca nu cumva, scăpând din mâinile voastre ale muncitorilor, să ridice asupra lor mai mare război şi să biruiască neputinţa lor, biruind prin cuvinte pe cei ce le slujesc lor, şi îşi au nădejdea cea deşartă spre dânşii".

Iar ighemonul, nesuferind o mustrare ca aceasta, a poruncit îndată să bată fără de milă pe sfântul cu vine crude. Şi, fiind bătut multă vreme, grăia cuvântul lui David: *Pe spatele meu au lucrat păcătoşii, îndelungat-au fărădelegea lor*. Încetând slugile a-l bate pe mucenic, a zis către dânsul ighemonul: „Vezi ce ţi-a mijlocit ţie multa grăire şi îndrăzneala ta?" Răspuns-a Sfântul: „De ai fi avut ochii tăi cei sufleteşti luminaţi, ţi-aş fi arătat ce mi-a mijlocit bărbăţia mea, pe care tu o numeşti îndrăzneală; ci de vreme ce eşti orb, pentru aceea nu poţi să-mi vezi bunătăţile ce-mi stau înainte; măcar dintr-aceasta să înţelegi, cum că eu căutând cu sufletească privire la cereştile răsplătiri, cele gătite mucenicilor lui Hristos, sunt nemişcat în rănile cele luate de mine şi nu simt mucenicia; căci sufletească veselie cea întru Dumnezeul meu, biruieşte toate durerile trupeşti".

Savin ighemonul a zis: „Te mândreşti, Teodote, ca să înşeli pe cei ce te aud, dar pe mine nu poţi să mă înşeli cu cuvintele tale. Căci până într-atâta voi munci trupul tău, până ce vei mărturisi stăpânirea zeilor noştri". A grăit Sfântul: „Precum voieşti, ispiteşte-mă cu muncile; adună-ţi toată puternica ta meşteşugire spre trupul meu şi te înştiinţează de puterea ostaşului lui Hristos şi vei vedea cine va fi mai tare: cei ce mă muncesc pe mine, ori eu care port în mine pe Hristos?"

Ighemonul a zis: „Au nu ştii, cum că din poruncile împărăteşti am stăpânire asupra trupului tău, ca să-l sfărâm cu rănile şi să-ţi pierd tăria ta până în sfârşit?" A răspuns sfântul: „Unuia Dumnezeu, Acestuia Îi slujesc, Care m-a făcut mult mai presus decât împăraţii şi mult mai puternic decât boierii. Pentru aceea acum ca şi cu un rob grăiesc cu tine şi decât orice rob mult mai necinstit te socotesc pe tine şi nu ţin seamă de toate muncile, cu ajutorul Dumnezeului meu, Care ne-a învăţat să socotim toată dragostea lumească ca pe nişte paie, pleavă şi gunoi. Deci, să nu socoteşti că mă vei înfricoşa cu mândria şi cu groaznicele tale îngroziri. Te lauzi cum că ai putere peste trupul meu. Dar o stăpânire ca aceea au şi tâlharii care trăiesc în pustietăţi. Căci, când prind pe cineva în cale, îl muncesc precum voiesc. Şi tu acum te socoteşti a fi puternic, nădăjduind în

sabia ta cea fără de lege. Pentru că stăpânirea cea legiuită schimbând-o în tiranie, pe desfrânaţi şi pe ucigaşii de oameni îi ierţi, iar munca cea vrednică a lor o aduci asupra bărbaţilor celor nevinovaţi şi dreptcredincioşi".

Atunci, mâniindu-se ighemonul foarte tare, a poruncit să-l spânzure pe mucenic pe lemnul cel de muncă şi cu unelte ascuţite să-i strujească coastele lui. Iar pătimitorul lui Hristos, fiind strujit şi răbdând dureri, se ruga lui Dumnezeu, grăind: „Doamne, Iisuse Hristoase, Făcătorul a toată făptura cea văzută şi nevăzută, Cel ce ai prădat moartea, Cel ce ai stricat iadul, Cel ce pe Cruce ai omorât începătoriile şi puterile întunericului, Care ai vădit pe domnul veacului acestuia şi ai dăruit de sus putere Sfinţilor Tăi Apostoli şi fără de ispită i-ai păzit pe dânşii; Cel ce ai dat oarecând tânărului David biruinţă asupra uriaşului Goliat şi ai înfrânat văpaia în cuptorul Babilonului, ca să nu vatăme trupurile sfinţilor Tăi tineri, răcorindu-i cu rouă; Tu şi pe mine mă întăreşte în muncile acestea, căci ştii neputinţa omenească. Slabă este tăria noastră, şi se ofileşte ca o floare în puţină vreme. Pentru slava numelui Tău, Doamne, dă putere neputinţei mele şi risipeşte puterea celor ce se scoală asupra turmei Tale celei sfinte, ca să înţeleagă tot pământul că Tu eşti Dumnezeu preaînalt, Care dai tărie şi putere celor ce nădăjduiesc spre Tine".

Astfel rugându-se sfântul, suliţele ascuţite atâta îi strujiseră trupul, încât i se vedeau oasele goale. După aceea a poruncit ighemonul ca, luându-l de pe lemnul cel de muncă, să-l ducă în temniţă.

Deci sfântul, fiind dus spre temniţă, striga prin toată cetatea, grăind: „Cei ce mă vedeţi într-acest chip pătimind, să înţelegeţi că nu fără de nădejde pătimesc; căci pentru durerile muceniceşti am răsplătire de la Hristos Dumnezeu, spre Care eu nădăjduiesc. Că dacă un împărat pământesc vremelnic cinsteşte pe ostaşii săi, cei ce pentru dânsul cu bărbăţie şi cu vitejie se oştesc şi îşi varsă sângele lor, şi le dă vrednice daruri, iar celor ce mor la război, le pomeneşte numele cu zugrăveli, cu cât mai mult veşnicul Împărat dăruieşte cinste nevoitorilor Săi şi în viaţa cea de acum şi la Înviere, când îi va arăta părtaşi ai Împărăţiei Sale. Stau mărturie cinstitele moaşte ale sfinţilor mucenici care mai înainte s-au nevoit, şi care se cinstesc cu cucernicie de toţi credincioşii mai mult decât toate lucrurile cinstite şi bogăţiile cele de pe pământ. Iar prin cinstirea lor se închipuieşte cinstea şi slava care în cer li se dă de la Dumnezeu şi de la îngerii Lui sufletelor mucenicilor".

Acestea şi mai multe grăindu-le sfântul, a mers după dânsul tot poporul până la temniţă, în care a petrecut sfântul cinci zile; iar după aceea a fost adus iarăşi la întrebare înaintea ighemonului. Şi a zis ighemonul către mucenic: „Eu socotesc că nu-ţi este de trebuinţă mai multă pedeapsă, ca să te înţelepţeşti. Destul îţi este munca cea dintâi, a cărei grozăvie încercând-o cred că te vei apropia acum spre cinstea zeilor noştri, amintindu-ţi de pătimirile cele dintâi; iar dacă vei petrece încă în nesupunere, apoi mă vei sili ca să aduc asupra ta şi mai grele munci. Drept aceea, ascultă-mă, şi te izbăveşte însuţi de muncile ce vor să-ţi vină".

Sfântul Teodot a zis: „Nu cunoşti, de trei ori ticăloase, că chiar dacă s-a stricat trupul meu de munci şi coastele mele au sângerat de răni, totuşi cu vitejie sunt gata şi acum a suferi de la tine toate cele ce se vor aduce asupra mea, până ce voi sfârşi nevoinţa alergării mele, ca să primesc cununa dreptăţii care îmi este pusă înainte de Domnul meu, Iisus Hristos".

A zis ighemonul: „Nu pomeni aici pe Cel răstignit, căci defaimi locul acesta de judecată". Răspuns-a Sfântul Teodot: „Nebunule şi plinule de toată necurăţia, tu, pomenind pe acei necuraţi zei ai tăi, oare nu socoteşti că defaimi locul acesta? Iar eu, deoarece pomenesc pe Cel întru tot curat Stăpânul meu, pe Iisus Hristos, Împăratul şi Domnul, tu cu greutate asculţi şi huleşti, ca şi cum s-ar fi prihănit locul tău cel de judecată prin pomenirea numelui lui Hristos, pentru că nu poţi să auzi înfricoşatul Lui nume. Iată, se chinuieşte cugetul tău, numai la numirea preacurat numelui Său.

Dar şi diavolii care se cinstesc de voi aceasta o pătimeau, nesuferind muncile ce li se făceau prin vederea lui Hristos şi strigau: *Ce este nouă şi Ţie, Iisuse Nazarinene? Ai venit mai înainte de vreme să ne munceşti pe noi?* Deci nu este lucru de mirare, că nici tu nu suferi a auzi numele lui Hristos, deoarece eşti rudă a diavolilor, slujindu-le acelora şi urmându-le de la strămoşii tăi".

Savin ighemonul a zis: „Eu am socotit că tu vei fi mai blând după muncile cele dintâi şi că mă vei asculta pe mine, cel ce te chem pe tine spre mântuire; dar tu mai rău te-ai făcut. Ci, deoarece rămâi neschimbat certându-te cu noi şi amăgindu-ţi inima ta, ca şi cum ai răbda pentru Hristos, iată o muncă nouă voi aduce asupra ta şi te voi birui şi-ţi voi arăta că nimic nu-ţi sporeşte nădejdea ta spre Hristos. Că nu-ţi va ajuta ţie înşelătorul Acela, spre Care, nădăjduind, îndrăzneşti la munci".

Iar sfântul mucenic a zis: „De aş fi răbdat aceasta pentru un om, apoi mai ticălos aş fi fost decât voi, cei fără de Dumnezeu, şi

nici o nădejde bună nu aş fi avut pentru viaţa ce va să fie. Dar până în sfârşit nu aş fi suferit atât de mare muncă, dacă nu aş fi privit spre cereasca Împărăţie, în care mai multă plată voi primi de la Hristos, adevăratul Dumnezeu. Deci ce? Oare să nu rabd mai mari munci, cu ajutorul lui Hristos, pentru veşnicele bunătăţi cele făgăduite? Vezi în mine ajutorul lui Hristos şi te încredinţează, cum că nădăjduiesc spre El. Pentru că, acoperindu-mă cu dumnezeiasca Lui mână, nu mă tem de muncile tale şi nimic nu pătimesc cu greutate. Şi, deşi trupul de ţărână pătimeşte, gândul cel întărit în Dumnezeu rămâne neschimbat".

Atunci ighemonul Savin a poruncit ca să se aducă un pat de fier şi să-l întindă peste el pe sfântul şi să se aprindă sub dânsul foc şi să pună dedesubt vreascuri şi paie. Iar după ce pătimitorul a răbdat şi această muncă, s-a minunat ighemonul şi a zis: „De unde se află la voi creştinii atâta nemilostivire? Pe cine puteţi a milui, voi cei ce singuri nu voiţi a vă milui pe voi? Sau către cine veţi fi înduraţi, neîndurându-vă de voi înşivă?" Sfântul Teodot a zis: „Obiceiul iubirii de oameni nu-l ştii şi pentru milă grăieşti? Atunci îţi voi mulţumi ţie, când mă vei osândi la moarte, când mă vei schimba pe mine din vremelnica viaţă şi mă vei elibera la cereasca Împărăţie. Dar voieşti a mă înălţa pe mine, căci, mai mult muncindu-mă, şi mai multă răsplătire îmi mijloceşti. Deci, dacă îţi este milă de mine, eliberează-mă prin felurite munci din această vremelnică viaţă. Adaugă-mi şi mai mari munci, ca acolo să mi se adauge cununa dreptăţii. Munceşte-mă până la moarte, ca desăvârşit nevoitor să mă duc la Puitorul meu de nevoinţă, Hristos, ca toate sfintele îngereşti cete să mă primească, bucurându-se şi veselindu-se".

Ighemonul a zis: „Eu te voi face desăvârşit nevoitor, când voi afla alte munci mai cumplite contra ta". Iar mucenicul lui Hristos a zis: „De ai fi ştiut bunătatea Dumnezeului meu, spre Care nădăjduiesc, cum că, pentru muncile acestea de puţină vreme, mă voi învrednici vieţii celei veşnice la Dânsul, tu însuţi ai fi voit să pătimeşti aşa pentru El, precum pătimesc şi eu. Dar, de vreme ce au împietrit inimile voastre diavolii, cei ce se cinstesc de voi, şi nimic, după viaţa aceasta, nu nădăjduiţi, de aceea aţi căzut în înşelăciunea lumii acesteia, mai înainte cinstind cele vremelnice şi trecătoare, mai mult decât cele veşnice".

Acestea auzindu-le, ighemonul s-a înspăimântat şi a zis: „Îmi spuneau unii de tine, cum că eşti prost, dar eu te văd a fi priceput mare". Iar Sfântul Teodot a răspuns: „Hristos grăind prin mine,

care ritori pot să-mi stea împotrivă? Deci să ştii cum că bine ai auzit de la cei ce ţi-au spus despre mine că sunt nepriceput. Adevărat au zis. Însă darul Hristosului meu nevoindu-se împreună cu mine, precum mă învaţă a grăi, aşa mă învaţă a răbda şi muncile, uşurându-mi durerile în rănile ce le primesc".

Ighemonul a zis: „Nu te voi cruţa, Teodote". Răspuns-a sfântul: „Fă ce voieşti, că sunt gata la aceasta". Atunci ighemonul Savin a poruncit să-i bată piroane în picioarele lui şi să fie gonit de ostaşi. Şi bătându-i-se piroane în picioare, el, ridicându-şi mâinile sale la cer, grăia: „Mulţumesc Ţie, Doamne al meu, Iisuse Hristoase, că pe mine nevrednicul m-ai învrednicit a fi părtaş patimilor Tale! De unde mi s-a adăugat mie, lepădatului, atât dar, căci iată acum la cer m-am suit? Mulţumesc Ţie, Mântuitorul meu, că m-ai izbăvit de cei ce-mi prigonesc sufletul. Slăvească-se numele Tău, Stăpâne Hristoase, în trupul meu, că Tu îmi eşti viaţă, Fiule al lui Dumnezeu, şi a muri pentru Tine, dobândă îmi este. Încredinţez Ţie pe cei ce pătimesc pentru numele Tău; fii lor ajutător. Porunceşte viforului acesta să înceteze şi risipeşte pe cei ce se scoală asupra Bisericii Tale celei sfinte, ca în pace să Te laude pe Tine poporul Tău, în veci".

După aceea a grăit către creştinii cei ce îi stăteau de faţă: „A mea nevoinţă, fraţilor, acum se sfârşeşte şi cununa îmi este aproape. Iată plata dreptăţii mele pe care mi-o va dărui mie Iisus Hristos. El S-a răstignit pentru mine, iar eu trupul mi l-am dat la răni pentru Dânsul! El a murit pentru mine, ca să mă izbăvească din stricăciune, iar eu mor pentru Dânsul, ca să mă învrednicesc Împărăţiei Lui! O, cât este de mare darul lui Hristos! că pentru pătimirea cea de puţin timp pentru El, veşnice şi negrăite bunătăţi răsplăteşte, mai mult decât măsura cea vrednică. *Nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum, de slava ce are să se arate întru noi*". Şi aşa alerga sfântul cu piroanele în picioare, fiind gonit de ostaşi pe drum.

Şi mulţi din poporul elinesc, văzând o răbdare ca a lui şi cuvintele cele ca mierea curgătoare ascultându-le, au crezut în Hristos şi îşi băteau joc de necuraţii idoli, iar pe tiran îl ocărau şi numele lui Hristos îl preamăreau. Aflând de aceasta ighemonul Savin, a poruncit ca iarăşi să-l arunce pe Sfântul Teodot în temniţă; căci zicea el: „Să nu se înşele poporul cu fermecătoarele lui învăţături". Deci, se sfătuia cu sfetnicii săi, cu ce moarte să piardă pe mucenic.

Şi trecând multe zile, au început a i se înmulţi rănile şi toţi binecredincioşii creştini venind cu mahrame curate, i le ştergeau.

După aceasta marele Constantin, biruind pe Maxenţiu cu puterea Crucii (312) şi dăruind libertate tuturor creştinilor (313), a venit poruncă de la dânsul să înceteze prigonirea şi cei ţinuţi în legături pentru Hristos să fie liberi.

Auzind de aceasta, Sfântul Teodot s-a mâhnit foarte tare, căci dorea să moară în munci pentru Hristos. Deci, fiind eliberat, s-a dus la cetatea sa, Cirene, şi, petrecând după pătimire doi ani pe scaunul său, a adormit întru Domnul. Şi a luat îndoită cunună, a arhieriei şi a muceniciei, din mâna Domnului nostru Iisus Hristos, Care încununează pe nevoitorii Săi cu slavă veşnică. Căruia şi noi de ne-am învrednici, cu rugăciunile Sfântului Sfinţitului Mucenic Teodot şi cu darul lui Hristos, Căruia se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC TROADIE

Sfântul Troadie a fost copilul din Neocezareea a cărui pătimire a fost văzută cu proorocească vedere de Sfântul Grigorie al Neocezareei, pe când se ascundea de prigoană într-un oarecare munte din pustie. Pentru că odată, săvârşindu-şi obişnuitele sale rugăciuni către Dumnezeu, se făcu întru uimire şi, tulburându-se foarte, a stat nemişcat şi tăcut multă vreme, ca şi cum ar fi căutat la oarecare vedenie.

Iar după vreme destulă s-a luminat cu faţa şi, umplându-se de bucurie, a început a mulţumi lui Dumnezeu cu mare glas şi a cânta cântare de prăznuire, grăind: *Bine este cuvântat Domnul, Care nu ne-a dat spre vânare dinţilor lor*. Şi l-a întrebat diaconul: „Care este, părinte, pricina schimbării tale, că acum eşti tulburat şi apoi vesel?"

Sfântul răspunse: „Am văzut, fiule, o vedenie minunată: un copil mic luptându-se cu un diavol mare şi, biruindu-l, l-a trântit la pământ". Diaconul n-a înţeles cele grăite, şi a zis sfântul iarăşi: „Acum un oarecare copil creştin, cu numele Troadie, fiind adus la judecată înaintea tiranului, după multe munci grele, a fost ucis pentru Hristos şi s-a dus la ceruri dănţuind. Deci, mai întâi mă tulburam, căci mă temeam să nu-l biruiască muncile şi să se lepede de Hristos. Dar acum, văzându-l că-şi săvârşeşte nevoinţa muceniciei şi se duce la cer, mă bucur!" Diaconul, auzind acestea, se minuna cum sfântul vede cele ce se fac departe, ca şi cum ar fi aproape.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII PATRU SUTE PATRUZECI DE MUCENICI

Aceştia au pătimit în Italia de la longobarzi. Despre ei scrie Sfântul Grigorie Dialogul, papă al Romei, în cartea III, cap. 27 şi 28, zicând: „Mai înainte de aceşti cincisprezece ani, precum mărturisesc cei ce au fost atunci, pe patruzeci de lucrători de pământ robindu-i longobarzii, care năvăliseră asupra stăpânirii Romei, îi sileau să mănânce cu dânşii din cărnurile cele jertfite idolilor. Dar ei n-au voit a se atinge de mâncărurile cele necurate, măcar că vedeau pedeapsa cea cu moartea, pentru că au iubit veşnica viaţă mai mult decât pe cea vremelnică. Şi, pentru că stăteau cu credinţă în a lor mărturisire, toţi au fost junghiaţi.

Deci toţi s-au făcut mucenici pentru Hristos, ca să nu mâhnească pe Ziditorul lor cu gustarea din cele jertfite idolilor, primind mai bine să-şi sfârşească viaţa prin sabie.

În acea vreme şi pe alţii, ca la patru sute de suflete, i-au prins longobarzii şi au adus spre jertfă diavolului un cap de capră, după obiceiul lor şi, jucând împrejur, cântau cântece spurcate. Şi plecându-şi grumazii, se închinau şi se rugau acelui cap de capră, şi sileau pe robiţii lor să facă la fel ca dânşii.

Atunci toată mulţimea celor robiţi şi-au ales mai bine, prin moarte vremelnică, să câştige viaţa cea fără de moarte, decât să asculte porunca lor şi, închinându-se împreună cu dânşii diavoleştii jertfe, să trăiască viaţă nelegiuită. Căci grumazul pe care îl închinau totdeauna Ziditorului lor, n-au voit să-l plece zidirii. Pentru aceasta, prinzându-i vrăjmaşii şi aprinzându-se cu mare iuţime, pe toţi i-au ucis cu săbiile, deoarece n-au putut să-i aibă părtaşi înşelăciunilor lor".

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL AGATON

Cuviosul Agaton a trăit în pustiul Egiptului. El era înţelept cu mintea şi fără de preget cu trupul şi se îndestula cu toate: şi cu lucrul mâinilor şi cu hrana şi cu îmbrăcămintea. Se zicea pentru dânsul, că de multe ori s-a mutat, având numai la brâu cuţitaşul cu care spinteca smicelele. Odată a făcut ava Agaton vreme multă

zidind o chilie împreună cu ucenicii lui şi după ce au sfârşit ei chilia, au venit apoi să şadă în ea. Şi a văzut bătrânul în săptămâna dintâi lucru ce nu-i folosea şi a zis ucenicilor săi: „Sculaţi-vă, să mergem de aici". Iar ei s-au tulburat, zicând: „Dacă avea socoteală de a ne muta, pentru ce am făcut atâta osteneală zidind chilia? Şi smintindu-se oamenii asupra noastră, iarăşi o să zică: «Iată, iarăşi s-au mutat nestatornicii»". Şi văzându-i pe ei împuţinaţi cu sufletul, le-a zis lor: „Deşi se vor sminti vreunii, însă iarăşi se vor zidi alţii, zicând: «Fericiţi sunt unii ca aceştia, că pentru Dumnezeu s-au mutat şi toate le-au defăimat». Însă cel ce voieşte să vină, să vină, căci eu mă mut". Şi s-au aruncat ei pe sine la pământ, rugându-se până când au fost iertaţi să călătorească împreună cu dânsul.

Ava Petru zicea că era odată la chilia lui ava Agaton şi a venit către acesta un frate, zicând: „Voiesc să locuiesc cu fraţii; deci spune-mi, cum voi locui cu ei?" Zis-a lui bătrânul: „Ca în ziua dintâi, când intri la dânşii, aşa să păzeşti străinătatea ta în toate zilele vieţii tale, ca să nu ai îndrăzneală cu dânşii". Zis-a ava Macarie lui: „Şi ce face îndrăzneala?" Zis-a lui bătrânul: „Asemenea este îndrăzneala cu arşiţa cea mare, care când se face, toţi fug de la faţa ei, şi rodul pomilor îl strică". Zis-a ava Macarie lui: „Aşa de cumplită este îndrăzneala?" Şi a zis ava Agaton: „Nu este altă patimă mai cumplită decât îndrăzneala; căci ea este maică şi născătoare a tuturor patimilor. Şi lucrătorul trebuie să se păzească de îndrăzneală, măcar singur de va fi în chilie. Căci ştiu un frate locuind multă vreme în chilie şi având un pătişor, a zis că s-a mutat din chilie, necunoscând pătişorul acela. Unul ca acesta este lucrător şi luptător".

Se spunea pentru ava Agaton, că trei ani s-a ostenit, ţinând o piatră în gura sa, până când s-a deprins să tacă. El şi ava Amun, atunci când vindeau vreun vas, o dată spuneau preţul şi ceea ce li se dădea, luau tăcând cu linişte. Şi iarăşi, când voiau să cumpere ceva, ceea ce li se spunea, dădeau în tăcere şi luau vasul, negrăind nimic.

Odată mergea pe un drum cu ucenicii lui şi unul dintr-înşii găsind un păhăruţ de lemn verde pe drum, a zis bătrânului: „Părinte, porunceşte să-l iau". Iar bătrânul s-a uitat la el minunându-se şi i-a zis: „Tu l-ai pus acolo?" Şi a răspuns fratele: „Nu!" Şi a zis bătrânul: „Cum dar vrei să iei ceea ce nu ai pus?" Un alt frate a venit la ava Agaton, zicând: „Lasă-mă să locuiesc cu tine". Şi mergând pe drum a găsit puţin săpun şi l-a adus la el. Şi a zis bătrânul: „Unde ai găsit săpunul?" Zis-a fratele: „Pe drum l-am găsit, când umblam şi l-am luat". Zis-a lui bătrânul: „Dacă ai venit

să locuieşti cu mine, cum ai luat ceea ce n-ai pus?" Şi l-a trimis să-l ducă de unde l-a luat.

Altădată s-au dus unii la ava Agaton auzind că are dreaptă şi mare socoteală. Şi vrând să-l cerce de a sa mânie, i-au zis lui: „Tu eşti Agaton? Am auzit pentru tine că eşti curvar şi mândru". Iar el a zis: „Ei bine, aşa este". Şi i-au zis lui: „Tu eşti Agaton bârfitorul şi clevetitorul?" Iar el a zis: „Eu sunt". Au zis iarăşi: „Tu eşti Agaton ereticul?" Iar el a răspuns: „Nu sunt eretic". Şi l-au rugat pe el, zicând: „Spune-ne nouă, pentru ce atâtea câte ţi-am zis ţie le-ai primit, iar cuvântul acesta nu l-ai suferit?" Zis-a lor: „Cele dintâi asupra mea le scriu, căci este spre folosul sufletului meu. Iar cuvântul acesta eretic este despărţire de Dumnezeu şi nu voiesc să mă despart de Dumnezeu". Iar aceia auzind, s-au minunat de dreapta lui socoteală şi s-au dus zidiţi, adică folosiţi.

A fost întrebat ava Agaton: „Ce este mai mare: osteneala cea trupească, sau păzirea celor dinlăuntru?" Iar bătrânul a zis: „Omul este asemenea unui pom; deci, osteneala cea trupească este frunza, iar păzirea celor dinlăuntru este roada. Şi fiindcă, după ceea ce este scris: *tot pomul care nu face roadă bună, se taie şi în foc se aruncă,* arătat este că pentru roadă este toată osârdia noastră, adică pentru păzirea minţii. Dar este trebuinţă şi de acoperământul şi podoaba cea de frunze, care sunt ostenelile cele trupeşti".

Un frate a întrebat pe ava Agaton pentru păcatul curviei şi i-a răspuns aceluia: „Mergi, aruncă neputinţa ta înaintea lui Dumnezeu şi vei avea odihnă".

Iarăşi l-au întrebat pe el fraţii, zicând: „Care faptă bună, părinte, între petreceri, are mai multă osteneală?" Zis-a lor: „Iertaţi-mă, eu socotesc că nu este altă osteneală, ca rugăciunea către Dumnezeu. Căci totdeauna când voieşte omul să se roage, voieşte vrăjmaşul să-l oprească pe el, căci el ştie că nu se împiedică de altceva, fără numai de rugăciunea cea către Dumnezeu. Şi toată petrecerea pe care o va face omul, răbdând întru dânsa, dobândeşte odihna. Iar rugăciunea până la răsuflarea cea mai de pe urmă, are nevoie de nevoinţă".

Ava Agaton spunea: „Călugărul nu trebuie să lase conştiinţa să-l învinuiască în nici un lucru". Şi mărturisea despre sine: „Niciodată nu m-am culcat să dorm având ceva asupra cuiva, nici am lăsat pe cineva să se culce, să doarmă având ceva asupra mea. Aceasta, pe cât am putut". Iar când vedea vreun lucru şi voia gândul lui să-l judece, cuviosul îşi zicea luişi: „Agatoane, să nu faci tu aceasta! Şi aşa se

liniştea gândul lui". Căci îi sfătuia pe fraţi, zicând: „Mâniosul, măcar de va scula vreun mort, nu este primit la Dumnezeu".

Ava Agaton iubea pe ava Alexandru, care era nevoitor şi blând. Şi s-a întâmplat ca toţi ucenicii lui să-şi spele hainele în râu, iar ava Alexandru spăla încet. Ceilalţi fraţi au zis bătrânului: „Fratele Alexandru nu face nimic". Şi vrând să-i odihnească, i-a zis lui ava: „Frate Alexandre, spală-le bine căci sunt inuri". Iar el dacă a auzit, s-a mâhnit. Şi după aceasta l-a mângâiat pe el bătrânul, zicând: „Au doară, nu ştim, că bine faci? Dar acestea ţi le-am spus înaintea lor, ca să odihnesc cugetul lor cu ascultarea ta, frate".

Zis-a ava Agaton: „De-mi va fi cineva foarte iubit şi voi cunoaşte că mă duce în vreo greşeală, îl înlătur de la mine".

Zis-a lui iarăşi: „Omul trebuie să ia aminte în tot ceasul la judecata lui Dumnezeu".

Oarecari fraţi vorbind pentru dragoste, ava Iosif a zis: „Oare noi ştim ce este dragostea?" Şi spunea pentru ava Agaton că avea un cuţitaş şi a venit la el un frate şi l-a lăudat şi nu l-a lăsat să iasă până ce nu a luat cuţitaşul.

Se povesteşte pentru ava Agaton, că se silea să facă toate poruncile şi când trecea în corabie, el întâi apuca lopata şi când mergeau la dânsul fraţii, îndată după rugăciune, mâna lui punea masa, căci era plin de dragostea lui Dumnezeu. Căci zicea ava Agaton: „De mi-ar fi fost cu putinţă să găsesc un bubos să-i dau trupul meu şi să iau pe al lui, bucurie aş fi avut, căci aceasta este dragostea cea desăvârşită".

Odată, venind în cetate să-şi vândă vasele, adică lucrul mâinilor sale, a găsit pe un om străin, lepădat pe uliţă şi bolnav, neavând cine să-l caute. Şi a rămas bătrânul cu dânsul luând o casă cu chirie şi din lucrul mâinilor sale plătea chiria, iar ce-i mai rămânea cheltuia la trebuinţa bolnavului. Şi a petrecut patru luni, până când s-a vindecat bolnavul. Şi aşa bătrânul s-a dus la chilia sa cu pace.

A intrat odată ava Agaton în cetate să-şi vândă puţinele vase şi a găsit pe lepros lepădat în cale. I-a zis lui leprosul: „Unde te duci?" Şi i-a răspuns ava Agaton: „În cetate, să vând nişte vase". Zis-a lui leprosul: „Fă milostenie, de mă ia acolo!" Şi luându-l pe spatele său, l-a dus în cetate. I-a zis lui acesta: „Unde vei vinde vasele tale, acolo să mă pui". Şi a făcut bătrânul aşa. Şi după ce vindea un vas, zicea bubosul: „Cu cât l-ai vândut?" Şi-i răspundea: „Cu atâta". Şi-i zicea iarăşi: „Cumpără-mi o plăcintă". Şi-i cumpăra. Şi iar vindea alt vas. Şi îi zicea leprosul iarăşi: „Dar acesta cu

cât?" Şi-i răspunse bătrânul: „Cu atâta". Şi-i zicea: „Cumpără-mi acest lucru". Şi-i cumpăra. Deci după ce a vândut toate vasele şi voia să se ducă, i-a zis bubosul: „Te duci?" Şi i-a răspuns lui: „Da!" Şi i-a zis din nou: „Fă iarăşi milostenie de mă du unde m-ai găsit!" Şi luându-l pe spatele lui, l-a dus la locul lui. Şi i-a zis lui: „Binecuvântat eşti, Agatoane, de Domnul în cer şi pe pământ". Şi ridicând ochii săi, pe nimeni n-a văzut; că a fost îngerul Domnului care a venit să-l ispitească.

Iar când era să se săvârşească ava Agaton, a petrecut trei zile, stând cu ochii deschişi şi nemişcaţi. Iar fraţii care şedeau lângă dânsul, l-au întrebat, zicând: „Părinte Agatoane, de ce priveşti aşa?" Grăit-a lor acela: „Stau înaintea judecăţii lui Hristos". Zis-au lui părinţii: „Au doară şi tu te temi de judecată?" Preacuviosul Agaton răspunse: „Am petrecut în paza poruncilor Domnului, după puterea mea; dar, fiind om, cum să ştiu dacă lucrul meu este plăcut lui Dumnezeu?" Zis-au lui fraţii: „Dar nu nădăjduieşti spre lucrurile tale cele bune pe care le-ai făcut plăcând lui Dumnezeu?" Sfântul răspunse: „Nu nădăjduiesc, până ce nu voi întâmpina pe Însuşi Dumnezeu. Că alta este judecata lui Dumnezeu şi alta a oamenilor". Iar când au vrut să-l mai întrebe alt cuvânt, le-a zis lor: „Faceţi bine şi nu mai grăiţi acum cu mine, căci n-am vreme". Zicând aceasta, şi-a dat duhul cu bucurie în mâinile lui Hristos.

LUNA MARTIE

ZIUA A TREIA

SFINŢII MUCENICI EUTROPIU, CLEONIC ŞI VASILISC

După săvârşirea pătimirii şi după mucenicescul sfârşit al Sfântului Mucenic Teodor Tiron în cetatea Amasiei, au rămas ţinuţi în temniţă pentru Hristos tovarăşii lui, ostaşi şi prieteni de aproape, Eutropiu, Cleonic şi Vasilisc, nepotul său. Iar ighemonul Puplie, care a muncit pe Sfântul Teodor, pierise, fiind ucis de mânia lui Dumnezeu; şi în locul lui a venit un altul cu numele Asclipiodot, de neam din Frigia, cumplit cu obiceiul şi cu mintea fără de Dumnezeu, făcând multe răutăţi poporului creştin.

Căci îi era dată lui stăpânire asupra creştinilor de la împăratul Maximian (286-305) ca să-i silească la jertfa idolească, iar pe cei ce nu s-ar supune, să-i piardă cu cumplite munci. Acela, şezând la judecată cu sfetnicii săi, a chemat pe Evlasie, păzitorul de cărţi, şi i-a poruncit să citească faptele cele petrecute mai înainte ale judecăţii. Deci, citindu-se pătimirea lui Teodor Tiron, toţi s-au minunat de răbdarea acelui bărbat.

Deci a zis ighemonul către Evlasie: „Unde sunt tovarăşii lui Teodor care au fost pomeniţi în această carte?" Răspuns-a Evlasie: „Sunt păziţi în temniţă împreună cu alţi legaţi". După aceea ighemonul, văzând capiştea cea arsă de Sfântul Teodor, a necuratei lor zeiţe, ce se numea Ira, "maica zeilor", a răcnit ca un leu asupra tovarăşilor lui Teodor care rămăseseră. Şi îndată a poruncit să trimită ostaşi la temniţă, ca să aducă la el pe Sfinţii Mucenici Eutropiu, Cleonic şi Vasilisc.

Eutropiu era frate de o mamă cu Cleonic, de neam din Capadocia, iar Vasilisc era nepot al Sfântului Teodor şi se născuse în

Amasia. Iar pentru dragoste, toţi aceşti trei se numeau fraţi. Şi mergând ostaşii la temniţă, au zis străjerului temniţei: „Dă-ne pe tovarăşii lui Teodor". Iar acela, intrând înăuntru, a zis către sfinţi: „Sculaţi-vă, iată a venit vremea voastră, pe care ziua şi noaptea cu dorire aţi aşteptat-o, căci vă cheamă ighemonul; dar vă rog să nu mă uitaţi întru buna voastră mărturisire". Acestea le grăia străjerul temniţei, deoarece şi el crezuse că Domnul este cu dânşii, de vreme ce îi vedea ziua şi noaptea rugându-se, şi minunile lui Dumnezeu care se făceau; apoi lumina cea negrăită care îi strălucea, şi temniţa care, de multe ori, singură de la sine se deschidea.

Sfinţii, sculându-se, ieşeau cu bucurie; iar ceilalţi care rămâneau legaţi plângeau, căci se lipseau de tovărăşia sfinţilor mucenici. Iar Sfântul Eutropiu le-a zis: „Nu plângeţi, fraţii mei, că iarăşi ne vom vedea unul cu altul; ci rugaţi-vă Domnului nostru Iisus Hristos, ca să ne învrednicească să ne sfârşim prin chinuire pentru El, şi să înceteze elineasca închinare, ca astfel să se umple lumea de darul Domnului".

Aşa mângâind sfinţii pe cei legaţi, au ieşit cu ostaşii. Şi Sfântul Eutropiu, care era foarte frumos la chip şi înţelept în cuvinte, cânta, grăind: *Iată acum ce este bun şi ce este frumos, decât numai a locui fraţii împreună*. Şi se făcu glas din cer către dânsul, zicând: „Nu te voi despărţi de fraţii tăi, până ce veţi veni la Teodor şi vă veţi odihni în sânul patriarhului Avraam şi în lumina celor vii".

Şi fiind aduşi sfinţii mucenici, stăteau înaintea ighemonului cu feţele luminoase. Şi i-a întrebat ighemonul: „Pentru ce feţele voastre sunt vesele, ca şi cum n-ar fi stat o vreme aşa de lungă în legăturile temniţei, ci ca după o veselie de toate zilele, aşa sunt de luminoase?" Fericitul Eutropiu a răspuns: „Cu adevărat, ighemoane, în toate zilele ne veseleşte Hristos al nostru, cercetându-ne cu darul Său şi se împlineşte la noi acea scriptură: *Inima veselindu-se, faţa înfloreşte*".

Ighemonul a zis: „Cum îţi este numele?" Sfântul a zis: „Numele meu cel mai dintâi este creştin, iar de părinţi sunt numit Eutropiu". Ighemonul, momindu-l, i-a zis: „Cu adevărat, te văd nobil la obicei şi la chip frumos, şi, precum mi se pare, mulţi ani ai învăţat filosofia". Sfântul a răspuns: „În duhovnicească filosofie m-am deprins de la Domnul meu Iisus Hristos, spre care am nădejde că poate o să mă facă şi acum înţelept în răspunsuri împotriva întrebărilor voastre".

Zis-a ighemonul: „Ascultă-mă, Eutropiu. Încredinţează pe cei ce sunt cu tine să se supună poruncii împărăteşti şi să aducă jertfe zeilor. Iar eu voi scrie despre tine la împăraţi şi aceia te vor pune

voievod. Şi-ţi vor da în stăpânire această ţară şi ca pe un domn al ţării te vor cinsti, cu multe bogăţii te vor îmbogăţi şi cu adevărat cu lucrul vei cunoaşte că este bine a asculta pe împăraţi şi a te supune poruncii acelora. Iar dacă acestor cuvinte ale mele nu te încredinţezi, apoi trupul tău, sfărâmându-l în bucăţi, îl voi arunca la câini şi la fiare, spre mâncare; iar rămăşiţele oaselor tale cu foc le voi arde şi praful îl voi arunca în râu. Şi să nu socoteşti că trupul tău, luându-l creştinii, îl vor unge cu mir ca pe un sfânt. Deci, supune-te şi jertfeşte zeilor, sau măcar spune înaintea poporului că te supui şi voieşti a jertfi, pentru că toţi caută la tine, luând aminte la învoirea ta cea de la sfârşit. Nu întoarce de la zei pe cei ce voiesc să le aducă jertfe, ca să nu aduci hule asupra ta. Iar dacă continui să huleşti vom aduce munci necinstite şi cumplite asupra ta şi asupra celor ce sunt cu tine".

Sfântul Eutropiu a răspuns ighemonului, zicând: „Încetează a bârfi unele ca acestea, fiule al diavolului şi moştenitor al gheenei. Încetează de a amăgi pe slugile lui Dumnezeu, vrăjmaş al lui Dumnezeu, izgonitule din veşnicile bunătăţi, lipsitule din moştenirea raiului, legatule veşnic al iadului celui mai de jos. Încetează de a grăi cele necuvioase, gunoiule, zidule şi îngrădire a lucrurilor celor bune, iar de lucruri rele povăţuitor şi începător de înşelăciune. Şi ce îţi voi zice mai mult, nu ştiu. Vicleanule om, îmi făgăduieşti vremelnică cinste şi bogăţii care rămân aici. Ce folos am din acelea, care sunt începătura desfătărilor celor vătămătoare de suflet, maică a înfrumuseţării şi a desfrânării, pricina jertfirii şi a uciderii şi rădăcină a tuturor răutăţilor? Ce folos a aflat din bogăţiile pământeşti şi din cinste Puplie, cel ce a fost ighemon mai înainte de tine, care a muncit pe Sfântul Teodor şi care este îngropat acum sub pământ în iad, în focul nestins şi între viermii neadormiţi? Dar şi asupra ta nu va zăbovi a veni mânia lui Dumnezeu, care te va pierde de pe pământ, păgânule fără de lege. Şi încă mă îngrozeşti cu munci cumplite, cu sabie, cu foc şi cu fiare?

Dar nu nădăjdui, o, nebunule, că mă vei înfricoşa cu îngroziri şi mă vei sili cu răni spre nedumnezeire. Pentru că a pătimi pentru Hristos, Dumnezeul meu, îmi este cel mai dorit lucru, mai mult decât toate doririle, de vreme ce Acela ne este nouă bogăţie, cinste, putere şi slavă; şi nu ne depărtăm de El, nici eu şi nici aceşti fraţi ai mei. Ci vom răbda pentru Mântuitorul nostru, Care este Începătorul vieţii, adevăratul voievod nebiruit, Care izbăveşte pe cei ce-L cheamă pe El din multe ispite şi Care şi pe noi are putere a ne izbăvi din mâinile tale".

Acestea auzindu-le ighemonul, s-a umplut de mânie şi a poruncit să-l bată peste gură pe sfântul, zicându-i: „Necuviosule, eşti chemat să aduci jertfă zeilor, iar nu să ne ocărăşti". Şi, începând a-l bate tare, îndată s-au uscat mâinile celor ce-l băteau. Iar cele ce se făceau şi se grăiau la acea întrebare de judecată, toate se scriau din porunca ighemonului. Apoi, văzând scriitorii uscarea mâinilor celor ce băteau, s-au înspăimântat şi au lăsat scrierea. Iar un oarecare dintre credincioşi stătea în popor şi scria.

Deci a zis ighemonul către mucenic: „Te vei închina zeilor, ca să fii viu? Sau, neînchinându-te, voieşti ca îndată să te dau morţii?" Răspuns-a Sfântul Eutropiu: „Nu mă voi închina nesimţitorilor zei, precum faci tu, fiind nesimţitor, ci mă voi închina Dumnezeului meu şi Aceluia Îi voi aduce jertfă de laudă, care este rodul buzelor mele. Căci Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, grăieşte prin gura lui David: *Idolii neamurilor argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti, gură au şi nu vor grăi, ochi au şi nu vor vedea, mâini au şi nu vor pipăi*, picioare şi toate mădularele asemănării omeneşti le au nesimţitoare. Drept aceea, adaugă: *Asemenea lor să fie, cei ce îi fac pe ei şi toţi cei ce nădăjduiesc spre dânşii*. Deci tu, fiind orb şi surd, voieşti să mă atragi şi pe mine într-aceeaşi pierzare? Dar eu nu mă voi depărta de la Domnul meu Iisus Hristos".

Ighemonul a zis către Sfinţii Cleonic şi Vasilisc: „Voi, ce ziceţi? Aduceţi jertfe zeilor, ca să fiţi vii? Sau voiţi ca, împreună cu Eutropiu, în aceleaşi munci să cădeţi?" Iar Sfinţii Cleonic şi Vasilisc au răspuns: „Precum crede fratele nostru Eutropiu, cel întărit pe piatra credinţei în Iisus Hristos, astfel şi noi credem şi ne întărim în Tatăl şi în Fiul şi în Sfântul Duh. Şi, precum Eutropiu pătimeşte pentru Hristos, aşa şi noi împreună cu dânsul, voim a pătimi. Că nu va putea diavolul să ne despartă pe noi, pe care ne-a însoţit Hristos cu sfânta credinţă şi cu dragostea Sa. Căci precum o sfoară, fiind împletită în trei, nu se rupe, astfel şi noi, aceştia trei, vom rămâne tari. Şi, precum Preasfânta Treime este nedespărţită, asemenea şi noi suntem nedespărţiţi cu credinţa şi nedeosebiţi cu dragostea. Deci, grăbeşte să ne munceşti pe noi cu munci mai mari, pentru că mergem la chemarea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia tu îi eşti vrăjmaş".

Acestea zicând ei, ighemonul a poruncit ca pe fiecare să-l întindă câte patru ostaşi şi să-l bată cu vine crude, fără cruţare; şi atât de mult au fost bătuţi sfinţii, încât carnea lor şi sângele cădeau pe pământ. Iar ei, răbdând cu vitejie, se rugau lui Dumnezeu. Şi puteai vedea cumplită muncă; iar răbdătorii de chinuri, cu ajutorul lui Hristos, se arătau ca şi cum nimic n-au pătimit. Sfântul Eutropiu

grăia în rugăciunea sa: „Dumnezeule, Atotţiitorule, Preabunule şi milostive, nu ne trece cu vederea. Stăpâne, Cel ce mântuieşti pe cei drepţi şi sprijineşti pe cei păcătoşi; Cel ce întorci pe cei necredincioşi şi îndreptezi pe cei îndărătnici; Cel ce mântuieşti pe cei înţelepţi şi înveţi pe cei fără de minte, Tu, Cel ce ai legat pe diavolul şi ai dezlegat pe om; Ajutătorule al celor ce sunt în legături şi în munci; Izvorule al bunătăţii şi Mântuitorul sufletelor noastre; Începătorule al pătimirilor şi Dătătorule de răbdare bărbătească în chinuri; dă-ne răbdare în rănile acestea, pentru cununa mucenicească cea desăvârşită şi vino spre ajutorul nostru, precum ai venit şi la robul Tău Teodor şi i-ai ajutat. Arată oamenilor răutatea diavolului şi a Ta bunătate; iar prin ajutorul Tău cel întru tot puternic, arată aceasta tuturor, cum că noi cu adevărat pe Tine Unul Te avem Împăratul nostru, Iisuse Hristoase şi Ţie Unuia ne închinăm, slăvindu-Te pe Tine cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci". Iar Sfântul Cleonic cu Vasilisc au zis: „Amin!"

Şi îndată s-a făcut cutremur mare, încât s-a cutremurat tot divanul şi cei ce băteau s-au depărtat obosiţi şi înspăimântaţi, iar sfinţii au fost dezlegaţi cu mână nevăzută şi stăteau întregi. Şi li s-a arătat lor Domnul împreună cu îngerii şi cu Sfântul Teodor. Şi a zis Sfântul Eutropiu către Domnul: „Te laud pe Tine, Stăpânul meu, Hristoase, că aşa degrabă m-ai auzit. Dar cine sunt eu, ca Domnul meu să vină la mine?" Şi iarăşi Sfântul Eutropiu a zis către Sfinţii Cleonic şi Vasilisc: „Vedeţi că Împăratul nostru Iisus Hristos, stă cu Sfântul Teodor în multă slavă?" Şi au zis: „Îl vedem". Iar Sfântul Teodor, cel ce s-a arătat cu Domnul, a zis: „Frate Eutropiu, s-a auzit rugăciunea ta şi iată Mântuitorul a venit întru ajutorul vostru, ca încredinţaţi să fiţi pentru veşnica viaţă". Şi a grăit către dânşii Însuşi Domnul: „Când vă muncea pe voi, acolo am stat şi Eu înaintea feţii voastre, căutând la pătimirea voastră. Şi, de vreme ce începătura muceniciei cu bărbăţie aţi răbdat-o, de aceea vă voi fi vouă ajutor, până ce veţi săvârşi nevoinţa voastră şi se vor scrie numele voastre în cartea vieţii". Astfel zicând, Domnul S-a făcut nevăzut, împreună cu Sfântul Teodor.

Iar ostaşii care munceau pe sfinţi, au strigat către ighemon: „Ne rugăm ţie, stăpâne, scapă-ne de lucrul acesta, căci noi nu putem să muncim mai mult pe oamenii aceştia". Zis-a ighemonul, arătând cu degetul spre sfinţi: „Iată, vrăjitorii aceştia fac o nălucire oarecare şi înfricoşează pe ostaşi". Iar mulţi din popor, care se învredniciseră vedeniei celei dumnezeieşti, strigau către ighemon, zicând: „Nu sunt năluciri, nici vrăjitorii, ci Dumnezeul creştinesc ajută robilor Săi!

Căci noi am văzut viu pe Împăratul Hristos şi pe Teodor cel ce a murit demult şi am auzit glas îngeresc!" Ighemonul a răspuns: „Eu nimic n-am văzut şi nici n-am auzit vreun glas". A zis către dânsul Sfântul Eutropiu: „Bine zici, că n-ai văzut dumnezeiasca arătare, nici n-ai auzit cereştile glasuri, pentru că nu vezi cu ochii cei sufleteşti; căci diavolul, domnul veacului acestuia, ţi-a orbit inima ta. Se împlineşte cu tine proorocia lui Isaia, care zice: *Cu urechile sale greu a auzit şi ochii săi şi-a închis*".

Acestea auzindu-le ighemonul şi văzând poporul tulburat, a poruncit să lege pe sfinţi şi să-i ducă în temniţă. Intrând acolo sfinţii mucenici, s-au bucurat cei legaţi, văzându-i pe dânşii, şi au cântat pătimitorii lui Hristos, grăind: *Ajutorul nostru este în numele Domnului, Cel ce a făcut cerul şi pământul*.

Şi prânzind ighemonul într-acea zi cu sfetnicii săi, grăia cu dânşii: „Ce vom face oamenilor acelora, nu ştiu? Căci toată cetatea se tulbură printr-înşii. Vouă ce vi se pare?" Iar unul din sfetnici a zis: „Ucide-i pe ei degrabă, rogu-mă ţie; căci de vei întârzia a-i pierde pe dânşii, apoi toată cetatea se va depărta de la zei şi se va duce în urma lor! Mai ales pe Eutropiu, care este mai limbut, nu-l lăsa atât să vorbească". Iar ighemonul a zis: „Acum şi cu rugăminte şi cu îngroziri l-am sfătuit pe el spre închinarea zeilor, iar el a hulit şi pe zei şi pe împăratul, şi pe mine m-a defăimat. Să-l mai chemăm singur şi cu rugăminte să-l încredinţăm. Şi, de ne va asculta, vom da mulţumită milostivilor zei; iar de nu, apoi desăvârşit îl vom da pe el morţii".

Aceasta zicând, îndată a trimis ostaşi ca să aducă la dânsul pe Eutropiu din temniţă. Şi, intrând Sfântul Eutropiu la ighemon pe când prânzea, i-a zis ighemonul: „Voieşti ca pe tine singur să te duc cu cinste în lăcaşul zeilor noştri şi să le aduci jertfe?"

Sfântul Eutropiu a răspuns: „Viu este Domnul Dumnezeul meu, că nici prin cuget nu-mi trece să mă depărtez de la credinţa lui Hristos, cea întărită pe neclintita piatră". Şi poruncea ighemonul mucenicului să şadă împreună cu cei ce prânzesc, dar el nu voia. Şi iarăşi îi ziceau cei ce şedeau: „Şezi, Eutropie, împreună cu noi, de mănâncă şi bea şi ascultă pe voievod". Sfântul a răspuns: „Să nu-mi fie mie, robul lui Hristos, să şed împreună cu necuraţii, pentru că grăieşte proorocul David: *Fericit bărbatul, care n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi pe scaunul pierzătorilor n-a şezut*. Şi iarăşi: *N-am şezut în adunarea deşertăciunii şi nu voi intra cu călcătorii de lege*. Şi iarăşi, alt prooroc vesteşte: *Ieşiţi din mijlocul lor şi vă deosebiţi, grăieşte Domnul. Să nu vă atingeţi de necurăţia lor, şi Eu vă voi*

primi pe voi. Şi Scriptura grăieşte iarăşi: *Cel ce umblă cu sfinţii, se va sfinţi, iar cel ce umblă cu necuraţii, este părtaş al lor*".

Ighemonul a zis: „Erai mai bun la obicei mai înainte, Eutropiu, iar acum te arăţi a fi rău cu obiceiul". Sfântul răspunse: „Nu sunt rău cu obiceiul, ci păzesc poruncile lui Dumnezeu, pentru că, dacă tu te sârguieşti a păzi poruncile împăraţilor pământeşti, cu atât mai mult eu, slujind Împăratului Cel ceresc şi fără de moarte, mă sârguiesc a-I păzi poruncile". Ighemonul zise: „Tu, împreună cu mine, fără tovarăşii tăi, să aduci dimineaţă jertfe zeilor, ca poporul, văzându-te că te închini zeilor, să se încredinţeze spre a nu se depărta de la dânşii, ci să-i cinstească cu jertfe".

Sfântul Eutropiu răspunse: „Necredinciosule, voieşti ca în turma lui Hristos să fiu povăţuitor al pierzării? Să nu fie una ca aceea, pentru că grăieşte Domnul meu: *De va sminti cineva pe unul din cei mici, care cred în Mine, mai bine este să-şi lege o piatră de moară de grumazi şi să se înece în adâncul mării*. Şi iarăşi zice: *Nu puteţi sluji lui Dumnezeu şi lui Mamona, căci ce împărtăşire este luminii cu întunericul?* Sau ce legătură are Biserica lui Dumnezeu cu idolii?"

Acestea auzindu-le ighemonul, a poruncit să aducă înaintea lui aur şi haine de multe feluri şi de mare preţ, iar argint o sută cincizeci de litre. Şi a zis: „Mă jur pe toţi zeii şi pe dragostea nebiruiţilor împăraţi, că ţi le voi da ţie pe acestea şi mai multe decât acestea, numai să zici dimineaţă către popor: «M-am plecat ighemonului!» Iar după aceea, roagă-te Dumnezeului tău precum voieşti şi primeşte toate acestea".

Sfântul Eutropiu a zis: „Viclene înşelător şi şarpe rău, nu vei ispiti pe robul lui Dumnezeu, pentru că scris este: *Ce folos este omului de ar dobândi lumea toată, iar sufletul îşi va pierde?* Sau: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* Precum fratele tău Iuda, iubind argintul, şi-a pierdut sufletul, aşa vei pieri şi tu cu dânsul! Dar ce întârzii de nu ne ucizi? Căci să ştii, că nimic nu ne va despărţi de dragostea lui Hristos!" Iar ighemonul, luptându-se cu dânsul în cuvinte multă vreme şi momindu-l, apoi văzând pe mucenic că nu i se supune nicidecum, ci mai rău îl ocărăşte şi pe zei îi necinsteşte, fiind noaptea pe la cântatul cocoşilor şi vreme de odihnă, a zis către slugi: „Duceţi pe Eutropiu în temniţă şi-l legaţi împreună cu soţii lui, căci lucrul cel rău nu se va schimba niciodată şi nu poate a fi bun".

Iar sfântul ieşind, grăia către ighemon: „Răsad al vicleşugului, care nu faci rod al dreptăţii, vei fi degrabă tăiat şi în foc aruncat! În tine, pământule, grâul nu va creşte, ci numai neghine şi spini,

deoarece sufletul tău l-a dobândit satana şi a semănat într-însul seminţele sale cele rele!" Şi zicând acestea, s-a dus.

Şi intrând în temniţă, a găsit pe Sfinţii Cleonic şi Vasilisc rugându-se cu genunchii plecaţi, căci toată noaptea se rugaseră pentru el. Deci, făcându-se dimineaţă, ighemonul a voit să aducă jertfă la zei cu tot poporul; şi a poruncit crainicului să strige, ca să se adune tot poporul în capiştea Artemidei cu jertfe. Apoi adunându-se poporul, a venit şi ighemonul, fiind aduşi şi Sfinţii mucenici Eutropiu, Cleonic şi Vasilisc, după porunca ighemonului. Şi, săvârşindu-se închinarea la idoli de toţi cei ce erau acolo, căci unii aduceau tămâie spre jertfă, iar alţii vite necuvântătoare, ighemonul a zis: „Eutropiu, apropie-te împreună cu tovarăşii tăi şi jertfeşte zeilor ca să nu mori rău".

Iar Sfântul Eutropiu cu prietenii săi au început a grăi: „Doamne, Dumnezeule, Atotţiitorule şi veşnice, Cel ce eşti Preacurat, neschimbat, Care în cer locuieşti şi pe pământ Te slăveşti, Cel ce ai întărit cerul, ai întemeiat pământul, ai făcut munţii, Cel ce numeri mulţimea stelelor şi le chemi pe nume, luminează-ne şi pe noi din înălţimea Ta; Cel ce ai izbăvit odată pe sfinţii tăi, pe cei trei tineri, din cuptorul Babilonului şi ai mântuit pe Sfântul Daniil din gurile leilor; Cel ce ai eliberat de la moarte pe roaba Ta Susana şi pe Sfânta Tecla ai păzit-o de foc şi de fiare; Cel ce ai fost cu Sfântul Teodor în pătimirile lui; Tu fii împreună şi cu noi şi, venind la locul acesta, arată-Ţi puterea şi pierde toată elineasca îndrăcire. Fă ca în locul acesta creştinii să-Ţi aducă jertfe fără de sânge, Ţie, adevăratului Dumnezeu, că Tu eşti Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos şi Ţie se cuvine slava, Unuia născut Fiului Tău şi Sfântului Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin".

Zicând acestea sfinţii, s-a făcut tunet şi cutremur mare, încât şi temelia capiştii s-a clătinat, şi au fugit toţi de la capişte împreună cu ighemonul, fiind cuprinşi de mare frică, ca să nu moară, iar idolul Artemidei a căzut şi s-a sfărâmat în mici bucăţi. Şi în acel cutremur s-a auzit glas de sus, grăind către sfinţi: „S-au auzit rugăciunile voastre. De acum în locul acesta va fi biserică de rugăciune a creştinilor". Şi se veseleau sfinţii întru Domnul.

Şi potolindu-se cutremurul, şi toţi după un ceas lăsând frica, s-au întors şi, stând la judecată, scrâşneau din dinţi asupra sfinţilor. Apoi a poruncit să se aducă pucioasă şi smoală, pe care să le fiarbă în trei căldări şi să le toarne peste trupurile mucenicilor. Şi a poruncit să înfigă în pământ nişte pari tari şi să pună între ei pe sfinţi şi să le răstignească mâinile, legându-le de pari, una de un par şi alta de altul.

Făcându-se aceasta şi fierbând căldările mult, Sfântul Cleonic a grăit către Sfântul Eutropiu: „Să ne rugăm lui Dumnezeu, frate, că mare nevoie ne stă astăzi înainte!"

Şi s-au rugat, grăind: „Doamne, Iisuse Hristoase, acum vino în ajutorul nostru şi arată puterea Ta, căci puterea noastră este slabă! Tu ne întăreşte în răbdarea muncii acesteia". Şi au adus slugile căldările ce fierbeau cu smoală şi cu pucioasă, ţinându-le cu mâini de fier de toarte. Iar Sfântul Eutropie a zis către slugi: „Domnul să întoarcă lucrul vostru asupra voastră".

Acestea zicând, îndată, cu puterea lui Dumnezeu, şi-au dezlegat ucenicii mâinile de la pari şi, singuri luând cu mâinile lor căldările ce fierbeau, le-au turnat peste piepturile lor; şi, vărsându-se smoala de pe trupurile lor pe pământ, curgea ca apa pe marmură; şi, întorcându-se asupra slugilor, i-a ars pe dânşii până la oase, dar sfinţii n-au avut nici o vătămare. Aceasta văzând-o ighemonul, se mira mult şi se înspăimânta, încât vrajă creştină o socotea.

După aceea a poruncit la alte slugi cu unghii de fier să îi strujească şi cu muştar amestecat cu sare şi cu oţet să le ude rănile lor, iar sfinţii răbdau toate acestea cu vitejie. Şi Sfântul Eutropie, fiind în munci, a grăit către ighemon: „Necuratule şi urâtule în faţa slavei lui Dumnezeu, îngrijeşte-te de mai mari munci, pentru ca mai multă pătimire, şi mai mari cununi să luăm de la Stăpânul nostru!"

Cu aceste cuvinte mai mult se întărâta tiranul şi poruncea slugilor să-i muncească şi mai aspru. Iar sfinţii grăiau: „Sârguieşte-te, întru tot necuratule, ca să ne izbăveşti din faţa ta; căci dorim ca izbăvindu-ne de tine, să vedem faţa Dumnezeului nostru Iisus Hristos". Astfel fiind munciţi sfinţii multă vreme şi sfârşindu-se acum ziua, ighemonul a poruncit să-i arunce iarăşi în temniţă şi să-i pună în obezi. Iar sfinţii se rugau în temniţă, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, nu ne lăsa pe noi, până ce vom trece viforul chinuirii, până vom scăpa de pierzătorul acesta ighemon şi vom ajunge la limanul cel lin, unde nu este durere, nici întristare, nici suspinare".

Astfel rugându-se ei, la miezul nopţii li S-a arătat Domnul, zicându-le: „Amin, grăiesc vouă! De vreme ce v-aţi dat pentru Mine la moarte, veţi lua veşnică viaţă împreună cu sfinţii". Cu o cercetare ca aceasta a Domnului fiind mângâiaţi mucenicii, s-au întărit şi mai mult cu credinţa.

Şi făcându-se dimineaţă, a venit iarăşi ighemonul la judecată şi, punând înainte pe sfinţi, le-a zis: „V-aţi învăţat a vă închina şi a aduce jertfe zeilor? Sau voiţi a muri rău?" A răspuns Sfântul Eutropiu: „Oare n-ai auzit de la noi de multe ori, o, pierzătorule

întunecat, orbule şi nesimţitorule, cum că nu ne vom închina, nici vom aduce jertfe surzilor şi muţilor diavoli?" Aceasta auzind-o ighemonul, a osândit pe Sfântul Eutropiu împreună cu Sfântul Cleonic la răstignire, dând asupra lor o hotărâre ca aceasta: „Pe Eutropiu, dascălul vrăjitorilor, şi împreună cu dânsul şi pe alt vrăjitor, anume Cleonic, care n-au ascultat de porunca marilor împăraţi, ci au mărturisit creştineasca credinţă, porunceşte alesul divan să-i răstignească, iar Vasilisc cu ceilalţi legaţi, să mai fie ţinuţi în temniţă".

Acestea auzindu-le Sfântul Vasilisc, a strigat către ighemon: „Dă şi pentru mine hotărâre spre moarte, căci nu voiesc să rămân fără tovarăşii mei, ci cu dânşii să mor şi doresc ca împreună să stau înaintea lui Hristos, Dumnezeul nostru". Zis-a ighemonul: „Jur pe zeii mei, deoarece aţi făcut între voi înţelegere ca să nu vă lăsaţi unul de altul, de aceea nu vă voi pierde pe toţi trei odată, ca astfel să se strice legătura voastră şi să nu vi se îndeplinească dorinţa ce aţi avut".

Iar Sfântul Eutropiu a zis: „Cu adevărat, eşti mai sălbatic decât toate fiarele şi mai vârtos decât toţi cei necuvântători tu eşti necuvântător, cel ce desparţi însoţirea cea bună, care este nedespărţită cu dragostea şi cu credinţa. Dar îţi va răsplăti ţie degrabă Dumnezeu şi vor înflori florile cele pline de dar şi vor da rod Bisericii lui Dumnezeu".

Acestea zicându-le Sfântul Eutropiu, a fost scos cu Sfântul Cleonic din cetate, unde erau cruci pregătite pentru dânşii. Şi toată cetatea venea după ei, nu numai creştinii, ci şi elinii. Şi văzându-şi sfinţii mucenici crucile, au zis: „Doamne, Dumnezeul nostru, Iisuse Hristoase, Te lăudăm şi-Ţi mulţumim că ne-ai făcut pe noi a fi vrednici de moarte pe cruce şi ne-ai asemănat pe noi răstignirii Tale celei de voie! Deci, învredniceşte-ne de cununa dreptăţii, ca împreună cu Tine pătimind, cu Tine să ne şi preamărim, întru Împărăţia Ta! Însă ne rugăm Ţie şi pentru Sfântă Biserica Ta, alinează viforul păgânilor celor ce se scoală asupra robilor Tăi şi dăruieşte de acum pace neamului creştinesc!"

Astfel rugându-se sfinţii, i-au răstignit ostaşii pe crucile lor. Şi s-a făcut glas din cer către pătimitorii pentru Hristos, chemându-i pe dânşii întru odihna veşnică. Iar Sfinţii Mucenici Eutropiu şi Cleonic, cu rugăciune şi-au dat sufletele lor în ziua a treia a lunii lui martie. După aceasta doi cucernici bărbaţi din Amasia, cetăţenii Conit şi Velonic, au rugat pe ighemon ca să le dea voie să ia trupurile mucenicilor, şi nu i-a oprit pe dânşii ighemonul. Deci a luat Velonic trupul Sfântului Eutropiu şi, ungându-l cu mir, l-a dus cu cinste la un

sat al său, departe ca la optsprezece stadii de la cetate. Iar trupul Sfântului Cleonic l-a luat Conit şi, ungându-l cu miruri, l-a dus cu cinste la satul ce se numea Chima. Şi se săvârşeau la locurile acelea vindecări la mormintele mucenicilor, întru slava lui Dumnezeu. Iar Sfântul Vasilisc, rămânând închis în temniţă, a petrecut în legături vreme destulă. După aceea, pierind ighemonul Asclipiodot şi după dânsul punându-se Agripa, cu sabia a fost tăiat Sfântul Vasilisc în douăzeci şi două de zile ale lunii mai, în care se cinsteşte pomenirea lui, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

LUNA MARTIE

ZIUA A PATRA

CUVIOSUL GHERASIM DE LA IORDAN

Cuviosul Gherasim, lauda pustnicilor, era de neam din părţile Lichiei şi din tinereţe, având cuget dumnezeiesc, s-a îngrădit cu frica lui Dumnezeu. Şi primind sfinţitul chip monahicesc, mai întâi s-a dus în cea mai dinăuntru pustie a Tebaidei din Egipt şi, acolo vieţuind cu plăcere de Dumnezeu o vreme oarecare în nevoinţe duhovniceşti, s-a întors iarăşi la Lichia, în patria sa. După aceea a venit în Palestina, pe la sfârşitul împărăţiei lui Teodosie cel Tânăr (408-450), şi s-a sălăşluit în pustia Iordanului, în care strălucea ca o stea luminoasă cu razele cele pline de fapte bune. Acolo a făcut o mănăstire lângă râul Iordanului.

Iar în zilele petrecerii lui în Palestina, împărăţind Marchian şi cu Pulheria (450-457), s-a făcut în Calcedon al patrulea Sinod a toată lumea (451) al Sfinţilor Părinţi, împotriva lui Dioscor, răucredinciosul patriarh al Alexandriei, şi a lui Eutihie arhimandritul, care ziceau că este numai o fire în Domnul nostru Iisus Hristos, şi pe care i-au afurisit Sfinţii Părinţi.

După sinodul acela s-au sculat unii eretici care huleau sinodul ce se făcuse, ca şi cum printr-însul ar fi lepădate dogmele dreptei credinţe, iar învăţătura lui Nestorie ar fi înnoită.

Unul din aceia a fost un oarecare Teodosie, cu chipul monah, dar cu obiceiul vrăjitor, ţinând de reaua credinţă a lui Eutihie. Acesta, venind în Ierusalim, a tulburat toată Palestina, amăgind nu numai pe cei simpli, ci şi pe mulţi sfinţi şi pe împărăteasa Evdochia, văduva, care fusese soţia împăratului Teodosie cel Tânăr şi care, în acea vreme, locuia în Ierusalim. Şi cu ajutorul ei şi al multor monahi palestinieni înşelaţi de el, au izgonit pe fericitul Iuvenalie, patriarhul

Ierusalimului, de pe scaun, iar Teodosie monahul însuşi a răpit scaunul. Iar cei ce erau nemişcaţi întru dreapta credinţă, aceia, pentru lupta ce li se făcea de mincinosul Teodosie, s-au dus în pustietăţile cele mai dinăuntru; care lucru l-a început Cuviosul Eftimie cel Mare, iar după dânsul au urmat şi ceilalţi sfinţi.

Într-acea vreme, s-a amăgit cu înşelăciunea eretică şi Cuviosul Gherasim. Însă voind Dumnezeu, degrabă s-a îndreptat, precum scrie despre acesta Chiril al Schitopoliei, în viaţa Cuviosului Eftimie: „A fost atunci, în pustia Iordanului un sihastru, care nu de mult venise din Lichia, anume Gherasim, care toate rânduielile vieţii monahiceşti le trecuse şi bine se nevoise asupra necuratelor duhuri.

Acela, biruind şi izgonind pe diavolii cei nevăzuţi, a fost împiedicat şi amăgit de diavolii cei văzuţi, adică de eretici, căci a căzut în eresul lui Eutihie. Şi auzind de Cuviosul Eftimie, de a cărui slavă a faptelor bune se umpluseră urechile tuturor, a mers la dânsul, fiind el atunci în pustia ce se numeşte Ruva şi văzându-l, mult s-a folosit, sălăşluindu-se împreună cu dânsul multă vreme. Deci săturându-se din cuvintele cele folositoare ale limbii lui celei de miere curgătoare şi din învăţătura pentru dreapta credinţă, a lepădat vătămarea eretică şi s-a întors la dreapta credinţă, căindu-se foarte mult de înşelăciunea sa de mai înainte". Aceasta povesteşte Chiril despre el.

După aceasta Preasfinţitul Iuvenalie iarăşi şi-a luat scaunul său; căci dreptcredinciosul împărat Marchian a trimis să prindă pe acel mincinos patriarh Teodosie, ca să-şi ia pedeapsă după faptele sale. Iar el, înştiinţându-se despre aceea, a fugit la muntele Sinai şi, ascunzându-se, s-a făcut neştiut. Deci, iarăşi a răsărit în Ierusalim şi în toată Palestina dreapta credinţă, încât mulţi care fuseseră amăgiţi cu eresul, s-au întors din nou la dreapta credinţă. Iar împărăteasa Evdochia, cunoscând greşeala sa în credinţă, s-a pocăit foarte, lipindu-se iarăşi de Biserica dreptcredincioşilor.

Mănăstirea Cuviosului Gherasim era departe de Sfânta cetate a Ierusalimului ca la treizeci şi cinci de stadii, iar de râul Iordanului ca de o stadie. În aceasta primea pe cei noi începători, iar părinţilor celor desăvârşiţi le dădea în pustie chilii sihăstreşti. Şi erau sub mâna lui în pustie nu mai puţin de şaptezeci dintr-aceşti vieţuitori, cărora le era dată rânduiala vieţii de Cuviosul Gherasim, astfel: Cinci zile pe săptămână fiecare şedea în pustnicească sa chilie, singur, în tăcere, având oarecare lucru de mâini. Acolo mânca puţină pâine uscată, pe care o aducea cu sine din mănăstire, apă şi curmale; iar a gusta vreo fiertură nu le era slobod; nici foc nu-i lăsa să aprindă în chiliile lor, ca nici cu cugetul să nu dorească ceva fiertură în acele cinci zile.

Sâmbăta şi Duminica toţi veneau în mănăstire şi se adunau în biserică la Sfânta Liturghie şi se împărtăşeau cu Preacuratele şi de viaţă făcătoarele Taine ale lui Hristos. După aceea, intrând în trapeză, mâncau fiertură şi beau puţin vin, întru slava lui Dumnezeu. Apoi fiecare îşi aducea lucrul mâinilor sale, pe care îl lucrase în cele cinci zile, şi-l punea înaintea cuviosului. Duminica după-amiază, iarăşi fiecare se ducea la pustnicească sa chilie, luând puţină pâine şi curmale şi un vas cu apă, şi mlădiţe de finic, pentru împletit coşniţe. Şi atât de mare le era sărăcia, încât fiecare nu avea nimic altceva, decât numai o haină veche ce-i acoperea trupul, o rogojină pe care se odihnea şi un vas de lut cu apă. Şi aveau poruncă de la părintele lor ca, ieşind din chilie, să nu-şi închidă uşa, ci să lase chilia deschisă, ca oricine ar fi voit să intre şi să ia ce i-ar plăcea din acele lucruri, să nu fie oprit. Şi vieţuiau apostoleşte, toţi având o inimă şi un suflet, încât fiecare dintre dânşii zicea că nimic nu este al său, ci toate sunt de obşte.

Se mai povesteşte şi aceasta: Unii din acei părinţi pustnici, venind la Cuviosul Gherasim, îl rugau ca să le poruncească să aprindă uneori lumânare în sihăstreştile lor chilii, pentru citirea de noapte, iar uneori să aprindă şi foc ca să-şi încălzească apă pentru trebuinţa lor. Sfântul le răspundea: „De voiţi să aveţi foc în pustie, veniţi de petreceţi în mănăstire, împreună cu noii începători, căci eu niciodată nu voi lăsa să se facă foc în lăcaşurile pustniceşti, în toate zilele vieţii mele!"

Auzind cei din Ierihon de o viaţă aşa de aspră a pustnicilor, care erau sub mâna Sfântului Gherasim, şi-au făcut obicei ca, în toate sâmbetele şi Duminicile, să vină la lăcaşul Cuviosului Gherasim şi să aducă îndestulare de hrană şi vin şi toate câte erau de trebuinţă mănăstirii. Cuviosul Gherasim atât era de postitor, încât în Sfântul şi Marele Post nimic nu gusta până la luminata zi a Învierii lui Hristos, decât numai îşi întărea trupul şi sufletul cu Sfânta Împărtăşanie a dumnezeieştilor Taine.

Lângă acest cuvios povăţuitor a petrecut în singurătate şi fericitul Chiriac, precum se află scris în viaţa lui, unde se zice: „Eftimie Cuviosul a primit cu dragoste pe Chiriac când a venit la dânsul, văzând într-însul, prin proorocie, darurile lui Dumnezeu care erau să fie în el. Apoi degrabă l-a îmbrăcat în schimă cu mâinile sale şi l-a trimis la Iordan, la Sfântul Gherasim, fiindcă marele Teoctist se dusese către Domnul.

Iar Sfântul Gherasim, văzând pe Chiriac tânăr, i-a poruncit să vieţuiască în mănăstirea de obşte şi să slujească la ascultări. Iar

Chiriac se arăta gata la toate ostenelile, se îndeletnicea în slujbele mănăstirii toată ziua şi stătea la rugăciune toată noaptea, având rar puţin somn. Iar postul lui era că gusta la două zile pâine şi apă. Deci Cuviosul Gherasim văzând o înfrânare ca aceea la vârsta lui tânără, se minuna şi îl iubea.

Sfântul Gherasim avea obicei în Sfântul şi Marele Post, să meargă în pustia cea mai adâncă, ce se numea Ruva, în care se sălăşluia câteodată şi Cuviosul Eftimie. Deci, iubind pe fericitul Chiriac pentru înfrânarea lui cea mare, îl lua cu dânsul la pustie. Acolo Chiriac se împărtăşea în toate Duminicile cu Sfintele Taine din mâinile lui Gherasim, şi petrecea în linişte pustnicească până la Duminica Stâlpărilor; apoi se întorcea în mănăstire cu mult folos în suflet. După câtăva vreme, Cuviosul părintele nostru Eftimie a murit, a cărui mutare Cuviosul Gherasim a cunoscut-o pe când şedea în chilia sa, pentru că a văzut pe îngerii lui Dumnezeu înălţând la cer cu bucurie sufletul Cuviosului Eftimie.

Deci sculându-se, a luat pe Chiriac şi s-a dus în lavra lui Eftimie şi l-a găsit adormit întru Domnul. După ce a îngropat cinstitul lui trup, s-a întors în chilia sa, împreună cu iubitul său ucenic Chiriac. Acestui mare plăcut al lui Dumnezeu i-a slujit o fiară necuvântătoare, ca un om cu pricepere, din care pricină fericiţii părinţi Ioan Evirat şi Sofronie sofistul scriu aşa în Limonar: Am venit în lavra lui ava Gherasim, care era departe ca de o stadie de la Iordan. Iar monahii care vieţuiau acolo ne-au spus despre ava Gherasim că, umblând el prin pustiul Iordanului, l-a întâmpinat un leu bolnav, care i-a arătat piciorul în care intrase un ghimpe mare, încât i se umflase piciorul. Leul se uita spre stareţ cu ochi blânzi şi, deşi nu spunea cuvinte fiind necuvântător, însă cu chip smerit ruga pe stareţ să-l vindece. Iar stareţul, văzându-l că este într-o nevoie ca aceea, a şezut şi, luând piciorul fiarei, a scos spinul. Apoi curăţindu-i rana bine, a învăluit-o cu un petec şi i-a dat drumul. Iar leul, după ce s-a vindecat, nu l-a mai părăsit pe stareţ, ci, ca un ucenic, umbla după dânsul ori unde se ducea, încât se mira stareţul de recunoştinţa cea bună a fiarei. De atunci îl hrănea stareţul, dându-i uneori pâine, iar alteori linte.

Părinţii aveau în lavră un catâr cu care îşi aduceau apa de la sfântul Iordan, pentru trebuinţa fraţilor. Şi a poruncit stareţul să dea catârul în seama leului, să umble cu el şi să-l pască pe lângă râul Iordanului. Într-una din zile, păscând leul pe catâr, s-a dus de lângă dânsul o depărtare cam mare şi a adormit la soare. Şi trecând din Arabia un om cu cămile, a văzut catârul singur fără păstorul lui, şi l-a

prins şi l-a luat într-ale sale. Iar leul deşteptându-se şi căutând catârul, nu l-a găsit; apoi a venit la ava Gherasim trist şi mâhnit că pierduse catârul. Stareţul, gândind că leul a mâncat catârul, i-a zis: „Unde este catârul?" Iar el stând ca omul, tăcea, căutând în jos. Stareţul i-a zis iarăşi: „Oare l-ai mâncat? Bine este cuvântat Domnul, că nu te vei duce de aici şi tot lucrul care îl făcea catârul, tu îl vei face, slujind la trebuinţa mănăstirească!" De atunci, din porunca stareţului, puseră deasupra leului sarcina ce se punea pe catâr, adică un vas mare, cu care se aducea apă în mănăstire de la Iordan.

Într-una din zile, a venit la stareţ un ostaş oarecare, pentru rugăciuni. Văzând pe leu aducând apă şi aflând pricina, i-a fost milă de el şi a dat trei galbeni părinţilor ca să cumpere un catâr pentru trebuinţa lor, iar pe leu să-l elibereze de o robie ca aceea. Şi s-a făcut aşa, adică s-a cumpărat alt catâr pentru slujba mănăstirească, iar pe leu l-au eliberat. Iar după puţină vreme, neguţătorul acela din Arabia care luase catârul a mers iarăşi cu cămilele la sfânta cetate a Ierusalimului să vândă grâu, având cu el şi catârul acela. Şi după ce a trecut Iordanul, din întâmplare, l-a întâmpinat leul, care, văzând pe catâr împreună cu cămilele, l-a cunoscut şi, răcnind deodată, s-a repezit la dânsul. Iar neguţătorul şi cei care erau cu dânsul, văzând leul, se înspăimântară şi fugiră. Deci leul, prinzându-l pe catâr de frâu cu gura, cum era obiceiul lui mai înainte, l-a dus la stareţ împreună cu trei cămile legate una după alta, încărcate cu grâu, bucurându-se foarte şi mugind, că a aflat catârul pe care-l pierduse.

Iar cuviosul stareţ zâmbind, a zis către fraţi: „În zadar am ocărât leul, crezând că a mâncat catârul!" Şi a numit leul Iordan. De atunci, adeseori venind leul la stareţ şi luând hrană de la dânsul, nu s-a despărţit de lavră cinci ani. Iar după ce Cuviosul Gherasim s-a dus către Domnul şi s-a îngropat de către părinţi, după a lui Dumnezeu purtare de grijă leul nu s-a aflat atunci în lavră. Şi venind după puţină vreme, îşi căuta stareţul său. Iar ava Savatie, ucenicul lui Gherasim, văzând leul, a zis către dânsul: „Iordane, stareţul nostru ne-a lăsat orfani şi s-a dus către Domnul!"

Apoi îi dădu hrană, zicându-i: „Ia şi mănâncă!" Dar leul nu voia să primească hrană, ci lua aminte adeseori încoace şi încolo şi căutându-şi stareţul, adică pe Cuviosul Gherasim, răcnea foarte tare, mâhnindu-se. Iar Savatie şi ceilalţi bătrâni îl mângâiau pe el pe spate, zicându-i: „S-a dus stareţul către Domnul, lăsându-ne pe noi!" Dar nu puteau să-l potolească din strigare; şi cu cât ei socoteau a-l mângâia prin cuvinte, el cu atât mai mult se tânguia şi făcea mare

strigare, răcnind şi schimbând glasuri şi cu faţa şi cu ochii, şi arătându-şi mâhnirea pe care o avea, nevăzându-şi stareţul.

Atunci i-a zis ava Savatie: „Dacă nu ne crezi, mergi cu noi şi-ţi vom arăta locul unde zace stareţul". Şi luându-l, l-au dus la mormântul unde era îngropat Cuviosul Gherasim. Şi mormântul era departe de biserică, ca la cinci paşi de picior. Şi stând ava Savatie deasupra mormântului Cuviosului Gherasim, a zis către leu: „Iată aici este îngropat stareţul nostru!" Şi, plecându-şi genunchii deasupra mormântului stareţului, ava Savatie plângea.

Iar leul, auzind acestea şi văzând pe Savatie, se bătea şi el cu capul de pământ, răcnind tare; după aceea a murit îndată deasupra mormântului stareţului. Însă aceasta s-a făcut nu pentru că leul a avut suflet cuvântător, ci pentru că Dumnezeu a voit să preamărească pe cel ce L-a preamărit pe El, adică pe Sfântul Cuviosul Gherasim, nu numai în viaţă, ci şi după moarte, şi să ne arate nouă, câtă ascultare aveau fiarele către Adam, mai înainte de a lui neascultare şi cădere din Rai.

De aici se vede cât a fost de plăcut lui Dumnezeu Cuviosul Gherasim cel Mare, care, din tinereţe până la bătrâneţe, I-a slujit cu osârdie, şi a trecut către El, spre viaţa cea neîmbătrânită, unde împreună cu sfinţii sălăşluindu-se, slăveşte pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, în veci. Amin[1].

---

[1] **Notă**. Prologul spune că acest Cuvios Gherasim ar fi vieţuit pe timpul împărăţiei lui Constantin Bărbosul (668-685), nepotul lui Heraclie; dar se vede din viaţa Cuviosului Eftimie cel Mare, cum că în zilele lui şi ale Cuviosului Gherasim a fost Sinodul al patrulea a toată lumea, în Calcedon, 451. Sinodul acela s-a ţinut pe vremea împărăţiei lui Marcian, care a fost mai înainte de Constantin Bărbosul cu mai mult de două sute de ani. Căci Marcian a murit în anul 457 după naşterea lui Hristos, iar Constantin Bărbosul a fost în anul 668. Încă sinaxarul Moscovei şi al Kievului scrie că Sfântul Gherasim a vieţuit în anul 5908 de la facerea lumii (400 d. Hr.), pe vremea împărăţiei lui Marcian. Acel an nu este însă al sfârşitului lui Gherasim, ci al vieţuirii lui în împărăţia lui Teodosie, înaintea lui Marcian. Se cuvine a şti că Sfântul Gherasim din Lichia a venit în Palestina pe la sfârşitul împărăţiei lui Teodosie cel Tânăr şi la începutul împărăţiei lui Marcian, care a fost în anul 450, după naşterea lui Hristos. A vieţuit Sfântul Gherasim în Palestina, când împărăţea acel Marcian, iar după dânsul, în timpul lui Leon cel Mare (457-474), apoi a lui Leon cel Tânăr, şi a ajuns până la domnia lui Zenon (474-481), întru a cărui vreme, în anul al doilea, Cuviosul Gherasim a murit. Şi a fost această moarte în anul 475, după naşterea lui Hristos, indictionul 13, adică o sută nouăzeci şi doi de ani mai înainte de Constantin Bărbosul (668-685).

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI PAVEL, IULIANA ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII[2]

Aurelian împăratul (270-275) dăduse poruncă în toată lumea contra creştinilor, ca toţi să aducă jertfă zeilor; iar cei care s-ar împotrivi, să fie lipsiţi de viaţa aceasta prin munci cumplite. Deci, chiar el trecând prin Asiria, a venit în Fenicia şi a intrat în cetatea Ptolemaida, ca pe toţi creştinii să-i silească la jertfa idolească.

Într-acea vreme, fericitul Pavel cu sora sa Iuliana, văzând pe împăratul intrând în cetate, şi-a însemnat faţa cu semnul crucii, grăind către Iuliana: „Îndrăzneşte, sora mea, şi nu te teme, căci îţi zic ţie că mare ispită vine asupra creştinilor".

Iar împăratul Aurelian, văzând pe Pavel făcându-şi cruce, a poruncit să-l răpească şi să-l ţină în legături până dimineaţa. Iar a doua zi, punându-şi scaunul său la loc de privelişte, înaintea a tot poporul, şi şezând la judecată, a pus înainte la întrebare pe fericitul Pavel şi i-a zis: „Ticălosule, pentru ce ieri ai îndrăznit a face pe faţa ta semnul cel creştinesc, când m-ai văzut intrând în cetate? Au doar n-ai auzit poruncile noastre împărăteşti, care sunt date împotriva creştinilor?"

Fericitul Pavel a răspuns: „Am auzit porunca ta, dar nimeni nu poate să aducă asupra noastră, a creştinilor, atâta frică, încât să fim nevoiţi a ne lepăda de adevăratul Dumnezeu şi să nu mărturisim pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Pentru că muncile aduse de tine asupra noastră sunt de scurtă vreme, nici nu pot să înfricoşeze şi să vatăme pe cei ce se tem de Dumnezeu; iar muncile cele de la Dumnezeu, care se fac cu judecata lui nepărtinitoare, sunt veşnice, ca şi slava pe care o dăruieşte Dumnezeu neamului creştinesc. Deci cine este atât de nebun, ca, părăsind pe Dumnezeul cel viu, să voiască a se închina idolilor celor surzi şi muţi? Când Însuşi Mântuitorul nostru Iisus Hristos grăieşte în Evanghelie: *Tot cela ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, mă voi lepăda şi Eu de el înaintea Părintelui Meu, Cel ce este în cer.*

Aurelian a zis: „Vezi cât ţi-am răbdat ţie bârfirea? Apropie-te acum şi jertfeşte zeilor, ca să nu te pierd cu moarte grea!" Fericitul Pavel a zis: „Eu alt Dumnezeu nu ştiu, ci numai pe Dumnezeul

[2] După Metafrast.

nostru Iisus Hristos, Căruia de la strămoşii mei îi slujesc cu inima curată". Atunci Aurelian a zis către chinuitori: „Spânzuraţi-l şi munciţi-l tare pe acesta, până ce va veni Hristos al lui şi-l va scoate din mâinile noastre".

Şi îndată aceia au început să împlinească porunca, spânzurându-l pe lemn. Iar el se ruga lui Dumnezeu cu mare glas, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiule al adevăratului Dumnezeu şi Tatăl, a Cărui naştere nimeni nu poate să o înţeleagă, nici îngerii, nici arhanghelii, nici domniile, nici începătoriile, nici stăpâniile, nici puterile, nici heruvimii, nici serafimii, fără numai Însuşi Tatăl, ajută-mi mie smeritului şi lepădatului robului Tău, şi scoate-mă din mâinile lui Aurelian".

Iar Domnul nostru Iisus Hristos îndată i-a uşurat acele munci, încât nici nu simţea dureri în rănile ce i se puneau asupră-i. Iar mireasa lui Hristos, Iuliana, văzând pe fratele său muncit, a alergat la judecător, strigând cu mare glas: „Tiranule Aurelian, de ce munceşti aşa de cumplit pe fratele meu, fără vină?"

Iar Aurelian a zis către slugi: „Descoperiţi degrabă capul acestei femei şi s-o bateţi tare peste faţă, ca să nu mai grăiască faţă de noi cu aşa îndrăzneală; iar pe acel necurat om să-l munciţi mai cumplit, deoarece zice că Hristos este apărător şi ajutător al său".

Fericita Iuliana cu bărbăţie a zis: „Mă mir că, fiind împărat, te înnebuneşti şi nu înţelegi puterea lui Hristos, prin care se uşurează muncile celor ce-L cheamă cu adevărat". Iar Aurelian a zis către cei ce stăteau împrejurul lui: „Femeia aceasta, văzându-mă vorbind cu blândeţe, mai mult se sălbăticeşte". Apoi iarăşi, uitându-se cu mânie spre dânsa, a zis: „Apropie-te de zei şi te închină lor, că nu vei scăpa din mâinile mele".

Sfânta Iuliana a răspuns: „Eu de muncile tale nu mă tem, nici nu am grijă de certările tale, că în ceruri este Dumnezeu, Care poate să ne izbăvească din mâinile tale cele păgâne; deci câte munci ai, pune-le asupră-mi, ca dintru acele singure să cunoşti că Domnul meu Iisus Hristos este cu mine".

Aurelian a zis: „Văd frumuseţea ta şi de aceea te cruţ, nevrând să te pierd. Te rog, pleacă-te şi jertfeşte zeilor, ca să pot să te iau pe tine femeie după lege, şi, împreună cu mine, vei împărăţi în toată vremea vieţii noastre; iar fratele tău, pentru chinuirea lui, va fi mult răsplătit, căci cu mare cinste şi boierie mai mult decât pe toţi îl voi cinsti". Iar Sfânta Iuliana, ridicându-şi ochii la cer, şi cu semnul crucii însemnându-şi faţa sa, cu bucurie a râs. Iar Aurelian a zis: „Pentru ce râzi de blândeţea mea, făcându-i strâmbătate?"

Sfânta a răspuns: „Nu fac strâmbătate blândeţii tale, ci, bucurându-mă, râd, căci Mirele meu ceresc, care voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască, şade pe scaunul cel sfânt al Său, pe a Cărui frumuseţe dumnezeiască cu ochii cei sufleteşti o văd. Acela mă învaţă ca nevoinţa cea mucenicească de bună voie s-o primesc; iar pe tine, ca pe un om hulitor, să te trec cu vederea, de vreme ce, deşi eşti împărat, totuşi te închini lemnului şi pietrei".

Acestea auzindu-le Aurelian, s-a pornit spre mânie şi a zis muncitorilor: „Spânzuraţi pe femeia aceea şi munciţi-o tare, ca să cunoască cum că stă înaintea judecăţii împăratului". Şi începând muncitorii a munci pe sfânta, Sfântul Pavel, fratele ei, s-a uitat spre dânsa şi i-a zis: „Nu te teme, sora mea, de muncile ce ţi se pun asupra ta de către tiran, nici nu te înspăimânta de îngrozirile lui, căci puţin răbdând aici, ne vom odihni la Împăratul nostru Hristos, în veci".

A zis Aurelian către muncitori: „Munciţi-o şi mai tare şi-i spuneţi să nu fie mândră şi nebună". Iar Sfânta Iuliana fiind muncită cu nemilostivire şi auzind cuvintele împăratului, iarăşi a zis: „Tiranule Aurelian, ţie ţi se pare că mă munceşti pe mine, dar eu nu simt muncile, cu ajutorul Hristosului meu". Zis-a Aurelian: „Măcar că minţi şi te faci cum că nu le simţi, dar eu te voi birui muncindu-te mult". Sfânta a zis: „Nu mă va lăsa Domnul meu Iisus Hristos, nici va voi ca să fiu biruită de tine. Căci Acela este Cel ce-mi ajută acum şi întotdeauna, până la sfârşit, ca puterea Lui şi răbdarea creştinească s-o cunoşti; iar pe tine, va porunci Dumnezeul meu ca să te muncească cu focul cel veşnic şi nestins; şi va cere de la tine sufletele oamenilor, pe care le-ai pierdut cu viclenele tale înşelăciuni".

De aceste cuvinte ale sfintei mai mult mâniindu-se Aurelian, a poruncit să aducă o căldare cu smoală şi, punând foc dedesubt, s-o fiarbă. Şi fierbând smoala în căldare tare, încât nici nu era cu putinţă cuiva a se apropia, a poruncit să arunce într-însa pe Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana. Deci, aruncaţi fiind, şi-au ridicat ochii lor la cer şi într-un glas se rugau, zicând: „Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri, al lui Avraam, Isaac şi Iacov, Cel ce Te-ai pogorât în cuptorul cel de foc la Sedrah, Mesah şi Avdenago, în ţara Babilonului, şi nu i-ai lăsat pe dânşii să se vatăme de foc; Tu, Stăpâne Iisuse Hristoase, Cel ce eşti lumină neajunsă, taină şi slavă a Tatălui, dreapta Dumnezeului Cel Preaînalt, Cel ce Te-ai întrupat pentru păcatele noastre şi cu oamenii ai vieţuit, vrând să mântuieşti sufletele cele înşelate şi stricate, pe care vrăjmaşul diavol cu ticăloşie le-a pogorât până la cel mai de jos tartar şi prăpastie, precum face acum şi ucenicul lui, Aurelian; izbăveşte-ne pe noi din aceste dureroase munci".

Astfel rugându-se ei, smoala ce clocotea s-a schimbat în apă rece, încât toţi cei ce erau de faţă se minunau de puterea lui Dumnezeu şi Îl preamăreau; iar Aurelian, îndrăcindu-se de mânie, n-a preamărit pe Dumnezeu, ci i se părea că este meşteşug vrăjitoresc.

Apoi a poruncit să scoată pe sfinţi din căldare, în care nici urmă, nici miros de smoală n-a aflat, fără numai apă rece. Atunci le-a zis Aurelian: „Vi se pare că pe oamenii cei ce sunt aici şi privesc la voi i-aţi înşelat, ca să socotească cum că a sosit la voi ajutorul Dumnezeului vostru, iar nu cu meşteşug vrăjitoresc s-a răcit căldarea? Mă jur pe zeii mei că voi face ca să nu vă ajute vrăjitoria voastră şi voi, slăbind de muncile cele grozave şi de arderea focului, veţi jertfi zeilor, chiar nevrând".

La acestea Sfântul Pavel a răspuns: „Nicidecum nu vom lăsa pe Dumnezeul cel viu, Care a făcut cerul şi pământul şi ne-a răpit pe noi din întuneric şi ne izbăveşte din mâinile tale. Niciodată, tiranule Aurelian, nu ne vei putea birui pe noi, ca să ne închinăm idolilor voştri cei fără de glas, fără de suflet şi nesimţitori. Deci, munceşte-ne pe noi cu muncile care ştii şi atunci vei cunoaşte puterea Dumnezeului nostru".

Atunci a poruncit Aurelian ca să aducă două paturi de fier, şi, aducând mulţime de cărbuni de la baia poporului, să le ardă foarte tare şi pe sfinţii mucenici să-i pună pe aceste paturi arse şi cu untură de porc topită să le ude.

Făcându-se aceasta, Aurelian a zis: „Acum am biruit meşteşugul vostru cel vrăjitoresc şi aveţi să cunoaşteţi cine este Aurelian; să vie acum Hristos al vostru şi să vă ajute vouă". Sfânta Iuliana a răspuns: „Aici cu noi este Hristos al nostru, Care ne ajută şi nu lasă focul să ne vatăme; iar tu nu-L vezi, de vreme ce nu eşti vrednic a-l vedea; însă te sfătuiesc ca, lepădând nebunia ta, să te apropii de Hristos. Căci dacă vei voi să crezi în El, căindu-te, te va primi, căci este iubitor de oameni şi milostiv, iertând cu lesnire păcatele oamenilor; iar de nu te vei întoarce către El, vei fi dat focului celui veşnic". Şi fiind arşi sfinţii pe paturile acelea, au rămas nevătămaţi de foc.

Văzând aceasta, doi din muncitori au strigat: „Nu este alt Dumnezeu afară de Dumnezeul Cel ceresc, Care ajută lui Pavel şi Iulianei". Iar împăratul, mâniindu-se asupra chinuitorilor acelora, a poruncit să-i ucidă cu sabia pe amândoi ca pe nişte înşelaţi şi ca pe cei ce ar fi luat aur de la creştini, ca să nu muncească cumplit pe mucenici.

Şi fiind duşi la tăiere, îi învăţa Sfântul Pavel, zicând: „Nu vă temeţi, căci nu veţi muri în veci, ci veţi fi părtaşi sfinţilor şi împreună moştenitori ai cereştii Împărăţii". Iar ei, auzind aceea, au stat şi se rugau, zicând: „Stăpâne, Doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul Dumnezeu, pe care Pavel şi Iuliana Te propovăduiesc, fii Tu împreună şi cu noi, căci murim, nefăcând nici un rău". Ei zicând aceasta, au fost tăiaţi, iar numele lor sunt Cvadrat şi Acachie.

După sfârşitul acelora, alţi muncitori au fost puşi ca să ardă pe sfinţi pe paturile cele înfocate şi turnau sare pe foc, ca mai tare să se aprindă. Însă sfinţii nu aveau grijă de chinuire, ci mai vârtos ocărau pe tiranul. Iar el, ruşinându-se că nu i-a biruit, a poruncit să-i arunce în temniţă, punându-le nişte lemne grele pe grumazul lor şi obezi la picioare. Apoi cu lanţuri legându-le mâinile, a poruncit să aştearnă pe sub ei în temniţă şi piroane ascuţite făcute în chipul scaiului celui ascuţit cu ghimpi, care creşte pe câmp, şi să-i pună pe acelea ca să nu aibă cât de mică uşurare în dureri, ci mai mult să se muncească pe piroanele care împungeau coastele lor. Apoi a poruncit să-i păzească cu dinadinsul, ca să nu vină vreun creştin la dânşii şi să le dea mâncare sau băutură.

Şi fiind miezul nopţii şi sfinţii zăcând pe acele piroane ascuţite şi rugându-se, deodată a strălucit o lumină în temniţă şi îngerul Domnului, stând înaintea lor, le-a zis: „Pavele şi Iuliano, slugile Dumnezeului Cel de sus, sculaţi-vă şi preamăriţi pe Dumnezeu".

Acestea zicând îngerul, s-a apropiat şi s-a atins de lanţuri şi de obezile lor şi îndată toate s-au sfărâmat şi au căzut de pe trupurile lor. Atunci rănile lor s-au vindecat şi sfinţii s-au făcut sănătoşi. Şi iată două paturi aşternute s-au văzut şi masă pregătită înaintea lor plină de toate bunătăţile. Şi a zis îngerul către sfinţi: „Odihniţi-vă pe paturi şi primiţi hrana pe care v-a trimis-o vouă Iisus Hristos". Iar Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana, şezând pe paturi şi luând pâine în mâini, şi-au ridicat ochii în sus şi au mulţumit lui Dumnezeu; apoi au mâncat şi au băut cele primite de la Dumnezeu şi s-au întărit.

Şi văzând alţii care erau acolo legaţi lumina care strălucise în temniţă şi pe sfinţi dezlegaţi, paturile şi masa dinaintea lor, iar pe dânşii văzându-i mâncând şi veselindu-se, au alergat la dânşii şi se minunau foarte. Apoi se făcură părtaşi de aceeaşi masă care era pregătită cu mână nevăzută şi au preamărit pe Dumnezeu Cel ce a arătat un dar ca acesta robilor Săi şi, crezând în El, s-au făcut creştini.

Iar a treia zi împăratul, şezând la judecată, a pus dinainte pe Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana şi le-a zis: „Oare încă nu v-au

învăţat muncile ce vi s-au făcut ca, depărtându-vă de nebunia voastră, să vă apropiaţi de zei şi să le aduceţi jertfă?" Sfântul Pavel a răspuns: „Această nebunie de a nu mă lepăda de Hristos să-mi fie mie în veci şi tuturor celor ce iubesc pe Dumnezeu. Căci cel nebun al lui Dumnezeu este mai înţelept decât oamenii, iar înţelepciunea lumească este nebunie la Dumnezeu. Cu adevărat aş fi fost nebun, dacă m-aş fi depărtat de Dumnezeul Cel adevărat şi m-aş fi închinat diavolilor voştri".

Iarăşi Aurelian mâniindu-se, a poruncit să-i spânzure goi pe lemnul cel de muncă şi să le strujească coastele cu unghii de fier. Iar ei, fiind în munci, se rugau lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiule al Dumnezeului Celui viu, Cela ce eşti lumină nestricată creştinilor, arată-ne faţa Ta şi ajută-ne; nu ne lăsa pentru numele Tău cel sfânt!"

Astfel rugându-se ei, Mântuitorul le uşura chiar acolo durerile lor, fiind înaintea lor nevăzut, şi sfinţii nu simţeau muncile. Iar unul din chinuitori, anume Stratonic, fiind pus să strujească de-a stânga coastele Sfintei Iuliana, văzând frumuseţea trupului ei, s-a rănit de ea şi, cruţând-o pe ea, îşi oprea mâinile lui. Iar sfânta, înţelegându-i gândul, cu piciorul stâng l-a împins, zicându-i: „Stratonice, fă porunca tiranului şi nu mă cruţa, căci am pe Împăratul meu, pe Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeul Cel veşnic ce se îngrijeşte de sufletul meu şi de durerile cele trupeşti mă uşurează". Iar Stratonic, aruncând unealta de chinuire pe care o avea în mâini, alergă spre judecata împăratului, strigând: „Aureliane, tiranule şi păgânule, pentru ce ai ridicat o muncire nedreaptă ca aceasta asupra creştinilor? Ce rău ţi-au făcut oamenii care slujesc adevăratului Dumnezeu, ca să pătimească chinuri cumplite ca acestea? Au doar pentru aceea că cinstesc pe Hristos, Stăpânul tuturor?"

Acestea auzind, împăratul s-a înspăimântat şi a tăcut ca la un ceas. După aceea, a zis: „Au şi tu, Stratonice, te-ai făcut părtaş nebuniei acelora? Au frumuseţea Iulianei te-a amăgit? Sau te-a vânat cu cuvintele ei femeieşti?" Iar Stratonic, ridicându-şi ochii la cer, a văzut feţele sfinţilor mucenici celor spânzuraţi la mucenicie, ca nişte feţe de îngeri ai lui Dumnezeu. Apoi îndată îngrădindu-se cu semnul Crucii, s-a repezit spre necuratul altar idolesc ce era făcut acolo, pe care l-a răsturnat şi l-a călcat cu picioarele, strigând: „Iată şi eu sunt creştin! Fă cu mine ce voieşti, o, tiranule!"

Atunci Aurelian, mâniindu-se, a poruncit să-i taie capul. Şi după ce îl duseră la locul cel de tăiere, Stratonic s-a rugat lui Dumnezeu, grăind: „Doamne, Iisuse Hristoase, pe Care Pavel şi Iuliana

propovăduindu-Te, petrec nebiruiţi, şi păzindu-se cu dumnezeirea Ta, ruşinează pe tiranul; Ţie mă rog, primeşte şi sufletul meu întru împărăţia Ta cerească şi nu mă lepăda pe mine, care, în acest ceas, am mărturisit numele Tău cel Sfânt înaintea tiranului Aurelian". Aceasta zicând, îi tăiară capul; iar creştinii, luându-i trupul, l-au ascuns.

Iar Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana toată ziua aceea au fost munciţi şi n-au slăbit în chinuri. Deci a zis Aurelian către Sfânta Iuliana: „O, necurată femeie! Cum, în munci fiind, ai putut să înşeli pe chinuitor şi morţii lui te-ai făcut pricină?" A răspuns sfânta: „Eu nu l-am înşelat pe el, nici pricinuitoare a morţii lui nu m-am făcut, ci Hristos, Cel ce m-a ales pe mine mireasă Lui, Acela şi pe dânsul l-a chemat la Sine, ca pe un vrednic. Pentru că, de nu ar fi fost vrednic, n-ar fi putut veni la cununa mucenicească niciodată. Ci îl vei vedea întru Împărăţia cerurilor odihnindu-se, iar pe tine muncindu-te în văpaia gheenei. Atunci vei începe a-ţi bate ticălosul tău piept, văzând un om care a fost oarecând sub tine, simplu şi de lepădat, iar dincolo, mai sus de tine, fiind lângă Hristos, încununat cu slava Împărăţiei cerurilor. Atunci te vei umple de jale şi vei striga cerând milă, dar niciodată pe aceea n-o vei câştiga".

După aceasta, Aurelian a poruncit să-i dezlege pe mucenici de la muncire şi să-i arunce în temniţă. Apoi iarăşi, într-aceeaşi seară, scoţându-i din temniţă, a poruncit să-i închidă în baia cea de adunare şi, chemând descântători şi fermecători şi pe cei ce ştiu a fermeca vietăţile, le-a poruncit să le aducă pe toate câte le-ar avea mai cumplite: vipere, aspide şi şerpi cu coarne şi să le închidă pe acelea în baie, împreună cu mucenicii.

Deci s-a făcut aşa, şi mulţime fără de număr de jivine le-au adunat fermecătorii în baia aceea la sfinţi şi le-au închis. Dar se târau jivinele acelea pe lângă picioarele sfinţilor mucenici şi nu-i vătămau pe dânşii. Iar sfinţii şezând fără de frică, cântau şi slăveau pe Dumnezeu. Şi au petrecut sfinţii închişi împreună cu jivinele în baie trei zile şi trei nopţi, iar în a patra noapte a trimis Aurelian ca să se înştiinţeze, dacă Pavel şi Iuliana sunt mâncaţi de jivine.

Şi venind trimişii, când s-au apropiat de uşă, au auzit pe sfinţi cântând psalmi şi preamărind pe Dumnezeu. Apoi voind să se înştiinţeze mai cu dinadinsul despre ceea ce se face înăuntru, s-au suit pe zidul băii şi, printr-o ferestruică pe deasupra uitându-se, au văzut înăuntru lumină strălucind şi pe Sfântul Pavel împreună şezând cu sora sa, Sfânta Iuliana; iar pe îngerul lui Dumnezeu stând lângă dânşii şi nelăsând jivinele să se apropie de sfinţi. Aceasta văzând-o, au alergat şi au spus împăratului Aurelian.

Iar el sculându-se dimineaţa, a şezut la judecată şi a poruncit judecătorilor şi fermecătorilor să-şi ia jivinele din baie, iar pe mucenici să-i aducă la judecată. Venind aceia la uşile băii, au început a chema la ei jivinele cu meşteşug fermecătoresc, însă jivinele nu-i ascultau. Iar după ce s-au deschis uşile băii, îndată toate jivinele alergând asupra vrăjitorilor şi asupra altor oameni care veniseră cu dânşii acolo, i-au muşcat, vătămându-i de moarte şi au fugit la locurile lor.

Iar după ce s-au risipit jivinele, au venit trimişi de la tiranul şi luând pe sfinţii mucenici la judecată, i-au adus la dânsul. Iar tiranul, căutând spre dânşii şi zâmbind, le-a zis: „Fericit mi se pare că sunt eu acum, că stau de vorbă cu voi, fiindcă nădăjduiesc a dobândi lucru mare de la voi. Aşa mă jur pe zei că, de-mi veţi spune mie adevărul, multe şi mari daruri veţi lua de la mine şi veţi fi stăpânitori ai împărăţiei mele. Spuneţi-mi mie, oare este adevărat ceea ce am auzit de la cei ce au privit prin ferestruică la voi în baie, cum că stăpânul nostru, zeul Apolon, a venit la voi şi v-a ajutat, apărându-vă de jivine, şi l-aţi văzut de faţă cu ochii voştri?"

A răspuns Sfântul Pavel: „Noi pe Apolon nu-l ştim şi nici nu l-am văzut vreodată; căci suntem din numărul celor ce slujesc adevăratului Dumnezeu, Cel ce a gătit mântuire robilor Săi. Dar sufletul tău a pierit până la moarte, căci nu voieşti să cunoşti adevărul şi să vii la pocăinţă. Ci mai ales multa îndrăcire a tiraniei tale te-a adus să huleşti pe slujitorul lui Dumnezeu cel fără de trup, pentru că pe îngerul cel sfânt, pe care Domnul nostru Iisus Hristos l-a trimis la noi ca să astupe gurile jivinelor, tu cu hulă îl numeşti Apolon al tău". Şi mâniindu-se Aurelian, a poruncit ca să-l bată peste obraz cu vergi de plumb pe Sfântul Pavel, zicându-i: „Nu răspunde astfel cu mândrie şi nebuneşte, când ştii că stai înaintea împăratului".

După bătaia aceea, poruncind tiranul ca pe Sfântul Pavel să-l ducă de la divan, a pus înaintea sa mai aproape pe Sfânta Iuliana şi i-a zis ei: „Stăpână a sufletului meu, Iuliano, mă rog ţie şi te sfătuiesc să nu urmezi nebuniei fratelui tău, că te văd pe tine că eşti fecioară cuminte şi cu mare înţelegere. Drept aceea, ascultă-mă pe mine şi-mi fii mie stăpână şi împărătească; căci te voi lua pe tine mie însumi spre însoţire şi voi pune stâlpi de aur cu chipul tău, prin toate cetăţile lumii".

Dar sfânta a răspuns: „Nicidecum nu mă înşeli pe mine, Aureliane, tiranule şi păgânule! Nu vei putea vâna cu vicleşugul tău pe roaba Dumnezeului Cel de sus, nici mă vei duce pe mine la moartea cea veşnică. Poate voieşti să mă lipseşti pe mine de slava lui

Hristos şi de cerească Împărăţie? Dar nu vei putea". Deci a poruncit Aurelian să ducă pe sfânta de la divan şi să aducă iarăşi pe Sfântul Pavel şi i-a zis lui: „Iată, Pavele, sora ta Iuliana s-a făgăduit înaintea noastră să aducă jertfe zeilor; pentru aceasta am s-o iau pe ea de soţie şi va fi stăpână peste toată împărăţia mea. Deci şi tu, încredinţându-te, îndeplineşte porunca şi, apropiindu-te, jertfeşte zeilor, ca să-mi fii mie prieten şi te voi cinsti cu cea mai dintâi boierie".

Sfântul Pavel a răspuns: „Cu adevărat ai minţit că sora mea ar fi voit să se depărteze de la Hristos, Mirele său Cel preacurat şi fără de moarte, şi cu tine necuratul şi cu diavolii tăi ar fi voit să se însoţească. Dar nu este lucru de mirare că ai minţit, căci ai tată pe diavolul, care este tată al minciunii, şi de dânsul învăţându-te a minţi, aceeaşi o faci pe care şi el o face; şi nu poţi, într-alt chip, pe cineva a-l vâna, decât numai cu minciuna. Dar în zadar te osteneşti, că pe noi nu ne vei putea vâna cu mincinoasa ta amăgire, chiar de ne-ai făgădui împărăţia a toată lumea".

A zis Aurelian: „Până când cu neruşinare ne vei dosădi pe noi bârfitorule şi nebunule? Astfel mă jur pe zei că în toate chipurile de muncă vă voi munci şi nimeni nu vă va scoate din mâinile mele". Şi a poruncit să aprindă foc şi să aducă paisprezece beţe de fier şi în foc să le pună. Apoi să-i lege lui dinainte mâinile şi picioarele şi un par de fier să-i pună printre mâini şi printre picioare şi să-l înfigă în pământ; şi cu beţele cele înfocate să-l bată pe el câte doi ostaşi, schimbându-se. Iar ostaşii care se schimbau îşi schimbau şi toiegele, luând pe cele arse din foc. Iar pe Sfânta Iuliana a poruncit s-o ducă la desfrânare şi s-o batjocorească pe ea. Şi mulţi din popor care erau de faţă, alergau întrecându-se unul pe altul, ca să intre mai întâi la dânsa, că erau ca nişte cai nechezând în faţa frumuseţii ei.

Iar când era la locul de desfrânare, îndată îngerul Domnului a venit înaintea ei, zicându-i: „Nu te teme, Iuliano, că Domnul tău Iisus Hristos, Căruia îi slujeşti, m-a trimis să te apăr, ca să se preamărească numele cel Sfânt al Lui, în toţi cei ce se tem de Dânsul". Şi lovea îngerul cu orbire pe poftitorii care voiau să îndrăznească spre sfânta, scuturându-i ca pe nişte praf de la picioarele miresei lui Hristos, încât nu se puteau apropia de dânsa. Deci, pipăind pereţii, nu ştiau unde merg.

Văzând poporul acel lucru, striga ca şi cu o gură, grăind cu mare glas: „Mare este Dumnezeul lui Pavel şi al Iulianei, Care pretutindeni mântuieşte şi acoperă pe cei ce se tem de El". Iar cei ce erau orbiţi, plecându-şi genunchii, strigau către sfânta: „Iuliano, roaba Dumnezeului de sus, am greşit înaintea ta nebuneşte, poftind a

îndrăzni spre tine, ci ne iartă ca o slujitoare a Dumnezeului Cel bun şi te roagă pentru noi Hristosului tău, să ne dăruiască vederea". Iar Sfânta Iuliana, milostivindu-se spre dânşii, a luat puţină apă şi, ridicându-şi ochii spre cer, a chemat pe Domnul, grăind: „Dumnezeule adevărat, Iisuse Hristoase, Mântuitorule al tuturor oamenilor, auzi-mă pe mine roaba Ta şi arată acum semnele şi minunile pe care le faci fiilor oamenilor şi dăruieşte acestora vedere, ca să se preamărească numele Tău cel sfânt". Zicând aceasta, a stropit cu apă pe toţi cei orbiţi şi îndată au văzut; şi căzând la pământ, mulţumeau lui Dumnezeu şi alergând la biserica creştinească, îşi mărturiseau greşelile cu pocăinţă şi s-au făcut creştini, învrednicindu-se de Sfântul Botez.

Iar Sfântul Pavel, fiind chinuit de muncitori din porunca împăratului şi bătut fără cruţare cu beţe de fier arse în foc, schimbându-se slugile şi beţele, striga către împăratul, grăind: „Aureliane, tiranule păgân, ce rău am făcut ca să mă munceşti aşa de cumplit şi fără de Dumnezeu; căci cu adevărat Stăpânul meu Iisus Hristos îmi uşurează durerile, iar pe tine te aşteaptă moştenirea veşnicului foc, care este gătită ţie şi diavolului care te-a ridicat asupra noastră".

Aurelian a zis: „Pavele, unde este Iuliana, sora ta? Zici că este fecioară şi iată că acum este batjocorită prin desfrânare. Oare, încă o mai socoteşti pe ea a fi fecioară?" Sfântul răspunse: „Cred Dumnezeului meu, Cel ce-mi uşurează durerile şi mă izbăveşte din izvodirile tale cele viclene, că şi pe sora mea o va apăra şi o va păzi fără de prihană de toată spurcăciunea, fiindcă a trimis din cer pe îngerul Său, s-o păzească".

Apoi după un ceas, a grăit iarăşi: „Iată se întoarce sora mea fără de prihană, având curăţia nevătămată şi vine să-mi vadă legăturile şi rănile". Aceasta o grăia sfântul, văzând cu ochii prooroceşti toate cele ce se făcuseră cu Sfânta Iuliana, căci tiranul trimisese să aducă pe sfânta de la desfrânare. Şi după ce au adus pe sfânta la judecată, văzând-o Sfântul Pavel, s-a umplut de mare bucurie şi se veselea, luminându-se la faţă. Iar Aurelian a zis către Sfânta: „Iuliano, s-au săturat desfrânaţii de frumuseţea ta?"

Sfânta a răspuns: „Frumuseţea, cuviinţa şi toată podoaba mea este Hristos al meu, Care a trimis pe îngerul Său şi m-a păzit curată pe mine, smerita roaba Sa; căci am nădăjduit spre El şi slăvesc preasfânt numele Lui, că numai El este Dumnezeu, Care face minuni şi nu este alt Dumnezeu afară de El". Apoi a poruncit tiranul să-l dezlege pe Pavel.

După aceasta, din poruncă împărătească, a fost săpată o groapă adâncă, ca de trei stânjeni, au aprins foc într-însa şi au umplut-o cu

lemne; apoi, după ce au ars lemnele desăvârşit şi s-au făcut mulţi cărbuni de foc în groapa aceea, tiranul a poruncit să arunce în ea pe Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana. Iar ei bucuroşi mergeau spre groapa cea înfocată, binecuvântând pe Dumnezeu. Şi chemând pe Mântuitorul Hristos în ajutorul lor, s-au însemnat cu semnul Crucii şi s-au aruncat în foc. Deci stăteau în foc cântând şi lăudând pe Domnul, pentru că îngerul Domnului pogorându-se din cer, a izgonit puterea focului din groapă, aruncând cărbunii afară, iar pe mucenici i-a păzit întregi şi nevătămaţi. Şi stăteau sfinţii în groapă, cântând şi grăind: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeule, Împăratul veacurilor, că Ţi-ai adus aminte de smerenia noastră şi ai stins văpaia focului, trecând ca un bun greşelile noastre. Tu ne-ai păzit întregi şi sănătoşi pe noi nevrednicii, de mânia tiranului Aurelian". Şi se auzeau în popor toate cuvintele lor şi mulţi din elini, văzând puterea lui Dumnezeu, s-au umplut de bucurie cu inima şi, lepădându-se de idoli, au crezut în Hristos.

Apoi împăratul a poruncit să astupe cu pietre pe sfinţii care erau în groapă; dar îndată s-a făcut tunet înfricoşat şi fulgere, arătându-se un nor de foc vărsându-se pe pământ şi s-a auzit glas din cer, zicând: „Aureliane, te vei duce în focul gheenei, care ţi s-a gătit ţie şi tatălui tău, diavolul". Atunci s-a înfricoşat Aurelian cu tot poporul elinesc. Şi a poruncit tiranul să scoată pe sfinţi din groapă şi să-i închidă în temniţă. Iar ei slăveau pe Dumnezeu pentru toate minunile, pe care le-a făcut cu dânşii.

Iar a şaptea zi, şezând Aurelian la judecată, a poruncit slujitorilor să aducă pe toţi idolii de aur şi de argint pe care îi avea, împodobiţi cu pietre de mare preţ şi a aşternut sub picioarele lor porfira sa împărătească. Apoi, aducând pe Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana, a zis către dânşii cu mânie: „Apropiaţi-vă şi vă închinaţi zeilor, că nu veţi scăpa din mâinile mele".

Iar Sfântul Pavel cu îndrăzneală a răspuns: „Niciodată, tiranule, nu vom lăsa pe Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul. Deci nu nădăjdui că ne vei pleca vreodată spre închinarea idolilor". Aurelian zise: „Vrednicule de cumplită moarte, oare ţi se pare că aceştia sunt idoli? Nu cunoşti puterea care este într-înşii?" Grăit-a Sfântul Pavel: „Acest Zeus, care zici tu că este zeu, a fost om, care învăţase meşteşugul vrăjitoresc şi, fiind mai mult decât toţi oamenii pătimaş şi prea neînfrânat, oricâte femei şi fete le vedea frumoase, vrând să fie cu ele, le înşela în multe feluri cu vrăjile; căci se prefăcea uneori în taur, alteori în chip de pasări, în vulturi şi în lebădă, iar alteori în aur şi aşa, amăgind şi spurcând mulţi oameni, se socotea de dânşii ca

Dumnezeu şi se cinstea. Şi, ca să nu mai grăiesc pe rând toate ale lui fapte fără de ruşine şi fără de lege, căci ştiu că te mânii auzind, însă nu de mânia ta mă tem, ci, ca să nu se vatăme urechile celor ce aud, voi tăcea celelalte.

Iar celălalt care este lângă Zeus şi care se numeşte Apolon, oare nu din desfrânare este născut, dintr-o femeie ce se numea Latona, care l-a născut între doi copaci? Şi acela oare nu multe fapte urâte a făcut, urmând tatălui său Zeus? Asemenea şi Dionisos, numitul vostru zeu, au doară nu este născut din desfrânare, din Semelia, fata lui Cadmos?" Zis-a Aurelian către sfânt: „Minţi, ticălosule! Au nu din Hera, maica zeilor, este născut Dionisos?" Sfântul Pavel a râs şi a zis: „Oare este vreun Dumnezeu născut din femeie? Şi care a început a fi Dumnezeu, nefiind mai înainte Dumnezeu? Şi oare are Dumnezeu femeie şi naşte din femeie fii?" Atunci Aurelian a zis: „Necuratule şi bârfitorule, până când cu mincinoase vorbe şi cu dosădiri huleşti şi ocărăşti pe zeii noştri? Au doar Iisus Hristos al vostru, despre Care ziceţi voi că este Dumnezeu ceresc, nu este născut din femeie?"

Răspuns-a Sfântul Pavel: „Nu eşti tu vrednic să povesteşti tainele lui Dumnezeu; însă ca să nu se vatăme cu cuvintele tale cei ce stau împrejur, de trebuinţă este a spune pe scurt, despre aceea ce întrebi: La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul şi toate cele de pe dânsele, mările şi toate cele ce sunt într-însele. După aceea a zidit pe om după chipul şi asemănarea Lui, curat şi fără nici o răutate, drept şi binecredincios. Şi l-a pus în Raiul cel plin de bunătăţi, făcându-i şi soţie din coasta lui. Iar tatăl vostru, diavolul, nesuferind să vadă pe om într-o fericire ca aceea, a amăgit pe Eva şi printr-însa pe Adam, spre călcarea poruncii lui Dumnezeu. Şi a fost izgonit Adam împreună cu Eva din Rai şi a născut fii şi fiice, din care s-a umplut lumea; şi tot neamul omenesc era supus sub moartea păcatului, ce intrase în lume prin călcarea de poruncă. Şi toţi strămoşii noştri cei drepţi se pogorau în iad, ca şi cei nedrepţi; că de la Adam împărăţise moartea, precum Apostolul lui Hristos grăieşte, şi peste cei ce nu greşiseră, după asemănarea călcării de poruncă a lui Adam.

De aceea, Tatăl Cel ceresc, Atotputernicul Dumnezeu, milostivindu-Se spre neamul omenesc şi voind a-l ajuta, a trimis pe Fiul Său, ca să ia asupra Sa trup omenesc şi să mântuiască pe Adam şi pe cei ce erau împreună cu dânsul fiind ţinuţi în legăturile iadului. Iar Fiul lui Dumnezeu este Cuvântul Tatălui, Cel mai înainte de toţi vecii născut dintr-Însul. El este înţelepciunea Lui, puterea şi dreapta Lui,

pentru a Cărui întrupare, Arhanghelul Gavriil bine a vestit Sfintei Fecioare celei preacurate şi preacinstite, născută din proorocească şi împărătească seminţie, întru al cărei preacurat şi sfinţit pântece Însuşi Dumnezeu, adică Cuvântul Tatălui Cel nevăzut, sălăşluindu-Se, a luat asupra Sa trup, când a zis către dânsa îngerul: *Bucură-te cea plină de har, Domnul este cu tine*. Şi iarăşi: *Duhul Sfânt se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema*.

Deci, S-a născut Fiul lui Dumnezeu, Cuvântul Tatălui, din Fecioara cea fără de prihană, cu trup, cu care S-a îmbrăcat ca şi cu o haină, pentru mântuirea oamenilor. Pentru că nimeni nu putea să-L vadă pe Dumnezeul Cel adevărat, aşa precum este El, deoarece Dumnezeu este foc care mistuieşte; nici nu poate omul vieţuind pe pământ, să vadă faţa lui Dumnezeu şi să fie viu. De aceea, Dumnezeul nostru întrupându-Se S-a născut, şi ca un prunc cu lapte a fost hrănit, desăvârşit fiind cu Dumnezeirea.

După aceea a fost prunc tânăr, crescând cu trupul ca om desăvârşit şi împreună a locuit cu oamenii treizeci şi trei de ani, umblând prin cetăţi, prin laturi şi prin sate, bine făcând tuturor şi izbăvind pe cei asupriţi de diavol. Apoi S-a răstignit de voie pe lemnul Crucii, ca să dea mântuire lumii celei pierdute prin înşelăciunea diavolească. Şi, murind cu trupul, S-a pogorât în iad cu sufletul Său cel Sfânt şi a sfărâmat porţile cele de aramă şi a frânt zăvoarele cele de fier, şi a scos din întuneric şi din legăturile diavoleşti sufletele sfinţilor şi în părţile cele de sus le-a ridicat, iar a treia zi a înviat din morţi cu trupul Său.

După înviere S-a arătat ucenicilor şi la mulţi alţii, care au crezut într-Însul cu adevărat; şi a stat pe pământ, mâncând şi bând cu Apostolii, încă patruzeci de zile. După aceea S-a înălţat la cer şi şade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, cu trupul Său. Iar acum diavolul se vaietă de durere, deoarece Hristos Dumnezeu L-a surpat sub picioarele creştinilor, ca să se calce de cei ce intră întru Împărăţia cerului, de care tu eşti străin, căci ai parte de veşnicul foc al gheenei, care este moştenirea tatălui tău, diavolul".

Acestea auzindu-le Aurelian, s-a tulburat la faţă de mânie şi scrâşnind din dinţi, a zis: „Bârfitorule şi necuratule, multe cuvinte mincinoase te-am lăsat pe tine să grăieşti cu îndelungată răbdare. Dar până când te voi lăsa a mă ocărî pe mine şi a huli pe zei? Acum vă grăiesc vouă cuvântul cel mai de pe urmă: de nu jertfiţi zeilor, cu cumplite morţi vă voi pierde".

Iar Sfântul Pavel şi Iuliana cu mare glas au strigat, zicând: „Creştini suntem şi spre Hristos avem nădejde! Zeilor tăi nu ne vom închina şi diavolilor tăi nu vom sluji şi nici de muncile tale nu ne temem. Scorneşte asupra noastră munci câte voieşti, căci credem în Dumnezeu. Iar tu vei fi biruit de Hristos, Cel ce ne întăreşte pe noi şi biruieşte ale tale înrăutăţite şi tirane meşteşugiri".

Atunci Aurelian a poruncit ca pe Sfântul Pavel să-l lege de un lemn şi cu foc aprins să-i ardă faţa, strigând: „Nu ocărî pe împăratul şi stăpânul a toată lumea şi nu-i huli pe zei". Iar Sfânta Iuliana a strigat: „Tiranule necurat, ce rău a făcut fratele meu, ca aşa de cumplit să-l munceşti?" Iar Aurelian a poruncit ca tot astfel să lege şi pe Sfânta Iuliana, s-o muncească şi cu foc să-i ardă faţa ei. Şi îi zicea: „O, femeie fără de ruşine, ruşinează-te, precum se cuvine femeilor".

Sfânta a răspuns: „Cu adevărat, Aureliane, te voi asculta pe tine, cel ce-mi porunceşti să mă ruşinez, fiind eu femeie. Însă mă ruşinez de Hristos Dumnezeu, Care este viu înaintea ochilor mei şi nu pot a-L lăsa şi a mă închina diavolilor, căci cred cu tărie în Dumnezeul meu". Aurelian, văzându-se ocărât de sfinţii mucenici, se mânia şi totodată se ruşina şi a poruncit ca tot trupul lor să-l ardă. Iar poporul care privea la chinuirea sfinţilor, striga cu mare glas: „Împărate Aureliane, judeci cu nedreptate şi tot cu nedreptate îi munceşti pe aceia; dacă nu voiesc să aducă jertfe zeilor, dă asupra lor răspuns de moarte".

Atunci Aurelian, temându-se ca să nu se scoale cineva din popor împotrivă, a dat răspuns ca să li se taie capetele, iar trupurile lor să se arunce spre mâncarea câinilor, a fiarelor şi a păsărilor. Astfel au fost duşi sfinţii la moarte, bucurându-se, veselindu-se şi cântând cuvintele psalmului: *Mântuitu-ne-ai pe noi, Doamne, de cei ce ne supără şi pe cei ce ne urăsc i-ai ruşinat!*

Şi fiind scoşi afară din cetate la locul cel de tăiere, Sfântul Pavel a rugat pe gealat, ca mai întâi să taie pe Sfânta Iuliana, căci se temea, ca nu cumva ea să se înfricoşeze văzând tăierea lui. Iar Sfânta Iuliana, însemnându-se cu semnul Crucii, şi-a întins grumazul, veselindu-se, şi i l-au tăiat. Iar Sfântul Pavel, văzând pe sora sa săvârşită prin mucenicie, şi-a ridicat ochii la cer şi a mulţumit lui Dumnezeu. După aceea, îngrădindu-se însuşi cu semnul Crucii, şi-a întins grumazul, şi i l-au tăiat.

Deci sfintele lor trupuri au zăcut afară din cetate, neîngropate, căci erau puşi ostaşi de împărat să pândească de departe, ca să nu le fure creştinii. Şi veneau la locul acela câini şi nu se atingeau de

trupurile mucenicilor. Asemenea şi lupii venind, nu numai că nu se atingeau, dar chiar le străjuiau, şezând lângă ele nedepărtaţi. Apoi şi păsările mâncătoare de trupuri zburau pe deasupra, însă nici una n-a şezut pe ele, ci numai zburau peste ele ca şi cum le-ar fi păzit şi nici muşte nu lăsau să cadă pe ele. Şi aceasta a fost şapte zile şi şapte nopţi.

Ostaşii au vestit aceasta lui Aurelian, iar el auzind, a zis: „O, ce farmece de rea credinţă au creştinii, căci nici morţi n-am putut să-i biruim!" Şi a poruncit ostaşilor ca noaptea să se ducă de la strajă, căci nu voia să-i mute ziua, ca să nu fie batjocoriţi de creştini. Iar făcându-se ziuă, creştinii văzând că ostaşi de strajă nu sunt, au mers şi au luat mult chinuitele trupuri ale Sfinţilor Mucenici Pavel şi Iuliana şi le-au îngropat la ei cu cinste, împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos. Slavă, cinste şi închinare se cuvine Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL IACOB PUSTNICUL

Smerenia se face oamenilor ce iubesc pe Dumnezeu pricinuitoare de multe bunătăţi folositoare de suflet, adică a celor ce-şi îndreptează viaţa după poruncile Mântuitorului. Pe această smerenie, dacă va câştiga-o cineva desăvârşit, acela nu se teme că va cădea în păcat, pentru că nu se înalţă şi nu nădăjduieşte în sine, ci în Dumnezeu. Iar cât de multă vătămare netămăduită şi mare pagubă aduc mândria şi trufia celor ce nu se păzesc, se arată din povestirea ce ne este pusă înainte. Deci să se înveţe din ea cei ce petrec viaţa cerească pe pământ, în ce chip să fie cu îngrijire şi să se păzească să nu cadă cei cărora li se pare că stau bine.

În această povestire vom afla o preafrumoasă povăţuire de viaţă şi deprindere de smerită cugetare. Vom vedea chipul ridicării grabnice şi fără de lenevire din căderea păcatului şi vom cunoaşte puterea pocăinţei, care atât de mult poate la Milostivul Dumnezeu, încât răpeşte pe om nu numai din porţile iadului şi din durerile gheenei, ci îl şi îndreptează la mai bună viaţă decât cea dintâi, şi la mai înalte fapte bune decât cele dintâi, ajutându-i darul Domnului. Deci, se cade să începem această povestire folositoare de suflet:

Era un bărbat sihastru în ţara Feniciei, vieţuind aproape de cetatea ce se numea Porfirion, cu numele Iacob. Acela, lepădându-se

de deşertăciunile acestei vieţi vremelnice şi primind călugăria, a petrecut cincisprezece ani într-o peşteră. Şi atât de mult a sporit în pustniceştile nevoinţe şi atât de mare s-a făcut în faptele bune şi de Dumnezeu iubit, încât s-a învrednicit a lua de la Dumnezeu putere asupra diavolilor. Astfel, multe vindecări dăruia oamenilor, în numele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, încât toţi se minunau de acea viaţă plină de fapte bune, alergând la el nu numai credincioşii, ci şi necredincioşii samarineni, pe care, cu proorocească vedere cunoscându-i dumnezeiescul bărbat, îi învăţa mult din dumnezeieştile Scripturi şi-i întorcea la adevărata credinţă creştinească.

Dar diavolul, care de la început urăşte neamul omenesc, iar mai vârtos pizmuieşte asupra celor ce cu osârdie slujesc lui Hristos, văzându-se ruşinat prin faptele cele bune şi multe ale acelui sfânt bărbat şi prin viaţa sa cea desăvârşită, s-a sculat asupra lui cu meşteşugirile sale, vrând să-l izgonească din locurile acelea. Deci, intrând într-unul din necredincioşii samarineni care vieţuiau în cetatea Porfirion, ca altădată în Iuda, l-a îndemnat să unelteasca pentru izgonirea lui Iacob.

Acela, adunând samarineni de un gând cu păgânătatea sa, rudenii şi prieteni, vecini şi slugi, a venit cu ei în casa necuratului lor popă şi s-au sfătuit toţi împreună, cum l-ar izgoni pe Iacob din hotarele acelea, căci îi întoarce pe mulţi din credinţa lor la Hristos. Sfătuindu-se mult, s-au învoit la o meşteşugire ca aceasta: au chemat la dânşii pe o femeie desfrânată şi i-au dat ei douăzeci de galbeni şi încă tot atâta i-au făgăduit a-i da, numai să meargă şi să înşele pe Iacob sihastrul spre păcat, ca să poată ei afla asupra lui pricină şi să-l izgonească din hotarele lor cu necinste, ca pe un desfrânat.

Deci femeia aceea, fiind momită, s-a dus la dânsul seara, foarte târziu, şi, bătând în uşă, îl ruga ca să-i deschidă şi s-o lase înăuntru. Dar fericitul, nedeschizându-i, ea mai tare bătea fără de ruşine, supărându-l cu multele rugăminţi. Şi deschizând sfântul uşa şi văzând pe femeie stând, socotea că este o nălucă. Deci, îngrădindu-se cu semnul Crucii, îndată a închis iarăşi uşa şi, întorcându-se în chilie, stătea cu faţa spre răsărit. Şi se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul ca să izgonească de la dânsul drăcească nălucire. Şi fiind miezul nopţii, femeia bătând neîncetat, a strigat cu mare glas către el, zicând: „Miluieşte-mă, tu, cel ce eşti adevărat rob al Dumnezeului celui viu! Deschide-mi uşa, ca să nu fiu înaintea chiliei tale mâncare fiarelor!"

Iar Cuviosul bărbat Iacob, gândindu-se la vremea cea de noapte şi la mulţimea fiarelor, a deschis uşa nevrând, şi a zis către dânsa: „De unde ai venit şi ce cauţi aici?" Femeia a răspuns: „Sunt din

mănăstirea fecioarelor, trimisă în cetate de egumenă pentru o trebuinţă şi iată, întorcându-mă, m-a cuprins noaptea întunecată şi am rătăcit din cale şi am venit aici. Deci mă rog ţie, omule al lui Dumnezeu, miluieşte-mă şi nu mă lăsa înaintea uşii tale, ca să mă mănânce fiarele, ci-mi porunceşte ca să rămân la tine în noaptea aceasta, până ce se va face ziuă; şi voi merge apoi în calea ce-mi este înainte".

Iar cuviosul, milostivindu-se spre dânsa, a lăsat-o înăuntru, punându-i înainte pâine şi apă, şi închizându-se singur în chilia cea mai dinăuntru, a lăsat-o pe ea în cea mai dinafară. Deci ea, mâncând pâinea, s-a odihnit puţin. După aceea, prefăcându-se că este bolnavă, a început a striga cu amar, tăvălindu-se la uşa chiliei celei mai dinăuntru şi rugând pe cuviosul ca să-i ajute.

Iar sfântul, uitându-se pe o ferestruică şi văzând-o bolind, nu se pricepea ce îi va zice sau ce îi va face. Iar ea a zis: „Rogu-mă ţie, părinte, caută spre mine şi mă îngrădeşte cu semnul Crucii, de vreme ce mă doare inima foarte rău". Iar el, auzind aceasta, a venit la dânsa şi îndată, aprinzând foc aproape de femeie şi aducând untdelemnul sfânt pe care îl avea, a şezut lângă ea. Şi punând la foc mâna cea stângă, iar pe cea dreaptă muind-o în sfântul untdelemn, se atingea de pieptul acelei femei, pe de o parte făcând semnul Crucii, iar pe alta, ungându-i şi încălzindu-i inima ei cu mâna, căci spunea că foarte rău boleşte. Iar ea, de necurată poftă fiind pornită spre dânsul, voind a-l vâna la păcat, îi zicea: „Mă rog ţie, părinte, unge-mă mai mult cu untdelemn şi cu mâna încălzeşte-mi inima, ca să înceteze durerea care m-a cuprins".

Iar Iacob, fiind nevinovat cu inima şi fără de răutate, credea cuvintele femeii şi a făcut aceea. Însă, văzând şi înşelăciunea diavolească ce îi ridica război trupului şi temându-se ca nu cumva din milostivirea şi îndurarea cea de prisos faţă de dânsa, să-şi aducă asupra sufletului său veşnică durere, două sau trei ceasuri şi-a ţinut mâna stângă în foc, suferind tare, încât şi încheieturile degetelor lui arzându-se, au căzut. Aceasta o făcea fericitul, oştindu-se împotriva războiului diavolesc; ca, pentru nesuferita durere ce i se făcea prin arderea focului, să nu-i vie un gând necurat în minte.

Văzând aceasta femeia, s-a înspăimântat, pentru că vedea toată mâna sfântului acum arsă, şi, umilindu-se, s-a sculat îndată şi s-a aruncat la picioarele sfântului cu lacrimi, bătându-şi pieptul său şi strigând: „Vai mie, ticăloasa şi orbita, vai mie, că m-am făcut lăcaş al diavolului!" Iar sfântul, văzând şi auzind aceea, se minuna foarte, şi a zis: „Scoală-te, femeie", şi a ridicat-o de la pământ degrabă.

Apoi, făcând rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu, a zis femeii: „Spune-mi, ce este aceasta? Pentru ce ai venit la mine?"

Deci, abia venindu-şi în fire, femeia i-a spus lui toate cu de-amănuntul, cum au îndemnat-o pe ea păgânii samarineni asupra lui. Dar mai ales singur diavolul a făcut un meşteşug ca acesta, ca să poată vâna cu păcatul trupesc pe dreptul bărbat, care în viaţă urma celor fără de trup.

Unele ca acestea auzindu-le cuviosul, a suspinat cu greu şi, vărsând multe lacrimi, a dat mulţumire lui Dumnezeu. După aceea, învăţând-o pe ea şi binecuvântând-o, a trimis-o la Preasfinţitul Alexandru episcopul. Iar femeia, venind la biserică, şi-a mărturisit lui Dumnezeu şi episcopului toate păcatele sale. Şi învăţând-o episcopul din destul şi văzând-o că se pocăieşte cu adevărat, a luminat-o cu Sfântul Botez şi a trimis-o în mănăstirea de fecioare, făcând-o mireasă lui Hristos. După aceea, adunând tot poporul creştinesc şi clerul său, a izgonit din cetate şi din părţile acelea pe toţi samarinenii. Apoi venind la fericitul Iacob, l-a întărit într-o viaţă ca aceea, cu părinteşti cuvinte. Iar femeia cea mai înainte pomenită, care fusese păcătoasă, s-a făcut sfântă, cu ajutorul darului Domnului, căci a plăcut lui Dumnezeu şi s-a învrednicit a lua stăpânire asupra diavolilor.

Nu după multă vreme, o fiică a unui slăvit boier, muncindu-se de duh necurat, a început a chema pe nume pe Sfântul Iacob. Şi au dus-o părinţii ei la sfântul, rugându-l ca, fiindu-i milă de acea tânără, să izgonească duhul cel necurat dintr-însa. Iar sfântul bărbat, rugându-se lui Dumnezeu pentru dânsa şi punându-şi mâna pe ea, cu puterea lui Dumnezeu îndată a gonit dintr-însa diavolul şi s-a făcut sănătoasă fecioara. Aceasta văzând-o părinţii ei, mulţumind lui Dumnezeu şi vrând să mulţumească şi omului lui Dumnezeu, i-au trimis lui trei sute de galbeni. Iar dreptul bărbat, nu numai că n-a voit a-i lua, ci nici n-a privit la aur, zicând:

„Nu se cuvine a cumpăra dumnezeieştile daruri, nici a le vinde, căci zice Scriptura: *În dar aţi luat, în dar să daţi*. Iar aurul acela se cade să-l daţi la săraci, căci eu, vieţuind în pustie, nu am trebuinţă de el". Şi aşa a trimis înapoi pe oamenii cei trimişi, împreună cu aurul.

După aceea, un tânăr oarecare fiind slăbănogit de amândouă picioarele prin lucrarea diavolească, a fost adus de rudenii la Sfântul Iacob, pe care îl pofteau să se roage lui Dumnezeu pentru bolnav. Iar cuviosul, postind şi rugându-se trei zile, a vindecat pe slăbănog şi, binecuvântându-l, i-a poruncit să se întoarcă pe picioarele lui la casa sa. Şi mulţi din cei cuprinşi de felurite neputinţe veneau la acest

făcător de minuni şi toţi cu rugăciunile lui se tămăduiau şi se întorceau de la dânsul sănătoşi. Deci, văzându-se omul lui Dumnezeu foarte mult cinstit de toţi şi temându-se ca nu cumva să se vatăme cu deşarta slavă, a lăsat acel loc şi a fugit, depărtându-se de slava omenească.

Şi ieşind din cetate ca la patruzeci de stadii, a găsit lângă un pârâu o crăpătură mare în piatră şi, sălăşluindu-se într-însa, a vieţuit treizeci de ani în rugăciuni şi lacrimi, iar ca hrană a avut multă vreme verdeţurile ce creşteau pe lângă pârâu. După aceea, făcându-şi o mică grădină şi lucrând într-însa o parte din zi, se hrănea din rodurile ei. O viaţă ca aceea a lui, până într-atâta se preamărise, încât monahii şi clericii de la douăzeci de mănăstiri veneau la dânsul pentru folos. Şi nu numai cei duhovniceşti, ci şi oamenii mireni, fără de număr alergau la el şi se povăţuiau de dânsul spre fapta bună, învrednicindu-se binecuvântării şi rugăciunii lui, şi mult folos primeau de la dânsul.

Un bărbat ca acesta, care se învrednicise de atâta dar dumnezeiesc, a fost slobozit să cadă cu o cădere preacumplită. Şi această ispită grea i-a fost fiindcă se înălţa cu gândul, socotind a sa sfinţenie şi viaţă plăcută lui Dumnezeu, şi biruindu-se de duhul mândriei. Iar începutul căderii lui a fost într-acest fel:

Diavolul, vrăjmaşul cel din început al oamenilor, care urăşte pe cei ce au viaţă plăcută lui Dumnezeu şi neîncetat le sapă groapă, a intrat într-o fecioară, care era fiica unui om bogat, şi, muncind-o pe ea, chema cu gura ei numele lui Iacob şi zicea: „Nu voi ieşi, dacă nu mă veţi duce la Iacob, pustnicul".

Iar părinţii luând-o pe ea, înconjurară mănăstirile şi pustiile, căutând mult pe acel sfânt părinte Iacob. Şi abia putând a-l afla, au căzut la picioarele lui, strigând: „Miluieşte pe fiica noastră, că rău pătimeşte de duhul cel necurat! Şi iată sunt acum douăzeci de zile, de când nici hrană, nici băutură n-a luat ci, strigând, singură pe dânsa se sfâşie şi cheamă numele tău".

Iar el, stând la rugăciune, atât de mult s-a rugat pentru dânsa lui Dumnezeu, încât şi locul acela pe care stătea s-a cutremurat. Iar după sfârşitul rugăciunii, a suflat spre ea, zicând necuratului duh: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, ieşi din fecioara aceasta!" Şi îndată diavolul, fiind ars ca de un foc, a fugit dintr-însa, iar fecioara, căzând la pământ, a rămas mult timp fără glas.

Apoi Sfântul Iacob, rugându-se lui Dumnezeu, a luat-o de mână şi, ridicând-o de la pământ, a dat-o părinţilor ei; iar ei, văzând o astfel de minune, au preamărit pe Dumnezeu. Şi, temându-se să nu se întoarcă iarăşi într-însa duhul necurat, l-au rugat pe sfântul ca să mai

şadă la dânsul fiica lor până a treia zi, până ce desăvârşit se va însănătoşi. Şi a rămas fecioara la bătrân, iar părinţii ei s-au dus.

Însă se cuvine - precum şi la început am zis, spre folosul multora şi spre paza cu dinadinsul a celor ce călătoresc cu cereasca viaţă pe pământ -, ca, povestind viaţa oamenilor celor desăvârşiţi, să spunem nu numai faptele cele bune ale lor, ci şi ispitele ce li s-au făcut de la vrăjmaşul cel întru tot rău, prin care, oarecând împiedicându-se, au căzut un timp şi iarăşi s-au sculat.

Deci, precum faptele bune cele mari şi adevărate ale acestui minunat bătrân le-am spus, aşa şi furtuna ce se sculase asupra lui şi acea cumplită cădere o vom mărturisi, însă vom spune mai pe urmă şi minunile cele mari ale cuviosului, căci pe cât de frumoasă viaţă avea înainte fericitul Iacob, pe atât de mare a fost căderea lui; şi pe cât de greu a căzut, cu atât mai bine, sculându-se după cădere, s-a îndreptat. Deci să auzim ce i s-a întâmplat.

Rămânând la dânsul acea fecioară, diavolul, văzându-l pe el singur într-un loc ca acela pustiu şi găsind vreme lesnicioasă pentru meşteşugul său, a ridicat asupra lui război de necurate gânduri şi poftă trupească. Şi atât de mult l-a aprins pe el cu pofta, încât acela, care mai înainte nu s-a biruit prin înşelarea desfrânatei ce era îndemnată de samarineni asupra lui, precum mai înainte am zis; care şi-a ars mâna în foc, ca întreaga înţelepciune şi curăţenie să-şi păzească; care a făcut minuni şi a izgonit diavolii; acela, aprinzându-se cumplit de poftă desfrânată, a uitat frica lui Dumnezeu şi pustniceştile sale osteneli de mulţi ani, precum şi darul vindecării ce primise de la Dumnezeu, şi, cu toate că era la adânci bătrâneţi, însă, biruindu-se de diavol, a căzut şi a siluit-o pe fecioară, răpindu-i fecioria ei, precum şi pe a sa, şi astfel şi-a prihănit şi trupul şi sufletul, şi şi-a pierdut toate cele mai dinainte ale sale osteneli pustniceşti.

Şi nu i-a fost de ajuns a face acel păcat, ci încă a făcut altul şi mai rău. Că precum cineva, alunecând din deal, se prăvăleşte la vale şi, din piatră în piatră alunecând, se sfărâmă, astfel i s-a întâmplat şi lui: că, dintr-un păcat mare alunecând, a căzut într-altul mai mare şi mai cumplit, adăugând fărădelege peste fărădelege. Pentru că punându-i vrăjmaşul un gând fricos, cugeta în sine, zicând: „Poate fata va spune părinţilor săi că am siluit-o, şi-mi va fi ruşine şi ocară, apoi voi fi pentru ea în primejdie mare".

Deci sculându-se - fiind îndemnat de diavol -, a omorât pe acea fată nevinovată, socotind că astfel îşi va ascunde de oameni întâiul său păcat şi va scăpa de ruşine. Dar n-a rămas numai până aici, ci şi

mai mult s-a întins spre păcat; căci trupul fetei, pe care l-a întinat cu a sa necurăţie şi l-a ucis fără milostivire cu mâna sa, nu l-a dat obişnuitei îngropări în pământ, ci, luându-l, l-a aruncat în repejunea pârâului, fără de nici o milă. Un astfel de rod are mândria; căci dacă monahul acela nu s-ar fi socotit a fi sfânt şi mare, n-ar fi căzut aşa de cumplit şi nici nu ar fi fost batjocorite bătrâneţile lui de vrăjmaşul, care era batjocorit şi călcat de el altădată, pe când era tânăr.

Iar după astfel de grele păcate ce făcuse, a început a-l surpa pe el diavolul, ca pe un rob al său legat în cea mai de pe urmă groapă a pierzării, în prea greul păcat, mai mult decât toate păcatele, adică în deznădejdea lui Cain şi a lui Iuda. Şi, şezând el în chilie, nu ştia ce va mai face, decât numai se mustra de conştiinţă, suspinând şi deznădăjduindu-se, neîndrăznind a-şi deschide nici gura la rugăciune, nici a-şi întoarce mintea spre Dumnezeu. După aceea, s-a gândit să fugă de acolo, într-o altă ţară mai depărtată, să se ducă în lume, lepădându-şi călugăria, ca să slujească la bătrâneţe lumii şi diavolului. Deci, a ieşit din peşteră şi s-a apucat de calea cea gândită şi alerga repede, fiind alungat de deznădejde, ca de o furtună mare.

Însă darul cel mare şi fără măsură al iubirii de oameni a lui Hristos, Cel nebiruit de păcatele a toată lumea, Care voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi să nu piară nici unul, nu l-a trecut cu vederea nici pe acest bătrân căzut, nici nu l-a lăsat până la sfârşit să fie de batjocura diavolilor. Ci, cu negrăitele Sale judecăţi, i-a pregătit ridicarea şi îndreptarea.

Căci, ducându-se pe calea pe care o apucase, i s-a întâmplat în cale o mănăstire şi, intrând într-însa, s-a închinat egumenului şi fraţilor. Iar ei, spălându-i picioarele, i-au pus înainte pâine, ca să mănânce. Dar Iacob nici nu voia să audă de aceea, decât numai suspina cu greu adeseori şi rugându-l fraţii să primească hrană, le-a zis: „Amar mie ticălosul, cum voi putea să-mi ridic ochii la cer, cum voi mai îndrăzni să chem numele lui Hristos, pe Care L-am supărat şi cum voi îndrăzni a mă atinge de bunătăţile Lui, fiind desfrânat şi ucigaş!" Şi a mărturisit tuturor pe rând, toate cele ce făcuse.

Auzind toate acelea, egumenul şi fraţii s-au tulburat şi, fiindu-le milă de dânsul, îl mângâiau să nu se deznădăjduiască, ci să facă canon de pocăinţă pentru păcatele sale cele făcute. Şi l-au rugat mult să rămână la dânşii, dar n-a voit să-i asculte nicidecum, ci s-a dus în lume.

Şi mergând el nu puţină depărtare de cale prin pustie, l-a întâmpinat un frate oarecare insuflat de Dumnezeu – după purtarea Lui de grijă –, şi, închinându-se bătrânului Iacob, l-a rugat să se

abată din cale şi să meargă la dânsul în pustnicească sa chilie, care era acolo aproape. Deci, silindu-l prin rugăminte, l-a dus la el şi, spălându-i picioarele, îi arăta toate cele ce se cădeau iubirii de străini, punându-i înainte hrana ce-o avea şi-l ruga să guste. Dar Iacob, fiind mustrat de vinovăţia sa, suspina adeseori din adâncul inimii şi se bătea în piept, iar de hrană nici nu voia a se atinge.

Atunci, fratele acela a căzut la picioarele bătrânului, mângâindu-l şi cu jurământ adeverindu-l că nu se va scula de la pământ, până ce nu-i va făgădui că va gusta din cele puse înainte. Deci făgăduindu-i bătrânul, fratele s-a sculat de la pământ şi au gustat din hrană, aşa cum putea să fie, ca în pustie. Apoi, după gustarea hranei, sculându-se amândoi, au mulţumit lui Dumnezeu şi iarăşi au stat. Atunci fratele vieţuitor în pustie a zis către bătrânul Iacob: „Părinte, spune-mi ceva de folos, învaţă-mă pe mine fiul tău în Hristos şi-mi întăreşte inima, căci sunt foarte tulburat de multe şi felurite gânduri".

Atunci Iacob, tânguindu-se foarte, plângea nemângâiat şi, bătându-şi pieptul, grăia: „Lasă-mă, frate, să plâng pentru grelele mele păcate, cu care am mâniat pe Dumnezeu. Căci în aceste deşarte şi necinstite bătrâneţi ale mele, ca un oarecare copil, fiind împins de diavol, am căzut în pierzare şi am pierit. Pentru că patimile pe care le-am biruit în tinereţile mele, de acelea am fost biruit la bătrâneţe; căci m-am aruncat în necuratul noroi al desfrânării şi am îndrăznit a face fapte cu mult mai rele decât aceea".

Auzind acestea fratele acela, s-a umplut de mare mâhnire şi întristare şi ruga pe bătrân să-i spună de-amănuntul toată acea ispitire diavolească. Însă îl ruga aceasta pentru două pricini: întâi, ca mărturisindu-şi păcatele, să se deştepte spre pocăinţă, iar al doilea, ca şi el auzind de căderea bătrânului să-şi fie păzitor, ferindu-se de asemenea căderi.

Deci, a început Iacob a povesti astfel: „Eu am slujit Domnului cincizeci de ani şi mai bine în post şi în viaţa pustnicească, împotrivindu-mă tare patimilor, de care lucru sunt şi semne pe trupul meu; căci mâna mea am ars-o în foc pentru curăţie, şi mare dar mă învrednicisem a avea eu nevrednicul, de la Preabunul Dumnezeu şi multe minuni a făcut Dumnezeu prin mine, omul cel fără de lege.

Dar pe urmă satana a intrat în oarecare fată, ai cărei părinţi auzind de darul lui Hristos care era în mine, au adus-o ca să mă rog pentru dânsa şi cu ajutorul lui Dumnezeu am izgonit pe diavol din ea. Atunci, părinţii ei m-au rugat să stea fata lor la mine încă trei zile, până ce se va însănătoşi desăvârşit; şi lăsând-o la mine, s-au dus. Iar eu, aprinzându-mă de poftă trupească şi orbindu-mă cu mintea,

nepomenind nici pe Dumnezeu în ceasul acela, nici de gheenă temându-mă, nici gândind că-mi pierd ostenelile cele de mulţi ani, am siluit-o pe fată şi am prihănit-o cu desfrânarea. Dar nu mi-a fost destul acel păcat. Ci, îndemnându-mă pe mine diavolul, am îndrăznit a face şi altul mai grozav decât cel dintâi. Căci am omorât pe fata aceea şi i-am aruncat trupul în pârâu. Deci, deznădăjduindu-mă de mântuire, am ieşit din locul meu şi mă duc în lume; căci, cum voi putea să ridic ochii spre înălţimea cerului? Şi de voi îndrăzni a chema numele lui Hristos, El, pogorându-se din cer, mă va arde".

Mărturisind el acestea cu multe lacrimi şi cu amară tânguire, fratele acela s-a umilit cu inima, şi, căzând pe grumajii bătrânului, îl săruta, grăind: „Rogu-mă ţie, părinte, nu slăbi cu sufletul, nici te deznădăjdui de mântuirea ta, ci crede că este loc de pocăinţă la Dumnezeu. Mărturiseşte Lui păcatele tale, pentru că Domnul este multmilostiv şi milostivirea Lui asupra noastră este negrăită. Căci, dacă n-ar fi fost chip de pocăinţă la Dumnezeu, apoi cum David, după primirea proorocescului dar, căzând în groapa desfrânării şi a uciderii, ar fi putut câştiga iertarea păcatelor sale celor mari?

Dacă n-ar fi fost loc de pocăinţă, apoi nici Sfântul Petru, bătrânul între apostoli – căruia i-a încredinţat Domnul cheile Împărăţiei cerului, după lepădarea de trei ori de Domnul nostru Iisus Hristos, în vremea patimii celei de voie şi după plângerea cu amar –, n-ar fi luat iertare de greşelile sale şi mai mare cinste; căci a fost pus păstor oilor celor cuvântătoare ale lui Hristos. Deci, să ne pocăim până ce avem vreme".

Cu nişte cuvinte ca acestea întărind fratele acela sufletul lui Iacob, îl rugă ca să rămână împreună cu dânsul, dar acela nu voia. Atunci a căzut fratele la picioarele bătrânului, şi, sărutându-le, îl ruga să nu se despartă de dânsul; căci se temea ca bătrânul să nu-şi piardă sufletul, căzând în deznădejde. Şi neputând a-l îndupleca, s-a întristat foarte şi plângea. Şi, rugându-se lui Dumnezeu pentru el cu osârdie, l-a slobozit, dându-i hrană trebuincioasă pentru cale şi l-a petrecut până la cincisprezece stadii, îndemnându-l spre pocăinţă. După aceea, cuprinzându-l şi sărutându-l cu lacrimi, s-a întors la chilia sa.

Iar Iacob mergând multă cale spre a se duce în lume, s-a abătut puţin şi a aflat un mormânt vechi, făcut în chip de peşteră, în care erau o mulţime de oase, care se prefăcuseră în praf, de vechimea vremii. Deci, intrând în mormântul acela şi toate oasele adunându-le într-un colţ, s-a închis acolo. Apoi, plecându-şi genunchii la pământ şi bătându-se în piept, se mărturisea lui Dumnezeu cu strigare şi cu mare tânguire, grăind:

„Cum voi privi la Tine, Dumnezeul meu? Ce începătură voi pune mărturisirii mele? Cu ce îndrăzneală voi mişca spre rugăciune necurata mea limbă şi gură şi de care păcat mai întâi voi începe a cere iertare? Pentru desfrânare sau pentru ucidere? Dă-mi iertare greşelilor mele cumplite, Preabunule Stăpân! Fii milostiv mie, nevrednicul, Preamilostive Dumnezeule, şi nu mă pierde pentru lucrurile mele cele urâte, căci nu sunt mici fărădelegile mele. Am făcut desfrânare şi ucidere, am vărsat sânge nevinovat, încă şi trupul l-am dat apelor, fiarelor şi păsărilor spre mâncare. Şi acum, Doamne, Ţie, Atotştiutorule, pe acestea le mărturisesc, cerând iertare. Nu mă trece cu vederea, Stăpâne, ci, după negrăita Ta iubire de oameni, miluieşte-mă pe mine necuratul, arată-mi bunătatea Ta cea preamare şi curăţeşte toate fărădelegile mele, ca să nu mă înece vrăjmaşul, pe mine cel afundat în adâncul păcatului, şi balaurul cel mai de jos să nu mă înghită".

Într-o mărturisire ca aceasta a greşelilor sale şi într-o pocăinţă ca aceasta a petrecut fericitul Iacob zece ani, îngropând în mormânt viaţa sa; şi s-a făcut el ca un mort, sălăşluindu-se cu oasele morţilor, iar spre cei vii neîntorcându-se deloc. Căci, deşi se întâmpla cândva a veni cineva acolo, el către nimeni nu vorbea şi celor ce-l întrebau nu le răspundea, şi nici nu vorbea nimic, decât numai spre Dumnezeu îşi deschidea gura la rugăciune şi spre mărturisirea greşelilor sale, în mormântul cel închis.

Iar hrana lui erau nişte verdeţuri de mâncare ce creşteau pe acolo, în locurile cele pustii; şi din acelea numai atât gusta, cât să nu moară de foame. Şi toată acea vreme, de zece ani, a petrecut-o în neîncetate lacrimi, în suspinuri şi în rugăciuni, ziua şi noaptea strigând cu tânguire către Dumnezeu, mărturisind şi bătându-şi pieptul fără cruţare. Iar întru tot Înduratul şi Multmilostivul Dumnezeu, Cel ce nu voieşte moartea păcătosului, ci întoarcerea spre viaţă, n-a trecut cu vederea o pocăinţă ca aceea a lui atât de lungă. Ci, auzind suspinul şi mărturisirea lui, i-a iertat greşelile şi i-a dăruit iarăşi darul facerii de minuni. Şi după pocăinţă, minunea lui cea dintâi a fost aceasta ce urmează.

Secetă şi arşiţă cumplită cuprinzând toată latura aceea şi tot poporul rugându-se lui Dumnezeu cu post şi cerând ploaie, s-a făcut descoperire episcopului acelei cetăţi, ca unui bărbat îmbunătăţit şi sfânt, zicându-i: „Este un sfânt părinte care locuieşte într-un mormânt în latura voastră. Acela dacă se va ruga lui Dumnezeu pentru voi, toate răutăţile vor înceta şi ploaie aducătoare de roade se va pogorî".

Iar episcopul, adunând dimineaţa clerul său şi tot poporul, le-a spus descoperirea ce i se făcuse de la Dumnezeu. Şi au mers cu cruci şi cu cântări de rugăciuni la mormântul Cuviosului Iacob. Bătând în uşa cea închisă, episcopul rugă, împreună cu tot poporul, pe plăcutul lui Dumnezeu, ca să aibă milă de latura lor şi să se roage lui Dumnezeu, ca să întoarcă de la ei dreapta mânie şi certare, să înceteze seceta şi să trimită ploaie pe pământ. Dar el nimic nu le răspundea din mormântul acela, căci nici ochii nu îndrăznea a-i ridica în sus. Ci, numai îşi bătea pieptul, grăind în sine: „Milostiv fii mie, Hristoase, pentru multele şi cumplitele mele fărădelegi".

Iar episcopul multă vreme a stat bătând şi rugându-se cu dinadinsul. Şi, neputând nici măcar să audă un răspuns de la dânsul, s-a întors împreună cu toţi cei ce veniseră, tânguindu-se şi plângând; şi intrând în biserică, iarăşi săvârşeau cântări şi rugăciune cu lacrimi. Apoi, mărindu-se arşiţa şi mai mult şi supărându-i secetă mare şi foamete, striga tot poporul, mai cu osârdie, către Dumnezeu, îndoind postul şi rugăciunea.

Apoi iarăşi s-a făcut episcopului descoperire, şi glas se auzea, grăindu-i astfel: „Mergi la robul Meu Iacob, despre care ţi-am descoperit. Acela de se va ruga către Mine pentru voi, îndată vă veţi izbăvi de răutăţile ce au cuprins latura voastră!" Deci, episcopul a mers iarăşi cu tot clerul şi cu poporul la mormântul acela şi năvăleau cu osârdnice rugăciuni, supărând pe robul lui Dumnezeu ca să facă pentru ei rugăciune.

Şi deschizând uşcioara, l-au scos pe Sfântul Iacob de acolo cu sila. Iar fericitul, chiar nevrând, ridicându-şi ochii la cer şi înălţând mâinile în sus, s-a rugat pentru poporul acela multă vreme. Şi încă rugăciunea fiindu-i în gură, îndată s-a vărsat ploaie mare pe pământ şi arşiţa a încetat; pentru că Domnul a făcut voia celui ce se temea de El şi rugăciunea aceluia a auzit-o, cu însuşi lucrul împlinind aceasta, şi s-a împlinit ceea ce zice proorocul: *Atunci vei striga şi Dumnezeu te va auzi. Şi încă tu grăind, îţi va zice: Iată am venit.*

Iar episcopul şi tot poporul înspăimântându-se de acea slăvită minune şi totodată bucurându-se, înălţa lui Dumnezeu cântări de mulţumită, cu veselie şi cu prăznuire, şi pe plăcutul Lui, pe Sfântul Iacob, preamult îl cinsteau. Iar ziua aceea, în care s-au izbăvit de nişte răutăţi ca acelea, cu rugăciunile Sfântului Iacob, şi au câştigat mila lui Dumnezeu, au hotărât ca s-o prăznuiască în toţi anii.

Iar Cuviosul Iacob, de atunci luând încredinţare că Dumnezeu i-a primit pocăinţa şi i-a iertat greşelile, a început a face multe minuni cu darul lui Hristos, căci, câţi bolnavi erau aduşi la el, din toată

latura aceea, cuprinşi de orice fel de boală, toţi dobândeau îndată vindecare; iar diavolii, cu cuvântul sfântului, erau izgoniţi; şi, în puţină vreme, a făcut mai mari minuni, după a sa pocăinţă, decât mai înainte.

Şi într-acelaşi an în care a cerut de la Dumnezeu ploaie, s-a apropiat de sfârşitul său. Deci, chemându-l pe episcop, a făcut învoială cu el ca, după moartea lui, să-i îngroape trupul într-acelaşi mormânt. Şi, după câteva zile, s-a odihnit întru Domnul şi s-a sălăşluit sfântul lui suflet întru bunătăţile Domnului său, împreună cu sfinţii cei ce, prin pocăinţă, au bineplăcut lui Dumnezeu. El a trăit, de la naşterea sa, şaptezeci şi cinci de ani.

Şi îndată ce s-a vestit despre mutarea Sfântului Iacob în toată latura aceea, s-a adunat de pretutindeni mulţime de popor la îngroparea lui, cu lumânări, tămâie şi aromate. Şi episcopul a venit cu tot clerul, cântând cele cuviincioase şi, cu aromate de mult preţ ungând sfântul lui trup, l-au îngropat cu cinste într-acelaşi mormânt, precum vorbiseră mai înainte de sfârşitul său. Iar după puţină vreme, episcopul a zidit o biserică în numele acestui sfânt Iacob, aproape de mormântul lui.

Apoi luând de acolo cinstitele lui moaşte, le-a adus în biserică şi a aşezat a se prăznui sfânta lui pomenire în toţi anii, întru cinstea plăcutului lui Dumnezeu, Preacuviosului Părintele nostru Iacob şi întru slava lui Hristos Dumnezeu, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A CINCEA

SFÂNTUL MUCENIC CONON DIN ISAURIA

Isauria, cetatea domnească a ţării cu acelaşi nume, a primit sfânta credinţă în Domnul nostru Iisus Hristos de la Sfântul Apostol Pavel, propovăduitorul neamurilor, care a propovăduit acolo şi a adus pe câţiva la credinţă.

În vremea propovăduirii apostoleşti era un oarecare om, cu numele Nestor, care trăia într-un sat ce se chema Vidania, care era departe de cetatea Isauriei ca la optsprezece stadii. Acela avea o femeie ce se numea Nada, cu care au născut pe acesta, de care ne stă înainte povestirea, adică pe Sfântul Conon.

După ce a ajuns pruncul în vârstă desăvârşită, au voit părinţii lui să-l căsătorească, şi l-au logodit cu o fecioară frumoasă, anume Ana. Însă, mai înainte de legătura nunţii, s-a arătat lui Conon Sfântul Arhanghel Mihail, în chip de bărbat prealuminos şi, învăţându-l sfânta credinţă, l-a pogorât la pârâu, l-a botezat întru numele Preasfintei Treimi şi, împărtăşindu-l cu dumnezeieştile Taine, l-a însemnat cu semnul Crucii şi s-a făcut nevăzut. Iar tânărul Conon s-a umplut de Duhul Sfânt şi Arhanghelul Mihail era împreună cu dânsul nevăzut.

Şi sosind ziua nunţii şi toţi veselindu-se, când a fost dus mirele cu mireasa în cămară, Conon a luat o lumânare aprinsă, şi, punând-o într-un vas, a zis către fecioară: „Ce este mai bun, lumina sau întunericul?" Iar fecioara a răspuns: „Mai bună este lumina, decât întunericul".

Atunci Sfântul Conon, deschizându-şi gura sa cea plină de darul lui Dumnezeu, a început a învăţa pe fecioară despre păzirea fecioriei

şi despre viaţa curată, cu credinţa întru Hristos, adevăratul Dumnezeu, spunându-i că aceea este lumina cea neînserată, iar faptele cele trupeşti şi necurata credinţă cea elinească sunt întuneric.

Iar fecioara, având inima sa ca un pământ bun spre primirea seminţei cuvântului lui Dumnezeu, s-a învoit cu mirele întru toate: căci a crezut în Hristos şi a făgăduit a-şi păzi fecioria sa. Şi vieţuia acea sfântă doime în curăţenie feciorească, ca un frate cu sora sa, sau mai bine-zis ca doi îngeri ai lui Dumnezeu, arzând cu duhul dragostei către Dumnezeu ca serafimii şi slujind Domnului.

După aceasta, fericitul Conon i-a îndemnat şi pe părinţii săi a se lepăda de idoli şi i-a adus la Hristos, botezând pe tatăl şi pe mama sa, ca şi pe mireasa sa. Şi toţi au plăcut lui Dumnezeu, fiind povăţuiţi şi învăţaţi de Sfântul Conon. Iar tatăl lui, fericitul Nestor, s-a învrednicit şi cununii mucenicesti, fiind ucis de închinătorii de idoli, cărora se împotrivea, mustrând rătăcirea lor. După câtăva vreme, maica sfântului, fericita Nada, s-a mutat către Dumnezeu, în bună mărturisire. Apoi şi mireasa logodită lui, sfânta fecioară Ana, s-a dus către cămara cea nestricăcioasă a cerescului Mire Hristos. Şi i-a îngropat Sfântul Conon într-un mormânt, iar el a vieţuit singur, îndeletnicindu-se cu gândirea de Dumnezeu, cu postul, cu ostenelile şi cu rugăciunile cele de toată noaptea, omorându-şi trupul şi robindu-l duhului. Iar comoara cea dată lui, a darului Sfântului Duh, o tăinuia până la vremea arătării sale, care a sosit după mulţi ani, în zilele bătrâneţilor sale. Şi s-a început aceasta într-acest chip:

Era în ţara aceea o peşteră grozavă şi întunecoasă, în locuri pustii şi în munţi neumblaţi. Şi aceea era capişte idolească şi lăcaş diavolesc, fiind acolo un idol de piatră, mare, al necuratului zeu Apolon, pe care ţara Isauriei îl cinstea mai mult. Şi le era obiceiul isaurienilor ca, în toţi anii, în ziua necuratei prăznuiri a lui Apolon, să se adune acolo cu jertfe şi să săvârşească acea prăznuire urâtă de Dumnezeu.

Deci într-un an oarecare, venind praznicul acela, şi toţi din cetate gătindu-se să meargă la capiştea ce era în peşteră, Sfântul Conon mişcându-se de duhul, a venit în cetate şi, văzând mulţimea poporului, pe unii pe cai înarmaţi, iar pe alţii pedeştri, gătiţi ca la un război, a strigat către dânşii, grăind cu mare glas: „O, bărbaţi isaurieni, aşteptaţi puţin, căci am să vă vorbesc ceva. Pentru ce v-aţi gătit într-un chip ca acesta de oştire? Au doar a năvălit vreun război fără de veste asupra ţării noastre şi vă cheamă pe voi?" Iar ei i-au zis: „Ba nu, ci mergem la zeul Apolon, să-i aducem jertfă şi să-i facem praznicul".

A zis către dânşii sfântul: „Cine este Apolon şi care este puterea lui? Voiesc să aflu de la voi". Iar ei au zis: „Acela ne este purtător de grijă, căci toate bunătăţile ni le rânduieşte şi ne întăreşte pe noi în războaie, precum întărea şi pe părinţii noştri, care ne-au lăsat nouă acest obicei de prăznuire".

Sfântul îi întreba, batjocorindu-i: „Oare aţi auzit cândva de la dumnezeul vostru vreun glas sau vreun cuvânt?" Ei au zis: „Nu! Dar de la părinţii noştri am luat obicei a crede într-însul". Grăit-a către dânşii Sfântul Conon: „Părinţii voştri au fost în înşelăciune ca nişte dobitoace necuvântătoare, neştiind pe adevăratul Dumnezeu. Căci, dacă L-ar fi ştiut, n-ar fi avut sârguinţă către un idol surd, mut şi netrebnic. Ci, daţi-mi stăpânire asupra dumnezeului vostru şi vă voi arăta vouă pe cine cinstiţi şi cine este. Îl voi înnegri cu cerneală şi să vedem de se va putea spăla? Îl voi zdrobi cu ciocan de fier şi va putea oare să aibă iarăşi chipul său? Îi voi da mâncare şi să vedem va întinde mâna să mănânce? Până când veţi fi fără de minte? Oare aceasta n-o înţelegeţi? Să mă ascultaţi, că şi eu sunt din a voastră seminţie, dar sunt străin de lucrurile voastre.

Lăsaţi-vă de închinarea idolilor şi vă voi învăţa pe voi pe care Dumnezeu se cade a-L cinsti şi a vă închina Celui ce este întru înălţime. Că Acela este Dumnezeu nevăzut şi pe toate le vede, Făcător al cerului, al pământului, al mării şi al tuturor celor ce sunt într-însele. El este Împărat tare şi puternic, mântuind pe robii Săi şi pierzând pe vrăjmaşii care se închină idolilor şi aduc jertfe diavolilor.

Aceluia nu-i trebuie jertfe sângeroase, ci voieşte să-L cunoască cei ce vin la El fără de răutăţi şi vicleşuguri şi să creadă în El; ştiind cum că El este adevăratul Dumnezeu, Tatăl Unuia născut Fiului Său, al Domnului nostru Iisus Hristos, Care de Tatăl nu se desparte, prin Care toate s-au făcut, cu Care Duhul Sfânt este părtaş vieţii şi Împărăţiei şi Care de la Tatăl purcede. Şi aceste trei feţe sunt un Dumnezeu, Care arde cu foc pe slujitorii de idoli, cei ce-L urăsc pe El şi iubeşte numai pe cei ce-L preamăresc, pentru că este milostiv cu prisosinţă tuturor celor ce cred în El şi-L cheamă cu adevărat".

Acestea şi mai multe grăind sfântul, s-a tulburat poporul şi s-a făcut multă gâlceavă; căci unii se repezeau asupra lui, vrând să-l ucidă, iar alţii îl apărau, nelăsându-i să pună mâinile pe el; şi vrând a auzi ceva mai mult de la dânsul, abia au potolit tulburarea poporului şi au zis către sfântul: „Cum poţi să ne încredinţezi că Dumnezeu este mai mare decât zeul nostru Apolon, pe care noi îl cinstim, mai mult decât pe toţi ceilalţi zei? Arată-ne vreun semn al Dumnezeului tău ca să credem în El".

Sfântul Conon, văzând că ei cer semn, punându-şi nădejdea spre Dumnezeu, le-a zis: „Iată, mulţi din voi sunt pe cai şi mulţi pedeştri, tineri şi voinici. Deci, să mergem toţi spre peştera lui Apolon, la locul adunării voastre; voi înainte, iar eu, ca un bătrân, voi merge după voi. Însă să ne dăm cuvânt unul altuia, care pe care va întrece, Dumnezeul aceluia va fi mare şi adevărat şi se cuvine a crede în El.

Dacă voi, cei ce sunteţi pe cai şi pedeştri, fiind voinici, mă veţi întrece pe mine, cel bătrân şi slab cu trupul, şi de veţi ajunge mai întâi la locul lui Apolon, apoi zeul vostru să fie mare; iar dacă eu, bătrânul şi pedestrul, întrecându-vă, voi ajunge acolo, apoi Dumnezeul meu este mai mare decât zeul vostru şi datori veţi fi a crede în Dumnezeul meu". Şi toţi au primit cuvântul acesta şi au făcut legământ cu Sfântul Conon, căci ziceau între ei: „Acest bătrân abia în patru zile va putea să ajungă acolo, fiind departe şi calea grea, pentru înălţimea munţilor şi pentru văile cele adânci".

Deci au pornit toţi în grabnică călătorie, unii nădăjduind în caii lor, iar alţii în picioarele lor. Iar Sfântul Conon mergea după ei şi se ostenea alergând. Însă s-a rugat lui Dumnezeu şi îndată i-a stat înaintea lui Sfântul Arhanghel Mihail. Acela luându-l, l-a dus într-un ceas la locul acela unde alerga. Iar pe cei ce alergau pe cai şi pe cei pedeştri i-a tulburat arhanghelul nevăzut, încât rătăceau prin munţi şi prin văi, călcând în prăpăstii de munţi, sfărâmându-se ei şi caii lor; şi n-au putut toată ziua şi toată noaptea să nimerească la peştera lui Apolon, nici să-şi cunoască calea încotro călătoresc. Iar dimineaţa, Sfântul Conon a ieşit în întâmpinarea lor.

Iar aceia văzându-l, s-au înspăimântat, iar el a început a-i ocărî, zicând: „Pentru ce v-aţi lenevit a veni, căci eu, aşteptându-vă mult, m-am supărat şi iarăşi m-am întors spre voi?" Iar ei, fiind foarte osteniţi, povesteau sfântului toate cele ce li s-au întâmplat şi-l rugau ca să le arate calea spre locul lui Apolon. Iar el, mergând înaintea lor, i-a dus până acolo şi le-a zis: „Iată s-a împlinit legământul meu şi eu, întrecându-vă, am sosit mai înainte aici. Deci se cade să mărturisiţi că mare este Dumnezeul meu şi să credeţi în El; iar pe zeul vostru, daţi-mi-l în stăpânirea mea, ca să vă răzbun, căci până acum v-a înşelat".

Ei au strigat: „Ba nu! Nu arunca vina asupra zeului nostru şi nu îndrăzni a grăi asupra lui, căci noi suntem vinovaţi, deoarece, rătăcind în cale, am zăbovit". Şi astfel, neîmplinind cuvântul cel întărit prin legământ, au făcut nedreptate sfântului prin aceasta. Sfântul le-a zis: „Dacă nu credeţi Dumnezeului meu, apoi credeţi zeului vostru. Când vă va grăi ceva, veţi împlini cuvântul lui?" Iar ei

toţi i-au zis: „Numai de vom auzi pe zeul nostru grăind ceva şi îndată suntem gata a-i împlini cuvântul lui, căci credem în el fără îndoială". Şi iarăşi au făcut cu sfântul legământ, iar cuvântul lor l-au întărit mai tare decât întâi, ca să creadă cuvântul, oricare l-ar grăi zeul lor.

Iar sfântul, stând înaintea acelei peşteri în care era capiştea lui Apolon, a strigat cu glas mare către idol: „Ţie îţi grăieşte şi ţie îţi porunceşte Domnul meu Iisus Hristos, să ieşi din capiştea ta şi să vii aici la mine!" Şi îndată idolul cel fără de suflet se făcu ca şi cum era viu, căci s-a cutremurat şi a căzut din locul său, şi, tăvălindu-se, se rostogolea pe pământ, spre sfântul; apoi, venind aproape, s-a sculat de la pământ şi sta drept înaintea Sfântului Conon. Şi toată mulţimea poporului fiind cuprinsă de mare spaimă, a strigat de frică şi s-a pornit pe fugă. Iar sfântul făcându-le cu mâna şi poruncindu-le să nu se teamă, abia i-a oprit; şi, potolind gâlceava, s-a întors iarăşi spre idol şi toţi luau seama cu dinadinsul ce are să mai fie.

Sfântul Conon a zis către idol: „Spune-mi, idole neînsufleţit, cine este Dumnezeul cel adevărat, tu, ori Domnul meu Iisus Hristos, cel propovăduit de mine?" Şi îndată idolul, întinzând spre cer cu cutremur mâinile sale cele de piatră, a grăit cu mare glas omenesc, zicând: „Unul este Dumnezeu adevărat, Hristos Cel propovăduit de tine!" Zicând acestea, a căzut şi s-a sfărâmat.

Făcându-se această minune, tot poporul a strigat cu mare glas, grăind: „Unul este Dumnezeul cel adevărat, Dumnezeul lui Conon, Acela a biruit". Atunci a crezut mulţime de popor în Hristos Dumnezeu şi sfărâmându-şi idolii, a primit Sfântul Botez. Iar ceilalţi împietriţi petreceau în necredinţă şi se mâhneau pentru sfărâmarea idolului Apolon; dar, mai pe urmă, au crezut şi aceia, văzând multe feluri de minuni ce se făceau de Sfântul Conon.

În aceeaşi ţară a Isauriei, într-o altă peşteră, ce era la un loc pustiu, vieţuia un diavol pierzător, care ca un tâlhar năvălea asupra oamenilor şi a dobitocelor ce treceau pe acolo şi-i pierdea. Isaurienii aduceau multe jertfe acelui diavol şi-l rugau să nu le facă lor pacoste şi ucidere. Dar nu le era de nici un folos aceasta, ci spre mai mare vătămare. Deci, adunându-se popor de credincioşi şi necredincioşi, au rugat pe Sfântul Conon să meargă şi să izgonească pe acel diavol din hotarele lor. Deci credincioşii îl rugau cu credinţă, neîndoindu-se cu nimic de puterea lui Hristos, care era cu Sfântul Conon; iar necredincioşii nu-l rugau cu credinţă, ci cu ispitire, părându-li-se că sfântul nu va putea să izgonească de acolo pe acel diavol cumplit şi nădăjduind chiar, că el însuşi va fi ucis de diavol.

Deci ducându-se sfântul acolo, fiind urmat de popor, a stat înaintea peşterii. Iar poporul stătea departe cu multă frică; şi, certând Sfântul Conon pe necuratul duh, în numele lui Hristos, i-a poruncit să iasă din peşteră, la vederea ochilor, în privirea a tot poporul. Iar diavolul dinăuntru striga, rugând pe sfântul să nu-i poruncească să iasă în chip văzut, ca să nu se vadă de oameni necuratul lui chip, dar sfântul îi poruncea cu multă certare, ca să se arate.

Deci a ieşit, văzându-l toţi, în chip femeiesc ca o babă spurcată cu trupul sfâşiat, tremurând şi scuturându-se. Apoi certând sfântul pe diavol să nu facă rău cuiva, l-a trimis în gheena şi îndată se făcu nevăzut diavolul acela. Şi poporul striga: „Mare este Dumnezeul lui Conon", şi mulţi din necredincioşi au crezut atunci în Hristos. Iar Sfântul Conon, învăţând mult pe popor a crede în Dumnezeu, s-a întors în cetate cu cântare. Căci el doar începea cântarea şi poporul o cânta toată, slăvind pe Hristos, adevăratul Dumnezeu.

Şi venind Sfântul Conon, a vieţuit în satul său, Vidania, în casa părintească, făcând minuni şi vindecând toate durerile celor ce veneau cu credinţă la dânsul; apoi izgonea diavolii, asupra cărora i se dăduse stăpânire de la Dumnezeu. Un oarecare om, din cei dintâi cetăţeni ai isaurienilor, a fost prădat de tâlhari şi i-a pierit aur fără de număr. Pentru aceasta mulţi erau munciţi pentru furtişag, puşi în legături şi ţinuţi în temniţă fără vină; dar nu s-a aflat aurul cel furat. După aceea, cetăţeanul cel prădat, alergând la Sfântul Conon împreună cu rudeniile celor ce erau ţinuţi în legături şi căzând la picioarele sfântului, l-a rugat să se roage lui Dumnezeu spre a se descoperi furtişagul.

Iar sfântul, milostivindu-se spre cei clevetiţi şi chinuiţi fără de vină, s-a dus în cetate şi stând în mijlocul ei şi-a ridicat mâinile la cer şi a făcut cu dinadinsul rugăciune către Dumnezeu, până ce i s-a descoperit unde este pus aurul cel furat. Deci, luând pe mulţi din popor, s-a dus cu dânşii afară din cetate şi, mergând multă cale care ducea în pustie, a ajuns la o piatră oarecare, ce i se arătase de Sfântul Arhanghel Mihail. Sub acea piatră era aurul ascuns de tâlhari, aur pe care aflându-l Sfântul Conon, a poruncit oamenilor care veniseră cu dânsul, să-l ia şi să-l aducă în cetate.

Văzând aceasta, tot poporul isaurienilor se minuna foarte şi preamărea pe Dumnezeu. Apoi, dorind cetăţeanul să afle de la sfântul cine sunt tâlharii, l-a întrebat despre aceasta; şi el i-a răspuns: „Ia-ţi al tău ca să fii îndestulat, că al tău ţi s-a întors fără de primejdie, iar pe cei ţinuţi în legături să-i eliberezi". Şi aşa a făcut. Şi străbătând

vestea de această minune prin toată ţara aceea, mulţi se întorceau la Dumnezeu şi creştea şi se înmulţea din zi în zi Biserica lui Hristos.

Şezând odată Sfântul Conon în linişte în casa sa, a văzut o tabără de diavoli care venise asupra lui, căci adunându-se toţi diavolii din insula aceea, care erau izgoniţi din oameni şi din capiştile idoleşti, s-au înarmat asupra sfântului şi au venit să-l vatăme. Pe aceştia văzându-i sfântul, i-a legat pe toţi cu numele lui Iisus ca să nu poată să scape. Şi diavolii rugau pe sfântul să nu le poruncească a se duce în adânc, ci orice voieşte să le poruncească să lucreze. Iar sfântul, certându-i să nu facă oamenilor nici un rău, i-a trimis la diferite lucrări: pe unii să sape pământul în grădini, să smulgă buruienele, spinii şi pălămidele; pe alţii să are ţarinele şi să le semene, alţii să păzească roadele, alţii să pască cireada dobitoacelor şi s-o apere de fiare, iar alţii să taie şi să aducă lemne; şi i-a rânduit să facă tot lucrul casei ca nişte robi cumpăraţi. Astfel, diavolii slujeau fericitului Conon ca robi şi răscumpăraţi, până când i-a fost voia lui, făcând cu sârguinţă tot lucrul poruncit; căci erau legaţi cu legăturile puterii lui Dumnezeu şi robiţi şi supuşi sub picioarele plăcutului lui Hristos.

Într-o noapte, au năvălit tâlharii asupra casei sfântului, crezând că vor găsi la dânsul vreo bogăţie, deoarece era slăvit în toată ţara aceea; şi, legându-l, voiau să-l muncească ca să le spună unde are aurul. Şi începând ei a-l munci, îndată, prin porunca lui Dumnezeu, strângându-se diavolii care slujeau sfântului, au apucat pe tâlhari şi-i băteau fără de milă. Apoi, aprinzând foc în cuptor, le ardeau trupurile, iar pe sfântul l-au dezlegat din legături; dar el i-a certat, şi aşa au lăsat pe tâlhari abia vii. Apoi sfântul s-a rugat pentru tâlhari către Dumnezeu şi şi-au venit întru sine; după care fericitul, învăţându-i ca să nu mai facă tâlhărie, i-a slobozit cu pace. Dar nu numai din mâinile tâlharilor au scos diavolii pe Sfântul Conon cu porunca lui Dumnezeu, ci şi cinstea numelui lui o păzeau, aşa voind Dumnezeu. Căci, atunci când unii dintre necredincioşii isaurieni îndrăznea să hulească numele lui Conon, îndată aceia erau bătuţi de diavoli nevăzuţi. Şi se făcuse numele lui Conon la toţi cinstit şi înfricoşat.

Odată fiind undeva pomenit numele lui Conon, doi închinători de idoli au început a-l huli pe sfântul cu cuvinte ocărâtoare. Şi îndată au năvălit asupra lor diavolii şi, bătându-i, îi trăgeau de păr pe cale; apoi, aducându-i la sfântul, i-au aruncat înaintea picioarelor lui pe hulitorii aceia. Astfel, cuprinsese frica pe toţi necredincioşii, încât nici cu mintea nu gândeau ceva rău asupra Sfântului Conon.

Pe un om care fura rodurile din ţarina lui Conon, l-au prins acei nevăzuţi păzitori şi, bătându-l, l-au adus la sfântul, cu asinul lui şi cu sacul plin de roade. Pe acesta învăţându-l să nu fure, l-a eliberat sfântul la locul său. O văduvă oarecare, săracă, purtând în braţe pe singurul său fiu, a mers la ţarină în vremea secerişului să adune spice în urma secerătorilor. Şi a pus pe pământ pe pruncul său şi s-a dus la oarecare depărtare, adunând spice. Dar, îndată alergând din pădure, un lup a apucat pe prunc şi l-a dus în pustie. Şi a alergat femeia după el, dar n-a putut să-l ajungă, nici să scoată pe prunc din dinţii lui. Apoi a alergat femeia aceea la făcătorul de minuni, Sfântul Conon, de vreme ce era aproape locul lui. Plângând şi căzând la picioarele lui, i-a spus primejdia. Iar el îndată a poruncit nevăzuţilor robi şi aceia, alergând în clipeala ochiului, au prins pe lup cu pruncul ţinându-l în dinţi şi l-au adus înaintea sfântului. Iar el a dat pruncuşorul maicii sale viu şi sănătos, iar pe lup l-a lăsat întru ale sale.

După aceea alţi diavoli, care încă nu erau legaţi, începuseră în ţara aceea a vătăma pe oameni prin diferite boli, dar mai ales cu vărsatul. Şi înţelegând sfântul vrăjmăşia acelora, s-a rugat lui Dumnezeu şi îndată i s-a dat putere asupra lor. Deci, prinzându-i pe toţi, i-a certat şi pe unii i-a izgonit din hotare la locuri pustii; pe alţii întru adânc i-a trimis, iar pe alţii, legaţi, punându-i în treizeci de vase de lut, astupându-i cu plumb şi pecetluindu-i cu puterea Crucii, i-a îngropat în pământ, sub temelia casei sale.

În acea vreme a sosit prigonire asupra creştinilor. Şi a venit în Isauria, din porunca împărătească, un voievod oarecare, anume Magdon. Acela, prinzând mai întâi pe Sfântul Onisie, din satul Usorova, l-a muncit până la moarte. După aceea şi pe Sfântul Conon l-a prins şi-l muncea cu multe şi cumplite răni, silindu-l spre idoleasca jertfă.

Auzind isaurienii că voievodul munceşte pe Sfântul Conon, s-au adunat mulţime de bărbaţi înarmaţi şi au alergat la satul Usorova, vrând să ucidă pe voievod. De acest lucru înştiinţându-se voievodul, a încălecat pe cal cu slugile sale şi a fugit din hotarele lor. Iar isaurienii au fugit după dânsul şi nu l-au ajuns. Iar pe Sfântul Mucenic Conon l-au aflat legat şi peste tot trupul rănit şi sângerat de bătăi. Apoi dezlegându-l, plângeau pentru dânsul; şi, ştergându-i sângele, se ungeau pe trupurile lor, dorind să se sfinţească cu sângele lui, şi-i sărutau cu dragoste rănile cele luate pentru Hristos. Iar sfântul mucenic se mâhnea foarte că nu l-au lăsat să pătimească până în sfârşit, pentru că dorea să moară în munci pentru Hristosul său.

După aceea l-au dus oamenii cei credincioşi în casa lui părintească din satul Vidania şi se îngrijeau pentru vindecarea rănilor lui.

Şi trecând doi ani după pătimirea aceea, s-a mutat Sfântul Conon către Dumnezeu. Atunci, adunându-se toată ţara Isauriei, a făcut plângere mare pentru dânsul şi l-au îngropat împreună cu fericiţii săi părinţi şi cu sfânta lui mireasă care şi-a păzit fecioria sa fără prihană până în sfârşit. Iar după adormirea şi îngroparea Sfântului Conon, au voit isaurienii să prefacă părintesca lui casă cea mucenicească într-o biserică. Deci lărgind casa, au început a-i săpa temelia şi au aflat în pământ acele mai sus pomenite treizeci de vase de lut, întru care Sfântul Conon închisese pe diavoli. Deci, neştiind ce este într-acele vase şi părându-li-se că este ascuns într-însele aur sau argint, s-au bucurat; şi degrabă au spart un vas. Şi îndată au ieşit dintr-însul diavolii în chip de fum întunecat şi foarte necurat şi, întunecând văzduhul, au făcut vifor înfricoşat, încât toţi oamenii, înspăimântându-se, unii au căzut de frică, iar alţii au fugit din locul acela. Iar diavolii, zburând în văzduh, făceau zgomot mare şi unul pe altul se strigau pe nume. Şi se făcuse frică mare în satul acela, încât nimeni, după apusul soarelui, nu îndrăznea a ieşi afară din casa sa, de vreme ce multe îngroziri diavoleşti se arătau noaptea şi speriau pe oameni şi pe dobitoace. Iar aceasta o îngăduise Dumnezeu pentru pedepsirea oamenilor celor lacomi; căci, socotind că este în vasele acelea comoară, au început a le sparge.

După aceea, s-au izgonit acele diavoleşti năluciri şi îngroziri, cu rugăciunile Sfântului Conon. Iar celelalte vase, în număr de douăzeci şi nouă, ce ţineau într-însele pe diavoli, au rămas şi până astăzi în pământ îngropate sub temelia bisericii Sfântului Conon. Cu ale cărui sfinte rugăciuni şi noi să petrecem totdeauna nevătămaţi de diavoli, slăvind pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC CONON GRĂDINARUL

Acest Sfânt Conon a fost pe vremea lui Deciu împăratul (249-251), cu neamul din Nazaretul Galileii. De acolo a venit în cetatea Mandon, a Pamfiliei, şi la un loc ce se numea Carmila, şi-a făcut o grădină de gospodărie în care semănând verdeţuri, îşi agonisea hrană

dintr-aceea. Era bun cu obiceiul, fără de răutate şi nevinovat cu inima, deşi era neînvăţat la carte, ci, fiind creştin, vieţuia cu plăcere de Dumnezeu. Şi Puplius ighemonul, înştiinţându-se despre el, a trimis ostaşi ca să-l prindă. Iar aceia, în batjocură închinându-se lui cu cuvinte frumoase, el a răspuns cu bucurie la închinarea lor, prin cuvinte de urare şi de dragoste. Ostaşii i-au spus: „Te cheamă Puplius, ighemonul". El le-a răspuns: „Ce trebuinţă are de mine, mai vârtos că eu sunt creştin? Să cheme la sine pe cei de un gând cu el". Şi a fost legat Sfântul Conon şi l-au dus la ighemon. Şi silit fiind să aducă jertfă idolilor, a suspinat din adâncul inimii, pentru orbirea şi rătăcirea necredincioşilor, şi, pe ighemon ocărându-l cu cuvinte, a rămas neclintit întru mărturisirea lui Hristos. Deci i-au bătut în picioarele lui piroane de fier şi a fost silit a alerga înaintea caretei ighemonului până într-atât, încât, slăbind, a căzut în genunchi şi, rugându-se lui Dumnezeu, în mâinile Lui şi-a dat duhul său.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC EVLOGHIE DIN PALESTINA

Acesta fiind născut din părinţi necredincioşi, după moartea lor multele averi ce rămăseseră le-a împărţit la săraci. Iar el, singur sărăcind pentru Hristos, umbla ca un sărac prin ţara Palestinei, învăţând pe cei necredincioşi şi întorcându-i la Hristos Dumnezeu. Şi fiind clevetit la domnul ţării aceleia, a luat multe munci de la dânsul, deoarece nu voia să aducă jertfe idolilor. Apoi, la sfârşit, i-au tăiat lui capul.

LUNA MARTIE
ZIUA A ŞASEA

SFINŢII PATRUZECI ŞI DOI DE MUCENICI DIN AMOREEA

Teofil, împăratul grecilor (829-842), fiul împăratului Mihail (820-829) care se numea Valvos sau Travlos, fiind cu neamul din Amoreea, avea dese războaie cu ismailitenii, pe care uneori îi biruia, iar alteori era biruit de dânşii.

Odată, ieşind cu mulţime de oaste asupra părţii agarenilor, a înconjurat cetatea ce se numea Sozopetra, care era patria lui Amirmumn, voievodul saracinilor, şi bătea acea cetate. Iar Amirmumn, care se numea şi Avisac, voievodul agarenilor, fiind în altă parte, a trimis la împăratul Teofil, rugându-l mult să se depărteze de cetatea aceea ca să nu-i strice moştenirea cea iubită lui. Dar Teofil neascultând, a luat cetatea şi, risipind-o cu totul, s-a întors în ale sale cu multă pradă.

Iar Amirmumn, fiind cuprins de mare jale şi mânie pentru risipirea patriei sale, a început a aduna ostaşi de pretutindeni, cu mult aur, din Babilon, Palestina, Chilisiria şi din Africa cea de departe. Apoi, după oarecare vreme, adunându-se în Tars împreună cu toată puterea sa cea ostăşească, voia să se ducă în Frigia asupra prea frumoasei cetăţi Amoreea, care era patria împăratului Mihail Travlos, tatăl lui Teofil, ca să-şi răzbune patria sa, Sozopetra, cetatea cea stricată de Teofil.

Auzind de acest lucru Teofil, împăratul grecesc, a adunat de asemenea oastea sa de la Răsărit şi de la Apus şi din Persia şi, ieşind la război împotriva vrăjmaşului, s-a dus în cetatea Frigiei, Dorila, care este departe de cetatea Amoreea cale de trei zile. Dar mulţi din sfetnicii împărăteşti, ştiind că mai multă este puterea ostăşească a saracinilor decât a grecilor, îl sfătuiau pe împărat să nu se lupte cu

voievodul Agarenilor, iar pe locuitorii din Amoreea să-i mute în alte cetăţi mai tari.

Dar Teofil, zicând că este lucru cu ruşine să se dea înapoi de la război şi să lase pustie cetatea cea preafrumoasă, pregătea război. Deci a trimis oaste la Amoreea, spre apărare. Şi au fost trimişi acolo câţiva voievozi, între care: Constantin, ce se numea Drugarie, cu boieria de patriciu; Aeţiu, iarăşi patriciu cu boieria; Teofil, asemenea cu cinstea patriciei; Teodor, care se numea Cratir, cu dregătoria protospătar; Melisen, Calist care se numea Turmarh, Vasoiu şi alţi comandanţi de oaste, toţi bărbaţi vestiţi.

După aceasta, luptându-se împăratul Teofil cu Amirmumn, s-a făcut război mare din amândouă părţile. Şi mai întâi grecii au biruit pe agareni. După aceea, cu slobozirea lui Dumnezeu, s-a schimbat războiul. Căci Stăpânul Hristos, fiind mâniat pe Teofil pentru lupta contra sfintelor icoane, a luat bărbăţia de la greci. Şi, îndreptându-se agarenii, au început a-i birui şi a fugit toată puterea grecească, lăsând pe împăratul lor, pe care îl apăra tare numai oastea persană, plătită cu aur de dânsul. Şi ar fi pierit desăvârşit acolo împăratul Teofil, de nu i-ar fi apucat noaptea. Însă cerescul Împărat, Care nu Se mânie până la sfârşit, nici în veac nu pedepseşte, S-a milostivit spre creştini şi, fără de veste, a dat o ploaie foarte mare asupra taberelor agarenilor, le-a slăbit arcurile şi au încetat de a goni în urma împăratului Teofil, care fugea împreună cu cetele greceşti cele biruite.

După acel cumplit război, Amirmumn al agarenilor s-a dus îndată la cetatea Amoreea şi a înconjurat-o. Apoi, săpând şanţ adânc împrejur, a bătut-o cumplit din toate părţile, multă vreme. Iar Teofil împăratul grecesc, fugind cu ruşine în Dorila, a trimis rugăminte cu multe şi mari daruri la Amirmumn voievodul, ca doar va pleca din cetatea Amoreea.

Dar el, fiind foarte mânios pentru Sozopetra, cetatea sa cea ruinată, stătea neînduplecat. Ba chiar râdea de rugămintea şi de darurile împăratului, numindu-l fugar şi fricos şi a poruncit ca să ţină legaţi pe trimişii lui ca să aştepte sfârşitul lucrului. Şi se apropia tiranul agarean de cetatea Amoreea în toate zilele, însă cei ce erau în cetate se împotriveau tare şi au fost ucişi chiar pe zidurile cetăţii mulţime mare din oastea agarenilor şi din cei mai vestiţi începători de ostaşi.

Iar acum voievodul Amirmumn avea multă îndoire şi tulburare şi, văzând că nu este cu putinţă să ia cetatea, se gândea s-o lase şi să se ducă la locul său. Şi cu adevărat s-ar fi făcut acel lucru, dacă n-ar fi fost o vicleană vindere a unui comandant de ostaşi amoreu, cu

numele Vadiţis. Acel ticălos, mâniindu-se pentru o pricină oarecare şi o sfadă ce avusese cu voievozii, a gândit să dea cetatea în mâinile vrăjmaşilor.

Astfel, a slobozit printr-o săgeată o hârtie către agarenii care începuseră a se depărta de zidurile cetăţii. Iar într-acea hârtie era scris astfel cu mâna lui: „Pentru ce aşteptaţi aici de atâta vreme şi, având atâta osteneală, vă duceţi în deşert? Îndrăzniţi şi vă apropiaţi de acea parte a zidului cetăţii unde veţi vedea un stâlp pe care este închipuit un leu de marmură şi în vârful stâlpului o asemănare de finic făcută din piatră. Acolo mă aflu eu străjuind partea aceea şi vă voi ajuta bine şi veţi lua cetatea cu înlesnire, căci zidurile sunt slabe acolo. Iar după aceea veţi şti cu ce cinste mă veţi răsplăti pentru prietenia mea către voi".

Acea hârtie, găsindu-se împreună cu săgeata şi fiind adusă la voievod, Amirmumn agareanul citind-o şi văzând cele scrise, s-a bucurat foarte mult şi îndată toată puterea sa şi-a întors-o spre zidul acela. Deci, cu ajutorul vicleanului vânzător ce se numea Vadiţis, a intrat puterea agarenilor în cetate şi s-a făcut omor mare, iar sângele creştinilor curgea ca pâraiele pe uliţele cetăţii. Şi nu numai cu sabia, dar şi cu foc au prăpădit acea cetate, că îndată din toate părţile au aprins-o, Dumnezeu pedepsind pe poporul Său pentru eresurile ce se înmulţiseră între greci într-acel timp. Şi abia a scăpat cineva în ceasul acela de sabia agarenilor şi de foc, însă cei ce au rămas atunci vii, n-au scăpat după aceea de moarte şi de robie.

Apoi, încetând uciderea, au fost prinşi de vii cei mai sus pomeniţi voievozi care erau trimişi de împărat pentru apărarea cetăţii, adică Constantin, Aeţiu, Teofil, Teodor, Melisen, Calist, Vasoiu şi ceilalţi comandanţi de ostaşi care erau la număr patruzeci şi doi. Cei rămaşi în viaţă erau duşi în robie, bărbaţi, femei, tineri şi fecioare; şi a poruncit tiranul ca să despartă deosebit pe bărbaţi, tineri, femei şi fecioare. Şi s-au găsit bărbaţi ca la şaptezeci de mii, iar femei, fecioare şi tineri fără de număr. Deci, pe toţi bărbaţii a poruncit să-i taie cu sabia, lăsând vii numai pe cei pomeniţi mai sus voievozi, împreună cu alţi comandanţi de ostaşi, iar pe femei şi copii i-a împărţit la ostaşii săi.

Astfel, frumoasa cetate Amoreea a pierit într-o zi, prin foc şi sabie, pentru păcatele rău credinciosului împărat Teofil care a lepădat din biserici podoaba icoanelor şi pe mulţi sfinţi mărturisitori i-a muncit cumplit, pentru închinarea icoanelor.

După aceasta, Amirmumn tiranul a desfăcut din legături pe trimişii lui Teofil, cei care văzuseră stricarea cetăţii şi i-a trimis la

împărat ca să-i spună tot ce au văzut. Şi aflând împăratul toate acelea, s-a mâhnit foarte mult şi a trimis solie lui Amirmumn că doreşte să răscumpere pe voievozii şi comandanţii de oaste, cu două sute de chentinari; iar acela n-a voit să-i dea pe cei robiţi numai pentru atâta preţ, zicând că el a cheltuit o mie de chentinari cu adunarea ostaşilor. Şi bătându-şi joc de dorinţa împăratului şi de trimişii săi, i-a eliberat pe ei fără de cinste, iar pe cei robiţi i-a dus în Siria. Atunci Teofil, fiind cuprins de mai multă mâhnire, de supărare a căzut în boală şi nu după mult timp a murit.

Iar cel ce a vândut cetatea la vrăjmaşi, adică comandantul de oaste Vadiţis, s-a lepădat de Hristos şi s-a făcut păgân, luând credinţa agarenilor; iar de voievod a fost cinstit cu daruri. Iar Amirmumn, boierul cel din neamul ismailitenesc, ducând pe voievozii greci cei robiţi, împreună cu tovarăşii lor, patruzeci şi doi la număr, a poruncit să-i păzească în temniţă întunecoasă, cu lanţuri ferecaţi, având picioarele strânse în obezi, ba încă şi cu foame şi sete să-i omoare. Şi erau sfinţii în strâmtorare mare şi necăjiţi, nu atât de agareni, cât de lepădatul Vadiţis, cel mai sus-zis, care avea multă răutate asupra lor.

După aceea, au început agarenii, fiind îndemnaţi de voievodul lor, a amăgi pe sfinţii cei legaţi spre credinţa lor agarenească. Căci necuratul acela voievod voia a robi şi sufletele acelora, ale căror trupuri îi erau robite. Aşadar, intrând unii la sfinţi în temniţă şi dându-le puţină milostenie, îi sfătuiau să se miluiască singuri şi să scape din temniţă, zicându-le că vor fi eliberaţi, dacă vor veni la legea lor mahomedană. Iar sfinţii nici nu voiau să audă cuvintele lor cele amăgitoare, voind mai ales, în tot timpul vieţii lor, să rabde cele mai grele nevoi şi legături ale temniţei şi să sufere cea mai cumplită moarte, decât să se lepede de Hristos şi să urmeze necuratului Mahomed. Şi nu o dată veneau la sfinţi înşelători de aceştia, ci de multe ori; dar cât de puţin n-au sporit cu nimic, deşi le făgăduiau sfinţilor, nu numai libertate, ci şi cinste şi daruri multe.

Iar altădată, intrând unii din cei mai vestiţi bărbaţi şi dând milostenie la cei legaţi, au şezut lângă dânşii şi, prefăcându-se că au lacrimi, au început a plânge ca şi când se jeleau de atâtea lungi legături ale celor chinuiţi, apoi grăiau între dânşii: „O, de câte mari răutăţi este pricinuitoare necredinţa în marele prooroc Mahomed! Iată, aceştia pe care-i vedem cu grele obezi ferecaţi, au nu sunt din cei mai aleşi bărbaţi, cinstiţi de împăratul lor, viteji în războaie şi slăviţi în neamul lor? Au n-au avut sub mâna lor mai mult de şaptezeci de mii de ostaşi şi cetatea cea tare, Amoreea? Însă sunt vânduţi în mâinile întâiului nostru sfetnic (căci aşa îşi numeau pe

voievodul lor). Dar cine a luat de la dânşii acea mare tărie şi putere, fără numai aceasta, că leapădă pe marele Mahomed proorocul, în care cred robii lui, care au avut atât de mare biruinţă? Însă cei ce nu cunosc şi în neştiinţă greşesc, cu înlesnire pot să câştige iertare".

După aceea, au zis către sfinţi: „Voi, o, bărbaţilor de care tocmai vorbim şi pentru care ne doare inima, ascultaţi-ne pe noi care vă sfătuim de bine; abăteţi-vă de la calea aceasta strâmtă, pe care vă porunceşte vouă Fiul Mariei ca să călătoriţi, şi mergeţi pe calea ce este prea largă, în veacul de acum şi în cel viitor, pe care marele nostru prooroc ne-o spune. Pentru că ce lucru de necrezut învaţă proorocul nostru, când zice că este puternic Dumnezeu ca pe cei ce se supun Lui şi aici în viaţă să-i sature de toate desfătările şi acolo să-i facă moştenitori ai Raiului?

Au doar aur nu-i ajunge lui Dumnezeu sau de îndestularea altor lucruri este El lipsit? Depărtaţi-vă de credinţa oamenilor celor neştiutori, căci este potrivnic înţelegerii celei sănătoase a vă lepăda de îndoitele daruri ale lui Dumnezeu, cele dăruite aici şi acolo. Au doar voiţi să fiţi moştenitori ai bunătăţilor Lui, neprimind acestea, când El vi le dă şi când voi singuri le voiţi? Atât de mare mândrie aveţi, că, trecând cu vederea bunătatea Lui, Îl porniţi spre mânie. Căci şi voi, când daţi câteodată ceva slugilor voastre, iar ei trec cu vederea facerea de bine a voastră şi se întorc de la voi, au nu vă mâhniţi asupra lor? Oare, fiind necinstiţi de dânşii, nu puneţi răni asupra lor, în loc de faceri de bine?

Deci, dacă oamenii cei muritori fac astfel, au nu cu mult mai vârtos nemuritorul Dumnezeu va face vouă acestea? Primiţi dar învăţătura proorocului nostru şi, scăpând de aceste primejdii de acum, îndulciţi-vă între cei vii de darurile dăruite vouă de Dumnezeu, iar după moarte de cele făgăduite. Căci Dumnezeu, fiind foarte milostiv şi văzând că slăbeşte tot omul care vrea să împlinească cu lucrul legea cea grea a lui Hristos, a trimis pe proorocul său Mahomed ca să ridice toată greutatea de la oameni şi toată neputinţa s-o dezlege. Iar după dulceţile cele în tot chipul ale vieţii acesteia le-a făgăduit veselia cea de dincolo, învăţându-i că numai prin credinţă, fără de fapte, se vor mântui cei ce-l vor asculta pe el".

Nişte cuvinte hulitoare ca acestea ale agarenilor auzindu-le acei preaînţelepţi bărbaţi, au căutat unul la altul şi au zâmbit. Apoi au zis cuvântul psalmistului: *Mi-au spus mie călcătorii de lege bârfeli, dar nu sunt ca legea Ta, Doamne. Toate poruncile Tale sunt adevărate.* Iar către agareni căutând, au zis: „Oare astfel este învăţătura proorocului vostru? Şi oare cu adevărat o credeţi a fi dreaptă şi de

Dumnezeu primită acea faptă, ca adică să fie biruit cineva de toate poftele, necurăţiile şi voile cele pătimaşe ale trupului, şi pe cunoştinţa ce este întru noi a o robi dulceţilor într-atât, încât nici a gândi cineva cândva cu ce fel de zăbală a înfrânării să se ferească de la spurcatele fapte ale trupului? Ce deosebire va fi între oamenii care petrec astfel şi între dobitoacele cele fără de minte? Nu, o, bărbaţilor, nu! Nu voim să fim ca aceia, nici ne vom depărta de legea creştinească cea cinstită şi curată, că suntem ucenici ai celor ce strigă către Dumnezeu: *Nu ne vom depărta de la Tine, ci pentru Tine suntem omorâţi toată ziua, socotitu-ne-am ca nişte oi de junghiere*. Nimic *nu va putea să ne despartă de dragostea lui Dumnezeu, Care este întru Iisus Hristos, nici acestea de acum, nici cele viitoare*". Aceasta auzind-o, bărbaţii aceia agareni s-au dus nelucrători.

Iar după ce a trecut câtăva vreme, alţii, asemenea celor dintâi, nişte înşelători care se numesc ghimnosofişti, au mers în temniţă la sfinţi, fiind trimişi de voievod. Aceia dând şi ei legaţilor milostenie şi pe fiecare sărutându-l, au şezut. Apoi au început a-i întreba, zicând: „Ce lucru este cu neputinţă lui Dumnezeu?" Sfinţii au răspuns: „Nimic, toate Îi sunt cu putinţă Lui, căci acel lucru este potrivit firii lui Dumnezeu".

Zis-au ghimnosofiştii: „Dacă lui Dumnezeu toate îi sunt cu putinţă, apoi să socotim cui îi face bine într-această vreme, cu Atotputernicia Sa? Oare grecilor sau ismailitenilor? Cui a dat cele mai frumoase şi mai slăvite părţi ale pământului? Oare vouă sau nouă? A cui oaste o înmulţeşte şi ale cui cete le seceră ca pe nişte paie? Au doar este Dumnezeu nedrept? De nu ne-ar fi aflat că păzim poruncile Lui, nu ne-ar fi arătat nouă o aşa de mare facere de bine. Şi ce să mai zicem? De nu v-ar fi aflat pe voi căzuţi în necredinţă, prin proorocul Mahomed, cel trimis de la dânsul, nu v-ar fi supus şi nu v-ar fi dat nouă în robie".

Sfinţii au răspuns: „Dacă mărturiilor prooroceşti aţi fi crezut, cu înlesnire aţi fi cunoscut că judecata voastră este mincinoasă. Oare cele grăite de voi pot să se mărturisească din dumnezeieştile Scripturi, precum ale noastre înţelegeri? Nicidecum. Şi tot lucrul ce este nemărturisit, nu este adevărat. Daţi-ne răspuns la cele ce vă întrebăm: De s-ar fi întâmplat doi oameni a se certa pentru o ţarină, iar unul dintr-înşii neavând nici un martor, ar fi strigat, s-ar fi gâlcevit, spunând că a lui este ţarina; iar celălalt, fără de sfadă şi fără de strigare, ar fi pus înainte martori mulţi, cinstiţi, vrednici de credinţă, care ar arăta cum că a lui este ţarina, iar nu a celuilalt?

Deci, ce vi se pare o, saracinilor, a căruia aţi fi socotit, că este ţarina aceea?»"

Răspuns-au aceia: „Cu adevărat, se cuvine ţarina celui care are martori". Zis-au sfinţii: „Drept aţi judecat. Astfel şi noi socotim între Mahomed, învăţătorul vostru, şi între Unul născut Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, Care a venit luând trup omenesc din Preacurata Fecioară, precum şi pe voi v-am auzit întărind aceasta, de multe ori. Însă Hristos a venit având cu Sine mărturiile tuturor sfinţilor prooroci celor vechi, care mai înainte au vestit despre venirea Lui în lume. După aceea a venit şi al vostru prooroc şi dătător de lege, Mahomed, pe care îl socotiţi voi a fi trimis de la Dumnezeu. Oare nu i se cădea lui să aibă doi prooroci, sau măcar un prooroc drept mărturie, ca pe faţă să-l arate, cum că el este trimis de Dumnezeu cu adevărat?"

Acestea grăind sfinţii, s-au ruşinat ghimnosofiştii, văzându-se biruiţi în cuvinte. Iar Sfântul Vasoiu a grăit, zâmbind: „Are şi dătătorul de lege al saracinilor prooroc slăvit şi adevărat, pe Sfântul Isaia, care a proorocit despre dânsul. Şi de nu s-ar mâhni aceşti înţelepţi bărbaţi (ghimnosofiştii), le-aş fi spus eu proorocia aceluia".

Zis-au aceia: „Nicidecum nu ne vom mâhni, căci ştim a ierta pe cei ce greşesc din neştiinţă, chiar de ai zice cu ocară ceva pentru proorocul nostru". A zis sfântul: „Oare nu voi spuneţi că proorocul Mahomed este mai pe urmă decât toţi proorocii ca o pecetluire a proorocilor?" Zis-au aceia: „Cu adevărat aşa este".

Sfântul Vasoiu a grăit: „Isaia, pe care şi voi îl mărturisiţi a fi prooroc al lui Dumnezeu, zice în proorocia sa: *Luat-a Domnul din Israel capul şi coada*. Şi tâlcuieşte iarăşi singur proorocul cuvintele acestea, spunând: *Capul se aseamănă cu cei ce se minunează de feţe*, adică cei ce fac judecăţi nedrepte. Iar despre coadă spune că este proorocul care învaţă cele fără de lege. Deci, să nu vă mâniaţi, o, bărbaţilor. Oare nu este proorocul vostru coada, ca – şi după al vostru cuvânt – cel mai de pe urmă prooroc? Şi oare nu vă învaţă pe voi lucruri fără de lege? Căci oare nu este acest lucru fără de lege, pe care vi l-a pus ca pe o lege proorocul vostru, adică: «De va urî un bărbat pe femeia sa şi o va lepăda, să nu mai îndrăznească iarăşi a o lua, până ce nu mai întâi s-ar fi împreunat cu alt bărbat»? Dar să lăsăm celelalte nelegiuite aşezări de lege ale lui. Este destul spre înţelegere proorocia lui Isaia, că nu despre altul oarecare, ci numai despre al vostru Mahomed a zis acele cuvinte, grăind: *Prooroc care învaţă cele fără de lege este coada*".

Răspuns-au ghimnosofiştii: „Ştim şi noi a grăi înţelept, dar de vreme ce astfel a voit Dumnezeu, cine suntem noi ca să ne împotrivim voii Lui? Şi nu are trebuinţă Mahomed de mărturia omenească, deoarece de la Dumnezeu este ales prooroc şi de la El a luat nişte legi ca acelea". Sfântul Vasoiu a zis: „Oare de la Dumnezeu v-a adus el o lege ca aceea, ca să aveţi mai multe femei şi cu dânsele să petreceţi nopţi întregi, până la răsăritul luceafărului, în timpul posturilor voastre, întru prea saţiu şi împreunări trupeşti?"

Iar ei au zis: „Aşa este, cu adevărat". Zis-au ceilalţi sfinţi: „Ci de trebuinţă este a răspunde împotriva răspunsului vostru celui dintâi, care zice cum că mai bună este credinţa acelora care se arată biruitori în războaie. Dacă voi socotiţi credinţa voastră în puterea oştirii, apoi aduceţi-vă aminte de puterea de demult a perşilor, cum, biruind multe ţări, aproape toată lumea au cuprins-o. Apoi, după dânşii a venit monarhia elinească, Alexandru cel Mare biruind pe perşi. După aceea Roma a stăpânit toată lumea. Deci, ce este? Oare toţi aceia aveau credinţa dreaptă, pentru că au fost puternici în războaie? Nicidecum. Ci se îndeletniceau mult la închinarea la idoli, fără să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, Făcătorul tuturor.

Apoi, cum ziceţi voi că este dreaptă credinţa voastră? Căci cu slobozirea lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre, aţi biruit în timpul din urmă, prin puterea oştirii voastre. Şi se întâmplă de multe ori şi nouă creştinilor, cei ce cinstim drept pe Dumnezeu, de avem biruinţă asupra vrăjmaşilor, cu ajutorul Lui. De asemenea, când mâniem pe Hristos, Domnul nostru, şi suntem fără pocăinţă, atunci aduce asupra noastră oameni necuraţi, ca pedeapsă pentru greşelile noastre. Însă noi şi pedepsiţi fiind, nu ne lepădăm de Stăpânul nostru. Ci Lui ne rugăm şi împreună cu credinţa avem şi nădejdea spre El că ne va milui. Iar pe al vostru învăţător, care nu are mărturii prooroceşti, iar mai vârtos fiindcă este şi potrivnic sfinţilor prooroci, nicidecum nu-l primim, ci îl lepădăm". După o vorbă ca aceasta, ghimnosofiştii s-au dus la voievodul lor, umplându-se de ruşine şi de mânie.

Şi acum se împliniseră şapte ani de la pătimirea sfinţilor, fiind tot în legături şi în temniţa cea strâmtă şi necăjicioasă, unde ziua şi noaptea se îndeletniceau în rugăciuni, neîncetat cântând psalmii lui David şi mulţumind lui Dumnezeu pentru toată purtarea Lui de grijă pentru dânşii, căci anii trecuţi ai vieţii lor, cheltuiţi în dulceţi şi în mulţimea greşelilor, îi curăţeşte Dumnezeu printr-o strâmtorare ca aceea şi suferinţă a temniţei, şi că printr-o atât de lungă răbdare îi întăreşte, lucru pe care mai înainte nici a gândi nu-l puteau.

Astfel pătimind ei, Vadiţis, acel călcător de lege, care a vândut barbarilor cetatea Amoreea şi s-a lepădat de Hristos, s-a dus în temniţă, în cinci zile ale lunii martie, apunând atunci soarele. Apoi pe unul din cei legaţi, care altă dată a fost scriitorul domnului Constantin patriciul, cu numele asemenea Constantin, chemându-l printr-o scrisoare, i-a zis în taină: „Să ştii, preaînţeleptule bărbat, cât de mare dragoste am avut de mulţi ani, către stăpânul tău, patriciul Constantin. Dar acum, înştiinţându-mă cu adevărat de sfatul voievodului, cum că mâine de dimineaţă o să vă ucidă pe voi, de nu veţi primi credinţa lui, am venit ca să vă spun. Deci, tu sfătuieşte pe stăpânul tău ca să se izbăvească de moarte, cu o învoire prefăcută spre credinţa saracinilor. Ba încă şi tu fă tot aşa, iar cu gândul nicidecum să nu vă depărtaţi de la creştinesca credinţă, ci numai cu prefacere să vă învoiţi cu voievodul, ca să treceţi de primejdia ce vă stă asupra, şi milostiv vă va fi vouă Hristos". Dar acel bărbat iubitor de Dumnezeu, însemnându-se cu semnul Crucii, a răspuns acelui călcător de lege: „Depărtează-te de la noi, lucrătorule al fărădelegii!" Şi s-a dus de la dânsul.

Iar domnul Constantin patriciul, a întrebat pe Constantin scriitorul cine l-a chemat la ferestruie şi pentru ce pricină? Iar el, nevrând să spună de faţă cu toată lumea, ca nu cumva cineva dintre dânşii, temându-se de moarte, să înceapă a se tulbura şi cu gândul a se clătina, a luat de-o parte pe domnul Constantin şi i-a arătat lui cele ce i-a spus Vadiţis. Iar Constantin patriciul, mulţumind lui Dumnezeu, a zis: „Fie voia Domnului!" Apoi, întorcându-se spre tovarăşii săi, le-a zis: „Fraţilor, această noapte s-o petrecem toată în rugăciune". Şi sculându-se, toţi se rugau, cântând psalmii lui David până la ziuă.

A doua zi, foarte de dimineaţă, un boier oarecare, fiind trimis de voievod cu oaste înarmată, a venit la temniţă şi pe sfinţii patruzeci şi doi de mucenici scoţându-i din temniţă şi uşile de afară ale ogrăzii poruncind a le încuia, îi întreba pe ei, grăind: „Câţi ani socotiţi să aveţi în temniţa aceasta?" Răspuns-au sfinţii: „Pentru un lucru ştiut, de ce întrebi? Iată, al şaptelea an se sfârşeşte, de când suntem închişi aici".

Boierul le-a zis: „Într-atât de lung timp, oare n-aţi înţeles câtă iubire de oameni vă arată credinciosul nostru voievod? Că iată sunt atâţia ani, de când vă cruţă pe voi, putând de mult să vă piardă. Deci, se cădea vouă ca să fiţi mulţumitori pentru bunătatea ce vă arată, să vă rugaţi pentru dânsul şi să-l iubiţi din toată inima". Zis-au sfinţii: „Legea noastră ne porunceşte ca să ne rugăm pentru cei ce ne prigonesc şi ne fac ispite şi nedreptate; deci şi pentru voievodul

vostru ne-am rugat lui Dumnezeu, dar ca să-l iubim din toată inima, este cu neputinţă, că suntem opriţi de cuvintele Sfântului Prooroc David, care zice către Dumnezeu astfel: *Au nu pe cei ce Te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urât?"*

A zis boierul: „Cum se poate să fie aşa, ca cineva, urând pe altul, să se fi rugat pentru el? Cu adevărat minţiţi, zicând că v-aţi rugat pentru voievod, pe care îl urâţi". Iar sfinţii au zis: „Adevărat grăim, că ne-am rugat lui Dumnezeu pentru dânsul, că doar i-ar lumina sufleteştii lui ochi, cei întunecaţi cu necredinţa, că doar ar cunoaşte el calea dreptăţii şi ar cinsti pe Dumnezeu cu bună credinţă, primind adevărata credinţă creştină, în locul celei mincinoase pe care o are acum şi o socoteşte a fi dreaptă. Că, dacă ar fi cunoscut credinţa cea dreaptă, ar fi primit-o; şi atunci nu numai l-am fi iubit din toată inima, ci l-am fi cinstit preamult, după cuvântul lui David: *Iar mie îmi sunt foarte cinstiţi prietenii Tăi, Dumnezeule"*.

Zis-a boierul: „Oare atât de fără minte sunt boierii greci, încât socotesc că atât de mult popor, tare şi puternic, fără purtarea de grijă a lui Dumnezeu s-ar fi adunat? Că dacă am fi fost urâţi de Dumnezeu, n-ar fi avut El pentru noi oarecare purtare de grijă şi nu ne-am fi înmulţit, nici ne-am fi întărit aşa cum suntem acum, lucru care îl vedeţi singuri".

Sfinţii răspunseră: „Nu grăim noi aceasta, că voi aţi fi fost fără purtarea de grijă a lui Dumnezeu; căci cine este lipsit de purtarea de grijă a Lui? Chiar dacă cineva nu Îl cunoaşte pe Dumnezeu şi Îl necinsteşte fără de ruşine, însă cu a lui Dumnezeu purtare de grijă este pe pământ şi se mişcă. Pentru aceasta grăim noi, că voi nedrept credeţi în adevăratul Dumnezeu. Căci, mărturisindu-L a fi Ziditor a toată făptura cea văzută şi nevăzută, vă bateţi joc, zicând despre El că, precum este Făcător şi pricinuitor al tuturor bunătăţilor, aşa este şi al tuturor răutăţilor. Adică al adevărului şi al minciunii, al dreptăţii şi al nedreptăţii, al smereniei şi al mândriei, al blândeţii şi al iuţimii, al întregii înţelepciuni şi al desfrânării celei rele, precum şi al altor fapte bune şi a celor potrivnice lor, pe care nu este de trebuinţă a le număra aici cu de-amănuntul.

Dacă cele grăite de voi despre Dumnezeu ar fi fost adevărate, am fi zis că voi aveţi spre Dumnezeu dreaptă cunoştinţă. Dar de vreme ce, pe cât se deosebeşte întunericul de soare, pe atât se deosebeşte mărturisirea voastră de adevăr, vom arăta că numai vi se pare a avea adevărata cunoştinţă despre Dumnezeu, iar cu lucrul n-o aveţi şi prin urmare voi sunteţi urâţi de Dumnezeu, deşi vă ţine cu purtarea Lui de grijă".

Boierul zise: „Adică cum? Oare voi spuneţi că altul este dumnezeu al tuturor răutăţilor şi ziditor al tuturor păcatelor? Apoi cum vor fi doi Dumnezei, unul bun, iar altul rău? Şi cum poate să fie lumea, făcând război între ei cei doi Dumnezei?" Sfinţii răspunseră: „Noi nu zicem că este alt dumnezeu făcător al răului, deosebindu-se de Dumnezeu, Ziditorul tuturor bunătăţilor, să nu fie aceasta. Ci, vă spunem aceasta, că s-a aflat unul din îngeri care, prin alegerea de sine stăpânitoare a plăcerii sale celei de voie, şi-a ales cele nefolositoare şi, pe acelea iubindu-le, a urât pe Dumnezeu, Făcătorul său dintâi, după aceea şi pe om. Apoi i s-a slobozit lui după aceea să încerce alegerea noastră cea de voie, oare spre Dumnezeu ne sârguim, sau ne supunem la îndemnarea lui cea ispititoare? Deci, voi fiind aduşi de diavol în rătăcire, scrieţi răutăţile aceluia cu minciună, asupra neschimbatului Dumnezeu". Boierul zise: „Dar proorocul nostru Mahomed învaţă că Atotputernicul Dumnezeu este făcător a tot lucrului rău omenesc, asemenea ca şi al celui bun".

Sfinţii răspunseră: „Deci cum se vede, un alt Dumnezeu aţi izvodit cu minciună, precum odată elinii au aflat pe Agatodemon şi pe acela vi l-au dăruit vouă ca să vă închinaţi lui; unul ca acela nu este Dumnezeu, nici va fi vreodată. Iar noi am cunoscut pe adevăratul Dumnezeu şi pe Acela Îl mărturisim; Care în Legea Veche de către sfinţii prooroci, iar în darul Evangheliei de Sfinţii Apostoli ai lui Hristos a fost propovăduit, Făcător a tot binele. Iar alt Dumnezeu nu ştim nicidecum". Boierul zise: „Dar oare nu vreţi voi astăzi ca, împreună cu credinciosul, întâiul sfetnic şi voievod al nostru, să daţi rugăciuni lui Dumnezeu, după obiceiul credinţei noastre? Căci pentru o pricină ca aceea sunt trimis la voi şi ştiu că doresc să câştige aceasta unii care sunt între voi, pe care, când îi vor vedea potrivnicii preamăriţi pentru aceea, vor plânge pentru a lor nesupunere fără de socoteală".

I-au răspuns toţi sfinţii, cu un suflet: „Noi rugăm pe Unul adevăratul Dumnezeu ca nu numai voievodul vostru, întâiul sfetnic, dar şi tu şi tot neamul saracinilor, să vă depărtaţi de la rătăcirea necuratului Mahomed, iar lui Dumnezeu, Celui propovăduit de proorocii şi apostolii lui Hristos, să-I daţi datorita cinste şi închinăciune; iar nouă să nu ne fie a lăsa lumina şi a trece la întuneric, de bunăvoie". Boierul zise: „Gândiţi-vă ce grăiţi, ca să nu vă căiţi mai pe urmă, că nu se va lăsa fără pedeapsă această împotrivire a voastră". Sfinţii au răspuns: „Lui Dumnezeu Cel fără de moarte şi drept Îi dăm în mâini sufletele noastre şi spre El

nădăjduim, până la cea mai de pe urmă răsuflare a noastră şi nu ne lepădăm de credinţa pe care o avem într-Însul".

Boierul a zis iarăşi către dânşii: „Sărăcia fiilor voştri şi văduvia soţiilor voastre vă va judeca în ziua înfricoşatei judecăţi, căci de ei toţi vă lipsiţi acum, deoarece nu vă învoiţi cu voievodul, lepădându-vă de credinţa lui; fiindcă ar fi putut marele nostru voievod să poruncească împăratului vostru de acum, fiindcă este tânăr copil, să elibereze la voi pe femeile voastre şi pe copii. Dar şi acum, dacă voiţi să vă întoarceţi şi să primiţi pe proorocul Mahomed, toate cele privitoare la casa voastră, degrabă le veţi avea, precum am zis, pe care văzându-le, vă veţi bucura foarte. Pentru că în ţara grecească împărăţeşte o femeie, Teodora, împreună cu un copil, Mihail, care nu poate să se împotrivească poruncii marelui întâi sfetnic al nostru. Iar despre bogăţii şi averi să nu vă îngrijiţi, că dăjdiile Egiptului de peste an, vi le va da vouă milostivul nostru voievod ca unor prieteni ai săi; şi atât de mult vă va îmbogăţi, încât şi nepoţilor voştri, până la al zecelea neam, să le fie îndestulare multă de toate bunătăţile". Atunci, într-un glas au strigat sfinţii: „Anatema lui Mahomed şi tuturor celor ce-l mărturisesc a fi prooroc!"

Acestea grăindu-le sfinţii cu multă îndrăzneală, cu mare râvnă către Dumnezeu şi cu mare glas, îndată boierul cu mânie a poruncit ostaşilor celor înarmaţi ca, prinzând pe fiecare din sfinţi, să le lege mâinile înapoi şi ca pe nişte mieluşei să-i tragă la locul de junghiere. La acea privelişte a început a se strânge nenumărată mulţime, din poporul saracinilor şi din creştinii care vieţuiau între ei, voind să vadă junghierea sfinţilor mucenici.

Deci, apropiindu-se ei de râul Eufratului – căci pe lângă el era zidită o cetate mare a saracinilor care se numea Samara –, voievodul a chemat la sine pe unul din mucenici, pe Sfântul Teodor care se poreclea «Cratir», adică tare sau viteaz, şi a zis către dânsul: „Tu ai fost cleric odată, precum am auzit despre tine cu dinadinsul şi, lepădându-ţi rânduiala preoţească, ai luat suliţa şi te-ai îmbrăcat cu pavăză ostăşească şi te-ai făcut în război vărsător de sânge omenesc. Iar acum cu făţărnicie te prefaci a fi creştin, fiind mustrat de conştiinţa ta pentru creştineasca credinţă, pe care de mult ai lepădat-o. Oare nu ţi se cuvine mai bine să alergi la învăţătura proorocului şi apostolului Mahomed şi de la dânsul să dobândeşti ajutor şi izbăvire de la moarte, de vreme ce nu vei putea să ai nici o nădejde de la Hristos, de care mai întâi te-ai lepădat de bunăvoie?"

Răspuns-a viteazul lui Hristos, Mucenicul Teodor: „Grăieşti cele nedrepte, o, voievodule, ca şi cum eu aş fi voit a mă lepăda de

Hristos Dumnezeu. Dar m-am depărtat numai de preoţeasca rânduială, pentru nevrednicia mea. De aceea, acum sunt dator să-mi vărs sângele pentru credinţa în Hristos şi să mor pentru dragostea Lui; ca, fiind milostiv Stăpânul meu, să-mi ierte păcatele pe care le-am făcut mai înainte către El. Căci şi un rob al tău, de-ar fi fugit de la tine, iar după aceea întorcându-se, s-ar fi nevoit pentru tine până la moarte, oare atunci n-ar fi câştigat iertare?" A zis voievodul: „Fie voia ta, eu ţi-am pus înainte aceasta, prin care ai putea scăpa de moarte". Iar călăii arabi, scoţându-şi săbiile lor şi prinzând pe sfinţii mucenici, pe fiecare deosebi îl târau spre tăiere.

Iar acelui Teodor Cratir i s-a întâmplat că stătea aproape de Constantin patriciul; şi Teodor temându-se pentru dânsul, ca nu cumva Constantin, văzând înjunghierea lui, se va împuţina cu sufletul şi se va teme de frica morţii, a început a-l îndemna, zicând: „Auzi, stăpânul meu, de vreme ce tu pe toţi ne covârşeşti şi cu cinstea rânduielii şi cu podoaba faptelor bune, de aceea se cuvine ca tu mai întâi între noi să fii mucenic, mai înainte de noi toţi plecând capul tău sub sabie, pentru Domnul tău. Tu mai întâi să primeşti cununa de la Iisus Hristos, Împăratul cerurilor, precum şi de la pământescul împărat ai fost înainte cinstit cu daruri şi cu măriri". Sfântul Constantin i-a zis: „Ţie mai ales, celui atât de viteaz, cu adevărat ţi se cade să faci aceasta. Mai întâi să pui sufletul tău pentru Hristos ca astfel şi pe mine şi pe ceilalţi prieteni ai noştri, următori ţie, să poţi a ne avea". Iar Sfântul Teodor, făcând rugăciuni şi încredinţându-şi sufletul lui Dumnezeu, s-a apropiat de călău şi prin sabie a luat sfârşitul slăvit al muceniciei.

Iar după dânsul, ceilalţi sfinţi, după rânduiala şi după cinstea boieriilor lor de mai înainte, ca la un împărătesc ospăţ chemându-se, unul pe altul sub sabie se întreceau, nearătând cât de puţină frică de moarte, nici tulburare sau vreo împuţinare de suflet în ei. De aceasta voievodul se mira foarte, văzând pe mucenici sârguindu-se spre moarte, cu atâta nădejde. Şi astfel sfinţii patruzeci şi doi de mucenici şi-au sfârşit viaţa lor prin vitejească moarte, pentru Domnul lor, într-a şasea zi a lunii martie.

Apoi după uciderea sfinţilor mucenici, voievodul saracinilor a poruncit ca să ucidă cu sabia şi pe cel mai sus-zis călcător de lege, care se numea Vadiţis, zicând: „Dacă a fost adevărat creştin, apoi nu i se cădea să se abată de la credinţa sa; şi dacă nu şi-a păzit credinţa către Hristos al său, apoi cum va putea să păzească credinţa către Mahomed al nostru? Cel ce s-a făcut vrăjmaş creştinilor săi, vânzându-i în mâinile noastre, dacă s-ar întâmpla vreo vreme rea,

cum nu s-ar face vânzător şi celor ai noştri? Cel ce a fost necredincios spre ai lui, va fi oare credinciosul celor străini? Nicidecum".

Deci i-au tăiat capul cu sabia acelui ticălos şi şi-a luat vrednică răsplătire de la saracini pentru a sa prietenie către dânşii; căci a vândut acelora slăvita şi preafrumoasa cetate creştinească Amoreea. Iar a doua zi, din porunca voievodului, s-au aruncat în râul Eufratului trupurile sfinţilor patruzeci şi doi de mucenici. Şi tot acolo au aruncat şi trupul acelui călcător de lege care s-a tăiat. Iar după puţină vreme, s-au găsit pe lângă mal, întregi, muceniceştile trupuri, de cealaltă parte de râu; căci capul fiecăruia se lipise de trupul său, zăcând împreună cu cuviinţă. Dar trupul acelui călcător de lege, l-au găsit departe de sfinţi, iar capul lui deosebit de trup. Deci, trupurile sfinţilor le-au luat credincioşii şi le-au îngropat cu cinste, iar pe al vânzătorului celui fărădelege, adică trupul şi capul, le-au rupt şi le-au mâncat crocodilii şi pentru toate acestea se cuvine slavă lui Hristos, Dumnezeului nostru, Celui închinat împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ISIHIE PUSTNICUL

Marele plăcut al lui Dumnezeu Isihie, din scutece bine povăţuindu-se la fapta bună, a urât plăcerile pământeşti şi s-a făcut lăcaş al Sfântului Duh. Deci suspinând pentru săturarea bunătăţilor celor veşnice, cele din Sionul cel de sus, de bună voia lui s-a făcut ca un izgonit din patrie şi şi-a căutat loc în pustie.

Şi era Cuviosul Isihie cu neamul din ţara andrapenească (Helespont), care este lângă marea ce adapă Adriania. Şi suindu-se în muntele Maionis din Bitinia, diavolii care vieţuiau acolo, temându-se de izgonirea lor şi vrând să întoarcă pe sfântul din hotarele acelea, au intrat în doi oameni, în Ioan şi în Ilarion şi, întâmpinând pe plăcutul lui Dumnezeu, l-au întrebat unde merge.

Şi înştiinţându-se de scopul lui, i-au zis: „Au nu ştii, o, omule, că acel loc este rău şi te duci la moarte. Căci acolo se află mulţime mare de fiare mâncătoare de trupuri, încă şi tâlhari cumpliţi locuiesc acolo şi nu vei putea să fii viu în acel loc nici o zi". Iar sfântul, înţelegând cu duhul că acele cuvinte nu sunt omeneşti, ci diavoleşti, le-a zis: „Eu pentru mulţimea păcatelor mele, sunt vinovat morţii. Deci voi merge ca să mor ori mâncat de fiare, ori chinuit de tâlhari".

Acestea zicând, a făcut rugăciune şi, cu puterea Crucii izgonind duhurile necurate cele fără de trupuri din trupurile omeneşti, a mers în calea sa şi, suindu-se într-o parte a muntelui, a iubit acel loc. Deci zidindu-şi acolo chilie, a început a vieţui nevoindu-se în pustniceştile osteneli ale pustiei. Şi făcând grădină, o lucra, săpând pământul, semănând seminţe şi din ostenelile mâinilor sale se hrănea.

Şi s-a întâmplat de au venit odată o mulţime de păsări în grădina lui şi-i mâncau verdeţurile şi seminţele şi pustiau de tot ostenelile sfântului. Pentru aceea sfântul rugându-se lui Dumnezeu, îndată păsările cele ce gustau din ostenelile lui cădeau din văzduh jos şi nu puteau să zboare, ci zăceau întinse pe pământ. Iar câte se atingeau de seminţele din grădină, acelea nu se mai puteau ridica în văzduh, ci ca de nişte otravă fiind vătămate, se tăvăleau. Şi era plin locul acela de mulţimea cea mare de păsări, ce căzuseră pe pământ. Iar după o vreme, fiindu-i milă cuviosului de păsări, ieşind din chilie, a zis către ele: „Duceţi-vă de aici şi să nu mai mâncaţi ostenelile monahiceşti". Aceasta zicând sfântul, îndată toate păsările care zăceau la pământ, au zburat sus şi de atunci nu se mai apropiau niciodată de grădina lui.

După aceea, aflând cuviosul apă într-o vale, a zidit acolo o biserică mică, în numele Sfântului Apostol Andrei, unde petrecând el în linişte şi în gândirea de Dumnezeu, împreună cu ucenicii săi, a fost adusă o fecioară îndrăcită, ai cărei părinţi, căzând la picioarele sfântului, îl rugau să izgonească duhul cel necurat din fiica lor. Iar cuviosul, rugându-se lui Dumnezeu, îndată a alungat pe diavol din acea fecioară. Apoi către părinţii ei a zis: „Acestea grăieşte Duhul Sfânt, că în acest loc, după moartea mea, va fi o mănăstire de sfinte femei pustnice, a căror putere de rugăciuni va izgoni de aici toate taberele diavoleşti". Această proorocie a sfântului s-a împlinit la vremea sa.

Într-una din zile, ieşind Cuviosul Isihie din chilia sa, a văzut un om trăgând cu boii un car mare, plin de multă povară. Din întâmplare, un bou, împiedicându-se cu picioarele, a căzut la pământ şi nu putea să se scoale. Iar omul, alergând, se nevoia să-l scoale de la pământ, dar în zadar se ostenea, căci boul cel căzut rămăsese ca o piatră grea neclătită. Şi slăbind omul acela de osteneală, a început a plânge. Aceasta văzând cuviosul, i s-a făcut milă de el şi, apropiindu-se de bou, l-a netezit pe grumaz şi i-a grăit acelui necuvântător ca unui cuvântător: „Scoală-te, leneşule, şi săvârşeşte calea ta, ca nu cândva aflându-te vrăjmaşul că eşti netrebnic, să te facă unealtă a răutăţii sale". Aceasta zicând, a făcut semnul Crucii asupra boului şi îndată sculându-se, boul mergea, trăgând cu linişte carul cel încărcat.

Deci, s-a minunat omul acela de aceasta şi, închinându-se sfântului cu mulţumire, s-a dus cu bucurie în calea sa.

Iar sfântul, sporind din zi în zi spre mai bine şi suindu-se spre săvârşirea faptei bune, s-a învrednicit a fi cu îngerii împreună vorbitor şi a sa mutare către Dumnezeu mai înainte cu treizeci de zile de la îngerul lui Dumnezeu a ştiut-o. Pentru aceasta, umplându-se de mare bucurie, se gătea spre ieşire. Iar aproape de sfârşitul său, chemând ucenicii care vieţuiseră cu el, i-a învăţat din destul. După aceea, fiind miezul nopţii, deodată a strălucit din cer lumină, nu numai la chilia sfântului, ci şi în tot locul acela. Iar cuviosul cu veselie zicând cuvintele acestea: „În mâinile Tale, Doamne, îmi dau duhul meu", a trecut spre cereştile lăcaşuri. Iar sfântul şi cinstitul lui trup l-au îngropat în biserica cea mai sus numită, „a Sfântului Apostol Andrei", în raclă de piatră, lângă sfintele uşi.

După aceea Teofilact, episcopul Amasiei, a adus cinstitele moaşte ale sfântului nestricate, în cetatea sa, şi le-a pus de-a dreapta altarului, în anul de la facerea lumii şase mii trei sute, pe vremea împărăţiei lui Constantin şi a Irinei (780-797). Iar în locul acela din pustie, unde s-a nevoit cuviosul, s-a făcut mănăstire de fecioare, după proorocia sfântului.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFÂNTULUI CONON, ÎMPREUNĂ CU FIUL SĂU

Pe vremea lui Aurelian tiranul (270-275), era un om în cetatea Iconiei, al cărui nume era Conon, de neam bun şi temător de Dumnezeu, având femeie credincioasă întru Domnul; şi amândoi ardeau de dragostea patriei celei de sus, iar slavele şi cinstirile cele cereşti mai mult le doreau decât cele pământeşti. Şi în toate zilele, se rugau lui Dumnezeu ca să le dea un fiu. Rugăciunea lor auzind-o Domnul, le-a dat un fiu şi l-au numit după numele tatălui său, Conon. Dar maica, după naşterea pruncului, într-aceeaşi zi s-a dus către Domnul, cu bună nădejde, fiind adeverită de mântuirea sa, pentru naşterea de fiu, fiindcă apostolul zice: *Femeia se va mântui prin naşterea de fii*. Deci fericitul Conon petrecea în rugăciuni ziua şi noaptea. Şi făcându-se pruncul de şapte ani, pe toate cele ce le avea le-a împărţit la săraci, şi, luându-şi pruncul, s-a dus într-o mănăstire şi a luat chipul monahicesc. Şi atâta dar i-a dăruit Dumnezeu, încât

pe orbi îi lumina, pe cei leproşi îi curăţa, diavolii îi izgonea şi felurite boli le vindeca, încă şi alte minuni preaslăvite făcea.

Un râu care era în Iconia, în vreme de primăvară se umfla şi, ieşind din malurile sale, multe pagube făcea cetăţenilor şi sătenilor părţii aceleia, înecându-le ţarinile, grădinile şi casele. Odată, când după obicei se umflase râul, a făcut o mai mare înecare decât mai înainte, la multe sate; încât tot poporul Iconiei a alergat la Sfântul Conon, omul lui Dumnezeu, şi, căzând la picioarele lui, îl rugau, zicând: „Ajută-ne, robule al lui Dumnezeu, căci râul s-a umflat peste măsură şi ne îneacă pe noi şi toate ale noastre, iar cea mai mare parte a poporului este de cealaltă parte de râu şi nu poate trece dincoace".

Iar fericitul Conon le-a zis: „Eu, fraţilor, sunt păcătos şi nevrednic, deci ce pot să fac?" Dar tot poporul a început a striga cu glas mare: „Sfinte Conon, robule al lui Dumnezeu, ajută-ne!" Atunci Conon, sculându-se, a mers la malul râului şi, ridicându-şi ochii la cer, a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, precum ai auzit pe Moise, robul Tău, la Marea Roşie şi ai trecut pe fiii lui Israel pe uscat, astfel, o, Stăpâne, auzi-mă şi pe mine acum, dar nu pentru mine să mă auzi, ci pentru poporul acesta ca să vadă minunile Tale şi să preamărească numele Tău cel binecuvântat în vecii vecilor".

Şi tot poporul zicând "Amin", îndată râul s-a împărţit în două: o parte curgea înapoi, iar altă parte se ducea pe calea sa. Apoi toţi, bărbaţi şi femei, cu un glas au strigat, lăudând pe Dumnezeu, Care mântuieşte pe cei ce nădăjduiesc spre El. Şi s-au întors oamenii şi dobitoacele la locuinţele lor, din care îi alungase apa aceea. Iar apa care se întorsese a înecat satele cele mai de sus şi a umplut nu numai văile şi luncile, ci şi dealurile le-a acoperit.

Atunci iarăşi tot poporul a alergat la omul lui Dumnezeu, spunându-i cele întâmplate. Iar el, sculându-se, a mers la râu şi făcând semnul Crucii asupra lui, a zis: „Ascultă porunca Atotputernicului Dumnezeu, adună-ţi toate apele în matca ta şi să nu ieşi din hotarele tale, nici să îneci locuinţele omeneşti". Şi îndată râul, ca un rob ce ascultă pe stăpânul său, a ascultat porunca plăcutului lui Dumnezeu şi a mers pe calea sa, nevărsându-se afară din malurile sale, precum mai înainte se înălţase. Deci s-a împlinit cuvântul Domnului, Care zice: *De veţi avea credinţă cât un grăunte de muştar, veţi zice acestui munte: Treci de aici acolo, şi va trece.*

Iar Sfântul Conon, îngrijindu-se de mântuirea sufletelor omeneşti, multe capişti idoleşti risipea şi întorcea pe cei necredincioşi la credinţa în Hristos; şi aceasta o făcea nu numai în Iconia, ci şi în laturile cele de primprejur. Şi ajungând cele despre sfântul la auzul

unui comite Domeţian, a venit acel păgân nelegiuit în Iconia; şi atâta frică şi nedumerire a fost în cetatea aceea, încât nimeni nu îndrăznea să se arate că este creştin. Pentru aceea, mulţi au ales a petrece prin munţi şi prin pustietăţi, împreună cu fiarele, decât a se lepăda de credinţa creştinească pentru acea frică. După aceea, Domeţian, prin îndemnarea diavolească, a poruncit să prindă pe Sfântul Conon, omul lui Dumnezeu, şi să-l aducă înaintea sa.

Şi fiind adus sfântul la întrebare, Domeţian a căutat spre dânsul şi zâmbind, a zis: „Bucură-te, bătrânule de bun neam". Sfântul a răspuns: „Mă bucur cu adevărat". Iar Domeţian a zis: „Ceea ce am auzit despre tine, aceea acum cu dreptul o văd, căci chipul tău este luminos şi cinstit, ochii tăi sunt ca nişte stele strălucitoare şi bătrâneţile tale nu sunt vrednice de nici o ocară; şi mi s-a spus despre tine, că eşti atât de vătămat cu veninul cel purtător de moarte al creştinătăţii, încât nu numai că nu-ţi ajunge rătăcirea ta, ci şi pe mulţi alţii nu te îndoieşti a-i aduce la aceeaşi. Însă noi, auzind, n-am prea crezut, ştiindu-te că eşti de bun neam şi te ţii cu cinste de credinţa noastră".

La aceasta fericitul Conon a răspuns: „Scris este că se cuvine a asculta învăţăturile cele folositoare, iar nu cele nefolositoare. Pentru ce te-ai îngreţoşat de Domnul nostru că a fost prins şi osândit la moarte, şi că a murit pe Cruce şi S-a pus în mormânt? Pentru ce mai întâi nu te-ai minunat de naşterea Lui din Preacurata Fecioară Maria, care a născut de la Duhul Sfânt şi fecioară a rămas? Nu te-ai minunat de acea naştere, pe care îngerii au binevestit-o, bucurându-se şi cântând: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire?* Pentru ce nu te minunezi de puterea Aceluia, Care, cu cinci pâini şi cu doi peşti, a săturat cinci mii de oameni? Şi cine a făcut unele ca acestea ca El, Care a dăruit lumina celui orb din naştere, iar mortului de patru zile, adică lui Lazăr, i-a dat viaţă? Care mai pe urmă a pătimit de voia Sa, pentru mântuirea lumii, la a Cărui moarte pietrele s-au despicat, mormintele s-au deschis şi multe trupuri ale sfinţilor s-au sculat".

A zis Domeţian: „De ar fi fost adevărată povestirea ta, apoi toată lumea ar fi crezut în Hristos al tău, şi s-ar fi prăpădit puterea lui Jupiter". Sfântul Conon a zis: „Se va prăpădi puterea aceluia şi a tuturor zeilor voştri celor neputincioşi, cu puterea cea nebiruită a Domnului nostru Iisus Hristos, Care mi-a poruncit să grăiesc adevărul, şi în Care voi rămâne până la sfârşitul ce se va săvârşi prin legea lui Hristos. Căci El a zis: *Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa* şi *Cel ce crede în Mine, nu va muri în veci*. Se cade nouă, celor

credincioşi, prin multe mâhniri a intra în Împărăţia lui Dumnezeu, iar fiii acestei lumi, care petrec în desfătări lumeşti, vor fi izgoniţi afară şi se vor duce în întunericul cel mai din afară, unde va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor".

Atunci Domeţian, umplându-se de mânie, a poruncit să bată pe Sfântul Conon şi să-l muncească cu felurite chinuri. Iar sfântul a zis: „Eu nu mă tem de muncile tale. Fă mai degrabă ceea ce ai să faci, şi te rog să pui asupra mea cele mai grele munci, ca de mai multă milă să mă învrednicesc de la Hristosul meu!" Domeţian a zis: „Cele de folos te sfătuiesc ca, ascultându-ne, să fii vrednic a te desfăta împreună cu noi, din ale noastre bucurii". Sfântul Conon a răspuns: „Eu voiesc a vieţui cu sufletul, iar nu cu trupul, şi a mă desfăta de bucuriile duhovniceşti, iar nu de cele trupeşti; iar tu, păgânule, te vei munci cu tatăl tău, diavolul, în iad, unde muncile tale niciodată nu se vor sfârşi".

După aceea, Domeţian l-a întrebat pe sfântul: „De ce rânduială eşti în credinţa ta, răucredinciosule bătrân? Oare eşti preot?" Răspuns-a mucenicul: „Nu sunt, căci nu sunt vrednic de o cinste sfinţită ca aceea, de care cei ce s-au învrednicit, se bucură împreună cu Hristos şi cu sfinţii Lui îngeri cu duhovnicească veselie. Însă şi eu vieţuiesc Domnului meu Iisus Hristos, mă închin Lui şi mă bucur întru El". Domeţian a zis: „Ai avut femeie?" Sfântul a răspuns: „Am avut, dar a trăit puţin cu mine şi s-a dus la Hristos, Dumnezeul nostru". Domeţian a zis: „Ai vreun fecior?" Sfântul a răspuns: „Am un fiu, însă a rămas în chilia mea. Dar voiesc ca şi acela să stea înaintea ta". A zis Domeţian: „Au doar nici el nu se închină zeilor noştri?" Sfântul a răspuns: „În ce fel este pomul, astfel îi sunt şi ramurile lui; dar, te rog să trimiţi să-l aducă, ca împreună să primim cununa muceniciei".

Atunci tiranul a trimis îndată ostaşii să aducă pe Conon cel tânăr. Fiind adus şi stând înainte, Domeţian a întrebat pe bătrânul Conon: „De câţi ani este fiul tău?" Conon răspunse: „La şapte ani l-am dus la deprinderea mănăstirească şi l-am învăţat carte; iar, când a fost de doisprezece ani, s-a rânduit citeţ al bisericii. Acum are şaptesprezece ani şi este diacon, cu darul lui Hristos, fiind numărat între sfinţitele slugi ale lui Dumnezeu. Căci l-am învăţat din pruncie a vieţui în întreaga înţelepciune şi este vrednic de ceata mucenicească. Deci, te rog, nu zăbovi mult, ci porunceşte să ne muncească, ca împreună să ne încununăm de la Hristos, Dumnezeul nostru; căci suntem creştini şi dorim a muri pentru Hristos". Domeţian zise:

„Cum este numele fiului tău?" Mucenicul răspunse: „Are nume asemenea cu tatăl său, căci l-am numit Conon".

Şi întorcându-se Domeţian spre Conon cel tânăr, a început a grăi către dânsul: „Ascultă, o, tinere, tatăl tău a trăit mulţi ani, a fost însurat, a avut copii, s-a îndulcit destul de viaţa aceasta. Iar acum, fiind bătrân, nu este de mirare că-şi doreşte singur moartea. Dar tu, fiind tânăr, şi dulceţile vieţii acesteia abia începând a le cunoaşte; cum voieşti să urmezi voinţei tatălui tău şi să faci cum zice el?"

Tânărul Conon răspunse: „Tatăl meu, care m-a născut după Dumnezeu, m-a învăţat a cunoaşte pe Unul, adevăratul Dumnezeu, Făcătorul a toată făptura văzută şi nevăzută. El m-a povăţuit să vieţuiesc curat în cuvioşie, arătându-mi calea mântuirii şi mi-a spus că viaţa aceasta nu este viaţă, ci moarte, şi toţi iubitorii vieţii acesteia vremelnice mor în veşnicie. Însă este o viaţă fără de sfârşit la Stăpânul nostru Hristos, pe care o dăruieşte celor ce-L iubesc. M-am învăţat de la tatăl meu, cum că păgânilor slujitori de idoli le este gătită veşnica muncă, în focul gheenei, care niciodată nu se stinge în vecii cei nesfârşiţi. Iar dreptilor robi ai lui Hristos li s-au pregătit cununi nestricăcioase în slava cerească, în nesfârşita împărăţie a lui Hristos, Dumnezeul nostru, pentru Care noi ne-am răstignit lumii şi lumea ni s-a răstignit nouă. Aşa fiind învăţat de tatăl meu, sunt de un gând cu dânsul, dorind a călători spre Dumnezeu pe aceeaşi cale pe care călătoreşte şi el şi dându-mă spre aceeaşi nevoinţă a muceniciei, spre care se dă şi el. Căci zice cuvântul Stăpânului meu Hristos: *Ceea ce lucrează Tatăl Meu, lucrez şi Eu şi nu poate Fiul să facă nimic de la Sine, dacă nu va vedea făcând ceva pe Tatăl. Că cele ce face Acela, asemenea face şi Fiul*".

Domeţian zise: „Deci, dacă pe tatăl tău îl voi munci cumplit şi-l voi pierde, vei voi ca să pieri şi tu asemenea?" Fericitul tânăr Conon răspunse: „Voiesc a muri împreună cu tatăl meu, ca să înviez împreună cu dânsul în împărăţia Stăpânului nostru; căci a muri pentru Hristos, nu este moarte, ci câştigare de viaţă veşnică". Domeţian zise către bătrânul Conon: „Cu adevărat tânărul acesta este mult mai înţelept decât tine, numai că n-a ajuns să fi cunoscut adevărul şi să se fi închinat zeilor noştri".

Bătrânul Conon răspunse: „Tânărul ştie bine adevărul şi se închină cu mine Celui ce a zis: *Eu sunt Adevărul*; iar idolilor celor diavoleşti, mincinoşilor voştri zei, nici el, nici eu nu ne vom închina în veci!" Domeţian zise: „Ascultaţi cuvântul meu cel de pe urmă. Apropiaţi-vă de zei ca să vă izbăviţi din cumplitele munci şi din moarte şi să primiţi de la noi daruri cinstite". Bătrânul Conon

răspunse: „O, lepădatule de Dumnezeu, nelegiuitule, nesăţiosule de sânge omenesc, tiranule muncitor şi mai păgân decât toţi oamenii! Oare nu ţi-am spus de la început că sunt creştin şi doresc a muri pentru Hristos împreună cu fiul meu? Iar tu, îmbătându-te şi îndrăcindu-te cu răutatea, nu-ţi aduci aminte de cuvintele mele?"

Atunci Domeţian a poruncit să aducă un pat de fier şi să-l ardă. După aceea a poruncit să dezbrace pe sfinţii mucenici, să-i pună pe acel pat şi să-i ardă. Deci unii slujitori aprindeau cărbuni de foc, alţii fierbeau untdelemn şi turnau peste trupurile sfinţilor, iar sfinţii petreceau nevătămaţi. Şi a grăit Sfântul Conon bătrânul, către Domeţian: „Nu-ţi aduci aminte, Domeţiane, că te-am rugat să găseşti mai cumplite munci asupra noastră, dar nu te-ai sârguit, ci ne este mică această muncă şi nu simţim arderea aceasta". Deci, a poruncit tiranul să gătească o căldare de aramă şi s-o umple cu plumb, cu pucioasă şi cu smoală, şi fierbându-le tare, să arunce pe sfinţii mucenici în această căldare. Căci zicea tiranul: „Dacă pe patul cel înfocat le este frig, în căldarea care fierbe îi voi încălzi şi voi vedea de va putea Dumnezeul lor să-i scoată din para focului". Iar sfinţii, fiind aruncaţi în căldare, şi-au ridicat ochii la cer şi s-au rugat, zicând: „Doamne, Ziditorule al tuturor, auzi-ne pe noi cei ce strigăm către Tine şi ne trimite pe îngerul Tău cel sfânt să răcorească această înfricoşată aprindere, precum odinioară celor trei tineri le-ai răcorit cuptorul cel înfocat al Babilonului. Auzi-ne pe noi, Stăpâne, şi grăbeşte spre ajutorul nostru, ca să cunoască toţi, că Tu eşti Fiul Dumnezeului Cel viu, Care ai venit în lume". Şi îndată a trimis Domnul pe îngerul Său, care, răcorind focul şi căldarea cu rouă cerească, a zis către dânşii: „Pace vouă, bunilor ostaşi, credincioşilor nevoitori, nu vă temeţi, nici vă înspăimântaţi, că Hristos este cu voi; El vă va face biruitori şi vă va duce la bucuria cea veşnică".

După aceasta, Domeţian comitele a poruncit să-i spânzure pe sfinţii mucenici cu capul în jos şi dedesubt să-i afume cu fum puturos. Iar Sfântul Conon bătrânul, zâmbind, a zis: „O, nepriceputule, focul tău nu s-a atins de noi, şi oare să ne temem de fum?" Şi fiind munciţi sfinţii cu acel fum, batjocoreau pe acel tiran, zicând: „Nu te ruşinezi, o, ticălosule, că doi ostaşi ai lui Hristos au biruit toată puterea voastră cea cu mândrie, că au ruşinat pe tatăl vostru diavolul şi toate armele lui cele cu rea meşteşugire le-au sfărâmat şi le-au călcat?"

Iar Domeţian, umplându-se de cumplită mânie şi de ruşine, neştiind ce să facă mai mult, a poruncit ca, luând pe mucenici de la acel fum, să-i ferestruiască în două, cu ferăstrăul de lemn. Şi, punându-i slujitorii la ferestruire, sfinţii au rugat pe acei slujitori să le

dea voie la rugăciune; şi nu i-au oprit slujitorii. Iar sfinţii s-au rugat lui Dumnezeu, zicând:

„Stăpâne Dumnezeule, Atotputernice, Făcătorule al cerului şi al pământului, Împărate al celor ce împărăţesc şi Doamne al celor ce domnesc, mulţumim Ţie că ne-ai învrednicit a pătimi pentru numele Tău cel sfânt şi ne-ai întărit în munci şi n-ai lăsat pe vrăjmaşii Tăi să râdă de noi, ci ne-ai făcut biruitori asupra diavolului. Pe Tine Te slăvim, Hristoase Dumnezeule, Iubitorule de oameni, Atotputernice şi întru tot Bunule! Dăruieşte pace Sfintei Tale Biserici, care este în toată lumea, ruşinează şi pierde pe cei ce o prigonesc pe ea. Surpă degrabă şi prăbuşeşte capiştile idoleşti cele urâte şi deşteaptă puterea Ta; întinde lauda numelui Tău sfânt, păzeşte şi înmulţeşte neamul creştin, cel ce drept Te slăveşte până la sfârşitul veacului. Încă Te rugăm, Stăpâne, primeşte în pace sufletele noastre, ca porunca tiranului să nu se săvârşească asupra noastră, adică să nu ne ferestruiască pe noi; ca nici întru aceasta să nu se bucure vrăjmaşul nostru, voind a se lăuda şi a zice: *I-am pierdut pe ei*. Ci mila Ta să ne apuce mai înainte şi să cunoască Domeţian că suntem robii Tăi. Iar Tu, ceea ce ai voit cu noi, aceea ai făcut; că oricine va auzi aceasta, va preamări preasfânt numele Tău, în veci".

Apoi, zicând ei „amin", s-a auzit glas din cer chemându-i la cele de sus; iar sfinţii mucenici, însemnându-se cu semnul Crucii, şi-au dat sufletele lor în mâinile lui Dumnezeu. Şi îndată s-a făcut cutremur mare şi au căzut lăcaşurile idoleşti; apoi toţi idolii care erau în cetate s-au sfărâmat, iar Domeţian a fugit şi s-a ascuns în casa sa. Iar fraţii ce erau în mănăstirea aceea, auzind ce se făcuse cu aceşti sfinţi mucenici, au mers şi au luat cinstitele lor trupuri şi, ducându-le în mănăstire cu cinste, le-au îngropat cu aromate, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul în Treime Dumnezeu, pe Cel de toată făptura slăvit, în veci. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A ŞAPTEA

SFINŢII SFINŢIŢI MUCENICI EFREM, VASILE, EVGHENIE, ELPIDIE, AGATODOR, ETERIE ŞI CAPITON

În anul al zecelea al împărăţiei lui Diocleţian, Ermon, preasfinţitul Patriarh al Ierusalimului, a trimis mulţi episcopi în diferite ţări ca să vestească apostoleşte cuvântul lui Dumnezeu şi să propovăduiască pe Hristos. Dintre aceia, doi episcopi, Efrem şi Vasile, au mers în ţara Tavroschitiei; şi, ieşind în cetatea Cherson, s-au ostenit amândoi, propovăduind pe adevăratul Dumnezeu, la acel popor fără Dumnezeu, luminând pe cei întunecaţi cu întunericul închinării la idoli elineşti.

După aceea Sfântul Efrem, lăsând pe chersoneni în grija Sfântului Vasile, a mers la sciţii care locuiau pe lângă Dunăre şi acolo, propovăduind, pe mulţi i-a întors la Hristos. Iar după destule dureri şi osteneli ce a suferit în bunăvestirea lui Hristos, i s-a tăiat capul cu sabia, în ziua a şaptea a lunii martie. Iar Sfântul Vasile, văzând în Herson rătăcirea necredinciosului popor şi calea cea dreaptă a mântuirii arătând-o lor, a pornit cu mânie pe popor; şi, prinzându-l acei păgâni, l-au bătut fără milă şi l-au izgonit din cetate. Apoi el, ducându-se într-un munte, şedea într-o peşteră; iar depărtarea acelui munte de cetatea Herson era ca la o sută de stadii şi se numea Partenon, adică fecioresc; deoarece într-acel munte a fost o capişte de idoli a unei fecioare, zeiţă elinească.

Deci într-acel munte şezând, Sfântul Vasile se bucura cu duhul că s-a învrednicit pentru Hristos a suferi răni şi izgonire, însă se mâhnea şi se tânguia pentru pierderea sufletelor omeneşti celor înşelate de diavol şi se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi pentru întoarcerea

lor. Şi nu după mult timp, oarecărui boier hersonean i-a murit singurul copil pe care-l avea şi l-a îngropat afară din cetate; iar părinţii lui cu multă jale şedeau lângă mormânt trişti şi plângând. Şi sosind noaptea, iar ei neplecând încă de la mormântul fiului lor, li s-a arătat în vis fiul lor care murise, zicându-le: „Pentru ce plângeţi şi vă tânguiţi de moartea mea? Nu puteţi să mă luaţi de aici viu, că zeii noştri nu pot să mă învie, fiind idoli neînsufleţiţi, învăţându-se de diavol spre amăgirea şi pierderea oamenilor. Dar de voiţi să mă aveţi viu, rugaţi pe omul acela străin pe care bătându-l l-aţi izgonit, ca să se roage pentru mine la Dumnezeul lui, şi să credeţi în Acel Dumnezeu, pe care el Îl propovăduieşte. Căci Acela este adevăratul Dumnezeu, Care are stăpânire peste cei vii şi peste cei morţi, puternic ca să mă scoale din morţi, cu rugăciunile acelui bărbat care de voi este mâhnit". Deşteptându-se din somn acei părinţi, şi-au spus unul altuia vedenia lor şi, văzând-o potrivită, foarte s-au mirat şi s-au veselit; apoi, îndată alergând în cetate, au spus vecinilor şi prietenilor lor.

Iar după ce s-a făcut ziuă, îndată cercetară pe omul lui Dumnezeu pretutindeni şi l-au aflat în peştera cea mai sus pomenită. Şi mergând la el boierul acela cu casnicii săi, au căzut la sfintele lui picioare, rugându-l să învie pe fiul lor. Iar sfântul se lepăda, zicând: „Cum pot eu să fac aceasta, fiind om păcătos? Dar de veţi crede în Dumnezeul Cel propovăduit de mine, apoi veţi câştiga ceea ce cereţi; că Acela este singur puternic a învia morţi din mormânt". Iar ei au zis: „Dacă vom avea pe fiul nostru viu, apoi toate cele ce vei voi şi vei porunci, repede le vom face". Iar omul lui Dumnezeu, Vasile, sculându-se, a mers împreună cu dânşii la mormânt şi, după ce a prăvălit piatra de pe mormânt, a intrat înăuntru. Apoi, făcând semnul Crucii peste cel mort, s-a rugat lui Dumnezeu. După aceea luând apă şi sfinţind-o, a turnat peste cel mort, chemând pe Preasfânta Treime în chipul Sfântului Botez.

Atunci îndată a înviat mortul şi a grăit, slăvind pe Dumnezeu, şi a cuprins spaimă mare pe toţi cei ce erau acolo şi bucurie negrăită celor ce-l născuseră. Şi cădeau la picioarele arhiereului, numindu-l mare, iar pe Dumnezeul Cel propovăduit de dânsul mărturisindu-L că este adevărat şi atotputernic. Apoi, luând pe arhiereul lui Dumnezeu, pe Sfântul Vasile, l-au dus în cetate cu mare cinste şi s-a botezat boierul acela împreună cu toată casa sa, crezând în Hristos. Deci mulţi din popor văzând acea minune, s-au unit cu cei credincioşi şi creştea Biserica lui Hristos în Herson; iar capiştile cele necurate elineşti se împuţinau cu încetul.

Diavolul, văzând aceasta, a intrat în inima iudeilor celor ce locuiau în Herson. Aceia au îndemnat pe elini ca să se scoale asupra creştinilor, iar mai vârtos asupra Sfântului Vasile, mai marele lor, ca să-l ucidă. Căci ziceau astfel: „Se va risipi cu înlesnire creştinătatea, dacă se va ucide dascălul lor". Deci s-a adunat nenumărată mulţime de păgâni înarmaţi, şi au năvălit fără de veste cu zgomot asupra arhiereului lui Dumnezeu şi, trăgându-l afară din casa lui, i-au legat picioarele şi l-au târât pe uliţele cetăţii, călcându-l cu picioarele şi ucigându-l cu pietre. Şi târându-l la locul unde creştinii puseseră un stâlp şi o cruce, acolo arhiereul lui Dumnezeu, Vasile, şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu, sfârşindu-se muceniceşte, în a şaptea zi a lunii martie, în care şi Sfântul Efrem a fost tăiat de sciţi cu sabia. Iar trupul Sfântului Vasile l-au târât afară de porţile cetăţii şi l-au aruncat spre mâncarea câinilor şi a păsărilor, unde zăcu multe zile fără îngropare. Însă, prin grija lui Dumnezeu, era nevătămat, căci noaptea se arăta deasupra acestui mucenicesc trup o stea prealuminoasă şi un lup, şezând aproape, îl păzea de câini; iar ziua zbura un vultur pe deasupra trupului, nelăsând să se apropie păsările cele mâncătoare de trupuri, până ce creştinii, furându-l noaptea, l-au îngropat cu cinste.

După uciderea Sfântului episcop Vasile, unul din ucenicii lui, înnoptând cu corabia în latura Helespontului, a aflat acolo trei episcopi ostenindu-se întru bunavestire a lui Hristos, pe Evghenie, Elpidie şi Agatodor, care, împreună cu Sfinţii Efrem şi Vasile, fuseseră trimişi la propovăduire de preasfinţitul Ermon, patriarhul Ierusalimului. Pe aceia ucenicul aflându-i acolo, le-a spus despre sfârşitul Sfântului Vasile; iar ei auzind, au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a încununat cu mucenicească cunună pe plăcutul Său. După aceea sfătuindu-se, s-au suit într-o corabie şi au plutit la cetatea Hersonului, voind să urmeze Sfântului Vasile. Şi, propovăduind în Herson pe Hristos Dumnezeu, se adăuga în toate părţile numărul credincioşilor.

Însă precum a înarmat diavolul asupra Sfântului Vasile pe iudei şi pe elini, tot astfel i-a înarmat şi asupra lor. Că, adunându-se mulţimea lor, au prins pe sfinţii episcopi şi i-au târât legaţi pe cale, bătându-i cu lemne şi cu pietre, până ce sfinţii mucenici şi-au dat cinstitele lor suflete în mâinile Domnului. Iar trupurile lor le-au tras afară din cetate pe poarta prin care se obişnuia a scoate la îngropare pe cei morţi; şi le-au aruncat afară neîngropate, spre mâncarea câinilor şi a păsărilor. Însă creştinii, luându-le în taină, le-au dat cinstitei îngropări. Deci sfinţii trei episcopi, Evghenie, Elpidie şi

Agatodor, au pătimit după un an de la uciderea Sfântului Vasile, în aceeaşi zi, adică la şapte martie.

După câţiva ani a fost trimis la Herson episcopul Eterie de către patriarhul Ierusalimului, în zilele marelui Constantin, care începuse a veni la credinţă. Şi văzând Sfântul Eterie în Herson cumplita necredinţă a poporului, care nu îngăduia cât de puţin pe creştini în cetate, s-a dus la Constantinopol, la împăratul Constantin, şi s-a jeluit asupra necuratului popor din Herson care strâmtora pe creştini. Iar împăratul a dat poruncă să locuiască creştinii în Herson în linişte şi să facă adunările lor, spre lauda lui Dumnezeu, fără nici o opreală, iar toţi cei ce li se vor împotrivi să se izgonească afară din cetate. Cu această poruncă împărătească, Sfântul Eterie întorcându-se în Herson, a veselit foarte mult turma lui Hristos, iar necredincioşii s-au mâhnit şi s-au tulburat.

Şi zidind episcopul în cetate o biserică creştinească şi toate bine întocmindu-le, iarăşi s-a dus la împărat ca să-i dea mulţumire pentru acea facere de bine. Iar când se întorcea, a căzut în boală şi, ajungând cu corabia la ostrovul Aas, a sosit sfârşitul vieţii sale celei vremelnice şi începutul celei veşnice. Acolo îngropându-l, credincioşii au pus deasupra mormântului său o cruce; şi au crescut în acel loc copaci înalţi, care arătau de departe mormântul sfântului. Iar sfârşitul Sfântului Eterie a fost în şapte zile ale lunii martie, în care s-au săvârşit şi cei mai dinainte episcopi.

Înştiinţându-se creştinii despre Sfântul Eterie, au plâns mult după dânsul, apoi au trimis la împăratul Constantin, înştiinţându-l despre sfârşitul episcopului lor şi au cerut altul în locul aceluia. Apoi s-a trimis în locul lui Eterie, fericitul Capiton, episcopul Bisericii din Herson, şi s-a primit de credincioşi cu bucurie. După aceea, adunându-se mulţimea poporului necredincios şi apropiindu-se acel episcop nou, cerea de la dânsul semne, ca să-şi adeverească credinţa cu minune că este dreaptă, ca astfel şi ei să poată a se încredinţa. Deci ziceau astfel: „Să se aprindă un cuptor mare de foc şi să intre în el episcopul creştin. Şi de nu va arde, ci va fi viu, apoi cu toţii ne vom boteza!"

Iar Sfântul Capiton nădăjduind spre Dumnezeu, s-a învoit cu sfatul lor şi a poruncit ca să se facă un cuptor mare, anume pentru aceasta pregătit. Şi aprinzându-se cuptorul foarte tare, sfântul episcop – pe când tot poporul privea la el –, şi-a pus omoforul şi se ruga lui Dumnezeu cu umilinţă ca să-şi arate puterea Sa cea dumnezeiască, precum altădată în cuptorul Babilonului, pentru încredinţarea poporului necredincios. Iar după multă rugăciune, diaconul a strigat cu mare

glas: „Să luăm aminte!" Atunci arhiereul a intrat în cuptor şi a stat în văpaia aceea un ceas, rugându-se cu mâinile întinse spre cer, dar n-a primit nici o vătămare din acea văpaie mare de foc. Apoi, luând cărbuni aprinşi în felonul său, a ieşit la popor fără de nici o vătămare, şi toţi erau cuprinşi de mare mirare şi de frică, privind la acea slăvită minune - căci focul nu se atinsese nici de veşmintele lui, ba încă şi felonul plin de cărbuni aprinşi nu se aprinsese -, şi cu mare glas şi cu o gură au strigat: „Unul este Dumnezeu, Dumnezeul creştinilor, Cel mare şi tare, Care a păzit pe robul Său nears în cuptor".

Atunci toată cetatea Herson şi ţara aceea au primit credinţa creştină, prin acea minune slăvită fiind încredinţaţi. Şi s-a vestit acea minune marelui Constantin, precum şi la întâiul Sinod a toată lumea din Niceea, adică al celor 318 Sfinţi Părinţi; şi toţi preamărind pe Dumnezeu, se minunau de credinţa cea mare şi de îndrăzneala către Dumnezeu a Sfântului episcop Capiton. Iar după câţiva ani, Sfântul Capiton, plecând cu corabia din Herson la Constantinopol s-a ridicat o furtună mare şi corabia a fost aruncată de valuri spre gura râului Nipru. Acolo se aflau nişte oameni necredincioşi şi fără de Dumnezeu, şi, scoţând pe toţi câţi se aflau în corabie şi toate jefuindu-le, numai pe singur arhiereul lui Dumnezeu, Capiton, l-au înecat în apă.

Aşa s-a sfârşit muceniceşte, în douăzeci şi una de zile ale lunii decembrie; însă pomenirea lui este numărată cu cei dinainte arhierei din Herson, care au pătimit în ziua a şaptea a lunii martie; deoarece şi sfântul lui suflet este împreunat cu ale celor din ceruri. Toţi aceşti şapte arhierei ai lui Dumnezeu, episcopi ai Hersonului, stau ca şapte îngeri înaintea Preasfintei Treimi, a Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, Unul Dumnezeu, slăvindu-L împreună cu toţi sfinţii, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL EMILIAN MONAHUL

În cetatea Roma era un om pe nume Victorin, care din tinereţe îşi petrecuse viaţa în multe păcate. Acela mai pe urmă, spre bătrâneţe, şi-a venit în simţire şi, aducându-şi aminte de păcatele sale, se cutremura de judecata lui Dumnezeu. Deci, intrând într-una din sfintele mănăstiri şi rugând pe egumen ca să-l primească, s-a lepădat de toate lucrurile lumii şi s-a făcut monah, luând numele de Emilian. Şi s-a deprins la toată supunerea şi ascultarea, păzind porunca ce i se

dăduse şi îşi ostenea trupul ziua şi noaptea. Şi având neîncetată pomenire de moarte în sufletul său, se pregătea totdeauna pentru înfricoşata lui Dumnezeu judecată, ce va răspunde pentru păcatele sale în ziua răsplătirii, având de-a pururea în minte frica veşnicelor munci ale gheenei.

Cu o frică ca aceasta şi-a obosit şi şi-a uscat trupul, încât toţi fraţii, care erau întru dragostea lui Dumnezeu în mănăstire, s-au mirat de atâta smerenie şi osteneală. Şi toţi se sârguiau să urmeze vieţii lui şi să câştige nevoinţele lui în ascultări, că doar şi-ar curăţi şi ei păcatele prin multă pocăinţă şi osteneală, căci îl vedeau în toate zilele flămânzind, însetând şi muncindu-şi trupul; şi se foloseau foarte mult. Şi mănăstirea aceea era făcută pe un munte înalt care avea de o parte o peşteră. Şi avea obicei, tăinuit de toţi, fericitul Emilian a ieşi târziu seara din mănăstire la peştera aceea şi acolo se ruga cu lacrimi, până la cântarea Utreniei.

După câtva timp a simţit egumenul pe Emilian ieşind noaptea târziu din mănăstire. Şi neştiind ce face fratele acela afară din mănăstire, şi-a lăsat chilia şi a plecat în taină pe urma lui. Şi văzându-l intrând în peşteră, a stat lângă dânsa, vrând să aştepte până ce va ieşi, ca să-l întrebe care este pricina de intră noaptea în peştera aceea. Dar după puţin timp o lumină cerească, mai puternică decât razele soarelui, a strălucit în muntele acela. Şi a văzut egumenul pe Cuviosul Emilian stând în peşteră, având mâinile întinse în sus şi rugându-se lui Dumnezeu. Apoi lumina aceea cerească se pogora peste capul fericitului.

Văzând egumenul acea lumină, s-a înspăimântat şi l-a cuprins frica. Deci întorcându-se, a fugit la mănăstire tremurând, abia putând fugi cu picioarele, de spaima cea mare. Şi sosind el la porţile mănăstirii, a auzit un glas din cer, zicând: „Emiliane, iartă-ţi-se ţie păcatele tale!" Şi mai mult înspăimântându-se, egumenul a intrat în chilia sa şi tăcea, aşteptând lumina zilei. Iar după cântarea Utreniei, vrând egumenul să folosească pe fraţi, a întrebat înaintea tuturor pe Cuviosul Emilian: „Unde ai fost, frate, în noaptea asta?" Iar cuviosul închinându-se egumenului, a răspuns: „M-am odihnit în mănăstire cu fraţii toată noaptea".

Apoi fiind vădit de egumenul şi silindu-l să nu tăinuiască mila lui Dumnezeu cea arătată păcătoşilor celor ce cu adevărat se pocăiesc, a spus, chiar nevrând, taina aceea la toţi fraţii, cum adică s-a pogorât peste dânsul lumina şi glasul din cer, de la scaunul milostivirii. Atunci a început egumenul a grăi către fraţi: „Ascultaţi, dragii mei fraţi, ar fi putut Dumnezeu Cel Atotputernic să ierte în

taină păcatele acestui frate. Dar pentru noi a trimis în chipul luminii mila Sa, cu glas, deşteptând ale noastre inimi spre pocăinţă, ca să ştim şi să ne minunăm de mila şi de iubirea de oameni a Făcătorului nostru, cum că nu este departe de cei ce se pocăiesc cu adevărat".

După o vestire ca aceasta pentru iertare de greşelile sale, Cuviosul Emilian săvârşind cealaltă vreme a vieţii sale întru bucurie sufletească, s-a dus spre lumina cea neapropiată, ca să audă glasul bucuriei şi al veseliei celor ce dănţuiesc la cer, în lăcaşurile dreptilor, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PAVEL CEL SIMPLU

Cel între sfinţi părintele nostru Pavel, numit şi cel simplu, era plugar, un om cu totul de rând, dar lipsit de răutate şi de prefăcătorie, ca nimeni altul. Avea însă o soţie înrăutăţită şi desfrânată, fără ca el să ştie lucrul acesta multă vreme.

Iar într-una din zile, venind el de la ţarină pe neaşteptate, în afară de vremea obişnuită, aşa cum se întâmplă câteodată, a găsit pe femeia lui necinstindu-i casa cu un bărbat străin. Atunci zâmbind plin de blândeţe le-a zis: „Bine, bine, nu-mi pasă de ce faceţi, martor iau pe Iisus Hristos; de acum înainte nu vreau să o mai văd înaintea ochilor; a ta să fie şi ea şi copiii ei, iar eu mă voi duce şi mă voi face monah".

Şi îndată lăsând toate şi bine rânduindu-le, a plecat la fericitul Antonie şi, bătând la uşa acestuia, fericitul Antonie a ieşit şi i-a zis: „Cine eşti, frate, şi ce cauţi aici?" Iar el i-a răspuns: „Sunt un străin şi am venit la tine să mă fac monah". Iar sfântul i-a zis: „Bătrân fiind de şaizeci de ani, nu poţi să te faci monah şi nici să înduri necazurile şi strâmtorarea pustiului. Mai degrabă du-te la chinovie; acolo ai să găseşti din destul cele necesare trupului şi vei putea petrece fără prea multă oboseală cu cei de acolo. Căci fraţii vor ajuta neputinţa ta, fiindcă eu stau singur şi mănânc doar la cinci zile odată şi atunci chiar rămânând mai mult flămând".

Dar Pavel nu suferea să audă acestea de la bătrân, ci se sârguia să rămână împreună cu el. Şi sfântul, neputând să-l alunge, închizând uşa colibei, l-a lăsat afară timp de trei zile, neieşind ca să-l vadă. Iar Pavel a rămas flămând şi nu s-a depărtat. În ziua a patra însă sfântul având trebuinţă neapărată să iasă afară, deschizând uşa şi găsindu-l pe Pavel lângă uşa colibei, i-a zis: „Du-te, bătrâne, de aici, nu mă sili,

căci nu poţi să rămâi împreună cu mine!" Dar Pavel i-a răspuns: „Îmi este cu neputinţă să mă duc într-altă parte".

Atunci sfântul văzându-l că nu are nici traistă, nici pâine, nici apă, nici vreun lucru oarecare, i-a zis: „Dacă vei da dovadă de ascultare şi vei împlini fără lenevire şi fără murmur cele ce vei auzi de la mine, vei putea şi aici să te mântuieşti; dar dacă nu vei face acestea, pentru ce atunci te mai oboseşti şi nu te întorci acolo de unde ai venit?" Iar Pavel răspunzând a zis: „Toate câte îmi vei spune, cu râvnă le voi face". Şi sfântul i-a zis: „Ridică-te deci şi te roagă până mă voi duce înăuntru ca să-ţi aduc de lucru". Şi intrând în peşteră Sfântul Antonie, îl urmărea printr-o mică ferestruică; iar Pavel a stat nemişcat la rugăciune o săptămână întreagă, fiind ars de arşiţa soarelui.

După aceasta Sfântul Antonie, ieşind afară şi luând ramuri de finic, i-a zis: „Ia şi împleteşte din ramurile acestea aşa cum mă vezi că împletesc eu". Şi a împletit bătrânul până la al nouălea ceas un şirag de cincisprezece stânjeni, cu multă osteneală. Dar sfântul i-a zis: „Rău ai împletit! Desfă ce-ai împletit şi împleteşte din nou". Şi Pavel a stat nemâncat timp de şapte zile, Sfântul Antonie făcând acestea pentru ca Pavel să se nemulţumească şi să plece de acolo. Dar Pavel, despletind şiragul cu îndelungă-răbdare şi cu osârdie şi împletindu-l din nou cu multă luare aminte, fără să cârtească şi fără să se tulbure, a uimit pe sfânt. Pentru aceasta, către apusul soarelui atins fiind de purtarea lui Pavel, i-a zis: „Bătrânule, vrei să mâncăm o bucată de pâine?" Iar Pavel a răspuns: „Cum crezi, părinte!" Şi lucrul acesta l-a înmuiat iarăşi pe sfântul.

Deci, punând masa, a aşezat pe ea patru bucăţi de pâine, de câte şase uncii fiecare (aproape 200 g) şi a înmuiat pentru dânsul una, iar pentru bătrân trei. Şi Sfântul Antonie începând un psalm, ca şi întru aceasta să-l încerce pe Pavel, l-a cântat repetându-l de douăsprezece ori. Iar Pavel cu mai multă osârdie se ruga împreună cu sfântul. Apoi sfântul i-a zis lui Pavel: „Stai la masă şi ia aminte să nu te atingi de cele puse înainte". Şi îndeplinind şi această poruncă, sfântul i-a zis: „Acum ridică-te, fă-ţi rugăciunea şi culcă-te". Iar acela neatingându-se câtuşi de puţin de hrană, a făcut ceea ce i s-a poruncit. Către miezul nopţii Sfântul Antonie, ridicându-se pentru rugăciune, a sculat şi pe Pavel şi a prelungit rugăciunea până la ceasul al nouălea din zi.

Când s-a făcut seară, Sfântul Antonie luându-şi înainte o bucată de pâine, de alta nu s-a mai atins. Iar Pavel, mâncând încet mai avea încă din pâinea din care mânca. După ce a mâncat toată bucata de pâine, Antonie i-a zis: „Bătrânule, mai mănâncă şi altă bucată de

pâine". Dar Pavel i-a răspuns: „Dacă vei mânca şi tu, atunci şi eu voi mânca". Sfântul Antonie a zis: „Mie îmi este de ajuns pentru că eu sunt monah". Dar Pavel a zis: „Pentru că şi eu vreau să ajung monah, îmi este de ajuns şi mie". Şi ridicându-se au început să cânte. Iar după ce au dormit puţin, sculându-se, au început din nou să cânte. Şi când s-a făcut ziuă, l-a trimis să umble în pustiu şi să se întoarcă abia după trei zile. După ce a făcut şi aceasta, venind nişte fraţi la Sfântul Antonie, Pavel căuta să vadă ce trebuie să facă. Şi sfântul i-a zis: „Slujeşte pe fraţi în tăcere şi să nu guşti nimic, până ce vor pleca". Şi au trecut zile fără ca Pavel să guste ceva. Iar fraţii îl întrebau: „Pentru ce nu vorbeşti?" Şi, pentru că el nu răspundea, sfântul i-a zis: „Vorbeşte fraţilor!", şi a început să vorbească.

Într-una din zile aducând cineva sfântului un ulcior cu miere, Sfântul Antonie a vărsat mierea pe pământ. După ce a făcut aceasta, sfântul a zis lui Pavel: „Adună mierea strop cu strop şi vezi ca nu cumva ceva din ea să rămână fără să poată fi folosită". Şi făcând aceasta nu s-a tulburat şi nu s-a schimbat câtuşi de puţin. Odată i-a poruncit să scoată apă şi toată ziua să o verse fără de folos. Şi altădată, iarăşi, desfăcându-i îmbrăcămintea, i-a poruncit să şi-o coasă cu îngrijire la loc. Când sfântul l-a văzut că săvârşeşte fără şovăială, fără murmur şi fără să fie împiedicat de ceva tot ceea ce-i porunceşte, i-a zis: „Uite, frate, dacă poţi să faci în fiecare zi aşa, atunci să rămâi cu mine; iar dacă nu, du-te de unde ai venit!" Şi Pavel a zis lui: „Dacă mai ai şi altele să-mi arăţi, nu ştiu dacă le voi putea face, dar toate cele pe care le-am văzut până acum, pe toate cu uşurinţă le fac".

O astfel şi atât de mare ascultare şi umilinţă a dobândit fericitul Pavel, încât a primit har împotriva demonilor ca să-i alunge pe dânşii. Iar marele Antonie, încredinţându-se despre el, l-a ţinut cu sine o vreme oarecare. Apoi, făcându-i o chilie, l-a aşezat în ea, ca să cunoască toate vicleşugurile demonilor şi să se lupte acolo, zicându-i: „Iată, te-ai făcut monah. Rămâi singur şi primeşte încercarea demonilor".

Deci, locuind Pavel astfel un an, s-a învrednicit de har asupra demonilor şi a bolilor. Odată i se aduse lui Antonie un om care era stăpânit de o căpetenie de demoni, care hulea pe Dumnezeu. Luând seama la el, Antonie spuse celor ce l-au adus: „Nu este lucrul acesta al meu, căci nu m-am învrednicit încă de darul izgonirii acestui fel de demoni, ci acest lucru este al lui Pavel".

Plecând Antonie la Pavel cu cei ce veniseră la el, zise aceluia: „Ava Pavel, scoate demonul din acest om, ca să se întoarcă sănătos la

ale sale". Lăsându-l Antonie, a plecat la chilia lui. Atunci bătrânul, urcându-se pe o piatră, s-a rugat multă vreme cu mâinile înălţate la cer, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului Antonie, izgoneşte diavolul din acest om!" Neieşind demonul din om, fiind una din căpeteniile iadului, Sfântul Pavel s-a rugat iarăşi multă vreme în arşiţa soarelui, zicând: „Doamne, nu voi coborî de pe piatra aceasta, nici apă nu voi bea, până nu vei scoate demonul acesta din zidirea Ta!"

Şi înainte de a sfârşi cuviosul această rugăciune, diavolul a ieşit din cel bolnav, strigând: „O, cu silă sunt alungat de smerenia lui Pavel!" Apoi s-a prefăcut într-un balaur uriaş, lung de 70 de coţi, şi s-a aruncat în Marea Roşie.

Altădată, fericitul Pavel cel simplu, ucenicul Sfântului Antonie, a povestit părinţilor un lucru ca acesta. Mergând la o mănăstire pentru cercetarea şi folosul fraţilor, după vorba cea obişnuită între dânşii, au intrat în biserică să săvârşească sfânta slujbă. Iar fericitul Pavel lua seama la fiecare din cei ce intrau în biserică, să vadă cu ce fel de suflet intră la slujbă; că avea şi acest dar dat lui de Dumnezeu, ca să vadă pe fiecare cum este la suflet, precum vedem noi obrajii unii altora.

Şi intrând toţi cu faţa luminată şi cu obraz vesel şi văzând pe îngerul fiecăruia bucurându-se de dânsul, pe unul l-a văzut negru şi întunecat la tot trupul şi toţi dracii ţinându-l de amândouă părţile şi trăgându-l spre sine şi căpăstru în nasul lui punând şi pe sfântul lui înger departe mergând după dânsul, posomorât şi trist. Iar Pavel, lăcrimând şi bătându-şi cu mâna pieptul, şedea înaintea bisericii, plângând foarte pe cel ce i s-a arătat lui aşa.

Deci, cei ce au văzut lucrul cel de mirare al bătrânului şi schimbarea lui cea grabnică care l-a pornit spre lacrimi şi plâns, îl întrebau, rugându-se, să le spună pentru ce plânge, socotind ca nu cumva să facă aceasta deznădăjduindu-se de tot. Şi îl rugau să intre şi la slujbă cu dânşii. Dar Pavel, scuturându-se de dânşii şi lepădându-se de aceasta, şedea afară tăcând şi tânguind mult pe cel ce i se arătase lui. Iar după puţin, isprăvindu-se slujba şi toţi ieşind afară, iarăşi lua aminte Pavel la fiecare, ştiind cum au intrat şi vrând să cunoască cum ies.

Deci, a văzut pe bătrânul acela, care avea mai înainte tot trupul negru şi întunecat, că iese din biserică luminat la faţă, alb la trup şi pe draci departe mult, mergând după dânsul, iar pe înger aproape de el, urmărindu-l şi bucurându-se de dânsul foarte. Atunci Pavel, sărind de bucurie, striga, binecuvântând pe Dumnezeu şi zicând: „O,

nespusă iubire de oameni a lui Dumnezeu! O, îndurările Lui cele dumnezeieşti şi bunătatea Lui cea peste măsură!"

Apoi alergând şi suindu-se pe o piatră înaltă, zicea: „Veniţi şi vedeţi lucrurile lui Dumnezeu, cât sunt de înfricoşate şi de toată spăimântarea vrednice! Veniţi şi vedeţi pe Cel ce voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină! Veniţi să ne închinăm şi să cădem la El şi să zicem: Tu singur poţi să ridici păcatele!" Deci alergau toţi cu sârguinţă, vrând să audă cele ce se zic. Şi după ce s-au adunat toţi, a povestit Pavel cele ce văzuse dânsul mai înainte de intrare în biserică şi după aceasta iarăşi. Şi îl ruga pe bărbatul acela să spună pricina pentru care i-a dăruit Dumnezeu lui o schimbare minunată ca aceasta.

Iar omul, vădit fiind de Pavel, înaintea tuturor a povestit fără de sfială cele despre sine, zicând: „Eu sunt om păcătos şi de multă vreme vieţuiam în desfrânare până acum. Iar acum, intrând în sfânta biserică a lui Dumnezeu, am auzit pe Sfântul Prooroc Isaia citindu-se, sau mai bine zis pe Dumnezeu grăind printr-însul: *Spălaţi-vă şi vă curăţiţi. Scoateţi vicleşugurile din inimile voastre înaintea ochilor Mei şi învăţaţi-vă a face bine, şi de vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi! Şi de veţi voi şi Mă veţi asculta, bunătăţile pământului veţi mânca!* Iar eu desfrânatul, de cuvântul proorocului umilindu-mă la suflet şi suspinând în inima meu, am zis către Dumnezeu:

«Tu, Dumnezeule, Care ai venit în lume să mântuieşti pe cei păcătoşi, Cel ce acum prin proorocul Tău ai făgăduit acestea, cu lucrul împlineşte-le şi la mine păcătosul şi nevrednicul, că iată de acum îţi dau cuvântul şi mă făgăduiesc şi din inimă mă mărturisesc Ţie, că nu voi mai face acest fel de rău şi mă lepăd de toate fărădelegile şi îţi voi sluji de acum cu curată ştiinţă. De astăzi, o, Stăpâne, şi din ceasul acesta, primeşte-mă pe mine cel ce mă pocăiesc şi cad înaintea Ta şi mă depărtez de acum înainte de tot păcatul!» Cu aceste făgăduinţe am ieşit din biserică, hotărând în sufletul meu să nu mai fac nici un rău înaintea ochilor lui Dumnezeu". Şi auzind toţi, strigau cu un glas către Dumnezeu: *Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate întru înţelepciune le-ai făcut!*

Cunoscând dar, o, creştinilor, din dumnezeieştile Scripturi şi din sfintele descoperiri, câtă bunătate are Dumnezeu către cei ce curat năzuiesc la Dânsul şi prin pocăinţă greşelile lor cele mai dinainte le îndepărtează şi cum că dă iarăşi bunătăţile cele făgăduite, nepedepsind pentru păcatele cele mai dinainte, să nu ne deznădăjduim de moştenirea noastră. Că precum prin Isaia proorocul S-a făgăduit să

spele pe cei noroiţi în păcate şi ca lâna şi ca zăpada să-i albească, şi de bunătăţile Ierusalimului celui ceresc să-i învrednicească, aşa iarăşi prin Sfântul Prooroc Iezechiel, cu jurământ ne încredinţează că nu ne va pierde pe noi. Căci zice: *Viu sunt Eu, zice Domnul, că nu voiesc moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu!*

Deci, petrecând un an întreg în singurătatea lui şi dovedindu-se a fi făcător de minuni şi slujind cu vrednicie lui Dumnezeu, s-a mutat după aceea către cereştile lăcaşuri.

POVESTIRE PENTRU UN ZĂVORÂT, CĂRUIA I-A DESCOPERIT DUMNEZEU DESPRE CEI CE IAU MILOSTENIE

Era un oarecare om slăvit într-o mănăstire, având viaţă cinstită din tinereţe. Căci abătându-se de la toate dulceţile lumeşti şi încuindu-se într-o chilie strâmtă slujea lui Dumnezeu, omorându-şi trupul cu postul şi cu starea de toată noaptea la rugăciuni, aducând Stăpânului a toate rugăciuni cu multe lacrimi, pentru sine şi pentru toată lumea, îndeletnicindu-se cu toată mintea sa întru gândirea de Dumnezeu. Iar hrană avea puţină, în vremea cea obişnuită, din mâinile chelarului. Însă din ceea ce trimitea Dumnezeu prin creştini la mănăstirea fraţilor, adică aur şi argint, hrană şi vin, dintru acelea niciodată nu primea. Şi i s-a făcut lui, pentru cei ce iau milostenie, o vedenie într-acest fel:

Într-una din zile mai marele cetăţii a intrat în mănăstirea aceea ca să facă milostenie; şi le dădea tuturor câte un ban de argint. Deci a mers şi la acel sihastru închis, dându-i un galben, şi ruga pe bătrânul acela ca să-l ia. Iar bătrânul, ruşinându-se de acel cinstit bărbat, a luat galbenul şi l-a pus în buzunarul său. După aceea, noaptea, săvârşindu-şi rânduiala sa cea obişnuită, s-a culcat pe o rogojină, vrând să doarmă puţin; şi i s-a părut că se vedea stând împreună cu ceilalţi fraţi ai mănăstirii, într-un câmp larg şi tot câmpul acela era plin de spini.

Apoi venind un tânăr înfricoşat – care era îngerul Domnului –, silea pe toţi monahii mănăstirii, zicându-le: „Seceraţi aceşti spini". Apoi a mers şi la dânsul şi i-a zis: „Încinge-te şi seceră spinii". Iar închisul acela, nevrând, îngerul i-a zis: „Nu ai nici un răspuns, căci te-ai năimit ieri, împreună cu monahii ceilalţi care au luat de la acel om iubitor de Hristos câte un ban de argint; iar tu ai luat un galben şi

deci mai mult eşti dator să te osteneşti, secerând spini mai mulţi decât alţii, ca cel ce ai luat mai multă plată. Iar spinii aceştia pe care-i vezi, sunt faptele omului aceluia de la care aţi luat ieri milostenie; deci, apropie-te şi seceră împreună cu ceilalţi".

Iar după ce s-a deşteptat din somn pustnicul acela şi vedenia aceea socotind-o, s-a mâhnit; şi trimiţând, a chemat pe acela ce-i dăduse acea milostenie şi-l ruga să-şi ia galbenul său; iar iubitorul acela de Hristos nu voia să-l ia, ci zicea către pustnic: „Ţine-l la tine, părinte, sau dă-l cui vei dori". Atunci a zis stareţul: „Nu voiesc să secer spinii păcatelor străine, eu cel ce nu pot dezrădăcina mulţimea de spini a păcatelor mele". Şi, aruncând galbenul acela afară din chilia sa, a închis ferestruica. Iar bărbatul acela, înştiinţându-se din ce pricină i-a lepădat stareţul milostenia lui, a început a-şi îndrepta viaţa şi a face mai multă milostenie la săraci şi la lipsiţi, aducându-şi aminte de scriptura aceea, cum că, cu milostenia şi cu credinţa se curăţesc păcatele.

LUNA MARTIE

ZIUA A OPTA

CUVIOSUL TEOFILACT MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL NICOMIDIEI

În zilele tulburării Bisericii de eresul luptătorilor de icoane acest binecredincios bărbat, Teofilact, a mers din părţile Răsăritului la Constantinopol şi s-a împrietenit cu marele luminător al Bisericii, adică cu Sfântul Tarasie, care era încă mirean şi senator, şi mai întâi dregător al lucrurilor de taină întru împărăteştile palate. Iar după ce a murit împăratul Leon, luptătorul împotriva icoanelor (775-780), împărăţind Constantin, fiul său (780-797), împreună cu maica sa, Irina; şi patriarhul Pavel, cel numit milostiv, lăsând scaunul de a sa voie, a fost ridicat în locul lui la patriarhie Sfântul Tarasie, care adunând Sinodul al şaptelea a toată lumea (787), a anatematizat eresul iconoclast.

Atunci fericitul Teofilact, împreună cu Sfântul Mihail al Sinadelor, lăsând lumea, a primit viaţa monahicească şi a fost trimis de preasfinţitul Tarasie la o mănăstire care era zidită la gura Mării Euxinului (Marea Neagră). Acolo, nevoindu-se mult în ostenelile monahiceşti, a sporit în faptele bune şi a câştigat îndrăzneală către Dumnezeu în rugăciunile sale. Căci oarecând, la o vreme de seceriş, întâmplându-se zăduf mare şi din lipsa apei slăbind de sete, s-a rugat lui Dumnezeu şi, fiind acolo un vas de aramă gol, l-a făcut de a izvorât apă destulă spre trebuinţă; pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El şi ascultă rugăciunile lor. Deci a fost această minune asemenea cu aceea ce s-a făcut de demult în pustie când, poporului celui însetat al lui Israel, i-a scos Dumnezeu apă din piatră, şi cu alta asemenea, când Samson era aproape să moară de sete şi a izvorât apă vie dintr-un os uscat de falcă de măgar.

Cu această viaţă îmbunătăţită, strălucind ca o lumină de stele, prea sfinţitul Patriarh Tarasie a judecat ca acei cuvioşi părinţi să fie vrednici de rânduiala arhierească cea înaltă. Astfel, pe sfinţitul Mihail l-a trimis la Sinad, iar pe fericitul Teofilact l-a ales episcop în Nicomidia. Şi câtă sârguinţă a arătat Sfântul Teofilact în Nicomidia pentru turma cea cuvântătoare a lui Hristos şi câtă purtare de grijă avea pentru săraci, scăpătaţi şi văduve, au spus despre aceasta dumnezeieştile lăcaşuri zidite de dânsul, bolniţele şi casele de străini, precum şi milostenia cea nenumărată care se făcea de el în toate zilele. Căci singur slujea bolnavilor, orbilor, şchiopilor şi neputincioşilor; şi umblând pe la locuinţele săracilor şi pe uliţele cetăţii, purta un vas cu apă caldă şi, unde afla răniţi, îi spăla şi-i curăţa cu mâna sa, neîngreţoşându-se de loc.

După aceea, prea sfinţitul Tarasie mutându-se din viaţa aceasta şi primind după dânsul scaunul Bisericii Constantinopolului Nichifor cel preaînţelept, s-a ridicat iarăşi furtuna eresului luptării contra sfintelor icoane, care s-a scornit de urâtul de Dumnezeu împărat Leon Armeanul. Şi a adunat prea sfinţitul Patriarh Nichifor arhierei aleşi - pe Emilian al Cizicului, Eftimie al Sardicei, Iosif al Tesalonicului, Eudoxie al amoreilor, Mihail Sinadul şi pe acest fericit Teofilact, Episcopul Nicomidiei -, şi s-a dus cu dânşii la răucredinciosul împărat. Şi, învăţând mult din dumnezeieştile Scripturi, acei sfinţi părinţi sfătuiau pe împărat să nu facă tulburare Bisericii lui Hristos cu acel eres care s-a anatematizat de al şaptelea sinod a toată lumea. Dar n-au putut îndupleca pe nebunul împărat, cel umplut de veninul balaurului, care sufla asupra lor cu iuţime şi mânie.

După aceea, Sfinţii Părinţi tăcând, fericitul Teofilact a zis către împărat: „Ştiu că, nebăgând în seamă îndelunga răbdare a lui Dumnezeu şi neîngrijindu-te de mântuirea ta, te împotriveşti învăţăturilor celor vechi ale Sfinţilor Părinţi şi tulburi Biserica; dar va veni asupra ta o pierzare cumplită şi neaşteptată, o primejdie asemenea cu viforul şi nu vei afla pe acela care să te izbăvească dintr-însa".

Aceea auzind împăratul, s-a umplut de mai mare mânie şi, pe toţi izgonindu-i de la sine cu necinste, i-a osândit la surghiun în deosebite locuri, adică: Pe prea sfinţitul Patriarh Nichifor în insula Proconis, pe Sfântul Mihail, episcopul Sinadului, la Evdochiad, pe alţii pe aiurea, iar pe Sfântul Teofilact al Nicomidiei la cetatea Strovil, care este lângă mare, în Chivereoti. Şi acolo, mărturisitorul lui Hristos şi ajutătorul cel mare al dreptei credinţe, şi-a petrecut cealaltă vreme a vieţii sale în strâmtorare şi mare chinuire şi s-a mutat către Domnul.

Apoi a pierit şi împăratul Leon Armeanul, cu rea şi neaşteptată moarte, după proorocia sfântului. Căci în ziua Naşterii lui Hristos a fost tăiat cu săbiile de ostaşii săi în biserică, la vremea Utreniei. Iar după dânsul, sfârşindu-se împăraţii iconoclaşti - adică Mihail, care se numea Valvos, apoi şi Teofil, fiul lui Mihail -, împărăteasa Teodora împreună cu fiul său Mihail, care a fost al treilea cu acel nume, au luat sceptrul împărăţiei. Iar Sfântul Metodie fiind ridicat la patriarhie şi eresul cel fără de lege pierind cu totul, iar dreapta credinţă strălucind, cinstitul trup al Cuviosului Părintelui nostru Teofilact a fost adus în Nicomidia şi aşezat în biserica cea zidită de dânsul, spre apărarea cetăţii Nicomidia, întru cinstea şi slava lui Hristos, Dumnezeul nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC TEODORIT, PRESBITERUL ANTIOHIEI

În Antiohia Siriei era zidită o biserică sobornicească de marele împărat Constantin şi de Constanţiu, fiul lui, care era înfrumuseţată cu podoabe şi se numea de popor biserica de aur. Căci nu numai pe dinăuntru era împodobită cu zugrăveli de aur ce străluceau, dar şi pe dinafară tot acoperământul era aurit; şi vasele bisericeşti care erau fără număr, toate erau de aur şi de argint curat. Ba încă şi averi s-au dat bisericii de către împăraţi, spre hrana clerului care era acolo. În clerul acelei sobornicesti biserici era între presbiteri şi acest Sfânt Teodorit, fiindu-i încredinţată păzirea vaselor şi toată înfrumuseţarea şi bogăţia bisericească. Acela din tinereţe avea viaţă îmbunătăţită şi îşi păzea inima în dreapta credinţă, împlinind ceea ce se scrie: *Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturiseşte spre mântuire*. Şi plăcea lui Dumnezeu prin post, rugăciuni, milostenie, îngrijire de mântuirea sufletelor omeneşti şi prin slujirea cea neprihănită a preoţiei.

Iar după ce a murit împăratul Constanţiu, fiul lui Constantin (361), a venit după dânsul Iulian, călcătorul de lege (361-363). Acela, primind împărăţia, se arăta a fi creştin dreptcredincios; şi pe episcopii cei izgoniţi de împăratul Constanţiu pentru dreapta credinţă îi întorcea din surghiun. Iar după ce s-a întărit în împărăţie, s-a lepădat de Hristos înaintea tuturor, de Care de mult se lepădase în taină, dându-se diavolului şi meşteşugului vrăjitoresc. Şi a început a

prigoni Biserica lui Hristos, deşi nu pierdea pe tot poporul creştinesc, însă pe cei mai mari creştini scoţându-i din duhovnicească rânduială şi pe cei cu dregătorii din poporul mirenesc ucigându-i cu munci, lua de la creştini bisericile lui Dumnezeu, le prefăcea în capişti idoleşti şi jefuia toate podoabele şi averile bisericeşti. Căci ticălosul zicea: „Nu se cade creştinilor să aibă nici o bogăţie, deoarece Hristos al lor le porunceşte să fie săraci: *să nu aveţi aur, nici argint*".

Într-acea cumplită vreme s-a pustiit şi sobornicească biserică din Antiohia, care pentru frumuseţea ei se numea aurită; căci toate podoabele cele scumpe ale ei le-au luat la vistieriile împărăteşti şi averea bisericească au jefuit-o, pe clerici i-au izgonit şi pe Sfântul Teodorit l-au muncit. Iar pricina a fost astfel: Împăratul Iulian avea un unchi de un nume cu el, care era frate bun al maicii sale. Pe acela l-a pus voievod şi stăpân asupra părţilor Răsăritului. Iar acel Iulian, unchiul împăratului, a fost mai întâi creştin, dar vrând să fie plăcut nepotului său, adică împăratului Iulian, s-a lepădat de Hristos şi s-a închinat idolilor. Apoi s-a dus la Antiohia, mai înainte de a merge acolo împăratul, având împreună cu el şi pe alt dregător din cei împărăteşti, cu numele Felix, care era rânduit asupra vistieriilor împărăteşti.

Şi ştiind că este multă bogăţie în biserica cea sobornicească, a prins pe fericitul Teodorit presbiterul, păzitorul vaselor bisericeşti (ceilalţi clerici fugind toţi de frică şi ascunzându-se care pe unde putea), căci pe acesta se şi sârguiau să-l prindă, ca cel ce avea cămara bisericească în mâinile sale. Apoi luând cheile de la el şi legându-l tare, şi închizându-l în temniţă, a mers împreună cu Felix, vistiernicul împărătesc, şi cu multă putere de oaste înarmată, în biserica lui Dumnezeu, ca să-i ia podoaba (adică aurul şi argintul) şi lucrurile cele scumpe şi să le ducă în vistieriile împărăteşti. Deci, intrând în sfinţenia lui Dumnezeu, ca un hoţ şi tâlhar, o, cu câtă îndrăzneală mare şi neruşinare răpeau averea bisericească, făcând necinste sfinţeniei Domnului. Căci chiar lângă prestolul lui Dumnezeu, ticălosul acela a îndrăznit a-şi lăsa udul. Apoi scoţând vasele bisericeşti din altar, a şezut pe ele spre batjocoră, grăind vorbe de hulă asupra Domnului nostru Iisus Hristos.

Iar unul din cei ce erau acolo, cu numele Evzoe, îl sfătuia pe acel fără de ruşine să nu facă o necinste ca aceea sfinţeniei Domnului şi să nu hulească pe Hristos. Iar el, lovindu-l tare pe acela peste cap, zicea despre creştini, că Dumnezeu nu are nici o purtare de grijă pentru ei, ci sunt cu totul lipsiţi de harul Lui. Astfel acel necurat

voievod, jefuind biserica lui Dumnezeu, s-a întors ca să muncească pe Sfântul Teodorit, slujitorul lui Dumnezeu.

Deci, punându-l înaintea sa legat la judecata cea necurată, a zis către el: „Pentru ce, Teodorite, în vremea împăratului Constantin, ai stricat lăcaşurile zeilor celor vechi, ai împodobit mormintele morţilor şi ai poruncit să zidească biserici peste ele?" A răspuns sfântul: „Bisericile cele dumnezeieşti şi mormintele sfinţilor sunt zidite şi împodobite de la strămoşi, căci Dumnezeu a preamărit pe sfinţii Săi, fiindcă i-a aflat vrednici Lui. Iar de tine mă minunez, voievodule, cum din creştin te-ai făcut slujitor de idoli". Şi a poruncit ighemonul să-l bată peste obraz pe sfântul. Iar mucenicul a zis: „Greşeşti, Iuliane, numind dumnezei pe idolii cei de piatră şi de lemn".

Atunci a poruncit muncitorul să-l spânzure pe Sfântul Teodorit pe lemn şi cu unghii de fier să-l strujească peste tot trupul. Şi strujindu-l trei ceasuri, iar sângele curgând ca pâraiele, faţa lui strălucea de bucurie ca şi cum n-ar fi simţit nici o durere. Şi a zis către dânsul muncitorul: „Ticălosule, jertfeşte zeilor ca să te scutesc de datoria ta, căci ai cheltuit rău averea bisericească; iar de nu vei jertfi, cu moarte silnică îţi vei da sufletul". Răspuns-a sfântul: „Tu eşti ticălos, nelegiuitule, ca şi împăratul tău, căci aţi lăsat pe Hristos şi v-aţi lipit de antihrist şi sunteţi vrednici a fi arşi în focul cel veşnic! Iar eu nu sunt dator nimănui, decât numai Domnului meu Iisus Hristos ca să păzesc adevărata credinţă, până la cea mai de pe urmă răsuflare".

Apoi iarăşi i-a zis muncitorul: „Vei lua de la mine, Teodorite, cinste şi aur mult, numai leapădă-te de răstignirea acelui vrăjitor care zici că este Fiul lui Dumnezeu!" Răspuns-a sfântul mucenic: „Aurul tău să fie cu tine întru pierzare, iar eu nădăjduiesc spre Domnul meu, Cel ce dă robilor Săi cele nestricăcioase, în locul celor stricăcioase, şi pe cele cereşti în locul celor pământeşti". Atunci a poruncit muncitorul să ardă coastele mucenicului cu două făclii. Iar el, fiind ars, şi-a ridicat ochii spre cer rugându-se şi îndată amândoi slujitorii care îl ardeau au căzut la pământ ca morţi.

Iar Iulian şi cei ce erau împreună cu el porunciră cu sârguinţă să ridice pe slujitori de la pământ, zicându-le: „Pentru ce v-aţi lăsat de a arde pe acel necurat creştin şi la dormitare şi neîngrijire v-aţi dat?" Iar slujitorii, venindu-şi în fire, au răspuns muncitorului: „Tu eşti necurat şi orbit cu sufletul, căci nu vezi pe robul lui Dumnezeu apărat de îngerii cei dumnezeieşti! Căci iată patru îngeri vorbesc cu el, iar pe noi ne înfricoşează cu groază să nu ne atingem de sfântul lui trup.

Deci tu, hulitorule, nu bârfi, ci să ştii că mare este Dumnezeul creştinesc, iar acum şi noi credem în El".

Iar muncitorul, ruşinându-se, a poruncit să arunce pe acei slujitori în adâncul mării. Şi, ducându-i spre înecare, sfântul mucenic al lui Hristos a strigat către ei, zicând: „Mergeţi, fiii mei, în calea cea fericită cu pace, că după aceea şi eu vă voi urma şi mă voi bucura împreună cu voi întru bucuria cea veşnică, în Împărăţia cerurilor".

Şi sfârşindu-se slujitorii prin înecare, s-au învrednicit a lua cunună mucenicească de la Hristos Dumnezeu, în care au crezut. Iar pe Sfântul Mucenic Teodorit, îl silea acel voievod Iulian, strigând: „Jerfeşte zeilor". Iar sfântul umplându-se de proorocescul dar, i-a zis: „Tu, răucredinciosule şi prea ticălosule mai mult decât toţi oamenii, degrabă îţi vei rumega pe cele dinlăuntrul tău şi, după puţine zile, lepădându-ţi necuratul tău suflet, îl vei da focului veşnic; asemenea şi împăratul tău cel fără de lege, va pieri după tine, nu după multă vreme, în pământul Persiei. Căci cu nevăzută mână va fi ucis şi va fi aruncat în focul gheenei. Deci, să ştii cu dinadinsul, că scornirea lucrurilor voastre nu va spori, de vreme ce sfârşitul vostru este aproape şi pierzarea voastră nu întârzie".

Nişte cuvinte ca acestea ale sfântului nesuferind a le auzi, necuratul muncitor a poruncit să-i taie capul îndată. Şi mergea sfântul bucuros la moarte, rugându-se lui Dumnezeu pentru dânsul şi pentru toată lumea. Apoi, tăindu-i-se capul cu toporul, s-a sfârşit, iar sfântul lui trup îngropându-l credincioşii, au însemnat în inimile lor cuvintele lui prooroceşti, care le-a zis în vremea chinuirii sale către muncitorul său, şi au aşteptat împlinirea acestora; care lucru s-a şi făcut, căci amândoi Iulian, unchiul şi nepotul, degrabă au pierit cu sunet. Pentru că acel Iulian, unchiul împăratului şi voievodul părţilor Răsăritului, care a ucis pe Sfântul Teodorit, a început a boli dintr-acel ceas în care a necinstit prestolul lui Dumnezeu şi a şezut pe sfintele vase, batjocorind sfinţenia şi hulind pe Hristos. Căci au început a se naşte viermi în părţile cele ascunse ale lui şi din zi în zi i se înmulţea durerea, muşcându-l pe el de jos viermii. Deci multă silinţă aveau doctorii cei prea iscusiţi pentru dânsul ca să-l tămăduiască pe el, dar nimic n-au folosit, ci mai vârtos din ceas în ceas mai amar i se făcea lui, că se înmulţiseră foarte viermii, şi-i mâncau trupul lui, atingându-se de dânsul răsplătitoarea mână a lui Dumnezeu. Şi s-au împlinit cuvintele sfântului zise către muncitor, cum că îţi vei rumega pe cele dinlăuntru ale sale. Căci, astupându-se părţile cele de ieşit afară ale aceluia, gura lui cea de Dumnezeu hulitoare i s-a făcut lui

necurat loc de ieşit afară. Şi astfel fiind mâncat de viermi, rău şi-a lepădat ticălosul său suflet.

Încă şi prietenul său, Felix, cel mai mare peste vistieriile împărăteşti, n-a scăpat de grabnica pedeapsă a lui Dumnezeu. Căci cele dinlăuntru ale lui s-au vătămat cu răsplătirea lui Dumnezeu şi curgea sângele lui din gura sa hulitoare ca un izvor ziua şi noaptea şi în puţine zile a murit, dând gheenei sufletul său cel ticălos.

Despre aceasta înştiinţându-se răucredinciosul împărat Iulian, fiindcă mersese în Antiohia, s-a îndoit şi n-a îndrăznit să facă necinste moaştelor Sfântului Mucenic Vavila, care se aflau în Dafnele lui Apolon; ci a poruncit ca să le ia de acolo creştinii, precum se scrie despre aceea în viaţa acelui sfânt, în ziua a patra a lunii septembrie. După aceea Iulian, ducându-se la război împotriva perşilor, a pierit acolo, precum mai înainte a zis Sfântul Mucenic al lui Hristos, Teodorit, a cărui împlinire a proorociei văzând-o creştinii, preamăreau pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, Cel slăvit în veci cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL PAVEL MĂRTURISITORUL

Sfântul Pavel Mărturisitorul era din Plusiada şi a trăit pe vremea împăraţilor luptători împotriva sfintelor icoane. Şi văzând pe cei ce se năpusteau fără de judecată împotriva Bisericii, răsturnând toată temelia cea dreaptă a aşezămintelor sfinte şi ştergând toate chipurile sfintelor icoane, şi nimicind toată bunăcuviinţa sfintelor biserici, îi împungea cu cuvintele dumnezeieşti, întocmai ca şi cu nişte săgeţi, înţelegând să pătimească orice fel de asupriri şi de surghiunuri pentru icoane.

Deci bine şi cu bărbăţie nevoindu-se, cu pace şi-a dat duhul în mâinile lui Dumnezeu.

LUNA MARTIE
ZIUA A NOUA

SFINŢII PATRUZECI DE MUCENICI DIN SEVASTIA ARMENIEI

Pe vremea împărăţiei necredinciosului împărat Liciniu (308-324), fiind mare prigoană împotriva creştinilor şi toţi credincioşii fiind siliţi spre jertfirea idolilor, era în Sevastia, cetatea Armeniei, un voievod cu oaste, anume Agricolae, pierzător, sălbatic şi isteţ spre slujba idolească. Într-acel timp li se poruncea şi creştinilor, care se aflau în cetele ostăşeşti, să aducă jertfă diavolilor. Şi erau în ceata lui Agricolae, în părţile Capadociei, nişte ostaşi, patruzeci la număr, care slujeau într-o dregătorie ostăşească asemenea şi aveau dreapta credinţă în Hristos Dumnezeu, fiind bărbaţi prea tari şi nebiruiţi în războaie. Dintre aceştia în dumnezeieştile Scripturi erau foarte iscusiţi Chirion, Candid şi Domnos.

Despre ei şi despre tovarăşii lor înştiinţându-se voievodul că sunt creştini, i-a prins şi i-a silit spre închinarea la idoli. Şi zicea către dânşii voievodul astfel: „Precum în războaie aţi fost cu un suflet şi cu un cuget şi v-aţi arătat vitejia voastră, tot aşa şi acum, cu un cuget şi un suflet, să arătaţi supunerea voastră la împărăteştile legi şi să jertfiţi zeilor de voie, mai înainte până a nu vă sili cu muncile".

La aceste cuvinte sfinţii ostaşi, răspunzând tiranului, au zis: „Dacă pentru împăratul cel pământesc ne-am luptat în războaie şi am biruit pe vrăjmaşi, precum singur mărturiseşti, ticălosule, cu atât mai vârtos ne vom nevoi pentru Împăratul cel fără de moarte şi vom birui a ta răutate şi al tău vicleşug". Atunci a zis voievodul Agricolae: „Una din două stă înaintea voastră: ori zeilor să aduceţi jertfă şi să luaţi mai mari daruri, ori, nesupunându-vă, să fiţi necinstiţi şi izgoniţi din dregătoria ostăşească. Gândiţi-vă şi alegeţi ceea ce vi se pare

vouă că este mai de folos". Sfinţii ostaşi au zis: „Despre ceea ce ne este nouă de folos, se îngrijeşte Domnul". Zis-a voievodul: „Nu grăiţi multe, ci, lăsând vorbele cele mincinoase, pregătiţi-vă să jertfiţi de dimineaţă zeilor". Acestea zicându-le Agricolae, a poruncit să-i ducă în temniţă, unde, intrând sfinţii, şi-au plecat genunchii la rugăciune şi ziceau către Dumnezeu: „Scoate-ne pe noi, Doamne, din ispită şi din smintelile celor ce lucrează fărădelegea".

Iar după ce a înserat, au început a cânta psalmul acesta: *Cel ce locuieşte în ajutorul Celui Preaînalt, întru acoperământul Dumnezeului cerului se va sălăşlui* – zicând şi cealaltă parte a psalmului, până la sfârşit. Iar după cântare se rugau şi iarăşi cântau după rugăciune. Deci astfel au petrecut fără somn, până la miezul nopţii.

Iar întru cântare începea stihurile Sfântul Chirion, iar Sfinţii Candid şi Domnos, împreună cu ceilalţi, cântând după Chirion, repetau acele stihuri. Iar la miezul nopţii li s-a arătat Domnul, zicându-le: „Bun este începutul nevoinţei voastre, dar *cel ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui*". Acel glas al Domnului toţi l-au auzit şi s-au înspăimântat, apoi s-au bucurat şi n-au dormit până a doua zi. Iar Agricolae voievodul adunând prietenii şi sfetnicii săi, le-a poruncit să aducă din temniţă înaintea sa pe sfinţii patruzeci de ostaşi, către care a zis: „Acestea ce voi zice către voi, nu cu înşelăciune, nici cu vicleşug le voi zice, ci însuşi adevărul voi grăi. Câţi ostaşi are împăratul nostru, nu sunt asemenea vouă întru nimic, nici întru înţelepciune, nici întru tărie, nici întru frumuseţe, nici aşa de iubiţi nu-mi sunt mie ca voi. Aşadar, a mea dragoste să nu voiţi a o întoarce spre ură, că în a voastră putere stă ca ori dragostea mea, ori ura să le aveţi".

A răspuns Sfântul Candid: „Numele tău, Agricolae, se potriveşte cu obiceiul, pentru că eşti înşelător şi sălbatic". Zis-a voievodul: „Au nu v-am spus că întru a voastră stăpânire este ori spre dragoste către voi, ori spre ură să mă porniţi?" Iar Sfântul Candid a zis: „De vreme ce, precum singur grăieşti, este întru a noastră stăpânire, de aceea vrem ca spre ură către noi să te pornim. Că şi noi te urâm pe tine şi numai de la Dumnezeul nostru căutăm milă şi dragoste. Tu, cel sălbatic şi fără de omenie, vrăjmaşule al Dumnezeului nostru, să nu ne iubeşti pe noi, fiind în fărădelege şi zavistnic şi cuprins de întunericul rătăcirii, iar numele tău cel sălbatic fiind asemenea cu obiceiurile cele de fiară".

De aceste cuvinte ale sfântului minunându-se voievodul şi scrâşnind din dinţi ca un leu, a poruncit să-i arunce pe sfinţi în legături şi în temniţă. Iar Sfântul Chirion a zis către dânsul: „Nu ai

de la împăratul stăpânire ca să ne munceşti, ci numai ca să ne întrebi". Şi temându-se, voievodul a poruncit ca, lăsându-i liberi, să-i bage în temniţă şi să nu-i pună în legături; însă a poruncit străjerului temniţei ca să-i păzească cu grijă, căci aştepta venirea voievodului Lisie.

Deci, şezând sfinţii în temniţă, în toate zilele şi nopţile învăţau de la Sfântul Chirion, pentru că le zicea: „Cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu ni s-a întâmplat aceasta, o, fraţilor, căci ne-am întovărăşit întru cea vremelnică oaste. Pentru aceasta să ne sârguim a nu ne despărţi în veci. Ci, precum am vieţuit cu un suflet şi cu un cuget, astfel şi mucenicia s-o săvârşim împreună şi, precum am plăcut împăratului celui muritor, astfel şi Celui fără de moarte, Împăratului Hristos Dumnezeu, să ne sârguim a fi plăcuţi".

După ce au trecut şapte zile, sfinţii fiind încă ţinuţi în temniţă, Lisie voievodul a venit în ţările acelea şi în cetatea Sevastiei. Apoi, şezând la judecată împreună cu voievodul Agricolae, în ziua a opta a poruncit să-i aducă pe sfinţii patruzeci de ostaşi. Sfinţii mergând la judecata cea nedreaptă, Chirion fericitul îi sfătuia astfel pe fraţii săi: „Fraţilor, să nu ne temem. Au doar nu ne ajută Dumnezeu în războaie, când Îl chemăm pe El şi biruim pe vrăjmaşi? Aduceţi-vă aminte când am fost într-un război mare oarecând şi toate cetele noastre s-au pus pe fugă, iar noi singuri, numai patruzeci, am rămas în mijlocul vrăjmaşilor şi ne-am rugat lui Dumnezeu cu lacrimi şi, cu ajutorul Lui, pe unii i-am ucis, iar pe alţii, rănindu-i, i-am izgonit. Şi întru atâta mulţime de potrivnici şi într-un atât de mare război, nici unul din noi n-a fost rănit. Iar acum numai trei s-au sculat asupra noastră: satana şi voievozii Lisie şi Agricolae. Mai bine-zis, numai vrăjmaşul cel nevăzut ridică război asupra noastră. Oare unul singur va putea să biruiască patruzeci? Să nu fie.

Deci se cuvine nouă acum să facem ceea ce făceam totdeauna, adică să alergăm la Dumnezeu cu fierbinte rugăciune. Iar El ajutându-ne, nici legăturile, nici muncile nu ne vor vătăma pe noi. Oare nu totdeauna o rânduială ca aceasta păzeam, ca atunci când intram în război, să cântăm acest psalm: *Dumnezeule, întru numele Tău mântuieşte-mă şi întru puterea Ta mă judecă! Dumnezeule, auzi rugăciunea mea, ia în urechi graiul gurii mele*. Şi acum acelaşi lucru să facem, că ne va auzi Dumnezeu şi ne va ajuta!"

Şi au cântat sfinţii psalmul acela, până ce au fost duşi la judecată. Iar la priveliştea aceea se adunase tot poporul cetăţii. Şi când au stat înaintea lui Lisie şi a lui Agricolae, Lisie voievodul căutând spre dânşii, a zis: „Mai mari dregătorii socotesc că poftesc

bărbaţii aceştia". Şi a zis către sfinţi: „Vrednicii mai mari şi mai multe daruri decât alţii veţi lua de la mine, numai de vă veţi supune legilor împărăteşti, ca să aduceţi jertfă zeilor. Vi se dă voie de alegere ca, ori închinându-vă zeilor, să luaţi mai mari daruri şi cinstiri, ori, de vă veţi lepăda a face aceasta, îndată vă veţi lipsi de dregătoria ostăşească şi la munci veţi fi daţi".

Răspuns-a Sfântul Candid: „Nu numai cinstea ostăşească, ci şi trupurile noastre să se ia de la noi, că nimic mai scump nu este nouă, nimic mai cinstit, decât Hristos, Dumnezeul nostru". Atunci a poruncit voievodul ca să bată cu pietre pe sfinţi peste gură. Iar Sfântul Candid a zis: „O, boierule al întunericului şi învăţătorule a toată fărădelegea, începe să faci acestea şi vei vedea răsplătirea".

Iar voievodul, scrâşnind din dinţi, a zis către slugi: „O, răi slujitori! Pentru ce nu faceţi mai degrabă cele ce se porunceşte vouă?" Iar slujitorii idoleşti, luând pietre, când voiau să arunce asupra sfinţilor, ei aruncau unul asupra altuia şi unii pe alţii se ucideau. Iar sfinţii mucenici, văzând aceea, se întăreau întru Domnul şi se făceau mai cu îndrăzneală.

Atunci voievodul, pornindu-se spre mânie, a apucat o piatră şi a aruncat asupra unuia din sfinţi; iar piatra aceea a lovit pe voievod în obraz şi i-a sfărâmat gura. Atunci Sfântul Chirion a zis: *Cei ce se luptă cu noi au slăbit şi au căzut. Cu adevărat sabia lor a intrat în inimile lor şi arcurile lor se vor sfărâma.*

Voievodul a zis: „Aşa mă jur pe zei, cum că o vrăjitorie s-a arătat întru dânşii". Iar Sfântul Domnos a zis: „Astfel mă jur pe Hristos, cum că Dumnezeu a biruit, făcând ca feţele voastre cele fără de ruşine, care grăiau asupra Fiului Său nedreptate, să le acopere de ruşine. Au nu te ruşinezi, nebunule şi diavole, plin de întunericul cel mai de jos. Străinule de tot adevărul, semănătorule de sminteli, Agricolae, tu eşti cap al diavolului, iar boierul cel dimpreună cu tine este coadă a mâniei şi amândoi sunteţi slugi ale satanei. Dacă la începutul muncilor ce ni le-aţi adus nu v-aţi încredinţat de puterea lui Dumnezeu care este cu noi, apoi începeţi alte munci".

Slujitorii tiranului au zis către sfinţi: „O, cei mai fără de minte vrăjmaşi ai zeilor noştri şi străini de mila lor, pentru ce nu le aduceţi jertfe?" Sfântul Chirion răspunse: „Noi cinstim pe Unul Dumnezeu, pe Iisus Hristos, Fiul Său şi pe Sfântul Duh, şi ne sârguim a săvârşi cu îndrăzneală alergarea nevoinţei noastre, ca, după ce vom birui înşelăciunea voastră, să primim cununile vieţii celei fără de moarte".

Apoi voievodul a poruncit să-i ducă iarăşi în temniţă ca să se gândească ce le va mai face. Deci, fiind închişi sfinţii în temniţă, au

început a cânta: *Către Tine, Cel ce locuieşti în cer, am ridicat ochii noştri şi, precum sunt ochii slugilor în mâinile stăpânilor lor, aşa şi ochii noştri sunt către Domnul, Dumnezeul nostru, până ce se va milostivi spre noi*. Iar după rugăciune, în ceasul al şaselea din noapte, s-a auzit către dânşii glasul Domnului, Care li s-a arătat, zicându-le: „*Cel ce crede în Mine, de va şi muri, viu va fi*. Îndrăzniţi şi nu vă temeţi de muncile cele de puţină vreme, că degrabă vor trece; răbdaţi puţin, pătimiţi după lege ca să primiţi cununi".

Cu o mângâiere ca aceasta de la Domnul nostru Iisus Hristos fiind întăriţi sfinţii, au petrecut acea noapte veselindu-se cu duhul. Iar după ce s-a făcut ziuă, din porunca tiranului au fost aduşi din temniţă înaintea lui. Şi ei au grăit către acei necuraţi judecători: „Fă-ne orice voieşti, că noi suntem creştini şi nu voim să ne închinăm idolilor". Sfinţii, grăind acestea, au văzut pe diavolul lângă Agricolae, ţinând în dreapta o sabie, iar în stânga un şarpe şi îi grăia la ureche: „Al meu eşti, îmbărbătează-te".

Atunci voievodul, împreună cu Lisie, au poruncit ca pe toţi sfinţii patruzeci de mucenici să-i ducă legaţi la iezer; că era un iezer lângă cetatea Sevastiei, care avea apă multă. Şi atunci era iarnă, fiind un ger cumplit şi vânt mare. Şi i-au dus acolo şi le-au poruncit să se dezbrace şi să intre înăuntru în apa cea îngheţată. Iar sfinţii mucenici grăiau unul către altul: „Nu de haine ne dezbrăcăm, ci pe omul cel vechi îl lepădăm; aspră este iarna, dar dulce este Raiul; plin de durere este gerul, dar plăcută este desfătarea. Pentru Raiul pe care l-am pierdut, să nu mai răbdăm astăzi pe noi haina cea stricăcioasă. Să defăimăm gheaţa care ne topeşte şi să urâm trupul.

Să socotim chinurile ca pe nişte desfătări şi să alergăm spre lacul cel îngheţat întocmai ca spre o apă plăcută. Să nu ne înfricoşăm de vremea aceasta de iarnă, ca să fugim de înfricoşătorul foc al gheenei. Să ardă piciorul, ca să dănţuiască în veci; iar mâna să se rupă, ca să se înalţe către Domnul. Să nu ne fie milă de firea cea muritoare, ci să alegem mai bine moartea ca să ne încununăm cu cununi de biruinţă de la Hristos, Dumnezeul şi Mântuitorul sufletelor noastre".

Deci i-au băgat dezbrăcaţi în mijlocul iezerului, pe când se pleca ziua spre seară; şi împrejur au pus ostaşi şi pe străjerul temniţei, ca să străjuiască pe mucenici. Şi era în marginea iezerului o baie, făcută înadins pentru ca dacă vreunul din mucenici, slăbind de ger, ar voi a se pleca la închinarea la idoli, să iasă din apă şi să se încălzească într-acea baie caldă.

Şi sosind ceasul întâi din noapte şi gerul întărindu-se mai cumplit, trupurile sfinţilor îngheţau de ger. Atunci unul dintr-înşii,

neputând să rabde, s-a despărţit din acea sfântă ceată şi a alergat la baie. Dar când şi-a atins piciorul de pragul băii, abia simţind căldura, îndată a căzut mort. Iar sfinţii, dacă au văzut pe acel fugar plecând de la dânşii, au strigat către Dumnezeu într-un glas: *„Au doară în râuri Te vei mânia, Doamne? Au doar în râuri este mânia Ta, sau în mare pornirea Ta?* Pentru că cel ce a căzut de la noi ca apa s-a vărsat şi toate oasele i s-au risipit, iar noi nu ne vom depărta de la Tine, căci ne vei învia şi numele Tău vom chema, căci pe Tine Te laudă toată făptura, balaurii şi toate adâncurile, focul, grindina, zăpada, gheaţa şi duhul cel de vifor; Cel ce umbli pe mare ca pe uscat şi valurile cele sălbatice le alini, prin ameninţarea mâinii Tale, şi acum Acelaşi eşti, Doamne.

Cel ce ai ascultat rugăciunile lui Iacob, când fugea de certarea lui Isav, fratele său; Cel ce ai ajutat lui Iosif şi l-ai izbăvit din primejdie; Cel ce ai auzit pe Moise care a dat semne şi minuni în Egipt împotriva lui Faraon şi a poporului său şi a despărţit marea şi pe poporul Tău l-a scos în pustie; Cel ce ai ascultat pe Sfinţii Tăi Apostoli, ascultă-ne şi pe noi, Doamne, ca să nu ne înece viforul apei, nici să ne înghită adâncul, că am sărăcit foarte. Ajută-ne, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, că am stat în adâncul apei şi ni s-au udat picioarele noastre întru sângele nostru; uşurează-ne de sarcină şi alinează iuţimea văzduhului, Doamne, Dumnezeul nostru, că spre Tine nădăjduim, ca să nu ne ruşinăm şi să cunoască toţi că ne-am mântuit, strigând către Tine".

Iar în ceasul al treilea din noapte i-a strălucit o lumină ca soarele, atât de caldă, ca în vremea secerişului şi a izgonit gerul, iar gheaţa a topit-o şi a încălzit apa. Iar ostaşii cei ce străjuiau se cuprinseseră de somn, şi numai străjerul temniţei nu dormea. El, auzind pe sfinţi rugându-se lui Dumnezeu, cugeta în sine cum cel ce scăpase la baie s-a topit îndată ca ceara de căldură, iar ceilalţi, petrecând în ger atât de mare, sunt încă vii.

Şi, căutând către dânşii, a văzut o lumină strălucindu-i; şi, ridicând ochii în sus, voia să vadă de unde vine spre dânşii acea lumină. Atunci a văzut pogorându-se din cer, spre capetele sfinţilor, nişte cununi prealuminoase, treizeci şi nouă la număr; şi cugeta, zicând în sine: „Au nu sunt patruzeci de oameni care pătimesc? Pentru ce nu este cununa a patruzecea, ci numai treizeci şi nouă?"

Şi înţelegând că acela care a fugit la baie este lepădat din ceata sfinţilor şi pentru aceasta cununile nu sunt în număr deplin de patruzeci, a deşteptat pe străjeri şi, dezbrăcându-se de hainele sale, a sărit în iezer, înaintea ochilor acelora, strigând şi zicând cu mare

glas: „Şi eu sunt creştin!" Apoi, stând în mijlocul sfinţilor mucenici, a zis: „Doamne, Dumnezeule, cred în Tine, precum şi aceştia au crezut, numără-mă în ceata lor şi mă învredniceşte să pătimesc pentru Tine, împreună cu aceşti robi ai Tăi, ca făcându-mă iscusit, să mă găsesc vrednic de Tine!" Şi s-a făcut desăvârşit numărul de patruzeci al sfinţilor mucenici, căci străjerul temniţei a împlinit locul celui căzut. Iar numele lui era Aglaie.

Astfel, împlinindu-se numărul cetei mucenicilor, diavolul, văzându-se biruit şi ruşinat, s-a prefăcut în asemănare de om şi, tânguindu-se, striga în auzul tuturor: „Vai mie, sunt biruit de bărbaţii aceştia şi acum sunt la toţi de râs şi de ocară, că n-am avut prieteni şi slugi de un suflet ca să nu fi fost biruit! Deci ce îmi rămâne mai mult, decât numai să întorc inima boierilor mei şi să ardă trupurile sfinţilor şi să le arunce în râu, ca nici moaştele lor să nu rămână?"

Iar Sfântul Chirion a strigat, zicând: „*Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Tu eşti Dumnezeu, Care faci minuni!* Căci pe cel ce era asupra noastră, ca pe noi l-ai făcut, Stăpâne, şi micşorarea zecimii a patra ai împlinit-o, iar pe satana l-ai ruşinat". Deci au început cu toţii a cânta psalmul acesta: *Mântuieşte-mă, Doamne, că a lipsit cel cuvios*.

Iar a doua zi au mers necuraţii tirani la iezer şi, văzând pe sfinţii mucenici în apă fiind vii, neîngheţaţi de frig şi de ger, s-au mirat şi meşteşug vrăjitoresc îl socoteau pe acela, deoarece şi apa în iezer o simţeau că este caldă. După aceea, văzând şi pe străjerul temniţei stând în apă între mucenici, mai mult s-au mirat şi au întrebat despre dânsul pe ostaşi: „Din ce pricină a făcut aşa?" Iar ostaşii au răspuns: „Noi am fost cuprinşi de somn greu, iar el, toată noaptea nedormind, fără de veste ne-a deşteptat şi am văzut o lumină mare, unde stăteau mucenicii; iar el, degrabă dezbrăcându-se şi aruncându-şi hainele sale, a sărit la dânşii, strigând aşa: «Şi eu sunt creştin!»"

Atunci tiranii, umplându-se de mânie, au poruncit ca, legându-i, să-i tragă la mal; şi, ducându-i de acolo la locul cel de muncă, au hotărât să li se sfărâme gleznele cu ciocane. Şi făcându-se acea cumplită muncă, binecredincioasa maică a unuia mai tânăr cu anii, anume Meliton, dintre sfinţii mucenici care pătimeau, venind acolo, îi întărea cu cuvinte de îmbărbătare pe sfinţi, spre vitejeasca răbdare. Căci, temându-se ca nu cumva fiul ei, ca un tânăr ce era, să se înfricoşeze şi să slăbească în munci, cu dinadinsul spre dânsul întinzându-şi mâinile, îl învăţa grăind: „Fiul meu cel preadulce, mai

rabdă încă puţin ca să fii desăvârşit. Nu te teme, fiule. Iată Hristos stă înainte, ajutându-ţi!"

Iar sfinţii mucenici, fiind sfărâmaţi şi acum sufletele lor dându-le Domnului, grăiau: *Sufletul nostru ca o pasăre s-a izbăvit din cursa vânătorilor; cursa s-a sfărâmat şi noi ne-am izbăvit. Ajutorul nostru este întru numele Domnului, Cel ce a făcut cerul şi pământul!* Şi zicând toţi "Amin", şi-au dat lui Dumnezeu sfintele lor suflete. Iar Sfântul Meliton, fiul acela care era îndemnat de maică-sa, încă mai răsufla.

Deci tiranii au poruncit slujitorilor ca, punând în care trupurile sfinţilor, să le ducă spre ardere; iar pe tânărul acela l-au lăsat abia răsuflând, având nădejde că va fi încă viu. Însă maică-sa, văzând pe fiul ei singur, lăsându-şi slăbiciunea femeiască şi având tărie bărbătească, a luat pe fiul său pe umeri şi fără de temere mergea după car. Iar Mucenicul Meliton, care era dus de maica sa, bucurându-se, şi-a dat sufletul său în braţele lui Hristos. Iar maica sa, ajungând carele, a pus trupul fiului său mort peste trupurile sfinţilor.

Iar după ce i-au dus la locul cel de ardere, aproape fiind de râu, ostaşii au adus o mulţime de vreascuri şi de lemne şi au făcut un stog foarte mare şi, punând pe dânsele muceniceştile trupuri, le-au aprins. Iar după ce a ars stogul acela, au rămas oasele sfinţilor. Şi au zis între dânşii tiranii: „De vom lăsa aşa oasele acestea, le vor lua creştinii şi vor umple toată lumea cu dânsele, împărţindu-le spre pomenirea lor. Deci să le aruncăm în râu ca nici praful lor să nu rămână!" Atunci au aruncat rămăşiţele de la moaştele sfinţilor în râu, spre pierderea desăvârşită a pomenirii mucenicilor.

Iar Domnul, Cel ce păzeşte toate oasele plăcuţilor Săi, n-a lăsat să piară în apă nici o părticică din ele, ci pe toate le-a păzit întregi, căci după trei zile sfinţii s-au arătat fericitului Petru, episcopul acelei cetăţi, zicându-i: „Vino noaptea şi ne scoate pe noi din râu!" Iar el, luând clerul său şi bărbaţi cucernici, a mers la malul râului, noaptea fiind foarte întunecoasă. Şi iată că deodată s-au luminat oasele sfinţilor în apă ca stelele; şi oriunde se afla cea mai mică părticică, locul acela strălucea ca de o lumină. Deci, adunând episcopul din apă toate oasele sfinţilor, până la unul, le-a pus într-un loc cinstit.

Astfel, cei ce au pătimit pentru Hristos şi s-au încununat de El, ca nişte lumini strălucesc în lume. Ei în Dumnezeu au crezut şi pe Hristos L-au mărturisit, iar de Duhul Sfânt nu s-au lepădat şi s-au preamărit de către Preasfânta şi Făcătoarea de viaţă Treime, lăsând pomenirea vieţii lor, spre mântuirea tuturor celor ce cred în Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh.

Iar numele acestor patruzeci de Sfinţi Mucenici sunt acestea: „Chirion, Candid, Domnos, Isihie, Ieraclie, Smaragd, Evnichie, Valent, Vivian, Claudie, Prisc, Teodul, Eutihie, Ioan, Xantie, Ilian, Sisinie, Anghie, Aetie, Flavie, Acachie, Ecdit, Lisimah, Alexandru, Ilie, Gorgonie, Teofil, Dometian, Gaie, Leontie, Atanasie, Chiril, Sacherdon, Nicolae, Valerie, Filoctimon, Severian, Hudion, Meliton şi Aglaie".

Sfinţii patruzeci de Mucenici au fost prinşi şi au pătimit pentru Hristos, mai înainte de patru calende ale lui martie, adică în douăzeci şi şase zile ale lunii februarie. Şi şi-au dat sufletele lor Domnului în ziua a noua a lunii martie, stăpânind Liciniu în Răsărit, iar mai ales împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea ca şi Tatălui şi Sfântului Duh, în veci. Amin.

LUNA MARTIE

ZIUA A ZECEA

SFINŢII MUCENICI CODRAT, CIPRIAN, DIONISIE, ANECT, PAVEL, CRESCENT ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

Pe vremea lui Deciu (249-251) şi a lui Valerian (253-259) s-a născut Sfântul Mucenic Codrat şi a fost crescut astfel: Fiind prigonire mare asupra creştinilor de la împăraţii şi domnii cei păgâneşti şi în multe feluri mărturisitorii lui Hristos fiind munciţi şi ucişi cumplit, mulţi din cei credincioşi, temându-se de muncile cele nesuferite, părăseau cetăţile, casele şi averile lor şi se ascundeau prin pustietăţi, prin munţi şi în prăpăstiile pământului. Căci voiau a se sălăşlui mai bine cu fiarele, decât cu necuraţii închinători de idoli, ca doar ar putea să-şi păzească acolo fără de prihană sfânta lor credinţă, întru Hristos Domnul.

Într-acele cumplite vremi o femeie binecredincioasă, anume Rufina, din cetatea Corintului, a fugit pentru frica ce avea de acei muncitori şi se ascundea, rătăcind prin locuri neumblate. Şi, fiind îngreunată când a fugit din cetate, i s-au împlinit zilele şi a născut prunc de parte bărbătească, chiar acolo în pustie. Iar după naştere, mai trăind ea puţine zile, s-a sfârşit. Însă Dumnezeu, Care dă hrană la tot trupul, Care deschide mâna Sa şi satură pe tot cel viu de bunăvoie, n-a trecut cu vederea pe acel prunc care rămăsese orfan din scutece. Ci El i S-a făcut tată şi maică, păzitor şi hrănitor; căci a poruncit norilor Săi de sus, iar aceia, pogorându-se din înălţime şi plecându-se jos, revărsau rouă dulce în gura pruncuşorului; şi astfel ca şi cu nişte lapte sau miere îl hrăneau, până ce singur a putut a se hrăni cu verdeţurile pustiei.

Şi vieţuia copilul în pustie ca Sfântul Ioan Botezătorul, păzit de Dumnezeu, povăţuit de Sfântul Duh şi înţelepţit spre dumnezeiasca

vedenie. Deci, el fiind copil, l-au găsit nişte oameni credincioşi şi l-au dus în cetate, unde, învăţând citirea cărţilor şi meşteşugul doctoriei, tămăduia toate bolile; dar nu atât cu meşteşugul pământesc al doctoriei, cât cu darul cel dat lui de sus. Însă mai pe urmă a plecat de la petrecerea cea împreună cu oamenii şi de la gâlcevi, ca unul ce din pruncie se deprinsese la liniştea pustiei. Deci cei mai mulţi ani i-a petrecut în munţi şi pustietăţi, iubind singurătatea şi îndeletnicindu-se în gândirea de Dumnezeu, deşi venea în cetate câteodată pentru trebuinţele omeneşti. Căci cu doctorie vindeca bolile cele trupeşti, iar cu cuvântul lui Dumnezeu tămăduia neputinţele cele sufleteşti, făcându-se la toţi de trebuinţă şi de folos.

Însă, nezăbovind mult în cetate, iarăşi venea în singurătatea pustiei cea iubită lui, în care a stat până la bătrâneţe. Iar cei ce întru Hristos aveau dragoste către el, mergeau la el în pustie, dorind a se îndulci de vederea feţei lui cea cu sfântă cuviinţă şi a se folosi de auzirea cuvintelor lui cele de Dumnezeu insuflate. Unul ca acesta era Ciprian şi, împreună cu el, Dionisie, Anect, Pavel şi Crescent, care au şi pătimit împreună cu dânsul pentru Hristos Domnul. Iar pătimirea lor a fost astfel:

De la Deciu, păgânul împărat al Romei, a mers în Corint un ighemon, Iason, ca să muncească şi să ucidă pe creştini. Acela, prinzându-i, îi arunca în temniţă. Într-acea vreme a fost prins şi Sfântul Codrat, împreună cu fericiţii prietenii săi: Ciprian, Dionisie, Anect, Pavel şi Crescent; şi au fost aruncaţi în temniţă, cu ceilalţi creştini care erau în legături.

Iar după câteva zile ighemonul Iason, şezând la păgânească judecată, a scos pe creştini din temniţă şi i-a pus înaintea sa la întrebare. Iar între ei mai bătrân era Sfântul Codrat, mergând ca un voievod înaintea cetei alese a lui Hristos şi îndrăznind fără de frică a răspunde pentru toţi către muncitorul. Deci muncitorul a început a grăi către sfântul astfel: „Codrate, ce lucru te-a înnebunit, de socoteşti a te da de voia ta la atât de cumplite munci? Sau spre ce nădăjduieşti fără de nici o frică, alegând temniţa şi legăturile şi să te lipseşti de patrie şi de prieteni? Pentru ce nu te supui mai bine legilor celor împărăteşti, închinându-te zeilor şi nu-ţi alegi a fi fericit împreună cu noi şi a te desfăta într-această viaţă?"

Sfântul Codrat a răspuns: „Nimeni, având înţelegere firească, nu se va lepăda de această viaţă dulce, dar de vreme ce pe aceasta a dăruit-o Dumnezeu, de aceea este trebuinţă ca mai mult să iubim pe Dătătorul ei; şi pentru darul cel atât de mare să mulţumim prin laude şi prin viaţă îmbunătăţită Dătătorului de daruri; iar slava Lui s-o lăţim

pretutindeni prin pătimirea noastră. Pentru că nu este de nici o trebuinţă să iubim atât de mult această viaţă scurtă, încât, temându-ne de lipsirea ei, să dăm idolilor cinstea cea cuvenită lui Dumnezeu; căci pe cine vom putea mai bine şi mai adevărat să numim Dumnezeu, decât pe Acela care cu mari şi veşnice dăruiri ne-a îmbogăţit dintru început? Şi din nişte daruri atât de mari, pe cine altul vom putea să cunoaştem, dacă nu pe Însuşi Hristos Mântuitorul? Şi pe cine se cade să numim Mântuitor, decât numai pe Iisus, Care pentru noi a răbdat munci şi moarte?

Deci de voim a fi îmbunătăţiţi, mai întâi ni se cuvine ca pentru adevărata şi dreapta credinţă să suferim munci şi să nu cădem din credinţă şi din împărăţia Lui. Iar cei ce se sârguiesc să înşele şi să răzvrătească pe iubitorii dumnezeieştilor Taine, judecata acelora este rea şi rugăciunea întru păcat. Deci se cuvine fiecăruia să-şi aleagă cele mai bune. Aceasta iarăşi se cuvine a o cugeta, ca să nu mergem în urma acelora care par a avea chip de fapte bune, ci din lucruri să socotim faptele acelea care, de vor fi rele, mai multă frică de pierzare ne aduc. Deci vezi că noi, ţinând rânduielile strămoşilor noştri, călătorim spre acelea care sunt mai bune.

Drept aceea nu te mai sârgui a ne îndupleca, prin faptele cele vrăjmăşeşti ca să ne lipim de partea ta şi să lăsăm pe Hristos. Căci adevărul lui Dumnezeu ne este sfetnicul cel bun şi legile dreptei credinţe au mare putere spre sfătuire, căci acelea ne unesc cu Dumnezeu. Apoi trebuie să mai socotim că tuturor ni se cuvine a muri cu legea firii cea de obşte şi nimeni nu poate să fie liber de acea lege a morţii. Iar ceasul acela al morţii sosind, pier toate gândurile şi faptele omeneşti făcute cu nedreptate şi slava cea de puţină vreme se sălăşluieşte în ţărână. Dar cele ce se lucrează cu bunătate şi mărime de suflet, acelea şi după moarte nasc veşnică slavă oamenilor celor îmbunătăţiţi. Astfel noi, petrecând în scopul nostru spre fapta bună şi spre bărbătească pătimire pentru Hristos şi într-acel scop fiind întăriţi, vom lăsa pildă celor ce voiesc să ne urmeze mai cu dinadinsul; că cei ce înţeleg şi cred drept, de nimic altceva nu se îngrijesc, decât numai să aibă luminoase pilde şi dovezi spre cele ce sunt mai bune, prin care povăţuindu-se, pot să sporească spre desăvârşire".

Iason ighemonul a grăit către sfântul astfel: „Codrate, dacă cinsteşti pe acel Dumnezeu, de ale Cărui faceri de bine te-ai îndulcit din tinereţile tale, bine faci, arătându-te a fi recunoscător. Dar caută ca nu cumva, propovăduind pe Hristos că este om, să faci deşartă firea lui Dumnezeu". Sfântul Codrat zise: „De voieşti, ighemoane, să-ţi lepezi mânia, iar iuţimea s-o schimbi în blândeţe şi să vezi

adevărul, apoi pentru aceste mari lucruri, deşi nu este lesne a grăi, totuşi voi spune ceva". Ighemonul zise: „Să ne arăţi luminos înţelegerea voastră despre Hristos".

Sfântul Codrat a grăit: „Începutul facerii lumii a fost prin voinţa lui Dumnezeu; prin Cuvântul Lui s-a săvârşit şi prin puterea Duhului Sfânt s-a întărit. Cel ce a voit este Tatăl; Cel ce a săvârşit toată făptura, adică Cuvântul, Acela este Fiul; iar Cel ce a întărit este Duhul Sfânt. Şi toate lucrurile frumoase şi alese, fiind zidite de Dumnezeu cu hotare pentru începutul şi sfârşitul lor, Ziditorul a voit ca omul să se îndulcească de acele bunătăţi şi, mulţumind, să slăvească pe Ziditorul. Deci a zidit neamul omenesc ca toate cele văzute să i se dea moştenire şi, suflând duh de viaţă în omul cel dintâi, l-a pus în Rai care este locul dulceţilor negrăite. Iar el, împreună cu femeia făcută lui, văzând multe feluri de lucruri frumoase, s-au bucurat şi au luat stăpânire a se îndulci de bunurile Raiului.

Apoi, cugetând strămoşii noştri, cu ce fel de rânduială şi aleasă stare sunt rânduiţi de Dumnezeu în Rai, au socotit a fi lucru vrednic să mulţumească Ziditorului şi Făcătorului lor de bine şi aşa au început a merge pe calea cea îmbunătăţită, prin porunca dată de Dumnezeu, adică să se păzească de a nu gusta dintr-un pom oarecare. Dar înşelătorul şi vicleanul diavol, tulburându-se de mânie, având în gură înşelăciune iar înăuntru răutate, a turnat asupra lor veninul ce era într-însul din zavistie, voind să-i lipsească de o viaţă ca aceea a Raiului.

Deci pizmuindu-le cinstea, diavolul a pus într-înşii poftă spre călcarea poruncii lui Dumnezeu, când ei s-au învoit cu sfatul cel viclean al lui. Şi astfel, cei ce vieţuiau în Rai cu Dumnezeu, au căzut din darul Său şi s-au lipsit de Rai, fiind izgoniţi. Dintr-acea vreme au început a se primejdui în poftele cele deşarte, legându-se cu păcate ca şi cu nişte legături, cei ce mai înainte erau părtaşi ai slavei lui Dumnezeu. Iar Dumnezeu, milostivindu-se spre zidirea Sa şi căutând cu milostivire spre neputinţa omenească, a voit ca nu numai cu Dumnezeirea să ne dezlege din legăturile vrăjmaşului şi să ne întoarcă la libertate pe noi cei robiţi de împărăţia morţii, ci şi a veni şi a petrece cu trup la noi ticăloşii şi pierduţii şi să ne izbăvească din pierzare.

Deci a binevoit Cuvântul, la plinirea vremii, să se sălăşluiască prin întrupare în preacuratul pântece al Fecioarei Maria, Născătoarea de Dumnezeu, şi să se îmbrace în om. Iar Preacurata Fecioară, zămislind de la Duhul Sfânt, a născut pe Dumnezeu în trup. Şi aşa, cu ochi omeneşti a fost văzut cu adevărat Dumnezeu în trup, pe care

Îl numim Hristos. Acela astfel S-a arătat cunoştinţei omeneşti, fiind Dumnezeu adevărat şi îmbrăcându-Se în om din Fecioară. Apoi, oştindu-Se împotriva stăpânirii vrăjmaşului, a lărgit hotarele împărăţiei Sale celei de sus, a surpat rânduielile morţii, a rupt lanţurile cu puterea dumnezeiască, a risipit iadul şi a scos de acolo pe strămoşi, cu mulţimea de oameni care se înmulţiseră dintr-înşii.

Şi S-a numit Mântuitor de la început, izbăvind din pierzare toate popoarele şi ţările; apoi, descoperind comorile milostivirii, a voit să aducă darurile Sale tuturor de obşte şi, izbăvind pe toţi din tulburarea muncitorului, îşi păzeşte întreagă moştenirea, liberă de pierzare, pentru că nimic nu este tăinuit de El, nici începutul naşterii noastre, nici lungimea sau scurtimea vieţii, nici moartea, nici altceva nu este neştiut. Ci cele ce sunt rânduite, prin aşezământul cel pus de Tatăl, acelea sunt arătate spre lucrarea Fiului şi ştiute. Acela este Hristos, pe Care Îl propovăduim. El este Care Se îngrijeşte pentru mântuirea neamului omenesc. El este Care ne dă bogăţia neîmpuţinată a bunătăţii Sale şi, fiind pretutindeni, celor ce-L slujesc le este de faţă şi le ajută".

Iar ighemonul, deşi se minuna de cuvintele Sfântului Codrat, însă nevrând să creadă în adevărul cel grăit, a zis: „Despre lucruri înalte mi se pare că grăieşti minciuni, Codrate, deoarece pe Dumnezeu Îl supui tulburărilor omeneşti şi zici că pe Acela a putut să-L încapă pântece de fecioară, care, purtându-L în pântece, a născut pe Hristos; şi aşa zici, că este un Dumnezeu văzut pe pământ, purtând trup omenesc, iar altul zici că este aiurea adevărat Dumnezeu".

Sfântul Codrat zise: „Tainele dreptei credinţe nu se cuvine să le ispitească oamenii cei necredincioşi; căci nu este lucru mic cunoştinţa aceea, nici se descoperă cu înlesnire la oricine; nici noi nu lăsăm ca pe cele sfinte să le iscodească necredincioşii. Fiul lui Dumnezeu de bunăvoie S-a smerit pe Sine, luând chipul robului. El, fiind Dumnezeu, a voit a Se face om ca să ne scoată din robia diavolească. Iar tu, fiind plin de necredinţă şi de nedumnezeire, nu poţi să înţelegi acestea. Şi să ştii că nici cu meşteşugurile tale cele viclene, nici cu îngrozirea ta cea mânioasă nu ne vei atrage pe noi de la Hristos, Domnul nostru".

Atunci ighemonul a poruncit să bată tare cu toiege trupul gol al alesului rob al lui Hristos, iar slujitorii cei nemilostivi împlineau porunca aceea cu asprime. Dar sfântul mucenic răbda cu bărbăţie şi grăia către muncitorul: „Au nu ştii, ighemoane, cum că tot lucrul ce se face cu sila este potrivnic libertăţii şi nici nu este puternic spre înduplecarea sfătuirii? Pentru că cel ce sileşte nedrept, se arată pe

sine cumplit, iar cel ce sfătuieşte şi înduplecă cu îndemnare, acela se arată a fi blând şi iubitor de oameni.

Pentru aceasta tu, silindu-ne prin munci spre închinarea la idoli, să nu nădăjduieşti că ne vei atrage cu sila spre păgânătatea ta, ca pentru frică să ne lepădăm de dreapta credinţă; căci fiind robi Lui, precum nu ţinem seamă de înşelătoarele amăgiri, tot astfel şi de toate muncile, câte ai putea să le scorneşti asupra noastră, nu ne îngrijim; pentru că Hristos ne uşurează toate durerile, cu nădejdea răsplătirilor. El ne întăreşte ca să nu ne supunem potrivnicului şi ne face viteji la suflet şi nebiruiţi întru nevoinţa chinurilor".

Iar muncitorul, tulburându-se mai mult, a poruncit să spânzure pe sfântul cu capul în jos şi cu unghii de fier să-i strujească trupul. După aceea, aţâţând foc sub dânsul, să ardă pe răbdătorul de chinuri. Însă acela toate răbdându-le cu vitejie, era nebiruit.

După aceasta ighemonul, întorcându-se către celălalt, adică spre Sfântul Ciprian, cu amăgitoare cuvinte se sârguia să-l întoarcă spre a sa socoteală. Dar Sfântul Ciprian, deşi era încă tânăr cu anii, fără nici o frică şi cu bărbăţie se pregătea spre primirea muncilor. Iar Sfântul Codrat grăia către dânsul şi către cei ce se pregăteau cu dânsul la răni şi către cei ce se dezbrăcau de haine: „O, prietenii şi împreună nevoitorii mei, socotiţi cu gândul cât de multe bunătăţi sunt gătite vouă de la Domnul, adică cinstea pentru dreapta credinţă, slava pentru mucenicie, iar mai ales că vă învredniciţi de mila lui Iisus Hristos, al Cărui ajutor îndată va sosi la voi. Deci, acum se cuvine să vă arătaţi credinţa voastră cea nemişcată, întru Hristos Dumnezeu; acum vremea nevoinţei este de faţă ca să împliniţi cu osârdie legea dragostei, iar sufletul vostru punându-vă pentru Cel iubit, să vă arătaţi pildă tuturor celor ce doresc să intre, pentru Hristos, întru nevoinţa chinuirii.

Apoi să fiţi, prin răbdarea voastră cea tare, spre mirarea tuturor celor ce caută la priveliştea aceasta. Acum se va cunoaşte deosebirea care este între cei buni şi cei răi, acum să se adauge grija cea mai mare pentru păzirea dreptei credinţe. Să ţineţi o credinţă şi o mărturisire, ca cei ce aveţi să staţi înaintea lui Dumnezeu la judecata cea înfricoşată. Să nu vă lăsaţi de calea cea îmbunătăţită, ca cei ce acum aveţi să vă săvârşiţi alergarea voastră şi degrabă să treceţi de aici la Hristos. Pe Dumnezeu Cel bun să-L mărturisiţi cu bună inimă. Să nu cruţaţi floarea tinereţilor voastre, cei ce acum îndată aveţi să treceţi spre viaţa cea neîmbătrânită. Cugetaţi cu mintea că lângă uşi este sfârşitul şi, fiind tineri, mai cu înlesnire puteţi răbda muncile pentru Hristos Dumnezeu, ca cei ce aveţi trupească tărie.

Deci cu îndrăzneală să vă daţi singuri la munci şi cu bărbăţie să le suferiţi ca, biruind pe vrăjmaşul, să vă preamăriţi de la Domnul şi să vă rânduiţi în cer, în numărul sfinţilor mucenici".

Iar muncitorul, auzind cuvintele grăite către tovarăşii săi de Sfântul Codrat, s-a mâniat şi îndată a poruncit ca şi pe Sfântul Ciprian, fiind gol şi spânzurat ca şi Sfântul Codrat, să-l muncească cu bătaie, cu strujire şi cu ardere de foc, apoi şi pe Dionisie, după dânsul pe Anect, după aceea pe Pavel, iar la sfârşit pe Crescent, asemenea muncindu-i şi de dânşii fiind ruşinat şi biruit, i-a osândit pe ei mai întâi la mâncarea fiarelor, iar după ce fiarele nu s-au atins de sfinţii mucenici, i-a dat spre tăiere de sabie; dar mai întâi a poruncit să-i târască prin cetate, legaţi de picioare.

Şi făcându-se aceasta, popor fără număr, dar mai vârtos mulţime de copii, băteau pe sfinţii mucenici cu beţe şi cu pietre, până ce au fost duşi afară din cetate la locul cel de moarte. Acolo sfinţii, cerând puţină vreme, s-au rugat cu dinadinsul către Domnul, apoi şi-au plecat sub sabie sfintele lor capete şi s-au tăiat în a zecea zi a lunii martie. Iar în locul acela unde s-au tăiat cinstitele lor capete şi pământul s-a înroşit cu sângele lor, a curs izvor de apă curată, spre neuitată pomenire a pătimirii sfinţilor din cetatea Corintului.

După uciderea celor şase Sfinţi Mucenici – Codrat, Ciprian, Dionisie, Anect, Pavel şi Crescent –, au fost munciţi şi pierduţi în multe feluri alţi creştini care fuseseră prinşi; adică un alt Dionisie a fost junghiat cu cuţitul, iar Victorin, Victor şi Nichifor (atunci fiind Tertie ighemon, după Iason) fiind puşi în piuă de piatră, i-au pisat până la moarte. După aceea Claudie, pătimind tăierea mâinilor şi a picioarelor, s-a săvârşit; apoi Diodor, fiind aruncat în focul cel pregătit ca într-o cămară luminoasă, s-a odihnit cu pace. Lui Serapion i-au tăiat capul; pe Papie l-au aruncat în mare, asemenea şi Leonid a suferit de la Venust ighemonul – care a fost în Corint după Tertie –, multe şi cumplite munci, apoi a fost înecat în mare.

Încă şi nişte sfinte femei, având în inimile lor învăţătura Sfântului Codrat şi urmându-i la munci pentru Hristos, au îndrăznit a pătimi, adică: Hariesa, Nunehia, Vasilisa, Nica, Gali, Galina, Teodora; şi alţii mulţi, bărbaţi şi femei, unii cu săbii fiind tăiaţi, iar alţii în ape înecaţi şi alţii cu alte munci fiind ucişi, au trecut către Domnul, şi fiind rânduiţi în ceata mucenicească împreună cu Sfântul Codrat, povăţuitorul şi învăţătorul lor, au luat cununile biruinţei din dreapta lui Hristos Dumnezeu, Căruia Se cuvine slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC CODRAT NICOMIDIANUL ŞI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL SFINŢII MUCENICI SATURNIN, RUFIN ŞI ALŢII

În timpul lui Deciu, păgânul împărat al Romei (245-251), şi al lui Valerian (253-259), urmaşul lui, (când Sfântul Codrat din Corint a pătimit împreună cu însoţitorii săi), creştinii de prin diferite cetăţi şi sate au fost prinşi şi duşi în Nicomidia, cetatea Bitiniei, unde au fost puşi în temniţă şi păziţi. Deci era frică mare între creştinii care locuiau în cetatea Nicomidia, mai ales că împăratul Deciu se apropia de părţile acelea, căci venise în Cezareea.

Şi mulţi din creştini fugeau în munţi şi în pustietăţi, ascunzându-se de mânia muncitorilor, iar alţii cu îndrăzneală şedeau în case, aşteptând ceasul în care s-ar învrednici să preamărească pe Domnul cu orice fel de munci. Între unii ca aceia se afla şi acesta de care ne este cuvântul, adică Sfântul Codrat, împodobit cu vârsta şi frumuseţea, cu neamul cel bun şi bogăţia, cu dreapta credinţă, cu viaţa şi cu cuvântul.

Acesta, dând aur străjerilor temniţei şi soldaţilor, avea intrarea temniţei neînchisă şi fără temere se ducea acolo spre a da mângâiere fraţilor celor de o credinţă care erau ţinuţi în lanţuri. Căci fiecăruia îi aducea cele trebuincioase şi ruga pe toţi să fie cu îndrăzneală şi să nu se îngrijească de munci, pentru dragostea lui Hristos Domnul, Care le pregăteşte răsplătire veşnică în Împărăţia cea cerească.

Şi sosind ziua de judecată, antipatul Perenie, care mersese de la împărat în Nicomidia, şezând înaintea poporului, a poruncit să aducă înaintea sa la întrebare pe toţi cei legaţi. Iar după ce au fost aduşi, mai marele temniţei a zis către antipat: „Iată, după cum a poruncit stăpânirea ta, domnul meu, mulţimea de nelegiuiţi creştini care au fost până în ziua de astăzi ţinuţi în temniţă, stă acum înaintea ta la judecată". Antipatul a zis către robii lui Dumnezeu: „Spuneţi fiecare dintre voi numele vostru, dregătoria, neamul şi patria".

Iar fericitul Codrat a venit de asemenea la privelişte şi, văzând pe oarecare dintre fraţi mai neputincioşi şi galbeni la faţă de frică, s-a temut ca nu cumva cineva dintre dânşii, mai înainte de munci, să se lepede de Hristos; de aceea a strigat cu mare glas, stând înapoia tuturor: „Creştini ne numim, iar cu dregătoria şi cu neamul suntem slugi ale lui Iisus Hristos Domnul, nevăzutul Dumnezeu; iar cetatea şi

patria noastră este cerul, unde îi sălăşluieşte Dumnezeu pe cei ce nădăjduiesc spre El. Auzi acestea, antipate?"

Antipatul s-a înspăimântat, minunându-se de îndrăzneala bărbatului acestuia şi a zis către slujitori: „Prindeţi pe acel nebun şi-l aduceţi mai aproape de mine!" Iar fericitul Codrat, auzind acele cuvinte ale antipatului, singur, împingând poporul, a alergat cu sârguinţă şi a stat în faţa împăratului şi tot poporul şi-a întors ochii spre el.

Iar el însemnându-se cu semnul Crucii, a zis antipatului: „Iată, singur am venit înaintea ta, de voie, nu de silă, ca să grăiesc pentru fraţii mei şi împotriva diavolului să stau. Deci fă mai degrabă ceea ce voieşti şi, ispitind bărbăţia noastră, să ştii, că suntem nebiruiţi ostaşi ai lui Hristos". Antipatul a zis: „Nebunule, spune-mi mai întâi numele şi neamul tău". Sfântul a răspuns: „Ţi-am spus că sunt creştin şi împreună cu fraţii mei suntem robi ai lui Hristos. Acela este numele nostru şi neamul cel bun, ca robi ai lui Hristos să fim şi să ne numim".

Antipatul a zis: „Ascultă-mă, prietene! Voi spune despre tine împăratului şi te va pune voievod, numai de vei aduce cu noi jertfă zeilor". Răspuns-a sfântul: „Nu te rătăci, antipate, zicând că sunt mulţi dumnezei, căci nu sunt, ci unul este Dumnezeu, Tatăl, de la Care sunt toate". Antipatul a zis: „Sunt mulţi dumnezei, însă împăratul a poruncit numai la doisprezece dumnezei să aducem jertfe, cărora şi tu eşti dator să te închini".

Sfântul Codrat a strigat cu mare glas: „Nu este bine să fie multe stăpâniri, Unul este Stăpânul, Unul este Împăratul şi Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos". Antipatul a zis: „Oare n-ai auzit ce zice Homer despre Poseidon? A împreunat norii, a tulburat vânturile, a acoperit cerul, a tunat cumplit tatăl dumnezeilor, căci s-a înălţat Poseidon ca să ia pământul; iată, ai auzit vitejia lui Poseidon". Iar fericitul Codrat a zis: „Adevărul spune oare Homer şi ceilalţi asemenea ca el, făcători de stihuri, despre dumnezeii voştri sau nu?" Răspuns-a antipatul: „Adevărul".

A zis sfântul: „Dacă adevăr spun, apoi oare nu povestesc ei cum că zeii voştri au fost desfrânaţi, nesăţioşi de amestecarea cea necurată, peste fire făcând cele oprite? Cu adevărat mă ruşinez de voi, că vă închinaţi la nişte zei ca aceia, pentru ale căror fapte rele acum judecaţi şi pedepsiţi pe oameni. Căci sunteţi judecători ai celor ce fac fărădelegile cele de ruşine şi totuşi cinstiţi pe zeii care au fost lucrători de ruşine cu fărădelege. Oare nu s-ar fi căzut vouă să judecaţi pe zeii voştri şi să-i pedepsiţi, pentru cele atât de multe şi atât de mari fapte de ruşine ce s-au făcut de dânşii? Pe oamenii cei ce

fac fărădelege nu-i cruţaţi, iar pe zeii ce au nelegiuit îi lăudaţi şi-i cinstiţi. Cu adevărat, aceşti zei ai voştri nu sunt zei, ci făcători de necurăţenie, duhuri moarte".

A zis antipatul: „Ai început a huli pe zei şi mă tem să nu se mânie pe mine împăratul, căci, răbdând îndelung, ai luat îndrăzneală împotriva zeilor; ci, mai degrabă schimbă-te ca nu îndată să te prindă mâinile muncitorilor". Sfântul Codrat a zis: „Îndrăzneala mea nu poate nimeni s-o ia de la mine, nici tu, nici împăratul tău, nici însuşi tatăl vostru satana". Supărându-se antipatul, a poruncit să dezbrace hainele de pe el şi, întinzându-l gol, să-l bată cu vine, zicându-i: „Spune numele tău". Iar sfântul în acea bătaie tăcând şi nerăspunzând nimic, antipatul a întrebat pe cei ce-i stăteau înainte despre mucenic, adică cine este şi cum se numeşte. Iar cei ce-l ştiau pe sfânt, au spus antipatului că este de neam mare şi se cheamă Codrat. Atunci antipatul a zis către slujitori: „Cruţaţi-l şi-l dezlegaţi".

Iar după ce au dezlegat pe sfântul de la munci şi l-au îmbrăcat în haine, l-a chemat muncitorul aproape şi i-a zis: „De ce ai făcut aceasta nouă şi ţie, nespunând neamul tău cel mare? Căci noi neştiind cinstea neamului tău, am adus necinste asupra ta; iar tu singur ai adus ocară ţie şi neamului tău. Deci pentru ce, socotind întru nimic neamul tău cel bun, te-ai lipit de deşarta credinţă creştinească?" A răspuns sfântul: *Voit-am a fi lepădat în casa Dumnezeului meu, mai vârtos decât a locui în lăcaşurile păcătoşilor*. Zis-a antipatul muncitor: „Supune-te mie şi jertfeşte zeilor, ca să nu mori ca un făcător de rele. N-ai auzit de poruncile împăratului şi ale tuturor boierilor, că ei au judecat ca nici un creştin să nu vieţuiască pe pământ, şi mulţi bărbaţi buni şi minunaţi s-au depărtat de la rătăcirea creştinească?"

Răspuns-a sfântul: „*Fericit bărbatul, care n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi în calea păcătoşilor n-a stat*, neamăgindu-se cu înşelăciunea cea deşartă a lumii acesteia. Iar cei ce s-au amăgit şi v-au ascultat pe voi, aceia vor pieri ca praful cel spulberat de vânt de pe faţa pământului, cum au şi pierit".

Iar antipatul, amăgind cu multe cuvinte momitoare pe Sfântul Codrat, a lăcrimat cu suspin şi a zis: „Nu te lipsi, o, Codrate, de lumina iubită, nu te lipsi de viaţa aceasta dulce, alegându-ţi singur de voie moartea". Aceasta zicând-o, înşelătorul îşi ştergea faţa cu basmaua; iar sfântul mucenic a zis către dânsul: „Să nu socoteşti că mă vei înşela cu vicleşugul şarpelui, prefăcându-te că ai lacrimi, câine răpitor! Nu vei putea să mă răpeşti pe mine, robul lui Dumnezeu".

Aproape de Perenie antipatul era voievodul Maximian, care a zis către sfântul: „Omule vrăjmaş, domnul meu cel mare, încuviinţatul

antipat, se milostiveşte spre tine, iar tu îl ocărăşti?" Sfântul a răspuns: „El să plângă pentru sine şi pentru ceasul naşterii sale, căci s-a născut spre pierzare; iar tu pentru ce mă ocărăşti? Dacă antipatul face judecata, apoi tu cine eşti care grăieşti înaintea lui la judecată? Destul ne este să fim judecaţi de unul; iar dacă şi tu vei începe a ne judeca, apoi să te piardă Domnul nostru Iisus Hristos". Iar mai marele temniţei a zis către antipat: „Astfel mă jur pe puterea ta, stăpâne al meu, că de vei lăsa pe acesta să grăiască cu aşa îndrăzneală, apoi chiar şi asupra celor stăpânitori va îndrăzni a aduce hule şi ocări şi vom fi în primejdie mare".

Iar sfântul a zis: „Sfânta Scriptură grăieşte adevărul: *Pentru ce s-au întărâtat neamurile şi popoarele au cugetat cele deşarte? Stătut-au de faţă împăraţii pământului şi boierii s-au adunat împreună asupra Domnului şi asupra Unsului Său*. Căci şi acum de aceşti oameni deşerţi se judecă Hristos şi pătimeşte prin mădularele Sale, adică prin cei ce sunt robi credincioşi ai Săi".

Antipatul a zis către slujitori: „Dezbrăcaţi pe netrebnicul acesta şi iarăşi să-l bateţi mai cumplit decât înainte, până când se va supune legilor împărăteşti şi se va închina zeilor". Sfântul Codrat, fiind bătut din nou, zicea: „Slavă Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, că m-ai învrednicit pe mine păcătosul şi nevrednicul robul Tău să pătimesc pentru numele Tău cel sfânt şi să fiu numărat cu robii Tăi cei iubiţi. Mulţumesc Ţie şi Te rog, umple-mă de Sfântul Tău Duh, înţelepţeşte-mă şi mă întăreşte ca să păzesc credinţa neclintită; înţelepţeşte-mă cu înţelepciunea Ta ca să nu mă biruiască cei fără de lege. Fii mie ajutor, Stăpâne al meu, căci acum este vremea pentru ajutorul Tău, acum este ceasul îndurărilor Tale. Întăreşte-mă ca să preamăresc întru mine numele Tău cel Sfânt şi du-mă la Tatăl Tău cel ceresc şi mărturiseşte-mă înaintea Lui, zicând: «Şi acesta este robul Tău». Aşa, Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-mi ca să-mi săvârşesc bine alergarea mea".

Astfel se ruga sfântul, iar slujitorii care-l băteau, obosind, se schimbau; şi atât de mult a fost bătut, încât de cinci ori, slăbind slujitorii, s-au schimbat. Şi s-a ridicat pieptul fericitului mucenic ca de un cot, iar sângele curgea ca pârâul şi îi cădea carnea. Iar antipatul a zis către sfântul: „Crezi măcar acum în zeii noştri, Codrate?" Răspuns-a sfântul: „*Idolii păgânilor, argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti; gură au şi nu vor grăi*. Asemenea lor să fie cei ce-i fac pe dânşii şi toţi cei ce nădăjduiesc spre dânşii".

Antipatul a zis: „Cu cuvântul cel întunecat grăind către noi, socoteşti că vei tăinui hulirea ta asupra zeilor?" Răspuns-a sfântul:

„Luminatul adevăr se pare ţie, celui fără de minte şi orbit, a fi întunecat; iar întunericul înşelăciunii veacului acestuia ţi se pare a fi luminos. Însă ascultă-mă pe mine, cel ce-ţi grăiesc luminos cuvintele părinţilor noştri; ştiut să-ţi fie că zeilor tăi nu voi jertfi şi poruncilor împăratului şi ale boierilor nu mă voi supune. Drept aceea de voieşti să mă munceşti, fă voia ta şi mă trimite mai degrabă să stau înaintea Împăratului ceresc". Zis-a tiranul: „Mă jur pe zei că nu te voi cruţa, ci cu înfricoşate munci şi cu moarte amară te voi pierde, ticălosule".

Şi plecându-se ziua, l-au dezlegat pe sfântul de la munci şi l-au dus în temniţă cu ceilalţi creştini. Apoi a poruncit tiranul să aştearnă piroane mărunte sub spatele mucenicului şi o piatră mare să pună pe pieptul lui, iar picioarele să i le bată în butuci şi să-i pună fiare grele peste tot trupul. Şi aşa l-au lăsat multe zile pe sfântul, care răbda cu vitejie muncile cele atât de grele, încât firea omenească este cu neputinţă să le rabde şi să trăiască. Dar dreapta cea atotputernică a lui Hristos întărea pe pătimitorul spre preamărirea dumnezeieştii puteri.

Iar după ce au trecut multe zile, Perenie antipatul a voit să se ducă la Niceea şi a poruncit ca pe creştinii cei ţinuţi în legături, împreună cu Sfântul Codrat, să-i ducă după el. Şi sosind la Niceea şi făcând jertfă diavolilor în capiştea idolească, a poruncit să aducă acolo pe creştini ca să-i silească la jertfă. După ce au adus pe robii lui Hristos la acea diavolească capişte, Sfântul Codrat a rugat pe ostaşi să-l ducă mai întâi înăuntru, la antipat, căci acum, după atâtea munci, era întreg şi sănătos, cu puterea lui Hristos, şi strălucea cu faţa, mergând înaintea cetei creştineşti, şi arătându-şi tăria trupească şi bărbăţia sufletească.

Deci ducându-l mai întâi în capişte, s-a mirat tiranul, căci spaimă cuprinsese pe antipat, văzându-l pe sfânt cu trupul sănătos şi cu faţa veselă. Şi a zis către dânsul: „Codrate, jertfeşte zeilor!" Sfântul răspunse: „Sunt rob al lui Iisus Hristos şi Lui mă aduc jertfă, iar zeii voştri, care n-au făcut cerul şi pământul, să se prăpădească". Antipatul zise: „Supune-te legilor împărăteşti, iar nu lui Hristos". Sfântul răspunse: „Mă voi supune legilor Împăratului ceresc, iar nu poruncii fără de minte a oamenilor care nu cunosc pe Dumnezeu; însă Sfânta Scriptură ne porunceşte să ne rugăm pentru dânşii, ca să se întoarcă şi să cunoască adevărul".

Antipatul zise: „Dacă faci rugăciuni pentru împăratul, apoi eşti dator a împlini şi poruncile lui, căci este scris şi în cărţile voastre: *Daţi Cezarului, ceea ce este al Cezarului şi lui Dumnezeu, ce este al lui Dumnezeu*". Sfântul zise: „Bine grăieşti că este datorie a da Cezarului ce este al Cezarului şi lui Dumnezeu ce este al lui

Dumnezeu, căci am dat împăratului cele împărăteşti când m-am răscumpărat de la dânsul, dând dajdie lui pentru satele mele; iar lui Dumnezeu sunt încă dator să împlinesc şi să săvârşesc buna credinţă datorată Lui. Dacă pământescul împărat a poruncit ca ori să se împărtăşească creştinii din jertfele idoleşti, ori să moară, noi suntem gata să murim, nu numai o dată, ci şi de mai multe ori, pentru Hristos, Dumnezeul nostru".

Antipatul zise: „Vezi câtă mulţime de creştini au adus jertfă zeilor noştri? Oare ţi se pare că eşti mai bun decât dânşii?" Sfântul Codrat răspunse: „Cu adevărat sunt mai bun, neplecându-mi genunchii la idoli, decât toţi aceia care s-au depărtat de Dumnezeu, Ziditorul lor. Şi unde sunt cei ce au jertfit zeilor voştri, că nu-i văd pe dânşii?" Atunci a poruncit antipatul să cheme pe unii ca aceia. Într-acel timp sfântul a cerut să fie dezlegat, deoarece era legat. Gândind antipatul că vrea să se închine zeilor, a poruncit să-l dezlege. Iar el îndată, alergând, a apucat pe cel mai mare idol de picioare, l-a aruncat jos şi l-a sfărâmat. Asemenea s-a repezit şi spre ceilalţi idoli, dar îndată l-au apucat slujitorii idoleşti şi ostaşii.

Şi mâniindu-se ighemonul, a poruncit ca, scoţând pe sfânt afară din capiştea idolească, să-l spânzure şi să-l strujească cu fiare ascuţite peste tot trupul. Iar când strujeau pe sfântul, au venit cei ce se lepădaseră de credinţa creştină; iar Sfântul Codrat, fiind în munci, a zis către dânşii: „Ticăloşilor, v-aţi lepădat degrabă de Stăpânul nostru Hristos şi v-aţi dat singuri diavolului! Oare n-aţi crezut că este învierea morţilor şi n-aţi auzit despre judecata lui Dumnezeu şi adâncimile iadului, despre focul cel nestins şi despre viermele cel neadormit? Ce răspuns veţi da într-acea slăvită şi mare zi a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care va judeca viii şi morţii? Deschideţi-vă ochii minţii voastre şi vedeţi de unde aţi căzut. Împărăţia cerului cea veşnică aţi lăsat-o pentru această vremelnică viaţă şi, nebăgând în seamă pe Stăpânul cel preabun, v-aţi făcut robi ai diavolului, robului cel netrebnic, care, dacă ia stăpânire asupra cuiva, îl bate şi-l omoară şi pe care, când va veni Domnul nostru, îl va lega cu legături nedezlegate şi-l va arunca în focul cel fără fund, împreună cu voi care v-aţi făcut robi ai lui.

Cunoaşteţi ce aţi făcut, căci temându-vă de muncile cele de puţin timp, v-aţi dat muncii celei veşnice. Singuri veţi vedea cele ce vor avea să fie când veţi sta înaintea dreptului Judecător, Iisus Hristos, Care va răsplăti fiecăruia după faptele sale. Oare n-aţi auzit cuvintele Domnului în Sfânta Evanghelie? *Nu vă temeţi de cei ce ucid*

trupul, căci pe suflet nu pot să-l ucidă; ci vă temeţi mai mult de Cel ce poate şi sufletul şi trupul să-l piardă în focul gheenei".

Acestea grăindu-le sfântul, cei căzuţi au strigat cu lacrimi, zicând cu mare glas: „Ne-am temut de munci, robule al lui Dumnezeu, şi ne-am înşelat ca nişte dobitoace necuvântătoare şi ca nişte oi rătăcite ne-am dat spre mâncare lupilor. Suntem sfâşiaţi căci ne-au ajuns păcatele noastre şi, vrând puţin timp a vieţui aici, ne-am lipsit de viaţa cea veşnică ce va să fie. Deci ce vom face noi ticăloşii, nu ştim". Iar Sfântul Codrat, văzându-i lăcrimând, s-a umplut de bucurie şi a zis: „Îndrăzniţi, fraţilor, şi nu vă deznădăjduiţi, milostiv este Hristos, Domnul. Căderi către El cu lacrimi şi cu pocăinţă şi staţi întru mărturisirea lui Hristos, ca fiecare din voi să se curăţească cu al său sânge, de păcatele sale". Şi au făcut aceia plângere mare mult timp, aruncându-se la pământ şi presărându-şi ţărână pe capetele lor şi cu pietre bătându-se peste piepturi. Şi atât de mare a fost strigarea aceea şi tânguirea lor, încât toată cetatea Niceei s-a adunat şi se mira de jalea lor cea atât de mare pentru cădere.

Iar antipatul, ieşind din capiştea idolească şi văzând ceea ce se făcea, a poruncit să strujească şi mai mult pe Sfântul Mucenic Codrat şi să-i ardă coastele cele strujite cu făclii aprinse. Iar el s-a rugat către Dumnezeu mult, pentru cei ce se pocăiau, ca să fie primită întoarcerea lor. Şi sfârşindu-şi rugăciunea, a zis sfântul cu glas tare: „Aşa Stăpâne, Doamne, Iisuse Hristoase, sufletul meu să fie pentru sufletele lor, dar miluieşte-i". Atunci slujitorii care-l munceau îndată au slăbit şi au căzut ca morţii la pământ şi a venit un nor luminos spre sfântul şi spre toţi creştinii care stăteau legaţi acolo, precum şi spre cei ce se pocăiseră; iar pe antipat, pe sfetnicii lui şi pe toţi elinii i-au cuprins întuneric şi ceaţă, căzând spaimă peste dânşii şi se cutremurară de frică; căci credeau că are să cadă cetatea.

Apoi, făcându-se tăcere mare, credincioşii au auzit de sus glasul sfinţilor îngeri care lăudau şi slăveau pe Dumnezeu. Şi trecând două ceasuri, s-a risipit întunericul, iar elinii, căutând spre sfinţi, au început a vedea lumina cerească; apoi antipatul, abia venindu-şi în sine, a poruncit să-i prindă pe toţi aceia care se plecaseră la cuvintele mucenicului şi se întorseseră cu pocăinţă spre Hristos. Şi, legându-i cu ceilalţi creştini care erau la judecată, a zis să-i ducă în temniţă, iar pe Sfântul Codrat, dezlegându-l de pe lemn, l-a pus în legături ca mai înainte.

A doua zi Perenie ighemonul, şezând la judecată şi scoţând pe creştinii care erau în temniţă, afară de Sfântul Codrat, le-a făcut întrebare toată ziua, silindu-i cu momiri şi munci spre necuratele

jertfe. Şi văzându-i neînduplecaţi şi nemişcaţi în mărturisirea lor, i-a rănit cu multe bătăi, apoi a poruncit ca pe fiecare să-l ducă în cetatea din patria sa şi acolo să-i ardă de vii; şi au mers toţi sfinţii pătimitori plini de veselie şi de bucurie, slăvind pe Dumnezeu. Şi astfel fiecare din ei sfârşindu-se în locul şi patria sa prin ardere, au trecut la patria cea cerească.

După aceasta antipatul s-a dus din cetatea Niceea la Apameia, ducând după el pe Sfântul Codrat. Iar pricina mergerii lui acolo a fost ca să prindă pe creştini şi să-i silească spre aducerea jertfelor idoleşti. Căci aceea îi era porunca de la împăratul Deciu, ca să înconjoare cetăţile şi ţările şi pe creştinii care nu vor voi să jertfească, să-i muncească şi să-i ucidă. Şi sosind în cetatea Apameia, a intrat în capiştea idolească, închinându-se idolilor. Apoi ducând acolo şi pe Sfântul Mucenic Codrat, îl întreba: „Vei jertfi zeilor, vrăjitorule viclean, sau nu?" Răspuns-a Sfântul Codrat, cel tare cu sufletul: „Pe tatăl tău, satana, să-l numeşti astfel, vrăjitorule viclean, căci el este cu adevărat unul ca acela, iar eu sunt creştin şi nici vrăji nu ştiu, nici vicleşuguri, nici diavolilor nu voi aduce jertfe".

Antipatul a zis prietenilor săi: „Ce fel de muncă voi mai da acestui ticălos creştin, nu ştiu". Iar ei tăceau, căci vedeau pe mucenic că nu mai avea carne, ci numai oasele goale, iar trupul tot îi era sfâşiat de răni şi strujit. Apoi a poruncit tiranul să bage pe sfântul într-un sac şi să mai pună în el tot felul de jivine şi să-l arunce într-o groapă adâncă; şi aşa s-a făcut.

Iar a doua zi a poruncit să-l scoată de acolo, socotind că va fi murit. Dar sfântul a fost găsit viu, şi toţi s-au minunat. Iar mucenicul, ridicând ochii spre cer, a zis: „Mulţumesc Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, că săgeţile celor cruzi s-au făcut rana lor şi a slăbit din ei tăria lor; iar pe mine m-ai întărit şi mi-ai dat putere spre înfruntarea lor, spre slava sfântului Tău nume". După aceea sfântul a zis antipatului: „Deşertule, vezi că nimic nu sporeşte meşteşugirea ta! Fă încă ceva mai mult cu mine, dacă mai poţi să faci; dar fă mai degrabă, necheltuindu-ţi vremea în zadar". Iar antipatul, mâniindu-se, a zis: „În toată calea te voi munci, ticălosule, măcar că nădăjduieşti în vrăjile tale".

După aceasta antipatul s-a dus în Cezareea, având cu sine şi pe mucenicul, unde, după obicei, făcându-şi în capişte închinarea la idoli, a pus înainte pe sfântul şi i-a zis: „Destulă să-ţi fie pedepsirea cea cu multe feluri de munci; de acum apropie-te şi jertfeşte zeilor". Răspuns-a sfântul: „Te-ai jucat cu mine prin munci şi mă minunez că

tu ai slăbit, muncindu-mă; iar eu nu slăbesc primind muncile, ci încă doresc a pătimi şi mai cumplite chinuri pentru Dumnezeul meu!"

Şi mâniindu-se antipatul, a poruncit să-l întindă iarăşi gol pe lemnul cel de muncă, şi să-l bată cu vine de bou. Şi erau bătute numai oasele goale, nefiind carne pe ele. Iar sfântul fiind bătut, cânta: *De multe ori s-au luptat cu mine din tinereţile mele şi nu m-au biruit; pe spatele meu au călcat păcătoşii, îndelungat-au fărădelegea lor*. Iar antipatul striga către slujitori: „Bateţi-l mai tare, de vreme ce nu simte muncile". Iar sfântul a zis către tiran: „Bate, bate smeritul trup, căci acesta rupându-se, sufletul meu mai sănătos se face". Zis-a antipatul: „Ticălosule, socotesc că rău diavol te stăpâneşte". Răspuns-a sfântul: „Nu numai că nu sunt stăpânit de diavol, ci mai vârtos încă eu stăpânesc pe tatăl vostru satana şi nu numai pe acela singur, ci şi pe toate slugile lui, şi la toată oastea lui eu poruncesc, cu darul Hristosului meu; şi toată puterea cea mai dedesubt se teme de mine şi se cutremură, văzând pe mine semnul cel înfricoşat al lui Iisus Hristos şi darul Lui care este cu mine".

Apoi sfântul, tăcând puţin, a strigat: „Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururea în vecii vecilor!" Iar poporul din Cezareea care căuta la acea privelişte, a strigat cu mare glas: „Amin". Căci mulţi din poporul acela erau creştini.

Iar ighemonul, umplându-se de mânie, a poruncit ca pe doi oameni din popor care stăteau aproape, fiind aleşi şi cinstiţi, să-i prindă şi să-i spânzure la locul cel de muncă, să-i bată şi să le strujească trupurile. Deci slujitorii, lăsând pe Sfântul Codrat, munceau pe cei doi creştini; iar numele lor era Saturnin şi Rufin. Şi atât de mult i-au strujit, încât trupul lor era să cadă; iar ei în munci se rugau Sfântului Codrat şi tuturor fraţilor care stau înainte ca să se roage Domnului pentru ei. Şi strigând către Dumnezeu, Sfântul Codrat a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule al Tatălui Celui nevăzut, trimite ajutor robilor Tăi, caută spre cei smeriţi şi miluieşte-i pe ei, dând răbdare pătimitorilor Tăi, şi tărie nebiruită, ca până în sfârşit să biruiască răbdând şi să ruşineze pe vrăjmaşul care se scoală asupra lor". Şi trecând multă vreme, cei munciţi tăceau, căci nu mai puteau să grăiască de muncile cele multe. După aceea, tiranul a poruncit să-i dezlege şi să le taie capetele; şi astfel doimea Sfinţilor Mucenici, Saturnin şi Rufin, s-a suit la cer, la Domnul nostru Iisus Hristos, Care este în două firi, pentru Care au pătimit.

După aceasta, ieşind din Cezareea, Perenie antipatul a mers la Apolonia. Şi pretutindeni trăgea după sine pe Sfântul Mucenic Codrat şi pe alţi creştini îi prindea şi-i muncea. Şi intrând în capiştea lui

Apolon, a zis mucenicului: „Cunoaşte pe zei şi vei fi sănătos, căci eu voi porunci doctorilor ca să îngrijească de tine. Deci apropie-te de zeul Asclipie, căci acela te va vindeca; teme-te de mărirea zeilor, cinsteşte pe marele Apolon, pe Ieracle şi pe Dia, împăratul tuturor, şi pe slăvitul Ares şi pe înfricoşatul Poseidon. Oare n-ai plutit cu corabia pe mare şi oare n-ai cunoscut puterea cea înfricoşată a aceluia? Închină-te şi soarelui care străluceşte din cer pe pământ; au doară acela a murit? Sau nu este el în cer?"

Sfântul Codrat a răspuns: „Eu mă închin adevăratului Dumnezeu Tatălui şi Unuia Născut Fiului Său şi Sfântului Duh şi mă cutremur de tăria Aceluia, de mărimea şi de neapropiata Lui slavă; şi slăvesc totdeauna şi laud puterea Lui cea negrăită şi tăria Lui întru toate. Iar idolilor celor morţi nu mă voi închina, lucrurile făcute de mâini omeneşti nu le voi cinsti. Nu mă tem de diavoli, nici de tine care ai stăpânire pentru puţină vreme. Pentru că după puţine zile mă voi duce la Dumnezeul meu, iar tu cu amar vei suspina în veci, de vreme ce n-ai voit să cunoşti pe Dumnezeu, Cel ce ţi-a dat această viaţă, fiule al satanei, frate al diavolului, părtaşule al necuraţilor diavoli, mai necuvântător decât dobitoacele, câine îndrăcit, băutorule de sânge, şarpe care mănânci necuratele cărnuri în jertfiri, mai sălbatic decât fiarele! Oare nu vă ruşinaţi de nebunia voastră şi nu vă cunoaşteţi orbirea, căci junghiaţi dobitoace şi păsări zeilor ca jertfă. Flămânzesc ei oare, fiind fără de suflet? Pune mâncare la gura idolului şi vezi dacă va gusta din ea? Întreabă pe zeii voştri dacă au trebuinţă de jertfe! Să-ţi spună unul din cei de piatră sau de lemn ce pofteşte să-i junghii: capră, bou sau găină! O, pierduţilor, singuri căzând în groapa pierzării, vreţi să ne luaţi şi pe noi împreună cu voi".

Grăind sfântul acestea, antipatul s-a îndrăcit de mânie şi a poruncit să toarne oţet cu sare peste rănile lui, să-l frece cu zdrenţe de păr şi lângă coaste să-i pună fiare arse. După aceea, plecându-se ziua, a poruncit să arunce pe pătimitor în temniţă. Iar a doua zi a plecat din Apolonia, având cale spre Helespont, şi ducea şi pe creştinii cei prinşi şi legaţi în legături, între care era dus şi Sfântul Mucenic Codrat în căruţă, că nu putea să mai meargă cu picioarele de muncile cele cumplite.

Iar după ce a trecut antipatul pârâul ce se cheamă Runtac, l-a întâmpinat voievodul locului aceluia şi se adunase mulţime de popor creştinesc din satele de primprejur, ca şi cum ar fi venit spre întâmpinarea lui Perenie antipatul, iar cu lucrul vrând să vadă şi să laude pe Sfântul Marele Mucenic Codrat, pentru care străbătuse slava

prin toată Asia şi în toată lumea. Şi intrând antipatul cu voievodul acela în satul ce se întâmplase acolo, a rămas într-însul. Iar după ce s-a făcut ziuă, a voit să aducă jertfă diavolilor, căci erau mulţime de idoli în acel sat, şi să silească pe creştinii cei prinşi la jertfa aceea. Deci a poruncit să pună înainte întâi pe Sfântul Codrat, dar el neputând să meargă pe jos, l-au adus cu căruţa la jertfirea aceea. Dar, deşi era neputincios cu trupul, se arăta vesel cu faţa, zâmbind şi veselindu-se în Dumnezeu şi Mântuitorul său. Şi, adunându-se tot poporul, stătea acolo, voind să vadă chinuirea mucenicului lui Hristos.

Iar antipatul a zis către dânsul: „Codrate, te-ai înţelepţit a cunoaşte pe zei, sau petreci încă în nebunie?" Sfântul răspunse cu mare glas, zicând: „Eu din tinereţe m-am înţelepţit a cunoaşte pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, pentru că din pântecele maicii mele sunt creştin şi alt Dumnezeu nu ştiu afară de Acela, în Care cred din scutece". Atunci antipatul a poruncit să se aprindă un foc mare şi să pună deasupra lui un pat de fier şi să-l pună pe mucenic pe acel pat înfocat.

Iar sfântul a zis: „Nu este trebuinţă ca cineva să mă ducă, să mă pună pe patul acela, ci singur mă voi sui pe dânsul". Şi întărindu-se cu ajutorul lui Hristos, a intrat cu picioarele în foc, făcând semnul Crucii, şi s-a culcat pe acel pat înfocat şi se odihnea pe dânsul ca pe un aşternut moale, nevătămându-se de foc câtuşi de puţin, căci focul, îmblânzindu-şi puterea sa, slujea robului lui Dumnezeu, dându-i numai atâta căldură cât îi trebuia spre odihnă mult ostenitului şi truditului trup. Iar slujitorii diavolului adăugau la acel pat, smoală, unsoare şi câlţi, dar sfântul cânta: *Dumnezeule, ia aminte spre ajutorul meu, grăbeşte să-mi ajuţi, să se ruşineze şi să se înfrunte cei ce caută sufletul meu*. După aceea ocăra pe tiran, zicând: „Acest foc al tău este rece şi fiarele patului sunt mai moi decât inima ta cea împietrită. Dar bine ai făcut că, fiind ostenit de cale, ai poruncit să mă odihnesc pe acest aşternut moale". Şi zicând aceasta, sfântul se întorcea pe pat ca pe aşternut.

Şi trecând multă vreme şi mucenicul stând în foc viu, întreg şi nevătămat, tiranul umplându-se de mânie, a poruncit să-l pogoare de pe pat şi să-i taie capul afară din sat. Iar sfântul ieşind din foc cu picioare tari, nu mai avea trebuinţă de căruţă sau de sprijinitori să-l ducă, ci a mers singur până la locul de tăiere. Şi mergând, cânta: *Bine este cuvântat Domnul, Care nu ne-a dat pe noi spre vânarea dinţilor lor*. Încă mai cântau cu dânsul şi nişte fraţi oarecare, ce-l urmau. Apoi, mulţumind lui Dumnezeu, şi-a plecat sub sabie sfântul său cap şi s-a sfârşit marele Sfânt Mucenic al lui Hristos, Codrat,

prin tăiere de sabie, în a zecea zi a lunii martie, în care s-a încununat cu mucenicia şi fratele lui de nume, Codrat Corinteanul, împreună cu însoţitorii lui, stăpânind peste elini şi romani Deciu şi Valerian; iar peste noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava şi stăpânirea, împreună cu Tatăl şi Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOASA MAICĂ ANASTASIA, NUMITĂ ANASTASIE EUNUCUL

În zilele împăratului Iustinian cel Mare (527-565) era în Constantinopol o văduvă oarecare, cu numele Anastasia, binecredincioasă şi temătoare de Dumnezeu, din părinţi de bun neam şi bogaţi, întâia patriciană în palatele împărăteşti. Ea, având în inima sa frica de Dumnezeu, păzea cu dinadinsul poruncile Lui, umblând într-însele fără de prihană. Şi era aleasă cu frumuseţea trupească, iar cu faptele bune sufleteşti şi mai frumoasă, căci era atât de bună la obicei şi blândă, încât toţi se foloseau, văzându-i viaţa ei, şi mulţi se sârguiau să-i urmeze faptelor ei bune şi chiar împăratul o cinstea foarte.

Dar semănătorul de neghine, diavolul, cel ce zavistuieşte pe cei buni şi nu încetează a se oşti asupra neamului omenesc, cel ce face învrăjbiri între oameni, a adus război şi asupra acestei fericite Anastasia. Căci a pornit pe împărăteasa Teodora cu ură asupra ei şi vrăjmăşuia asupra roabei lui Dumnezeu cea nevinovată. De acest lucru aflând Anastasia, de la un prieten al ei, şi fiind plină de dumnezeiasca cunoştinţă, şi-a adunat gândurile sale şi se sfătuia în sine, zicând: „O, Anastasia, pricina aceasta venind la bună vreme, mântuieşte-ţi sufletul tău, iar pe împărătească elibereaz-o de păcatul urii celei nedrepte şi mijloceşte-ţi cerească împărăţie".

Nişte cugete ca acestea având în sine, şi-a năimit o corabie în taină şi, luând din aurul său o parte, iar pe celelalte toate lăsându-le, a plutit spre Alexandria, neştiind nimeni. Acolo, la un oarecare loc departe ca de cinci stadii de cetate, zidindu-şi o mănăstire mică, vieţuia într-însa, slujind lui Dumnezeu şi sârguindu-se a-i plăcea. Şi avea totdeauna în mâini lucrul cel cuviincios ei, iar în gură neîncetată cântare de psalmi, dând lui Dumnezeu laudă. Şi a fost mai târziu acea mănăstire a ei mare şi slăvită, fiind îmbelşugată cu toată îndestularea, până la stăpânirea agarenilor, având numire patricienească după

fericita Anastasia, care avea cinste de patriciană. Dar să ne întoarcem la cuvântul cel dintâi despre dânsa.

Trecând câţiva ani după ieşirea Sfintei Anastasia din Constantinopol, împărăteasa care a fost învrăjbită asupra ei s-a sfârşit. Şi aducându-şi aminte împăratul de Anastasia patricia, a trimis în toate părţile cu multă râvnă, căutând-o. Despre aceasta înştiinţându-se mieluşeaua lui Dumnezeu, a lăsat noaptea mănăstirea sa şi s-a dus în schit, la ava Daniil, şi toate cele pentru sine le-a spus acelui fericit stareţ. Iar el îmbrăcând-o în haină monahicească bărbătească, a numit-o, în loc de Anastasia, Anastasie eunucul. Şi a dus-o într-o peşteră oarecare ce era departe de lavră şi a închis-o acolo, dându-i pravilă şi rânduială de viaţă deosebită. Apoi i-a poruncit să nu iasă nicăieri din peşteră, nici să lase pe cineva să vină la dânsa. Apoi a însemnat unuia din fraţii care-i slujeau lui un loc înaintea peşterii şi i-a poruncit aceluia să-i aducă o dată pe săptămână puţină pâine şi un vas cu apă, să le pună înaintea peşterii la locul acela, şi îndată, luând de la sihastru binecuvântare, cu rugăciune, să se ducă.

Deci acolo a stat fără de ieşire acel suflet de diamant îmbărbătat douăzeci şi opt de ani, având neschimbată rânduiala cea dată de stareţul său, şi n-a fost văzută de nimeni, căci nimeni nu mergea la dânsa, nici nu ştia nimeni de ea, numai fratele care ducea pâinea şi apa. Dar nici acela nu ştia cum că aceea este femeie cu firea, ci socotea că este bărbat famen.

Dar cine va putea ajunge cu mintea ostenelile şi nevoinţele cele făcute de dânsa în cei douăzeci şi opt de ani în peştera aceea sau să povestească cu limba sau să scrie despre cele ce aducea ea lui Dumnezeu, adică lacrimile, suspinurile, tânguirile, privegherile, cântările, rugăciunile, citirile, plecarea genunchilor, postul, lipsirea celor de trebuinţă, iar mai mult decât toate şi luptele cu diavolii şi năvălirile lor, care îi aduceau aminte de dulceţile cele de mai înainte din lume, de desfătările trupeşti şi de toate poftele lumeşti, şi cum sfânta le izgonea pe toate, şi biruia pe vrăjmaşul?

Pe lângă acestea ea n-a ieşit din peşteră în toate zilele anilor acelora, ea care mai înainte a petrecut mulţi ani în împărăteştile palate ca o doamnă mare şi cea mai întâi patriciană şi care cu mulţime de bărbaţi şi de femei se aduna la mese şi la veselii lumeşti. Spăimântează lucrul acesta toată mintea şi gândul, cum toate acelea le-a trecut cu vederea şi a şters pomenirea acelora din mintea sa şi cum a venit într-atât de mare smerenie, postire, înfrânare şi strâmtorare pe calea cea aspră a pocăinţei. Astfel, nevoindu-se sfânta bine, s-a făcut vas

ales al Sfântului Duh şi, plăcând lui Dumnezeu până în sfârşit, a sosit la fericitul său sfârşit.

Deci, mai înainte văzând a sa mutare către Dumnezeu, a scris pe o scândură către stareţul său astfel: „Cinstite părinte, să iei împreună cu tine pe ucenicul care-mi aduce pâine şi apă; apoi să iei şi uneltele cele trebuincioase de îngropare şi să vii ca să îngropi pe fiul tău, Anastasie famenul". Aceasta scriind-o, a pus-o dinafară de peşteră, înaintea uşii. Iar stareţul, înştiinţându-se noaptea despre aceea, prin descoperirea lui Dumnezeu, a zis către ucenic: „Aleargă, fiule, la peşteră degrabă, unde petrece fratele nostru Anastasie famenul, şi caută dinaintea uşii peşterii şi vei afla acolo o scândurică scrisă. Aceea luând-o, cu multă sârguinţă să te întorci la noi". Iar fratele ducându-se şi, după cuvântul stareţului, aflând scândura cea scrisă, a dus-o la bătrânul. Şi citind-o, stareţul a lăcrimat şi, luând cele trebuincioase de îngropare, s-a dus cu fratele acela. Apoi, deschizând peştera, a aflat pe famenul cuprins de durere înfocată şi, căzând la picioarele ei, părintele Daniil plângea, zicând: „Fericit eşti, frate Anastasie, căci, îngrijindu-te de această zi şi acest ceas al morţii totdeauna, n-ai ţinut seamă de împărăţia cea pământească!"

Iar ea a zis: „Fericit eşti şi tu, noule Avraame!" Şi a zis iarăşi stareţul: „Roagă-te pentru noi Domnului". Iar ea a grăit: „Cinstite bărbat, eu mai multă trebuinţă am de ale voastre rugăciuni în ceasul acesta". Şi a grăit stareţul: „De aş fi apucat eu mai înainte decât tine să-mi sfârşesc ziua cea mai de pe urmă a vieţii mele, m-aş fi rugat pentru tine".

Şi şezând ea pe rogojină, a sărutat capul stareţului şi, rugându-se pentru dânsul, grăia cuvinte binecuvântate. Apoi, luând stareţul pe ucenicul său, l-a plecat la picioarele ei, zicând: „Binecuvintează pe acest ucenic al meu şi fiu al tău!" Iar ea i-a zis: „Dumnezeul părinţilor mei, Cel ce-mi stă mie înainte în ceasul acesta, ca să mă despartă de trupul acesta; Cel ce ştie în peştera aceasta paşii mei şi strâmtorarea vieţii pentru numele Lui şi vede această durere trupească a mea, să odihnească duhul părintelui lui peste dânsul, precum s-a odihnit duhul lui Ilie asupra lui Elisei". Şi, întorcându-se famenul către stareţ, a zis: „Pentru Domnul, vă rog, părinte, să nu dezbrăcaţi de pe mine haina cu care sunt îmbrăcat, ca nimeni să nu ştie cele despre mine". Apoi, împărtăşindu-se cu Preacuratele lui Hristos Taine, a zis: „Însemnează-mă pe mine, părinte, cu semnul lui Hristos şi vă rugaţi pentru mine". După aceasta privea spre răsărit şi a strălucit faţa ei ca focul. Apoi, singură făcând semnul Crucii, a zis:

„Doamne, în mâinile Tale dau duhul meu!" Şi îndată, cu acel cuvânt, şi-a dat duhul.

Apoi ava Daniil împreună cu ucenicul au săpat înaintea peşterii o groapă şi, dezbrăcând stareţul de pe sine rasa pe care o purta, a zis ucenicului: „Fiule, îmbracă pe fratele". Şi îmbrăcând ucenicul pe sfânta, a văzut pieptul ei femeiesc şi a tăcut, nespunând stareţului; apoi a îngropat sfântul trup al Anastasiei, cu cântarea cea obişnuită deasupra gropii. Iar după îngropare, ducându-se ei la locurile lor, ucenicul a zis către stareţ: „N-ai ştiut, părinte, cum că famenul Anastasie a fost femeie?"

Iar stareţul a răspuns: „Am ştiut, fiule, şi de aceea am îmbrăcat-o în haină bărbătească şi am numit-o «Anastasie famenul», ca să nu fie de sminteală, nici să ştie cineva despre dânsa şi să nu străbată vestea în toate părţile; căci împăratul a făcut despre dânsa multă cercetare prin toate părţile, iar mai ales într-aceste hotare. Însă, iată, cu darul lui Dumnezeu, s-a păzit la noi". Atunci a spus stareţul ucenicului său toată viaţa sfintei, cu de-amănuntul, care, după aceea, a fost ştiută în toată lavra. Apoi i-au scris viaţa ei, spre folosul celor ce o vor citi şi o vor asculta, întru slava lui Dumnezeu, Cel întru sfinţii Săi preamărit în veci. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A UNSPREZECEA

SFINŢII MUCENICI TROFIM ŞI TAL

Cetatea Laodiceei – nu cea din Siria, ci aceea care se află în ţara Cariei, între râurile Licos şi Meader, în Asia Mică –, avea doi preoţi, fraţi după trup, pe Trofim şi Tal, de neam din ţara Cariei, din cetatea ce se numea Stratonica. Ei erau bărbaţi tari în credinţă, râvnitori după Hristos şi propovăduitori ai cuvântului lui Dumnezeu, şi, întorcând sufletele cele rătăcite la calea mântuirii, se împotriveau totdeauna elinilor şi ocărau slujba lor diavolească, cea de Dumnezeu urâtă.

Deci odată, necuraţii închinători de idoli fiind mustraţi de dânşii, s-au aprins cu mânie, i-au prins pe amândoi şi i-au legat. Într-acea vreme, împărăţind Diocleţian şi Maximian (286-305), a venit în părţile Cariei ighemonul Asclipiodot şi locuia în cetatea ce se numea Vofor, care nu era departe de Laodiceea. Deci, mai marele curţii Laodiceei, cu ai săi mai mari peste cetăţi şi sfetnici, au trimis la ighemon, spunându-i despre acei doi preoţi prinşi, să întrebe ce porunceşte să facă cu dânşii, cerând răspuns. Deci au luat răspuns ca să-i ucidă pe amândoi cu pietre.

Apoi, scoţându-i pe Sfinţii Mucenici Trofim şi Tal la locul uciderii, au început să-i lovească, însă sosind îndată dumnezeiescul ajutor, a stat înaintea sfinţilor, apărându-i de lovirea pietrelor; încât, câte pietre se aruncau asupra lor, nici o piatră nu i-a vătămat; ci mai ales cei ce le aruncau, se răneau pe ei singuri cu acele pietre. Deci, ostenindu-se multe ceasuri şi nesporind nimic, slăbind, au încetat. Mai marele curţii şi cei cu dânsul, mirându-se de un lucru ca acesta străin, i-au lăsat pe amândoi liberi. Iar ei, cu netăcută gură şi cu netemătoare limbă, învăţau pe toţi credinţa lui Hristos, iar necredinţa elinească o mustrau.

Şi iarăşi după câtăva vreme, prinzându-i mai marii cetăţilor, i-au dus la ighemon, în cetatea Vofor, spunându-i: „Pe aceştia i-am împroşcat cu pietre după porunca ta, dar pietrele nu s-au atins de dânşii; de aceea i-am adus la stăpânirea ta". Atunci ighemonul a poruncit să-i spânzure pe sfinţi şi să le strujească trupurile cu unghii de fier, fără nici o milă; însă ei, fiind strujiţi, strigau cu mare glas: „Suntem creştini şi nu ne vom închina idolilor, iar păgânească poruncă a pământeştilor împăraţi n-o vom asculta". După o muncă ca aceea, ighemonul i-a judecat la răstignire, zicând: „Să se răstignească, ca şi vrăjitorul acela în care cred ei". Apoi au dus pe sfinţi afară din cetate, unde erau cruci pregătite. Sfinţii mergeau cu mare veselie, mulţumind lui Hristos Dumnezeu că-i învredniceşte a se sfârşi cu un sfârşit ca acesta al Crucii şi că se fac părtaşi preacinstitelor Lui patimi şi Sfintei Răstigniri. Iar atunci popor mult, bărbaţi şi femei, îi urmau, voind să le vadă sfârşitul. Şi ducându-i la cruci, unii din ai lor le-au adus puţină gustare şi i-au rugat să guste; deci, netrecând ei cu vederea poftirea celor ce-i rugau, au primit ceva în gură, iar celelalte le-au împărţit celor ce erau de faţă.

După aceea i-au pironit pe cruci cu piroane de fier şi i-au răstignit, după asemănarea răstignirii lui Hristos. Şi fiind spânzuraţi pe cruci, grăiau către popor, învăţându-i cunoştinţa lui Dumnezeu şi a sfintei credinţe. Şi s-a făcut strigare mare în popor; pentru că unii ocărau pe ighemon pentru tirania aceea, zicând că a dat cu nedreptate la cumplită moarte pe nişte bărbaţi ca aceia, iar alţii strigau: „Slavă Ţie, Dumnezeule, că în vremurile noastre S-a arătat puterea lui Iisus". Iar o femeie evreică se închina sfinţilor, pe când erau spânzuraţi pe cruci, zicând: „Fericită este maica aceea care i-a născut".

Şi stătea acolo şi maica lor, privind cu inimă vitează la pătimirea acelor doi fii ai săi. Şi mulţi din cei ce stăteau înainte adunau sângele sfinţilor ce pica; unii îşi înmuiau basmalele în sânge, iar alţii inelele, pentru tămăduirea neputinţelor sufleteşti şi trupeşti. Iar Mucenicii lui Hristos, Trofim şi Tal, rugându-se lui Dumnezeu, şi-au dat sfintele lor suflete în mâinile Domnului lor. Apoi credincioşii au pregătit pânze curate şi aromate cu bun miros pentru îngroparea cinstitelor lor trupuri. Şi a alergat acolo străjerul temniţei, care se închina mucenicilor lui Hristos, mărturisind la tot poporul că i-a văzut pe amândoi suindu-se la ceruri şi trei îngeri suindu-se împreună şi vorbind cu dânşii.

Apoi poporul s-a dus la curtea ighemonului şi l-a rugat să poruncească să se ia de pe cruci trupurile mucenicilor şi să se dea îngropării. Iar ighemonul, mâniindu-se, a poruncit ostaşilor ca să bată

pe cei ce merseseră acolo. Apoi, trecându-i mânia, a poruncit că cine va voi, poate să ia trupurile celor morţi. Şi aşa, au pogorât pe sfinţi de pe cruci şi în raclă nouă i-au pus. Apoi s-a făcut ceartă între creştini, unde să-i îngroape pe dânşii; pentru că unii voiau într-un loc, iar alţii într-alt loc voiau să-i aşeze pe sfinţi.

Şi plecându-se ziua, creştinii au stat aproape de trupurile sfinţilor toată noaptea, cu lumânări şi cu cântări de psalmi. Iar a doua zi a mers acolo femeia ighemonului, ducând aromate binemirositoare, pe care turnându-le peste trupurile mucenicilor, a acoperit racla cu acoperământ de mare preţ şi a zis înaintea tuturor: „Eu, în noaptea trecută, am văzut în vis pe bărbaţii aceştia trimişi de la Dumnezeu împreună cu îngerii, ca să răsplătească bărbatului meu pentru uciderea cea nevinovată". Deci ea a ocărât mult tirania şi cruzimea soţului său. După aceea, maica sfinţilor împreună cu doi bărbaţi cinstiţi, Zosima şi Artemie, care erau dintr-o cetate şi vecini ai acelor sfinţi mucenici, luând racla cu trupurile sfinţilor mucenici, i-au dus în patria lor şi i-au îngropat cu cinste, aproape de cetatea Stratonica.

Apoi a sosit ziua în care se făcea de păgâni praznicul naşterii lui Diocleţian. Şi, mergând ighemonul în Laodiceea, făcea masă mare, veselindu-se cu împăratul său. Şi, iată, deodată l-a ajuns dumnezeiasca pedeapsă pentru sângele mucenicilor vărsat cu nedreptate. Pentru că deodată a căzut la pământ şi ca un îndrăcit se scutura, tremurând cu toate mădularele; şi era frică mare asupra tuturor celor ce erau acolo şi priveau la dânsul. Deci striga cel muncit: „Unde este idolul Zeus? Unde este zeul Ieraclie? Unde este zeul Ermis? Unde sunt ceilalţi zei şi zeiţe, ca să-mi ajute mie?" Şi iarăşi zicea: „În zadar m-am închinat lor, că iată mă dau focului veşnic de Dumnezeu cel adevărat, Care este în cer, şi de slugile Lui, Trofim şi Tal".

Astfel grăind, glasul strigării lui pretutindeni străbătea şi îşi rupea cu dinţii carnea de pe sine. Şi aşa, muncindu-se cumplit şi muşcându-şi limba, şi-a lepădat sufletul său necurat. Deci acela cu tânguire amară s-a dus la zeii săi necuraţi, ca în iad veşnic să se muncească. Iar Sfinţii Mucenici ai lui Hristos, Trofim şi Tal, cu glas de bucurie au trecut la Hristos, Dumnezeul nostru, ca veşnic să împărăţească înaintea prealuminatului scaun al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, al unuia Dumnezeu în Treime, Căruia se cuvine slavă, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT SOFRONIE, PATRIARHUL IERUSALIMULUI

Sfântul Sofronie, cel numit cu numele întregii înţelepciuni, s-a născut în Damasc, din părinţi dreptcredincioşi şi întregi înţelepţi, ale căror nume au fost Plintos şi Mira, şi erau cetăţeni vestiţi. Din tinereţile sale fericitul Sofronie şi-a câştigat viaţa potrivit cu numele său, iubind înţelepciunea cea duhovnicească şi cea dinafară, păzindu-şi fecioreasca sa curăţenie, întreagă şi neprihănită din pântecele maicii sale. Căci amândouă acestea, adică înţelepciunea duhovnicească şi fecioreasca curăţie, se numesc întreagă înţelepciune, mai ales după cuvântul Sfântului Ioan Scărarul, care zice: „Întreaga înţelepciune este o numire de obşte a tuturor faptelor bune". Pe acestea şi pe toate faptele bune le-a câştigat pe deplin înţeleptul Sofronie.

El a deprins mai întâi filosofia cea din afară. De aceea a fost numit şi „sofist", adică preaînţelept, pentru că numirea de sofist în acele timpuri era foarte mult cinstită şi cei mai aleşi filosofi cu acest nume erau numiţi, precum altă dată Libaniu sofistul, prietenul Sfântului Vasile cel Mare. După aceea fericitul Sofronie, după filosofia cea din afară vrând să câştige înţelepciunea cea duhovnicească, umbla prin mănăstiri şi prin sihăstrii pustniceşti, adunând de la plăcuţii lui Dumnezeu părinţi folos pentru sufletul său.

Şi mergând şi la Sfânta Cetate a Ierusalimului şi umblând prin mănăstirile ce erau acolo, a intrat în viaţa de obşte a marelui Teodosie, unde a găsit pe monahul Ioan, care se numea Moscu şi Evirat, preot cu rânduiala, bărbat îmbunătăţit şi foarte iscusit într-amândouă înţelepciunile, şi în cea din afară şi în cea duhovnicească.

Şi lipindu-se Sofronie de acela cu toată osârdia, ca fiul de tată şi ucenicul de dascăl, i-a urmat lui întru toate căile, până la sfârşitul aceluia, umblând prin mănăstiri şi prin pustietăţi, cercetând împreună cu dânsul pe sfinţii părinţi şi scriindu-le vieţile lor spre folos; precum arată cartea cea scrisă de amândoi, care se numeşte «Limonariu» sau «Grădină de flori» şi care este mărturisită şi de al şaptelea Sinod. În acea carte Sfântul Sofronie adeseori este numit sofist de către dascălul său, ca cel asemenea cu dânsul în învăţătura filosofiei. Dar nu numai sofist numeşte acel cuvios Ioan pe fericitul Sofronie, ci în unele locuri şi domn al său, iar alteori şi părinte. Că nu-l avea ca pe un ucenic, ci ca pe un prieten şi împreună călător şi ostenitor ales cu

viaţa. Pe lângă aceasta vedea şi mai înainte cu duhul că acela avea să fie mare păstor şi stâlp neclătit al Bisericii lui Hristos.

Cu acest cuvios Ioan a petrecut Sfântul Sofronie mai înainte de călugăria sa mai întâi în Palestina, în aceeaşi viaţă de obşte a Sfântului Teodosie - în pustiul Iordanului şi în mănăstirea ce se numea nouă, care era zidită de Sfântul Sava.

După aceea Ioan şi Sofronie, lăsând Palestina de frica Perşilor care năvăliseră, s-au dus în părţile Antiohiei celei mari. Căci în timpurile acelea Hosroe cel tânăr, împăratul Persiei, s-a sculat cu război contra stăpânirii greceşti, pentru o pricină ca aceasta: Foca tiranul, precum scrie pe larg Nichifor Calist, istoricul grec, a ucis pe Mavrichie, împăratul grecesc (582-602) şi i-a răpit scaunul împărătesc (602-610); iar Mavrichie împăratul a fost mai înainte un mare făcător de bine a lui Hosroe al Persiei. Căci lui Hosroe, fiind izgonit de la împărăţia persană şi scăpând în stăpânirea grecească, Mavrichie îi fusese ca un tată; şi-i ajutase cu bani împărăteşti şi cu putere de oaste de-şi luase iarăşi scaunul în Persia, şi se făcuse pace întărită între greci şi perşi. Iar când a auzit Hosroe de uciderea făcătorului său de bine, Mavrichie, i-a părut foarte rău de dânsul şi, stricând toate aşezămintele de pace cu grecii, a început a cugeta să răzbune uciderea lui Mavrichie. Deci a năvălit oaste persană contra multor părţi greceşti, mai ales contra Siriei, Feniciei şi Palestinei şi le robeau.

Atunci sfinţii părinţi care petreceau viaţă pustnicească în acele părţi, lăsând mănăstirile şi pustniceştile lor locuinţe, au fugit fiecare pe unde putea. Într-acel timp aceşti doi sfinţi, Ioan şi Sofronie, s-au dus din Palestina. Iar după plecarea lor a fost luată de perşi Sfânta Cetate a Ierusalimului, iar cinstitul lemn al făcătoarei de viaţă Cruci a lui Hristos a fost robit împreună cu prea sfinţitul patriarh; şi paisprezece ani a fost ţinut în Persia în robie, nu cu puţină mâhnire şi jale pentru toată creştinătatea.

Deci mai înainte de acea robie a Ierusalimului, aceşti sfinţi, trecând prin părţile Antiohiei după obiceiul lor, precum s-a zis, asemenea albinelor ce zboară pe flori şi adună miere, înconjurau oriunde auzeau că sunt părinţi făcători de fapte bune şi, adunând frumuseţea sufletului cea mai dulce decât mierea ca într-un singur fagure plin de miere, au alcătuit-o prin scris, în cartea ce se numeşte "Limonariu". Iar după ce şi acolo s-au apropiat aceleaşi războaie persane, s-au dus în Egipt şi Alexandria, unde, făcând asemenea, au dobândit multe învăţături, pe care le-au lăsat spre folos neamului

creştinesc celui mai de pe urmă, scriind faptele şi vorbele multor sfinţi părinţi, pe care singuri cu ochii le-au văzut şi cu urechile le-au auzit.

Dar atunci Sfântul Sofronie era încă netuns în chipul monahicesc când a mers în Alexandria. Acest lucru se dovedeşte din capitolul şaizeci şi nouă al «Limonariului», unde dascălul lui Sofronie, Ioan Eviratul, zice astfel: „Am mers în Alexandria eu şi domnul Sofronie, fratele meu, mai înainte de călugăria lui, şi ne-am dus la ava Paladie, bărbatul cel îmbunătăţit şi robul lui Dumnezeu". Şi iarăşi, în capitolul o sută zece, din nou zice: „Eu şi domnul meu Sofronie am mers în lavra care este departe de Alexandria de optsprezece stadii, la un foarte îmbunătăţit egiptean de neam şi am zis acelui stareţ: «Părinte, spune-ne un cuvânt, cum putem să petrecem unul cu altul, căci domnul Sofronie sofistul vrea să se lepede de lume şi să se facă monah». Atunci ne-a zis stareţul: «Bine faceţi, fiilor, că lăsaţi cele lumeşti pentru mântuirea sufletelor voastre. Şedeţi dar în chilii, liniştiţi-vă şi, păzindu-vă mintea, rugaţi-vă neîncetat, având nădejdea spre Dumnezeu şi acela vă va da înţelegerea Sa şi va lumina mintea voastră»".

De aici se vede mai lămurit fapta cea bună a Sfântului, întregului la minte, Sofronie, căci, fiind încă mirean, atât de mare osteneală a călătoriei suferea într-acele vremi pe la mănăstiri şi prin pustietăţi şi atât de multă sârguinţă adăuga pentru cercetarea lucrurilor celor folositoare, cum ar putea să se povăţuiască la calea mântuirii; şi, mai înainte de a se tunde în călugărie, fericitul Sofronie se arăta desăvârşit monah, având viaţă monahicească, desăvârşită în fapte bune.

După aceea a fost călugărit de dascălul său, întâmplându-se lui o boală trupească de care aştepta să moară. Şi a văzut o vedenie, precum scrie despre aceasta dascălul său, în capitolul o sută doi, zicând: „Fiind aproape să se sfârşească fratele meu Sofronie înţeleptul, eu şi ava Ioan scolasticul stând lângă el, ne-a zis: «Mi se părea că merg undeva pe o cale şi am văzut că nişte fecioare dănţuiau înaintea mea, zicând: „Bine că a venit Sofronie! Acum s-a încununat Sofronie!"» Şi de aceea dănţuiau fecioarele acelea înaintea lui, căci el era numit cu numele întregii înţelepciuni".

Aceasta a scris dascălul său despre el. Apoi, după boala aceea, însănătoşindu-se şi fiind în chipul monahicesc, şi mai multe osteneli adăuga, îngrijind de mântuirea sa şi de a altora, pentru că, înmulţindu-se atunci în Egipt eresul lui Sevir, se împotriveau ereticilor amândoi, împreună cu dascălul, ca nişte înţelepţi şi iscusiţi în dumnezeiasca Scriptură, întrebându-se cu ei şi biruindu-i. Pentru

aceea prea sfinţitului Patriarh al Alexandriei, adică lui Ioan Milostivul, îi erau foarte iubiţi şi erau foarte cinstiţi de dânsul, ca nişte adevăraţi prieteni ai lui şi ajutători contra ereticilor şi mângâietori în întristări.

Căci se povesteşte în viaţa aceluia, scrisă de Leontie, episcopul Neapolei, că Sfântul Ioan Milostivul avea obicei de şedea miercurea şi vinerea lângă uşile bisericii, dând voie tuturor celor ce voiau să vină la dânsul, ascultând trebuinţele fiecăruia, ajutându-le, potolind certurile şi sfezile şi făcând pace între oameni. Iar dacă se întâmpla cândva, şezând acolo, de nu venea nimeni la el şi nu cerea nimic, apoi se scula mâhnit şi cu lacrimi se ducea în casa sa, zicând: „Acum smeritul Ioan n-a câştigat nimic, nici a dus ceva lui Dumnezeu pentru păcatele sale". Astfel şi fericitul Sofronie, despre care ne este cuvântul, mângâindu-l pe prietenul lui, îi zicea: „Cu adevărat, astăzi ţi se cade, părinte, a te veseli, căci oile tale petrec în pace, fără ceartă şi fără sfadă, ca şi îngerii lui Dumnezeu". De aici arătat este în câtă cinste şi dragoste a fost Sfântul Sofronie, împreună cu dascălul său, la acel prea sfinţit patriarh.

La aceşti sfinţi părinţi era obiceiul şi sârguinţa ca în fiecare zi, să se folosească cu un lucru nou, văzând sau auzind sau învăţând ceva. Şi li s-a întâmplat un lucru ca acesta, precum zice Ioan:

Eu şi domnul Sofronie înţeleptul, am mers în casa lui Ştefan filosoful, care era lângă calea ce duce spre biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zidită de fericitul Patriarh Evloghie, spre răsărit de a marelui Tetrafil. Şi era la amiază şi sosind în casa filosofului, am bătut în poartă, iar portarul ne-a zis: „Încă se odihneşte stăpânul meu, mai zăboviţi puţin". Atunci a zis domnul meu Sofronie: „Să mergem la Tetrafil şi acolo vom zăbovi". Locul acela este cinstit de alexandreni, căci se zice că împăratul Alexandru Macedoneanul, aducând din Egipt moaştele Sfântului Prooroc Ieremia, le-a pus în acel loc când a zidit cetatea Alexandria în numele său.

După ce am mers acolo, pe nimeni n-am aflat, decât numai pe trei orbi. Şi am şezut încetişor aproape de ei, având la noi cărţile noastre. Deci, vorbind mult între ei aceşti orbi, a zis unul către altul: „Prietene, cum ai orbit tu?" Acela i-a răspuns: „Am fost corăbier în tinereţile mele şi, plutind dinspre Africa, din multa privire spre mare, s-a făcut albeaţa pe ochii mei şi am orbit". Apoi i-a povestit şi celălalt cum a orbit, zicând: „Am fost sticlar şi, lucrând odată cu sticla fără pază, m-am ars şi din dogoarea focului mi-am pierdut vederea".

Amândoi orbii spunându-şi pricina orbirii lor, au întrebat şi pe al treilea, iar acela le-a răspuns: „Când eram tânăr, mi-a fost urât a

mă osteni şi a lucra, ci am iubit lenea; dar, fiind iubitor de plăceri, nu aveam cu ce mă hrăni, de aceea am început a fura şi a face multe răutăţi. Iar într-una din zile am văzut ducându-se spre îngropare un mort. Şi am mers în urma celor ce-l duceau, vrând să văd unde-l vor pune; şi a fost îngropat mortul lângă biserica Sfântului Ioan. După ce a înnoptat, am descoperit mormântul, am intrat înăuntru, am luat toate hainele de pe mortul acela şi numai o cămaşă am lăsat pe el.

Şi, ieşind din mormânt, mi-a zis gândul cel rău: «Întoarce-te de ia şi cămaşa, căci este foarte bună». Şi eu ticălosul m-am întors, vrând a dezbrăca şi cămaşa, ca să las mortul gol; dar, ridicându-se mortul, a stat înaintea mea şi, ridicând mâinile, mi-a zgâriat obrazul cu degetele şi mi-a scos amândoi ochii; atunci eu ticălosul, cu multă nevoie şi durere, abia am ieşit din mormânt. Aşa am orbit".

Acestea auzindu-le noi, domnul Sofronie mi-a făcut semn şi ne-am dus de la dânşii, apoi mi-a zis Sofronie: „Cu adevărat, părinte Ioan, astăzi nu mai este nevoie să învăţăm mai mult, că ne-am folosit destul. Că oricine făcând rău, nu poate a se tăinui de Dumnezeu". De aceea, arătat este, cum că amândoi Sfinţii Ioan şi Sofronie, se îngrijeau de folosul lor în toate zilele. Căci, zicând el „nu este nevoie astăzi ca mai mult să învăţăm, pentru că ne-am folosit destul", dovedeşte că toată ziua se sârguia a se folosi cu ceva.

Şi petrecând fericitul Sofronie în Alexandria, a scris minunile Sfinţilor Chir şi Ioan, dându-le mulţumire pentru vindecarea ochilor săi. Căci atunci când a căzut bolnav, a alergat la sfinţii doctori fără de arginţi cu rugăciune şi cu credinţă şi a câştigat de la dânşii vindecarea cerută, în biserica lor din Alexandria, având către dânşii mare osârdie. Dar după câtva timp, părţile acelea ale Egiptului, unde este Alexandria, au început a fi supărate de năvălirea perşilor. Deci au fost nevoiţi Sfinţii Părinţi Ioan şi Sofronie să fugă şi de acolo, că şi prea sfinţitul Patriarh Ioan Milostivul se apucase de fugă de frica barbarilor.

Deci vrând să meargă cu el la Constantinopol, au venit şi ei în corabie, nevrând să se lase de acela care nu suferea să se despartă de dânşii. Deci sfinţitul patriarh Ioan, căzând în boală pe drum, a murit în cetatea Amatunta, iar viaţa lui cea înaltă şi milosteniile cele multe le-a lăudat înţeleptul Sofronie cu cuvinte alese. Iar după îngroparea cea patriarhicească, s-a dus la Roma cea veche cu dascălul său Ioan şi cu fraţii care se întâmplaseră cu dânşii, doisprezece la număr. Acolo petrecând câtva timp, Cuviosul Ioan, dascălul lui Sofronie, fiind mai bătrân, s-a dus către Domnul. Şi, când era să moară, a poruncit iubitului şi duhovnicescului său fiu, Sofronie, ca trupul lui să nu-l

îngroape în Roma, ci, în raclă de lemn închizându-l, să-l ducă în Muntele Sinai. Iar dacă nu-i va fi cu putinţă să-l ducă până la Muntele Sinai din cauza barbarilor, atunci să-l ducă în Palestina, la mănăstirea cea de obşte a Sfântului marelui Teodosie, unde Cuviosul Ioan se călugărise şi acolo să-i îngroape moaştele. Deci, aşa s-a şi făcut.

Căci Sfântul Sofronie, urmând lui Iosif cel din Legea Veche, care a dus trupul lui Iacob în mormântul părinţilor săi, a luat din Roma trupul Cuviosului Ioan, duhovnicescul său părinte, şi, împreună cu fraţii, s-a întors în ţările greceşti. Iar după ce a ajuns la Ascalon, a auzit că nu este cu putinţă să treacă la muntele Sinai din cauza barbarilor. Atunci a mers la Ierusalim, care era stăpânit de perşi, şi a îngropat trupul părintelui său în mănăstirea de obşte a lui Teodosie. Iar el împreună cu fraţii săi locuia în Ierusalim, având atunci scaunul Patriarhiei Modest, în locul patriarhului Zaharia, care, împreună cu lemnul Crucii, era în robie la perşi.

Iar după puţin timp de la plecarea Sfântului Sofronie de la Roma în Palestina, Dumnezeu a binevoit ca să întoarcă din robie la Ierusalim Sfântul Lemn al Crucii şi pe Patriarhul Zaharia. Căci voievodul Ieraclie, ucigând pe tiranul împărat Foca şi luând singur împărăţia grecească (610-641), s-a ostăşit asupra ţinutului grecesc şi, biruind de multe ori cetele lui Hosroe, a robit cetăţile acelea şapte ani. După aceea, Siroes, fiul lui Hosroe, ucigând pe tatăl său şi luând împărăţia Persiei, căuta să se împace cu Ieraclie, împăratul grecesc. Iar aşezămintele de pace puse de împăratul Ieraclie erau acestea: împăratul Persiei să lase grecilor Ierusalimul şi să întoarcă cinstitul lemn al Sfintei Cruci, precum şi pe Patriarhul Zaharia. Şi aşa s-a şi făcut.

Deci, după patrusprezece ani, a fost adus din Persia lemnul Crucii cu mare cinste, pe care însuşi împăratul Ieraclie l-a dus pe umerii săi în Sfânta Cetate - precum se scrie despre aceasta în ziua de 14 a lunii septembrie -, iar fericitul Patriarh Zaharia şi-a luat iarăşi scaunul său. Iar după câţiva ani acel cinstit Lemn al făcătoarei de viaţă Cruci a Domnului nostru Iisus Hristos a fost dus de acelaşi împărat Ieraclie din Ierusalim la Constantinopol ca să nu se mai robească de vrăjmaşi acea mare vistierie a creştinilor, căci după aceea Ierusalimul a fost luat iarăşi de vrăjmaşi, după cum vom vedea mai pe urmă.

Deci Patriarhul Zaharia, după întoarcerea sa din robie, mai trăind puţin, s-a dus către Domnul, iar după dânsul Modest iarăşi a luat scaunul, dar n-a stat pe el decât numai doi ani, pentru că a murit. Apoi a fost ales Sfântul Sofronie ca patriarh al Ierusalimului. În acel

timp s-a ridicat şi eresul monoteliţilor, adică al celor ce mărturisesc o voie şi o lucrare în persoana lui Hristos, în cele două firi ale Lui - în cea dumnezeiască şi în cea omenească -, ca şi cum fiecare fire n-ar fi avut deosebită lucrare şi voie. Iar cei ce mărturisesc că Hristos nu este desăvârşit în amândouă firile, aceia Îl prihănesc.

Despre acel eres s-a scris mai pe larg în viaţa Cuviosului Maxim Mărturisitorul, în ziua de 21 a lunii ianuarie. Dar pe acel eres al monoteliţilor, l-a răspândit mai ales Chir, patriarhul Alexandriei, adunând sinod şi poruncind a crede ca el. Lui i-a urmat Serghie, patriarhul Constantinopolului, iar după dânsul Piros şi alţii, pentru care au pătimit mulţi din cei ce nu se învoiau cu acel eres. Acelui eres i s-a împotrivit foarte mult prea sfinţitul Patriarh al Ierusalimului, Sfântul Sofronie. Căci, adunând la dânsul sinod, a blestemat acel eres al monoteliţilor şi a trimis scrisori întărite ale sinodului pretutindeni. După aceea au fost citite acele scrisori la al şaselea Sinod ecumenic şi s-au mărturisit de Sfinţii Părinţi şi s-au primit ca nişte scrieri ortodoxe.

Sfântul Sofronie a scris şi alte multe cuvinte şi învăţături folositoare Bisericii lui Hristos, cum şi viaţa câtorva sfinţi, printre care şi a Sfintei Maria Egipteanca, care a petrecut asemenea ca îngerii în pustie, mai presus de firea omenească. El a păstorit bine Biserica lui Dumnezeu, închizând gurile ereticilor şi izgonindu-i departe ca pe nişte lupi, de la turma cea cuvântătoare. Apoi iarăşi, cu voia lui Dumnezeu, asupra Siriei şi a Palestinei au năvălit barbarii, însă acum nu perşii, ci mahomedanii, care mai întâi au luat cetatea Damasc.

Apoi au înconjurat cetatea lui Dumnezeu, Ierusalimul, şi au bătut-o aproape doi ani. Căci după ce oastea grecească s-a rănit de dânşii în Siria şi a fost ucis Serghie voievodul, prea sfinţitul Patriarh Sofronie, împreună cu creştinii din Palestina, s-au închis în Sfânta Cetate. Şi se află cuvântul lui pe care l-a grăit către popor în ziua Naşterii lui Hristos, fiind înconjurată cetatea, în care, ca un alt Ieremia, plângea cu jale risipirea şi pustiirea sfintelor locuri, ce s-a făcut cu voia lui Dumnezeu pentru păcatele poporului. Dar mai vârtos plângea că n-a putut să prăznuiască în Betleem ziua Naşterii lui Hristos, după obicei, de vreme ce locul Betleemului acum era în mâinile agarenilor.

Şi sfârşindu-se alt an al înconjurării, când creştinii erau strâmtoraţi, s-a simţit nevoia a se da pe sine vrăjmaşilor şi a le deschide cetatea. Dar mai întâi prea sfinţitul Patriarh Sofronie a trimis la voievodul agarenilor, Omar, făcând cu dânsul aşezământ de

pace, întru care la început se cerea ca credinţei creştineşti şi Sfintei Biserici a lui Dumnezeu să nu i se facă nici un fel de silă şi de strâmbătate. Iar Omar voievodul a făgăduit ca acel aşezământ, precum şi altele să le păzească întregi. Şi, întărind cuvântul acesta, creştinii au deschis porţile cetăţii voievodului agarenesc; iar el, fiind făţarnic şi viclean, s-a prefăcut blând ca o oaie şi smerit, dar în inimă era lup răpitor.

Şi îmbrăcându-se în nişte vechituri de păr de cămilă, a intrat în cetate pe jos şi întreba unde este biserica lui Solomon, ca să-şi săvârşească acolo rugăciunile lui cele de Dumnezeu urâte. Iar prea sfinţitul Sofronie, ieşind întru întâmpinarea lui şi văzându-l într-un chip ca acela făţarnic, a zis: „Iată va fi urâciunea pustiirii, cea mai înainte vestită prin proorocul Daniil, care va fi în locul cel sfânt". Deci a plâns mult cu toţi creştinii şi-l îndemna pe voievod ca, lepădând acele vechituri, să se îmbrace în hainele boiereşti cele cuviincioase lui.

Şi astfel Sfânta Cetate a lui Dumnezeu, Ierusalimul, s-a luat de agareni şi s-a strâmtorat creştinătatea de grea robie. Pentru că păgânul voievod al agarenilor n-a păzit aşezământul de pace făcut cu prea sfinţitul Patriarh Sofronie pe care făgăduise a-l păzi. Şi a început a face multe strâmbătăţi creştinilor din Ierusalim. Văzând aceasta, Sfântul Sofronie se tânguia de-a pururea şi ruga pe Dumnezeu să-i ia sufletul lui de pe pământ, ca să nu vadă mai mult chinuirea creştinilor, urâciunea pustiirii şi necinstirea locurilor celor sfinte. Şi, fiind auzit, degrabă şi-a săvârşit viaţa şi a trecut de la pământescul Ierusalim, cel plin de lacrimi, spre cel de sus, plin de bucurie, unde este lăcaşul tuturor celor ce se veselesc întru Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC PIONIE, PRESBITERUL SMIRNEI, ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Apostolul, poruncind a se cinsti pomenirile sfinţilor, iată ce zice: *Aduceţi-vă aminte de povăţuitorii voştri care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu*. Iar aceasta o zice ca, aducându-ne aminte de credinţa, de viaţa şi de sfârşitul lor cel cu fapte bune, să ne îndemnăm a urma acelora. Deci este cu cuviinţă a cinsti şi pomenirea

Sfântului Mucenic Pionie, de vreme ce acesta, când era în lume, pe mulţi i-a întors la Dumnezeu de la înşelăciunea diavolească; căci a fost bărbat apostolesc întru acele vremi şi încununându-se cu mucenicia şi chemându-se către Domnul, ne-a lăsat chipul faptelor celor bune, ca şi până acum să avem aducere aminte de învăţăturile lui. Iar începătura nevoinţei lui celei mucenicești, a fost astfel:

În luna a şasea (adică a lui februarie, care este a şasea de la septembrie), în douăzeci şi trei de zile, când se săvârşeşte pomenirea Sfântului Sfinţit Mucenic Policarp, episcopul Smirnei, în cetatea Smirnei, în care vieţuia multă mulţime de iudei, au fost prinşi, de către necredincioşii elini, Pionie presbiterul şi Sabina, râvnitoarea dreptei credinţe, şi Asclipiad şi Macedonie şi Lin, preotul sobornicestii biserici; căci atunci era prigonire mare asupra creştinilor întru împărăţia lui Deciu (245-251).

Iar Pionie mai înainte a fost înştiinţat cum că vor fi prinşi în ziua praznicului Sfântului Policarp. Deci, postind cu Sabina şi cu Asclepiad, au luat trei lanţuri împletite şi le-a pus pe sine, pe Sabina şi pe Asclepiad; şi şedeau în casă, aşteptând până ce vor veni cei ce voiau să-i prindă. Iar în ziua pomenirii Sfântului Policarp, după rugăciune, gustând ei puţină pâine şi apă, a venit Polemon, dregătorul idoleştilor jertfe, cu ostaşi, căutând şi trăgând pe creştini la necuratele jertfe idoleşti. Şi a zis lui Pionie: „Ştiţi împărăteştile porunci ca să aduceţi zeilor jertfe?" Răspuns-a Pionie: „Ştim poruncile Dumnezeului nostru, prin care ne spune ca Lui Unuia să ne închinăm". Zis-a Polemon: „Mergeţi la sobor şi acolo, chiar nevrând, vă veţi supune". Răspuns-au Sabina şi Asclipiad: „Noi ne supunem lui Dumnezeu Cel viu".

Deci îi ducea pe dânşii Polemon, însă nu cu sila; şi văzându-i poporul purtând legături de bună voie, alergau în urma lor ca la o minune nouă, unul pe altul întrecându-se. Iar după ce au mers sfinţii în sobor, la mai marele cetăţii, popor fără număr de elini, şi mai vârtos de iudei, a umplut toate locurile acelea, prin foişoare şi prin pieţe. Şi aducându-se sfinţii în mijloc, Polemon a zis: „O, Pionie, supuneţi-vă poruncii împărăteşti, precum şi ceilalţi s-au supus, şi aduceţi jertfe zeilor ca să nu vă munciţi cumplit".

Iar Pionie, întinzându-şi mâna, cu faţa veselă, a început a grăi către popor: „Bărbaţi smirneni, cei ce vă lăudaţi pentru frumuseţea cetăţii şi pentru locuirea de odinioară a lui Homer aici, precum ziceţi, şi care între voi sunteţi iudei, ascultaţi-mă pe mine, cel ce voiesc să grăiesc puţin. Vă aud râzând şi bucurându-vă de venirea către voi a unora din noi; socotiţi oare a fi de râs şi de jucărie păcatul acela, că

aduc jertfă idolilor, nu de a lor bunăvoie, ci fiind siliţi? Deci s-ar fi căzut vouă, elinilor, a asculta pe învăţătorul vostru Homer care zice: «Nu este bine ca cineva să se veselească de omeneasca pierzare».

Iar vouă, iudeilor, Moise vă porunceşte: *De vei vedea pe asinul vrăjmaşului tău căzut sub sarcina lui, să nu-l treci cu vederea, ci să-l ridici pe el cu dânsa*. Asemenea se cade să ascultaţi şi pe Solomon care zice: *De va cădea vrăjmaşul tău, să nu te bucuri de el şi să nu te înalţi pe împiedicarea lui*. Pentru că eu, ascultând pe învăţătorul meu, mai bine voiesc a muri decât să-I calc cuvântul şi mă sârguiesc cu toată puterea mea să nu mă depărtez de la poruncile Lui, la care m-am deprins de mult, învăţând şi pe alţii.

Deci pentru ce râdeţi de noi, o, iudei, dacă suntem vrăjmaşi vouă, precum ziceţi? Şi mai ziceţi că sunteţi şi năpăstuiţi de noi când vă grăim adevărul. Dar spuneţi pe cine am năpăstuit, pe cine am gonit, pe cine am silit să se închine idolilor? Oare socotiţi greşelile voastre a fi asemenea cu greşelile acelora care acum de frica omenească calcă porunca lui Dumnezeu şi fac închinăciune idolilor? Dar cine v-a silit pe voi să slujiţi lui Veelfegor, să mâncaţi jertfele morţilor, să vă amestecaţi cu fiicele de alt neam, să jertfiţi diavolilor pe fiii şi fetele voastre, să cârtiţi spre Dumnezeu, să grăiţi pe Moise de rău, să cugetaţi cu mintea ca să vă întoarceţi iarăşi în Egipt? Cât despre celelalte fapte ale voastre voi tăcea. Şi mai ziceţi că nimeni nu poate să vă înşele.

Oare nu citiţi cărţile voastre: Ieşirea, Judecătorii, Regii şi celelalte toate, în care sunteţi vădiţi şi mustraţi? Arătaţi-ne pe cineva din noi care nu de silă, ci de bunăvoie s-a apropiat de idoli; şi pentru acei puţini aduceţi mustrare şi osândire asupra tuturor creştinilor? Dar o, iudeilor, socotiţi că viaţa de acum este asemenea ca aria; apoi, din ce materie se vede stogul mai mare în arie, din paie sau din grâu? Dar când lucrătorul va veni cu lopata să-şi lămurească aria, plevile fiind uşoare, se duc lesne în vânt, iar grâul rămâne la pământ; deci cugetaţi şi la năvodul cel aruncat în mare, oare toate cele adunate într-însul şi trase afară sunt bune? Nicidecum.

Deci aşa este şi viaţa aceasta de acum. Cum voiţi să pătimim noi, ca nişte nedrepţi, sau ca drepţi? Dacă ziceţi ca nişte nedrepţi, apoi şi pe voi vă vădim cu lucrul pentru nedreptatea voastră; oare nu se cade aceleaşi să le pătimiţi? Iar dacă vor pătimi drepţii ca nişte nevinovaţi, ce nădejde de mântuire mai aveţi voi, fiind nedrepţi? Că dacă dreptul abia se mântuieşte, apoi necredinciosul şi păcătosul unde se va arăta? Şi se apropie judecata lumii, ale cărei semne sunt dovedite. Că eu am străbătut toate părţile ţinutului iudeilor, am trecut

râul Iordanului, am văzut pământul pe care se vede semn despre mânia lui Dumnezeu pentru păcatele oamenilor care locuiesc pe dânsul şi a celor ce fac multe ucideri şi răutăţi călătorilor străini.

Am văzut ieşind fum dintr-însul, iar câmpiile şi ţarinile arse de foc şi deşarte de orice roadă, neavând pic de umezeală. Am văzut şi Marea Moartă (care este iezerul de asfalt, izvorâtor de smoală) şi apă din firea sa, căzută cu pedeapsa lui Dumnezeu, care nu poate să adape nici un fel de fiinţă, nici să ţină în sine trupul omenesc şi orice lucru ai arunca într-însa, îndată îl leapădă afară. Dar pentru ce pomenesc pe cele ce sunt departe? Voi vedeţi Decapolia, latura Lidiei cea arsă, care şi până acum se află pârlită pentru pedepsirea celor necuraţi.

Aduceţi-vă aminte iarăşi de arderea muntelui Etna şi de aprinderea insulei Siciliei. Iar dacă şi acelea vi se par că sunt departe, apoi cunoaşteţi apele cele calde, care ies din pământ, de unde se încălzesc şi se înfierbântă? Au nu din focul care este pregătit păcătoşilor în părţile cele dinăuntru ale pământului? De aici cunoaştem că va fi judecata şi pedeapsa cea de foc a păcătoşilor de la Dumnezeu, prin Cuvântul Lui cel întrupat, prin Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea nu vom sluji zeilor elineşti şi nu voim a ne închina idolului de aur".

Zicând Sfântul Pionie acestea şi altele multe, Polemon şi cei mai mari cu dânsul din cetate, precum şi tot poporul, ascultau cu multă linişte. După aceea oarecare din cetăţeni, împreună cu Polemon, rugau pe Pionie, zicând: „Ascultă Pionie, noi te iubim pentru obiceiul tău cel bun şi pentru blândeţea ta şi voim să fii viu; cu adevărat, este bun lucru şi dulce a vieţui şi a vedea lumina soarelui". Sfântul răspunse: „Şi eu socotesc că este iubită viaţa aceasta vremelnică, dar fără de asemănare este mai plăcută aceea pe care o dorim noi creştinii. Lumina aceasta o socotesc a fi veselă şi dulce; dar mult mai veselă şi mai dulce este lumina cea adevărată, pe care nădăjduim a o avea. Toate acestea care se văd cu ochii trupeşti sunt frumoase şi nici noi nu le defăimăm, nici nu urâm făpturile lui Dumnezeu, dar sunt altele nevăzute, cu adevărat mai frumoase şi mai alese, pe care le cinstim mai mult decât pe cele văzute". Iar un clevetitor oarecare, anume Alexandru, om viclean, a zis: „Ascultă-mă, Pionie". Sfântul îi răspunse: „Tu ascultă-mă pe mine, că cele ce ştii tu, ştiu şi eu, iar cele ce ştiu eu, tu nu ştii".

Alexandru, râzând de sfânt, a zis: „Dar aceste legături pentru ce sunt pe tine?" Sfântul răspunse: „Ca să nu ne socotiţi că venim la închinarea idolilor voştri, ci să cunoaşteţi cu adeverire că mergem în

temniţă şi la moarte pentru Dumnezeul nostru". Şi alţii sfătuind cu momeli pe Pionie şi nimic sporind, Alexandru a zis: „Ce trebuinţă este de multe cuvinte, dacă ei nu voiesc să fie vii?" Iar poporul voia ca Pionie să fie dus la locul de privelişte ca toţi să poată auzi cuvintele lui; dar Polemon nu voia, temându-se să nu facă în popor tulburare şi gâlceavă.

Şi zicea către Pionie: „Dacă nu voieşti să jertfeşti zeilor, apoi să intri măcar în lăcaşul lor". Sfântul răspunse: „Ce folos va fi idolilor de mergerea mea la dânşii?" Polemon zise: „Pleacă-te, Pionie". Iar Pionie răspunse: „O, de aş fi putut eu ca să vă înduplec pe voi pe toţi ca să fiţi creştini". Iar ei tare râzând, au zis: „Nu vei putea ca să ne faci aceea ca de vii să fim arşi cu foc". Zis-a sfântul: „Mai cumplit este ca după moarte să ardeţi în veci în focul nestins".

Atunci fericita Sabina a zâmbit. Iar Polemon împreună cu ceilalţi i-au zis: „Ce râzi?" Răspuns-a aceea: „Mă bucur că sunt creştină, căci cei ce sunt întru pocăinţa lui Hristos, aceia se vor bucura în veci". Zis-au către dânsa păgânii: „Vei râde când pe cele ce nu le voieşti, pe acelea le vei pătimi; căci femeile care nu se închină zeilor, se duc în casa de desfrânare". Răspuns-a aceea: „Dumnezeu Cel adevărat se va îngriji de mine".

După aceasta au scris numele sfinţilor şi răspunsurile lor, prin care mărturisind pe Hristos, s-au lepădat de idoli. Iar când erau să scrie numele Sabinei, Sfântul Pionie i-a zis încet ca să nu-şi spună numele cel adevărat, ci să se numească Teodota; pentru ca să nu fie ştiută de stăpâna sa. Căci Sfânta Sabina a fost roaba unei slăvite femei eline care, mai înainte cu câţiva ani de acea vreme, pe vremea împărăţiei lui Gordian (238-244), neputând pe roaba sa, adică pe fericita Sabina, s-o întoarcă de la Hristos, a izgonit-o în munţi pustii, unde în taină era hrănită de credincioşi; după aceea, prin sârguinţa cea mare a Sfântului Pionie, s-a izbăvit din legături şi din robia stăpânei sale. Deci, temându-se Sfântul Pionie ca nu cumva să se înştiinţeze despre dânsa stăpâna ei şi iarăşi s-o ia la sine, a poruncit ca Sfânta Sabina să se numească Teodota. Deci când a întrebat-o Polemon cum se numeşte, ea a răspuns: „Mă numesc Teodota". Zis-a Polemon: „Eşti creştină?" Răspuns-a sfânta: „Cu adevărat sunt creştină".

Şi s-au scris cuvintele ei ca şi ale lui Pionie şi ale lui Asclipiad. Întrebat-a Polemon: „Pe care Dumnezeu cinsteşti?" Răspuns-a sfânta: „Pe Dumnezeu Cel Atotputernic, Care a făcut cerul, pământul şi pe noi toţi; şi Care a fost cunoscut prin Cuvântul cel întrupat din Preacurata şi cea neispitită de nuntă, Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, adică prin Domnul nostru Iisus Hristos". Iar după ce li

s-a scris numele, au dus pe sfinţi în temniţă, urmându-le tot poporul. Iar unii ziceau despre Sfântul Pionie: „Judecaţi cum acesta care era totdeauna galben, acum este rumen la faţă". Iar alţii strigau: „Pe aceştia care n-au voit să jertfească zeilor, se cade a-i munci". Răspuns-au sfinţii: „Munciţi-ne dar; cine vă opreşte? Nu merg înaintea noastră oameni înarmaţi, nici nu ne apără ostaşi, suntem în mâinile voastre, munciţi-ne!"

Iar un altul, arătând spre Sfântul Asclipiad, zicea: „Acesta voieşte să aducă jertfe zeilor". Răspuns-a Sfântul Pionie: „Minţi, căci nici unul dintre noi nu va face aceasta". Iar alţii, pomenind anume pe cei căzuţi de la Hristos, ziceau: „Cutare şi cutare au jertfit, iar voi pentru ce nu jertfiţi?" Sfântul Pionie a zis: „Fiecare are voia sa, ce-mi pasă, eu sunt Pionie". Deci poporul se mânia asupra Sfântului Pionie şi asupra celor cu dânsul şi de abia au ajuns până la temniţă; căci puţin a fost de nu i-a ucis poporul.

Şi intrând în temniţă, au aflat pe Lin, presbiterul sobornicestii biserici, şezând în legături pentru Hristos, şi pe o femeie din satul Carina, anume Macedonia; şi veneau la ei mulţi din credincioşi, aducându-le cele de trebuinţă, însă ei nu voiau să ia; iar pe cele luate le împărţeau la străjerii temniţei. Apoi unii elini cercetau pe sfinţi şi-i sfătuiau spre a lor necurăţie; dar auzind de la ei răspunsurile cele tari, se duceau miraţi. Mergeau încă la legaţii lui Hristos şi aceia care, fiind creştini, fără de voie căzuseră din buna credinţă, îngroziţi de frica muncilor şi fiind siliţi spre jertfa idolească; şi plângere multă făceau în temniţă, în toate zilele, înaintea sfinţilor.

Deci Sfântul Pionie plângea foarte mult pentru dânşii, iar mai vârtos pentru aceia care, având viaţă bună şi cinstită, s-au temut de munci şi au jertfit celor ciopliţi. Şi zicea în plângerea sa: „Cu mucenicie nouă sunt muncit în inima mea, în bucăţi sunt tăiat în sufletul meu, când văd mărgăritarele bisericeşti călcate de porci şi cereştile stele răsturnându-se la pământ cu coada balaurului; iar via cea sădită cu dreapta lui Dumnezeu, mâncată de porcul cel sălbatic şi răpită de toţi cei ce trec în cale.

Deci, fiii mei, pentru voi iarăşi mă chinuiesc, până ce se va închipui Hristos în voi; crescuţii mei cei iubiţi, pe care v-am hrănit cu pâinea cea cerească, pentru ce v-aţi întors în calea cea îndărătnică? Acum bătrânii cei fără de lege au pus prihană asupra Susanei, celei cu mintea întreagă, adică asupra Bisericii lui Hristos; acum Aman s-a înălţat, iar Estera cu toată seminţia sa se tulbură; acum a cuprins foametea – nu foamete de pâine, nici sete de apă, ci foamete de auzirea cuvântului lui Dumnezeu; acum au dormitat toate fetele

Evangheliei. Iată s-a împlinit cuvântul acela al Domnului: *De va veni Fiul Omului, oare va afla credinţă pe pământ?* Şi alt cuvânt al Lui care zice: *Va da frate pe frate la moarte*; de aceea aud că acum fiecare este vânzătorul aproapelui său.

Cu adevărat ne-a cerut satana ca să ne cearnă ca pe grâu şi lopata cea de foc este în mâinile Cuvântului lui Dumnezeu ca să curăţească aria Sa. S-a stricat sarea, s-a lepădat afară şi este călcată de oameni. Dar nimeni să nu socotească, o, fiilor, că Domnul a slăbit. Nu Domnul, ci noi am slăbit. Pentru că zice: *Au doară a slăbit mâna Mea a vă izbăvi pe voi? Au s-a îngreuiat auzul meu ca să nu vă asculte pe voi? Dar păcatele voastre au făcut despărţire între voi şi între Dumnezeul vostru*. Greşit-am, fraţilor; călcat-am poruncile Domnului şi am făcut fărădelege, mâniind pe Dumnezeu şi mâhnind pe aproapele; căci urând unul pe altul, pârând şi clevetind unul pe altul, pe noi singuri ne-am defăimat. Se cădea ca dreptatea noastră să fi covârşit mai mult decât a fariseilor şi a cărturarilor.

Încă aud că iudeii vă cheamă pe unii din voi la ale lor adunări; dar păziţi-vă ca nu cumva să vă legaţi în laţurile cele mai grele, că veţi cădea în păcatul cel neiertat care este hula împotriva Duhului Sfânt, şi ca să nu fiţi împreună cu iudeii, cu boierii Sodomei şi cu poporul Gomorei, ale căror mâini sunt pline de sânge. Noi nici prooroc n-am ucis, nici pe Hristos nu L-am vândut sau L-am răstignit! Dar pentru ce grăiesc eu multe? Aduceţi-vă aminte de ceea ce aţi auzit mai înainte, de multe ori, de la mine. Au nu ştiţi pe iudeii care zic că Hristos a fost om simplu şi ca un muritor a pătimit moartea cea de Cruce?

Deci să ne spună ei nouă, dacă a fost om simplu şi muritor, apoi cum s-a umplut toată lumea de mulţimea ucenicilor Lui şi cum pătimesc mulţi şi astăzi pentru numele Lui? Cum dar cu numele unui om simplu şi muritor se izgoneau diavolii şi chiar acum se izgonesc şi se vor izgoni până la sfârşitul veacului? Apoi cum se fac şi alte minuni, cu numele Lui cel atotputernic, în bisericile credincioşilor? Dar nu înţeleg ticăloşii iudei că Hristos, Domnul nostru, a pătimit de voie, a murit pentru noi şi a înviat a treia zi cu slavă; ci grăiesc nelegiuiţii că Hristos ar fi fost fermecător şi că prin puterea farmecelor s-ar fi sculat din morţi. Deci să ne arate, ce Scriptură mărturiseşte unele ca acestea despre Hristos, a lor sau a noastră? Sau care om drept a zis aceasta cândva? Au doară nu este aceasta minciună dovedită? Cei ce grăiesc o minciună ca aceea sunt nelegiuiţi.

Dar pentru ce să cred mai mult vorbele unora ca acestora, decât ale oamenilor drepţi? Eu încă din copilărie am auzit acea vorbă

mincinoasă a lor; căci este scris că Saul regele, mergând la o femeie fermecătoare, o poftea ca să învieze din morţi pe proorocul Samuil şi, făcându-şi femeia fermecătoria sa, a văzut pe un bărbat bătrân ridicându-se din pământ; acela era îmbrăcat cu o haină lungă şi, cunoscând Saul că acela este Samuil, îl întreba de ceea ce dorise. Deci, putea oare vrăjitoarea aceea cu adevărat să învie pe Samuil, sau nu? De vor zice iudeii că putea, apoi ei mărturisesc că nedreptatea a putut mai mult decât dreptatea şi că vrăjitoria este mai puternică decât sfinţenia; deoarece sfântul prooroc nu a putut să nu asculte pe vrăjitoarea aceea. Deci, cei ce grăiesc aşa, sunt urâţi şi blestemaţi; iar de vor zice, că vrăjitoarea aceea n-a putut să învie cu adevărat pe Samuil proorocul cu vrăjile sale, apoi nici despre Hristos, Domnul nostru, nu vor putea să zică că ar fi înviat din mormânt cu putere de vrăjitorie. Dar înţelegerea povestirii aceleia este în Sfânta Scriptură astfel: Cum putea diavolul care petrecea în vrăjitoarea aceea, să aducă în această viaţă sufletul sfântului prooroc care se odihneşte în sânul lui Avraam? Că cel mai mic peste cel mai mare nu are stăpânire şi diavolul nu porunceşte sfântului, ci îngerii cei căzuţi de la Dumnezeu îi ascultă pe ei; căci, lăsând pe Dumnezeu, le slujesc lor şi îi cheamă prin vrăji, şi orice ar cere vrăjitorii, diavolii le împlinesc.

Vrăjitoarea a cerut acel lucru de la diavolul care o asculta şi el a luat chipul proorocului şi nu este de mirare aceasta, deoarece satana singur, după cuvântul Apostolului, se închipuieşte în îngerul luminii şi slugilor lui nu le este cu neobişnuinţă a lua uneori asupră-şi asemănarea slugilor lui Dumnezeu, după cum şi antihrist va lua asupră-şi chipul lui Hristos.

Deci acea femeie vrăjitoare n-a înviat pe Samuil, ci pe diavolul, cel în chipul lui Samuil, i l-a arătat lui Saul, regele cel căzut de la Dumnezeu. Şi adevereşte despre aceea chiar Scriptura care zice către Saul, cel ce i s-a arătat în chipul lui Samuil: *Şi tu dimineaţă vei fi împreună cu mine*. Deci, cum putea Saul, vrăjmaşul lui Dumnezeu, să fie împreună cu Sfântul Prooroc Samuil? Oare nu va fi mai degrabă împreună cu diavolul, căruia i s-a robit, depărtându-se de la Dumnezeu? Să ştie iudeii, grăitori de minciuni, că nu este cu putinţă să fie adevărată înviere din morţi prin oarecare vrăjitorii; şi precum pe Samuil nu l-a înviat vrăjitoria, nici Hristos nu S-a sculat prin vrăjitorie, ci cu puterea Sa dumnezeiască a călcat puterea morţii; şi precum de voie a pătimit şi a murit, în acest chip de voie a şi înviat cu stăpânirea Sa ca un Dumnezeu. Iar dacă nu vor crede ei aceasta, apoi să ziceţi către dânşii: «Noi, deşi am jertfit idolilor, însă suntem

mai buni decât voi, că voi nesilindu-vă, aţi jertfit diavolilor, iar noi fără de voie şi cu sila»".

Şi sfătuia Sfântul Pionie pe cei căzuţi, zicându-le: „Nu vă deznădăjduiţi, fraţilor, deşi aţi căzut în foarte mare greşeală, jertfind idolilor, ci pocăiţi-vă cu adevărat şi din toată inima; şi vă întoarceţi iarăşi la Hristos, Dumnezeul nostru, că este milostiv şi gata a primi pe toţi cei ce vin la Dânsul cu pocăinţă şi vă va primi cu bucurie şi pe voi, ca pe nişte fii ai Săi". Iar ei căindu-se cu tânguire mare, de greşeala lor, s-au întors iarăşi la Hristos Dumnezeu.

După aceasta a mers la temniţă Polemon, economul jertfelor idoleşti, şi Teofil magistrianul cu oaste şi cu popor şi, scoţând afară pe sfinţi, le zicea: „Iată Evctimon, episcopul vostru, s-a închinat zeilor noştri şi le-a adus jertfă, deci plecaţi-vă şi voi şi faceţi aceeaşi ca dânsul; iar dacă nu, veţi fi judecaţi de Lepidon popa şi de Evctimon în capiştea zeilor".

Sfântul Pionie răspunse: „Dacă Evctimon episcopul a jertfit idolilor, ce avem noi? Noi nu vom jertfi şi se cuvine să ne judece antipatul, iar nu Lepidon, nici Evctimon, nici voi. Dar voi pentru ce, neaşteptând venirea antipatului, aţi luat stăpânirea lui?" Iar cei ce veniseră, grăind multe sfinţilor, au plecat şi s-au întors iarăşi cu oaste şi cu popor, grăind cu nedreptate că antipatul a trimis să fie duşi în Efes, la întrebare. Pionie răspunse: „Să vină trimisul, să ne ia şi să ne ducă". Teofil zise: „Nu credeţi ceea ce zic? Sunt vrednic de credinţă". Apoi, aruncând o funie după grumazul Sfântului Pionie, l-a dat ostaşilor să-l ducă în capiştea idolească. Şi, luându-i pe toţi, îi duceau cu sila, că sfinţii nu voiau să meargă la idoli, ci strigau cu mare glas: „Suntem creştini, ce avem noi cu cei ciopliţi?"

Deci, împingând pe sfinţi, îi târau, iar pe Sfântul Pionie, trăgându-l cu ştreangul de grumaz, puţin era de nu l-au sugrumat. Şi fiind ei scoşi în mijlocul priveliştii şi aproape de capişte, Sfântul Pionie a căzut la pământ, mărturisind că este creştin, şi nu voia nici a intra în capişte; deci, năvălind şase slujitori la dânsul, îl băteau cu mâinile şi cu picioarele şi-l loveau cu genunchii în coaste; apoi, luând pe cel ce li se împotrivea foarte, îl duceau cu mâinile şi l-au aruncat în capişte, înaintea necuratului altar, unde sta încă ticălosul episcop Evctimon, săvârşindu-şi idoleasca jertfă. Şi a zis Lepidon: „Pentru ce voi, o, Pionie, nu voiţi să aduceţi jertfe zeilor?" Sfântul răspunse: „Deoarece suntem creştini".

Zis-a Lepidon: „Pe care Dumnezeu cinsteşti?" Răspuns-a Pionie: „Pe Acela Îl cinstim, Care a făcut cerul şi pământul, marea şi toate cele ce sunt într-însele". Întrebat-a Lepidon: „Dar cine a fost

răstignit?" Răspuns-a sfântul: „Acela a fost, pe Care L-a trimis Dumnezeu Tatăl pentru mântuirea lumii". Iar boierii strigând tare, au râs. Apoi Lepidon a început cu cuvinte dosăditoare a defăima şi a ocărî pe fericitul Pionie. După aceea, cu silă punând cununi pe sfinţii mucenici, întru care le era obiceiul păgânilor ca să joace lângă jertfe, îi sileau să guste din jertfele idoleşti. Iar ei au rupt cununile şi, aruncându-le la pământ, le-au călcat cu picioarele şi au scuipat idoleştile jertfe. Deci, făcând necuraţii strigare şi gâlceavă, iarăşi i-au dus în temniţă pe sfinţi, cu ocări şi cu bătaie.

Iar pe Sfântul Pionie, intrând pe uşile temniţei, unul din ostaşi l-a lovit cu ceva tare în cap şi l-a rănit. Şi îndată cel ce l-a lovit s-a îmbolnăvit de mâini. Şi cu totul s-a aprins de durere şi s-a umplut de bube trupul lui, apoi s-a umflat, încât abia mai putea să răsufle. După aceea a mers antipatul Cvintilian în Smirna şi şezând la judecată, a pus înainte singur pe Sfântul Pionie, la întrebare. Deci, ispitind şi aflându-l că nu se înduplecă, a poruncit ca să-l spânzure şi cu unghii de fier să-i strujească trupul. Astfel fiind muncit sfântul, îi ziseră: „Pentru ce te grăbeşti la moarte?" Răspuns-a sfântul: „Nu la moarte, ci la viaţa veşnică mă grăbesc". Apoi, după acea mucenicie, a osândit pe sfântul la moarte şi se citea, după obiceiul romanilor, sentinţa de moarte, cea scrisă astfel: „Pe Pionie, care singur pe sine s-a mărturisit că este creştin, am poruncit ca să-l răstignească şi să-l ardă în foc de viu".

Deci, fiind dus sfântul mucenic la locul cel de răstignire şi de ardere, singur s-a dezbrăcat de hainele sale şi, privind la trupul său, s-a umplut de mare bucurie pentru curăţia trupească şi, căutând spre cer, a mulţumit lui Dumnezeu că într-acest fel, până în sfârşit l-a păzit, întru curăţie neprihănită. Şi era pe pământ lemnul cel pregătit asemenea crucii, pe care era să-l răstignească. Apoi singur s-a culcat şi s-a întins pe lemnul acela şi se dădea ostaşilor ca să-l pironească, care, după ce l-au pironit, ziceau către dânsul: „Ascultă, Pionie, şi te supune poruncii împărăteşti, căci îţi vom scoate îndată piroanele şi doctorii te vor vindeca şi vei fi sănătos". Iar sfântul, după tăcere, a zis: „Doresc a adormi, ca mai bun să mă scol la învierea cea de obşte".

După aceea, pironindu-l, au ridicat lemnul acela şi l-au pus drept, iar capătul cel de jos îngropându-l în pământ şi întărindu-l, au îngrămădit împrejur mulţime de lemne şi le-au aprins. Deci para aceea mare l-a înconjurat pe sfântul, iar el închizând ochii, se ruga lui Dumnezeu în taină şi nu ardea; şi toţi, văzându-l cu ochii închişi, au socotit că acum a murit. Dar el, după câtăva vreme, potolindu-se

văpaia încet, îşi săvârşea rugăciunea cea făcută în taina inimii şi şi-a deschis ochii; iar poporul foarte mult s-a mirat, văzându-l încă viu şi într-atâta de mare foc. Apoi cu faţa veselă, la sfârşitul rugăciunii sale, zicând „Amin", a adaus a zice: „Doamne, primeşte duhul meu!" Şi a adormit.

Iar după ce s-a stins focul, s-a aflat trupul lui cu totul întreg şi nici un păr din capul lui n-a ars. Iar faţa îi era luminoasă, strălucind de dumnezeiescul dar, care a fost dovedit semn despre bucuria sufletului celui sfânt care întru cereasca bucurie a intrat şi a luat cununa biruinţei din dreapta lui Hristos. Aceasta a fost pe vremea împărăţiei lui Deciu (249-251), în cetatea Smirna, şi pe vremea antipatului Cvintilian, în al cincilea idos al lui martie, după obiceiul romanilor; iar după al Asiei întru a şaptea lună (adică în luna martie, care este a şaptea de la septembrie), întru al unsprezecelea număr, sâmbătă şi al zecelea ceas din zi. Până aici sunt cuvintele Sfântului Simeon Metafrast despre Sfântul Pionie.

Iar pentru ceilalţi sfinţi mucenici care împreună cu Sfântul Pionie au fost prinşi şi ţinuţi în legături, nu este scris cu ce fel de munci şi-au săvârşit nevoinţa. Însă este cu neîndoire că au pătimit pentru Hristos şi cereasca viaţă împreună cu Sfântul Pionie au câştigat. Acest Sfânt Pionie, presbiterul, a scris viaţa şi pătimirea Sfântului Sfinţit Mucenic Policarp, episcopul Smirnei, dar mai pe urmă şi el însuşi cu dânsul s-a învrednicit de aceeaşi parte, întru împărăţia Domnului nostru Iisus Hristos, Care împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh împărăţeşte în veci. Amin.

Notă. În cartea întâi a împăraţilor, în capitolul 28, se scrie, cum că Samuil proorocul a grăit către Saul astfel: „Dimineaţă, tu şi fiii tăi vor cădea cu tine"; iar în altă tălmăcire se citeşte: „Dimineaţă tu şi fiii tăi veţi fi cu mine". Iar Metafrast într-această istorie a Sfântului Pionie a scris astfel: „şi tu astăzi cu mine vei fi". Şi în altă parte, asemenea s-a scris ca şi la Metafrast. Şi socoteşte Sfântul Pionie, cum că în chipul lui Samuil s-a arătat diavolul şi voia să ia la sine sufletul lui Saul după uciderea aceluia.

Încă sunt unii care socotesc că, într-adevărat, sufletul lui Samuil, fără trup, mai înainte de vrăjitoria femeii aceleia, prin porunca lui Dumnezeu, s-a arătat lui Saul; şi se întăresc cu acea părere a lor pe cuvintele lui Isus Sirah, care, în capitolul 46, la sfârşit, zice de Samuil astfel: „După adormirea sa a proorocit şi a arătat împăratului sfârşitul lui, apoi a înălţat din pământ glasul său prin proorocie".

LUNA MARTIE

ZIUA A DOUĂSPREZECEA

CUVIOSUL TEOFAN MĂRTURISITORUL, EGUMENUL SIGRIANIEI

Patria Cuviosului Teofan a fost Constantinopolul, fiind născut din părinţi cinstiţi, pe nume Isaac şi Teodotia. Isaac era rudenie împăratului Leon Isaurul (717-740) şi a lui Constantin Copronim (740-775), de aceea se şi numea «Isaurie», ca unul ce era dintru acelaşi neam împărătesc şi din părţile Isauriei. El se afla în dregătoriile cele mai mari ale palatului împărătesc şi voievod în împărăţia lui Copronim. Şi era atunci eresul iconoclast contra sfintelor icoane şi prigoană mare asupra dreptcredincioşilor.

Deci Isaac, împreună cu soţia sa, Teodotia, fiind dreptcredincioşi, de frică îşi păzeau dreapta credinţă în taină. Şi s-au învrednicit a fi născători unui fiu ca acesta, care ca o rază avea să lumineze Biserica lui Hristos. Şi i-au pus numele Teofan, care se înţelege «de Dumnezeu arătat», pe de o parte, că s-a născut la praznicul Sfintei dumnezeieştii Arătări (Bobotează), care în greceşte se numeşte «Teofania», iar pe de alta că, voind dumnezeiasca rânduială, pentru adeverire, l-a ales din pântecele maicii, precum oarecând pe Ieremia proorocul şi, sfinţindu-l, l-a arătat mare luminător al Bisericii.

Deci, se numea fericitul Teofan şi după numele tatălui său, Isaac, precum despre aceea pomeneşte Anastasie, păzitorul de cărţi. Dar aceasta a fost mai înainte de tunderea lui în rânduiala monahicească, către care din tinereţe ardea cu inima, precum vom vedea mai jos.

După naşterea fericitului de Dumnezeu arătatului prunc Teofan, tatăl său Isaac, vieţuind numai trei ani, a trecut la viaţa cea fără de sfârşit. Iar înainte de a muri, a scris diată şi a încredinţat pe fiul său, care era numai de trei ani, împreună cu maica lui, în purtarea de grijă

şi în paza însăşi a împăratului Constantin Copronim, ca unui neam al său. Şi creştea pruncul cu anii şi cu înţelegerea, învăţând dumnezeiasca Scriptură şi bunele obiceiuri. Iar ajungând la doisprezece ani, unul din senatori având o fiică de zece ani şi văzând pe pruncul acesta frumos, înţelept, foarte bogat şi rudă a împăratului, căuta să-i dea de nevastă pe fiica lui, la care lucru şi Teodotia văduva, maica lui Teofan, se învoia.

Dar întrucât acest lucru nu se putea săvârşi fără voia împăratului, senatorul acela l-a rugat foarte mult pe împărat pentru aceasta, căci căuta ca astfel să se apropie de el, însoţind pe fiica sa după nepotul împăratului. Deci, învoindu-se împăratul, s-a făcut logodna copiilor mai înainte de vârsta cea cuviincioasă de nuntă. Însă nunta s-a amânat până la anii cei desăvârşiţi ai vârstei amândurora, ai mirelui şi ai miresei.

În acel timp a murit împăratul Copronim, iar după dânsul a venit Leon, fiul lui cel de-al patrulea, cu acelaşi nume, care s-a numit după mamă Hazaris (775-780). Căci ea a fost fiica lui Cagan, stăpânitorul hazarilor, care în păgânătate se numise Hazara, iar după botez Irina.

După câtăva vreme şi mai înainte de nunta lui Teofan, maica lui, Teodotia, murind, lăsă fiului său o bogăţie fără număr. Şi în casa lui Teofan era o slugă oarecare, temător de Dumnezeu şi înţelept, iubit de Teofan pentru obiceiul cel îmbunătăţit al lui, pe care-l avea ca sfetnic bun întru toate. Cu vorbirea cea de folos a aceluia îndemnându-se şi, mai ales, povăţuindu-se de Duhul lui Dumnezeu, Cel ce toate le lucrează, a iubit întreaga înţelepciune şi se gândea cum ar putea să-şi păzească fecioreasca sa curăţenie, dorind cu osârdie chipul şi viaţa monahicească.

Deci a început a-şi împărţi bogăţia la cei scăpătaţi şi săraci. De acest lucru înştiinţându-se socrul său, chiar şi nevrând, se sârguia să săvârşească nunta, pentru că acum sosise şi vremea. Şi venind ziua cea hotărâtă şi săvârşindu-se ospăţul de nuntă după obicei, cel de Dumnezeu arătat tânărul Teofan toată mintea şi-o avea pironită către Dumnezeu, rugându-se în taina inimii sale să-l păzească Domnul în feciorie cu darul Său.

Şi închizându-se în cămară, tânărul cu mireasa sa, şi şezând pe patul lor, a început a-şi arăta gândul său cel ascuns şi cu suspinuri din inimă a zis către mireasă: „Iubita mea, oare nu ştii că vremea aceasta a vieţii noastre este scurtă şi sfârşitul nostru neştiut? Apoi nu ştii că îi aşteaptă judecată nemilostivă pe aceia care îşi duc viaţa în desfătări şi îndestulări şi adeseori mânie pe Dumnezeu? Deşi nunta este rânduită

de Dumnezeu, însă grijile lumeşti care urmează la cei căsătoriţi depărtează mintea omenească de la Dumnezeu şi o fac deşartă de gândurile cele plăcute Lui şi nici n-o lasă să privească cu ochii sufletului spre cele viitoare.

Ştim pe Lazăr care, pentru vremelnica chinuire, a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam; iar pe cel bogat, care a petrecut în desfătări, îl ştim aruncat în muncile iadului, neputând să capete o picătură de apă în văpaia aceea spre răcorirea limbii lui. Auzim cui sunt făgăduite şi fericirile evanghelice pregătite în ceruri. Nu bogaţilor, care petrec în veselia lumii acesteia şi în toată buna fericire. Ci celor săraci, celor ce plâng, celor ce flămânzesc, celor ce însetoşează, celor ce rabdă pentru Hristos izgonire şi ocară. Şi, în scurt zic, că strâmtă şi anevoioasă este calea care duce la viaţă, iar largă este poarta şi lată calea care duce la pierzare. Să ştim cu adevărat că, dacă într-acest chip vom petrece cu răsfăţare, în dulceţile cele deşarte, apoi cu totul, în veacul cel viitor, ne va primi veşnica amărăciune şi nu se poate ca să fie în alt chip.

De aceea, iubita mea mireasă, dacă voieşti, să ne păzim de unirea cea trupească a însoţirii şi să petrecem cu un suflet în nestricata feciorie. Deci vom vieţui puţin la un loc, prefăcându-ne că avem însoţire trupească, pentru că tatăl tău este cumplit; iar sub chipul însoţirii să petrecem ca fratele cu sora. Şi după aceea, când ne va da Dumnezeu vreme cu prilej, ne vom duce în mănăstire, eu în cea de bărbaţi, iar tu în cea de fecioare şi ne vom da în mâinile Domnului, în toate zilele vieţii noastre, ca în veacul viitor să ne învrednicim în ceata sfinţilor Lui celor plăcuţi".

Iar acea sfântă mireasă, ca un pământ bun primind sămânţa cea bună, a primit cuvintele cele folositoare ale mirelui, care au intrat adânc şi s-au înrădăcinat în inima sa. Apoi, cu faţa veselă şi cu sufletul bucuros, a răspuns către fericitul Teofan: „Şi eu ştiu, iubitul meu stăpân, cuvintele Mântuitorului nostru, Care zice în Evanghelie: *Dacă cineva nu-şi va urî pe tatăl său, pe maică, pe femeie, pe fii, pe fraţi şi pe surori, apoi casele şi satele; şi cel ce nu-şi ia crucea sa şi nu vine în urma Mea, nu este vrednic de Mine.*

Deci, ca să fim vrednici Aceluia, să lăsăm toate cele deşarte, dacă aşa voieşti; că ceea ce voieşti tu, o voiesc şi eu; ceea ce îţi este plăcut ţie, îmi este plăcut şi mie. Voieşti tu să petreci întru feciorie, voiesc şi eu, ca să fim neprihăniţi înaintea Mirelui ceresc, păzind nu numai sufletele, ci şi trupurile noastre neîntinate. Pentru că ce folos ne va fi nouă, dacă viaţa cea de scurt timp o vom cheltui în deşertăciune şi ne vom lipsi de veşnicele bunătăţi? Dacă vom dobândi

copii, apoi de mari griji ne vom umple, pentru hrana acelora şi pentru rânduirea vieţii lor, ziua şi noaptea îngrijindu-ne şi căzând în laţurile lumii cele mult împletite; apoi, venind sfârşitul cel necunoscut, unde ne vom afla, nu ştim. Să vieţuim curaţi deci în fecioria cea păzită de noi în taină, până ce Domnul ne va duce în rânduiala monahicească".

Nişte cuvinte ca acestea ale miresei sale celei deplin înţelepte auzindu-le fericitul Teofan, s-a mirat de buna ei înţelegere. Şi căzând la pământ, a mulţumit lui Dumnezeu, Celui ce prin Duhul cel Sfânt a povăţuit pe acea fecioară la o învoire ca aceea potrivită scopului său. Şi toată noaptea aceea au petrecut-o în rugăciuni, cerând ajutor de sus, ca începutul vieţii lor în nevoinţă să aibă sfârşit bun şi desăvârşit. Iar când răsărea luceafărul, au adormit puţin şi au văzut amândoi un vis. Au văzut un tânăr luminos la faţă, zâmbind către dânşii şi cu dragoste grăindu-le: „Domnul a primit gândul vostru şi m-a trimis să vă însemnez pentru o viaţă ca aceasta, la care acum v-aţi sfătuit, ca întregi şi fără prihană să vă dăruiţi Lui". Zicând aceasta, i-a însemnat pe amândoi peste tot trupul cu semnul Crucii şi s-a făcut nevăzut.

Şi deşteptându-se ei îndată, au spus unul altuia visul său, care era în acelaşi chip la amândoi. Ba încă au mirosit bună mireasmă negrăită, prin venirea cea nevăzută îngerească, şi s-au mirat. Apoi, căzând la pământ înaintea lui Dumnezeu, au înălţat laude, iar buna mirosire cerească nu numai în cămară, ci şi în toată casa a mirosit vreme îndelungată la mulţi. Şi petrecea îngereşte în trup acea sfântă doime şi ardeau ca două sfeşnice înaintea lui Dumnezeu prin văpaia dragostei dumnezeieşti şi ca doi măslini izvorau untdelemn al îndurării. Căci în toate zilele făceau neîncetat milostenii şi averile lor fără cruţare le împărţeau la cei lipsiţi.

Iar după câtăva vreme, înştiinţându-se socrul de viaţa ginerelui şi a fiicei sale, cum că petrec în feciorie şi că îşi împart bogăţiile la săraci, s-a mâhnit foarte. Şi alergând la împărat, i-a spus lucrul acela şi se jeluia asupra ginerelui: „Vai de bătrâneţile mele cele ticăloase, pentru netrebnicul meu ginere, că bogăţiile în deşert le cheltuieşte şi tinerii ani ai fiicei mele îi pierde în zadar, nepetrecând cu dânsa ca cei însoţiţi; şi n-am nădejde să mă mângâi de nepoţi. Pentru ce a luat-o pe ea? Pentru ce mai înainte de nuntă n-a stricat logodna şi de ce nu s-a lepădat de ea, ca să nu o fi adus în această stare, tânără fiind, şi n-ar fi adus bătrâneţile mele într-o îndoită întristare. Pentru că de două pricini îmi este necaz pentru fiică: că fiind măritată, nu are bărbat, nici nu poate să fie mamă de fii, apoi pentru averile ce se

cheltuiesc în zadar, de vreme ce nu numai bogăţia sa, ci şi pe cea care este zestrea fiicei mele, nu puţină a risipit". Şi ruga pe împărat să înveţe şi să sfătuiască pe ginerele său ca să petreacă după legea celor însuraţi şi averile să nu le piardă în zadar.

Atunci împăratul, umplându-se de mânie, a chemat la sine pe fericitul Teofan şi, cu asprime căutând la dânsul, îl înfricoşa cu groază, poruncindu-i să-şi schimbe o viaţă ca aceea; iar de nu, apoi îi va scoate ochii şi-l va trimite în surghiun. Însă tânărul cel plăcut lui Dumnezeu nu băga de seamă certarea cea împărătească şi nu-şi părăsea viaţa cea curată şi frumos începută în feciorie, sârguindu-se ca mai ales să câştige darul Împăratului ceresc, decât al celui pământesc. După aceasta i-a ieşit degrabă lui Teofan poruncă de la împărat să meargă în părţile Cizicului pentru oarecare trebuinţe ale poporului. Însă aceea, prin scornirea socrului său, într-adins i-a fost pregătită lui, pe de o parte ca, îndeletnicindu-se cu lucrurile încredinţate lui de împărat, să înceteze şi să uite nevoinţele cele obişnuite lui în rugăciune, încă şi posturile şi înfrânările; iar pe de alta ca să nu-i fie împărţită averea, căreia însuşi socrul i se făcuse păzitor. Iar când a ieşit el spre Cizic pentru slujba împărătească, i s-a poruncit şi soţiei lui, de tatăl ei şi de împărat, ca să meargă cu dânsul. Căci nu suferea tatăl să se despartă de bărbat fiica lui, nici cât de puţină vreme.

Şi s-a întâmplat să le fie calea pe un râu, care mai înainte se numea Rindacos, apoi poporul l-a numit mare, care are pe o parte latura Olimpului, iar pe alta, a Sigrianiei. Pe acel râu a voit a merge fericitul Teofan, deşi pe uscat era calea spre Cizic, însă pentru oarecare neputinţe trupeşti ce i se întâmplaseră, a voit a merge pe apă ca pe o cale mai uşoară; dar aceasta s-a făcut după a lui Dumnezeu purtare de grijă. Deci, trimiţând înainte pe uscat pe prietenii săi şi slugile cu caii şi cu căruţele, a şezut în luntre, împreună cu fericita sa soţie şi cu câteva slugi. Apoi călătorind, lua seama la munţii cei frumoşi ai Sigrianiei, la dealuri şi la pustietăţi şi ardea cu duhul spre viaţa cea fără de gâlceavă. Şi s-a întâmplat la un loc vale adâncă şi largă între munţi şi o pădure aleasă într-însa; şi a iubit el foarte mult locul acela.

Şi apropiindu-se acolo la mal ca să se odihnească şi poruncind tuturor să rămână lângă luntre să-l aştepte, singur s-a dus în valea aceea, înconjurând locul acela pustiu şi umilindu-se cu sufletul. Apoi, stând într-o pădure deasă, se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul, întinzându-şi mâinile spre cer, apoi căzând la pământ cu lacrimi şi făcând mulţime de închinăciuni, zicea: „Arată-mi, Doamne, calea în

care voi merge!" Pentru că era cuprins cu foarte mare dorire de viaţa pustnicească şi gândea ca îndată, lăsând toate, să se ascundă într-acea pustie.

Deci fiind ostenit de rugăciuni şi şezând să se odihnească, s-a făcut minune, căci a văzut pe îngerul cu chip de lumină, pe care mai înainte îl văzuse în cămară, când era împreună cu sfânta sa mireasă. Acela arătându-i cu degetul pustia aceea, a zis: „Ţie aici ţi se cade a te sălăşlui, dar încă mai aşteaptă puţin, până când se vor lua de pe pământul celor vii cei ce-ţi împiedică calea, căci se vor lua degrabă, şi fără de supărare vei merge oriunde vei voi".

De acea vedenie Sfântul Teofan s-a veselit foarte şi, întorcându-se la luntre, mergea vesel în calea sa. Şi a văzut prin munţii aceia ai Sigrianiei mănăstiri pustniceşti şi sihăstreşti şi le-a cercetat împreună cu soţia sa cea înţeleaptă. În acele mănăstiri au aflat un stareţ înainte-văzător, cu numele Grigorie, iar cu porecla Stratighie, care petrecea la un loc ce se numea Polihronie, de la care, după ce i-a descoperit gândul şi dorinţa inimii sale, a auzit ceea ce mai înainte auzise de la îngerul, care i se arătase lui. Căci, vieţuind îngereşte acel stareţ, se învrednicise de la Dumnezeu de darul mai înainte vederii şi a zis către Teofan: „Aşteaptă puţin, tânărule bun, că degrabă împăratul şi socrul tău se vor duce de pe pământ, iar tu vei fi liber şi vei merge după scopul tău cel bun". Iar cinstitei lui mirese i-a spus la ureche încet, acel sfânt stareţ, cum că iubitul ei frate, domnul Teofan, va câştiga la vreme cunună mucenicească.

După aceasta Sfântul Teofan a ajuns la cetatea Cizicului şi făcea lucrul cel poruncit de împărat, aşezând şi îndreptând oarecare treburi ale popoarelor. Şi ieşea adeseori cu slugile în munţii Sigrianiei, care nu erau departe, cercetând pe sfinţii părinţi de acolo şi învrednicindu-se de binecuvântări şi rugăciuni de la dânşii, folosindu-şi sufletul din cuvintele lor cele de Dumnezeu insuflate; iar, mai ales, mergea adeseori la cel mai înainte văzător Grigorie Stratighie şi la Hristofor, egumenul lăcaşului celui mic, cum se numea acea mănăstire.

Iar odată, trecând prin munţii Sigrianiei pentru cercetarea părinţilor pustnici, i s-a întâmplat de a întârziat şi era o arşiţă mare, pe vremea secerişului, şi a însetat, împreună cu cei ce erau cu dânsul, iar locul acela era pustiu şi fără de apă; şi ziua se pleca şi nevoie le era ca să nu rămână acolo, căci slăbeau toţi de sete şi ei şi dobitoacele. Deci fericitul Teofan, rugându-se, a stat sub un deal ca să poată adormi puţin şi să-şi potolească setea cu somnul. Iar deşteptându-se el, fără de veste a curs peste capul lui un izvor de apă vie şi l-a udat, căci n-a trecut Dumnezeu cu vederea pe robul Său şi

Cel ce a izvorât apă din piatră în pustie neamului evreiesc celui nemulţumitor, cu atât mai mult robului Său celui mulţumitor bine a voit a face aceasta la vreme de nevoie.

Iar sfântul, deşteptându-se de sunetul apei celei neaşteptate, s-a sculat degrabă din locul acela şi a strigat pe cei ce erau cu dânsul. Şi toţi alergând, se minunau de acea minune fără de veste şi neaşteptată şi slăveau pe Dumnezeu; apoi au băut din destul şi dobitoacele le-au adăpat. Iar după ce au rămas ei în acel loc, a doua zi nu s-a mai aflat izvorul acolo şi locul era uscat şi nici urmă de apă nu se afla. De care lucru mai mult s-au minunat şi au mărit puterea lui Dumnezeu cea minunată, că în vreme de sete a scos izvor din pământ fără de apă, apoi, încetând trebuinţa, a secat apa, arătând cu fapta că în fiecare loc Dumnezeu este gata să dea cele trebuincioase aceluia care mai înainte caută Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui.

După aceea Sfântul Teofan, zăbovind în Cizic câtăva vreme şi toate rânduindu-le bine, precum avea poruncă de la împărat, s-a întors în Constantinopol. În acea vreme s-a împlinit ceea ce a zis îngerul lui Dumnezeu şi profeţia Cuviosului Grigorie; căci a murit împăratul Leon Hazaris, fiul lui Copronim şi nepotul lui Leon Isaurul, şi a murit şi socrul lui Teofan.

Deci se făcură liberi amândoi, adică Teofan şi sfânta lui mireasă. Şi îndată fără de împiedicare şi-au împărţit bogăţiile şi averile lor, precum au voit. După aceea, Teofan a călugărit pe mireasa sa într-una din mănăstirile de fecioare din Bitinia, dând mănăstirii aceleia averi din destul, spre chivernisirea surorii lui, căreia i-a pus numele în călugărie Irina şi a bineplăcut lui Dumnezeu desăvârşit în viaţa monahicească, încât a făcut minuni alese; căci a luat de la Dumnezeu darul de a vindeca toate bolile şi a izgoni dracii. Iar scriitor al minunilor ei a fost prea sfinţitul Patriarh al Constantinopolului, Metodie, care a lăudat viaţa amândurora.

Iar după călugăria surorii sale, fericita fecioară Irina, Sfântul Teofan împărţind la cei ce aveau trebuinţă rămăşiţa averilor ce le avea în Constantinopol, iar din aur oprind ceva, s-a dus la cel mai sus-zis, la părintele său Grigorie, cel mai înainte văzător, poreclit Stratighie, în muntele Sigrianiei, la locul ce se numea Polihronie şi s-a tuns de dânsul în monahicescul chip, apoi i-a zidit acolo o mănăstire din aurul cel rămas. Şi a petrecut lângă dânsul destulă vreme, deprinzându-se la nevoinţele monahiceşti.

După aceea, cu sfatul stareţului, s-a dus în insula ce se numea Calonimos, unde avea un sat mic părintesc, care-i rămăsese din averile cele vândute şi împărţite. Acolo a făcut o mănăstire şi a

chemat pe fraţii din lăcaşul lui Teodor, ce se numea «Monoheraria» şi le-a pus egumen pe un bărbat bun şi iscusit. Iar el singur s-a închis în chilie şi scria cărţi, căci era bun scriitor, şi pe acelea vânzându-le, se chivernisea nu numai pe sine, ci şi pe alţii. Iar după câţiva ani, murind egumenul, îl supărau fraţii pe Cuviosul Teofan, cu multă rugăminte, ca să binevoiască să le fie egumen. Iar el, nevrând, s-a dus de la dânşii iarăşi, la muntele Sigrianiei. Şi aducându-şi aminte de acel loc pustnicesc unde a văzut arătarea cea îngerească când călătorea pe apă spre Cizic, s-a dus acolo. Şi sălăşluindu-se în pustia aceea, vieţuia după Dumnezeu; şi a umplut-o ca pe o cetate a lui Dumnezeu, de plăcuţii Lui, care vieţuiau în pustie. Pentru că, venind mulţi la dânsul, doreau să vieţuiască acolo. Şi era trebuinţă acum să se facă şi acolo o mănăstire, pentru care se afla în pustia aceea un loc al unui om lucrător de pământ, având ţarină întinsă care se numea "Sălaşul cel mare".

Deci, a trimis la cunoscuţii săi şi, împrumutând de la dânşii aur, a cumpărat locul acela şi a făcut o mănăstire, ajutându-i Dumnezeu şi dându-i, prin dumnezeiasca Sa purtare de grijă, toate cele spre trebuinţă. Şi degrabă a dat înapoi împrumutul şi fraţii care se adunaseră în lăcaş la dânsul aveau îndestulare de hrană. Dar a fost cu neputinţă Cuviosului Teofan să nu ia dregătoria egumeniei în lăcaşul acela, fiind silit de toţi părinţii pustnici. Deci s-a făcut egumen astfel, în ce chip Hristos porunceşte în Evanghelie: *Cel mai mare să vă fie vouă slugă; şi cel ce voieşte între voi să fie întâi, să fie vouá rob*. Şi slujea Cuviosul Teofan egumenul cu mâinile sale la trebuinţele tuturor. Căci îi dăruise atunci Dumnezeu tărie trupească şi la tot lucrul mănăstiresc el se ostenea mai mult decât alţii şi s-a făcut tuturor chip de viaţă îmbunătăţită în iubirea de osteneală.

Într-acele vremi s-a adunat al şaptelea Sinod al Sfinţilor Părinţi la Niceea (787), împotriva luptătorilor contra sfintelor icoane, pe vremea împărăţiei lui Constantin, fiul lui Leon şi nepotul lui Copronim, şi a dreptcredincioasei Irina, maica acestuia, sub păstoria prea sfinţitului Patriarh al Constantinopolului, Tarasie, la care sinod Sfinţii Părinţi au anatematizat eresul iconoclast, iar pentru sfintele icoane iarăşi au întărit a le cinsti cu dreaptă credinţă. La acel sinod a fost chemat şi Cuviosul Teofan, egumenul marelui lăcaş din Sigriani, şi strălucea ca o stea luminoasă în mijlocul sfinţilor părinţi, întărind dreapta credinţă împreună cu dânşii. Şi a fost mergerea lui acolo spre folosul multora; căci unde mulţi se împodobeau cu haine bune, cu care şi cu cai, el a mers călare pe un asin prost, având haine vechi şi cu multe cusături. Şi, văzându-l într-o smerenie şi sărăcie ca aceea,

toţi s-au umilit şi s-au folosit cei ce îi ştiau viaţa lui cea de mai dinainte, cât a fost de bogat şi de cinstit, fiind pe lângă împărat şi făcând parte din singlit; şi cum pentru Dumnezeu atât de mult s-a smerit şi a sărăcit, socotind toate ca pe nişte gunoaie.

După sfârşirea acelui sfânt sinod, cuviosul s-a întors într-ale sale; iar acele dogme ale dreptei credinţe care s-au hotărât la Sfântul Sinod le-a adus ca pe o înfrumuseţare prea aleasă în lăcaşul său. Şi se îndeletnicea în nevoinţele cele obişnuite lui, prin chipul vieţii sale celei îmbunătăţite luminând nu numai acel lăcaş, ci şi toate părţile acelea, că pretutindeni străbătea vestea despre el şi s-a preamărit Tatăl ceresc pentru el. Apoi i s-a dat de la Dumnezeu darul facerii de minuni, pentru curăţia vieţii lui, şi tămăduia bolile în oameni şi izgonea diavolii.

Odată, adormind cuviosul, diavolul, vrând să-i facă rău şi închipuindu-se în asemănare de porc sălbatic, a muşcat cu dinţii degetul cel mare al mâinii sfântului, încât l-a durut foarte tare. Şi deşteptându-se îndată, a văzut pe degetul acela semnele dinţilor vrăjmaşului, care a voit să i-l smulgă, şi-l durea rana tare; dar luând mir, din care avea la sine de la făcătorul de viaţă lemn al Crucii, a uns cu el degetul său cel bolnav şi îndată s-a vindecat. În acea vreme a luat stăpânire asupra diavolilor şi-i izgonea cu cuvântul din oamenii care pătimeau şi se aduceau la dânsul.

Odată, plutind cu corabia undeva, acest părinte cuvios a schimbat învăluirea şi furtuna în linişte. Iar celor ce veneau la lăcaşul lui, adică mulţime de străini şi de săraci, împărţindu-le fără cruţare pâine şi toată hrana, le-a făcut a nu se împuţina, precum altădată Ilie vasul de făină al văduvei. Altă dată, chelarul cârtind asupra sfântului pentru împărţirea de hrană la cei ce veneau – pentru că celor ce vieţuiau în mănăstire, zicea el, nu le va ajunge spre trebuinţă –, sfântul i-a poruncit aceluia ca toate cele ce sunt în cămară de mâncare să le cântărească şi să le numere. Şi a găsit că nu scăzuseră cât de puţin. Atunci toţi fraţii au preamărit pe Dumnezeu, iar cârtitorul, căzând înaintea lui, şi-a cerut iertare.

După aceasta, cuviosul s-a îmbolnăvit, fiind de cincizeci de ani, iar boala lui era că avea piatră în pântece şi în coapse şi se chinuia foarte rău. Şi din acel ceas toată cealaltă vreme a vieţii sale a petrecut-o pe patul durerii. Şi, cel ce cu rugăciunea tămăduia bolile altora, lui însuşi nu cerea de la Dumnezeu tămăduire trupească, ci răbda cu mulţumire. După acea boală trupească, i-a sosit vremea sfârşitului celui de mărturisitor pentru dreapta credinţă, după proorocia celui mai înainte văzător, Grigorie, pe care o zisese

încetişor la urechea sfintei fecioare, mireasa lui Teofan, zicând că, la vremea sa, va câştiga cununa mucenicească. Căci, trecând ani mulţi şi cuviosul îmbătrânind, iar câţiva împăraţi greceşti trecând, după aceea Leon Armeanul a luat sceptrul împărăţiei greceşti (813-820). Acela a ridicat eresul contra sfintelor icoane şi a tulburat iarăşi Biserica lui Hristos, izgonind din scaun pe sfântul, dreptcredinciosul patriarh Nichifor, ca şi pe Cuviosul Teodor Studitul, împreună cu ucenicii lui, iar pe mulţi alţii îi muncea cumplit şi-i ucidea pentru cinstirea icoanelor.

Şi se scrie despre Sfântul Teofan şi aceasta, că Sfântul Nichifor, patriarhul Constantinopolului, pe când se ducea cu corabia pe mare în surghiun, a trecut prin dreptul acelui loc în care era lăcaşul lui Teofan. Aceasta văzând-o Cuviosul Teofan sufleteşte, cu ochii cei mai înainte văzători, a poruncit ucenicului să aducă cărbuni aprinşi în cădelniţă. Apoi, aprinzând lumânarea şi punând tămâie pe cărbuni, s-a închinat până la pământ, vorbind ca şi către o persoană care trecea alăturea. Şi întrebând ucenicul: „Ce faci, părinte? Spre cine vorbeşti, închinându-te?" Cuviosul i-a răspuns: „Iată, prea sfinţitul Patriarh Nichifor, izgonit cu nedreptate pentru dreapta credinţă, se duce în surghiun şi trece cu corabia prin dreptul acesta; pentru dânsul am aprins lumânarea şi tămâia, să-i dăm cinstea cea cuviincioasă patriarhului".

A văzut aceasta cu duhul şi prea sfinţitul Patriarh Nichifor, fiind în corabie; căci fără de veste plecându-şi genunchii, s-a închinat sfântului stareţ şi, întinzând mâinile în sus, l-a binecuvântat. Iar unul din cei ce erau cu prea sfinţitul Patriarh în corabie, l-a întrebat: „Pe cine binecuvintezi, prea sfinţite părinte, şi înaintea cui te-ai închinat în genunchi?" A răspuns prea sfinţitul: „Iată, Teofan Mărturisitorul, egumenul marelui lăcaş, s-a închinat nouă şi ne-a cinstit cu lumânări aprinse şi cu tămâie. Deci m-am închinat lui, căci şi el asemenea cu noi va pătimi, nu după multă vreme". Lucru care s-a şi împlinit.

Căci după aceea, răucredinciosul împărat Leon Armeanul, vrând să înşele pe Cuviosul Teofan spre a lui rătăcire, a trimis la dânsul, chemându-l cu cinste în Constantinopol şi cu vicleşug zicând: „Război îmi stă înainte cu vrăjmaşii şi mi se cade mai înainte de a ieşi la război să mă înarmez mai întâi cu sfintele tale rugăciuni; pentru aceea, să nu te lepezi a veni la noi, cinstite părinte". Iar Cuviosul Teofan, cu toate că a cunoscut vicleşugul împăratului şi era cuprins de grea boală trupească, însă a binevoit să meargă, dorind să pătimească pentru dreapta credinţă. Şi intrând în corabie, a ajuns la împărătească cetate; însă nu s-a dus înaintea împăratului, fiindcă

împăratul se ruşina de cinstita lui faţă şi se temea de mustrările lui. Deci a trimis la el bărbaţi cinstiţi, amăgindu-l prin multe făgăduinţe spre a sa rea credinţă, zicând: „Dacă vei fi de un gând cu noi, voi înălţa mănăstirea ta cu ziduri de piatră şi cu toată îmbelşugarea o voi îmbogăţi, iar tu mai cinstit decât toţi vei fi cu mine; şi cei ce îţi sunt rudenii de aproape, pe aceia cu mari boierii îi voi cinsti".

Apoi a adaos şi cuvinte îngrozitoare, zicând: „Dacă vei fi potrivnic nouă, te vei face pricinuitor de mare necinste ţie însuţi". A răspuns sfântul prin trimişii aceia: „Eu nu am trebuinţă de nimic din bogăţiile lumii acesteia. Pentru că, dacă în tinereţile mele, aurul, argintul şi averile cele multe câte le-am avut, le-am lăsat pentru dragostea lui Hristos, apoi oare la bătrâneţile mele să le doresc pe acelea? Să nu fie! Iar pentru mănăstire şi pentru cei de aproape ai mei, Dumnezeu, Purtătorul de grijă, este mai mare decât împăraţii şi boierii pământeşti. Şi pentru ce împăratul mă înfricoşează pe mine cu certări, ca pe un prunc mic cu vargă? Pregătească asupra mea tot felul de munci, aprindă foc, apoi, deşi nu pot umbla singur de sine, precum mă vedeţi, însă în foc voi sări pentru dreapta credinţă".

Acestea şi mai multe cuvinte cu multă îndrăzneală zicându-le sfântul, s-au dus trimişii la împărat şi i-au spus cele ce auziseră. Iar împăratul se minuna de o îndrăzneală ca aceea a lui, fără de frică, şi a poruncit oarecăruia Ioan sofistul, isteţ în cuvinte, plin de meşteşuguri şi de vrăji, ca să se întrebe cu cuviosul. Dar şi acela a rămas ca un mut împotriva gurii celei de Dumnezeu grăitoare a cuviosului părinte şi, biruit fiind, s-a întors cu ruşine la cel ce l-a trimis pe el.

Atunci împăratul, umplându-se de mânie, a poruncit ca pe Cuviosul Teofan să-l închidă într-o casă oarecare întunecoasă şi strâmtă, lângă palatul ce se numea Elevteria, şi să pună străjeri lângă dânsul. În acea strâmtă închisoare cuviosul, bătrân fiind şi bolnav, a petrecut doi ani; şi în toate zilele, uneori cu momeli, iar alteori cu certări îl îndemna spre lupta împotriva sfintelor icoane, rău făcându-i şi de rău grăindu-l, prin oarecare eretici, pe care îi trimitea la dânsul într-adins.

Odată, împăratul a trimis la sfântul cu momeli, că doar ar iscăli lepădarea icoanelor. Şi a scris sfântul către dânsul astfel: „Ştii, o, împărate, pe Acela ce ţi-a dat împărăţia, prin Care împăraţii împărăţesc şi tiranii stăpânesc pe pământ. Ştii că Dumnezeu, fiind nescris împrejur, a voit însă a se tăia împrejur, luând firea noastră omenească asemenea nouă în toate, afară de păcat, şi prin acea fire îndumnezeită, a înviat morţii, a luminat orbii, a curăţit pe cei stricaţi şi celelalte minuni ale Sale pe rând le-a făcut. Şi, prin aceeaşi fire, a

suferit moarte de bunăvoie de la iudeii cei pizmaşi şi, a treia zi înviind, cu slavă S-a înălţat la cer şi de Tatăl niciodată nu Se despărte.

Acea fire omenească ce este în Hristos Dumnezeu, de vreme ce Sfânta Evanghelie ne încredinţează, cu cinste o primim pe ea; şi primind cartea Evangheliei cu cinste şi cele scrise întru dânsa crezându-le, faptele cele minunate ale lui Hristos le credem ca şi când pe Însuşi Hristos Îl cinstim în acea carte. Şi dacă pentru cartea Evangheliei, în care sunt scrise faptele lui Hristos, nu suntem osândiţi că o primim pe dânsa, apoi cum vom fi osândiţi primind şi cinstind istoria cea închipuită în icoane a aceloraşi cuvinte evangheliceşti? Prin aceste icoane chiar şi barbarii cei ce vin la noi pentru credinţă cunosc lesne toată petrecerea lui Hristos pe pământ cu oamenii şi minunatele Lui fapte.

Mulţi necărturari privind cu ochii spre icoane, văd minunile cele zugrăvite ale lui Hristos şi patima Lui cea de bunăvoie, şi preamăresc pe Domnul, Cel ce a pătimit pentru noi; a căror mântuire tu ai zavistuit-o, lepădând închipuirile icoanelor. Care sinod cândva a vestit aceasta, că a cinsti sfintele icoane este păcat şi necurată furare de cele sfinte? Au nu singur Hristos a trimis chipul cel nefăcut de mână al feţei Sale spre vindecarea lui Avgar, domnul Edesei? Au nu Sfântul Evanghelist Luca ne-a dat nouă icoana Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, cu vopsele închipuită? Şi ce împotrivire vei face predaniei şi învăţăturii Sfinţilor Părinţi? Căci Vasile cel Mare, cercătorul tainelor celor negrăite, a zis: «Cinstea cea dată icoanei se suie la chipul cel dintâi, a căruia este». Asemenea şi Sfântul Ioan Gură de Aur a zis: «Eu am iubit şi pe acel sfânt chip ce este din ceară făcut». Asemenea şi Chiril, alăuta Sfântului Duh, strigă: «Adeseori, văzând închipuirea patimilor lui Hristos pe icoană, nu fără de lacrimi am trecut pe lângă acea închipuire» şi celelalte.

Deci, dacă cele dintâi şase Sinoade ecumenice a toată lumea, care au fost mai înainte de cel de al şaptelea, n-au oprit a se cinsti sfintele icoane, nici nu le-au lepădat, oare ţi se pare că eşti mai înţelept decât Sfinţii Părinţi adunaţi în acestea? Al tău lucru este, o, împărate, ca să faci război împotriva celor de alt neam; iar dogmele bisericeşti şi legile se cuvine Sfinţilor Părinţi a le cerceta, iar nu împăraţilor".

Acea scrisoare a Cuviosului Teofan citind-o împăratul, s-a umplut de negrăită mânie şi îndată a trimis pe un cumplit dregător spre părţile Sigrianei ca să strice mănăstirea cuviosului, ce se numea „Sălaşul cel mare" şi să o ardă desăvârşit; iar pe ucenicii lui, pe toţi

fără de milă bătându-i, să-i izgonească. Iar pe alt dregător, tot aşa de cumplit, l-a trimis la cuviosul în închisoarea cea întunecoasă unde era ţinut de doi ani, lângă palatul Elevteriei. Acesta, dezbrăcând pe sfântul stareţ, care avea trupul obosit de multe postiri şi de boala cea lungă, l-a bătut fără de milă cu vine de bou pe spate şi pe pântece. Şi dându-i trei sute de lovituri, apoi iarăşi într-aceleaşi legături închizându-l, s-a dus. Iar a doua zi acelaşi muncitor, mergând din porunca împărătească şi scoţând din închisoare pe cuviosul mucenic, l-a bătut din nou fără de milă; apoi l-a trimis în surghiun în insula Samotraciei. Pe aceasta cuviosul, cu ochii mai înainte văzători, a văzut-o cu câteva zile mai înainte şi ascultătorului ce-i slujea mai înainte îi spusese că în acea insulă au să-l ducă.

Deci acolo mergând Cuviosul Teofan, numai douăzeci şi trei de zile a trăit şi a trecut din izgonirea cea pământească la moştenirea cea cerească, cu cununa cea de mărturisitor a pătimirii împodobindu-se; şi s-a aşezat cinstitul lui trup acolo, în raclă de lemn. Iar Dumnezeu a preamărit pe sfântul şi plăcutul Său nu numai în viaţa lui, ci şi după moarte. Căci a dăruit cinstitelor lui moaşte putere tămăduitoare şi mulţime de bolnavi câştigau tămăduiri, atingându-se de cinstita lui raclă.

Iar după ce a fost ucis răucredinciosul împărat Leon Armeanul, ucenicii sfântului cei izgoniţi, întorcându-se iarăşi la al lor lăcaş, în muntele Sigrianiei, şi mănăstirea cea arsă împodobind-o, au adus sfintele moaşte ale Cuviosului Teofan, părintele lor, de la insula Samotraciei în lăcaşul său care se numea „Marele Sălaş" şi le-au aşezat cu cinste în biserică, unde făceau minuni fără număr, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT GRIGORIE DIALOGUL, PAPĂ AL ROMEI

Sfântul Grigorie Dialogul, papă al Romei, numit aşa pentru vorbele cele frumoase, s-a născut în Roma cea veche. Tatăl lui se numea Gordian, iar maica lui era Silvia fericita, amândoi fiind din neam bun de senatori, cinstiţi şi bogaţi. Dar nu atât pentru cinstea de senator era cinstit neamul acestui Sfânt Grigorie, cât pentru acele sfinte feţe plăcute lui Dumnezeu care se aflau în neamul acela. Căci

fericitul Felix, papa Romei, al treilea cu acel nume, îi era moş; iar Sfânta Tarsila, care a văzut la sfârşitul său pe Domnul Iisus venind la dânsa, asemenea şi fericita Emiliana, care împreună cu Tarsila, s-a învrednicit cereştii vieţi veşnice, i-au fost mătuşi lui. Încă şi Silvia, maica lui, este cinstită cu sfinţii în Biserica Romei.

Pe un neam sfânt ca acesta fericitul Grigorie l-a împodobit şi mai mult cu sfinţenia sa, deprinzându-se din tinereţe la fapta bună şi la plăcerea de Dumnezeu. Apoi se îndeletnicea din pruncie cu învăţătura cărţii, făcându-se filosof ales şi bărbat cuvântător, plin de înţelegere şi de judecată. De aceea a fost ales şi în dregătoria divanului; însă el nu la cele lumeşti, ci la cele duhovniceşti îşi avea gândul şi dorinţa cea neîncetată, râvnind să fie monah. Dar, având pe părinţii săi între cei vii, amâna călugăria, până la vremea cea cuviincioasă. Şi, deşi petrecea în lume, el era monah cu voinţa şi cu viaţa cea curată în feciorie.

După aceea, murind tatăl său, a început a împărţi averea cea multă ce-i rămăsese în milostenii şi spre zidirea sfintelor lăcaşuri. În Sicilia a zidit şase mănăstiri, îndestulându-le cu toate cele de trebuinţă, iar a şaptea a întemeiat-o în Roma, înăuntrul cetăţii, în cinstea Sfântului Apostol Andrei, prefăcându-şi în mănăstire casa sa, care era aproape de biserica Sfinţilor Mucenici Petru şi Pavel, lângă muntele ce se numea Scvara. Apoi într-acea mănăstire lepădându-şi hainele mireneşti ţesute cu aur, împreună cu perii de la tundere, s-a îmbrăcat în hainele cele de lână ale rânduielii monahiceşti şi s-a povăţuit de iscusiţii stareţi Maximian şi Ilarion.

Apoi, nu după multă vreme, s-a făcut egumen lăcaşului aceluia. Iar fericita Silvia, maica lui, locuia aproape de poarta Sfântului Apostol Pavel, slujind Domnului în văduvia sa, cu post şi rugăciuni, ziua şi noaptea fiind în casa Domnului. Hrana ei erau verdeţuri crude de grădină, din care îi trimitea în toate zilele şi fiului său, fericitul Grigorie. Şi era foarte milostivă spre cei săraci şi scăpătaţi, împărţind până la sfârşit toată averea ei. Asemenea şi fiul ei, fericitul Grigorie, era atât de milostiv, încât nu cruţa nici lucrul cel mai de pe urmă, ci îndată îl dădea celor ce cereau.

Odată şezând el în chilia sa, scriind cărţi după obicei, a venit la dânsul un sărac (însă acela era îngerul Domnului în chip de sărac) şi i-a zis: „Miluieşte-mă, robule al lui Dumnezeu Cel de sus, deoarece, fiind cârmaci de corabie, am pierdut nu numai averile mele câte le-am avut, dar şi pe cele străine".

Iar iubitorul de săraci şi adevăratul rob al lui Hristos, Sfântul Grigorie, având durere din inimă pentru dânsul, a chemat pe fratele

care-i slujea şi i-a poruncit să dea omului aceluia şase galbeni, iar săracul, luând ceea ce i s-a dat, s-a dus. Apoi, după câtăva vreme, tot în ziua aceea, a venit la fericitul acelaşi sărac, zicând: „Miluieşte-mă, robul lui Dumnezeu, că multe am pierdut, iar tu puţin mi-ai dat". Fericitul, chemând iarăşi pe slujitorul lui, i-a zis: „Frate, du-te şi-i dă alţi şase galbeni". Fratele a făcut aşa şi săracul acela a luat de la sfântul, în aceeaşi zi, doisprezece galbeni şi a plecat.

Apoi iarăşi, după puţină vreme, a venit a treia oară acelaşi sărac, strigând către sfântul: „Fie-ţi milă de mine, părinte, şi-mi mai dă încă din îndurările tale, că am pierdut în mare foarte multă bogăţie străină". Iar fericitul Grigorie a zis către slujitorul său: „Mergi, frate, şi mai dă aceluia ce cere încă şase galbeni". Fratele răspunse: „Să mă crezi, cinstite părinte, că n-a mai rămas în cămară nici un galben". Fericitul îi zise: „De nu ai altceva, dă-i haine, ori vreun vas". Fratele răspunse: „Nu avem alt vas decât un blid de argint, în care marea doamnă, maica ta, ţi-a trimis ţie linte dreasă, după obicei".

Grăit-a plăcutul lui Dumnezeu, Grigorie: „Du-te, frate, şi dă săracului şi acest blid, ca să nu se ducă mâhnit de la noi, căci caută mângâiere în primejdia sa". Deci, luând săracul acela blidul de argint, s-a dus veselindu-se. După aceea, n-a mai venit aievea ca un sărac, ca să ceară milostenie, ci era nevăzut lângă dânsul, păzindu-l pe el şi ajutându-i întru toate. Pentru că îngerul Domnului era pus lângă sfântul, cu puterea darului cea minunată, prin care Sfântul Grigorie s-a făcut slăvit, deoarece se făceau multe minuni în lăcaşul lui.

Iar după ce a murit Pelaghie, papa Romei, toţi, cu un glas, au ales în scaunul acela pe Sfântul Grigorie, egumenul Mănăstirii Sfântul Andrei. Dar el, fugind de treapta aceea atât de înaltă şi de cinstea omenească, a plecat din cetate şi s-a ascuns prin locuri pustii. Şi căutând tot poporul din Roma pe doritul lor păstor, Grigorie, şi negăsindu-l, s-a făcut multă mâhnire pentru aceasta. Apoi, au început a face rugăciuni către Dumnezeu cu dinadinsul, ca să le arate pe robul Lui. Atunci s-a făcut din cer un stâlp de foc, văzut de toţi, şi s-a pogorât spre locul unde era Sfântul Grigorie, ascuns într-un munte pustiu. Deci, toţi au cunoscut că pentru Grigorie s-a arătat acel stâlp ceresc şi au alergat îndată acolo, unde găsind pe cel căutat, o, cu ce negrăită bucurie l-au luat de acolo, măcar că nu voia.

Aşa s-a aşezat Sfântul Grigorie papă al Romei celei vechi, pe vremea împărăţiei lui Mavrichie (582-602). Şi era negrăită milostivirea lui spre săraci, scăpătaţi, lipsiţi, văduve şi spre străini.

El a zidit multe case primitoare de străini şi de săraci, nu numai în cetatea Romei, ci şi în altele. În Ierusalim într-adins a trimis pe ava Prov, cu aur din destul, ca să zidească acolo o casă de oaspeţi. La muntele Sinai, în tot timpul vieţii sale, trimitea multă milostenie spre hrana monahilor, iar pe cei ce erau în Roma săraci şi bolnavi, îi avea într-o carte scrişi pe nume şi în toate zilele îi hrănea pe dânşii. De multe ori la masa sa aducea străini şi săraci şi singur le slujea lor.

Odată a poruncit cămăraşului său să cheme la masă doisprezece străini, ca să prânzească cu dânsul. Iar după ce au stat, Sfântul Grigorie, uitându-se, a văzut treisprezece inşi la masă. Deci, chemând pe cămăraş, i-a zis încet: „Oare nu ţi-am poruncit să chemi doisprezece inşi? Iar tu de ce ai chemat, fără voia mea, şi pe al treisprezecelea?" Sachelariul, înfricoşându-se, a zis: „Să mă crezi, preacinstite stăpâne, că nu sunt mai mult decât doisprezece!" Pentru că nici el, nici nimeni altcineva, în afară de papa, nu vedea pe cel de-al treisprezecelea. Iar prânzind ei, privea papa adeseori la cel de-al treisprezecelea, care şedea la capătul mesei şi îi vedea chipul feţei lui schimbându-se, încât uneori se arăta bătrân şi cărunt, iar alteori i se părea a fi tânăr şi voinic.

Iar când s-a sculat de la masă, Papa Grigorie le-a dat drumul la toţi, iar pe cel de-al treisprezecelea, care era minunat la chip, l-a oprit şi, apucându-l de mână, l-a băgat în cămara sa şi i-a zis: „Te jur cu puterea cea mare a lui Dumnezeu Cel Atotţiitor, să-mi spui cine eşti tu şi care este numele tău?" Iar el a zis către dânsul: „Pentru ce întrebi de numele meu? Acesta este minunat! Însă să ştii, aducându-ţi aminte, că eu sunt acel cârmaci de corabie sărac, care am venit la tine în Mănăstirea Sfântului Andrei, când şedeai şi scriai în chilia ta şi mi-ai dat doisprezece galbeni, şi blidul cel de argint, pe care ţi-l trimisese cu linte dreasă fericita Silvia, maica ta! Şi să-ţi fie ştiut că dintr-acea zi în care mi-ai dat mie acelea cu dragoste şi cu lărgimea inimii, te-a numit pe tine Domnul, ca să fii întâi pe scaun şezător al Sfintei Lui Biserici, pentru care şi-a vărsat sângele Său, şi moştenitor Sfântului Apostol Petru, ale cărui fapte le urmezi".

Iar Sfântul Grigorie a zis către dânsul: „Cum ştii tu că de atunci m-a hotărât Domnul să fiu papă?" Răspuns-a acela: „Deoarece sunt înger al Domnului Atotţiitorul, pentru aceasta ştiu, că de atunci m-a trimis Domnul la tine, ca să ştiu judecata ta, dacă cu adevărat cu iubire de oameni, iar nu pentru slavă deşartă faci milostenie!"

Deci fericitul, auzind aceea, s-a înspăimântat foarte tare, căci până atunci nu văzuse înger la faţă şi să vorbească cu el ca şi cu un om. Iar îngerul care i se arătase a zis către sfânt: „Nu te teme, că,

iată, m-a trimis Domnul să fiu împreună cu tine toată viaţa ta şi să duc rugăciunile tale lui Dumnezeu, ca toate cele ce cu nădejde le vei cere de la El, să ţi se dea". Iar Sfântul Părinte Grigorie a căzut cu faţa la pământ şi s-a închinat Domnului, zicând: „Dacă pentru o mică dare la săraci, care nu este însemnată, cu atât de mari bunătăţi îmi răsplăteşte Domnul, Atotputernicul, încât şi papă m-a făcut al Sfintei Sale Biserici, iar pe sfântul său înger l-a pus lângă mine să mă păzească, apoi, cu câte bunătăţi va răsplăti celor ce petrec întru poruncile Lui şi fac dreptate?" După aceea îngerul s-a făcut nevăzut, iar Sfântul Grigorie, dând negrăite mulţumiri Domnului său, şi mai sârguitor era spre facerea de bine a oamenilor şi spre buna plăcere a lui Dumnezeu.

Iarăşi, într-o zi ospătând la prânz pe nişte străini, unuia dintre dânşii, după obiceiul smereniei sale, a voit să-i dea apă pentru mâini şi, întorcându-se, a luat vasul cu apă degrabă; dar iată că acela căruia voia să-i toarne apă pe mâini nu s-a mai găsit şi, căutându-l cu dinadinsul şi negăsindu-l, se mira foarte mult. Iar în noaptea viitoare, dormind el, i s-a arătat Domnul, zicându-i: „În celelalte zile ai ospătat mădularele Mele, care sunt săracii, iar în ziua de ieri, chiar pe Mine Însumi M-ai primit!"

Pentru smerenia cea mare a Sfântului Grigorie, şi în Limonariu - cartea prea sfinţitului Sofronie, Patriarhul Ierusalimului -, se găseşte scris astfel: „Într-un timp oarecare, am mers la ava Ioan Persanul şi acesta ne-a spus despre marele şi fericitul Grigorie, papa Romei, zicând: «Am dorit odată să mă închin la mormintele Sfinţilor mari Apostoli Petru şi Pavel şi m-am dus în Roma. Şi stând eu în mijlocul cetăţii, s-a făcut veste în popor că papa avea să treacă atunci pe acolo şi aşteptam să-l văd şi pe el. Şi după ce a venit în dreptul meu, am voit să mă închin lui. Şi vă spun, fraţilor, Dumnezeu fiindu-mi martor, că el apucând înaintea mea, a căzut la pământ şi mi s-a închinat şi de la pământ nu s-a sculat mai înainte până nu m-a văzut pe mine mai întâi sculat. Apoi, sărutându-mă cu multă osârdie, mi-a dat cu mâna sa trei galbeni, poruncind ca să mi se dea toate cele de hrană; iar eu am preamărit pe Dumnezeu, Cel ce i-a dat lui atâta smerenie, dragoste şi milă către toţi»".

Nu se cuvine să tăcem nici minunea cea înfricoşată ce s-a făcut pentru Preacuratele lui Hristos Taine, cu rugăciunile acestui mare arhiereu al lui Dumnezeu. Acest lucru s-a făcut astfel: O femeie vestită din Roma a adus prescuri la dumnezeiescul altar, iar slujba dumnezeiască o făcea însuşi prea sfinţitul papă Grigorie. Deci, în timpul când se împărţea la popor dumnezeiasca Împărtăşanie, s-a

apropiat şi femeia aceea să se împărtăşească cu Sfintele Taine. Şi auzind pe prea sfinţitul papă, zicând: „Trupul cel de viaţă făcător al Domnului nostru Iisus Hristos se dă...", atunci femeia a zâmbit, dând să râdă. Iar papa, oprindu-şi mâna, a întrebat pe femeie: „Pentru ce ai râs?" Iar femeia a răspuns: „De mirare îmi este lucrul acesta, stăpâne, că pâinea aceea, pe care eu cu mâinile mele am făcut-o din făină şi am copt-o, o numeşti trupul lui Hristos!"

Atunci sfântul, văzându-i necredinţa, s-a rugat lui Dumnezeu şi îndată chipul pâinii s-a schimbat în trup omenesc. Şi vedea femeia aceea carne omenească însângerată; dar nu numai femeia aceea, ci şi toţi oamenii care erau în biserică au văzut minunea aceea şi slăveau pe Hristos Dumnezeu. Deci se întăreau în credinţă, neîndoindu-se despre Preacuratele Taine că sub chipul pâinii este adevăratul Trup, precum şi sub chipul vinului este adevăratul Sânge al lui Hristos. Apoi iarăşi, rugându-se sfântul, s-a schimbat chipul trupului omenesc în vedere de pâine şi femeia s-a împărtăşit cu frică şi cu credinţă neîndoită, primind pâinea ca Trupul lui Hristos, asemenea şi vinul, ca Sângele lui Hristos.

Acest mare luminător al lumii, preasfinţitul Grigorie, a împodobit Biserica lui Hristos nu numai cu viaţa cea asemenea îngerilor şi cu minunile, ci şi cu multe scrieri foarte trebuincioase dreptei credinţe. Iar când scria, atunci Duhul Sfânt se arăta în chip de porumbel, zburând deasupra lui. Acest lucru adeseori se învrednicea a-l vedea arhidiaconul său, Petru, bărbat îmbunătăţit. Scrierile Sfântului Grigorie se află în patru cărţi, pline de mare folos, care au într-însele povestiri pe scurt despre vieţilor sfinţilor care s-au nevoit cu plăcere de Dumnezeu în pământul Italiei şi multe învăţături de folos sufletesc. Deci păstorind Sfântul Grigorie Biserica lui Dumnezeu treisprezece ani, şase luni şi zece zile, s-a mutat la Domnul pe vremea împărăţiei lui Foca Tiranul (602-610).

Se scrie şi aceasta pentru acest mare plăcut al lui Dumnezeu, că pe Traian, împăratul Romei (98-117), care a fost închinător la idoli, după mulţi ani de la moartea lui l-a izbăvit sfântul din veşnicele munci cu rugăciunile sale. De acest lucru Sfântul Ioan Damaschin, în cuvântul său pentru cei adormiţi, scrie astfel: „Grigorie Dialogul, episcopul Romei celei vechi, precum ştiu toţi, era vestit întru sfinţenie şi înţelegere şi, când slujea, avea părtaş un înger din cer slujind împreună cu dânsul. Acesta, călătorind oarecând pe podul cel de piatră şi stând într-adins, a făcut rugăciune către Domnul cel iubitor de suflete pentru iertarea păcatelor lui Traian împăratul. Atunci, a auzit îndată glas de la Dumnezeu, zicând: «Rugăciunea ta

am auzit-o şi dau iertare lui Traian; iar tu să nu mai faci rugăciuni pentru păgâni»".

Că acesta este adevărul, mărturiseşte tot Răsăritul şi Apusul. Despre aceasta, Sfântul Ioan Damaschin mărturiseşte: „Iar despre celelalte minuni ale acestui mare Grigorie, papă al Romei, şi despre toată viaţa lui cea minunată şi sfântă, Ioan, diaconul Bisericii celei mari a Romei, a scris patru cărţi, în care se află până la două sute şaizeci de capete". Din acestea noi luând pe acestea puţine, spre folosul sufletelor credincioşilor, slăvim pe Cel ce a preamărit pe plăcuţii Săi, pe Hristos Domnul nostru, Cel ce împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh este slăvit în veci. Amin.

LUNA MARTIE

ZIUA A TREISPREZECEA

ADUCEREA CINSTITELOR MOAŞTE ALE SFÂNTULUI NICHIFOR, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

Marele arhiereu al lui Dumnezeu, Sfântul Nichifor, Patriarhul Constantinopolului, a fost izgonit din scaunul său pentru cinstirea cea dreptcredincioasă a sfintelor icoane, de răucredinciosul împărat Leon Armeanul (813-820), în insula Proconis. Şi petrecând acolo în strâmtorare şi chinuire treisprezece ani, s-a mutat la Domnul şi a fost îngropat lângă biserica Sfântului Mucenic Teodor, în mănăstirea cea zidită de dânsul.

Iar după ce au trecut câţiva ani şi au pierit cu sunet răucredincioşii împăraţi Leon Armeanul, iar după dânsul Mihail Valvos (820-829), şi Teofil, fiul lui (829-842), a luat sceptrul împărăţiei greceşti dreptcredincioasa Teodora, împreună cu fiul său Mihail, care era foarte tânăr. Asemenea şi mincinoşii patriarhi ai Constantinopolului, adică Teodot Casiter, după dânsul Teodor Spatarocandilat, apoi Antonie Casimat au pierit de pe pământul celor vii. După aceasta Ioan, ce se numea Annia, care a fost cu meşteşugul vrăjitor, a fost gonit de pe scaun ca unul ce era ales fără rânduială. Şi a luat scaunul după pravilă Sfântul Metodie, şi s-a întors buna cuviinţă a icoanelor sfintelor biserici. Atunci şi cinstitele moaşte ale Sfântului Nichifor, mărturisitorul lui Hristos, s-au întors de la surghiun în Constantinopol.

Pentru că, preasfinţitul Patriarh Metodie a sfătuit pe dreptcredincioasa împărătească Teodora, zicând: „Nu este cu cuviinţă ca Sfântul Nichifor, cel mai vestit între patriarhi pentru dreapta credinţă, să fie izgonit de pe scaun şi până într-atâta uitat, deşi este mort. Deci,

se cade să se întoarcă sfântul lui trup la scaunul său, altfel nu vom scăpa de păcat. Iar dacă îl vom lăsa să fie în pedeapsă, vom arăta că împreună ne-am învoit la izgonirea lui şi că a fost izgonit cu dreptate. Ştim seminţia lui Iosif, că s-a învrednicit binecuvântării pentru că oasele tatălui, după patru sute de ani, le-au adus fiii din Egipt în pământul Canaan.

Iar noi, fii ai binecuvântării fiind, oare să suferim mai mult ca să ne lipsim de venirea părintelui nostru, de care suntem hrăniţi cu dumnezeieştile legi întru dreapta credinţă? Pentru că însăşi cetatea aceasta împărătească, care este cea mai vestită sub soare, doreşte cinstitele moaşte ale sfântului povăţuitor şi păstorului său, fiind gata a le păstra la sine cu bună credinţă. Veseleasca-se iarăşi mireasa Biserică de mirele său, de care s-a lipsit când era viu, fiind luat cu nedreaptă mână. Iar acum, trupul celui odihnit întru Domnul să se întoarcă cu porunca împărătesei iubitoare de oameni. Vezi, o, dreptcredincioasă împărătească, pe poporul cel împăcat prin tine cu dreapta credinţă, cum doreşte să audă glasul păstorului său cel mort. Pentru că măcar numai umbra lui de o va vedea, îl va socoti ca însufleţit, şi ca pe un viu îl va primi şi-l va păzi ca pe o vistierie preabogată".

Cu nişte graiuri ca acestea ale preasfinţitului Patriarh Metodie iubitoarea de Hristos, împărăteasa Teodora, îndată s-a învoit, zicând: „Va fi aceasta de folos sufletelor noastre şi numele nostru va fi cinstit în vremurile cele de pe urmă". Deci, nezăbovind, preasfinţitul Patriarh a luat preoţi şi monahi şi s-a dus în insula Proconis, urmându-i mulţime de popor, şi, intrând în mănăstirea Sfântului Mucenic Teodor, a descoperit mormântul Sfântului Nichifor. Atunci au văzut toţi cinstitul trup, după nouăsprezece ani de la îngroparea sa, întreg cu totul desăvârşit, neavând nici urmă de stricăciune şi dând bună mireasmă.

Şi făcând cântare de toată noaptea şi săvârşind dumnezeiasca Liturghie, Sfântul Metodie a intrat în acel mormânt şi, cuprinzând cinstitele moaşte ale Sfântului Nichifor, grăia către dânsul ca şi către un viu: „O, preafericitule bărbat, cel ce te-ai asemănat Sfântului Ioan Gură de Aur – căci după asemănarea aceluia ai luat asupra ta osteneli şi ai răbdat nevoi –, şi precum el, aşa şi tu, cu îndrăzneţ cuvânt mustrând fărădelegea, ai suferit izgonire nedreaptă. Şi iată acum, după atâta surghiunie de treizeci de ani, în viaţă şi după moarte, dă-te nouă fiilor tăi, celor ce te iubim, şi, ieşind de aici, întoarce-te la ale tale, căci şi acum poporul, ca şi altă dată, are să te primească. Pentru că împăratul cel fără de Dumnezeu, care cu nelegiuire te-a izgonit din Biserică, şi-a luat pedeapsa cea vrednică după faptele sale, lipsindu-se

cu ticăloşie de împărăţie şi de viaţă. Iar acum împăraţi dreptcredincioşi, ţie, celui mort, ca unui viu îţi dau a ta Biserică pe care, ca nişte fii ai Evangheliei, împreună cu mine au curăţat-o de necurăţiile ereticilor şi au adus-o în acelaşi chip, precum ai împodobit-o tu mai înainte şi ai lăsat-o frumoasă şi fără de prihană. Caută şi vezi pe fiii tăi adunaţi, care sunt veniţi de prin cetăţile cele de aproape, iar alţii, fiind departe, cu dorinţă aşteaptă întoarcerea ta la dânşii. Pe aceştia tu, ca pe cei sărmani şi mâhniţi, să nu voieşti a-i trece cu vederea şi a fi departe de dânşii. Cetatea ta să aibă ca pe un dar preascump sfintele tale moaşte, prin care, împodobindu-se, mai mult să se mărească şi să se proslăvească decât cu coroana cea împărătească".

Zicând unele ca acestea, preasfinţitul Patriarh Metodie a ridicat de la pământ moaştele sfântului şi, punându-le în racla cea nouă, le-a luat pe umeri împreună cu sfinţitul sobor şi cu cântări de psalmi le-a dus în corabie. Apoi, ridicând pânzele, a ajuns degrabă la împărătească cetate. Iar dreptcredincioasa Teodora, cu fiul său Mihail, cu toată suita şi toată mulţimea poporului, cu lumânări, cu tămâieri, cu cântări şi cu negrăită bucurie şi veselie dănţuind, au ieşit la limanul corabiei, în întâmpinarea cinstitelor moaşte ale Sfântului Nichifor, patriarhul lor.

Deci, luându-le, le-au dus mai întâi în sobornicească biserică a Sfintei Sofia, din care a fost izgonit odată. Şi s-a săvârşit acea întoarcere a sfintelor moaşte în treisprezece zile ale lunii martie, în care mai înainte a fost izgonit Sfântul Nichifor de către răucredinciosul împărat; adică în care zi a fost izgonit, în aceeaşi zi s-a şi întors. Şi s-a plecat ziua aceea în care s-a săvârşit întoarcerea, şi s-a făcut cântarea de toată noaptea în biserica Sfintei Sofia, deasupra cinstitelor moaşte, apoi a doua zi le-au dus din Sfânta Sofia în biserica Sfinţilor Apostoli şi le-au pus acolo cu cinste. Acolo şi soborul lui s-a rânduit a se săvârşi întru cinstea şi pomenirea Sfântului Nichifor Mărturisitorul şi întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC URPASIAN

Luând de curând Maximian împărăţia (286-305), el tiraniza latura Nicomidiei, făcându-se înfocat răzbunător al idolilor. Odată, mânia acestuia s-a aprins ca o văpaie mare împotriva creştinilor, de către cei de un cuget cu el şi de sfetnicii lui. Atunci, aducând pe toţi

cei mari de sub împărăţia lui, ca şi cu un tunet i-a înfricoşat: „Dacă cineva din voi a primit legea creştinilor şi nu voieşte să se plece către milostivii zei, să-şi dezlege brâul înaintea tuturor şi să se depărteze de palat şi de cetatea noastră. Pentru că cetatea aceasta a învăţat de la strămoşi a sluji zeilor, iar nu unui Dumnezeu răstignit".

Atunci a cuprins frică pe toţi cei ce credeau în Hristos. Şi cu adevărat se vedea buna credinţă întru cei ce iubeau pe Hristos. Pentru că unii se ascundeau, iar alţii se plecau în faţa caznelor. Şi câţi purtau dragoste curată pentru Dumnezeu, trecând cu vederea caznele şi râzând de tiranul, aruncau brâiele şi fugeau de la dânsul. Atunci Urpasian, marele cugetător cu sufletul de diamant, fiind şi el din singlit, a aruncat hlamida şi brâul, zicând cu glas tare către împărat: „Împărate, pentru că astăzi mă ostăşesc cerescului Împărat, Domnului meu Iisus Hristos, ia-mi viaţa, cinstea şi slava, pentru că sunt vremelnice şi nefolositoare".

Auzind acestea de la Urpasian fără să se aştepte, împăratul Maximian s-a schimbat cu mintea şi mult timp a fost fără glas. Apoi, frecându-şi faţa şi uitându-se urât către mucenic, a răcnit ca o fiară neîmblânzită, zicând: „Pe vicleanul acesta spânzuraţi-l şi carnea lui cu vine de bou băteţi-o!" Făcându-se aceasta cu multă grabă şi sfântul mucenic cu vine de bou fără de milă zdrobindu-se, el îşi avea ochii spre cer rugându-se. Apoi, pogorându-l tiranul de la muncire, zise către cei de faţă: „În temniţă neluminoasă şi fără purtare de grijă zdrobiţi-l pe acesta, până voi socoti eu cu ce moarte îl voi pierde". Iar Sfântul Mucenic Urpasian bucurându-se şi veselindu-se în temniţă vreo câteva zile şi rugăciunile sale dându-le Domnului, păgânul împărat a făcut o unealtă prea chinuitoare, o cuşcă de fier.

Deci, scoţând pe sfântul din temniţă, a poruncit să-l pună întru ea spre a fi spânzurat. Aceasta făcând şi îmbrăcându-l cu cuşca cea de fier peste tot trupul, ticălosul a poruncit a se aprinde făclii şi a-l arde împrejur fără milă. Atunci sfântul mucenic al lui Hristos, fiind spânzurat înăuntrul uneltei aceleia şi rugându-se, atât de mult a fost ars, până când toate cărnurile lui s-au topit ca ceara, mistuindu-se şi amestecându-se cu pământul, iar oasele lui s-au făcut ca nişte ţărână de pe arie. Astfel, sfântul mucenic al lui Hristos rugându-se şi topindu-se de văpaie, văzduhul s-a umplut de bun miros ca de nişte mir şi sfântul s-a suit ca o stea luminoasă la Domnul, după cum unii din credincioşi s-au învrednicit a vedea. Iar ticălosul şi de Dumnezeu urâtorul împărat, rămânând încă în nebunie, a poruncit să se aleagă cu grijă ţărâna în care au curs cărnurile Sfântului Urpasian şi cenuşa oaselor, şi să se risipească în mare înaintea sa. Acestea s-au făcut în cetatea Nicomidia.

LUNA MARTIE

ZIUA A PAISPREZECEA

CUVIOSUL BENEDICT, PURTĂTORUL DE DUMNEZEU[1]

Sfântul Benedict era cu viaţa foarte evlavios si dreptcredincios şi împodobit cu darul lui Dumnezeu. Din copilărie strălucea prin nevinovăţia inimii şi se împodobea cu înfrânarea trupului, neplecând sufletul la nici o voie trupească căci, încă tânăr fiind, a urât pornirea şi înfierbântarea trupului, dezmierdările şi poftele lumii şi socotea ca pe un copac uscat lumea aceasta cu floarea ei.

Acest sfânt a răsărit ca luceafărul de dimineaţă, din Nursia, cetatea romanilor. Apoi a fost dat la şcoală de părinţi să înveţe carte, dar el, văzând că mulţi mergeau mai mult în poftele lor, ca un înţelept, s-a retras şi n-a mai mers la şcoală, ca să nu cadă şi el într-o prăpastie ca aceea pierzătoare de suflet. Deci, părăsind şcoala şi lăsând casa părintească şi averile cele multe moştenite, căci părinţii lui muriseră, lui Dumnezeu singur dorind să-i placă, a iubit chipul sfintei şi monahiceştii vieţi şi s-a făcut monah. Faptele cele după Dumnezeu ale acestui cinstit părinte eu cu ochii nu le-am văzut, dar le-am auzit de la patru ucenici ai lui: de la Constantin, om preacucernic, care a fost următor al lui; de la Valentin, care a chivernisit mulţi ani sfinţitul lăcaş din Lateran; de la Simplichie, care a păstorit al treilea după Sinodie, şi de la Onorat, care locuieşte astăzi chilia lui, cea în care şedea mai înainte cuviosul.

Deci acest părinte, Benedict, care mult a strălucit în fapte bune, după ce a lăsat învăţătura cărţilor, cunoscând, ca unul ce nu cunoaşte, şi înţelept, ca un neînţelept, a părăsit deşertăciunea acestei vieţi şi s-a dus să locuiască în pustie. Iar nimeni nu l-a urmat, decât singură

[1] Scrisă de cel între sfinţi, Părintele nostru Grigorie Dialogul.

femeia care l-a crescut, căci tare îl iubea. Iar când s-a dus la locul ce se numeşte Efide, mulţi preacucernici bărbaţi, atraşi de duhovniceasca lui dragoste, s-au dus acolo şi au rămas cu dânsul în biserica Sfântului Petru.

Într-o zi, maica Sfântului Benedict a cerut de la o femeie din satul care era acolo departe o covăţică, ca să cureţe nişte grâu. Şi luând-o, a pus-o pe masă cum s-a întâmplat. Iar urâtorul de bine diavol a aruncat-o jos şi s-a stricat, pe când era bătrâna undeva, rupându-se în două bucăţi. Şi întorcându-se bătrâna şi văzând covăţica în două bucăţi, a început a plânge. Dar sluga lui Dumnezeu, Benedict, văzând-o, l-a durut inima şi, luând bucăţile, a căzut la rugăciune cu lacrimi şi, sculându-se, a găsit vasul întreg. Apoi îndată chemând-o şi sfătuind-o să nu se întristeze de primejdiile ce se întâmplă, i-a dat covăţica întreagă.

Aceasta este cea dintâi şi de mirare minune a sfântului, de care s-a auzit peste tot locul acela dimprejur. Iar locuitorii locului aceluia au spânzurat covăţica la poarta bisericii de acolo, ca să se vadă, spre slava lui Dumnezeu şi lauda lui Benedict, adevăratul Lui rob şi să se cunoască de toţi darul Sfântului Duh, care locuia într-însul, din tânără vârstă. Şi a stat mulţi ani acolo covăţica, până la venirea longobarzilor.

Dar iubitorul de Dumnezeu şi urâtorul de slavă, Benedict, s-a dat la mai multe osteneli, socotind că mai bine este să se bucure de osteneli, decât de laudele omeneşti. Apoi, lăsând pe furiş pe maica sa, s-a dus în locuri pustii, ajungând la un loc ce se numea Lac, la patruzeci de mile departe de Roma – în care izvora mulţime de ape, din care se formează un râu –, şi a rămas acolo. Iar ducându-se în acel loc, l-a văzut un oarecare monah cu numele Roman, care venea de la o mănăstire ce era aproape. Apoi aflând locul unde s-a dus şi scopul lui cunoscând, nu l-a arătat nimănui, ci l-a ajutat la cele ce-i trebuiau şi l-a îmbrăcat în sfânta schimă a monahilor şi după putinţă îi slujea la trebuinţele trupeşti.

Iar de Dumnezeu înţelepţitul Benedict, găsind în acel loc, într-o râpă, o peşteră foarte strâmtă, s-a închis într-însa şi trei ani a fost necunoscut altora, afară de Roman. Iar Roman era aproape, într-o mănăstire, sub ascultarea părintelui Adeodat. În vremea când şedea bătrânul său să mănânce, lua puţină pâine şi-i aducea, în zilele cele rânduite. Şi cum de la mănăstire până la peşteră nu era drum, căci era prea înaltă prăpastia, pe deasupra, cu o frânghie lungă şi subţire, îi pogora pâinea. Şi avea un clopoţel la frânghie, ca să audă sfântul şi să iasă s-o ia. Dar vrăjmaşul dreptcredincioşilor, bântuitorul faptei

bune şi pizmaşul diavol, îl ura pe Roman pentru dragostea frăţească, iar pe Benedict îl zavistuia pentru lipsa trebuinţei şi pentru socoteala cea bine plăcută lui Dumnezeu. Deci, vrând să-l abată şi să-l arunce în lenevire, într-o zi, când Roman pogora pâinea cu frânghia, aruncând diavolul o piatră, a zdrobit clopoţelul. Însă preacinstitul Roman n-a lipsit a face slujba sa, cea lui Dumnezeu plăcută, în alte chipuri.

Apoi, când întrutotbunul Dumnezeu a binevoit ca Roman să înceteze de la acea slujbă şi de Dumnezeu iubită slujire, iar petrecerea fericitului Benedict s-o arate spre folosul multora, neîngăduind să se ascundă multă vreme sub obroc dumnezeiescul dar al minunilor ce străluceau printr-însul, atunci pe acesta l-a pus în sfeşnic ca pe o făclie, ca să strălucească la toţi cei ce sunt în casa lui Dumnezeu.

Iar arătarea s-a făcut astfel: Un preot, locuind departe de peştera cuviosului, a gătit bucate bogate pentru praznicul Paştilor şi i s-a arătat în vedenie Domnul, Care i-a zis: „Tu multe feluri de bucate găteşti pentru tine, iar robul Meu, Benedict, în cutare peşteră fiind pentru dragostea cea către Mine, nu are ce să mănânce". Deci îndată sculându-se preotul, în ziua de Sfintele Paşti, s-a dus, cu bucatele pe care le gătise pentru sine, să găsească peştera şi pe omul lui Dumnezeu, în prăpăstiile munţilor, văilor şi în găurile pământului. Şi aflându-l pe dânsul în peşteră, l-a sărutat. Apoi, făcând rugăciune amândoi şi binecuvântând pe Dumnezeu, au şezut, vorbind împreună şi hrănind cu dumnezeieşti cuvinte sufletele lor.

Deci sculându-se preotul, îl rugă pe sfântul, zicând: „Vino, părinte, să prăznuim, că astăzi sunt Paştile". Iar omul lui Dumnezeu a răspuns: „Ştiu că sunt Paştile, căci m-am învrednicit a te vedea". Căci nu ştia cuviosul că era cu adevărat sfântul praznic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Iar preotul a zis: „Într-adevăr, părinte, astăzi este ziua Învierii Domnului şi nu se cade să posteşti, căci şi eu spre aceasta am fost trimis de Dumnezeu către tine, ca din darurile Lui amândoi să ne împărtăşim". Deci, mulţumind lui Dumnezeu, au mâncat amândoi. Iar după ce au mâncat şi s-au veselit duhovniceşte, au vorbit din Sfintele Scripturi. Apoi, sărutându-l, preotul s-a dus, slăvind pe Dumnezeu pentru neagoniseala dreptului.

În acea vreme oarecare păstori, văzându-l în peşteră ascuns şi cu piei îmbrăcat, socoteau că văd fiare. Iar după ce au înţeles că este pustnic, rob al lui Dumnezeu, au lăsat gândirea că este fiară şi s-au cuprins de milostivire. De atunci s-a dus vestea despre dânsul prin locurile cele din jur şi mulţi mergeau la dânsul şi-i aduceau cele trebuincioase trupului. Iar cuviosul părinte îi hrănea mai ales pe dânşii cu povestirile cele duhovniceşti, decât cu mâncări simţite.

Într-una din zile, cuviosul liniştindu-se, a venit ispititorul în chip de mierlă şi zbura fără ruşine atât de aproape de el, încât ar fi prins-o, de ar fi voit. Iar purtătorul de Dumnezeu, Benedict, înţelegând măiestria vrăjmaşului şi cu semnul Crucii înarmându-se, mierla s-a făcut nevăzută. Apoi atâta ispită i s-a pricinuit în trupul lui după ce s-a dus mierla aceea, încât niciodată una ca aceasta n-a pătimit. Căci orice femeie ce i se întâmplase în tinereţe a o vedea, i-o închipuia diavolul desfrânării şi i-o punea de faţă în nălucirea lui. Şi atât de mare înfocare a trupului i-a aprins, încât puţin a lipsit să se strămute şi să se întoarcă în lume.

Dar, întărindu-l darul cel mântuitor al lui Dumnezeu, a biruit pe cel ce-l ispitea. Şi, fiind acolo aproape urzici şi spini, s-a dezbrăcat şi s-a aruncat într-însele şi, tăvălindu-se mult timp şi sângerându-şi trupul şi răbdând cu vitejie durerile, s-a izbăvit de acel gând purtător de moarte şi i-a mulţumit lui Dumnezeu. De atunci în toată vremea vieţii sale, diavolul desfrânării n-a îndrăznit să-l mai supere, după cum acest părinte nebiruit în ispite a povestit ucenicilor săi. Deci mulţi părăsind dezmierdările lumii, veneau la dânsul şi învăţau să se lupte cu puterile cele multe ale vicleniei diavoleşti.

Deci după ce s-a depărtat ispita, a rămas omul lui Dumnezeu netulburat în gând. De acum înainte, încălzindu-se inima lui de darul Sfântului Duh, a dat rodul învăţăturii mai bogat; încât s-a făcut auzită tuturor viaţa lui cea vrednică de minune. Şi era o mănăstire nu departe de peştera cuviosului, al cărei egumen se săvârşise. Deci toţi fraţii de acolo, venind la dânsul, îl rugau să le fie egumen. Iar cuviosul, nevrând să lase smerenia din copilărie crescută cu dânsul, n-a primit, socotindu-se păcătos şi nevrednic, adăugând şi aceasta, că obiceiurile sale nu se unesc cu obiceiurile lor. Dar la sfârşit, biruindu-se de iubirea de fraţi, a împlinit rugăciunea lor şi s-a făcut egumen. Şi păzind cu priveghere rânduiala mănăstirii şi neiertând pe fraţi să-şi facă voile lor, aceştia cum au văzut sfinţenia cuviosului şi pustnicia cea cu dinadinsul nepotrivindu-se cu răutatea lor, au început a se sfădi între ei şi a se căi că au cerut egumen pe un bărbat atât de pustnic şi luător aminte.

Deci, răzvrătirea acelora se lupta cu legea fericitului, căci obiceiurilor rele le este urâtă petrecerea dreptilor şi cei răi urăsc pe cei buni, iar urâtorii de fapte bune se întorc de la cei îmbunătăţiţi. Deci, sfădindu-se ei şi văzând că socoteala lor cea iubitoare de tulburare n-a sporit, căci părintele nu s-a dus pentru nestatornicia şi tulburarea lor, după cum gândeau ei, au pus într-un pahar de sticlă otravă amestecată cu vin şi în vremea mâncării, şezând părintele la

masă, au îndrăznit, vai de îndrăzneala lor! şi i-au dat-o. Atunci purtătorul de semne şi marele părinte, Benedict, a făcut semnul de viaţă făcătoarei Cruci peste pahar, iar paharul îndată s-a zdrobit şi a căzut la pământ.

Deci a cunoscut omul lui Dumnezeu că băutura era de moarte, şi pentru aceasta n-a răbdat semnul Crucii. Apoi, îndată s-a sculat de la masă cu faţa veselă şi cu gând bun. După aceea, chemând pe fraţi, a zis către dânşii: „Multmilostivul Domnul Dumnezeu să vă miluiască, fiii mei, pentru ce aţi voit să-mi faceţi aceasta? Nu v-am spus eu că judecata mea nu se potriveşte cu a voastră? Duceţi-vă şi, după judecata voastră, căutaţi-vă părinte. Eu de aici înainte nu pot să vă mai fiu povăţuitor!"

Acestea zicând, s-a dus îndată la locuinţa sa cea dintâi, iubind liniştea de la început şi fiind păzit de Dumnezeu, Cel ce locuieşte întru cele preaînalte şi la cele smerite caută. Deci, fiind părintele Benedict cel mai dinainte hotărât de Dumnezeu iarăşi în peştera cea amintită şi, cu dumnezeieşti fapte bune strălucind, cu puteri şi cu semne, pe care le făcea Dumnezeu printr-însul şi în slavă îngerească înălţându-se, mulţi s-au dus la locul acela să se păstorească de darul lui cel de Dumnezeu dat. Deci, iubitorul de Dumnezeu şi de suflete, Cuviosul Benedict, a alcătuit acolo, cu puterea lui Hristos, douăsprezece mănăstiri, rânduind în fiecare să se afle câte douăzeci de monahi. Apoi a oprit şi el puţini, câţi a socotit că este bine a fi sub a lui dăscălească povăţuire.

Atunci au început a veni la dânsul din Roma oameni de bun neam şi învăţaţi, şi a aduce şi pe fiii lor, ca să-i călugărească. Atunci şi fiii bunei nădejdi, Eviţie şi Mavru, s-au dus la dânsul şi s-au făcut monahi. Chiar şi Tertil, patriciul, l-a dat pe Plachida. Dintre aceştia Mavru, fiind mai tinerel, după ce a crescut cu obiceiurile cele bune, a început a se face şi împreună lucrător al învăţătorului. Iar Plachida, fiind încă tânăr, cu osteneli pustniceşti îşi înfrâna tinereţea.

Într-una din mănăstirile cele mai sus-zise era un monah leneş, care, în vremea rugăciunii, nu răbda să stea cu fraţii până în sfârşit; ci, când toţi fraţii îngenunchiau, acela ieşea afară şi vorbea deşertăciuni. Iar egumenul acestuia, de multe ori sfătuindu-l şi nimic folosind, l-a adus la omul lui Dumnezeu, Cuviosul Benedict, care, mustrându-l după cum se cuvine şi sfătuindu-l, l-a eliberat. Iar el, întorcându-se la mănăstire şi de-abia două zile ţinându-se de sfătuire, iarăşi în vremea rugăciunii făcea ca şi întâia dată obiceiul lui cel diavolesc; că lăsa slujba şi ieşea afară din biserică fără frica lui

Dumnezeu. Iar egumenul acestuia, venind la cuviosul, i-a povestit cele despre dânsul. Atunci cuviosul a zis: „Vin eu şi-l voi îndrepta".

Deci venind la mănăstire în ceasul în care s-a sfârşit lauda cântării de psalmi şi fraţii au îngenunchiat la rugăciune, Sfântul Benedict a văzut că un diavol a apucat marginea hainei monahului leneş şi-l trăgea afară din biserică. Atunci sfântul a zis în taină egumenului, cu numele Pompian, şi robului lui Dumnezeu, Mavru: „Vedeţi cine este cel ce-l trage pe monahul acesta afară din biserică?" Iar ei, răspunzând, au zis: „Ba nu, părinte". Sfântul a zis: „Să rugăm pe Dumnezeu ca să-l vedeţi şi voi". Şi rugându-se două zile, Mavru monahul l-a văzut, iar părintele mănăstirii nu l-a văzut. Iar în ziua următoare, după ce s-a sfârşit rugăciunea, ieşind afară omul lui Dumnezeu şi găsind pe leneşul acela stând afară din biserică, l-a lovit cu toiagul şi, din acea zi, s-a izbăvit monahul de diavoleasca lenevire şi necucernicie; şi de aici înainte stătea râvnitor cu fraţii, până ce se făcea sfârşitul, neîndrăznind diavolul să-l mai apuce, căci fusese izgonit de Sfântul Benedict.

Trei din cele douăsprezece mănăstiri erau pe vârfuri şi pe răspântii de munţi şi monahilor le era greu a se pogorî jos la pârâu să ia apă, căci trecerea prin prăpăstii era primejdioasă şi ei cu multă frică se suiau şi se pogorau. De aceea, adunându-se monahii celor trei mănăstiri, au venit la robul lui Dumnezeu, Benedict, zicând: „Cinstite părinte, cu greu ne este şi primejdios a ne coborî jos la pârâu, să luăm apă. Deci, este nevoie să mutăm mănăstirea ca nu cumva să alunece cineva în prăpastie şi să moară".

Cuviosul, cu cuvinte dojenitoare şi mângâietoare întărindu-i, i-a eliberat. Însă, după ce a înnoptat, luând pe Plachida, despre care am zis mai sus, s-a suit în vârful muntelui greu de umblat şi a ales un loc unde s-a rugat. Şi sculându-se de la rugăciune, a luat trei pietre şi le-a pus una peste alta în acel loc de rugăciune şi s-a îndreptat spre chilie.

Dimineaţa au venit iarăşi fraţii şi-i ziceau aceleaşi pentru apă. Dar el a zis către dânşii: „Suiţi-vă, fiii mei, în munte şi veţi găsi trei pietre una peste alta; acolo să săpaţi, în acel loc, că puternic este Dumnezeu şi la acea înălţime a muntelui vă va da apă destulă şi greutatea ostenelii drumului vă va uşura-o". Şi plecând ei, au găsit precum le-a zis cuviosul. Deci au săpat, şi îndată mulţime de apă a început a izvorî, cum şi până astăzi curge, arătând minunea sfântului.

Altădată, un oarecare bărbat din neamul goţilor, sărac cu duhul, a venit la sfinţitul Benedict să se pocăiască de păcatele sale şi el l-a primit. Iar într-una din zile a poruncit cuviosul către unul din fraţi să-i dea o unealtă, ca să cureţe locul de mărăcinii şi de gătejele ce erau

acolo, ca să facă grădină. Dar locul era deasupra pârâului şi, tăind şi curăţând gotul, a ieşit unealta din coadă şi a căzut în pârâu şi nu era nădejde să se găsească, pentru că era apă multă. Deci a alergat şi a spus lui Mavru şi i-a făcut metanie pentru greşeala sa. Iar Mavru a spus cuviosului şi acesta s-a dus la pârâu, unde, luând coada din mâna gotului şi punând-o în pârâu cu partea în care fusese unealta înfiptă, îndată a ieşit unealta din fundul apei şi a intrat la locul ei. Deci cuviosul a dat gotului unealta aceea tăietoare de mărăcini, zicându-i: „Iată unealta. Ia-o şi lucrează şi nu te întrista".

Într-una din zile, purtătorul de semne, Benedict, odihnindu-se în chilia sa, s-a dus monahul Plachida la pârâu să ia apă; dar alunecând vasul din mâna lui, a căzut în pârâu şi, vrând el să apuce vasul, a alunecat şi a căzut în apă; iar apa, fiind prea repede, l-a dus în mijlocul pârâului, depărtându-l ca la o aruncătură de săgeată, încât se primejduia. Iar adevărata slugă a lui Dumnezeu, Benedict, văzând întâmplarea şi chemând pe ucenicul său Mavru, i-a zis: „Frate Mavru, aleargă, că Plachida a căzut în pârâu şi apa foarte departe l-a tras". (Minunat şi foarte slăvit este lucrul acesta, care se povesteşte.) Deci, alergând Mavru şi umblând pe apă, cu porunca părintelui, şi ajungând la locul unde Plachida era târât de apă, încât era gata a se îneca, l-a apucat îndată de păr şi l-a scos. Iar după ce Mavru a ieşit cu Plachida afară la pământ şi şi-a venit în sine, gândind cum a umblat pe apă, s-a minunat şi s-a înspăimântat de ceea ce făcuse.

Apoi, întorcându-se la părintele, i-a vestit dumnezeiasca minune ce s-a făcut. Dar omul lui Dumnezeu, Benedict, a socotit că s-a făcut această mare minune nu pentru sfinţenia sa, ci pentru ascultarea lui Mavru. Iar Mavru spunea că a făcut porunca sfântului; căci, zicea că nu se află acum în aceeaşi putere în care era când s-a dus pe apă. Şi văzând Plachida smerita cuvântare cea de Dumnezeu următoare a acestora, a zis: „În timpul cât eram purtat de apă, vedeam deasupra capului meu cojocul părintelui meu şi socoteam că el m-a scos din apă".

Şi strălucind fericitul cu nişte fapte bune ca acestea în locurile acelea, mulţi veneau de departe la dânsul pentru dragostea Domnului nostru Iisus Hristos şi adeseori, părăsind deşertăciunea vieţii, îşi puneau grumazul sub jugul cel bun al lui Hristos şi se făceau pustnici. Însă diavolul, tatăl zavistiei şi vechiul vrăjmaş al dreptcredincioşilor, neputând vedea strălucirea minunilor sfântului şi pe sine biruit de puterea lui cea dată de Dumnezeu, intra în minţile celor fără rânduială şi-i îndemna să-l zavistuiască şi să-l supere, după cum obişnuiesc cei fără rânduială şi nevrednici a zavistui isprăvile celor

vrednici. Pentru că lauda ce se face celor curaţi şi vrednici este ocară şi întristare celor întinaţi de zavistie. De aceea Florentie, preotul bisericii din apropiere, moşul lui Florentie ipodiaconul nostru, îmbrăţişând urâciunea şi zavistia diavolului celui rău în toate, a început a zavistui şi a ocărî faptele bune ale sfântului, socotind că prin aceasta va smulge pe mulţi de la învăţătura Sfântului Benedict cea de suflet folositoare. Iar după ce n-a dobândit această nădejde vătămătoare de minte, nu numai că n-a putut să atragă pe cineva, dar şi mulţi alţii veneau la sfântul şi se înmulţeau.

Florentie, rănindu-se de zavistie ca de o săgeată, defăima nevoinţa dumnezeiescului bărbat şi nu se îngrijea de fel să caute viaţă lăudată şi pustnicească. Apoi, întunecându-se de diavol, a ajuns întratât, încât să otrăvească pe sfântul. Deci a plămădit pâine, a pus otravă într-însa, a copt-o şi a trimis-o ca de binecuvântare. Iar acel văzător bărbat a primit pâinea şi i-a mulţumit, dar vicleşugul nu s-a tăinuit de el. Căci în ceasul în care avea obicei sfântul a mânca, a venit corbul din pădurea de aproape de unde locuia, după obiceiul ce-l avea de venea şi, luând pâine din mâinile sfântului, o mânca. Deci luând Sfântul Benedict pâinea cea purtătoare de moarte, a pus-o înaintea corbului şi i-a poruncit, zicând: „În numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu, ia pâinea aceasta şi du-te de o aruncă într-un loc unde să n-o găsească vreun om".

Atunci corbul, cu gura căscată şi cu aripile întinse, a început a zbura împrejurul pâinii, a striga şi a arăta, prin mişcările lui, viclenia diavolească din pâine. Dar omul lui Dumnezeu a zis iarăşi către corb: „Nu întârzia, nici te teme, ci ridic-o cum ţi-am zis şi du-o în loc neumblat, ca să nu se găsească niciodată".

Atunci corbul, după porunca sfântului, a luat-o cu multă frică şi s-a dus. Apoi, după trei ceasuri s-a întors şi a luat iarăşi obişnuita hrană din mâinile sfântului, care, văzând vicleşugul de ucidere al lui Florentie, şi neputând îndrepta viclenia lui, se ruga lui Dumnezeu pentru acela mai mult decât pentru sine, ca unul fără răutate şi întru toate prea blând.

Florentie însă, neputând să-l omoare pe sfântul, lucra cu răutate şi vicleşug satanicesc împotriva ucenicilor sfântului. Căci ei lucrând în grădină, Florentie, sluga diavolului, a trimis şapte fete frumoase şi cu totul goale şi le-a poruncit să se hârjonească şi să se joace înaintea monahilor, vrând cu aceasta să necinstească fecioria acestora. Dar şi la aceasta n-a nimerit cugetul lui cel prea înrăutăţit, pentru că Benedict, următorul lui Hristos, văzând scornirea lui cea diavolească şi temându-se de sufletească vătămare a ucenicilor, judeca mai bine

să se depărteze şi să dobândească mântuirea ucenicilor, ca nu cumva, din zavistia lui Florentie către dânsul, cu timpul să se vatăme ucenicii.

Deci chemând pe fraţii mănăstirilor, rânduindu-le iconom şi dându-i lui Dumnezeu, a luat puţini cu sine şi s-a depărtat de la chilia sa, fugind cu smerită cugetare de urâciunea şi vrăjmăşia lui Florentie. Dar Florentie greşea, păcătuind în deşert, fără a putea să vatăme pe altcineva. Iar Dumnezeu, izbăvind pe sluga sa, l-a păzit spre mântuirea multora, ucigând pe viclean. Căci urâtul de Dumnezeu, Florentie, bucurându-se de ducerea fericitului părinte, stând în foişorul casei sale, deodată a căzut din înălţime împreună cu foişorul şi cel rău cu rău a murit şi a luat moarte vrednică vicleniei sale, pentru că moartea păcătoşilor este cumplită.

Văzând aceasta Mavru, ucenicul sfântului, a trimis degrabă la dânsul, fiind departe de chilia sa ca de zece semne, şi i-a zis: „Întoarce-te, părinte, întoarce-te, căci preotul care în zadar te izgonea, a murit". Auzind aceasta, omul lui Dumnezeu a plâns mult de ticăloasa moarte a lui Florentie şi s-a mâhnit şi de ucenicul său, căci s-a bucurat de o moarte ca aceea a lui. Deci l-a canonisit să se pocăiască pentru această greşeală. Astfel, fericitul s-a asemănat prin cele patru minuni mai înainte zise cu trei mari prooroci: cu Moise, la apă, când prin rugăciune s-a pornit şi a izvorât din munte un râu; cu Elisei, la tăietorul de rugi, când a scos din adâncul pârâului toporul; cu Ilie, la ascultarea corbului; cu Apostolul Petru, la umblarea pe apă. Din acestea se vede arătat că acest om era plin de darurile duhului, date tuturor sfinţilor.

Şi mutându-se acest preacuvios bărbat în alte locuri, şi-a schimbat locuinţa, dar vrăjmaşul nu l-a slăbit. Căci după aceea, cel de diamant a suferit mai mari şi mai grele războaie de la diavolul. Căci ieşind Cuviosul Benedict de la locul său dintâi, s-a dus în ţara Campaniei, în hotarele cetăţii care se zicea Casin, unde, într-un munte oarecare înalt, a găsit o capişte elinească foarte veche în care se cinstea zeul Apolon. Iar împrejurul acelei necurate capişti erau o mulţime de jertfelnice şi de copaci. Şi până atunci se suia mulţime de necredincioşi şi aduceau jertfe lui Apolon; iar luminatul cu mintea, Benedict, şi râvnitorul dreptei credinţe, ducându-se la locul acela şi intrând în capişti, l-a zdrobit pe idolul lui Apolon, iar jertfelnicele le-a surpat. Apoi a ars copacii care erau acolo şi, în mijlocul acelei capişte, a zidit o biserică a Sfântului Martin, iar unde era altarul lui Apolon, a făcut o cinstită biserică a Sfântului Ioan Botezătorul.

Deci de aici înainte mulţimea poporului care locuia acolo în preajmă, povăţuindu-se de învăţătura lui, se întorcea către Dumnezeu şi toţi se făceau creştini. Acestea nesuferindu-le diavolul, nu în chip nevăzut ori în somn, ci pe faţă se arăta cuviosului, apoi striga tare şi zicea că suferă mare nevoie de la sfântul, încât şi fraţii auzeau graiurile lui, deşi nu-l vedeau. Către aceştia iubitorul adevărului zicea: „Credeţi-mă, fraţilor, că văd cu ochii pe vrăjmaşul înfricoşat şi purtător de foc, arătându-se cu nălucire, şi din ochi şi din gură scoate pară de foc!" Deci auzeau toţi, orice zicea vicleanul. Şi întâi îl chema pe sfântul pe nume; iar când a văzut că sfântul nu-i răspunde, a început a-l certa. Apoi iarăşi îl chema pe nume, zicând: „Benedicte, Benedicte!", care se tălmăceşte «binecuvântatule». Iar sfântul nerăspunzând îndată, diavolul zicea: „Maledicte! Maledicte! – adică blestematule, blestematule –, şi nu Benedicte, ce ai cu mine? De ce mă izgoneşti?"

Într-una din zile fraţii zidind chilia în care era să şadă sfântul, ciopleau piatră la mijloc şi voiau s-o pună la zidire. Deci au venit trei şi n-au putut s-o ridice. Apoi au venit şi alţii şi nimic n-au folosit şi a rămas piatra neclintită. De aceea, s-a socotit că este înrădăcinată în pământ. Mai pe urmă s-a arătat că deasupra pietrei şedea diavolul şi pentru aceea atâţia bărbaţi n-au putut s-o clintească. Deci au trimis la cuviosul, care, venind îndată şi făcând rugăciune, a zis să ridice piatra şi cu atâta lesnire au ridicat-o, încât socoteau că nu are greutate deloc, aceea care mai întâi era grea şi nemişcată.

Deci s-a părut cuviosului şi a zis ucenicilor să sape acolo unde era piatra. Şi săpând, au găsit un idol de aramă şi l-au aruncat în bucătărie şi îndată a ieşit foc dintr-însa. Deci, socotind monahii că bucătăria arde, au alergat şi au început a aduce apă s-o stingă. Atunci, întrebând despre pricină, a înţeles cuviosul tulburarea fraţilor şi, intrând în bucătărie, a zis că nu vede focul despre care spun ei. Deci, îndată plecându-şi capul său lui Dumnezeu la rugăciune, după obicei, se ruga să izgonească de la fraţi amăgirea aceea nălucitoare a vrăjmaşului, care se arăta ochilor lor. Apoi, sculându-se de la rugăciune, ochii fraţilor celor înşelaţi i-a adus la fireasca vedere prin rugămintea cea către Dumnezeu şi nu mai vedeau bucătăria arzând.

Iar altădată, când zideau fraţii zidul, vrând să-l facă înalt, şi sluga lui Dumnezeu, Benedict, era în chilia sa, rugându-se, i s-a arătat diavolul bucurându-se, şi i-a spus că merge la fraţii cei ce lucrează. Atunci a trimis cuviosul la fraţi cât mai degrabă şi le-a vestit, zicând: „Fraţilor, luaţi aminte, că vine către voi diavolul în ceasul acesta, să vă ispitească". Dar, mai înainte de a merge

vestitorul, a ajuns diavolul şi a surpat zidul ce se zidea şi pe un tânăr monah, fiu al unui oarecare Coraliu, l-a zdrobit. Iar ucenicii sfântului, văzând aceasta, se întristară nu atâta pentru zid, cât pentru frate şi i-au vestit cinstitului părinte cu lacrimi în ochi. Iar preamilostivul părinte a poruncit să-l aducă. Dar nefiind cu putinţă a-l ridica pe mâini, că pietrele zdrobiseră nu numai trupul, ci şi oasele lui, l-au pus pe o năsălie şi i l-au adus. Iar el le-a spus să-l lase pe rogojina pe care se obişnuise a se ruga.

Şi scoţând afară pe fraţi şi închizând uşa, şi-a plecat genunchii şi ruga pe Dumnezeu pentru sănătatea lui. Şi s-a văzut în ceasul acela o minune cu adevărat vrednică de spaimă şi de înfricoşare. Pentru că, după terminarea rugăciunii, tânărul s-a sculat sănătos cu tot trupul. Apoi l-a trimis sfântul iarăşi la fraţi, să lucreze cu dânşii, ca să zidească din nou zidul. Iar diavolul, care socotise să omoare pe monah, mai mult a fost ruşinat printr-însul, căci luarea în râs pe care o gătise pentru fericitul i-a adus lui ocara şi defăimarea ce se făcea de ucenicii sfântului. Deci, de aici înainte, omul lui Dumnezeu a luat de la Hristos darul proorociei, ca mai înainte să spună cele ce vor fi.

Apoi s-a legiuit de sfântul în mănăstire ca atunci când se trimit fraţi la vreo slujbă, nici să mănânce, nici să bea, până se vor întoarce, şi acest canon cu dinadinsul se păzea. Într-una din zile, nişte fraţi au fost trimişi de cinstitul părinte la slujbă şi s-a întâmplat că cei trimişi, umblând mult şi neputând a se întoarce, au înserat şi au găzduit la o sfinţită şi cinstită fecioară, unde au mâncat; apoi au trimis pe cineva din ei la cuviosul să ceară binecuvântare, după obicei, ca să mănânce. Dar, mai înainte cunoscătorul părinte l-a întrebat, zicând: „Unde aţi mâncat?" Iar el a răspuns: „Nicăieri, părinte". Atunci i-a zis sfântul: „Pentru ce minţi? N-aţi poposit la chilia cutărei fecioare şi aţi mâncat cutare şi cutare bucate şi aţi băut atâtea pahare?" Iar dimineaţa venind fraţii, cu înţelepciune şi părinteşte au fost mustraţi de părintele, şi, umilindu-se, au căzut la cinstitele lui picioare şi mărturiseau că au greşit. Iar acest preablând părinte, îndată le-a iertat greşeala lor, făgăduind fraţii că nu vor mai călca porunca lui, căci l-au cunoscut că, întru Duhul Sfânt, este de faţă peste tot.

Era un oarecare mirean cu chipul, dar iubitor de fapte bune şi iubitor de monahi, frate al lui Valentin monahul, pe care la început nu l-am pomenit. În tot anul se ducea la purtătorul de semne, Cuviosul Benedict, ca să audă învăţătura lui cea folositoare de suflet şi să vadă pe fratele său Valentin. Acest om şi-a pus însuşi lege ca, ieşind din casa sa, să nu mănânce nimic până va veni la sfântul să ia

binecuvântare. Însă într-o zi, venind spre mănăstire, fără de veste a venit la drum un necunoscut, cu care s-a întovărăşit umblând împreună, şi care purta multe feluri de mâncări. Iar după ce au trecut câteva ceasuri, a zis către dânsul împreună mergătorul necunoscut: „Frate, vino să mâncăm, să nu slăbim la drum". Acela a răspuns şi a zis: „Ba nu, să lipsească mâncarea, frate, nu mănânc; că am obicei de merg flămând la cinstitul părinte Benedict".

Aceasta auzind-o celălalt, s-a liniştit. Şi umblând iarăşi puţin, împreună călătorul îl îndemna să mănânce, dar acela nu l-a ascultat. Şi mergând iarăşi puţin, au ajuns la un loc frumos şi veselitor, unde era un izvor şi o pajişte înflorită şi verde. Atunci călătorul iarăşi îl îndemna, zicându-i: „Iată apă, iată pajişte, iată loc îndemânatec, ia să şedem să mâncăm, frate, şi să ne odihnim puţin, ca să putem, iarăşi, umbla fără osteneală". Deci i-a plăcut locul acela şi, înşelându-se de a treia sfătuire a călătorului, a şezut şi a mâncat împreună cu dânsul, apoi s-a sculat şi şi-a luat iarăşi drumul său.

Seara a venit la chilia sfântului, care l-a primit şi, căzând la pământ, cerea binecuvântare. Iar mai înainte-văzătorul Benedict i-a ocărât greşeala pe care a făcut-o, zicând: „Ce este, frate, aceea pe care a făcut-o vrăjmaşul, prin împreună călătorul tău? Întâi, n-a putut a te înşela; al doilea, a te amăgi iarăşi n-a putut; a treia oară a biruit şi în ceea ce a voit te-a aruncat". Atunci acela, cunoscându-şi păcatul neputinţei gândului, zăcând la picioarele Sfântului, cu atât mai mult a plâns, cu cât a cunoscut mai mult greşeala sa.

În vremea goţilor, Totila, craiul lor, auzind de isprăvile sfântului şi că este bogat de darul proorociei, a purces să vină la mănăstire. Şi, stând departe de mănăstire, a vestit sfântului venirea lui. „Să vină", a zis sfântul. Iar Totila, socotind lucru cu neputinţă ca un om stricăcios să fie părtaş de darul proorocesc, a îndrăznit a-l cerca. Deci, a îmbrăcat cu hainele şi cu încălţămintea lui pe unul din spătari, cu numele Rigon, poruncindu-i să meargă la cuviosul. Şi dându-i şi ostaşi mulţi, precum este rânduiala crailor, a trimis cu dânsul şi comiţi, pe Vulruderic şi pe Vlid, iar în dreapta şi în stânga lor mulţime de boieri şi ostaşi, gândind el ca, prin această plăsmuită vedere, să amăgească pe robul lui Dumnezeu.

Şi ajungând Rigon la mănăstire, înconjurat de rânduiala ostaşilor şi a celor cu vrednicii, sfântul, fiind la un loc înalt, privea la dânsul. Şi, mai înainte încă de a veni Rigon, fiind departe cât să se audă glasul, sfântul a strigat: „Leapădă, fiule, leapădă acelea pe care le porţi, căci nu sunt ale tale". Auzind acestea Rigon şi căzând la pământ, s-a minunat şi s-a înspăimântat, căindu-se de ceea ce a făcut;

căci pe un sfânt ca acesta şi bărbat înainte văzător a îndrăznit a-l lua în râs. Deci toţi câţi erau împrejur au văzut şi s-au închinat omului lui Dumnezeu. Şi cum s-a sculat Rigon n-a îndrăznit a se duce la sfântul, ci s-a întors la craiul lui, tremurând şi căindu-se pentru necunoştinţă.

Atunci şi Totila s-a sculat şi a venit la sfântul, pe care de departe văzându-l şezând, n-a îndrăznit a se apropia; ci aruncându-se la pământ, cerea iertare. Iar sluga lui Dumnezeu de două şi de trei ori l-a strigat, dar, văzând că de frică nu se scoală, s-a sculat şi s-a dus însuşi de l-a ridicat, ocărându-l pentru urmările lui. Şi în scurtă cuvântare i-a vestit toate cele ce aveau să i se întâmple, zicându-i: „Multe rele ai făcut şi faci! Depărtează-te de dânsele şi pocăieşte-te, căci, să ştii, vei intra în Roma şi ai să treci marea; nouă ani vei împărăţi şi în al zecelea te vei sfârşi". Auzindu-le acestea Totila şi înspăimântându-se de proorocia fericitului, s-a aruncat iarăşi la pământ şi, cerând binecuvântare, s-a dus.

Şi de atunci şi-a schimbat neomenia şi asprimea sa prin învăţătura cuviosului şi folositoarea dojenire. N-a trecut însă multă vreme şi a intrat în Roma, în care căuta să intre, şi a stăpânit-o. Apoi s-a dus în Sicilia, iar în al zecelea an al împărăţiei lui dumnezeiasca dreptate l-a tăiat, după proorocia sfântului, şi şi-a pierdut şi împărăţia şi viaţa.

După acestea, episcopul Bisericii Canusiei, venind la marele Benedict după obicei, căci pentru sfinţenia petrecerii lui, foarte îl iubea sfântul, şi şezând de vorbă şi cuvânt pornindu-se pentru intrarea în Roma a craiului Totila şi pentru pieirea Romei, zise fericitul episcop: „De craiul acesta se va pustii Roma, ca să nu se mai locuiască de oameni de acum înainte". Către acela a răspuns omul lui Dumnezeu: „Roma nu se strică de neamuri, ci de nevoi, adică de fulgere, gâlcevi şi de cutremure clătindu-se va pieri".

Şi iată, tainele proorociei cinstitului părinte se văd mai luminoase decât soarele şi cu ochii noştri le vedem toţi. Că acum în Roma cea mare şi preafrumoasă nu vedem altceva decât case prăbuşite, biserici căzute şi zidurile ei risipite. Că din căderi şi din desele cutremure a căzut frumuseţea zidurilor şi împodobirea. Tâlcuirea acestei proorocii a cuviosului, dată de Dumnezeu, mi-a făcut-o mie preacucernicul Onorat, ucenicul sfântului. Dar ne încredinţa că le-a auzit nu de la sfântul, ci de la fraţi adevăraţi, care mărturiseau aceasta.

Într-acea vreme un cleric din biserica Acvinilor era supărat de necuraţii diavoli. Iar cuviosul episcop Constantie de multe ori îl trimitea la multe gropniţe cu moaştele sfinţilor. ca să se vindece. Dar

sfinţii mucenici ai lui Dumnezeu nu l-au vindecat ca să se arate darul vindecărilor prin Sfântul Benedict. Deci s-a dus la dânsul, şi el prin rugăciuni, a izgonit pe diavol, iar pe cleric l-a făcut sănătos şi l-a eliberat, zicându-i: „Du-te! Iată, te-ai făcut sănătos; carne să nu mai mănânci şi la treapta preoţească să nu te sui; căci, în oricare zi vei îndrăzni a te sui, îndată te vei îndrăci şi mai rău". Iar el, cum s-a dus la ale sale, a uitat porunca. Şi după câţiva ani, văzând pe cei dintâi ai preoţescului cin că au murit şi pe cei mai mici ai săi că se făceau preoţi, s-a suit şi el în rânduiala preoţească. Şi îndată, intrând diavolul într-însul ca o fiară sălbatică, fără milă l-a zdrobit până la moarte.

Era un oarecare om de neam bun de un nume cu Sfântul Benedict care, fiind condus de învăţătura cea de Dumnezeu înţelepţită, a lăsat lumea şi a venit către Dumnezeu, câştigând îndrăzneală la sfântul. Acesta, venind odată după obicei către cuviosul şi întrând în chilie, a aflat pe dumnezeiescul părinte că plângea cu amar şi se tânguia. Şi stând mult şi văzându-i lacrimile curgând, nu se dumerea, fiindcă nu-l văzuse altă dată măcar să lăcrimeze în vremea rugăciunii, ci numai să ofteze de la inimă. Deci înspăimântându-se, a întrebat pe sfântul pricina. Iar purtătorul de Dumnezeu părinte a răspuns: „Toată mănăstirea aceasta pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, am zidit-o şi toate câte am gătit fraţilor acestora, cu judecata Atotputernicului Dumnezeu s-au dat neamurilor. Şi de-abia am îmblânzit pe Dumnezeu cu rugăciunea, să-mi dăruiască sufletele fraţilor mei celor întru Domnul, care sunt în mănăstire". Iar Benedict, auzind proorocia sfântului, s-a dus de la mănăstire, minunându-se.

Într-adevăr vedem acum că s-a stricat mănăstirea de neamul longobarzilor, împlinindu-se proorocia sfântului după moartea lui. Căci odihnindu-se fraţii, iar la miezul nopţii fără veste intrând în mănăstire longobarzii şi răpind toate ale mănăstirii, n-au prins pe nici un monah. Pentru că rugăciunea omului lui Dumnezeu i-a păzit, ca să se arate tuturor darul dumnezeieştii puteri ce era într-însul. Căci Dumnezeu Cel credincios în făgăduinţele Sale a împlinit ceea ce a făgăduit adevăratului Său rob Benedict; şi deşi averile lăcaşului, după voia lui Dumnezeu, le-a răpit, însă viaţa fraţilor s-a dăruit de Domnul. La fel am cunoscut că şi marele Apostol Pavel, rugând pe Dumnezeu pentru viaţa celor ce pluteau, a fost auzit; căci deşi lucrurile din corabie şi însăşi corabia s-a pierdut, dar s-a dăruit de către Domnul mântuire oamenilor.

Într-altă vreme, Exilarat al nostru a fost trimis la omul lui Dumnezeu cu două ploşti cu vin. Acesta pe una a ascuns-o, iar pe

cealaltă a adus-o la sfântul. Iar înainte-văzătorul părinte, de care nu s-a ascuns ceea ce se făcuse, plosca pe care i-o adusese a primit-o şi a mulţumit, iar pentru cealaltă i-a poruncit, zicând: „Vezi, fiule, din plosca ce ai ascuns-o pe drum, când veneai, să nu se întâmple să bei ci, cu luare aminte, să verşi vinul şi vei vedea ce are înăuntru". Iar Exilarat, ruşinându-se, a făcut metanie şi s-a întors; apoi, venind la locul unde ascunsese plosca, a întors-o ca s-o deşerte, să încerce cuvântul şi îndată a ieşit un şarpe din ploscă.

Era un sat unde se făcea bâlci de neguţători, nu departe de lăcaşul sfântului. În el erau mulţi închinători de idoli care, luminându-se din multa învăţătură a sfântului cea de suflet folositoare, s-au întors la credinţa cea mântuitoare a lui Dumnezeu. În acel sat era o pustnicie de cucernice şi cinstite fecioare şi trimitea, pentru multa lor sfinţenie, pe ucenici ca să le sfătuiască şi să le înveţe. Deci într-una din zile, după obicei, a trimis pe unul din monahi spre sufletescul folos al fecioarelor.

Iar acesta, după ce le-a învăţat, a luat de la călugăriţe nişte basmale şi le-a pus în sânul său. Şi venind apoi la sfântul, acesta l-a mustrat aspru, zicându-i: „Frate, cum a intrat nelegiuirea în sânul tău?" Iar acela, înspăimântându-se şi de frică uitând greşeala sa, nu înţelegea ce-i zicea părintele. I-a zis deci, sfântul: „Au doar eu nu eram acolo de faţă când ai primit basmalele de la sfintele fecioare şi le-ai ascuns în sân?" Iar el, auzind acestea, căzu la picioarele sfântului şi, zăcând jos, zicea: „Am greşit, am greşit!" Apoi sculându-se şi scoţând din sân basmalele, le-a aruncat înaintea sfântului.

Într-una din zile, în ceasul când sfântul obişnuia a mânca puţină mâncare seara, un monah, fiul unui dregător, ţinea sfeşnicul ca să lumineze. Iar sfântul mâncând, a început diavolul mândriei a supăra pe cel ce ţinea sfeşnicul şi a-i aduce gânduri de înălţare şi de trufie şi zicea în sine: „Cine este acesta căruia eu îi stau înainte, de-l slujesc ca o slugă şi ţin sfeşnicul?" Acestea gândind el, Sfântul Benedict, fiind împodobit cu darul vederii mai înainte, l-a mustrat cu milostivire părintească şi i-a zis: „Închide şi pecetluieşte inima ta, frate, căci intră gânduri de mândrie şi se răsădesc în tine, şi ia aminte la tine!"

Deci, chemând pe fraţi, a poruncit de i-a luat sfeşnicul din mâinile lui. Iar el, ieşind afară, şedea şi plângea. Şi întrebat fiind de fraţi ce a făcut de s-a mâniat sfântul asupra lui, le-a spus gândul cel diavolesc ce a intrat în inima lui; cum s-a umflat de vântul mândriei şi ce cuvinte zicea în inima sa asupra sfântului. Şi a arătat otrava ce era ascunsă în inima lui. Deci s-au minunat fraţii de prevăzătoarea

curăţenie a Sfântului Benedict, căci cele semănate în minte de diavol, nu puteau a se ascunde de sfântul.

În părţile Campaniei s-a făcut foamete şi strâmtorare de toate lucrurile cele de nevoie. Era lipsă şi în mănăstirea sfântului şi nu aveau fraţii mai mult de cinci pâini. Şi văzându-i pe dânşii cinstitul părinte posomorâţi, le-a zis: „De ce vă întristaţi pentru pâine, fraţilor? Astăzi aveţi lipsă, iar mâine vă veţi bucura". Şi a doua zi s-au aflat înaintea porţii mănăstirii nişte saci cu făină de două sute de dimirlii, pentru care Dumnezeu, Stăpânul tuturor, a zis unor oameni, pe care fraţii nu-i cunoşteau deloc, de au venit şi i-au pus la poarta mănăstirii. Deci, minunându-se de preaslăvita minune a sfântului, au slăvit pe Dumnezeu şi s-au învăţat a nu se mai întrista de aici înainte când se va întâmpla lipsă, având amanet îndrăzneala sfântului către Dumnezeu.

Iar pentru duhul proorocesc se cade a şti că nu obişnuieşte totdeauna a lumina mintea proorocilor, ci numai în unele vremi. Căci pentru Sfântul Duh s-a scris în Evanghelie că, unde voieşte El suflă; astfel arătat este că şi când voieşte suflă. De aceea şi proorocul Natan, fiind rugat de împăratul David să-i spună de voieşte Dumnezeu să zidească el biserica Domnului, întâi l-a sfătuit, apoi l-a oprit. Şi Elisei proorocul a văzut pe femeie plângând, dar pricina n-a ştiut-o, şi către Gheezi, sluga sa, care o oprea să nu se apropie, zicea: *Las-o, căci sufletul ei este întristat, iar Domnul a ascuns de mine şi nu mi-a arătat*. Iar aceasta o face Dumnezeu cu iconomie, căci uneori dând duhul proorociei, iar alteori ridicându-l, cu acest chip uneori înalţă mintea proorocilor, iar alteori o smereşte, ca şi proorocii, primind duhul, să cunoască insuflarea de la Dumnezeu, dar neprimind darul, să se înveţe şi să se cunoască ce sunt, căci sunt pământ şi cenuşă. Drept aceea şi David zice: *Eu sunt vierme, iar nu om*. Dar să ne întoarcem la ceea ce ne stă înainte, adică despre Sfântul Benedict.

Într-altă vreme l-a rugat un om credincios şi foarte cucernic să trimită în satul lui, care este aproape de cetatea Terachinilor, să zidească acolo mănăstire. Şi chemând sfântul pe ucenicii care-i cunoştea iscusiţi la acest lucru şi rânduindu-le şi egumen şi iconom, i-a trimis în pace. Dar le-a făgăduit şi le-a zis: „Mergeţi, fraţilor, că în cutare zi vin şi eu la voi şi vă voi arăta în care loc se cade a se zidi biserica, în care loc trapeza, în care loc arhondaricul şi celelalte câte trebuiesc". Şi luând fraţii binecuvântarea sfântului, s-au dus şi au adunat toate cele trebuincioase pentru zidire, au curăţat locul şi au gătit toate, ca venind sfântul să le găsească gata şi să rânduiască

numai zidirile. Dar în noaptea aceea, luminându-se ziua în care a făgăduit sfântul să meargă, s-a arătat egumenului şi iconomului şi le-a spus toate cu dinadinsul câte trebuiau a se face. Iar după ce s-au deşteptat, cu bucurie povesteau unul altuia vedenia.

Deci, încredinţându-se că vine, îl aşteptau; dar, după ce a trecut ziua şi n-a venit, s-au întristat. Apoi mergând la dânsul, îl întrebau pentru care pricină n-a venit şi-l învinuiau că n-a venit după cuvântul său. Atunci Benedict, prietenul lui Dumnezeu, a zis: „De ce ziceţi, fraţilor, că n-am venit precum am făgăduit?" „N-ai venit", au zis aceia. Dar sfântul a zis: „Dar nu m-am arătat vouă, la amândoi, noaptea, pe când dormeaţi, şi v-am arătat unde şi cum să se zidească mănăstirea? Duceţi-vă şi, după cum aţi văzut şi cum v-am arătat, aşa s-o zidiţi". Iar ei, auzind acestea, s-au minunat şi după aceea au plecat; apoi toate ale mănăstirii după cum au văzut în vedenie, aşa le-au zidit.

Astfel era purtătorul de Dumnezeu, Părintele Benedict, în facerile de minuni şi proorocii. Dar şi cuvântul lui era rar uitat de dumnezeiasca putere şi mai întotdeauna era lucrător. Că niciodată nu iese cuvânt deşert din gura omului ce-şi are inima la cele înalte. Iar de se întâmpla cândva să vorbească gura lui cuvânt înfricoşător, cuvântul lui era puternic şi nu cădea, că nu certa cu temere ori cu socotire, ci cu hotărâre. Deci ascultaţi, ca să înţelegeţi cele zise:

Două fecioare pustnice, de bun neam, şedeau în casa lor şi pustniceau departe de mănăstire, iar un om îmbunătăţit şi cucernic le slujea. Dar cinstea neamului nu pricinuieşte cunoştinţă la toţi cei de bun neam, ca să se cunoască şi să se smerească în lumea aceasta şi să nu se socotească că sunt mai buni decât alţii. Căci, de ar fi avut cunoştinţă de aceasta, aceste sfinţite fecioare n-ar fi defăimat şi n-ar fi ocărât pe cel pomenit, care cu osârdie le slujea. Iar acela, nesuferind, a venit la omul lui Dumnezeu şi i-a arătat nemulţumitoarea socoteală a fecioarelor şi necinstea ce primea de la dânsele. Iar purtătorul de semne, Sfântul Benedict, auzind acestea, le-a vestit, zicând: „Îndreptaţi-vă şi vă înţelepţiţi limba, fiindcă, de nu vă veţi îndrepta, apoi nu veţi fi împărtăşite".

Iar hotărârea aceasta a neîmpărtăşirii nu le-a trimis-o lor ca o hotărâre şi despărţire cu adevărat, ci le-a zis cu iconomie şi părinteşte, vrând să înceteze cu nemulţumitoarea lor cugetare. Iar ele nu s-au îndreptat, nici nu au socotit cuvântul şi sfătuirea sfântului. Şi după câteva zile, au murit întru feciorie curată şi au fost îngropate în biserică. Iar când se făcea dumnezeiasca Liturghie, după obicei, şi diaconul zicea: „Dacă cineva nu se împărtăşeşte, să iasă din

biserică", femeia care crescuse pe fecioarele acelea şi aducea, după rânduială, prescuri pentru sufletele lor, le vedea pe dânsele – înfricoşat cuvânt –, că ieşind din mormânt, ieşeau şi din biserică.

Văzând aceasta de multe ori, şi-a adus aminte că omul lui Dumnezeu le-a oprit de la împărtăşirea dumnezeieştilor Taine, pentru că nu se îndreptau. Deci, cu sârguinţă a venit la dânsul şi, cu multă tânguire căzând la picioarele lui, i-a vestit vederea aceea de spaimă. Iar sfântul, milostivindu-se ca un milostiv ce era, a luat o prescură şi, dându-i-o, a zis către dânsa: „Du-te şi dă această prescură s-o slujească pentru dânsele şi de acum nu vor fi neîmpărtăşite". Deci, s-a adus prescura aceea şi a fost slujită pentru dânsele. Şi strigând diaconul să iasă cei care nu se împărtăşesc, ele n-au ieşit, nici nu le-a văzut femeia aceea ieşind. De aceea, credem fără îndoială că atunci când s-a luat prescura aceea slujită de Sfântul Benedict, atunci îndată ele s-au învrednicit de iertare.

Un monah oarecare din lăcaşul sfântului, fiind stăpânit de duhul lenevirii, nu făcea canonul mănăstirii; iar omul lui Dumnezeu nu înceta a-l sfătui şi nu se lenevea a-l învăţa adeseori. Dar acela nu asculta, ci fără ruşine se purta cu cuviosul, zicându-i să-l lase să se ducă la părinţii săi. Deci într-o zi, supărându-se cuviosul de rugăminţile lui, i-a poruncit cu mânie să plece din mănăstire. Şi îndată ce a ieşit din mănăstire, în drum l-a întâmpinat un balaur mare, cu gura căscată, care voia să-l înghită. Deci a început a tremura şi cu mare glas a chema pe fraţi şi a zice: „Alergaţi, alergaţi, că balaurul acesta vrea să mă mănânce!" Şi alergând fraţii, n-au văzut balaurul, dar pe dânsul l-au găsit tremurând şi pipăind cu mâinile, şi l-au întors la mănăstire, de unde a făgăduit că nu va mai ieşi; şi de atunci şi-a ţinut cuvântul.

Socotesc că nu se cade a o tăcea nici pe aceasta, pe care am auzit-o de la Ilustrie Antonie, care zicea: „Un copil s-a umplut de bube, i-a căzut părul şi trupul i s-a umflat, iar tatăl său l-a trimis la cuviosul şi s-a însănătoşit".

Nici cele povestite mie de Peregrin, ucenicul fericitului, nu este cu dreptate a le tăcea. El mi-a spus că, într-una din zile, un datornic fiind silit şi neavând să plătească, a alergat la cuviosul. Şi căzând la picioarele lui, zicea că este dator cu doisprezece galbeni şi are mare necaz de la cel care îl împrumutase. Iar Cuviosul Benedict a zis cu glas blând către dânsul: „Iartă-mă frate, că nu am; dar du-te şi întoarce-te după două zile". Într-acele două zile, cuviosul s-a îndeletnicit cu rugăciunea. A treia zi a venit săracul. Şi era o ladă plină de legume, iar deasupra lăzii fără de veste s-au găsit treisprezece galbeni, pe care

a poruncit cuviosul de i-a adus. Deci, dându-i săracului, a zis către dânsul: „Du-te, fiule, şi pe cei doisprezece să-i dai împrumutătorului tău, iar unul opreşte-l pentru trebuinţele tale".

Dar să ne întoarcem iarăşi la cele dintâi şi să povestesc câte am auzit de la cei patru ucenici ai lui, despre care am pomenit la început. Era un creştin care îl zavistuia şi-l vrăjmăşuia pe altul. Deci, urâtorul binelui l-a îndemnat de l-a şi otrăvit, bând tovarăşul său paharul fără să ştie. Dar deşi n-a murit, după cum a voit acela, s-a îmbolnăvit de lepră, făcându-se vrednic de milă. Şi dus fiind la cuviosul, s-a făcut îndată sănătos. Căci, apucându-l cuviosul cu mâna dreaptă, toată boala de pe pielea lui a vindecat-o.

Într-acel timp, precum am spus mai sus, era foamete în Campania. Iar Benedict, credinciosul şi înţeleptul econom al lui Hristos, nu înceta a împărţi la cei lipsiţi cele de nevoie ale trupului, până ce au sfârşit toate ale mănăstirii şi nu rămăsese decât puţin untdelemn într-o sticlă. Iar un ipodiacon, cu numele Agapit, l-a rugat să-i dea puţin untdelemn. Iar acest dumnezeiesc bărbat, după ce a pus gând să dea şi să risipească toate cele de pe pământ, ca să le găsească în cer, a poruncit să i se dea puţinul untdelemn ce a rămas. Chelarul a zis: „Bine", dar nu l-a dat. După puţin, a întrebat părintele pe chelar, de l-a dat. „Ba nu, a zis chelarul, că de aş fi dat şi acela, după poruncă, nu rămânea nici o mângâiere fraţilor".

Atunci, mâniindu-se acel preablând părinte, a poruncit fraţilor să arunce sticla aceea cu untdelemn afară pe fereastră, ca să nu rămână înăuntru în mănăstire nici un lucru de neascultare, şi au aruncat-o. Iar afară era o grămadă de pietre mari şi, căzând sticla peste pietre, nu s-a spart, nici nu s-a vărsat untdelemnul. Deci a poruncit iubitorul de fii s-o aducă şi s-o dea ipodiaconului. Atunci, adunându-se fraţii, înaintea tuturor a ocărât pe monahul cel neascultător, pentru necredinţa şi neascultarea lui.

Iar după ce a făcut aceasta, cinstitul părinte, împreună cu toţi fraţii, s-au rugat. Şi în locul unde se ruga era un vas deşert, dar acoperit; şi rugându-se sfântul, s-a umplut de untdelemn, încât se vărsa şi tot locul l-a umplut. Aceasta văzând-o făcătorul de minuni, Părintele Benedict, a sfârşit cu rugăciunea. Iar pe necredinciosul şi neascultătorul frate l-a sfătuit părinteşte, zicând: „Fiule, agoniseşte credinţă neîndoită şi ascultare vrednică făgăduinţei monahiceşti". Iar fratele, după cuviinţă fiind învăţat de părinte, s-a cucernicit, s-a ruşinat şi s-a îndreptat.

De-a pururea acest sfânt părinte adeverea sfătuirea cu minuni. Şi nu era nimeni în sinodia lui care să se teamă sau să se îndoiască de

făgăduinţele lui sau să nu creadă cuvintelor lui, mai ales după ce au văzut într-un minut cercetarea aceasta de la Dumnezeu. Căci pentru o sticlă ce avea puţin untdelemn, li s-a dat un vas plin ce se vărsa, pentru că Dumnezeu este bogat în milă. Deci, ne închinăm numelui Său.

Într-una din zile, ducându-se cuviosul la biserica Sfântului Ioan Botezătorul, care era zidită pe munte, a ieşit în întâmpinarea lui, în chip de doctor, cel întru tot viclean, ţinând cornul şi un trepied. Iar sluga lui Dumnezeu, Benedict, l-a întrebat, zicând: „Unde te duci?" Diavolul a zis: „Iată, mă duc aici la fraţi, să le dau curăţenie". Deci s-a dus purtătorul de semne părinte şi, după obicei, şi-a făcut rugăciunea, apoi, sfârşind, s-a întors repede. Iar duhul cel viclean, găsind un bătrân din monahii sfântului, care scotea apă, a intrat într-însul şi-l muncea. Şi văzându-l sfântul muncindu-se fără milă, i-a dat o palmă şi îndată diavolul a ieşit din bătrân.

Despre minuni se cuvine a şti, că sfinţii în două feluri săvârşesc minunile: uneori prin rugăciuni, iar alteori după stăpânire. După cum zice Evanghelistul Ioan: *Iar câţi L-au primit pe Dânsul, le-a dat stăpânire a se face fii ai lui Dumnezeu*. Deci dacă prin stăpânire sfinţii sunt fii ai lui Dumnezeu, ce lucru minunat este dacă, după stăpânire, pot face şi minuni? Iar cum că în aceste două chipuri sfinţii lucrează minuni, mărturiseşte Apostolul Petru, care a înviat pe Tavita cea moartă prin rugăciune şi care pe Anania şi pe Safira, care au minţit, mustrându-i numai, îndată au murit. Deci, în aceste două chipuri adevărata slugă a lui Dumnezeu, Benedict, a făcut minunile.

Ascultaţi şi alte minuni ale lui. Era un arian cu neamul got şi cu numele Cialas, căci goţii mai toţi erau arieni. Acesta, în vremea craiului Totila al goţilor, de care s-a vorbit mai sus, s-a aprins de groaznică mânie asupra celor îmbunătăţiţi ai Sfintei Biserici şi cu asprime, când vedea un creştin, ori cleric, ori monah, în acelaşi ceas îl tăia. Deci într-una din zile, găsind pe un oarecare sătean, îl muncea şi-l bătea cu nemilostivire. Dar nesuferind săteanul şi căutând barbarul şi cumplitul got lucrurile lui, săteanul, ca să se izbăvească, a zis că le-a dat lui Benedict, robul lui Dumnezeu. Atunci Cialas a început a-l munci şi a poruncit de i-a legat mâinile cu curele şi l-a pus să alerge înaintea calului, ca să-l ducă să-i arate cine este Benedict acesta; şi l-a dus la mănăstire. Deci a aflat pe cuviosul înaintea uşii chiliei sale, şezând şi citind. Şi a zis săteanul: „Acesta este Benedict". Iar gotul cel mândru, aprins de mânie, cu căutătură sălbatică căuta la cuvios, socotind să-l înfricoşeze. Apoi, cu glas mare şi barbar, îi zise cuviosului: „Scoală-te repede şi dă-mi lucrurile

acestuia, care le-ai luat". Iar cuviosul îndată şi-a ridicat ochii din carte şi, văzând pe preaînrăitul Cialas şi împreună cu dânsul şi pe sătean legat, îndată a făcut o minune mai presus de toate. Căci îndată ce şi-a aruncat ochiul cel de Dumnezeu luminat la cel legat, i s-au dezlegat curelele şi au căzut.

Aceasta văzând-o Cialas, s-a cutremurat şi a căzut la pământ; apoi şi-a pus capul la cinstitele picioare ale omului lui Dumnezeu şi cerea binecuvântare. Iar cuviosul, fără a se scula din locul său, chemând pe fraţi, a poruncit: „Luaţi-l pe acesta şi daţi-i să mănânce". Atunci Cialas ticălosul, venindu-şi în sine şi cunoscându-şi greşeala şi mărturisind-o, asculta cele ce sfinţitul părinte îi zicea ca să se lase de o asprime şi neomenie ca aceea. Şi astfel, Cialas cu alt gând şi cu mare umilinţă s-a întors de la mănăstire, zdrobit şi smerit cu duhul; şi nimic n-a mai cerut de la săteanul pe care omul lui Dumnezeu, numai căutând spre el cu vederea, l-a dezlegat. Deci adevărat este ce am zis, că, cei care-L slujesc cu îndrăzneală pe Atotputernicul Dumnezeu, uneori fac minuni prin stăpânire, iar alteori prin rugăciune. Iată că această minune era din stăpânire, ca şi cealaltă, despre care am zis mai sus. Iar câte minuni a făcut prin rugăciune, am spus multe şi încă voi mai spune şi aceasta.

Într-o zi cuviosul s-a dus la ţarină, împreună cu fraţii. Iar un lucrător de pământ, ţinând în braţele sale trupul fiului său, care atunci cu puţin mai înainte murise, a venit la mănăstire, plângând şi căutând pe luminatul părinte Benedict. Şi înştiinţându-se că este la ţarină şi lucrează cu fraţii şi că va zăbovi acolo, a lăsat trupul înaintea porţii mănăstirii şi a alergat la cuviosul, în ceasul în care el lăsase lucrul şi venea la mănăstire cu fraţii. Pe acesta văzându-l tatăl copilului celui mort, a început a striga cu lacrimi către cuviosul şi a zice: „Dă-mi pe fiul meu! Dă-mi pe fiul meu!" Iar cuviosul, înspăimântându-se de cuvânt, a zis către dânsul: „Omule, au doară eu am luat pe fiul tău?" Acela zise: „A murit fiul meu, cinstite părinte, deci vino de-l înviază!"

Auzind acestea Sfântul Benedict, făcătorul de minuni, şi întristându-se tare, a zis: „Duceţi-vă, fraţilor, duceţi-vă. Aceste lucruri nu sunt ale noastre, ci ale Sfinţilor Apostoli! Ce voiţi a ne încărca cu sarcini pe care nu le putem ridica?" Iar tatăl celui mort tot aştepta şi-l ruga, adeverind şi jurându-se că nu va pleca, până nu va învia pe fiul său. Atunci cuviosul l-a întrebat, zicând: „Unde este trupul copilului?" Tatăl a răspuns: „La poarta mănăstirii, cinstite părinte". Deci ducându-se sfântul acolo cu fraţii, şi-a plecat genunchii la rugăciune şi a lăsat cinstitul cap peste trupul copilului. Apoi s-a sculat

şi şi-a ridicat mâinile la cer şi a zis: „Doamne, Dumnezeule, nu căuta la păcatele mele, ci la credinţa omului acestuia, care se roagă şi cere să i se învie fiul. Deci, trimite în trupul acesta, sufletul pe care L-ai luat!" Dar nu se sfârşise rugăciunea şi sufletul a intrat în trup. Apoi tot trupul copilului s-a cutremurat şi acesta pipăia cu mâna, încât toţi cei de faţă, văzând o minune înfricoşată ca aceasta făcută de sfântul, s-au minunat. Deci, apucându-l de mână, l-a dat viu tatălui său. Această minune nu era în puterea lui, ci s-a rugat şi a cerut ca s-o poată face.

Dar sunt unele lucruri care câteodată le cer sfinţii de la Dumnezeu şi nu le capătă. Cine este, în această viaţă, mai sus decât Pavel? Dar şi acesta de trei ori a rugat pe Domnul pentru neputinţa trupului lui şi nu l-a auzit, neputând dobândi lucrul pe care îl dorise. Să vă povestesc şi despre cinstitul Părinte Benedict care a voit un lucru şi nu l-a putut săvârşi.

Fericitul avea o soră cu numele Scolastica, sfinţită din tinereţe, prin bunăvoinţa puternicului Dumnezeu. Ea avea obiceiul a veni odată pe an la fericitul său frate. Deci se pogora cuviosul cu ucenicii săi acolo aproape, lângă poarta mănăstirii, la o casă ce o făcuse pentru aceasta şi vorbeau. Şi mergând într-o zi în casa aceea, după obicei au petrecut toată ziua în sfinţite cuvinte şi în povestirile Scripturilor celor de Dumnezeu insuflate. Iar după ce s-a făcut seară, au şezut şi au mâncat. Apoi, mâncând şi vorbind din Sfintele Scripturi, au întârziat, trecând cea mai mare parte a nopţii; atunci sfinţita fecioară şi soră după trup a sfântului, a cerut: „Te rog, fratele meu, să nu lăsăm noaptea aceasta, ci să se facă ziuă vorbind despre cereasca bucurie şi despre veşnica viaţă".

Fericitul a zis către dânsa: „Ce zici, soro? Eu nu pot să rămân afară de chilia mea". Şi era atât de bună vreme şi senin, încât nu se vedea nor. Iar sfânta fecioară, văzând că nu s-a înduplecat fratele său la rugămintea ei, şi-a încleştat degetele mâinilor, le-a pus pe masă şi, plecându-şi capul peste mâini, ruga pe Atotputernicul Dumnezeu. Şi îndată ce şi-a ridicat capul de pe masă, s-au făcut atâtea fulgere şi tunete şi s-a pogorât atâta ploaie, încât nici fratele său, nici sinodia lui nu puteau să se ducă la mănăstire şi nu putea nici a ieşi peste pragul casei. Aceasta s-a făcut pentru rugăciunea surorii sfântului şi pentru lacrimile pe care le-a vărsat, rezemându-şi capul pe masă.

Iar Sfântul Benedict, socotind şi văzând că era cu neputinţă a se duce la mănăstire, după cum voia şi zicea, pentru tulburarea cea mare a fulgerelor şi a tunetelor şi pentru potopul acelei ploi, s-a întristat şi a zis către sora sa: „Să te ierte Atotputernicul Dumnezeu, soro! Ce

este aceasta ce ai făcut?" Ea a răspuns: „Eu te-am rugat şi nu m-ai ascultat; am rugat pe Domnul şi El m-a ascultat. Acum ieşi, dacă poţi, iar pe mine lasă-mă şi du-te la mănăstire". Deci, rămânând sfântul fără voia lui, toată noaptea aceea a petrecut-o priveghind în cuvintele vieţii veşnice şi în povestirile Sfinţelor Scripturi. Aceasta am spus-o ca să arăt că sfântul a voit să facă un lucru, dar n-a putut; căci, cum am zis, sunt lucruri pe care uneori le cer sfinţii de la Dumnezeu şi nu le capătă. Deci dimineaţa, cinstita fecioară s-a dus la chilia sa, iar omul lui Dumnezeu la mănăstire.

După trei zile, stând sfântul în chilia sa, şi-a ridicat ochii în văzduh şi a văzut sfântul suflet al cuvioasei sale surori că ieşise din trup în chip de porumbel şi se suia la cele cereşti. Şi bucurându-se de atâta slavă a surorii sale, a dat mulţumiri, laude şi cântări Atotputernicului Dumnezeu, iar sfârşitul ei l-a arătat fraţilor, pe care i-a trimis îndată să aducă în mănăstire încuviinţatul şi cinstitul ei trup şi să-l îngroape în mormântul pe care îl pregătise pentru sine. Căci mintea lor fiind unită una cu alta totdeauna în Sfântul Duh, întru tot sfintele lor trupuri nici îngroparea n-a putut a le despărţi.

Într-altă vreme, Servant, diaconul şi egumenul mănăstirii ce se află în părţile Campaniei şi care era zidită de Liberiu, patriciul de atunci, a venit la fericitul Părinte Benedict pentru cercetare, după cum avea obicei, că şi el era plin de cereasca învăţătură. Deci, adăpându-se cu cuvintele cele curgătoare de miere ale vieţii veşnice, se împărtăşea de preadulcea mâncare; şi dorind de cereasca patrie cu dor foarte mare, se desfăta cu acestea de-a pururea. Iar când trupul cerea şi hrană simţită, mânca oftând. Apoi când vremea cerea să se liniştească, Sfântul Părinte Benedict se suia în foişorul său, asemenea şi Servant se ducea în casele cele dedesubt. Iar dincolo de foişor era altă locuinţă, în care şedeau ucenicii celor doi. Dar Sfântul Benedict, sluga lui Dumnezeu, încă dormind fraţii, sculându-se la rugăciune, stând la fereastră şi rugând pe Atotputernicul Dumnezeu; atunci, fără de veste, noaptea a văzut că s-a arătat din cer o lumină mare, încât a fugit întunericul nopţii şi de lumina cea mare atât s-a luminat noaptea, încât covârşea şi lumina zilei.

În ceasul acelei vedenii a urmat o minune, precum însuşi părintele a povestit pe urmă. Căci zicea că a văzut toată lumea şi pe toţi oamenii pământului adunaţi, ca sub o rază a soarelui. Şi, căutând la acea strălucire a luminii, a văzut sfântul suflet al lui Gherman, episcopul de la Capua, într-un cerc de foc, fiind luat la cer de sfinţii îngeri. Atunci, cinstitul Părinte Benedict, vrând să facă părtaş şi martor al acestei înfricoşate vederi pe Servant diaconul, l-a strigat cu

glas tare, de două şi de trei ori. Iar acela, tulburându-se de neobişnuitul glas al părintelui, s-a suit înspăimântat în foişor în fugă şi a văzut ceea ce era. Însă nu toată vederea, ci puţină parte a luminii aceleia. Şi înspăimântându-se de minunea aceasta, omul lui Dumnezeu, Benedict, i-a povestit pe larg toate câte a văzut. Şi îndată a trimis la cetatea Casin, la preasârguitorul bărbat Teoprov, ca să se ducă la cetatea Capua să se înştiinţeze de cele despre episcopul Gherman şi să-i vestească. De acolo i-a vestit că a murit. Şi, cercetând cuviosul, s-a înştiinţat că în ceasul în care el a văzut suirea lui la cer, s-a făcut sfârşitul lui Gherman.

Cu bucurie încă aş fi povestit şi multe altele despre cinstitul acesta bărbat, Benedict, dar le trec alăturea, căci voiesc să povestesc şi faptele altor sfinţi. Dar aceasta voiesc a se şti că, pe lângă minunile cu care s-a slăvit în lumea aceasta, acest om al lui Dumnezeu s-a slăvit şi a strălucit nu puţin şi cu învăţătura cuvântului. Căci el a rânduit canoanele şi pravilele monahilor cu aleasă desluşire şi cu cuvânt luminos. Cine voieşte să ştie cu dinadinsul obiceiurile şi viaţa lui, le va înţelege citind alcătuirea pravilei lui, adică a tipicului. Căci sfântul acesta după cum a trăit, aşa a şi pus rânduială, şi după cum a petrecut el, aşa şi pe ceilalţi i-a învăţat a petrece.

Iar în anul în care avea să se ducă de-a pururea pomenitul dintru această vremelnică viaţă şi să meargă către Dumnezeu, a vestit ucenicilor celor împreună cu dânsul şi celor depărtaţi, despre ziua sfântului său sfârşit. Celor de faţă le-a zis să păzească în taină câte au auzit, iar celor ce lipseau le-a vestit ce fel de semn se va arăta, când va ieşi sufletul lui. Deci mai înainte cu şase zile de lăudatul lui sfârşit a poruncit de i-au deschis mormântul şi îndată i-a venit o fierbinţeală groaznică şi, din covârşitoarea aprindere, i s-au împuţinat puterile sufletului. Şi văzându-se din zi în zi că slăbeşte şi se usucă, din aprinderea cea mare, în a şasea zi a zis de l-au ridicat şi l-au adus în biserică.

Şi acolo s-a împărtăşit cu stăpânescul Trup şi Sânge. Şi stând în mijlocul ucenicilor şi sprijinindu-se de dânşii, fiind cu totul slab, s-a întors spre răsărit şi, înălţând mâinile la cer şi rugându-se, sfinţitul şi preacuratul său suflet s-a suit, odată cu rugăciunea, în cer şi s-a dat Domnului. Într-acea zi la doi din fraţi, din care unul se liniştea în chilia sa, iar altul locuia departe, li s-a arătat o descoperire asemenea. Au văzut amândoi că era un drum de la chilia sfântului ce ajungea până la cer, aşternut tot cu mătăsuri. Şi spre răsărit ardeau făclii nenumărate, zeci de mii, rânduri, rânduri, aprinse toate după rânduială. Şi iată un bărbat îmbrăcat în alb şi luminos la faţă, stând deasupra, îi

întreba pe dânşii, zicând: „Ştiţi al cui este drumul acesta, pe care îl priviţi minunându-vă?" „Nu ştim, au răspuns ei". Cel îmbrăcat în alb a zis iarăşi: „Aceasta este calea pe care Benedict, iubitul lui Dumnezeu, se suie la cer". Atunci au înţeles sfârşitul sfântului. Căci precum au văzut ucenicii care erau de faţă, tot asemenea au văzut şi cei depărtaţi semnul de care le-a spus sfântul. Şi s-a îngropat sfântul lui trup în biserica Sfântului Ioan Botezătorul pe care sfântul o zidise în locul jertfelnicului lui Apolon, pe care l-a surpat, precum mai înainte am zis.

În peştera ce este sub pârâu, în care a locuit mai înainte cuviosul, până astăzi străluceşte mare dar de minuni pentru cei ce se apropie cu credinţă. Căci minunea care voiesc a o povesti, s-a făcut acolo în peşteră. O femeie a înnebunit şi umbla prin munţi, prin râpi şi pe câmpii ziua şi noaptea şi rătăcea; apoi dormea unde o ajungea somnul. Într-o zi, pe când rătăcea şi umbla ici şi colo în pustie, s-a dus fără a şti, fiind povăţuită de Dumnezeu, şi a intrat în peştera cuviosului, unde a înnoptat şi a rămas acolo înăuntru. Iar când s-a făcut ziuă a ieşit de acolo atât de sănătoasă, încât toţi câţi o vedeau ziceau că niciodată n-a fost nebună. Şi astfel a rămas sănătoasă până la sfârşitul vieţii, întru cinstea sfântului şi întru slava lui Dumnezeu, Căruia se cuvine toată cinstea şi închinăciunea, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A CINCISPREZECEA

SFÂNTUL APOSTOL ARISTOBUL, EPISCOPUL BRITANIEI[1]

Sfântul Aristobul a fost unul din cei şaptezeci de apostoli ai lui Hristos, cu neamul din Cipru, fratele Sfântului Apostol Varnava, care de asemenea este din cei şaptezeci. Iar după înălţarea Domnului, a urmat Sfântului Apostol Pavel, învăţătorul a toată lumea, şi, cu dânsul împreună propovăduind pe Hristos, străbătea diferite ţări. El este pomenit în Epistola către Romani, unde scrie: „Îmbrăţişaţi pe cei ce sunt din casa lui Aristobul"; căci unele din rudeniile lui Aristobul şi ale lui Varnava locuiau atunci în Roma. Deci, fiind Aristobul împreună cu Pavel în acea vreme când Pavel scria Epistola către Romani, apostolul a scris într-însa aşa, ca şi rudeniilor lui Aristobul să le ureze sănătate, de la dânsul şi de la Aristobul. Iar când Sfântul Pavel, punând mulţi episcopi, îi trimitea prin toate cetăţile şi ţările să vestească cuvântul adevărului, l-a pus episcop şi pe Aristobul şi l-a trimis în ţara Britaniei, la popor necredincios şi la aspri muncitori, unde Sfântul Aristobul, ostenindu-se întru bună vestirea lui Hristos, multe a pătimit de la acei oameni sălbatici. Pentru că uneori îl băteau fără de milă, iar alteori pe uliţe îl târau cu batjocură. Aşa a suferit ispite şi chinuri fără de număr de la dânşii, până ce, cu darul lui Hristos, i-a luminat pe dânşii şi i-a învăţat a crede în Hristos. Apoi

---

[1] Sunt unii care socotesc că acest Sfânt Aristobul ar fi fost tatăl Sfinţilor Apostoli Iacob şi Ioan, având porecla Zevedei, dar aceasta nu este dovedit. Iar mai vrednic de credinţă lucru este că altul a fost acest Sfânt Aristobul, de neam din Cipru, cu fratele său Varnava, şi altul Zevedei, tatăl lui Iacob şi al lui Ioan, ierusalimitean, iar nu cipriot, căruia acel nume Zevedei nu-i era poreclă, ci nume adevărat.

i-a botezat, făcându-le şi biserică. După aceea le-a sfinţit preoţi şi diaconi şi s-a sfârşit acolo.

SFINŢII MUCENICI AGAPIE, PLISIE, TIMOLAU, ROMIL, DOI ALEXANDRU ŞI DOI DIONISIE

Aceşti sfinţi mucenici, multpătimitori, au fost pe vremea împărăţiei lui Diocleţian (284-305); Agapie era din cetatea Gazei, Timolau din Pontul Euxinului, cei doi Dionisie din Tripoli - Fenicia, Romil din Diospole, unde era ipodiacon la biserică, iar Plisie şi cei doi Alexandri erau din Egipt. Şi au pătimit în Cezareea Palestinei, de la ighemonul Urban, întru al doilea an al prigonirii de atunci.

Dându-se păgână poruncă împărătească prin toate ţările şi cetăţile, ca toţi creştinii să fie siliţi la închinarea la idoli şi la necuratele lor jertfe, atunci, săvârşindu-se un oarecare praznic de Dumnezeu urât în cetatea Cezareei şi popor fără număr adunându-se din satele cele de primprejur, s-a pregătit priveliştea la care creştinii cei ţinuţi în legături aveau să fie munciţi. Deci tot poporul elinesc cel fără de număr s-a adunat la acea priveliişte, unde mai întâi Sfântul Mucenic Timotei - care se prăznuieşte în nouăsprezece zile ale lunii august -, a fost ars, după multe munci.

După aceea, Sfinţii Mucenici Agapie şi Tecla au fost daţi spre mâncare fiarelor. Însă nu acest Agapie, care acum se cinsteşte, ci altul cu acelaşi nume, care a pătimit mai înainte de acesta, împreună cu Sfânta Tecla şi cu cel mai sus amintit, cu Sfântul Mucenic Timotei, care se pomeneşte în august. O priveliişte ca aceasta plină de sânge săvârşindu-se, aceşti şase tineri viteji, creştini cu credinţa, care acum se cinstesc, adică mucenicii: Plisie, Timolau, Romil, doi Alexandru şi un Dionisie, aprinzându-se cu râvna după Hristos şi-au legat singuri mâinile înapoi, în semn că fără teamă doresc să pătimească pentru Hristos şi sunt gata să se dea ori în foc, ori la mâncarea fiarelor pentru dragostea lui Hristos.

Apoi degrabă alergând în mijlocul priveliştii, înaintea ighemonului Urban, cu mare glas au strigat: „Suntem creştini!" Iar ighemonul, văzându-i pe dânşii tineri cu trupul, nu voia să-i piardă îndată. Ci, mai întâi i-a sfătuit mult cu amăgiri ca să se închine idolilor şi să nu se piardă singuri, fiind într-o frumuseţe ca aceea a tinereţii. După aceea, a poruncit să-i arunce în temniţă. Apoi după

câteva zile s-a scris în numărul legaţilor lui Hristos, Sfântul Agapie, bărbat cinstit între creştini şi slăvit pentru nevoinţa sa cea purtătoare de chinuri. Căci mai înainte de multe ori arătase mare îndrăznire întru mărturisirea numelui lui Hristos şi suferise multe munci. Iar într-acea vreme iarăşi fiind prins, împreună cu sluga lui, Dionisie Egipteanul a fost aruncat lângă cei şase tineri, făcându-se opt la număr. Deci mult timp fiind ţinuţi în legături şi de multe ori fiind ispitiţi şi în multe feluri munciţi, deoarece nu s-au lepădat de Hristos şi toate muncile le-au răbdat cu vitejie, au fost osândiţi la tăiere.

Şi toţi în această zi şi-au pus capetele pentru Capul Bisericii, Hristos Domnul, în ale Cărui mâini şi-au dat sfintele lor suflete; şi au luat de la El cununile biruinţei, în Biserica ce se bucură în ceruri.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC ALEXANDRU, PREOTUL DIN SIDA

Împărăţind Aurelian (270-275) şi fiind prigonire asupra creştinilor, era în ţara Pamfiliei un ighemon, anume Antonin. Acela, mergând în Sida, cetatea Pamfiliei, a prins pe Alexandru, preotul cetăţii, şi, punându-l înaintea judecăţii sale, cu multe întrebări şi munci chinuia pe slujitorul lui Hristos, pe care l-a întrebat mai întâi cine este. Iar sfântul i-a răspuns: „Sunt creştin, preot cu rânduiala, păstor al turmei lui Hristos". Ighemonul l-a întrebat iarăşi: „Unde este turma lui Hristos?" Sfântul a răspuns: „În toată partea cea de sub cer, pe toţi oamenii care sunt, i-a creat Hristos Dumnezeu. Între aceştia, cei ce cred în El sunt oi ale păşunii Lui, iar cei ce au căzut de la Ziditorul lor şi slujesc făpturii şi lucrului celui de mâini omeneşti, adică idolilor celor fără de suflet, ca şi voi, aceia sunt înstrăinaţi de turma Lui cea mântuită şi se vor pune cu caprele, de-a stânga, în ziua judecăţii celei înfricoşate a lui Dumnezeu".

A zis ighemonul: „Pentru două pricini voiesc să te muncesc: ca să-mi arăţi pe cei ce cred în Hristos şi ca să aduci zeilor noştri jertfe cu închinăciune". Apoi Antonin ighemonul a întrebat iarăşi pe Sfântul Alexandru: „Cine este Hristos?" Răspuns-a sfântul: „Hristos este Mântuitorul lumii, lumina şi viaţa celor ce nădăjduiesc spre El". Zis-a ighemonul: „Cum poate Acela, Care a fost răstignit pe lemn şi cu amar a murit, să fie Mântuitorul?" Grăit-a Alexandru: „Aceasta este de mirare, că a suferit Crucea şi moartea cu trupul, precum Însuşi a

voit, iar cu dumnezeirea a biruit iadul şi întru El a dezlegat din legături pe cei legaţi, omorând moartea, şi a înviat din mormânt. Dar nu numai singur S-a sculat din morţi, ci şi pe alţi morţi i-a înviat; pentru că multe trupuri ale sfinţilor celor adormiţi s-au sculat şi, după Învierea Lui, au intrat în Sfânta Cetate a Ierusalimului. Şi tot neamul omenesc împreună cu El l-a înviat şi l-a ridicat". Zis-a ighemonul: „Bârfeşti, nebunule! Căci cum a putut să ajute altora Acela, Care nu şi-a ajutat Sieşi, fiind muncit de iudei?" Sfântul a zis: „Tu eşti nebun, având ochii sufletului tău orbiţi şi neputând privi spre taina mântuirii noastre, cea lucrată prin Hristos, Domnul".

Atunci, ighemonul a poruncit să muncească pe Sfântul Alexandru. Mai întâi a fost bătut cu vine de bou şi întins pe roată, aruncat în căldarea ce fierbea cu smoală şi cu untdelemn şi ars într-un cuptor de foc. Însă în toate muncile acelea a fost păzit nevătămat, cu darul lui Hristos. Iar când păgânii l-au aruncat în cuptorul cel înfocat, s-au văzut în văpaia focului alţi doi tineri minunaţi, dănţuind cu sfântul mucenic; şi aceia erau îngerii lui Dumnezeu, care îi răcoreau sfântului văpaia cuptorului. Deci, se mira poporul că unul se aruncase în cuptor şi într-însul se vedeau trei. Iar ighemonul şi cei împreună cu el au socotit vrăjitorie aceste slăvite minuni, căci n-au crezut într-acea atotputernică tărie a lui Hristos, Dumnezeul nostru. Numai unul din slugile muncitorului crezând, căzu închinându-se de departe sfântului şi se ruga să fie primit de Hristos. Şi îndată ighemonul a ucis pe sluga aceea cu sabia. Iar pe Sfântul Alexandru, care a ieşit din cuptor nevătămat, a poruncit să-l spânzure şi cu unghii de fier să-l strujească. Şi atât de mult l-au strujit, până ce tot trupul lui s-a făcut o rană. Cei din privelişte se mirau, zicând cu spaimă: „Cum rabdă acesta atâtea munci, căci acum se văd numai oasele goale?"

După aceea a fost ars din nou într-un foc mare şi nu s-a vătămat. Apoi, cu nişte undiţe de fier împungându-i pântecele, îi trăgeau afară cele dinlăuntru ale lui. Încă şi fiarelor spre mâncare a fost dat sfântul; dar nici fiarele nu s-au atins de el. Şi cu alte cumplite munci au chinuit pe pătimitorul lui Hristos, dar în toate muncile a fost nebiruit, încât toţi se umpleau de mirare, privind la pătimirile lui, şi se minunau de puterea atât de mare a răbdării ce o avea sfântul, căci covârşea firea şi mintea omenească. Apoi, la sfârşit, i s-a tăiat capul sfinţitului mucenic al lui Hristos, Alexandru. Iar ighemonul Antonin, şezând încă la judecată în acel ceas, a fost lovit de boală şi se muncea de diavoleştii săi zei, cărora le slujea. Apoi l-au dus slugile în casă, strigând cu amar. Dar neajungând la casa sa, rău şi-a lepădat ticălosul său suflet. Deci Sfântul Alexandru s-a

sălăşluit întru cele cereşti cu Hristos Domnul şi cu sfinţii Lui îngeri, ighemonul în munca cea veşnică s-a aruncat, cu satana şi cu slujitorii întunericului.

După tăierea Sfântului Alexandru, un oarecare Eustaţie, bărbat cinstit, creştin cu credinţa, a luat mult pătimitorul trup al mucenicului şi l-a îngropat cu cinste, slăvind pe Dumnezeu.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC NICANDRU

Sfântul Nicandru a trăit în ţara Egiptului, pe timpul împărăţiei lui Diocleţian (284-305), fiind bărbat plăcut lui Dumnezeu şi cu meşteşugul doctor. Acesta îi era lucrul lui, adică să cerceteze totdeauna pe sfinţii mucenici munciţi pentru Hristos în legături, ca să le tămăduiască rănile lor. Şi le dădea lor hrana cea de nevoie, iar trupurile sfinţilor le îngropa. Odată, văzând trupurile mucenicilor aruncate în câmp după ucidere, spre mâncarea câinilor, fiarelor şi a păsărilor, n-a îndrăznit să se apropie de dânşii ziua, ca nu cumva să fie prins, pentru că se temea de cumplitele munci, fiind om neputincios, până ce n-a fost pentru aceea chemat şi întărit de Dumnezeu.

Deci, sosind noaptea, s-a dus singur la trupurile sfinţilor şi, luând unul câte unul pe umeri, le-a pus la un loc ascuns şi, învelindu-le în pânze curate, le-a îngropat în pământ. Deci, văzându-l un oarecare închinător de idoli, s-a dus şi l-a pârât la boier. Atunci Sfântul Nicandru a fost prins şi muncit mult timp, fără să se lepede de Hristos. Căci de care munci mai întâi se temea, pe acelea cu bărbăţie şi cu bucurie le răbda pentru Domnul său, întărindu-se de sus şi dorind mai mult să fie muncit.

După aceea muncitorul, văzându-l neclintit în credinţa sa ca un stâlp nemişcat şi ca un munte tare, a poruncit ca de viu să-l jupoaie de piele şi să-i taie capul; şi aşa Sfântul Mucenic Nicandru dezbrăcându-se de omul cel vechi, pământesc, s-a îmbrăcat în cel nou, ceresc. Iar după tăierea capului său, s-a împreunat cu Capul cel mai cinstit, cu Hristos, Domnul său, ca un mădular cinstit şi cu Acela, după pătimirea sa cea vremelnică, împreună împărăţeşte veşnic, cu cetele sfinţilor mucenici, slăvind pe Sfânta Treime.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC MENIGN NĂLBITORUL

Pe vremea împărăţiei lui Deciu (249-251) a fost mare prigoană contra creştinilor. Atunci cel ce ocârmuia eparhia Asiei era cu totul pierzător şi cu socoteala de fiară. Deci, acela s-a pogorât în latura de lângă mare şi pe câţi creştini găsea, pe toţi îi bătea şi, cu lanţuri legându-i, îi închidea în temniţe. Şi sosind noaptea, toţi într-un singur glas au strigat către Dumnezeu, zicând: „Stăpâne, Doamne, Cel ce pe ucenicul Tău Petru altădată prin înger l-ai dezlegat din lanţuri şi din temniţă l-ai scos fără zgomot, trimite şi acum la noi ajutorul Tău şi ne scoate din această temniţă întunecată, ca să cunoască şi aceştia, care leapădă numele Tău cel sfânt, că Tu eşti singur Dumnezeu şi Împărat veşnic".

Astfel rugându-se ei, degrabă a sosit Domnul izbăvirii şi, luminând temniţa cu lumină de jur împrejur, a gonit întunericul, zicând: „Îndrăzniţi şi nu vă temeţi că Eu sunt cu voi". Atunci, deodată legăturile tuturor s-au dezlegat şi temniţa singură s-a deschis. Apoi Domnul a adăugat: „Duceţi-vă de aici şi propovăduiţi pretutindeni puterea Mea!" Deci Domnul s-a suit în ceruri, iar ei au ieşit din temniţă. Iar a doua zi, venind toţi slujitorii şi văzând peceţile temniţei întregi, iar înăuntru negăsind pe nimeni, s-au înspăimântat şi, ieşind afară, au strigat: „O, ce silnicie! Hristos Nazarineanul, venind noaptea, a furat pe cei legaţi!" şi se minunau de lucrul cel făcut, iar creştinii care fuseseră închişi râdeau de străjeri.

Acestea auzindu-le fericitul Menign, s-a umplut de credinţă şi de dragoste. Căci, fiind înnălbitor şi spălând întinăciunea hainelor în râu, a auzit un glas, zicându-i: „Vino, Menigne, şi-ţi voi da mare dar". Iar el, înfricoşându-se, s-a tulburat. Iar după puţin plecându-se, iarăşi îşi făcea lucrul său. Dar iarăşi s-a auzit glas către dânsul, zicând: „Menigne, vino la Mine, ca să vezi bunătăţile cele nenumărate pentru cei ce iubesc numele Meu". Iar Menign, nemaiaşteptând să audă şi alt glas, s-a dus şi a dat toate hainele străine cele care le avea la dânsul pentru înnălbire; iar el aştepta pe ighemon.

Şi după câteva zile, venind ighemonul la locul acela şi şezând la un loc înalt, ca să-l audă toţi cei ce se adunaseră, a citit porunca împăratului pentru voia şi poruncirea lui. Atunci dumnezeiescul Menign, umplându-se de îndrăzneală şi de râvnă dumnezeiască, venind în mijloc şi luând scrisorile împăratului din mâinile ighemonului şi

rupându-le în bucăţi, le-a călcat cu picioarele, zicând: „În numele lui Iisus Hristos, Dumnezeul meu, peste aspidă şi peste vasilisc voi călca, şi poruncile cele fără de lege ale lui Deciu le voi lepăda".

Acestea dacă le-au auzit şi văzut slujitorii cei fără de lege, trântindu-l, îl călcau cu picioarele, bătându-l fără de cruţare. Iar după ce l-au bătut foarte aspru şi aproape l-au lăsat mort, ridicându-l ighemonul, a zis către dânsul: „O, rău cap, cui te-ai bizuit de ai făcut lucrul acesta?" Sfântul a zis: „Lui Hristos al meu". Iar ighemonul a zis: „Pe nebunul acesta şi semeţul cu inima şi obraznicul, pe un lemn spânzurându-l, strujiţi-i cărnurile lui şi vom vedea de va veni Hristos al lui să-l mântuiască!" Şi atâta l-au strujit cu unghii de fier nelegiuiţii, încât toate măruntaiele lui cele dinlăuntru, prin coastele lui se vedeau de cei de primprejur. Iar ighemonul, întru toate acestea, se lupta cu Dumnezeu şi-L hulea întru răbdarea mucenicului. Dar sfântul răbda, rugându-se lui Dumnezeu şi ocărând pe tiranul. Atunci ighemonul, îndrăcindu-se de mânie, a zis către slujitori: „Poruncesc să se taie degetele lui, cele ce au rupt porunca împăratului". Şi îndată i-au tăiat degetele mâinilor lui din încheieturile lor; şi a ieşit lapte în loc de sânge.

După aceasta, l-au închis în temniţă; iar a doua zi iarăşi l-au pus la întrebare. Iar sfântul, mărturisind pe Dumnezeul cel adevărat înaintea tuturor, iar pe împărat anatematizându-l şi pe ighemon ocărându-l, a înspăimântat pe toţi. Pentru aceasta ighemonul a poruncit să i se taie capul cu sabia.

Şi mergând el la locul de tăiere, îi urma femeia sa şi popor mult. Şi ajungând sfântul la locul acela, a stat la un loc înalt, învăţând pe popor. Apoi dând pe femeia sa întru purtarea de grijă a epitropilor, i s-a tăiat sfântul cap. Şi s-a arătat celor ce erau de faţă o minune mare, căci au văzut sufletul lui cel sfânt, ca o turturică curată, ieşind din gura sfântului şi zburând la cer. De aceasta s-au înspăimântat toţi, zicând: „Cu adevărat este mare Dumnezeul lui Menign". Şi din strigarea poporului s-a cutremurat toată cetatea, încât şi antipatul s-a temut. Iar după ce s-a înştiinţat despre pricina strigării, a poruncit, zicând: „Lăsaţi-l pe el neîngropat şi vom vedea de-l va îngropa Dumnezeul lui". Şi a pus aproape străjeri, ca să păzească sfintele moaşte.

Iar după ce s-a făcut noapte, dormind toţi străjerii, au venit fraţii lui şi au luat sfântul lui trup. Şi ajungând la locul pe care l-a dorit sfântul, s-au culcat şi au adormit; iar sfântul s-a arătat unuia din fraţii lui, zicând: „Capul meu, prin care am mărturisit pe Hristos, nu

l-ați luat; pentru aceea, întoarceți-vă și-l luați". Deci, deșteptându-se, a spus celor ce erau cu dânsul despre cele grăite de Sfântul Menign. Și întorcându-se singur, cel căruia i s-a arătat sfântul în somn, nu se dumirea ce va face, fiind întuneric adânc. Și, ajungând la locul acela, s-a văzut o stea strălucind deasupra capului mucenicului. Deci, luând capul, s-a întors cu bucurie la frații săi.

Și vrând ei a merge mai departe, mucenicul a dat de știre fraților lui, ca în locul acela să se așeze cinstitul lui trup, întru slava adevăratului nostru Dumnezeu, Căruia se cuvine închinăciune în veci. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A ŞAISPREZECEA

SFÂNTUL MUCENIC SABIN

Ţara Egiptului şi cetatea Ermopolis a fost patria Sfântului Mucenic Sabin, care a fost bărbat slăvit în partea aceea şi boier în cetatea sa. Pe vremea împărăţiei lui Diocleţian (284-305) tulburându-se tot Egiptul pentru prigonirea cea cumplită ce era asupra creştinilor şi mulţi din cei credincioşi fiind prinşi, munciţi şi ucişi, Sfântul Mucenic Sabin şi-a lăsat casa sa, boieria, bogăţia şi prietenii şi, ieşind pe ascuns din cetatea Ermopolis, s-a ascuns într-un sat depărtat, împreună cu alţi creştini, care fugeau de prigoană. Deci acolo închizându-se într-o casă mică şi proastă, se nevoia în post şi rugăciuni ziua şi noaptea. Iar slujitorii de idoli au căutat mult pe Sabin, boierul din Ermopolis, ca să-l prindă spre muncire, dar negăsindu-l, s-au mâhnit multă vreme.

Iar un sărac oarecare, ce venea la fericitul Sabin şi lua hrană şi toate cele trebuincioase din mâinile lui, urmând lui Iuda vânzătorul, s-a dus la slujitorii de idoli şi a zis: „Ce-mi daţi, ca să vă arăt unde este Sabin pe care-l căutaţi?" Iar ei i-au dat doi galbeni. Apoi, mergând după dânsul în satul acela şi văzând casa, au înconjurat-o şi au bătut în uşă. Şi erau cu Sfântul Sabin în casa aceea, şase creştini şi, crezând că a venit la dânşii cineva din credincioşii fraţi pentru vreo trebuinţă, au deschis uşa. Iar slujitorii de idoli, sărind înăuntru cu mare ură, i-au prins şi i-au legat pe toţi; însă pe Sfântul Sabin l-au legat deosebit, cu două lanţuri grele, şi l-au adus la judecătorul locului aceluia, care se numea Arian.

Deci fiind cercetat la păgânească judecată şi mult silit la idoleasca jertfă, nu s-a lepădat de Hristos. Pentru aceea l-au muncit cumplit, l-au zgâriat cu unghii de fier, l-au ars cu foc, iar mai pe urmă, l-au înecat într-un râu, şi astfel şi-a sfârşit nevoinţa muceniciei

şi s-a dus să-şi ia cununa biruinţei de la Hristos, dătătorul de nevoinţă. Asemenea şi cei şase creştini prinşi împreună cu dânsul, fiind munciţi, au câştigat de la Domnul aceeaşi slavă în cer.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ANIN MONAHUL, FĂCĂTORUL DE MINUNI

Cuviosul Anin a fost de neam din Calcedon, din părinţi binecredincioşi, şi era mic de trup, ca Zaheu cel de demult, dar mare vas al Sfântului Duh. Din tinereţe era blând şi tăcut la obicei şi de nimeni învăţându-se, el însuşi se povăţuia spre faptele bune. Iar când a rămas orfan de părinţi, în al cincisprezecelea an al vârstei sale, îndată s-a lepădat de lume şi, intrând într-una din sfintele mănăstiri, a primit îngerescul chip asupra sa. După aceea, dorind viaţă fără zgomot, s-a dus în pustia cea mai depărtată, unde râul Eufrat desparte Siria de Persia. Acolo, aflând într-o peşteră pustnicească pe un oarecare monah cu numele Maiuma, având viaţă aleasă, a petrecut la dânsul şi-i urma aceluia în post şi în rugăciunile cele de toată noaptea.

Şi atât de mult le era postul, încât, toate cele patruzeci de zile sfinte până la Paşti nimic gustând, erau veseli la faţă, ca şi cum la o masă împărătească s-ar fi ospătat totdeauna. Astfel ucenicul Anin fericitul atât de mult a sporit, încât pe stareţul său l-a întrecut; pentru că de multe ori, afară de cele patruzeci de zile, petrecea fără hrană, ziua şi noaptea rugându-se, încât se minuna stareţul de o nevoinţă ca aceea a lui. Apoi nici apa nu era aproape unde petreceau, pentru că râul Eufrat era departe de peştera lor ca la cinci stadii şi de acolo Anin aducea apă stareţului într-un vas mic; căci nu voia să aibă vas mare de adus apă, ca mai mult să se ostenească, venind adeseori la râu.

Odată, ducându-se el după apă şi mergând nu departe de peşteră, cam o stadie, îngerul i-a turnat apă în vas şi, întorcându-se fericitul degrabă, a dat-o stareţului; şi se minuna stareţul de întoarcerea grabnică a ucenicului, pentru că ştia că nu era acolo altă apă. Deci, cunoscând darul lui Dumnezeu la ucenicul său, voia ca să-l aibă învăţător şi stareţ. Dar neputând să înduplece pe Sfântul Anin, s-a dus de la dânsul, nevrând să aibă slujbă de la un plăcut al lui Dumnezeu ca acela, căruia însuşi el ar fi dorit să-i slujească. Şi mergând în mănăstirea aceea care era la Eufrat, a spus fraţilor despre

Sfântul Anin. Din ceasul acela, sfântul a fost cunoscut şi au început a merge la dânsul monahii.

După plecarea stareţului Maiuma, Sfântul Anin a rămas într-acea peşteră, grăind întru sine: „Sunt povăţuit a veni aici de Dumnezeu. Aici trebuie să petrec până la sfârşitul meu". Deci ieşea de multe ori în cea mai dinăuntru pustie şi acolo petrecea până la douăzeci, iar alte ori până la treizeci de zile şi iarăşi se întorcea la chilia sa din peşteră. Şi fiindcă îşi omorâse toate patimile trupului său şi pe trup îl supusese duhului, pentru aceea i-a supus Dumnezeu lui fiarele cele sălbatice ca să-i slujească. Şi umblau după dânsul doi lei pretutindeni, ori unde se ducea el, dintre care unuia, tămăduindu-i o rană la picior, l-a făcut sănătos. Dar nu numai animalelor, ci şi oamenilor le-a fost doctor fără de plată; pentru că Dumnezeu i-a dat darul să tămăduiască toate bolile şi durerile oamenilor. Şi a străbătut vestea despre dânsul în ţara aceea şi era numele lui slăvit, încât veneau la dânsul nu numai bărbaţi, ci şi femei, aducând pe bolnavii lor. Iar el, cu darul lui Dumnezeu ce era într-însul, îi tămăduia şi le dădea drumul sănătoşi.

Deci, încetând de a ieşi în pustietate, şedea în chilie pentru oamenii cei ce veneau la dânsul. Că pentru aceea îl dăruise Dumnezeu în ţara aceea, ca pe un izvor de tămăduire, ca astfel cei ce mergeau la dânsul să nu se întoarcă deşerţi de mângâiere, neaflându-l în chilie, ci fiecare să-şi primească doctoria de care avea trebuinţă; unii luând tămăduire de neputinţele trupeşti, iar alţii, de durerile sufleteşti, prin cuvintele lui cele duhovniceşti.

Dar, deoarece locul acela era fără apă şi era trebuinţă să aibă apă multă pentru mulţimea celor ce veneau la dânsul, de aceea a săpat o fântână mică să se adune în ea apă din ploaie, care putea să le ajungă puţine zile. Iar odată, venind la dânsul nişte oameni însetaţi, în timp de zăduf, a poruncit unuia din ucenicii săi – pentru că acum avea şase fraţi locuitori cu dânsul –, să scoată din fântâna aceea apă şi să adape pe cei însetaţi. Ucenicul îi spunea că nu este nici o picătură de apă, deoarece toată s-a folosit la trebuinţă. Iar cuviosul, cu faţă senină, a zis către dânsul: „Nădăjduiesc spre minunatul nume al Domnului că vei găsi apă pentru potolirea setei celor ce au venit!"

Deci, ducându-se ucenicul, a găsit fântâna plină de apă până deasupra şi, cu mirare bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu, a scos apă şi a adus-o la părintele, spunând minunea ce se făcuse cu rugăciunea sfântului; şi apa aceea le-a ajuns la trebuinţă încă multe zile. Aceasta a fost în al şaptesprezecelea an al pustniciei lui. Apoi după o vreme, apa aceea sfârşindu-se şi nevoie fiind, nu voia ca iarăşi o minune ca aceea să ceară de la Dumnezeu. Ci, smerindu-şi

gândul său, a început singur cuviosul a aduce noaptea apă de la Eufrat, pentru trebuinţa celor ce veneau la dânsul. Şi în toate nopţile, de seara până dimineaţa se ostenea, aducând apă şi având lauda lui Dumnezeu în gură, iar în gând pomenirea cuvintelor din Evanghelia lui Hristos: *Oricine vă va adăpa cu un pahar de apă rece în numele Meu, nu-şi va pierde plata sa.*

S-a întâmplat într-o zi că nu era apă nicidecum, iar oarecare fraţi veniseră la dânsul de la mănăstire pentru cercetare şi erau însetaţi după drum. Atunci, luând singur vasele de adus apă, s-a dus spre râul ce era departe şi îndată s-a întors. Iar cei ce-l vedeau întorcându-se îndată, au socotit că a slăbit cu trupul şi de aceea, neajungând până la râu, s-a întors. Deci au alergat întru întâmpinarea lui, vrând singuri să se ducă la râu după apă. Iar când au vrut să ia de pe umărul său vasele de apă le-au aflat grele, fiind pline cu apă, şi s-au mirat foarte mult. Căci îngerul Domnului – precum şi mai înainte, în vremea lui Maiuma, stareţul –, a umplut vasele cu apă. Şi au strigat fraţii: „Slavă lui Dumnezeu! Iată, din umerii sfântului părinte a izvorât apă vie şi rece". Şi au băut, veselindu-se. Iar sfântul, fiind smerit cu gândul, zicea către dânşii: „Iertaţi-mă, fraţilor, că eu sunt păcătos şi nu pentru mine s-a dăruit nevăzut apa aceasta, ci pentru setea voastră cea mare, ca să nu slăbiţi până ce m-aş fi întors de la râu".

Un episcop al Neocezareei, cu numele Patrichie, având dragoste către Sfântul Anin, îl cerceta şi mult îl cinstea pentru viaţa lui cea sfântă şi pentru minunile care, cu darul Domnului, se făceau de dânsul. Deci l-a făcut preot cu sila şi, auzind că singur cuviosul, ostenindu-se, aducea apă de la Eufrat pentru poporul care venea la dânsul, a trimis la el un catâr ca să-i aducă apă, iar sfântul să se odihnească după oboseala aceea. După câteva zile, a venit la cuviosul un om sărac şi neavând cu ce să-şi plătească datoria celui ce-i dăduse împrumut, se ruga de sfânt să-şi facă milă şi să-i dea ceva cu care ar putea să se răscumpere de la împrumutător. Iar cuviosul, fiind sărac cu duhul şi cu lucrul şi neavând nimic să dea aceluia, i-a zis: „Ia-ţi, frate, catârul acesta, vinde-l şi-ţi plăteşte datoria ta".

Şi luând omul acela catârul, s-a dus. Iar sfântul iarăşi se ostenea singur cu aducerea apei de departe, de care lucru înştiinţându-se episcopul, i-a trimis alt catâr, zicându-i: „Nu-ţi dau catârul în stăpânire, ci numai ca să aducă apă, iar când îmi va trebui, îl voi lua". După câtva timp a venit la cuviosul un om sărac, cerând milă. Iar el, neavând nimic, a dat catârul celui ce cerea. După aceea a mers la dânsul episcopul în cercetare şi, negăsind catârul, a poruncit să se

sape un puţ mare şi, aducând dobitoace, l-a umplut cu apă adusă de la râu; că în părţile acelea uscate, în pământul ce este acolo fără de umezeală, neavând într-însul vine de apă, se sapă puţuri şi se adună apă din ploi ori din zăpadă, sau se umplu cu apă adusă din altă parte. Deci a umplut episcopul puţul cu apă, iar pe dobitoacele sale le-a luat cu dânsul şi după aceea, când apa se împuţina în puţ, iarăşi trimitea episcopul catâri de adus apă şi, umplând puţul, iarăşi îi întorcea la dânsul.

În părţile Apamiei era un stâlpnic cu numele Pionie, având viaţă îngerească. Iar nişte locuitori dimprejur, oameni răi, au venit noaptea la mănăstirea lui, nădăjduind că vor găsi acolo bogăţie multă. Şi, săpând zidul pe dedesubt, au intrat tâlhăreşte şi toate chiliile înconjurându-le, căutau să afle ceva; dar, negăsind nimic, s-au întors deşerţi. Iar unul dintre dânşii, apucând o piatră, a aruncat-o asupra acelui sfânt stâlpnic şi l-a lovit în cap foarte tare, rănindu-l. Iar după ce s-au dus acei făcători de rele, se gândea stâlpnicul acela să se pogoare de pe stâlp şi să se ducă la judecător, ca să le facă răsplătire.

Înştiinţându-se de aceasta Cuviosul Anin, a chemat pe leul ce-i slujea şi, după obicei dându-i mâncare, a zis către dânsul: „Mănâncă de te satură, că în depărtată cale ai să alergi". Apoi luând o hârtie, a scris într-însa astfel: „Cuvioase părinte, am aflat că, pătimind din pricina năvălirii unor oameni răi, gândeşti să te pogori de pe stâlp, vrând să faci vremelnică judecată vrăjmaşilor tăi. Dar încetează un gând ca acesta, ca să nu te lipseşti, prin nerăbdare, de răsplătirea cea veşnică întru Împărăţia cerească". Apoi a legat acea hârtie de grumazul leului şi, vorbind către dânsul ca şi către un om, l-a trimis la stâlpnicul de la Apamia, poruncind fiarei să nu vatăme pe nimeni în cale.

Iar leul, alergând repede, a sosit la mănăstirea stâlpnicului şi bătea în poartă, stricând uşa cu unghiile. Iar portarul, plecându-se pe o ferestruică şi văzându-l pe leu, a alergat la stâlpnic şi i-a spus că o fiară mare stă lângă poartă. Iar stâlpnicul, făcând rugăciune, a poruncit portarului să deschidă uşa fără frică. Deci, intrând leul şi apropiindu-se de stâlpnic, a aruncat hârtia aceea înaintea lui. Iar el citind-o, s-a minunat de mai înainte vederea Cuviosului Anin, că, fiind departe, i-a ştiut gândul şi se mira cum Dumnezeu a supus fiara să slujească plăcutului Său; şi a lăsat acel gând, aruncându-şi nădejdea sa spre Domnul.

O femeie oarecare dreptcredincioasă, având o boală, a venit la Sfântul Anin, dorind să se învrednicească de tămăduire, iar din întâmplare a întâmpinat-o un barbar, având o suliţă în mâini. Acela,

vrând să fure cele ce avea femeia, n-a găsit nimic la ea decât puţină pâine ce o avea pentru cale. Deci, aprinzându-se cu pofta păcatului, a voit să-i facă silă. Şi, înfigându-şi suliţa în pământ, a început a o sili spre desfrânare. Iar ea, trăgându-se şi neputând să scape din mâinile lui, a strigat, chemând în ajutor numele cuviosului, zicând: „Sfinte Anine, ajută-mi!" Şi îndată sălbaticul şi neîmblânzitul barbar s-a făcut blând şi tremura.

Deci a căzut asupra lui o spaimă şi, vrând să fugă, a întins mâna să-şi ia suliţa, dar n-a putut s-o scoată din pământ. Acest lucru văzându-l barbarul, s-a umplut de frică mai mult, apoi s-a şi îndrăcit. Iar femeia, scăpând din mâinile lui, s-a dus la sfântul şi i-a spus ceea ce i se întâmplase. Apoi, căpătând vindecare de neputinţa sa, s-a dus într-ale sale. După aceea şi barbarul acela a alergat la cuviosul, căindu-se de toate faptele sale cele rele. Şi vindecându-l Cuviosul Anin, l-a învăţat sfânta credinţă şi l-a învrednicit de Sfântul Botez. Apoi, după o vreme, l-a îmbrăcat în îngerescul chip şi s-a făcut monah plăcut lui Dumnezeu. Iar din suliţa aceea care se înrădăcinase în pământ, cu dumnezeiască putere a crescut un stejar mare.

Încă multe alte minuni a mai făcut acest mare plăcut al lui Dumnezeu: pe slăbănogi i-a vindecat, diavolii din oameni i-a alungat şi nenumăraţi bolnavi a vindecat. Şi a fost tămăduitor nu numai al oamenilor, dar şi al dobitoacelor. Odată, într-o zi de zăduf, venind la dânsul popor mult, neajungând apa şi toţi slăbind de sete, s-a rugat Sfântul Anin şi îndată s-a ivit un nor de ploaie în văzduh şi s-a vărsat deodată o ploaie mare, fără măsură, încât toate gârlele şi văile s-au umplut de apă. De asemenea multe a proorocit cuviosul despre cele ce aveau să fie. A spus mai înainte despre năvălirea barbarilor şi, sfârşitul unora din fraţi văzându-l, mai înainte îi chema pe fiecare deosebi şi zicea: „Fiule, îngrijeşte-te de suflet, că ţi s-a apropiat vremea".

După aceea, s-a apropiat şi sfârşitul lui, trăind toţi anii de la naşterea sa o sută şi zece. Şi, văzându-şi mai înainte ziua mutării sale, a chemat turma sa cea cuvântătoare – căci adunase fraţi de ajuns –, şi, învăţându-i mult, a arătat cu mâna spre unul dintr-înşii, preot mai îmbunătăţit, cu numele Veronichian, şi a zis: „Acesta să vă fie egumen în locul meu!"

Apoi, după şapte zile de boală, s-a apropiat de sfârşit şi, în însuşi ceasul sfârşitului său, s-a spăimântat şi se silea să se scoale de pe pat. Apoi, plecându-şi capul, grăia: „Pace vouă, stăpânii mei!" Tăcând puţin, iarăşi a zis: „Cine sunteţi, stăpânii mei?" Apoi iarăşi a zis: „Fie voia Domnului meu! Iată, merg şi eu cu voi după porunca

Domnului". Atunci s-au înfricoşat toţi cei ce stăteau înainte şi au căzut la pământ. Iar iubitorul de Dumnezeu, Veronichian, preotul cel numit egumen, a zis către cuviosul:

„Stăpâne al meu, cum îţi este nădejdea pentru care te-ai ostenit în toate zilele vieţii tale? Spune-ne nouă, ce ai văzut?" Grăit-a sfântul: „Am văzut deschis Ierusalimul cel de sus şi un nor luminos ieşind, din care trei bărbaţi purtători de lumină, venind deasupra mea, mi-au zis: «Anine, Domnul te cheamă. Scoală-te şi mergi cu noi!» Eu i-am întrebat: «Cine sunteţi voi, stăpânii mei?» Ei au răspuns: «Noi suntem Moise, Aaron şi Or»". Auzind acestea, fraţii s-au umplut de mai mare spaimă. Iar el a zis către dânşii: „Rugaţi-vă pentru mine, fraţii mei, ca să nu mă ruşinez când voi fi dus la Judecătorul cel înfricoşat!" După aceea, a zis iarăşi: „Primeşte, Doamne, duhul meu!" Şi îndată s-a mutat la Domnul, în 18 zile ale lunii martie. Şi l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu, Cel slăvit de toţi, în veci. Amin.

LUNA MARTIE

ZIUA A ŞAPTESPREZECEA

CUVIOSUL ALEXIE, OMUL LUI DUMNEZEU

Pe vremea dreptcredincioşilor împăraţi Arcadie (395-408) şi Onorie (395-423) a fost în Roma cea veche un bărbat dreptcredincios, anume Eufimian, mai mare între boieri şi foarte bogat. El avea trei mii de slugi, care purtau haine de mătase şi brâie de aur. Dar nu avea fii, fiindcă femeia lui era neroditoare. Şi era bun acel om, păzind poruncile lui Dumnezeu cu dinadinsul, postea în toate zilele până la al nouălea ceas şi punea trei mese în casa sa sărmanilor, văduvelor, săracilor, străinilor şi bolnavilor; iar el, într-al nouălea ceas, se ospăta împreună cu monahii cei străini. Iar dacă se întâmpla în vreo zi să aibă puţini săraci la mesele puse înaintea lor şi de i se întâmpla ca prea puţină milostenie să dea săracilor din obişnuitele sale îndurări, atunci, căzând la pământ înaintea lui Dumnezeu, zicea: „Nu sunt vrednic să umblu pe pământul Dumnezeului meu!"

Soţia lui se numea Aglaida, femeie binecredincioasă şi temătoare de Dumnezeu, milostivă şi îndurătoare către săraci; însă fiind stearpă, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, pomeneşte-mă pe mine, nevrednica roaba Ta, şi dezleagă-mi nerodirea, ca să mă învrednicesc a mă numi şi mamă de fii; dă-ne fii, ca să putem avea mângâiere în viaţa noastră, împreună cu bărbatul meu, şi sprijinitor la bătrâneţile noastre". Şi aducându-şi aminte Dumnezeu de dânsa, după mila Sa, a dăruit rod pântecelui ei, că a născut fiu; şi s-a veselit bărbatul ei şi au botezat pe prunc, numindu-l Alexie. Iar când a fost pruncul de şase ani, l-au dat să înveţe carte şi în grabă a învăţat gramatica, retorica şi cărţile bisericeşti. Apoi şi Scriptura dumnezeiască învăţând-o bine, s-a făcut înţelept tânărul. Deci, socotind deşertăciunea lumii, şi-a pus

în gând să se lepede de bunătăţile cele vremelnice ale acestei vieţi, ca să moştenească pe cele veşnice. Şi a început a-şi osteni trupul, purtând în taină o haină aspră pe trupul său.

Iar după ce Alexie a ajuns la vârsta cea desăvârşită şi la anii cei cuviincioşi de căsătorie, a zis Eufimian către femeia sa: „Să facem nuntă fiului nostru". Şi s-a veselit Aglaida de cuvintele bărbatului său; apoi, căzând la picioarele lui, a zis: „Să întărească şi să săvârşească Dumnezeu cuvântul tău, ca să văd însoţirea lui, să-i privesc fiii şi se va veseli sufletul meu; şi după aceea voi putea mai mult să ajut săracilor şi scăpătaţilor". Deci, au logodit pe Alexie, iubitul lor fiu, cu o fecioară de neam împărătesc şi l-au cununat în biserica Sfântului Bonifaciu, cu cinstiţi arhierei şi toată ziua până seara au petrecut în veselii şi în dănţuiri.

După aceea, Eufimian a zis către mire: „Intră, fiule, la mireasa ta, ca să-ţi vezi soţia". Iar el, intrând în cămară, a găsit-o stând pe un scaun de aur. Şi, scoţându-şi inelul de aur şi brâul cel scump, le-a învelit cu o basma de porfiră şi le-a dat ei, zicându-i: „Păzeşte-le acestea şi Dumnezeu să fie între mine şi între tine, până ce darul Lui va face întru noi ceva nou". După aceea, s-a dus de la dânsa. Şi, intrând în casa sa cea deosebită, s-a dezbrăcat de hainele cele ţesute cu aur şi s-a îmbrăcat cu altele, mai proaste. Apoi, luând ceva din bogăţia sa, aur şi pietre scumpe, şi ieşind noaptea în taină din palat şi din cetate, a mers la mare şi, aflând o corabie ce mergea spre Laodiceea, a intrat într-însa. Apoi, dând plata corăbierului, a pornit, rugându-se lui Dumnezeu şi zicând: „Dumnezeule, Cel ce m-ai izbăvit din pântecele maicii mele, izbăveşte-mă şi acum de această deşartă viaţă lumească şi mă învredniceşte la judecată să stau de-a dreapta Ta, împreună cu toţi cei ce Ţi-au plăcut Ţie!"

Şi sosind corabia în Laodiceea, a ieşit Sfântul Alexie la uscat. Apoi, aflând călători mergând spre Mesopotamia, s-a dus cu dânşii la Edesa, cetatea Mesopotamiei, unde se afla chipul cel nefăcut de mână al Domnului nostru Iisus Hristos, pe care Însuşi Domnul mai înainte de patima Sa cea de bunăvoie l-a trimis lui Avgar, domnul Edesei. Acolo văzând fericitul Alexie chipul lui Hristos, s-a bucurat şi, vânzându-şi toate lucrurile cele de mare preţ pe care le-a luat de acasă, a împărţit la săraci aurul, s-a îmbrăcat singur într-o haină veche a unui sărac şi s-a făcut ca unul din cei care cer milostenie în pridvorul bisericii Preacuratei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu, postind totdeauna şi gustând doar puţină pâine şi apă. Şi în toate Duminicile se împărtăşea cu dumnezeieştile şi preacuratele lui Hristos Taine. Iar dacă lua vreo milostenie de la iubitorii de

Hristos, o împărţea şi pe aceea la săracii mai bătrâni, spre hrana lor. Privirea sa era plecată spre pământ, iar mintea îi era sus, îndeletnicindu-se cu dumnezeiasca gândire. Şi atât de mult i se uscase trupul de multa înfrânare, încât i se vestejise frumuseţea feţei lui, vederea i se întunecase, ochii i se adânciseră şi numai pielea şi oasele i se vedeau.

Iar după plecarea Sfântului Alexie din casa sa, părinţii lui, când s-a luminat de ziuă, au intrat în cămara lui şi, negăsind pe fiul lor, ci numai pe mireasă şezând posomorâtă şi întristată, erau în nepricepere. Deci, căutându-l în toate părţile şi neaflându-l, au început a plânge cu amar, iar veselia li s-a întors în tânguire. Maica, intrând în cămara sa, a închis ferestrele şi a aşternut un sac de păr şi, presărându-l cu cenuşă, s-a aruncat cu faţa în jos, plângând şi tânguindu-se. Apoi se ruga şi zicea: „Nu mă voi scula de pe pământul acesta, nici nu voi ieşi din închisoarea aceasta, până ce nu voi şti ce s-a făcut cu singurul meu fiu, unde s-a ascuns şi ce i s-a întâmplat". Iar mireasa, stând lângă dânsa, cu lacrimi grăia: „Nici eu de la tine nu mă voi duce, ci mă voi asemăna turturelei celei iubitoare de pustie şi de bărbat, care, după ce se văduveşte de soţul său, îl caută prin munţi şi prin văi, cu umilită cântare, întristându-se. În acest chip şi eu voi aştepta cu îndelungă răbdare, până ce voi auzi ceva despre bărbatul meu, unde este şi ce fel de viaţă şi-a ales".

Iar tatăl lui, fiind foarte mâhnit, pe toate slugile le-a trimis să caute pe fiul său în toate părţile. Unii dintre dânşii, ducându-se în Edesa şi dând de cel căutat, dar necunoscându-l, i-au dat milostenie ca unui sărac. Iar Sfântul Alexie i-a cunoscut pe dânşii şi a mulţumit lui Dumnezeu că l-a învrednicit să primească milostenie de la slugile sale de casă. Apoi slugile, întorcându-se, au spus stăpânului lor că l-au căutat peste tot locul şi nu l-au aflat.

Sfântul Alexie a stat în Edesa, lângă biserica Preasfintei Fecioare, şaptesprezece ani şi s-a făcut iubit lui Dumnezeu. După aceasta, s-a făcut pentru dânsul descoperire eclesiarhului, căci acesta a văzut în vedenie icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, grăind către dânsul: „Adu în biserica mea pe «omul lui Dumnezeu, fiindcă este vrednic de cereasca împărăţie; căci rugăciunea lui se suie ca nişte tămâie cu bun miros înaintea lui Dumnezeu şi precum stă coroana pe capul împărătesc, aşa Duhul Sfânt se odihneşte peste dânsul". Iar eclesiarhul, după vedenia aceea, căutând pe un om ca acela şi neaflându-l, s-a întors spre icoana Născătoarei de Dumnezeu, rugând-o să-i arate pe omul lui Dumnezeu. Şi a auzit iarăşi în vedenie cuvânt

de la Preasfânta Fecioară, că săracul cel ce şade în pridvor la uşa bisericii, acela este «Omul lui Dumnezeu».

Deci, aflându-l eclesiarhul, l-a dus în biserică, pentru ca să petreacă într-însa. Atunci s-a ştiut de mulţi viaţa lui cea sfântă şi au început a-l cinsti. Iar Sfântul Alexie, fugind de slava şi cinstea omenească, s-a dus din cetatea Edesa, neştiind nimeni. Şi mergând la limanul mării, a aflat o corabie mergând spre Cilicia; deci s-a suit într-însa, zicând către sine: „În cetatea Ciliciei mă voi duce, unde nimeni nu mă ştie, şi voi rămâne acolo în biserica Sfântului Apostol Pavel".

Deci plutind corabia, fără de veste, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-a făcut furtună pe mare şi, purtându-se corabia de valuri mai multe zile, a mers spre Roma. Apoi ieşind sfântul din corabie, a zis către sine: „Viu este Domnul Dumnezeul meu, nu voi îngreuna pe nimeni, ci mă voi duce în casa tatălui meu ca un necunoscut". Şi când se apropia de casă, a întâlnit pe tatăl său, la vremea prânzului, întorcându-se de la palatele împărăteşti spre casă cu mulţime de slugi care mergeau înainte şi după dânsul.

Deci, închinându-se lui până la pământ, a strigat: „Robule al Domnului, miluieşte-mă pe mine, săracul şi scăpătatul, şi porunceşte-mi ca să fiu într-un colţ al curţii tale, ca să mă pot hrăni din sfărâmiturile ce cad de la masa ta; iar Domnul va binecuvânta anii tăi şi-ţi va da cereasca împărăţie şi dacă ai pe cineva dintre ai tăi undeva înstrăinat, sănătos să ţi-l întoarcă".

Iar Eufimian, auzind pe sărac grăind de străinătate, şi-a adus aminte îndată de iubitul său fiu, Alexie, şi a lăcrimat. Apoi, îndată a arătat milă către sărac, poruncind să stea în curtea sa. Iar către slugile sale de casă a zis: „Cine din voi va voi, să slujească săracului acestuia şi, de-i va plăcea lui, viu este Domnul Dumnezeul meu, că va fi liber în toate zilele vieţii sale şi va lua moştenire din casa mea. Deci, înaintea uşilor palatului meu să-i faceţi o căscioară ca, intrând şi ieşind eu, să privesc spre dânsul; apoi, din masa mea să i se dea hrană şi să nu-l supere nimeni".

Începând Sfântul Alexie a petrece înaintea uşilor palatelor părinteşti, în căsuţa cea mică, Eufimian îi trimitea bucate în toate zilele de la masa sa, dar pe acelea le împărţea la alţi săraci, iar el oprea numai pâine şi apă; şi aceea, numai cu măsură o gusta, ca să nu moară de foame şi de sete. Şi în toate nopţile petrecea fără somn, în rugăciune, iar Duminicile se ducea la biserică şi se împărtăşea cu dumnezeieştile Taine. Şi minunată îi era răbdarea omului acestuia al lui Dumnezeu, căci multe supărări şi necazuri îi făceau slugile totdeauna, mai ales

seara târziu. Pentru că unii îl loveau peste obraz, alţii îl trăgeau de păr, alţii îl loveau peste grumaz, alţii vărsau lături peste capul lui, iar alţii într-alt chip îşi băteau joc de dânsul.

Dar nebiruitul pătimitor pe toate acelea le răbda tăcând; căci ştia că, fiind îndemnaţi de diavol, îi făceau nişte lucruri de batjocură ca acelea; şi spre acela se înarma cu rugăciunea, iar prin răbdare biruia meşteşugul aceluia. Apoi şi alta era pricina răbdării lui minunate: În dreptul lui era fereastra palatului aceluia în care locuia mireasa lui, care, ca o altă Rut, n-a mai voit să se întoarcă în casa tatălui său, ci, împreună cu soacra sa şedea plângând. Şi de multe ori auzea Sfântul Alexie când se tânguiau pentru dânsul mireasa şi maica sa şi grăiau cuvinte de jale şi de plângere; mireasa pentru văduvia ei, iar mama se tânguia pentru lipsa fiului. Iar inima lui se sfărâma cu jale de tânguirea lor. Însă cu dragostea pe care o avea sfântul către Dumnezeu, biruia dragostea trupească către mireasă şi către părinţi şi jalea cea nesuferită o răbda cu mulţumire, pentru Dumnezeu.

Aşa nevoindu-se el în casa părintească şaptesprezece ani, de nimeni n-a fost cunoscut cine este. Ci ca un sărac şi străin se socotea de toţi, el care era fiu, moştenitor şi stăpân al casei, batjocorindu-se de robii cei de casă ca un străin şi nemernic. Iar când a voit Dumnezeu să-l ia din viaţa cea atât de aspră întru sărăcie şi răbdare, şi să-l ducă la viaţa şi odihna cea veşnică, i-a descoperit ziua şi ceasul morţii. Deci Sfântul Alexie, cerând de la sluga care îi slujea lui hârtie, cerneală şi condei, şi-a scris toată viaţa sa şi oarecare taine, ce se ştiau numai de părinţii săi, după care putea să fie cunoscut de dânşii: adică cele ce le-a grăit către mireasa sa în odaie, şi cum i-a dat ei inelul şi brâul într-o basma de porfiră.

La sfârşit a adăugat şi aceasta: „Rogu-vă pe voi, părinţii mei iubiţi şi preacinstita mea mireasă, să nu vă mâhniţi pe mine, că v-am făcut atâta mâhnire, lăsându-vă singuri. Şi pe mine mă durea inima pentru durerea voastră şi de multe ori am făcut rugăciune pentru voi către Dumnezeu, ca să vă dea răbdare şi să vă învrednicească Împărăţiei Sale, iar eu nădăjduiesc spre milostivirea Lui că va împlini cererea mea, deoarece eu atât de nemilostiv am fost către a voastră tânguire. Dar mai bine se cade fiecăruia să asculte pe Făcătorul şi Mântuitorul său, decât pe născătorii săi; şi cred că, pe cât v-am mâhnit, pe atât de mare bucurie veţi avea prin răsplătirea cea cerească!" Acestea scriindu-le, a petrecut rugându-se lui Dumnezeu până la ceasul mutării sale la cele veşnice.

Iar într-o zi, preasfinţitul papă Inocenţiu (402-417) slujind în şobornicească biserică a Sfinţilor Apostoli şi împăratul Onorie stând

de faţă, la sfârşitul dumnezeieştii Liturghii s-a făcut un glas minunat din Sfântul Altar, în auzul tuturor, zicând: *Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi însărcinaţi şi Eu vă voi odihni pe voi*. Acestea auzind cei ce stăteau de faţă, s-au înspăimântat şi s-au cutremurat. Apoi, căzând cu feţele la pământ, strigau: „Doamne miluieşte!" Şi iarăşi s-a auzit un glas, zicând: „Căutaţi pe omul lui Dumnezeu, care o să iasă din trup, ca să se roage pentru cetate şi toate ale voastre se vor rândui bine!"

După glasul acela, poporul a căutat prin toată Roma pe un om ca acela şi neaflându-l, nu se pricepea. Apoi, de cu seară, joi spre vineri, adunându-se în sobornicească biserică a Sfinţilor Apostoli împreună cu împăratul şi cu papa, au făcut priveghere de toată noaptea, rugându-se lui Hristos Dumnezeu ca singur să le arate pe plăcutul Său. Iar a doua zi, fiind vineri, omul lui Dumnezeu, Sfântul Alexie, s-a despărţit de trupul său şi s-a dus către Domnul. Şi s-a făcut glas din Altar în biserică ca şi mai înainte, zicând: „În casa lui Eufimian căutaţi pe omul lui Dumnezeu!"

Iar împăratul, întorcându-se către Eufimian, a zis: „Având un dar ca acela în casa ta, pentru ce nu ne-ai arătat?" Iar Eufimian a zis: „Viu este Domnul Dumnezeu, că nimic nu ştiu de aceasta!" Şi chemând pe o slugă mai veche, i-a zis: „Ştii pe cineva din tovarăşii tăi, care să aibă vreo faptă bună şi să fie plăcut lui Dumnezeu?" Răspuns-a sluga aceluia: „Viu este Domnul Dumnezeu, că nu ştiu, căci toţi sunt străini de fapte bune şi petrec cu neplăcere de Dumnezeu".

Apoi împăratul şi papa au voit ca însăşi ei să meargă la casa lui Eufimian. Iar acesta, alergând înainte, a pregătit în palatul său scaune împăratului, papei şi altor boieri. Şi când s-au apropiat, i-a întâmpinat cu lumânări şi cu tămâie. Iar soţia lui Eufimian, tânguindu-se în cămara sa, a auzit zgomot în curte şi în palat şi a întrebat ce este. Dar, înştiinţându-se despre venirea împăratului şi a papei şi pentru ce au venit, s-a minunat. Asemenea, şi mireasa Sfântului Alexie stând în foişor şi văzându-i venind pe împărat şi pe papă cu o mulţime de popor, se minuna, gândindu-se ce să fie aceasta.

Iar după ce a şezut împăratul împreună cu papa şi cu boierii, făcându-se tăcere, sluga care slujea Sfântului Alexie a zis către Eufimian: „Stăpâne al meu, oare nu este acela omul lui Dumnezeu, adică săracul ce mi l-ai încredinţat mie? Pentru că văd mari şi minunate lucruri la el: În toate zilele posteşte, gustând târziu numai puţină pâine şi apă; în toate Duminicile se împărtăşeşte cu dumnezeieştile Taine şi în toate nopţile petrece fără somn la rugăciune. Apoi şi oarecare feciori de ai noştri multe supărări îi făceau lui, lovindu-l

peste obraz, trăgându-l de păr şi cu lături udându-l, iar el pe toate acelea cu bucurie şi blândeţe le răbda".

Deci Eufimian, auzind acestea, îndată a alergat la căscioara săracului şi, strigându-l prin fereastră de trei ori, n-a auzit răspuns. Apoi a intrat înăuntru şi a aflat pe omul lui Dumnezeu cu bunăcuviinţă zăcând mort, având faţa acoperită şi o hârtie strânsă ţinând în mâna dreaptă. Iar când i-a descoperit faţa, a văzut-o strălucită cu darul, ca o faţă de înger. Şi a vrut să ia hârtia aceea din mâna lui şi să vadă ce este scris într-însa, dar n-a putut s-o scoată, de vreme ce mâna o ţinea tare. Deci, degrabă întorcându-se la împărat şi la papă, a zis către dânşii: „Am aflat pe cel pe care îl căutam! Însă a murit şi ţine o hârtie în mâini, pe care nu ne-o dă".

Atunci împăratul şi papa au poruncit să gătească un pat de mult preţ şi frumos aşternut; şi, scoţând din căsuţă sfântul trup al omului lui Dumnezeu, l-au pus pe patul acela cu cinste. După aceea, împăratul cu papa plecându-şi genunchii şi sfintele moaşte sărutându-le, au grăit cu lacrimi către dânsul ca şi către un viu: „Rugămu-ne ţie, robule al lui Hristos, dă-ne hârtia aceasta ca să ştim ce este scris într-însa şi să te cunoaştem pe tine cine eşti". Şi s-a dat din mână hârtia împăratului şi papei, pe care luând-o, au dat-o lui Aetie, arhivarul bisericii celei mari.

Şi făcându-se tăcere mare, a început arhivarul a citi cu mare glas hârtia aceea. Iar când a ajuns la acel loc unde era scris despre părinţi şi despre mireasă şi pentru inelul şi brâul cel dat de dânsul miresei în cămară, a cunoscut Eufimian pe Alexie, fiul său, şi a căzut pe pieptul lui, cuprinzându-l şi sărutându-l cu dragoste şi cu tânguire strigând: „O, vai mie, fiul meu preaiubit, pentru ce ne-ai făcut nouă astfel? Pentru ce atât de mare mâhnire ne-ai adus nouă? Vai mie, fiul meu, câţi ani în casa aceasta petrecând şi tânguirea părintească văzând-o, nu te-ai arătat pe sineţi, nici ai mângâiat bătrâneţile noastre, fiind noi în acea amară mâhnire pentru tine! O, vai mie, fiul meu preadorit, dragostea mea, mângâierea sufletului meu, ce voi face acum? Oare pentru moartea ta voi plânge sau pentru aflarea ta voi prăznui?" Şi se tânguia Eufimian nemângâiat, smulgându-şi cărunteţile sale.

Iar Aglaida, soţia, auzind tânguirile bărbatului şi înştiinţându-se cum că săracul acela care a murit este fiul ei, a deschis uşile cămării sale şi a alergat acolo, smulgându-şi părul despletit şi hainele sale rupându-şi şi spre cer cu umilinţă privind; iar către poporul cel mult strâns, cu rugăminte striga: „Daţi-mi loc, o, popoarelor, daţi-mi loc

ca să-mi văd a mea nădejde. Daţi-mi cale ca să-mi văd şi să cuprind pe singurul şi iubitul meu fiu".

Apoi sosind, s-a aruncat peste cinstitul trup al fiului său, cuprinzându-l, sărutându-l cu dragoste şi zicând: „Vai mie, stăpânul meu! Vai, dulcele meu fiu, pentru ce ai făcut aceasta? Pentru ce acest fel de mâhnire ai pus în sufletele noastre? Vai mie, lumina ochilor mei, cum nu ai fost cunoscut de noi atâţia ani, vieţuind împreună cu noi? Cum nu te-ai umilit, auzind totdeauna tânguirile noastre cele amare pentru tine şi nu te-ai arătat nouă?" Asemenea şi mireasa, care petrecuse treizeci şi patru de ani fără de mirele său, purtând haine negre, cădea la sfintele moaşte şi scotea izvoare de lacrimi, udând cu dânsele cinstitul trup al iubitului său. Apoi, cu nesăţioasă dragoste sărutându-l, se tânguia cu amar, fiind nemângâiată: „Vai mie! Amar mie!" şi alte multe cuvinte de jale cu umilinţă zicea, încât toţi, pentru tânguirea ei, se porneau spre plângere; şi plângeau toţi împreună, lăcrimând cu părinţii şi cu mireasa.

După aceea, împăratul şi papa au poruncit ca să ducă patul cu cinstitul trup al omului lui Dumnezeu şi să-l pună în mijlocul cetăţii, ca toţi să-l vadă şi să se atingă de el. Apoi au grăit către popor: „Iată am aflat pe acela ce-l căuta credinţa voastră!" Deci, s-a adunat toată Roma şi se atingeau de sfântul, sărutând sfintele lui moaşte. Şi câţi erau neputincioşi, toţi se tămăduiau. Orbii vedeau, leproşii se curăţau, diavolii din oameni se izgoneau şi orice fel de boli şi neputinţe omeneşti se vindecau desăvârşit prin atingerea de tămăduitoarele moaşte ale plăcutului lui Dumnezeu, Alexie.

Nişte minuni ca acelea văzând împăratul şi papa, singuri au luat patul acela să-l ducă în biserică, ca să se sfinţească prin atingerea trupului Sfântului Alexie. Iar părinţii şi mireasa, mergând în urmă, plângeau. Şi era atât de multă adunare de oameni care se sârguiau să se atingă de cinstitul trup al sfântului, încât nu era cu putinţă să se ducă patul de strâmtorarea şi înghesuiala poporului. Deci, a poruncit împăratul să se arunce aur şi argint la popor, ca să se dea în lături oamenii de la pat şi astfel să dea cale spre biserică. Însă nimeni nu căuta la aur şi argint, ci fiecare avea dorire să vadă pe omul lui Dumnezeu, să se atingă de el şi să-l sărute. Deci papa sfătuia pe popor să se dea în lături, făgăduindu-le că nu va îngropa îndată sfintele moaşte, ci va aştepta până ce toţi le vor săruta şi se vor sfinţi cu atingerea. Şi abia înduplecându-se, s-au retras puţin şi ducând sfintele moaşte în biserica cea mare, le-au lăsat o săptămână ca oricine să se atingă şi să se închine lor.

Iar toată săptămâna aceea părinţii şi mireasa sa au şezut în biserică, plângând lângă cinstitele moaşte. Apoi împăratul a poruncit să se pregătească o raclă de marmură şi de smaragd şi să o împodobească cu aur, şi au pus într-însa pe Sfântul Alexie, omul lui Dumnezeu. Şi îndată a izvorât din sfintele moaşte mir cu bună mireasmă şi a umplut racla, încât se ungeau cu acel mir toţi pentru vindecarea tuturor neputinţelor. Şi au făcut îngropare cinstită Sfântului Alexie, omul lui Dumnezeu, slăvind pe Dumnezeu, Cel preamărit şi închinat în Treime.

Sfântul Alexie s-a mutat la cele veşnice în a şaisprezecea calendă a lui aprilie, adică la 17 martie, în anul de la facerea lumii 5919, iar de la întruparea Cuvântului lui Dumnezeu 411, împărăţind în Roma Onorie, pe vremea papei Inocenţiu, iar în Constantinopol ţinând împărăţia Teodosie cel Mic (408-450), şi peste toţi stăpânind Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, Căruia se cuvine slava, în veci. Amin.

LUNA MARTIE

ZIUA A OPTSPREZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT CHIRIL, (351-386) ARHIEPISCOPUL IERUSALIMULUI

Sfântul Chiril, născându-se din părinţi dreptcredincioşi şi crescând întru dreapta credinţă, s-a făcut monah pe vremea marelui Constantin (306-337). După aceea, în vremea împărăţiei fiului său Constanţiu (337-361), fericitul Maxim, arhiepiscopul Ierusalimului (333-350), ducându-se din viaţa aceasta la viaţa cea fără de moarte, Sfântul Chiril s-a ridicat în locul lui la scaun şi s-a arătat iscusit apărător al apostoleştilor dogme, cu râvnă biruind eresurile lui Arie, ale lui Macedonie şi ale lui Manent. Pentru aceasta era urât de arhiereii eretici, precum Acachie, arhiepiscopul Cezareei Palestinei, de la care mai pe urmă a suferit şi izgonire.

În zilele acestui preasfinţit arhiepiscop Chiril s-a făcut în Ierusalim un semn minunat pe cer, în ceasul al treilea din ziua a cincizecea, adică arătarea cinstitei Cruci care, strălucind deasupra Golgotei mai mult decât soarele, s-a întins foarte mult şi a ajuns până la muntele Eleonului. Pentru acea minune Sfântul Chiril a înştiinţat prin scris pe împăratul Constanţiu, sfătuindu-l spre dreapta credinţă; căci acel împărat, abătându-se din calea dreptei credinţe, a căzut în credinţa cea rea a lui Arie şi ajuta ereticilor, iar celor dreptcredincioşi le făcea rău. Iar cel mai sus pomenit Acachie, având în ajutor pe împăratul, s-a sculat pentru două pricini împotriva Sfântului Chiril. Întâi, pentru că era mustrat de sfântul pentru eres, iar al doilea, fiindcă nu voia Chiril să se supună lui. Căci, într-acele vremi, Ierusalimul fiind pustiit şi micşorat de necredincioşii împăraţi, şi scaunul arhiepiscopiei Ierusalimului era foarte pogorât şi era rânduit sub stăpânirea mitropolitului Cezareei Palestinei.

Deci preasfinţitul Chiril, văzând că Acachie, mitropolitul Cezareei, este socotit eretic şi este dat jos de sinodul local al Sfinţilor Părinţi din Sardica, şi că nu ţine rânduiala mitropoliei după canoanele bisericeşti, ci după împărătească stăpânire, nu voia să se supună aceluia, ci încă şi mustra răutatea lui, de vreme ce mai mult ca prigonitorii, decât ca păstorii, îşi ţinea scaunul.

Deci despărţindu-se Sfântul Chiril de Mitropolia Cezareei, voia ca scaunul Ierusalimului să fie înaintea celui al Cezareei, ca cel dintâi, de vreme ce Biserica Ierusalimului era maică a tuturor Bisericilor. Şi, pentru aceasta, şi soborul din Sardica care a surpat pe Acachie, a dat începătoria în mâna fericitului Maxim, arhiepiscopul Ierusalimului, care a fost mai înainte de Sfântul Chiril. Deci Acachie, umplându-se de mânia răutăţii, a găsit asupra lui o pricină ca aceasta: S-a întâmplat în Ierusalim un an de mare foamete, încât alerga tot poporul la preasfinţitul Chiril, fericitul arhiepiscop, cerând de la dânsul hrană, în nevoia cea de foamete ce venise asupra lor. Iar el, fiind milostiv, şi-a cheltuit toate ale sale, spre hrănirea lor. Dar, de vreme ce s-a lungit acea foamete şi nu era cu ce să hrănească pe oamenii care se topeau de foame, a început sfântul a vinde lucrurile bisericeşti, aurul, argintul şi cele mai scumpe perdele şi cu acel preţ cumpărând grâu, îl împărţea la popor. Şi s-a auzit atunci un zvon că o femeie măscărici s-ar fi văzut umblând prin cetate, într-o sfinţită îmbrăcăminte bisericească, şi jucând, după obiceiul glumelor sale. Şi întrebată fiind de unde a luat acea sfinţită îmbrăcăminte, ea a zis: „Am cumpărat-o din târg, de la cutare neguţător", spunând numele. Iar întrebând pe neguţător, acesta a spus: „Arhiepiscopul mi-a dat-o, ca s-o vând".

Acele lucruri, dacă au fost adevărate ori nu, nu se pot dovedi, însă acea veste a ajuns la mitropolitul Acachie. Deci acela, aflând-o ca o pricină binecuvântată, a adunat sinodul său şi l-a judecat a fi vrednic de izgonire pe fericitul Chiril, ca pe cel ce vinde cele sfinte spre necinstire şi batjocură. Deci, câştigând putere de la cei de acelaşi eres, a scos ereticul pe cel dreptcredincios, cel fără de canoane, pe Sfântul Chiril, arhiereul cel cu canoane, de pe scaunul lui şi cu sila l-a izgonit din hotarele Ierusalimului.

Deci Sfântul Chiril s-a dus în Antiohia, după aceea în Tars, la fericitul Silvan, episcopul, şi petrecea la dânsul. Pe acesta, văzându-l greşind puţin în unele dogme ale credinţei, l-a îndreptat şi desăvârşit l-a povăţuit la dreapta credinţă. De acest lucru auzind Acachie, a scris lui Silvan, înştiinţându-l despre lepădarea lui Chiril, ca să-l izgonească de la sine sau să nu-l lase a lucra cele sfinţite. Dar Silvan

nu asculta pe Acachie, pentru că îl ştia pe Sfântul Chiril bărbat dreptcredincios, sfânt şi învăţător, izgonit fără de vină, din răutate şi zavistie, şi de ale cărui învăţături toată mulţimea dreptcredincioşilor se ţinea foarte.

După aceea, făcându-se sinod local în Seleucia, unde se adunaseră o sută cincizeci de episcopi, Acachie cerea să nu se înceapă sinodul, până ce mai întâi nu va fi izgonit Chiril din sinod, ca un lepădat. La aceasta neînvoindu-se mulţi episcopi, Acachie s-a despărţit de ei şi s-a dus la Constantinopol, la Eudoxie, patriarhul arian, şi la împăratul Constanţiu şi clevetea asupra episcopilor care se adunaseră în Seleucia, numind acel sinod local adunare de oameni pierzători, care nu spre folos, ci spre vătămarea bisericească s-ar fi adunat. Şi mai vârtos a pornit pe împăratul spre mânie împotriva Sfântului Chiril, zicând că un veşmânt mai scump, ţesut cu aur – pe care fericitul întru pomenire, marele Constantin, îl dăduse lui Macarie, arhiepiscopul Ierusalimului (314-333), ca să se îmbrace cu el când săvârşeşte taina Botezului –, Chiril l-a vândut în târg şi a ajuns la un om care face jocuri în privelişte. Deci împăratul, mâniindu-se, a condamnat pe Sfântul Chiril la surghiunie.

Iar după o vreme, murind împăratul Constanţiu, a luat împărăţia Iulian Paravatul (361-363), care la început s-a prefăcut dreptcredincios şi bun, căci toate judecăţile lui Constanţiu stricându-le, a eliberat din surghiun pe toţi episcopii cei dreptcredincioşi care se izgoniseră de Constanţiu. Atunci şi Sfântul Chiril, fiind întors de la pedeapsă, iarăşi şi-a luat scaunul său. Iar după ce Iulian s-a întărit la împărăţie, s-a lepădat de Hristos la arătare şi a dăruit iudeilor mare libertate, poruncindu-le acelora să-şi zidească biserică nouă în Ierusalim, la locul bisericii lui Solomon, ajutându-le lor la zidire cu dăjdiile poporului care se dădeau împăratului.

Şi începându-se lucrul acela de Dumnezeu urât, Sfântul Chiril ca un prooroc grăia către ai săi, că se vor împlini cu adevărat cuvintele lui Hristos, *că nu va rămâne piatră pe piatră*. Ba încă se ruga Stăpânului Hristos ca să nu lase pe vrăjmaşii Săi să ducă la săvârşire lucrul început şi degrabă să le curme izvodirea lor şi să le strice sfatul. Şi a auzit Domnul rugăciunea robului Său, iar prooroceştile lui cuvinte cele grăite le-a adus la împlinire fără de zăbavă. Pentru că într-o noapte s-a făcut mare cutremur şi a aruncat pământul din temelie, şi nu numai acele pietre pe care atunci le puseseră iudeii, ci şi cele mai de demult, pe care cândva Solomon le întemeiase, pe toate acelea împreună cu cealaltă nouă zidire, ca pe

nişte praf le-a vânturat de la locul acela, cu dumnezeiasca putere cea nevăzută.

Iar după ce s-a făcut ziuă, mulţi s-au adunat acolo, mirându-se de minunea ce se făcuse. Apoi, gândind iudeii să se apuce de lucrul acela, deodată a căzut foc din cer şi a ars toate uneltele cele de lucru şi frică mare a cuprins pe toţi iudeii. Iar în noaptea următoare semnul Sfintei Cruci s-a arătat pe hainele iudeilor, care nicidecum nu puteau să se şteargă sau să se spele. După acea minune, Sfântul Chiril, a cărui proorocie s-a împlinit, a fost izgonit iarăşi din scaun. După dânsul, precum se pare, scaunul sfântului a fost ocupat de Chiriac, care mai înainte, în iudaism, se numea Iuda, şi care a arătat cinstita Cruce Sfintei împărătese Elena; iar din Sfântul Botez s-a numit Chiriac. Deci, după izgonirea Sfântului Chiril, puţină vreme ocupând el scaunul Ierusalimului, a pătimit pentru Hristos de la Iulian călcătorul de lege, precum se scrie despre dânsul în 28 de zile ale lui octombrie. Iar după ce a pierit cel fără de lege, Sfântul Chiril iarăşi şi-a primit scaunul său. Apoi, după câtăva vreme, arienii iarăşi întărindu-se pe vremea împărăţiei lui Valens (364-378), Sfântul Chiril a fost izgonit a treia oară pentru dreapta credinţă, pentru că foarte mult se împotrivea ereticilor, biruindu-i prin dreapta credinţă. Iar după ce a pierit rău Valens, împăratul cel răucredincios, iar Teodosie cel Mare a primit după dânsul împărăţia (379-395), Sfântul Chiril s-a întors la scaunul său cu cinste şi a stat pe dânsul opt ani netulburat şi, bine păstorind Biserica lui Hristos şi lăsând scrieri folositoare Bisericii, s-a odihnit întru Domnul.

LUNA MARTIE
ZIUA A NOUĂSPREZECEA

SFINŢII MUCENICI HRISANT ŞI DARIA ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

Un bărbat oarecare vestit de neam domnesc şi boieresc, cu numele Polemie, din cetatea Alexandriei, împreună cu fiul său Hrisant s-a dus la Roma şi a fost primit de boieri cu cinste, iar de către împărat s-a cinstit cu locul de senator. Acela pe unul născut fiul său, Hrisant, sârguindu-se să-l înveţe toate cărţile, l-a dat la învăţătura filosofiei. Iar câtă înţelepciune avea tânărul, vor arăta lucrurile lui cele din urmă. Pentru că, după ce a cercat cu pricepere toată Sfânta Scriptură, citind cu luare aminte Sfânta Evanghelie şi cărţile Apostolilor şi cugetând la dânsele, grăia către sine: „Atât ţi se cădea ţie, Hrisante, să citeşti scripturile păgânilor, cele pline de întuneric, până ce încă nu cunoşteai lumina adevărului, pe care acum aflând-o, ţine-te numai de ea, căci nu este înţelept să te întorci iarăşi din lumină la întuneric.

Căci îţi vei pierde ostenelile pe care le-ai suferit la învăţătură, dacă vei lepăda roadele ostenelilor. Iar roadele ostenelilor, de la Dumnezeu se dau celor ce le cer, pentru că aşa porunceşte Dumnezeu: *Căutaţi şi veţi afla*. Iar dacă ceea ce ai căutat şi ai aflat vei voi să laşi, te vei asemăna oamenilor fără de minte şi nerecunoscători. Ţine-te tare de ceea ce cu toată mintea se cade să te ţii, adică de Dumnezeu, ca să nu cazi în paguba cea mare când te vei lipsi de bunăvoie de binele căutat prin atâtea osteneli. Ai aflat aur şi argint, ai aflat piatră scumpă, căci ce ai căutat să afli, aceea ai aflat, ca să moşteneşti cele aflate. Deci, fereşte-te ca să nu se ia de la tine acea comoară aflată!"

Acestea grăindu-le în sine, căuta cine să-i fie învăţător al dumnezeieştilor Scripturi. Şi precum mai înainte a fost ascultător la înţelepciunea cea retorică şi filosofică şi ucenic al dascălilor celor preaînţelepţi, aşa acum dorea să afle dascăli simpli, precum altădată au fost pescarii cei necărturari, care toată lumea au vânat-o spre cunoştinţa lui Hristos. Deci învăţători ca aceia căuta cu sârguinţă tânărul cel cu bună înţelegere, pentru că citise pe apostolul, care zice: *Unde este înţeleptul? Unde este cărturarul? Unde este întrebătorul acestui veac? Au n-a socotit Dumnezeu nebunie înţelepciunea acestei lumi? De vreme ce n-a cunoscut lumea, cu înţelepciunea ei, pe Dumnezeu, bine a voit Dumnezeu ca prin nebunia propovăduirii, să mântuiască pe cei ce cred.*

Acestea cugetând în sine Hrisant în toate zilele şi pe robii lui Hristos căutându-i, a găsit pe cineva spunându-i că ştie un bărbat creştin, cu numele Carpofor, preaiscusit în dumnezeieştile Scripturi, ascunzându-se în munţi, într-o peşteră, la un loc puţin ştiut. Auzind aceasta fericitul tânăr, s-a bucurat foarte tare şi, stăruind la cel ce i-a spus, îl ruga cu lacrimi să-i arate locul unde vieţuieşte acel om al lui Dumnezeu. Şi înştiinţându-se, a venit la cunoştinţa acelui fericit Carpofor, care era cu vrednicia preot, şi a auzit de la dânsul cuvântul lui Dumnezeu şi taina credinţei creştineşti; apoi, adeseori mergând la dânsul, se povăţuia la calea mântuirii.

Deci în câteva luni, povăţuindu-se de Carpofor preotul, a înţeles desăvârşit tainele dumnezeieştii Scripturi şi a primit Sfântul Botez de la dânsul. Apoi, atât s-a întărit în sfânta credinţă şi în dragostea lui Hristos s-a făcut desăvârşit, încât, după şapte zile de la botezul său, a început a propovădui la arătare în popor pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Despre aceasta auzind unii bărbaţi vestiţi dintre rudele lui, au zis tatălui său: „Caută, că asupra ta va fi pricina şi asupra capului tău va cădea ceea ce îndrăzneşte fiul tău a face; pentru că îndrăzneşte a grăi de rău pe zei şi zice că este un oarecare Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. Acest lucru de va ajunge la auzul împăratului, apoi nici tu, nici noi, rudele tale, nu vom fi iertaţi pentru dânsul şi vom pierde mila împărătească. Pentru că cine îndrăzneşte să grăiască asupra zeilor unele hule ca acelea, decât numai cei ce se împotrivesc legilor împărăteşti?"

Deci mâniindu-se, Polemie a închis pe Hrisant, fiul său, într-o cămară întunecoasă şi rece şi-l muncea cu foamea, dându-i puţină mâncare seara. Iar fericitul Hrisant socotea închisoarea aceea şi foamea nu ca o pedeapsă, ci ca o deprindere la post, la linişte şi la strâmtorarea vieţii creştineşti şi binevoia să fie în închisoarea aceea

strâmtă şi întunecoasă mai mult decât în palatele cele desfătate şi luminoase. Iar înştiinţându-se despre aceea casnicii şi vecinii, sfătuiau pe tatăl lui, zicând: „Dacă voieşti să-ţi întorci fiul de la gândul creştinesc, apoi să-l rânduieşti mai mult să petreacă în veselie şi în desfătări şi, găsind o fecioară frumoasă şi înţeleaptă, s-o însoţeşti cu el să-i fie femeie şi, cunoscându-se pe sine că este bărbat, să uite creştinătatea, căci temniţa, legăturile şi foamea cu care tu îl munceşti, creştinii le socotesc mai mult spre slavă şi laudă, decât ca pedeapsă".

Acestea auzindu-le, Polemie a poruncit să se gătească deosebite palate prea luminoase şi să înfrumuseţeze pereţii cu vopsele prea scumpe. Apoi, a pregătit acolo pat aşternut de mult preţ şi toate cele de veselie şi frumoase şi, scoţând pe fiul său din închisoarea cea întunecoasă, l-a îmbrăcat în haine ţesute cu aur şi l-a dus în palatul acela. Şi, alegând din slujnicele sale fecioare mai frumoase la faţă şi înfrumuseţându-le cu podoabe scumpe, le-a închis în palatul acela împreună cu fiul său, poruncind fecioarelor ca în tot chipul să se sârguiască să amăgească pe Hrisant spre dragostea plăcerii trupeşti şi să-l întoarcă de la Hristos. Deci, s-au dat acolo mulţime de bucate şi băuturi din cele mai bune, iar fecioarele cântau şi dănţuiau în faţa Sfântului Hrisant, mâncând, bând, veselindu-se, jucând, cântând cântece desfrânate şi vorbind cuvinte de ruşine. Căci în toate chipurile se sârguiau să vâneze sufletul copilului cel tânăr spre faptă de desfrânare şi spre dulceţi trupeşti.

Iar tânărul, nu ca un tânăr, ci ca un bărbat cu mărime de suflet, răbda dănţuirile şi amăgirile fecioarelor şi, fiind în mijlocul curselor, petrecea neprins. În astfel de război ostaşul lui Hristos stătea nebiruit şi de mâncările cele desfătate şi de băuturile cele dulci se lepăda foarte; iar spre fecioare căuta ca spre aspide şi de atingerea lor se păzea cu dinadinsul, ca de atingerea de şarpe, şi neîncetat se ruga. Iar când avea nevoie să doarmă, se culca pe pământ, fără de aşternut; iar cuvintele cele amăgitoare şi de ruşine ale fecioarelor, ca pe nişte săgeţi le socotea şi cu pavăza credinţei le izgonea de la sine şi către Dumnezeu striga, zicând:

„Scoală, Doamne, întru ajutorul meu. Zi sufletului meu: Mântuirea ta sunt Eu. Cine va putea birui pe diavolul acesta, care a ridicat război asupra mea, de nu-l va supune şi nu-l va birui dreapta Ta? Se amăgeşte acela care socoteşte că prin a sa putere biruieşte patima trupească şi păzeşte curăţia, dacă ploaia milostivirii Tale nu va stinge văpăile cele trupeşti; nici nu va putea sufletul să ajungă la curţile Tale, dacă nu-l vei duce Tu singur acolo. Pentru că dulceaţa trupească este o fiară vicleană, ce se ascunde în pustia deşertăciunii

vieţii spre înghiţirea sufletelor. De ai săi dinţi de va scăpa cineva, este dator să-Ţi dea mulţumire din tot sufletul, Ţie, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, căci prin Tine este izbăvirea dintr-o pierzare ca aceasta. Tot aşa şi fericitul şi plăcutul Tău Iosif a scăpat, cu ajutorul Tău, din mâinile desfrânatei, ca din dinţii unei fiare neîmblânzite, pentru care, plângând tatăl său, grăia:

O fiară cumplită a mâncat pe fiul meu! Căci, cu adevărat, femeia lui Putifar a sărit asupra lui ca o fiară cumplită şi ca o leoaică zgâria cu unghiile pe Iosif, mielul cel fără de răutate, atrăgându-l spre fărădelege. Şi care fiară poate să fie mai cumplită, decât diavolul şi femeia? Trupul şi sângele ridicându-se în tânăr din fire şi aprinzându-l spre poftă, iar femeia, îndemnându-l mai mult prin facerea cu ochiul, prin podoaba hainelor, prin frumuseţea feţei, prin îmbrăcămintea cea de mare preţ, prin bogăţii, prin stăpânire şi prin cuvinte amăgitoare, atrage la pierzare şi la moarte pe cel feciorelnic. Şi minunat lucru este cum a scăpat de vânarea acelei fiare viclene! Nu în deşert zicea tatăl său: *Mare lucru îmi este aceasta, dacă fiul meu este viu*. Pentru că din mare şi din nescăpată moarte s-a izbăvit, mai cumplită fiind această grea ispită, decât aceea când voiau fraţii lui să-l ucidă. Şi a scăpat numai cu ajutorul Tău, o, Atotputernice Dumnezeule, pentru că Tu ai fost cu dânsul!

Şi acum mă rog Ţie, Doamne, cu smerenie, dă-mi ajutor asupra fiarelor şi şerpilor acestora, cu care tatăl meu m-a închis în acest loc; căci precum şerpii dorm, fermecându-se de glasul fermecătorilor, aşa, în vremea rugăciunilor mele, să doarmă aceste necurate fecioare, ca să nu ridice în trupul meu cel tânăr războaie de dulci patimi! Ajută-mi, Mântuitorul meu, că pe Tine Te ştiu Unul, adevăratul Dumnezeu, Cel ce mântuieşti pe cei ce cred întru Tine şi le dai lor putere nebiruită!"

Astfel rugându-se el, fecioarele acelea au căzut într-un somn atât de greu, încât n-au putut nicidecum a se scula şi a se deştepta din somnul acela, până ce nu le-au dus afară din palatele acelea. Apoi, scoţându-le afară, îndată s-au deşteptat şi au cerut mâncare. Iar după ce au intrat în palat la sfântul tânăr, îndată au adormit cu somn greu. Deci, în toate zilele făcându-se aceasta, s-a înştiinţat despre acest lucru tatăl lui, care a început a se tângui după fiul său ca după un mort. Iar unii din prietenii lui ziceau: „Fiul tău a învăţat de la creştini meşteşugul vrăjitoresc şi cu înlesnire pe fecioarele cele neştiutoare le-a fermecat cu vrăji. Deci, logodindu-l cu o fecioară înţeleaptă şi învăţată, s-o duci la dânsul cu rânduială de nuntă şi să se însoare chiar şi nevrând, căci stând împreună cu dânsul totdeauna, îl va

atrage vreodată la trupeasca împreunare şi-l va întoarce de la creştinătate".

Polemie răspunse: „Dar unde vom găsi o fecioară aşa de înţeleaptă, care ar putea să-l înmoaie pe împietritul acela şi să-l plece a se întoarce la legile noastre?" I-au zis lui vecinii: „Este între fecioarele care slujesc zeiţei Atena o fecioară învăţată, cu numele Daria, bine încuviinţată la faţă şi foarte înţeleaptă, care a trecut toate cărţile şi toată învăţătura retorică şi acum este vremea ei de nuntă; deci, apucă tu mai înainte, până n-o ia altcineva şi, logodind-o, du-o la fiul tău".

Ascultând tatăl un sfat ca acela, a rugat pe rudele sale să se ducă la fecioara aceea, să-i spună despre tânărul Hrisant, înştiinţând-o despre întoarcerea lui la credinţa creştinească şi să roage pe fecioară să facă aceste două fapte, adică, şi să-l aducă la însoţire de nuntă cu dânsa, şi să-l întoarcă de la creştinătate. Fecioara s-a învoit la însoţirea cu Hrisant şi întâi a învăţat cuvinte amăgitoare, cum ar putea să plece pe mire şi spre dragostea trupească şi să-l schimbe spre închinarea zeilor romanilor. După aceea, a fost dusă cu cinste în casa lui Polemie.

Deci, împodobind-o cu haine preafrumoase şi de mare preţ, după fireasca sa cuviinţă, au dus-o în cămară la sfântul, unde, fiind singură cu dânsul, ce cuvinte de dragoste nu-i grăia? Cu ce amăgiri nu-l amăgea, atrăgând spre desfrânare pe tânărul cel curat? Iar ostaşul lui Hristos petrecea ca un diamant tare, ca un stâlp neclintit şi ca un munte nemişcat, biruind dragostea trupească prin dragostea lui Dumnezeu şi cu arma Crucii gonind săgeţile cele aprinse împotriva sa de vicleanul diavol. Apoi, suspinând din adâncul inimii către Dumnezeu şi chemând în ajutor pe Duhul Sfânt, a început a grăi către fecioară astfel: „O, minunată fecioară, dacă pentru însoţirea cea de puţină vreme cu mine, omul cel muritor, te-ai împodobit cu atâta cuviinţă şi-mi aduci cuvinte atât de dulci şi de miere curgătoare, ca să mă întorci de la scopul cel bun, să-mi îndărătniceşti sufletul cel cuprins de dragostea lui Dumnezeu şi să-mi schimbi gândul, apoi cu atât mai mult ţi se cade să te îngrijeşti ca să poţi afla dragostea Celui fără de moarte, Împăratul şi Fiul lui Dumnezeu; şi-ţi va fi cu înlesnire aceasta, dacă vei voi. Pentru că, dacă îţi vei păzi curat şi fără prihană sufletul tău, împreună cu trupul, şi, precum ţi-ai împodobit trupul cu haine de mare preţ, îţi vei împodobi tot aşa şi inima cu obiceiuri îmbunătăţite, apoi îngerii îţi vor fi tovarăşi, apostolii prieteni, mucenicii vecini şi îţi vor mijloci ca Însuşi Hristos să-ţi fie Mire, Care îţi pregăteşte la cer cămară nestricăcioasă, cu neasemănare mai frumoasă şi mai luminoasă decât cea pământească.

El îţi va da veseliile Raiului cele veşnice, floarea tinereţilor tale o va face nemuritoare şi-ţi va scrie zestre în cărţile vieţii veşnice".

Auzind Daria nişte cuvinte ca acestea ale Sfântului Hrisant, s-a umilit şi a zis: „Nici o poftă trupească nu m-a adus pe mine aici aşa înfrumuseţată, ci dragostea către tine şi lacrimile tatălui tău, ca să te întorc la slujirea zeilor noştri". Sfântul Hrisant răspunse: „Dacă la acestea ai oarecare dovezi şi luminate arătări, prin care să mă încredinţezi că slujba făcută de voi zeilor este dreaptă, te voi asculta şi-mi voi schimba gândul. Deci, să vorbim de aceasta pentru folosul de obşte". Daria zise: „Nimic nu este mai de folos şi mai de trebuinţă oamenilor, decât a cinsti pe zei şi a se păzi cu dinadinsul, ca nu cumva, defăimându-i, să-i pornim spre mânie. Ci, se cade a-i îmblânzi cu jertfe, ca să ne fie păzitori".

A grăit sfântul: „Cum pot, o, înţeleaptă fecioară, să ne fie păzitori zeii aceia, care singuri au trebuinţă de păzire de la alţii şi-i străjuiesc noaptea câinii cei legaţi de dânşii, ca nu cândva să se fure de tâlhari? Pentru aceasta se pironesc cu piroane de fier şi cu plumb se întăresc, ca nu cumva, surpându-se de cineva, să cadă la pământ şi să se sfărâme". Daria zise: „De ar fi putut poporul cel simplu să cinstească zeii fără de chipuri cioplite, nu s-ar fi cuvenit să-i ciopleasca şi să-i pună în picioare. Ci se cioplesc în aur, argint, aramă, marmură şi în lemn pentru ca oamenii, văzându-i pe ei cu ochii, să ştie la cine vor gândi cu mintea, şi-i vor cinsti şi se vor teme".

A zis Sfântul Hrisant: „Pe cine închipuiesc idolii cei ciopliţi? Să cercetăm şi să socotim. Oare sunt vrednici de dumnezeiască cinste aceia ai căror idoli se pun în picioare? Nu se poate numi Dumnezeu, acela care nu are toată sfinţenia, toată dreptatea şi dumnezeiasca slavă. Căci ce fel de sfinţenie, de dreptate şi dumnezeiască slavă are purtătorul de seceră Cronos al vostru, care mânca pe ai săi fii ce se năşteau, precum au scris ai lui slujitori? Sau ce lucru vrednic de laudă vei afla în Dia, care, câte zile a trăit, atâtea fărădelegi, atâtea desfrânări, atâtea uciderii a făcut, fiind tatălui său prigonitor, pierzător fiilor săi, preadesfrânat cu femei măritate, bărbat al surorii sale, tiran al împărăţiei, lucrător de farmece, de moarte mijlocitor şi cu atâtea fărădelegi şi necurăţii era cuprins, încât nici nu este cu putinţă a le auzi, atât erau de ruşinoase şi necurate lucrurile lui. Pe un om necurat ca acela oare îl crezi tu a fi Dumnezeu? Iar că ei au fost astfel, mărturisesc chiar ai voştri scriitori de cărţi, care au scris că împăraţii cei tari în războaie s-au numit zei de oamenii cei fără de minte. Dar toţi în vremea lor au pierit. Arată-mi ce faptă bună a făcut Dia al vostru, care până la moarte a fost vrăjmaş a toată curăţia şi

cinstea, încât chiar văzduhul a întinat cu răpirea pruncului Ganimid şi pământul a necinstit cu siluirea surorilor sale. Apoi şi în Ermis al vostru, ce fel de dumnezeire vei afla? Capul lui era ca o arătare într-aripată. Acela, cu meşteşugul vrăjitoresc, afla aur ascuns în pământ; apoi, cu farmece şi cu toiag de vrăjitorie, potolea veninul cel de şarpe. El făcea aceasta cu ajutorul diavolilor, cărora în toate zilele le aducea ca jertfă un porc sau un cocoş. Dar ce fel de sfinţenie a fost şi în Ieraclie, care, ucigând pe vecinii săi, după ce s-a ostenit, el însuşi – cu dumnezeiască voie – s-a aruncat în foc şi a ars ticălosul cu pielea şi cu părul pe care-l purta. Ce bunătate vei afla şi în Apolon? Şi încă să mai pomenim şi de împărăteasa Ira, sora şi femeia lui Dia, de nebuna Palada şi de Venera cea fără de ruşine, care, sfădindu-se între ele şi pizmuindu-se şi mâniindu-se una asupra alteia şi certându-se pentru frumuseţea feţei, care dintre dânsele ar fi mai frumoasă decât celelalte, au avut trebuinţă de judecată ciobănească.

Aceştia toţi neavând dumnezeire, nici vreo sfinţenie şi dreptate, pe cine judecă înţelegerea poporului a fi vrednic de dumnezeiasca cinste? Iar pentru ceilalţi zei mai mici, nici a grăi nu se cade, căci unul este capul, căruia celelalte mădulare îi urmează. Şi care dintre ei se va socoti zeu sau zeiţă, dacă Cronos, Dia şi Venera – faţă de care nimeni nu se socoteşte între zei mai mare –, nu sunt zei? Dacă – precum am arătat – ai voştri zei sunt ticăloşi şi deşerţi, apoi cu cât mai mult sunt ticăloşi aceia, care ca pe nişte zei îi cinstesc pe dânşii?"

Iar Daria, ascultând cu luare-aminte cuvintele lui Hrisant, a zis: „Dacă povestirile şi basmele făcătorilor de stihuri sunt deşarte, apoi să ne întoarcem la filosofi. Aceştia învaţă a lăsa tot obiceiul rău, iar fapta bună a o alege; apoi, cu felurite tâlcuiri închipuind aşezarea lumii şi tâlcuind numele zeilor, pe Cronos, care pe toate le mistuie şi nimic nu întoarce, îl numesc vreme, iar pe Dia, zăduf; pe Ira, văzduh o numesc; pe Afrodita, foc; pe Poseidon, mare; pe Ceres, pământ şi, cu celelalte nume de zei, numesc pe celelalte lucruri".

A grăit Sfântul Hrisant: „S-a obişnuit a se face chipuri pentru acele lucruri care nu pot totdeauna a rămâne, ci cu vechimea vremii au trecut. Iar pământul totdeauna este, aşijderea şi marea şi focul, totdeauna sunt, şi văzduhul, de toţi se vede. Şi nu pricep pentru ce aţi legiuit a cinsti acele stihii între idolii cei ce au asemănare omenească, făcuţi de mâini omeneşti, şi cu asemănarea lui Dumnezeu a-i cinsti. Pentru ce cinstiţi chipurile stihiilor cioplite în omeneşti asemănări, mai mult decât lucrurile singure? Pentru ce nu vă închinaţi pământului, văzduhului şi mării? Oare este vreun împărat sau domn,

care ar fi poruncit ca pe sine, împăratul şi domnul, să-l treacă cu vederea, iar chipului său cel făcut să i se închine? Dar, de vreme ce nu este nici un împărat astfel, nici domn, cu cuviinţă este să mărturisim adevărul, că prin chipurile idoleşti nu sunt stihii, nici zei închipuiţi, ci oameni muritori".

Daria a zis: „Dovezile tale întăresc a mea înţelegere, căci chipurile cele cioplite le cinstesc oamenii neştiutori, iar noi cinstim lucrurile acelea ale căror chipuri sunt puse înainte". Grăit-a Sfântul Hrisant: „Dacă voieşti să întăreşti a ta înţelegere cu ale noastre dovezi, apoi să aducem în mijloc pe toţi cei ce cinstesc stihiile. Aceia, dacă cinstesc pământul, apoi cu vrednicie să-l cinstească ca pe un dumnezeu al lor, iar necinste să nu-i facă lui; adică să nu-l are, nici să-l sape, nici să-l scurme în vreun chip, ci nelucrat să fie pământul de arătură şi de săpătură. Iar lucrătorul de pământ, care nu-l mărturiseşte a fi Dumnezeu, pune pe dânsul plugul şi sapa, nedându-i nici o cinste dumnezeiască.

Deci, socoteşte căruia îi face mai roditoare ţarinele şi grădinile? Oare celui ce nici îl ară, nici îl sapă, ci îl cinsteşte ca pe un Dumnezeu? Sau celui ce fără cinste îl ară şi îl sapă? Iar dacă pământul într-adevăr este zeu, precum voi ziceţi, apoi se cade ca vouă, închinătorilor săi, să vă dea toate roadele fără a voastră osteneală, nearându-se, nici săpându-se. Dacă şi marea este zeu, apoi să înoţi pe ea fără vâsle; să te ducă ori unde vei voi şi să aştepţi peşte, nu din vânare sau din osteneala ta, ci, închinându-te mării ca unui zeu, prin rugăciune să ceri cele ce-ţi trebuie. Asemenea şi pentru celelalte stihii să înţelegeţi, cum că pe închinătorii lor nu-i ştiu, pentru că nu au suflet, nici înţelegere, ci cu voia lui Dumnezeu slujesc la trebuinţele omeneşti. Cu porunca Ziditorului său, adăpându-se pământul cu ploaie şi cu rouă de sus şi cu razele soarelui încălzindu-se, răsar seminţele, cresc răsadurile şi aduc în vreme cuviincioasă roadele. Pentru aceasta, pe Unul Dumnezeu, Făcătorul, Care pe toate le-a zidit şi nouă spre viaţă ni le-a dat, datori suntem a-L cinsti, iar nu lucrurile cele date nouă de Dânsul. Căci şi copiii care învaţă în şcoli, nu dau cinste cărticelelor, scândurilor şi hârtiilor, ci dascălilor. Deci, tămăduindu-se bolnavul, nu-i dă doctoriei închinăciune şi mulţumire pentru tămăduirea sa, ci doctorului care l-a tămăduit".

Acestea şi multe altele grăind Sfântul Hrisant, Daria a crezut întru Unul, adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, şi s-au sfătuit amândoi să petreacă întru însoţire nenuntită, păzindu-şi neprihănită fecioria lor sub chipul însoţirii şi petrecând în frica Domnului. Iar Sfântul Hrisant a luat de la tatăl său libertate pentru

păruta însoţire; pentru că se bucurase foarte mult Polemie de căsătoria fiului său, neştiind tainele cele păzite între dânşii. Deci a dat stăpânire fiului peste toată averea sa, ca unuia născut al său şi moştenitor, iar el însuşi după puţin timp a murit, Dumnezeu rânduind astfel, ca sfânta doime care păzea fecioria în însoţire, adică Hrisant şi Daria, mai cu voie să-I slujească Lui. Deci având viaţă slobodă, Sfântul Hrisant a botezat în casa sa pe fericita sa soţie, Daria, care degrabă toată dumnezeiasca Scriptură şi toate cărţile creştineşti le-a trecut; şi s-a făcut sfânta desăvârşită roabă şi mireasă a lui Hristos. Şi nu numai de a lor mântuire, ci şi de a multora se îngrijeau Hrisant şi Daria. Căci el întorcea mulţime de bărbaţi spre Hristos şi pe tineri îi sfătuia la viaţa feciorească, iar ea mulţime de femei şi de fecioare le făcea mirese lui Hristos. Apoi, despărţindu-se în deosebite case, ridicate ca nişte mănăstiri, fiecare dintre dânşii avea ceata sa, din cei ce-şi păzeau fecioria. El avea tineri din cei ce defăimau toate dulceţile lumii acesteia şi îşi făgăduiau viaţa curată lui Dumnezeu, iar ea avea fecioare din cele ce se făceau mirese lui Hristos.

După câţiva ani, amândouă cetele, adică a lui Hrisant şi a Dariei, înmulţindu-se foarte mult în Roma, s-a ridicat fără de veste tulburare şi gâlceavă mare în cetate. Pentru că poporul, mergând la Chelerin eparhul, clevetea contra sfinţilor şi robilor lui Hristos, Hrisant şi Daria. Căci bărbaţii strigau: „Am pierdut pe femeile noastre!"; iar tinerii strigau: „Am pierdut prin Daria, pe fecioarele cele logodite!" Asemenea şi femeile ţipau: „Ne-am lipsit de bărbaţii noştri!" Iar fecioarele strigau: „Ne-am lipsit de logodnicii noştri, prin Hrisant!" Iar poporul, făcând gâlceavă, striga: „Cum se vor naşte fiii, lepădându-se însurarea? Vor lipsi popoarele, deosebindu-se partea bărbătească de cea femeiască, cu învăţătura cea străină şi cu înşelăciunea cea vrăjitorească a lui Hrisant şi a Dariei". Atunci îndată eparhul a poruncit să-i prindă pe amândoi şi în multe feluri să-i muncească, dacă nu vor aduce zeilor jertfe. Deci, pe Sfântul Hrisant l-a dat unui tribun cu numele Claudie, iar tribunul l-a dat ostaşilor săi, zicând: „Duceţi-l afară din cetate, la capiştea lui Dia, şi acolo, de nu va voi să se închine nebiruitului Ieraclie, munciţi-l în multe feluri, până ce se va supune şi va jertfi".

Iar ostaşii, luând pe sfântul, l-au legat fără milostivire cu vine de bou crude şi l-au strâns tare, încât au trecut vinele acelea până la oase. Apoi, deodată s-a dezlegat de legăturile acelea, încât nu putea ochiul să vadă dezlegarea vinelor acelora, ce era mai grabnică decât vorbirea vreunui cuvânt. Şi mult ostenindu-se ostaşii cu legarea Sfântului Hrisant şi nimic sporind, s-au supărat şi l-au băgat într-o

temniţă întunecoasă, ferecându-l cu trei obezi, şi, băgându-l în butuc, îl ocăreau pe el şi-l batjocoreau. Dar şi obezile acelea şi butucul îndată ca praful s-au risipit. Atunci au vărsat peste dânsul ud de om, zicându-i: „Farmecele şi vrăjile tale nimic nu-ţi vor ajuta ţie". Însă deodată mirosul acela s-a schimbat în bună mirosire. După aceea, au înjunghiat un viţel şi în pielea aceea crudă voiau să bage pe mucenicul gol. Deci, punându-l la arşiţa soarelui pe un zăduf cumplit, nimic rău n-a pătimit mucenicul. Deci iarăşi ferecându-l cu lanţuri de fier, l-au aruncat în temniţă şi iarăşi lanţurile acelea s-au sfărâmat deodată şi lumină a strălucit în temniţă, ca şi cum ar fi ars multe lumânări. Atunci ostaşii au spus tribunului Claudie toate cele ce se făcuseră. Iar el, mergând la temniţă şi văzând lumină, a poruncit ca pe Sfântul Mucenic Hrisant să-l aducă la dânsul şi i-a zis: „Ce fel de putere de vrăji ai în tine, cu care faci unele ca acestea? Pe mulţi vrăjitori şi fermecători i-am îmblânzit eu, dar atâta putere n-am aflat la dânşii. Însă, deoarece te văd bărbat vestit şi înţelept, nu cer altceva de la tine, decât numai să laşi învăţătura creştinească cea îndrăzneaţă, pentru care se face atâta gâlceavă şi tulburare în poporul roman. Deci, fă lucrul cel vrednic neamului tău şi atotputernicilor zei şi adu jertfa cea datorată".

A răspuns Sfântul Hrisant: „De ar fi fost în tine o scânteie cât de mică de înţelepciune, cu înlesnire ai fi cunoscut că nu meşteşugul vrăjitoresc, ci dumnezeiasca putere îmi ajută şi mă întăreşte. Dar tu te uiţi spre mine totdeauna ca şi spre zeii tăi, cu ochii întunecaţi de necredinţă. Pentru că, dacă ochii tăi ar fi văzut drept, ai fi înţeles că zeii tăi nu văd. Şi dacă urechile tale ar fi auzit adevărat, ai fi cunoscut că zeii tăi nu aud glasul celor ce strigă către dânşii; şi, de ar fi fost în tine oarecare simţire de înţelegere sănătoasă, ai fi cunoscut că zeii tăi nu au nimic înăuntru, decât numai praf, ţărână şi plumb".

Atunci tiranul Claudie a poruncit ca, legând pe mucenic de un lemn, să-l bată cu toiege. Şi, fiind toiegele acelea tari şi grele în mâinile celor ce-l băteau, atingându-se de trupul sfântului, erau moi ca papura. Acest lucru văzând tiranul, a poruncit să înceteze de a-l bate; şi, dezlegând pe mucenic de pe lemn, l-a îmbrăcat în haina lui şi, întorcându-se spre ostaşi, a zis: „Cu adevărat, eu, precum şi voi ştiţi, am cercetat toate înşelăciunile vrăjitoreşti şi ale farmecelor; iar acum văd că nu este aici vreun meşteşug de farmece omeneşti, ci singură puterea lui Dumnezeu. Că şi legăturile cele tari ale vinelor crude singure s-au dezlegat, obezile s-au sfărâmat, iar lemnul în picioarele lui s-a făcut praf şi pielea cea umedă, toată ziua fiind în arşiţa soarelui, nu s-a uscat. Apoi lanţurile cele grele cu nevăzută

putere s-au dezlegat şi s-au sfărâmat; iar locul cel foarte întunecos al temniţei s-a luminat cu o lumină mare şi toiegele cele grele din mâinile celor ce le ţineau, atingându-se de trupul lui, s-au făcut ca o papură de moi. Ce să mai facem acum, văzând arătat în el puterea lui Dumnezeu care se săvârşeşte? Decât numai ca toţi, căzând la picioarele acestui om al lui Dumnezeu, să cerem iertare de toate răutăţile şi muncile cele făcute lui de noi şi să-l rugăm ca să ne împace cu Dumnezeul său Cel Atotputernic, Care a făcut nişte minuni ca acestea, iar pe robii Săi îi face atât de tari şi nebiruiţi în toate războaiele, precum singuri vedem. Căci, iată, acest purtător de biruinţă rob al Lui, precum ne-a biruit pe noi, astfel şi pe ai noştri domni şi împăraţi îi va birui şi-i va ruşina cu puterea cea nebiruită ce este întru dânsul, adică a Dumnezeului ceresc".

Aceasta zicând Claudie, a căzut la picioarele Sfântului Hrisant împreună cu toţi ostaşii, zicând: „Cu adevărat, am cunoscut că Dumnezeul tău este Dumnezeu adevărat. De aceea ne rugăm ţie ca şi pe noi să ne duci spre El şi să ne faci robi ai Lui". Iar sfântul le-a zis: „De voiţi să veniţi la Dumnezeul meu, apoi nu cu picioarele, ci cu inimile veniţi către Dânsul; pentru că numai astfel Dumnezeu este aproape de fiecare, dacă cineva cu toată inima şi cu credinţă tare Îl caută". Şi după ce Sfântul Hrisant le-a spus multe cuvinte despre adevăratul Dumnezeu, învăţându-i câtăva vreme, au crezut în Hristos, Claudie tribunul, Ilaria, femeia lui, şi doi fii, Iason şi Mavru, şi toate rudeniile şi prietenii şi toată casa lui. Asemenea au crezut şi toţi ostaşii lui cu toţi casnicii lor, şi toţi împreună au primit Sfântul Botez şi petreceau în învăţăturile lui Hrisant ziua şi noaptea, ascultând cu osârdie cuvintele despre Domnul nostru Iisus Hristos, şi toţi doreau să pătimească pentru El.

După ce a crezut Claudie tribunul în Hristos şi s-a botezat cu toată casa şi ostaşii săi, s-a dus vestea despre aceea la urechile împăratului Numerian (283-284), care împărăţea într-acea vreme în Roma. Şi acela îndată a poruncit ca pe Claudie să-l înece în mare, legându-i o piatră de grumaz, iar pe toţi ostaşii şi pe amândoi fiii lui să-i taie cu sabia. Şi era în acel loc, unde au fost tăiaţi mucenicii lui Hristos, un mormânt vechi, pe care creştinii l-au curăţit. Apoi, luând noaptea trupurile sfinţilor mucenici, le-au pus în mormântul acela. Acolo Ilaria, femeia lui Claudie, mergând adeseori, săvârşea rugăciunile sale lângă moaştele mucenicilor, unde şi amândoi fiii săi se aflau tăiaţi. Deci a fost prinsă în acelaşi loc de necredincioşi şi adusă la întrebare. Iar ea se ruga lor, zicând: „Lăsaţi-mă să-mi săvârşesc rugăciunea şi pe urmă duceţi-mă ori unde veţi voi". Iar ei

slăbind-o, ea şi-a plecat genunchii la pământ şi, ridicând mâinile şi înălţând ochii la cer, a zis: „Stăpâne, Doamne, Iisuse Hristoase, pe Tine din toată inima mea Te mărturisesc, rânduieşte-mă împreună cu fiii mei, care au ieşit din pântecele meu, pe care i-ai chemat la pătimitoarea nevoinţă pentru Tine şi şi-au pus sufletele lor pentru Tine, Domnul lor".

Astfel rugându-se ea, şi-a dat duhul său în mâinile lui Dumnezeu. Iar cei ce o prinseseră, văzând-o deodată moartă, s-au umilit şi, lăsând lângă dânsa două roabe ale ei care erau cu dânsa, s-au dus. Iar roabele, luând trupul stăpânei lor, l-au îngropat cu cinste lângă mormântul cel vechi, în care zăceau sfinţii mucenici.

Iar Numerian împăratul a poruncit ca pe Sfinţii Mucenici Hrisant şi Daria să-i muncească în felurite chipuri. Pe Hrisant, cu lanţuri de fier legându-l, l-au aruncat într-o temniţă adâncă, înfricoşată şi plină de necurăţie, căci acolo ieşea toată necurăţia din cetate, iar pe Daria au dus-o în casa de desfrânare. Iar Dumnezeu le ajuta la amândoi, făcând minunată întru dânşii puterea Sa cea atotputernică. Căci Sfântului Hrisant, în acea întunecată şi necurată temniţă, îi strălucea lumină cerească şi, în loc de necurăţie, era o mireasmă plăcută. Iar Sfintei Daria un leu, scăpând din închisoarea sa, i-a stat înainte şi o păzea în cămara aceea, în care sfânta zăcea cu faţa la pământ şi se ruga lui Dumnezeu.

Despre acest lucru neştiind cetăţenii, au trimis pe un tânăr fără de ruşine ca s-o prihănească. Pe acela, după ce a intrat în cămară la sfânta, îndată l-a apucat leul şi, aruncându-l la pământ, îl călca cu picioarele şi se uita la Sfânta Daria, ca o slugă pricepută, aşteptând porunca stăpânei sale, ce va vrea să facă cu acel om fără de ruşine, să-l ucidă sau să-l libereze viu. Iar Sfânta Daria, înţelegând aceea, a zis către leu: „Te jur pe Fiul lui Dumnezeu, să-l slăbeşti ca să audă de la mine cuvântul lui Dumnezeu!"

Deci, lăsând leul pe tânărul acela, a ieşit afară şi s-a culcat lângă uşă, păzind ca să nu intre altcineva în casă. Iar sfânta a zis către tânărul acela: „Iată, cruzimea leului s-a îmblânzit, auzind de numele lui Hristos, şi fiara, ca un om înţelegător, cunoaşte pe Dumnezeul cel adevărat, se teme şi-L cinsteşte. Iar tu, ticălosule, fiind om şi având cunoştinţă, nu te temi de Dumnezeu, petrecând într-atâtea răutăţi şi întinăciuni, şi de lucrul care ţi se cădea ţie să te ruşinezi şi să te căieşti, tu cu acela te lauzi". Iar el, căzând înaintea ei, a început a striga şi a zice: „Porunceşte-mi, roaba lui Hristos, ca să ies de aici fără vătămare şi eu la toţi voi propovădui că Hristos, Căruia tu Îi slujeşti, Acela singur este Dumnezeu adevărat şi nu este

altul afară de El". Apoi a poruncit Sfânta Daria leului şi a lăsat fiara ieşire liberă din casa aceea acelui tânăr. Şi s-a dus tânărul prin mijlocul cetăţii, strigând cu mare glas: „Să ştiţi toţi, romanilor, că Daria este zeiţă".

Apoi au alergat nişte oameni mai îndrăzneţi, luptători tari de privelişte, vrând să scoată pe leu de acolo. Dar leul, întărindu-se de Dumnezeu, pe fiecare apucându-i, îi trântea la pământ şi, aşternându-i pe toţi dinaintea picioarelor Sfintei Daria, îi ţinea nescăpaţi; însă nu-i omora, nici îi rănea, ci aştepta porunca Dariei. Deci, a zis sfânta către acei bărbaţi: „Dacă veţi crede în Hristos, veţi putea să ieşiţi de aici fără vătămare, iar de nu, apoi zeii voştri să vă apere de la moarte". Iar ei cu un glas au strigat, zicând: „Cel ce nu crede că Hristos este Dumnezeu adevărat şi viu, acela să nu iasă de aici viu!" Astfel strigând ei, Sfânta Daria a poruncit leului ca fără vătămare să elibereze pe acei bărbaţi. Iar ei, ieşind, strigau cu mare glas: „Credeţi, popoarele Romei, că nu este alt Dumnezeu afară de Hristos, pe Care Daria Îl propovăduieşte!"

Şi înştiinţându-se despre aceea Chelerin, eparhul, a poruncit să aprindă un foc mare lângă uşile acelei case, în care era Daria cu leul, ca să ardă împreună cu fiara. Şi văzând leul focul, s-a speriat şi a început a răcni. Dar sfânta i-a zis: „Nu te teme, că nu vei fi ars, nici prins de cineva, nici ucis; ci cu a ta firească moarte, la vremea ta vei muri. Deci, lepădând frica, ieşi şi te du cu pace în pustie, căci Acela, pe Care tu întru mine L-ai cinstit, te va apăra pe tine". Iar leul, plecându-şi capul, a ieşit şi, prin mijlocul cetăţii ducându-se, pe nimeni n-a vătămat, ci a fugit în pustietate; iar cei ce s-au izbăvit din gura lui, toţi au primit Botezul.

După ce s-a înştiinţat de acestea împăratul Numerian, a poruncit eparhului ca pe Hrisant şi pe Daria cu munci cumplite să-i piardă. Deci Sfântul Hrisant fiind spânzurat gol pe lemn, îi aduseră şi lumânări aprinse ca să-l ardă; dar îndată lemnul s-a rupt, legăturile s-au sfărâmat şi lumânările s-au stins. Iar câţi au vrut să se atingă de Sfânta Daria, mâinile acelora îndată se zgârceau şi vinele lor se rupeau şi ţipau de durerea cea cumplită. Văzând aceasta, eparhul s-a temut şi, alergând degrabă, a spus împăratului. Iar el, socotind acele minuni, nu din puterea lui Dumnezeu, ci din meşteşugul vrăjitoresc, a poruncit ca pe amândoi, pe Hrisant şi pe Daria, să-i scoată afară din cetate şi, săpând o groapă adâncă, pe calea ce se numeşte Salaria, să-i arunce într-însa pe amândoi; apoi cu pietre şi cu pământ să-i acopere şi să-i îngroape de vii.

Deci, astfel fiind duşi Sfinţii Mucenici Hrisant şi Daria, cântând şi rugându-se, s-au pogorât în groapa aceea şi au primit mucenicească moarte şi îngropare, fiind acoperiţi de vii cu pământ şi cu piatră, după porunca tiranului. Şi, precum în viaţa aceasta au avut viaţă de obşte întru duhovnicească însoţire, astfel s-au sfârşit amândoi împreună, fiind primiţi de Dumnezeu ca o jertfă vie şi bineprimită şi câştigând cununile răsplătirii celei fără de moarte.

Iar la locul acela multe minuni şi tămăduiri se făceau şi mulţime fără de număr de creştini, bărbaţi, femei şi copii, adunându-se într-o peşteră oarecare ce era acolo aproape, cu bucurie prăznuiau ziua mucenicilor şi cu dumnezeieştile Taine se împărtăşeau.

Înştiinţându-se despre aceasta tiranul, îndată a poruncit să se astupe intrarea peşterii aceleia şi să se răstoarne pământ. Deci s-a făcut aceea degrabă şi s-a săvârşit acolo mucenicește toată mulţimea adunării creştineşti, între care erau Diodor presbiterul, Marian diaconul şi mulţi clerici. Însă nu este cu putinţă a număra numele credincioşilor care s-au sfârşit acolo, căci erau fără număr.

Iar acestea toate ce s-au făcut, noi, fraţii Varin şi Armenie, le-am scris, după porunca preasfinţitului Ştefan, papa de la Roma, şi în toate cetăţile le-am trimis, ca să ştie toţi că Sfinţii Mucenici Hrisant şi Daria au luat cununile mucenicești întru cereasca Împărăţie, de la Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava şi stăpânirea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MARTIE

ZIUA A DOUĂZECEA

SFINŢII CUVIOŞI PĂRINŢI UCIŞI DE ARABI ÎN MĂNĂSTIREA SFÂNTUL SAVA CEL SFINŢIT

În zilele preasfinţitului patriarh al Ierusalimului, Ilie, care era al doilea cu acelaşi nume în Sfânta Cetate a Ierusalimului, aflată atunci sub stăpânirea agarenilor, iar în Constantinopol împărăţind Constantin şi Irina (780-797), s-a făcut război în Palestina, în seminţia agarenilor. Şi multă risipire se făcea ţării cu războiul acela, pentru că barbarii, oştindu-se între ei, pustiau nu numai satele, ci şi cetăţile, precum Elefteropolis, Ascalonul, Gaza, Scarifia şi celelalte. Căci năvăleau fără de veste şi, deşi nu ucideau pe tot poporul, jefuiau toate averile şi omorau pe toţi aceia care li se împotriveau. Şi şedeau pe lângă toate căile, prinzând pe cei ce treceau, bătându-i, rănindu-i şi răpind cele ce duceau, până la cămaşă. Numai această milă aveau, că eliberau viu pe câte unul din cei dezbrăcaţi, bătuţi şi răniţi.

Atunci şi Sfânta Cetate a Ierusalimului era în mare frică. Că, strângându-se de prin cetăţile dimprejur şi de prin sate, poporul străjuia zidurile şi se pregătea să stea împotriva barbarilor acelora care tâlhăreşte năvăleau asupra lor. În acea vreme şi preaslăvitul lăcaş al Sfântului Hariton a fost foarte risipit şi de atunci niciodată nu s-a mai înnoit, ci a rămas în desăvârşită pustiire.

Dar foarte mult a fost chinuită atunci şi Lavra Cuviosului Sava, în care adunându-se din diferite locuri sfinţii părinţi, pe vremea Cuviosului egumen Vasile, prin pustnicească viaţă plăceau lui Dumnezeu; iar în vremea războiului agarenilor şi a năvălirii lor tâlhăreşti, nu ieşeau din lăcaşul lor. Că, deşi puteau să lase lavra şi să se izbăvească de barbari în cetatea Ierusalimului, însă locul acela sfânt, în care de la început primiseră jugul lui Hristos, nu voiau să-l

lase. Ci, murind lumii desăvârşit, nu se îngrijeau de moartea ce era să vină asupra lor. Căci îşi puseseră nădejdea în Hristos, zicând: „De va voi Stăpânul nostru, are putere ca să ne scoată cu înlesnire pe noi din mâinile barbarilor. Iar de va voi, cu judecăţile Sale cele drepte, ca să fim daţi barbarilor spre înjunghiere, apoi, mai de folos este să trimită Domnul asupra noastră mucenicie degrabă".

Şi grăiau unul către altul: „Să primim din mâinile Stăpânului nostru cele mai folositoare nouă şi să nu ne întoarcem de la liniştea cea pustnicească la gâlceava lumească de frica barbarilor, ca să nu fim socotiţi în ochii tuturor ca nişte fricoşi, care n-am păzit porunca Domnului nostru, Care zice: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă*. Dacă este frumos lucru a vedea pe cei ce ies din lume la pustietate şi urmează lui Hristos, apoi cât de necuvios lucru este a-i vedea, după puţină vreme de nevoinţă în pustie, că se întorc iarăşi la lume, fugind de frica omenească. Deci, să nu râdă de noi diavolul, vrăjmaşul cel de obşte al tuturor, cu frica barbarilor izgonindu-ne la cetate din liniştea pustiei, el care, de multe ori biruindu-se de noi, fugea ca un câine izgonit cu ruşine, ajutându-ne Hristos, Împăratul nostru, asupra lui. Nu avem ziduri de piatră spre apărare, ci zid nesurpat ne este Hristos, Căruia, de la Sfântul Prooroc David, ne-am învăţat a-I cânta: *Fii mie Dumnezeu scutitor şi drept, casă de scăpare şi loc de întărire, ca să mă mântuieşti*. Nu avem zale, coifuri şi paveze, cu care să putem înfrânge săgeţile barbarilor; ci avem armele duhovniceşti ale dragostei, platoşa nădejdii, pavăza credinţei, coiful mântuirii; deci cu acelea să ne înarmăm. Nu sunt la noi cete de oaste, care ne-ar apăra de barbari; dar va sta îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dânsul şi ne va izbăvi. Pentru că nouă a vieţui este Hristos, iar a muri câştig, de vreme ce nu iubirea şi dorinţa de viaţă vremelnică ne-au silit a intra în pustia aceasta. Şi pentru ce ne-am sălăşluit în locul acesta pustiu? Oare nu pentru dragostea lui Hristos? Şi dacă vom fi ucişi aici, pentru Hristos vom fi ucişi, pentru Care şi vieţuim aici!"

Astfel petreceau în lavră, şi cu cuvinte mângâindu-se şi îmbărbătându-se unul pe altul, trupurile împreună cu sufletele lor le încredinţau Domnului. Apoi şi altă pricină binecuvântată şi dreaptă îi ţinea neieşiţi; căci, vecinii care petreceau împrejurul lor, aveau pizmă asupra acelui sfânt lăcaş şi nimic altceva nu doreau, decât să vadă risipită lavra Sfântului Sava, iar locul acela să fie pustiu şi nelocuit de monahi. Şi, dacă ar fi ieşit fraţii cât de puţin din lavră, apoi îndată pizmaşii ar fi năvălit şi ar fi aprins biserica şi chiliile şi tot lăcaşul l-ar fi asemănat cu pământul. Dar pentru ca acest lucru să nu se întâmple, sfinţii părinţi petreceau neieşiţi.

Deci ei nu erau ca o trestie clătinată de vânturi, ci erau nemiş-caţi de viforul ispitelor ce năvălesc asupra noastră şi ca nişte stâlpi întemeiaţi pe piatră. Şi, nu numai pentru aceea nu ieşeau din lavră, adică să păzească pereţii ci, mai vârtos, pentru slava Domnului nostru Iisus Hristos, Care S-a preamărit în acel loc oarecând, şi Care şi în zilele lor Se preamărea.

Astfel vieţuind acei sfinţi părinţi în lavra aceea, Apărătorul cel de sus, cu rugăciunile părintelui nostru Sava, prin voia Sa cea sfântă, îi ferea nevătămaţi de barbari, pentru că, deşi de multe ori veneau din Arabia sau dintr-altă parte taberele lor spre marele lăcaş şi se abăteau aici, însă nici un rău nu le făceau, decât numai căutau mâncare. După aceea, uitându-se spre monahi şi scrâşnind din dinţi, nu-i vătămau, nelăsându-i Dumnezeu să facă rău robilor Lui. Apoi, luând mâncare din lăcaş cât putea să se găsească, se duceau într-ale lor. Iar în loc să mulţumească, se lăudau că vor risipi lavra şi vor face locul acela pustiu. Iar odată, o tabără de barbari vrând să-şi împlinească lucrul cel rău ce-l aveau în gând, a venit asupra lavrei ca s-o prade şi să risipească lăcaşul. Şi din întâmplare s-a întâlnit fără de veste, în dreptul Sfântului Betleem, cu oastea care era pusă de ierusalimiteni să păzească trecerea barbarilor. Deci, făcându-se război, barbarii au fost biruiţi şi izgoniţi, precum mai pe urmă s-a făcut înştiinţare. Dar şi a doua oară au pornit tabără, cu acelaşi gând rău. Şi, mergând într-un sat oarecare ce nu era departe de lavră, au găsit mult vin ascuns sub lemne şi, îmbătându-se, au făcut război între dânşii; şi, rănindu-se unul pe altul, mulţi au căzut morţi, încât li s-a stricat sfatul, iar tabăra li s-a risipit.

După acestea toate, Dumnezeu a voit să vină ispită asupra robilor Lui, precum odată asupra dreptului Iov ca, precum aurul se lămureşte în ulcea, aşa să se afle cei vrednici ai lui Dumnezeu. Şi a lăsat ca mâinile barbarilor să se atingă de plăcuţii Săi sfinţi, cărora înainte le-a pregătit mucenicesti cununi. Căci auzind cuvioşii despre acele două tabere care voiau să năvălească asupra lavrei, că una a fost biruită de ostaşii de la Ierusalim, care au izgonit-o, iar cei din tabăra a doua singuri între ei s-au bătut şi s-au risipit, şedeau fără frică în chiliile lor, săvârşind sfântul post de patruzeci de zile în obişnuitele osteneli pustniceşti.

În acea vreme însă, prin îndemnarea diavolească, s-au adunat nişte arapi barbari, ca la şaizeci, care purtau arcuri, săgeţi şi săbii. Aceştia se sfătuiseră să năvălească tâlhăreşte asupra lavrei, nădăj-duind să afle la monahi ceva bogăţii. Şi, aproape de sfârşitul sfintelor patruzeci de zile, în săptămâna dinaintea Duminicii Stâlpărilor, în

ziua a treisprezecea a lunii martie, în al doilea ceas din zi, barbarii au năvălit asupra locului aceluia pustnicesc. Şi simţind venirea lor, monahii au alergat din pustniceştile chilii în mănăstire şi în biserică, iar barbarii, cu săbiile şi cu arcele întinse ca la un război, au alergat asupra mănăstirii. Şi a lor cruzime vrând s-o îmblânzească, unii din părinţi au ieşit înaintea lor cu blândeţe, vorbind către dânşii cu cuvinte blânde şi zicând:

„Pentru ce, o, bărbaţilor, aţi venit ca la război la noi cei fără de arme şi ca la nişte vrăjmaşi? Ce v-a adus? Noi cu toţii suntem în pace. Nici pe voi, nici pe altcineva n-am mâhnit vreodată. Căci pentru aceea petrecem în pustia aceasta, lăsând în lume toate ale noastre, ca, fiind depărtaţi de pizmuiri, de sfezi şi de războaie, să putem a plânge în pace pentru păcatele noastre şi să plăcem lui Dumnezeu. Dar nu numai că n-am mâhnit pe nimeni din voi, ci ne sârguim şi a face bine, pe cât putem. Pentru că pe mulţi din ai voştri, venind pe aici, i-am ospătat, i-am odihnit şi le-am dat hrană de drum. Deci nu ne răsplătiţi rele în loc de bune, ci mai ales sunteţi datori să ne mulţumiţi pentru facerile de bine făcute de noi, vouă, că şi acum suntem gata să vă punem bucate înainte şi să vă odihnim cu obişnuita iubire de străini".

Iar barbarii strigau cu mânie: „Nu pentru mâncare am venit aici, ci pentru argint şi aur. Deci, una din două vă stă înainte: ori să ne daţi aur şi argint ca să fiţi vii, ori, nevrând să ne daţi, să pieriţi de mâinile noastre". Zis-au părinţii: „Să ne credeţi, o, bărbaţilor, că suntem săraci şi scăpătaţi şi atât de lipsiţi, încât nici pâine destulă, nici haine n-avem de ajuns; iar aur şi argint, de care aveţi trebuinţă, noi nici în vis nu cugetăm a avea, decât numai puţine lucruri de nevoie obişnuim în viaţa noastră".

Acestea grăind sfinţii, s-au mâniat barbarii şi au slobozit săgeţile ca ploaia asupra monahilor celor adunaţi şi neîncetat săgetau, până ce şi-au deşertat sacii; şi îndată pe treisprezece cuvioşi părinţi i-au lovit de moarte, iar pe alţii i-au rănit puţin. Apoi, repezindu-se spre chilii, cu pietre mari sfărâmau uşile ca să găsească ceva şi scoteau afară lucrurile cele sărăcăcioase ale monahilor. Apoi au aprins chiliile şi tot astfel voiau să facă şi bisericii. Dar, cu rânduiala lui Dumnezeu, mai înainte de a aduce ei găteje şi foc la biserică, au văzut de departe nişte oameni venind şi, socotind că vine oaste de la Ierusalim pentru apărarea monahilor, îndată au fugit, luând împreună cu ei lucrurile monahiceşti jefuite.

Iar ava Toma, scoţând săgeţile din fraţii cei răniţi, le spăla rănile şi le punea doctoria care li se cădea, deoarece era doctor iscusit

cu meşteşugul. Şi se vedeau rănile cele cumplite la unii în piept, la alţii în umeri, la alţii în obraz şi în frunte, iar la alţii le erau capetele sfărâmate cu pietre, însă toţi erau udaţi cu sângele care curgea dintr-înşii şi erau înfricoşată privelişte pentru ceilalţi.

Şi sosind praznicul Duminicii Stâlpărilor şi cântarea cea de toată noaptea săvârşindu-se, se înştiinţară unii din acei cuvioşi părinţi, că acei barbari adună mai mulţi tovarăşi tâlhari ca să năvălească iarăşi asupra lavrei lor. Şi i-au cuprins pe acei fericiţi părinţi mare frică şi cutremur, însă n-au fugit; ci îndată, pregătindu-se de moarte şi punând nădejdea lor spre Dumnezeu, îşi aşteptau sfârşitul.

Iar după ce s-a apropiat ziua Patimilor Stăpânului, le-a sosit şi acelora ziua pătimirii. Pentru că în ziua de 20 martie, în Joia cea Mare, dimineaţa, au năvălit arapii tâlhăreşte a doua oară asupra lavrei, cu mai multă putere, şi au ucis pe cuvioşi fără cruţare, prin felurite ucideri. Pe unii săgetându-i cu săgeţile, altora tăindu-le capul cu săbiile, pe alţii tăindu-i în două şi altora tăindu-le mâinile şi picioarele, iar pe alţii ucigându-i cu pietre. Iar pe cei ce rămăseseră vii din uciderea aceea îi adunau în biserică, vrând să-i muncească ca să spună vistieria bisericii şi averile mănăstireşti. Şi înconjuraseră lăcaşul împrejur şi pândeau pe munţi şi pe dealuri ca nici unul din monahi să nu scape din mâinile lor; pentru că mulţi căutau să fugă, dar cădeau în mâinile vrăjmaşilor şi abia dacă unii dintr-înşii au scăpat.

Pe fericitul Ioan, îngrijitorul caselor de străini, cel tânăr de ani, l-au prins fugind la munte şi l-au muncit fără de milă, i-au tăiat vinele de la mâini şi de la picioare, apoi, apucându-l de picioare, l-au tras pe pietre din vârful muntelui până la biserică şi toată pielea lui de pe spate s-a jupuit de ascuţişurile pietrelor. Iar Cuviosul Serghie, păzitorul vaselor bisericeşti, văzând cum erau munciţi cuvioşii părinţi şi temându-se ca nu cumva, nesuferind muncile, să spună unde a ascuns vasele bisericeşti, tăinuindu-se, a fugit din mănăstire. Dar, fiind departe, l-au prins străjile barbarilor şi spre mănăstire l-au întors cu sila, chiar nevrând el, şi i-au tăiat sfântul cap. Alţi câţiva părinţi, scăpând din mâinile ucigaşilor, s-au ascuns în peştera ce era afară din mănăstire. Pe aceştia văzându-i fugind, barbarul care străjuia pe deal a strigat tovarăşilor săi, arătându-le cu mâna peştera şi spunându-le despre monahii care au fugit acolo.

Atunci, un arap înfricoşat, stând cu sabia la gura peşterii, a strigat cu glas groaznic, poruncind celor ascunşi să iasă. Iar ei tremurând de frică, Cuviosul Patrichie, fiind între ei, a zis şoptind către dânşii: „Nu vă temeţi, fraţilor, eu pentru voi singur voi ieşi şi voi muri, iar voi şedeţi aici, tăcând". Şi a ieşit spre arap, fiind gata

să-şi pună sufletul pentru prietenii săi. Iar arapul îl întreba cu certare: „Mai sunt acolo alţi monahi?" Cuviosul a răspuns că numai el singur a fost, şi l-a dus arapul la biserică.

Apoi adunând barbarii de pretutindeni pe sfinţii părinţi în biserică, au zis către dânşii: „Răscumpăraţi-vă, voi şi biserica voastră, cu patru mii de galbeni; iar de nu, îndată pe voi toţi cu sabia vă vom ucide şi biserica voastră cu foc o vom arde". Iar sfinţii părinţi au răspuns cu blândeţe: „Iertaţi-ne, pentru Dumnezeu, o, bărbaţilor, şi nu ne vărsaţi în zadar sângele nostru cel nevinovat; pentru că nu avem atâta aur cât cereţi de la noi, nici n-am avut cândva. Acum nici un galben nu se află în toată lavra noastră; iar de voiţi, luaţi cele ce vedeţi la noi, hainele noastre şi toate câte vedeţi şi aflaţi, iar nouă numai viaţa să ne lăsaţi, măcar şi goi de am rămâne".

Iar barbarii, umplându-se de mânie, cu mare strigăt îşi repezeau săbiile în grumajii sfinţilor, ca şi cum ar fi voit să-i taie. Apoi le ziceau: „Daţi-ne vasele bisericeşti cele de aur şi de argint şi să ne spuneţi şi de cealaltă vistierie a mănăstirii". Iar sfinţii părinţi le spuneau că nu au nici o vistierie. Barbarii ziceau: „Arătaţi-ne pe mai marii voştri! Cine este între voi egumen şi ceilalţi rânduitori?" Răspuns-au cuvioşii: „Părintele nostru egumen nu se află acum în lavră, căci s-a dus pentru o trebuinţă de obşte la Sfânta Cetate, iar noi toţi suntem deopotrivă".

Şi era în mănăstire peştera Cuviosului Părintelui nostru Sava. Iar barbarii, luând pe sfinţii părinţi, i-au dus în peştera aceea; apoi lângă uşa peşterii au aprins foc şi, adunând găteje şi gunoi, au făcut fum mare şi chinuiau cu acel fum pe cuvioşii din peşteră, ca să le arate vistieria şi pe mai marii lor. După aceea i-au scos la întrebare şi cu morţi cumplite îi îngrozeau, cerând de la dânşii vistieria, dar mai mult nu auzeau de la ei nici un răspuns, decât numai rugăciuni către Dumnezeu. Pentru că unul striga: „Doamne, primeşte în pace duhul meu!" Iar altul: *Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta!*

Şi iarăşi, aruncându-i pe toţi în peştera aceea, îi pedepseau cu mai mult fum; şi au murit de fum optsprezece cuvioşi părinţi, între care erau şi cei mai sus pomeniţi Ioan şi Patrichie fericitul. Iar numele celorlalţi care au murit de fum, de sabie şi de alte munci, singur Dumnezeu le ştie, Cel ce i-a scris pe ei în cartea vieţii. Dar şi pe cei ce rămăseseră vii dintr-acea muncă a fumului, barbarii împietriţi la inimă, cei fără de omenie, cumplit îi răneau, aruncându-i la pământ şi cu picioarele călcându-i, dar nimic n-au sporit, ci singuri cu muncirea se oboseau. Apoi au luat barbarii câte au putut să afle

din lucrurile bisericeşti şi mănăstireşti şi, punându-le pe cămilele mănăstirii, s-au dus.

Atunci fraţii care rămăseseră abia vii şi alţii ce se ascunseseră prin crăpăturile munţilor şi prin peşteri, adunându-se târziu în lăcaş, au adunat în biserică – care cu dumnezeiască apărare rămăsese nearsă – trupurile cuvioşilor părinţi cele în multe feluri ucise şi cu fum omorâte şi au petrecut toată noaptea aceea a mântuitoarelor Patimi întru nemângâiată tânguire, apoi i-au dat cinstitei îngropări. Iar câţi dintre părinţi au scăpat vii, dar pe jumătate morţi, pe aceia cu doctorii îi îngrijeau, având pe fericitul Toma, doctorul cel mai sus pomenit, care rămăsese între cei vii şi care, mai pe urmă, a fost egumen în lavra ce se numea «veche».

Astfel s-au sfârşit mucenicește cuvioşii părinţi în lăcaşul Sfântului Sava. Iar barbarii aceia, după ducerea lor din lavră, îndată cu neaşteptată moarte de la Dumnezeu au fost omorâţi şi au căzut fără de sabie morţi, prin pustietăţi şi prin câmpii, spre mâncarea câinilor, fiarelor şi păsărilor; iar sufletele lor cele ticăloase s-au sălăşluit în iad, unde focul nu se stinge şi viermele nu adoarme. Însă sufletele cuvioşilor ucişi s-au dus în mâinile lui Dumnezeu şi s-au învrednicit mucenicestii slave, de la Hristos Dumnezeu, Mântuitorul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, I se cuvine cinstea şi slava în veci. Amin.

Notă. Istoria pătimirii acestor cuvioşi părinţi, care au fost ucişi în lăcaşul Sfântului Sava, a fost scrisă pe larg de fericitul Ştefan Savaitul – nu cel de la 13 iulie, ci altul cu acelaşi nume, numit făcător de stihuri, monah din aceeaşi mănăstire a Sfântului Sava –, care a scris-o îndată după uciderea sfinţilor. Această istorie n-am găsit-o întreagă, decât numai prin oarecare cărticele mici, scrise cu mâna de către scriitorii greci, pentru că multe foi din carte erau rupte. Iar sfântul făcător de stihuri, Ştefan Savaitul, la sfârşitul acestei istorii scrie acestea:

„Nu voi ascunde cu tăcerea ceea ce mi-a spus un preot vrednic de credinţă. Bărbatul acela era foarte îmbunătăţit, însă, fiind de neam sirian, avea mare dorinţă să înveţe limba greacă şi cu mare trudă învăţa în psaltirea grecească, dar nu se putea deprinde să grăiască bine cuvintele greceşti, de care lucru se mâhnea foarte mult. Iar odată, adormind, i s-a arătat unul dintre acei cuvioşi părinţi mucenici, cu numele Anastasie, cu rânduiala protodiacon, de care mai sus am pomenit – zice Ştefan Savaitul –, care era prieten preotului aceluia şi l-a întrebat despre pricina mâhnirii lui. Atunci preotul i-a spus nepriceperea minţii sale, că nu poate să înveţe bine limba grecească. Iar Cuviosul Anastasie, care i se arătase zâmbind, a zis preotului: «Deschide-ţi gura şi-mi arată mie limba ta!» Preotul făcând aceasta, Sfântul Anastasie i-a şters limba cu o basma curată şi, curăţind-o de oarecare grăsime şi puroi, s-a făcut nevăzut. Şi deşteptându-se preotul, îndată a cunoscut că ştie limba grecească. Şi de atunci a început a vorbi greceşte şi a citi cărţi greceşti bine ca un adevărat grec; şi mulţumea lui Dumnezeu şi sfinţilor părinţi".

LUNA MARTIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI UNA

SFÂNTUL SFINŢIT TOMA, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

Cel între sfinţi Părintele nostru Toma, pentru multe fapte bune şi desăvârşită înţelegere şi dreaptă credinţă, a fost pus diacon în biserica cea mare a Constantinopolului, de Cuviosul Părintele nostru cel mare întru minuni, Patriarhul Ioan Postitorul, şi a fost rânduit sachelar de dânsul, în vremea împărăţiei lui Mavrichie (582-602). Iar după moartea preasfinţitului Ioan şi a fericitului Chiriac, care a fost după dânsul patriarh, a fost ales patriarh al Bisericii Constantinopolului Sfântul Toma, în vremea împărăţiei tiranului Foca (602-610), şi îşi îndrepta scaunul său bine, păstorind cu înţelepciune cuvântătoarea turmă a lui Hristos. Iar în zilele patriarhiei lui s-a făcut o mare minune în partea Galatiei.

În unele cetăţi de acolo, făcându-se umblare cu cruci şi cu litanii, crucile cele mari erau purtate atunci, singure de sine, cu o putere minunată şi neoprită plecându-se una spre alta, se loveau şi se sfărâmau. Despre acea minune străbătând vestea pretutindeni, preasfinţitul Patriarh Toma al Constantinopolului a chemat din părţile acelea pe Sfântul Teodor Sicheotul, bărbat înainte văzător şi făcător de minuni, şi l-a întrebat ce ar însemna minunea aceea. Iar Sfântul Teodor l-a încredinţat despre minune că a fost cu adevărat, însă ce însemna nu a vrut să-i spună, zicând că nu ştie acele taine. Atunci, preasfinţitul Patriarh Toma i-a căzut la picioare cu rugăminte şi prin acea smerenie l-a silit pe bătrân ca mai înainte să-i spună cele ce vor să fie.

Deci, bătrânul a zis că acea plecare a crucilor, lovirea şi sfărâmarea lor, înseamnă multe primejdii şi risipire în Biserica lui Dumnezeu şi în împărăţia grecească, primejdii care vor veni pe de o parte de la cei din afară, iar pe de alta, de la cei dinăuntru vrăjmaşi.

Pentru că din afară o să fie grea năvălire a barbarilor, iar dinăuntru, oamenii cei numiţi cu numele lui Hristos, despărţindu-se de credinţă, vor începe a se izgoni unul pe altul, a se sfărâma şi a se pierde. Pentru aceasta, multe biserici ale lui Dumnezeu se vor pustii şi se vor strica şi toate acestea vor fi în curând.

Acestea auzindu-le patriarhul, s-a înspăimântat foarte şi s-a rugat cuviosului să se roage lui Dumnezeu pentru dânsul, ca să-i ia sufletul mai degrabă din trup, mai înainte de a veni risipirea cea mai înainte spusă, ca să nu vadă el nişte primejdii ca acestea, venind asupra Bisericii. Iar după puţină vreme, îmbolnăvindu-se patriarhul, a trimis la Cuviosul Teodor, care mai zăbovise puţin în Constantinopol la biserica Sfântului Ştefan, spunându-i despre boala sa şi rugându-l ca să-i ceară de la Dumnezeu sfârşit grabnic. Iar sfântul nevrând, fericitul Patriarh Toma a trimis iarăşi la dânsul rugăminte, dorind ca mai înainte de năvălirea primejdiei asupra Bisericii să se dezlege de trup.

Deci, chiar nevrând, Cuviosul Teodor a făcut voia preasfinţitului Patriarh Toma, s-a rugat lui Dumnezeu pentru sfârşitul lui şi a trimis la dânsul, zicând: „Porunceşti ca să vin la tine, sau acolo ne vom vedea amândoi înaintea lui Dumnezeu?" Iar Sfântul Toma a răspuns prin trimis: „Să nu-ţi pierzi, părinte, liniştea ta; destul îmi este că ai zis: «Acolo ne vom vedea înaintea lui Dumnezeu»". Şi în aceeaşi zi, preasfinţitul Patriarh Toma, înainte de vremea Vecerniei, bucurându-se, s-a despărţit de trup şi s-a dus către Domnul, în vremea împărăţiei aceluiaşi Foca.

Iar după moartea Sfântului Toma, a luat scaunul Serghie, diaconul de la aceeaşi mare biserică. Acesta la început era dreptcredincios, iar mai pe urmă s-a îndrăcit şi s-a făcut capul eresului monoteliţilor, adică al celor ce cu nedreaptă credinţă mărturisesc a fi o singură voie în Hristos Domnul, despre care lucru este scris mai luminat în viaţa Cuviosului Maxim Mărturisitorul. După aceea au sosit şi primejdiile asupra Bisericii: despărţirile, risipirile, muncile şi prigonirile ereticilor asupra dreptcredincioşilor, şi pe lângă acestea, războaiele cele grele cu perşii, slobozite de Dumnezeu din pricina înmulţirii eresurilor, căci aceştia au robit şi au pustiit stăpânirile greceşti cu foc şi cu sabie. Ierusalimul a fost luat de perşi, iar cinstitul lemn al Sfintei Cruci a fost robit şi dus în Persia.

Şi se împlineau toate cele cumplite, care mai înainte se însemnaseră prin minunea cea mai sus-zisă a sfărâmării crucilor, şi care, prin proorocia Sfântului Teodor Sicheotul, mai înainte s-au vestit. Iar ca să nu le vadă cu ochii săi, preasfinţitul Patriarh Toma a voit mai bine să moară, decât să fie între cei vii. Şi a câştigat după

cererea sa, mai înainte de acea cumplită vreme, sfârşit fericit. El a păstorit Biserica lui Hristos trei ani şi două luni şi mult s-a nevoit împotriva ereticilor, ţinând dreptcredincioasele învăţături şi cu bună credinţă cinstind pe Hristos Dumnezeul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine slavă, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL IACOB, EPISCOPUL ŞI MĂRTURISITORUL

Cuviosul Iacob, din tinereţe iubind viaţa pustnicească, s-a făcut monah şi se nevoia cu postiri, cu privegheri şi cu multe osteneli. Apoi s-a învrednicit de treapta episcopiei; iar în timpul luptătorilor de icoane, sub împăratul Constantin Copronim (740-775), a fost silit să se lepede de închinarea cinstitelor icoane. Dar, nesupunându-se, a suferit multe ispite, izgoniri, închisori, nespuse primejdii, foame, sete şi alte multe feluri de cumplite munci. Apoi şi-a dat fericitul său suflet în mâinile lui Dumnezeu, pentru Care, până la moarte, s-a nevoit şi de la Care a luat Împărăţia cerului, în veci bucurându-se.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT CHIRIL, EPISCOPUL CATANIEI[1]

Acesta a fost de neam din Antiohia, ucenic al Sfântului Apostol Petru, şi de dânsul a fost pus episcop al Cataniei, în Sicilia. Deci, în dragoste dumnezeiască şi-a păscut turma sa, aducând pe cei necredincioşi la credinţa în Hristos şi multe minuni făcând. Din acestea să pomenim una: Era un izvor în locul acela, având apă amară. Iar arhiereul lui Dumnezeu, Chiril, rugându-se lui Dumnezeu, a prefăcut amărăciunea izvorului aceluia în dulceaţă, lucru pe care văzându-l mai marele slujitor de idoli elinesc, a crezut în Hristos şi cu dânsul şi alţi mulţi au crezut.

După aceasta, ajungând la adânci bătrâneţi, cu somnul cel de moarte s-a odihnit şi a fost aşezat în insula aceea cu cinste. Şi dădea multe tămăduiri la cei ce cu credinţă alergau la moaştele lui.

[1] În sinaxarul grecesc scris cu porunca împăratului Vasile Porfirogenetul nu este numit Chiril, ci Viril, episcopul Cataniei.

LUNA MARTIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI DOUA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC VASILE, PREOTUL ANCIREI

Sfântul Vasile, preotul Bisericii Ancirei, din cetatea Galatiei, cu totul se sârguia să înveţe pe oameni adevărul creştinesc şi să-i întoarcă din calea diavolească şi din toate lucrurile cele rele ale aceluia. El neîncetat propovăduia că vreme cumplită a sosit şi că în multe feluri sunt căpeteniile cetelor iadului; pentru că satana are slugile sale – dintre care unele îmbrăcate în haine de oi, iar înăuntru fiind lupi răpitori –, şezând lângă calea acestei scurte vieţi, ca să vâneze sufletele spre pierzare, a căror meşteşugire şi răpire o arată această vreme de acum.

Deci, fără temere zicea sfântul: „Vă arăt tuturor calea ce duce spre mântuire, întru Hristos Dumnezeu, iar rătăcirea celor necuraţi o vădesc şi o mustru. Dacă unii, lăsând pe veşnicul şi adevăratul Dumnezeu, au alergat la idolii cei orbi, surzi şi muţi, aceia vor moşteni văpaia focului nestins care iese din zeii lor. Drept aceea noi toţi, cei ce iubim pe Hristos şi ca pe un povăţuitor al credinţei noastre Îl cinstim cu osârdie şi voim ca nerăpită să-I păzim comoara în curatele vistierii ale sufletului, să călcăm cu picioarele înşelăciunile diavoleşti şi dănţuirile praznicelor idoleşti, apoi să fugim de urâţii împiedicători, întărindu-ne cu ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, dătătorul veşnicei răsplătiri".

Astfel făcea sfântul în toate zilele, înconjurând cetatea şi pe fiecare întărind, ca să ţină desăvârşit credinţa şi să se izbăvească de veşnicile munci ce vor să fie. Şi a fost acest Sfânt Vasile Preotul pe vremea patriarhului Constantinopolului, Eudoxie arianul, de către care, în vremea sinodului arian din cetatea lui Constantin, a fost oprit

de a sluji cele sfinte, pentru dreapta sa credinţă. Dar după aceea i s-a poruncit de două sute şi treizeci de episcopi, care se adunaseră în Palestina, ca iarăşi cu îndrăzneală să săvârşească cele sfinte. Pentru că, având dreaptă credinţă şi viaţă plăcută lui Dumnezeu, vestea cuvântul credinţei fără de prihană şi pe mulţi îi întorcea de la rătăcire. Pentru aceasta, când tot sufletul creştinesc dreptcredincios era prigonit, sfântul a fost clevetit la împăratul Constanţiu, fiul marelui Constantin, că ar tulbura poporul şi întru adevăr, pe mulţi i-a învăţat a crede drept, pentru că era statornic şi tare în credinţa şi aşezămintele părinteşti, nicidecum abătându-se din mărturisirea cea dreptcredincioasă. Iar când a luat împărăţia Iulian Paravatul (Apostatul) şi s-a făcut pierzător de suflete omeneşti, punându-le înainte legile cele nebune pentru necuratele jertfe idoleşti, atunci şi în ţara Galatiei, prin porunca lui, au fost silite popoarele la închinarea idolească, timp de un an şi trei luni.

Iar Sfântul Vasile, văzând pierzarea sufletelor omeneşti, se ruga lui Dumnezeu pentru cetatea sa, Ancira, zicând: „O, Mântuitorule al lumii, Hristoase, lumina cea neapusă, comoara veşnicelor vistierii, Cel ce cu voia Tatălui izgoneşti întunericul şi cu Duhul Lui pe toate le alcătuieşti, caută cu sfântul şi înfricoşatul Tău ochi şi risipeşte necuratele slujiri, care se împotrivesc voii Tale celei sfinte ca, fiind stricat sfatul lor cel neputincios, să nu fie împiedicare sufletelor întru Tine, Dumnezeul nostru, Cel ce în veci petreci!"

Atunci închinătorii de idoli, auzind pe Sfântul Vasile rugându-se la arătare, s-au pornit asupra lui cu mare mânie şi unul dintre dânşii, anume Macarie, alergând, l-a prins, zicând: „De ce tu înconjuri toată cetatea tulburând poporul şi stricând legea cinstirii de zei, aşezată cu laudă de împăratul?" Răspuns-a lui sfântul: „Să sfărâme Dumnezeu gura ta, robul diavolului, pentru că nu eu stric legea voastră, ci Cel ce locuieşte în cer, cu puterea Sa nevăzută, o strică şi o va strica mereu şi va pierde tot sfatul vostru, până ce veţi slăbi desăvârşit şi veţi moşteni veşnica muncă cea pregătită vouă". Şi, umplându-se de mânie necuraţii, l-au dus la ighemonul Saturnin, zicând: „Omul acesta tulbură cetatea noastră şi amăgindu-i pe mulţi, îi duce la rătăcire; iar acum a venit la atâta îndrăzneală, încât, propovăduind cele îndărătnice, nu se îndoieşte a răsturna altarele şi pe împăratul a-l huli".

Saturnin ighemonul l-a întrebat pe sfântul: „Cine eşti tu, cel ce îndrăzneşti unele ca acestea?" Răspuns-a Sfântul Vasile: „Creştin sunt, căci acest nume îmi este mai cinstit decât toate". Zis-a Saturnin:

„Dacă eşti creştin, pentru ce nu faci cele ce se cuvin creştinului?" Răspuns-a sfântul: „Bine mă sfătuieşti, o, ighemoane, căci se cade ca faptele cele bune ale omului creştin să fie arătate tuturor, precum învaţă Sfânta Evanghelie: *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca, văzând faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru Cel din ceruri*".

Zis-a Saturnin: „Pentru ce dar tulburi cetatea noastră şi huleşti pe împăratul pretutindeni, ca şi cum ar fi călcat legile cele bune?" Răspuns-a sfântul: „Pe împăratul vostru nu-l hulesc, ci ştiu pe Împăratul Cel din cer, Care este Dumnezeu, Căruia închinătorii cei vrednici, părinţii noştri, pretutindeni i se închină în curăţia inimii. Acela este puternic ca a voastră păgânătate cea legiuită cu nesocoteală în scurtă vreme s-o strice". Zis-a Saturnin: „Oare nu ţi se pare a fi dreaptă legea aşezată de împăratul nostru?" Grăit-a sfântul: „Cum poate să fie dreaptă legea aceea care este asemenea unui câine mânios, care purtând carne în gură, mănâncă, înconjurând jertfele, şi înaintea diavolescului altar lătrând pune trup omenesc şi varsă sânge împrejurul lui, înjunghiind pe prunci pentru jertfa diavolilor? Deci, cum va putea să se numească dreaptă o lege ca aceasta?"

A zis Saturnin: „Încetează de a minţi, limbutule, şi te supune împăratului!" Răspuns-a Sfântul Vasile: „Cerescului Împărat m-am supus până acum şi mă supun, iar de sfânta credinţă cea întru El niciodată nu mă voi depărta". Zis-a Saturnin: „Despre care împărat ceresc, căruia te supui, îmi vorbeşti?" Răspuns-a sfântul: „Pe Acela ţi-L spun, Care este în cer şi spre toţi priveşte, iar cel pe care tu îl lauzi este pământesc şi îndată, ca un om, va cădea în mâinile Împăratului celui mare".

Acestea auzind, Saturnin s-a mâniat şi a poruncit ca, dezgolind pe sfântul, să-l spânzure de copaci şi cu unelte de fier să-i strujească trupul. Iar el, fiind spânzurat, se ruga în chinuri lui Dumnezeu, zicând: „Mulţumesc Ţie, Doamne, Dumnezeul veacurilor, căci m-ai făcut vrednic să pătimesc pentru Tine acestea şi să aflu calea vieţii, pe care umblând voi putea vedea pe moştenitorii făgăduinţelor Tale". Deci, strujindu-se sfântul, ighemonul i-a zis: „Acum, Vasile, prin rănile cele dureroase pedepsindu-te, supune-te împăratului". Răspuns-a sfântul: „O, sălbaticule şi străinule de nădejdea creştinească, ţi-am spus acum că adevăratului Împărat şi Dumnezeului meu mă supun, crezând în El, şi nu-mi este mie cu putinţă să mă depărtez de Acela". Şi poruncind Saturnin slugilor care-l strujeau să înceteze, fiindcă osteniseră, a zis iarăşi către sfântul: „Crede nouă, şi zeilor

noştri adu-le jertfe". Răspuns-a sfântul: „Zeilor celor deşerţi nu mă voi închina, nici voi fi părtaş jertfelor celor ce ucid sufletele".

Atunci a poruncit ighemonul să-l ducă pe mucenic în temniţă. Şi, mergând sfântul, l-a întâmpinat un oarecare elin, cu numele Felix, şi i-a zis lui: „Ce este aceasta, Vasile, că singur tu mergi să te pierzi? Oare nu ţi-ar fi fost mai bine de te-ai fi făcut prieten zeilor şi să fi câştigat darurile cele făgăduite de împărat? Deci vei pătimi cumplit şi încă mult timp, după vrednicie, deoarece singur ai voit astfel". Sfântul a răspuns: „Îndepărtează-te, necuratule, care nu ştii pe Hristos, veşnicul Împărat al făgăduinţelor celor adevărate, că nu eşti vrednic a şti acelea! Căci, fiind în întuneric, cum vei putea să priveşti spre lumina cea adevărată şi să cunoşti negura ce te împresoară?" Acestea zicând, Sfântul Vasile a intrat în temniţă.

Iar ighemonul Saturnin, trimiţând scrisori la împăratul Iulian, l-a înştiinţat pe el despre preotul Vasile. Iar împăratul îndată a trimis la Ancira pe un oarecare Elpidie, dascăl al pierzării, care altădată a fost creştin, iar acum era călcător de lege. Şi împreună cu dânsul a trimis şi pe alt pierzător, anume Pigasie, care fusese şi el altădată creştin şi din bunătăţile cereşti căzuse. Ei plecând spre Ancira, când au ajuns în Nicomidia, au găsit pe Asclipie, slujitorul idolesc, pe care luându-l cu dânşii, cei trei boieri ai oştirii diavolului, au sosit în cetatea Ancira. Iar Sfântul Vasile, şezând în temniţă, nu înceta ziua şi noaptea a lăuda şi a slăvi pe Dumnezeu.

Iar a doua zi a venit Pigasie în temniţă la Sfântul Vasile şi, închinându-se lui, i-a zis: „Bucură-te, Vasile!" Răspuns-a lui sfântul: „Nu-ţi este ţie bucurie, celui fără de lege şi călcător de adevăr! Nu-ţi este ţie mântuire, care altădată din izvorul lui Hristos ai băut, iar acum te saturi de noroiul cel urât, înghiţind jertfele idoleşti; altădată ai fost părtaş dumnezeieştilor Taine, iar acum diavoleştilor mese eşti întâi şezător; altădată învăţător al adevărului şi acum povăţuitor al pierzării. Altădată cu sfinţii săvârşeai prăznuirile, iar acum cu slugile satanei dănţuieşti; altădată erai povăţuitor spre lumină celor rătăciţi întru întuneric, iar acum singur cu totul eşti cuprins de negură. Cum de ţi-ai pierdut nădejdea ta şi te-ai lipsit de sufleteasca vistierie? Ce vei face când va cerceta Domnul despre tine?"

Acestea spunându-le, Sfântul Vasile s-a rugat Domnului, zicând: „Slavă Ţie, o, Dumnezeule, Cel ce eşti cunoscut de robii Tăi şi aduci spre lumină pe cei ce doresc a Te vedea pe Tine, Dumnezeul lor; Cel ce preamăreşti pe cei ce nădăjduiesc spre Tine şi umpli de ruşine pe cei ce urăsc legea Ta; Cel ce eşti lăudat sus de oşti cereşti şi

pe pământ de oameni închinat. Binevoieşte, o, Dumnezeule Cel înalt, ca toate legăturile diavolului să se rupă de la sufletul robului Tău, ca să pot scăpa de vânarea celor ce urăsc dreptatea şi se laudă că au să mă biruiască pe mine".

Auzind Pigasie unele ca acestea, s-a dus de la dânsul tulburat şi, la prietenii săi întorcându-se, le-a spus toate cele grăite de Vasile. Iar aceia s-au umplut de mânie, căci văzuseră pe Pigasie tulburat, şi, ducându-se la ighemon, i-au spus despre aceea.

Atunci ighemonul îndată a poruncit să aducă iarăşi pe sfântul la întrebare. Şi stând la judecată, Sfântul Mucenic Vasile a zis către ighemon: „Fă ceea ce voieşti". Iar Elpidie, auzind pe Vasile vorbind fără frică, a zis către judecător: „A înnebunit acest om fără de lege. Deci acum, pedepsindu-se cu muncile, de se va supune la închinarea zeilor, îşi va afla sufletul său, iar de nu va voi să se plece, atunci să fie păzit pentru a fi dus la închinarea împăratului". Atunci, mâniindu-se şi ighemonul, a poruncit să-l spânzure pe sfântul spre munci şi să-i strujească coastele cumplit, mult timp, apoi cu fiare grele ferecându-l, l-a aruncat iarăşi în temniţă.

După aceea, împăratul Iulian, ducându-se în părţile Răsăritului, a mers la Ancira şi l-au întâmpinat slugile diavoleşti, având cu dânşii pe idolul lor care se numea Ghecatis. Şi intrând în palat, a chemat pe jertfitorii idoleşti şi i-a miluit cu aur. Iar a doua zi, făcându-se privelişte, Elpidie a adus aminte împăratului despre Vasile; şi, sculându-se de la privelişte, împăratul a poruncit să aducă la dânsul în palat pe Vasile. Deci a mers Sfântul Vasile şi a stat înaintea împăratului cu faţa luminoasă, având minunată cuviinţă. Iar Iulian a zis către dânsul: „Care este numele tău?" Sfântul a răspuns: „Cine sunt, îţi voi spune acum: întâi mă numesc creştin, iar numele lui Hristos este veşnic şi covârşeşte mintea omenească, iar de oameni Vasile mă numesc. Şi de voi păzi fără prihană numele lui Hristos după care sunt numit, voi lua de la El în ziua judecăţii răsplătire fără de moarte!"

Iulian împăratul a zis: „Nu rătăci, Vasile, pentru că sunt înştiinţat despre tainele voastre. Tu crezi Aceluia Care a luat moarte de ocară pe vremea lui Pilat din Pont!" Răspuns-a sfântul: „Nicidecum nu rătăcesc, împărate. Tu ai rătăcit, făcându-te călcător de lege şi lipsindu-te de cereasca Împărăţie. Eu cred în Hristos al meu, de Care tu te-ai lepădat, căci El ţi-a dăruit această pământească împărăţie, dar degrabă o va lua de la tine, ca să cunoşti ce fel de Dumnezeu ai mâniat". Zis-a Iulian: „Te îndrăceşti, nebunule! Nu va fi aşa precum voieşti tu".

Răspuns-a sfântul: „Nu-ţi aduci aminte de răsplătirile lui Hristos cele pregătite robilor Lui? Nu te-ai ruşinat de altarul prin care ai scăpat de ucigătoarea moarte, când erai prunc de opt ani şi, fiind spre ucidere căutat, te-ai ascuns în sfinţitul locaş; nici n-ai păzit legea pe care cu gura ta, când erai în rânduiala bisericească, adeseori ai propovăduit-o. Pentru aceasta nici Hristos, Împăratul Cel mare, nu te va pomeni întru a Sa veşnică Împărăţie, ci şi această vremelnică împărăţie, nu după mult timp, o va lua de la tine şi trupul tău nu se va învrednici îngropării, pe când sufletul tău în cumplite dureri ţi-l vei lepăda!" Iar aceasta mai înainte a proorocit-o sfântul despre grabnica moarte a lui Iulian, al cărui trup, fiind îngropat, l-a aruncat pământul din sânul său afară.

Atunci a zis Iulian: „Eu, o, necuratule, am vrut să te eliberez, dar, deoarece repeţi fără ruşine cuvintele tale nebuneşti şi sfatul meu îl lepezi, încă şi cu mustrări multe mă ocărăşti, pentru aceea porunceşte mărirea mea, ca din trupul tău în toate zilele să se facă câte şapte curele!" Deci a poruncit comitelui Frumentin, purtătorul de paveze, ca, luând pe Vasile, în toate zilele să-i jupoaie pielea, făcând câte şapte curele; şi aceasta o făcea Frumentin cu osârdie.

Iar sfântul cu vitejie răbda pentru Hristos nişte chinuri cumplite ca acelea. Şi în câteva zile fiind jupuită toată pielea lui în curele şi curelele acelea atârnând pe dinainte şi pe la spate, a grăit pătimitorul către comite: „Acum aş voi să merg la împărat, să vorbesc cu el". Iar comitele s-a bucurat de acele cuvinte ale lui, pentru că socotea că voieşte să se închine idolilor, şi intrând la împărat, i-a spus: „Stăpâne împărate, Vasile, nesuferind muncile, voieşte să se supună înaintea măririi tale". Deci s-a dus împăratul în capiştea lui Asclipie şi a poruncit să aducă la sine pe mucenic. Şi stând Sfântul Vasile înaintea împăratului, a zis către dânsul: „Unde sunt jertfitorii şi proorocii tăi, care s-au obişnuit a fi cu tine? Ţi-au spus oare pentru ce am venit la tine?" Iulian răspunse: „Socotesc că tu, fiind înţelept, te-ai cunoscut însuţi pe tine şi acum voieşti să te uneşti cu noi şi să aduci jertfă zeilor". Grăit-a sfântul: „Să ştii, o, împărate, că sunt nimic aceia pe care îi numeşti zei. Ei sunt idoli surzi şi orbi, iar pe cei ce cred într-înşii îi trag în iad".

Zicând aceasta, a rupt o bucată de carne ce atârna din trupul său şi a aruncat-o în obrazul împăratului, zicând: „Primeşte, Iuliane, şi mănâncă, dacă te îndulceşti cu o mâncare ca aceasta, că eu spre a vieţui am pe Hristos, iar a muri pentru Dânsul îmi este dobândă. El este ajutorul meu în Care cred şi pentru Care rabd acestea". Despre o

mare îndrăzneală şi bărbăţie ca aceea a Sfântului Vasile, îndată a străbătut vestea pretutindeni între creştini şi toţi l-au fericit pentru mărturisirea sa atât de preaslăvită pentru Hristos şi pentru lucrul cel bărbătesc, prin care a ruşinat pe tiran.

Iar Frumentin, comitele cetei ce purta paveze, care a adus înaintea împăratului pe Sfântul Vasile Mucenicul, văzând ce a făcut şi cum, rupând carne din trupul său, a aruncat-o în obrazul lui Iulian spunându-i cuvinte dosăditoare, s-a ruşinat foarte şi s-a temut de mânia împăratului; căci văzuse pe împărat schimbându-se la faţă de mânie şi pornit nu atât asupra mucenicului, cât asupra lui, deoarece a pus pe legatul acela înaintea împăratului. Şi îndată comitele apucând pe Vasile, a plecat degrabă din faţa împăratului şi, trăgându-l în divan şi suflând cumplit de mare mânie, a poruncit ca mai cu asprime să-l muncească, mai mult decât cu cele dintâi munci, care i se dăduseră de dânsul în toate zilele. Şi nu numai pielea mucenicului a sfărâmat-o cu rănile, dar şi tot trupul, încât se vedeau şi cele dinăuntru ale lui. Iar Sfântul Vasile într-o muncire ca aceea se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Bine eşti cuvântat, Doamne, Dumnezeule, nădejdea creştinilor, Cel ce sprijineşti pe cei căzuţi şi ridici pe cei surpaţi, Cel ce scoţi din stricăciune pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, Cel ce ştii suferinţele noastre, Bunule, Îndurate, Milostive şi îndelung răbdătorule, caută din preaînaltul scaun al slavei Tale, dă-mi să săvârşesc cu credinţă alergarea mea şi fă-mă vrednic Împărăţiei Tale veşnice şi fără de moarte!"

Apoi după ce a înserat, comitele a poruncit să-l arunce pe Sfântul Vasile în temniţă. Iar Iulian, a doua zi foarte de dimineaţă, a ieşit din cetate, nelăsând pe comite să-i vadă faţa şi s-a dus în Antiohia. Iar comitele, văzând asupra sa mânia împărătească ce i se făcuse pentru Vasile, s-a înfocat mai mult asupra sfântului şi, scoţându-l din temniţă, i-a zis: „Ce vei mai face, o, nebunule om, mai mult decât toţi oamenii? Vei jertfi zeilor, cum a poruncit împăratul, sau nu? Ţi-ai ales una din două? Ai ales a te supune poruncii sau a pieri în munci?" Sfântul Mucenic Vasile răspunse: „O, necuratule om, ai uitat câte curele ai jupuit ieri şi în zilele trecute de pe trupul meu, încât toţi care se uitau la mine plângeau, văzând muncile care mi le făceai, hulitorule de cele sfinte? Iată acum, cu darul Hristosului meu, stau sănătos înaintea ta, îngrăşatule de diavolul, sălbaticule şi obraznicule! Spune tiranului Iulian, împăratul tău, cât de mare este puterea lui Hristos Dumnezeu, pe care el a părăsit-o, şi şi-a pierdut sufletul amăgindu-se de diavol. Nu-şi aduce

aminte cum Hristos Dumnezeu l-a izbăvit de moartea prin ucidere, ascunzându-l prin sfinţii săi preoţi sub dumnezeiescul altar al sfintei biserici? Această facere de bine uitând-o, s-a lepădat singur de Dumnezeu şi a fugit din Biserică. Iar eu nădăjduiesc în Hristosul meu, că degrabă îi va răsplăti după vrednicie şi va pieri ticălosul călcător de lege în tirania sa".

Comitele a zis: „Te îndrăceşti, nebunule! Iulian, stăpânul meu cel nebiruit, fiind iubitor de oameni şi milostivindu-se spre tine, ţi-a poruncit ca împreună cu noi să prăznuieşti în jertfe de cărnuri şi în tămâieri binemirositoare. Dar tu n-ai voit să te supui, ci, dimpotrivă, cu ocări ai necinstit mai întâi pe împărat, după aceea m-ai băgat şi pe mine în primejdie. Deci îţi voi răsplăti după vrednicia ta, cu nişte munci ca acestea, cu care degrabă te vei duce din viaţa aceasta".

Zicând acestea, comitele a poruncit să înfierbânte ţepuşe de fier şi cu acelea să-i împungă trupul pe spate şi pe pântece. Şi fiind muncit astfel, Sfântul Vasile a căzut la pământ, rugându-se lui Dumnezeu cu mare glas şi zicând: „Lumina mea, Hristoase, nădejdea mea, Iisuse, limanul cel lin al celor învăluiţi, mulţumesc Ţie, Doamne, Dumnezeul părinţilor mei, că ai scos sufletul meu din iadul cel mai de jos şi ai păzit în mine numele Tău cel slăvit ca, în dănţuire sfârşindu-mi alergarea, să fiu părtaş odihnei celei veşnice pentru făgăduinţele făcute părinţilor mei de Tine, Arhiereul cel Mare, Iisuse Hristoase, Domnul nostru! Acum primeşte în pace duhul meu, petrecând neschimbat în această mărturisire, că Tu eşti milostiv şi mare este îndurarea Ta, Cel ce vieţuieşti şi petreci în vecii vecilor. Amin!"

Astfel săvârşindu-şi rugăciunea şi fiind străpuns pântecele lui cu acele înfocate ţepuşe, a adormit cu somn dulce, dându-şi duhul său în mâinile lui Dumnezeu. Deci s-a sfârşit Sfântul Vasile în mărturisire mucenicească, în 28 de zile ale lunii ianuarie. Iar după uciderea şi pierzarea cea grabnică a lui Iulian Paravatul, mult-pătimitorul trup al mucenicului s-a arătat a fi cinstit de creştini în a 22-a zi a lunii martie, în care s-a aşezat pomenirea lui. Iar vitejeasca lui pătimire a întărit pe toţi creştinii în credinţa cea adevărată în Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia I se cuvine slava şi cinstea în veci vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA DROSIDA, FIICA ÎMPĂRATULUI TRAIAN, ŞI CELE ÎMPREUNĂ CU DÂNSA

În vremea împărăţiei lui Traian, cinci fecioare, care trăiau într-un loc retras de sihăstrie, păzind toate poruncile lui Dumnezeu, şi pentru aceasta se chemau canonice, îşi luaseră ca şi îndatorire, între toate celelalte, şi strângerea moaştelor sfinţilor, ungerea lor cu mir şi înfăşurarea lor în pânze curate, după care le aduceau şi le aşezau în locul de sihăstrie în care trăiau ele. Aflând de acest lucru, fiica împăratului Traian, al cărei nume era Drosida, a venit la aceste fecioare pe ascuns, pe când cei ce păzeau camerele de dormit împărăteşti fuseseră cuprinşi de somn, şi a adus cu sine o haină de mult preţ, rugând pe acele fecioare ca să o ia şi pe ea cu ele la ridicarea trupului unui sfânt, din locul în care fusese aruncat.

Dar Adrian, logodnicul Drosidei, care era şi sfetnic al împăratului, a poruncit să se pună soldaţi de pază lângă trupurile creştinilor morţi, ca să cunoască cine sunt cei care ridică trupurile lor. Iar paznicii, stând de veghe, au prins pe cele cinci femei şi împreună cu ele şi pe Drosida. Şi făcându-se ziuă, le-au adus pe ele înaintea împăratului. Împăratul, văzând laolaltă cu cele cinci femei şi pe Drosida, s-a înspăimântat, şi a poruncit ca aceasta să fie ţinută sub pază, doar se va căi de ceea ce a făcut, iar pe celelalte cinci femei canonice a poruncit să le arunce într-un vas cu aramă topită, iar din arama amestecată cu ţărâna celor cinci femei să se construiască fundurile vaselor celor mari de aramă ale băilor obşteşti, ridicate atunci din nou de împărat, spre desfătarea închinătorilor la idoli.

Deci, vestindu-se ziua serbării şi alergând mulţime din toate părţile, îndată ce s-a apropiat unul de uşa băii a căzut şi a murit; asemenea şi ceilalţi, neputând nimeni să intre înăuntru. Aflând de aceasta, împăratul a chemat pe slujitorii idoleşti şi i-a întrebat dacă nu s-a făcut vreo vrajă de creştini, de nu poate să intre nimeni în baie. Iar ei au răspuns: „Nu, împărate, ci vasele de aramă făcute cu trupurile femeilor au făcut minunea aceasta". Apoi împăratul a poruncit ca acele vase să se topească şi din ele să se facă idoli goi cu chipurile celor cinci fecioare, spre necinstea lor, şi să se aşeze în baie.

Iar după ce le-a aşezat în baie, a văzut împăratul în vis cinci mieluşele curate ce păşteau într-o grădină, iar un păstor înfricoşat

zicea împăratului: „Iată, cele ce ai socotit să le pui goale în baie pentru necinstea Bunului şi Înduratului Păstor, răpindu-le de la tine, le-am aşezat în acest loc frumos, unde va veni şi Drosida, fiica ta". Atunci deşteptându-se împăratul, s-a umplut de mânie şi a poruncit să se aprindă un cuptor mare cu foc şi a pus acolo scrisoare cu următoarele cuvinte: „Bărbaţi galileeni, care vă închinaţi Celui răstignit, scăpaţi-vă pe voi de mai multe munci, iar pe noi de osteneli, şi fiecare din voi, singur să se arunce în cuptorul pregătit cu foc".

Şi auzind şi Drosida de porunca aceasta, dorind a urma celor cinci fecioare, ridicând ochii, zicea: „Stăpâne, Doamne Iisuse Hristoase, de este voia Ta să mă mântuiesc şi să scap de nebuneasca credinţă a tatălui meu, ajută-mă să scap din cămara cea de nuntă a necredinciosului Adrian şi să mă duc unde sunt şi cele cinci fecioare, ce m-au povăţuit la frica Ta".

Zicând aceasta, şi-a schimbat hainele împărăteşti şi, ieşind uşor pe când paznicii dormeau, s-a dus să se arunce în cuptor. Deci, mergând pe cale, cugeta întru sine, zicând: „Cum mă voi duce la Dumnezeu, neavând îmbrăcăminte de nuntă? Căci nu am primit Botezul şi sunt încă necurată! Ci, Împărate al împăraţilor, Doamne, Iisuse Hristoase, iată am renunţat la împărăţia mea pentru dragostea Ta, ca să mă aşezi portar al împărăţiei Tale. Tu, deci, Cel ce Te-ai botezat pentru noi, botează-mă şi pe mine cu Duhul Tău cel Sfânt!"

Şi zicând aceasta, scoţând mirul pe care îl luase cu sine şi ungându-se, s-a aruncat într-un bazin în care se aduna apa de ploaie ca într-un lac şi s-a botezat, zicând: „Se botează roaba lui Dumnezeu, Drosida, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh! Amin".

Şi păzindu-se pe sine după aceea, timp de şapte zile a primit hrană îngerească. Iar unii iubitori de Hristos găsind-o şi stând pe lângă ea, au aflat cele despre dânsa, ea însăşi povestindu-le ceea ce pătimise. Apoi în a opta zi, rugându-se lui Dumnezeu să o lumineze ce să facă, a adormit în Domnul.

LUNA MARTIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI TREIA

SFÂNTUL MUCENIC NICON ŞI A CEI O SUTĂ NOUĂZECI ŞI NOUĂ DE UCENICI AI SĂI

În cetatea ce se numeşte Neapole, care este în ţara Campaniei, a fost un bărbat cu numele Nicon, în rânduiala ostăşească, împodobit cu frumuseţe, vesel la faţă şi viteaz în războaie, dar cu credinţa elin, născut din tată elin şi învăţat la închinarea idolească. Însă maica sa era creştină şi îl sfătuia totdeauna spre cunoştinţa lui Hristos. Şi spunându-i despre puterea Crucii lui Hristos, mama îi zicea: „Fiul meu iubit, de ţi se va întâmpla vreodată a cădea în vreo primejdie, precum se întâmplă adeseori în războaie, să te însemnezi cu semnul Crucii, că vei scăpa din mâinile potrivnicilor; şi nu numai că te vei izbăvi din mâinile lor, dar vei scăpa şi de toate rănile, pentru că nu te va lovi nici săgeată, nici sabie şi prin mijlocul tăierii vei rămâne nevătămat".

Odată s-a întâmplat că a ieşit din Roma oaste elinească şi romană la război. Iar Nicon, fiind unul din ostaşi, a ieşit cu ceata sa, şi făcându-se mare tăiere cu vrăjmaşii de amândouă părţile, s-a aflat Nicon în mijlocul vrăjmaşilor, în mare strâmtorare şi primejdie de moarte, pentru că vedea pe mulţi din tovarăşii săi ucişi şi acum aştepta să cadă şi el de sabia vrăjmaşilor săi. Atunci şi-a adus aminte de sfatul maicii sale şi, ridicându-şi ochii la cer şi suspinând din adâncul inimii, s-a înarmat cu semnul Sfintei Cruci şi a zis: „Hristoase, Dumnezeule Atotputernice, arată spre mine în ceasul acesta puterea Crucii Tale, că de acum făgăduiesc să fiu şi eu robul Tău, adică mă voi închina Ţie, împreună cu mama care m-a născut".

Zicând aceasta, a luat îndrăzneală şi, întinzând cu bărbăţie spre vrăjmaşi dreapta sa cea înarmată cu suliţa, a ucis îndată ca la o sută optzeci de bărbaţi viteji din ceata potrivnicilor, iar pe ceilalţi i-a izgonit, şi nimeni n-a putut să-i stea împotrivă; aşa a lucrat într-însul puterea Crucii lui Hristos. Iar Nicon a preamărit pe Dumnezeu, zicând: „Mare este Dumnezeul creştinilor, Cel ce, prin însemnarea Sfintei Cruci, a biruit şi izgonit pe vrăjmaşi". Şi s-au mirat cetele romanilor şi ale elinilor de Nicon, ostaşul lor, zicând: „O, minune a rânduielii Celui de sus! Niciodată n-am văzut şi nici n-am auzit de un ostaş ca acesta, atât de viteaz în război şi nevoindu-se astfel precum vedem pe Nicon".

Iar după ce s-au liberat cetele, Nicon s-a întors la casa sa şi, lăudând pe Dumnezeu, a spus maicii sale câte a făcut Domnul cu dânsul în război, prin puterea Sfintei Cruci. Iar maica sa, umplându-se de mare bucurie, a zis: „Mulţumesc Preasfântului Tău nume, Doamne, Cel ce voieşti să se mântuiască toţi oamenii şi la cunoştinţa adevărului să vină. Acum, Stăpâne, ascultă rugăciunea roabei Tale şi învredniceşte pe fiul meu de baia naşterii celei de a doua, cea dăruită nouă prin Botez spre iertarea păcatelor, şi învaţă-l să facă voia Ta ca, bineplăcând Ţie, să câştige de la Tine veşnicele bunătăţi făgăduite".

Deci a început Nicon a întreba pe maica sa, cum poate cineva să fie creştin desăvârşit. Iar maica sa i-a răspuns: „Ţi se cade să posteşti patruzeci de zile şi de la preot creştin să te povăţuieşti la credinţa creştinească; după aceea, lepădându-te de satana şi de toate lucrurile lui şi crezând în Hristos Dumnezeu, vei primi Sfântul Botez. Numai aşa te vei face creştin adevărat şi rob al lui Hristos". Nicon a grăit atunci: „Viu este Domnul, că mai bine îmi este să fiu rob al Lui, decât închinător de idoli elinesc şi ostaş! Nu vreau mai mult să mă închin pietrelor, nici altei făpturi, ci numai Unuia Dumnezeu, Făcătorul cerului şi al pământului, al mării şi al tuturor celor ce sunt într-însele". Apoi, închinându-se până la pământ mamei sale, a zis: „Maica mea, roagă-te pentru mine, robul tău, ca să-mi dea Dumnezeu înger bun, povăţuitor şi păzitor sufletului şi trupului meu, ca prin povăţuirea lui să găsesc vreun rob al lui Dumnezeu care m-ar învrednici Sfântului Botez şi m-ar învăţa să fac voia lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, şi să fiu numărat împreună cu turma cea cuvântătoare a lui Hristos. Căci, dacă rătăcirea elinească m-ar mai fi tras încă de la învăţătura ta, o, cinstita mea maică, şi nu m-ai fi povăţuit spre cunoştinţa adevăratului Dumnezeu, puţin de nu mă făceam mâncare gheenei şi cădeam în muncă cu toţi cei ce nu ştiu pe

Dumnezeu şi se muncesc în iad. Deci, roagă-te pentru mine, maica mea!" Şi, zicând aceasta, se grăbea să iasă din casă.

Dar ea, apucându-l de mână, l-a rugat cu jurământ ca, după ce va câştiga Sfântul Botez, să se întoarcă la dânsa s-o îngroape, fiind bătrână şi aşteptându-şi degrabă sfârşitul.

Apoi, rugându-se pentru dânsul şi dându-i aur de ajuns pentru cale şi mai ales binecuvântarea sa de maică, l-a lăsat să-şi caute un preot creştin; pentru că în acele vremi cumplite, fiind mare prigoană asupra creştinilor, toţi preoţii învăţători creştini erau ascunşi în pustietăţi şi prin munţi, şi era cu greu să găsească pe vreunul dintr-înşii ca să-l povăţuiască la creştineasca viaţă şi de la care să primească Sfântul Botez.

Deci ieşind Nicon din casa sa a mers la limanul corăbiilor şi, găsind o corabie, a plecat la Constantinopol. Iar după plecarea sa, a fost în cetatea Neapole multă căutare pentru dânsul de către ostaşi, pentru vitejia lui cea mare arătată în război. Iar mai-marii cetăţii întrebând pe maica lui Nicon, care era acasă, unde este fiul ei, ea le răspundea: „Nu ştiu unde s-a dus".

Iar Nicon, robul lui Dumnezeu, povăţuindu-se de darul Domnului, a ajuns la o insulă care se numea Hios şi, suindu-se într-un munte înalt, a petrecut opt zile în rugăciune, rugându-se lui Dumnezeu ca să-i arate în ce loc ar putea să afle vreun rob al Domnului, care să-i dea Sfântul Botez cel dorit de el şi să-l înveţe tainele sfintei credinţe. Şi s-a arătat lui Nicon, noaptea în vedenie, îngerul lui Dumnezeu în chip de preot, dându-i un toiag ce avea deasupra semnul Crucii, şi i-a poruncit să meargă la malul mării.

Deci mergând a doua zi acolo, a găsit o corabie ce-l aştepta, pentru că acelaşi înger al Domnului s-a arătat corăbierilor, poruncindu-le să aştepte pe Nicon cu toiagul cel cu cruce, care de la munte avea să se coboare la dânşii. Deci, şezând cu dânşii în corabie şi vântul suflând în ajutor, în două zile a ajuns la un munte ce se numea Ganos, în care se afla Teodosie, Episcopul Cizicului, cu o mulţime de monahi, ascunzându-se de păgâni în timpul prigoanei; şi era acel episcop acolo, în mijlocul monahilor, ca un egumen. Şi i s-a descoperit lui de la Dumnezeu despre Nicon şi a ieşit împreună cu monahii săi la limanul corăbiilor şi, luând pe Nicon, l-a dus în peştera sa şi învăţându-l, l-a botezat în numele Preasfintei Treimi, apoi l-a împărtăşit cu Preacuratele lui Hristos Taine.

După primirea Sfântului Botez, fericitul Nicon petrecea în mănăstirea din peşteră, învăţând dumnezeieştile cărţi şi luând aminte

la viaţa monahicească. Apoi a fost îmbrăcat în chipul monahicesc pentru blândeţea sa, căci unii din fraţi ziceau că este asemenea cu îngerul lui Dumnezeu, văzându-i smerenia şi blândeţea lui, postul şi înfrânarea, şederea de toată noaptea fără somn la cântarea de psalmi. Pentru că era la osteneli răbdător, în dragoste aprins, în postiri neasemănat, în învăţătura şi citirea cărţilor fără de saţ, în rugăciunile de noapte neslăbit şi în toate nevoinţele monahiceşti osârdnic slujitor; iar toată viaţa lui fiind fără prihană, de mirare era tuturor fraţilor şi Sfântului episcop Teodosie.

Astfel petrecând fericitul Nicon în muntele acela trei ani, s-a arătat episcopului o dumnezeiască descoperire; pentru că îngerul Domnului, stând în vis înaintea lui, i-a zis: „Mai înainte de a te duce din viaţa aceasta, pe Nicon, pe care l-ai îmbrăcat în chipul monahicesc, să-l pui episcop în locul tău şi turma ta să i-o încredinţezi lui. Apoi să-i porunceşti să se mute cu toţi fraţii în partea de miazăzi, în stăpânirea Siciliei, ca să nu piară aici monahii de sabia barbarilor, care peste puţin timp au să năvălească în locul acesta".

După vedenia aceea, Sfântul Episcop Teodosie a făcut pe fericitul Nicon întâi diacon şi apoi preot; iar după aceasta l-a hirotonisit episcop şi, încredinţându-i monahii, o sută nouăzeci la număr, Teodosie s-a odihnit în Domnul. Deci cu cinste îngropându-l Sfântul Nicon şi luând pe toţi monahii, a intrat în corabie şi a plecat în insula Lesviei, unde, sosind lângă cetatea Mitilene, a stat acolo două zile; apoi a plecat la insula Naxia. Iar de acolo, cu voia lui Dumnezeu, în douăzeci şi două de zile a ajuns în Italia şi a plecat la Neapole, patria sa, unde a aflat între cei vii pe fericita sa maică, care, văzându-l, cu lacrimi de bucurie a căzut pe grumajii lui, sărutându-l.

Deci închinându-se până la pământ înaintea lui Dumnezeu, a zis: „Mulţumesc Preasfântului Tău nume, Doamne, că mi-ai arătat pe fiul meu în rânduiala îngerească şi în vrednicie de episcop. Şi acum, Stăpâne al meu, auzi-mă pe mine, roaba Ta, şi primeşte sufletul meu în mâinile Tale!" O rugăciune ca aceasta săvârşind acea fericită femeie, îndată şi-a dat Domnului duhul său în pace şi toţi cei ce au văzut aceasta, au preamărit pe Dumnezeu şi au îngropat-o, cântând psalmi cu cinste.

Iar după ce a străbătut auzul în toată cetatea despre venirea lui Nicon, s-au înştiinţat unii din ostaşii care au fost prieteni ai sfântului. Aceia, mergând la dânsul, se îndulceau de vederea feţei lui. Şi luându-l la o parte, au zis către dânsul: „Te jurăm cu puterea cea de sus, să ne spui de unde îţi venea puterea şi vitejia aceea care o aveai

în războaie. Din farmece sau din altă lucrare? Învaţă-ne, ca să putem şi noi să fim aşa". Grăit-a lor sfântul: „Credeţi-mă, fraţilor, că nici fermecătoria, nici altceva nu mă făcea pe mine viteaz în război, fără numai singur ajutorul cinstitei Cruci a lui Hristos. Căci când mă înarmam cu ea, nimeni nu putea să stea împotriva feţei mele, pentru că puterea lui Dumnezeu, care lucrează întru asemănarea Crucii, pe toţi vrăjmaşii îi biruia".

Acestea auzindu-le, ostaşii au căzut la picioarele episcopului Nicon, zicând: „Miluieşte-ne, sfinte al lui Dumnezeu, şi ne ia împreună cu tine, ca, precum în războaie ne-am izbăvit prin tine de potrivnici, tot aşa şi acum cu tine să fim părtaşi cereştii Împărăţii!" Şi, îndată lăsându-şi femeile, fiii, fraţii şi casele lor, ostaşii aceia au urmat Sfântului Nicon, fiind nouă la număr. Iar Cuviosul Nicon, intrând cu dânşii şi cu ceilalţi ucenici ai săi în corabie, au plecat în părţile Siciliei şi au sosit la un munte mai înalt al Tavromeniei. Şi ieşind pe uscat şi nu puţină depărtare de loc trecând, au aflat un râu ce se numea Asinos, lângă care au găsit o mare baie veche, de piatră, într-un loc pustiu ce se numea Ghighia, şi s-au sălăşluit acolo, pentru că au văzut locul acela liniştit şi frumos, fiind pământul bun de lucrat. Şi făcându-şi grădini şi răsaduri de tot felul, cu pomi aducători de roadă, au rămas acolo, unde Cuviosul Episcop Nicon a botezat pe acei nouă bărbaţi, care i-au fost lui altădată prieteni în oaste, şi i-a tuns pe dânşii în monahicească rânduială.

Iar după ce au stat ani destui şi prigonirea asupra creştinilor neîncetând, s-a dat de ştire ighemonului Siciliei, anume Chintian, spunându-i-se că sunt nişte bărbaţi trăitori lângă râul Asinos, care cinstesc pe cerescul Dumnezeu, având învăţător pe Episcopul Nicon, iar legilor împărăteşti nu se supun, nici nu vor să cinstească pe zei. Auzind aceasta, ighemonul s-a umplut de mânie şi de cruzime şi îndată a trimis o ceată de ostaşi, ca pe toţi să-i prindă şi să-i aducă înaintea lui la întrebare. Deci, ajungând ostaşii la locul acela, întrebau: „Unde este Nicon cu ucenicii lui, care nu se supun legilor împărăteşti, nici pe zei nu-i cinstesc?" Le-a răspuns Sfântul Nicon: „Bine aţi venit, fraţii mei, bine aţi venit; pentru că Stăpânul meu Hristos, pe mine şi pe ai mei, ne cheamă prin voi!"

Iar fraţii s-au dat la rugăciune cerând lui Dumnezeu putere să-i întărească în nevoinţă cu darul Său. Dar, fiind siliţi de ostaşi spre grabnica călătorie, au sfârşit rugăciunea şi mergeau la ighemon, fiind duşi de ostaşi la moarte. Şi pe cale îi întărea fericitul părintele nostru Nicon Episcopul, zicând: „Îmbărbătaţi-vă, fraţii mei, şi să nu fiţi

fricoşi înaintea muncitorului, căci iată se sfârşeşte alergarea noastră şi ni s-au deschis nouă uşile cereşti. Deci să stăm cu tărie împotriva mâniei ighemonului prin credinţa în Hristos. Să grăim cu îndrăzneală înaintea lui, să ascultăm glasul bunului nostru Păstor, Care zice: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă*".

Şi stând sfinţii înaintea ighemonului la păgânească judecată, chinuitorul, căutând spre ei cu iuţime, a început a-i întreba: „Voi toţi v-aţi abătut la deşarta şi nebuna nădejde, amăgindu-vă de vrăjitorul acela Nicon, încât nici nu cinstiţi pe zeii cei fără de moarte, nici legilor noastre nu vă supuneţi?" Iar sfinţii, ca şi cu o gură, au răspuns, zicând: „Suntem creştini şi niciodată nu ne vom lăsa de credinţa noastră, iar nădejdea noastră n-o punem în deşertăciuni, ci în Domnul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul, pământul, marea şi toate cele ce sunt într-însele; căci zeii voştri sunt muţi şi surzi, pietre nesimţitoare, lucruri de mâini omeneşti, cărora asemenea să fie toţi cei ce nădăjduiesc spre ei".

Înţelegând ighemonul despre credinţa cea neschimbată şi tare a sfinţilor, a zis: „De nu voi porunci degrabă să-i ucidă pe aceştia, pe mai mulţi vor amăgi spre a lor rătăcire". Şi aşa, mai întâi dezbrăcându-i şi întinzându-i, a poruncit ca mult să-i bată fără de milă cu vine de bou, apoi pe toţi – afară de Sfântul Nicon – cu sabia să-i taie lângă baia aceea, în care au petrecut lângă râu. Şi-i duseră acolo la moarte, iar sfinţii mucenici, plecându-şi sub sabie cinstitele lor capete, grăiau: „În mâinile Tale, Doamne, ne dăm sufletele noastre, căci pentru Tine ne omorâm toată ziua, socotindu-ne ca nişte oi de junghiere".

Şi au tăiat pe cuvioşii ucenici ai Sfântului Nicon, iar mai ales ai lui Hristos, la număr o sută nouăzeci şi nouă. Iar trupurile lor, cu porunca muncitorului, le-au aruncat în baia aceea foarte aprinsă spre ardere. Iar pe Cuviosul Nicon, ţinându-l în legături, se gândea ighemonul cu ce fel de moarte mai cumplită să-l piardă.

Iar în acea noapte s-a arătat în vis Sfântului Nicon în temniţă îngerul lui Dumnezeu, zicându-i: „Îmbărbătează-te în Dumnezeu, Nicone, ostaşule al lui Hristos şi te veseleşte, căci a primit Hristos, Dumnezeul nostru, jertfa de o sută nouăzeci şi nouă de ucenici ai tăi, întru miros de bună mireasmă, şi au intrat în cămara în care Mirele ceresc Se odihneşte!"

Acestea zicându-i îngerul, Sfântul Nicon iarăşi a văzut înaintea sa o fecioară mai luminată decât razele soarelui, ale cărei haine erau de aur şi de safir şi în mâinile sale avea un leu alb ca zăpada. Deci

stătea fecioara aceea în câmp lângă râul ce se numea Psimif, din partea Răsăritului. Iar dinspre apus doi bărbaţi foarte mari, ale căror capete ajungeau până la cer, având în mâinile lor suliţe de foc, vorbeau cu fecioara aceea ce se arătase, zicându-i: „Pentru ce stăm fără de lucru astăzi, fiind trimişi de Împăratul ceresc la război împotriva lui Chintian? Iată îl aşteptăm şi nu iese".

Atunci a strigat către dânşii acea fecioară purtătoare de lumină, zicând: „Chintian a ucis ieri pe robii lui Hristos, o sută nouăzeci şi nouă de bărbaţi, şi încă şi asupra învăţătorului lor, Nicon, care a biruit toate meşteşugirile vrăjmaşului cu adevărat, muncitorul acela cugetă cele mai crude chinuri. Deci va veni el degrabă în acel loc, la care sunteţi trimişi împotriva lui". Aceasta zicând, a eliberat spre ei acel leu, zicându-le: „Primiţi şi pe acesta, care vă va ajuta vouă asupra muncitorului".

După vedenia aceea, deşteptându-se din somn, Cuviosul Nicon Episcopul foarte mult s-a bucurat, lăudând şi slăvind pe Dumnezeu. Apoi a spus cele văzute slugii sale, cu numele Heromen, care era lângă dânsul şi îi slujea, şi care a scris după aceea viaţa şi pătimirea lui. Şi spunând sfântul vedenia aceea slugii, a proorocit despre moartea cea cumplită ce era să fie degrabă lui Chintian.

Iar a doua zi a poruncit Chintian ighemonul să pună înaintea judecăţii pe Sfântul Nicon şi a zis către dânsul: „Cine, de unde şi de ce credinţă eşti tu, cel ce cu meşteşugul cel vrăjitoresc ai mijlocit moarte la atâta număr de oameni? Iată, ei, pentru nebunia ta, s-au lipsit de frumuseţea soarelui şi de podoaba lumii". Răspuns-a lui Sfântul Nicon, zicând: „O, plinule de toată nedreptatea, cine sunt şi de ce credinţă, nu numai eu ţi-am spus, ci şi de la alţii ai auzit cele despre mine; iar mai vârtos din gurile a multor sfinţi, pe care tu, de a ta păgânătate fiind orbit, ieri i-ai ucis. Acum iarăşi cu adevărat să ştii de la mine că sunt creştin tare şi statornic, având nădejdea mea întărită în Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul şi pământul şi Care te va da pe tine muncilor celor nesuferite, pentru a ta muncire şi păgânătate fără de omenie, urâtă de Dumnezeu".

La aceste cuvinte, muncitorul, răcnind ca un leu, a poruncit ca pe sfântul să-l spânzure legat şi întins de patru pari, de mâini şi de picioare, şi dedesubt să-l ardă cu foc. Astfel fiind muncit, Sfântul Nicon se odihnea ca pe un câmp înflorit pe cărbunii cei înfocaţi, cântând şi grăind: „Tu eşti întărirea şi scăparea mea, Doamne, Cel ce mă izbăveşti de vrăjmaşii mei cei mânioşi!" Şi ziceau slugile către muncitorul: „Stăpâne ighemoane, am slăbit acum, căci foc aprinzând

şi arzându-l pe acesta, nu se atinge de el nimic". Atunci, pogorând pe Sfântul Nicon de la muncire, a poruncit ighemonul să-l lege de cai sălbatici ca, târându-l, să-l rupă. Şi degrabă fiind legat de cai, sfântul şi-a întins dreapta sa către cai, făcând semnul crucii, şi îndată caii şi-au schimbat sălbăticia lor în blândeţe de oaie şi stăteau nemişcaţi, strângându-se ca de frâu şi de zăbală, şi nici cât de puţin nu păşeau din locul acela, deşi foarte mult îi băteau slujitorii.

Văzând aceasta, muncitorul s-a înfuriat asupra cailor şi a poruncit să taie cu sabia vinele picioarelor lor. Iar caii, cu porunca lui Dumnezeu, precum oarecând asina lui Valaam, cu glas omenesc au strigat, zicând: „Dumnezeul nostru în cer şi pe pământ, toate câte a voit a făcut. Şi noi pentru Sfântul Nicon murim acum". Atunci, ighemonul a poruncit ca pe mucenicul legat cu obezi de fier, să-l arunce dintr-un munte înalt într-o vale adâncă. Şi făcându-se şi aceasta, mucenicul a rămas nevătămat, pentru că îngerul lui Dumnezeu l-a sprijinit pe el, l-a dezlegat din legături şi l-a scos din prăpastia văii. Apoi a stat iarăşi sfântul la privelişte înaintea muncitorului, viu şi sănătos; şi văzându-l, ighemonul s-a înspăimântat.

Apoi a zis către dânsul: „O, cât este de mare îndurarea zeilor noştri pentru tine, o, Nicone! Au nu vezi cât se îngrijesc de tine şi cât nu vor să-ţi piardă trupul? Deci, cunoscându-le bunătatea lor, adu-le jertfe ca să le fii prieten". Sfântul răspunse: „Anatema ţie şi zeilor tăi şi tuturor celor ce nădăjduiesc spre dânşii!" Atunci ighemonul a poruncit să-i sfărâme faţa sfântului cu pietre, să-i scoată limba afară cu cleştele şi să i-o taie; apoi să-l ducă la locul unde petrecea cu ucenicii săi, care se numea Ghighia, şi să-i taie capul.

Deci a fost tăiat Sfântul Sfinţitul Mucenic Nicon aproape de râul Asinos, sub un copac de pevg, pe vremea împărăţiei lui Deciu (249-251); iar trupul lui cel sfânt a fost lăsat neîngropat, spre mâncarea fiarelor şi a păsărilor. Iar Chintian ighemonul, în aceeaşi zi în care a judecat pe Sfântul Nicon la tăiere, s-a dus în cetatea Panormul să ia averile Sfintei Muceniţe Agatia, pe care o muncise cu puţin mai înainte de acea vreme. Şi pe când trecea peste râul cel mai sus-zis care se mai numea Psimif, la trecătoare, caii care erau cu dânsul, deodată s-au sălbăticit şi s-au pornit asupra lui; unul i-a muşcat obrazul cu dinţii şi i l-a rănit, iar celălalt l-a călcat cu picioarele şi atâta l-a lovit, până ce l-a aruncat în râu. Şi s-a înecat ticălosul, sfârşind rău viaţa sa cea rea, după proorocia Sfântului Nicon. Şi zăcând neîngropat cinstitul trup al mucenicului, la locul de tăiere, un oarecare păstor de oi, fiind cuprins de duh necurat şi umblând pe

acolo, a aflat acel sfânt trup şi îndată a căzut la pământ, pentru că duhul cel necurat, izgonindu-se cu puterea sfântului, a aruncat pe păstor la pământ şi a ieşit dintr-însul, strigând tare: „Vai mie, vai mie! Unde voi fugi din faţa lui Nicon?"

Apoi, plecând păstorul de oi vindecat, a spus la oameni această minune. Aflând aceasta, episcopul cetăţii Misinei a luat clerul său şi a plecat călăuzit de acel păstor. Şi, găsind mult-pătimitorul trup al sfântului mucenic, l-a luat. Asemenea şi trupurile celor o sută nouăzeci şi nouă de sfinţi mucenici, ucenicii lui, le-au găsit întregi în baie, nevătămate de foc. Deci, pe toţi, împreună cu Sfântul Nicon, învăţătorul lor, i-au îngropat cu cinste la loc însemnat, slăvind pe Hristos, Dumnezeul nostru, Cel preamărit în veci, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PĂRINTE NICON, EGUMENUL PECERSCĂI

Când Domnul a binevoit să facă mult-roditoare ramura vieţii monahiceşti sădite în Rusia, a adus mai înainte de alţii pe acest cuvios bun ostenitor, la săditorul cel iscusit şi iubitor de osteneală, adică la Sfântul Antonie, întemeietorul Pecerscăi, care începuse a se nevoi în peşteră. Deci cuviosul Nicon, bine urcând treptele monahiceştilor fapte bune, atâta a urmat întru toate povăţuitorului şi învăţătorului său, încât a fost aflat vrednic de a fi pus de dânsul povăţuitor şi a duce pe ceilalţi lucrători în via cea gândită a nevoinţei pustniceşti. Iar câţi veneau dorind să fie de un chip cu viaţa lor cea întocmai cu îngerii, singur Cuviosul Antonie îi învăţa la faptele cele bune; iar Cuviosul Nicon îi tundea în călugărie, fiind preot şi monah iscusit. Şi se putea vedea atunci alt Moise şi Aaron în via cea gânditoare, care făcea roade de pocăinţă vrednice mutării din Egiptul lumii acesteia la cerescul pământ cel făgăduit.

Astfel, Cuviosul Antonie a adus rânduiala vieţii monahiceşti din Sfântul Munte Athos, ca Moise, care a adus Legea din Muntele Sinaiului. Iar Cuviosul Nicon lucra într-însa ca Aaron, fiind cinstit cu rânduiala preoţiei, şi lucra cu toată buna supunere, primind din lucrul său nu numai cele de bucurie, ci şi răbdând cu bărbăţie ispitele şi mulţumind lui Dumnezeu pentru toate. De mare bucurie duhovnicească s-a învrednicit mai ales când a călugărit pe Cuviosul Părintele

nostru Teodosie, care s-a arătat mare povăţuitor al vieţii monahiceşti în Rusia.

S-a bucurat cu duhul şi atunci când a călugărit pe fericitul Varlaam, cel de mare neam boieresc. Asemenea, şi pe cel ce era iubit de domnul locului, pe fericitul Efrem, cel foarte înţelept. Dar pentru aceştia a suferit nu puţin necaz. Căci, înştiinţându-se cneazul Iziaslav despre tunderea acelora, s-a mâniat foarte asupra cuvioşilor şi a poruncit ca îndată să aducă înaintea sa pe acela dintr-înşii care a îndrăznit a-i călugări. Iar slujitorii, mergând degrabă, l-au adus pe Cuviosul Nicon înaintea sa. Deci cneazul, căutând cu mânie la sfântul, i-a zis: „Tu ai călugărit pe dregători fără porunca mea?" Iar Cuviosul Nicon a răspuns cu bărbăţie: „Cu darul lui Dumnezeu, eu i-am călugărit pe ei, după porunca cerescului Împărat, Iisus Hristos, Care i-a chemat la o nevoinţă ca aceasta". Iar cneazul mai mult s-a mâniat şi i-a zis: „Ori îi sfătuieşti pe ei să meargă la casa lor, ori te voi trimite în surghiun, cu cei ce sunt cu tine, şi voi porunci să risipească peştera voastră!"

Iar Fericitul Nicon i-a răspuns: „Stăpâne, fă toate aşa precum este cu plăcere înaintea ochilor tăi; dar mie nu mi se cade a întoarce pe ostaşi de la cerescul Împărat". Aceasta făcându-se, Sfântul Antonie şi cei cu dânsul au ieşit din peşteră, voind să se ducă în altă stăpânire, căci cneazul, mâniindu-se, ocăra pe fericitul Nicon. Dar unul din slujitori a spus despre aceasta soţiei cneazului, care, aducând aminte soţului ei despre mânia lui Dumnezeu ce se făcuse în patria ei, în pământul leşesc, când au fost izgoniţi monahii de tatăl ei, Boleslav cel viteaz, deoarece călugăriseră pe cuviosul Moise ungurul, i-a zis: „Ascultă-mă, domnule, şi nu te mânia, că asemenea au fost izgoniţi din ţara noastră nişte monahi ca aceştia şi de aceea multe nevoi s-au făcut pentru dânşii. Deci te fereşte, domnule, ca să nu fie aşa în stăpânirea ta".

Cneazul, auzind acestea, s-a temut de mânia lui Dumnezeu şi a eliberat pe fericitul Nicon, poruncindu-i să meargă la peşteră, iar pe cei ce plecaseră din peşteră, a trimis să-i cheme înapoi. Însă abia după trei zile s-au întors în peştera lor, precum se scrie în viaţa Cuviosului Antonie. De aceea, după atâtea supărări, Cuviosul Nicon trăia în peşteră cu asprime, şi multe biruinţe a săvârşit cu rugăciunea şi cu postul asupra duhurilor celor rele, fiind de un obicei cu Cuvioşii părinţii noştri Antonie şi Teodosie, încât erau trei luminători strălucind într-acel loc întunecos şi izgonind întunericul diavolesc.

Apoi înmulţindu-se fraţii în peşteră, a voit fericitul Nicon să se ducă în singurătate şi să se liniştească. Deci, după sfatul Cuviosului

Antonie, sfătuindu-se cu alt monah de neam bulgar, de la Sfântul Munte, din mănăstirea Sfântului Mina, s-a dus cu dânsul. Şi, sosind la mare, acolo s-au despărţit. Căci bulgarul, mergând spre Constantinopol, a aflat o insulă în mijlocul mării şi s-a sălăşluit în ea, unde a vieţuit mulţi ani, răbdând gerul şi foamea, şi astfel în pace a adormit. Şi locul acela se numeşte până astăzi «Ostrovul Bulgarului».

Iar Cuviosul Nicon s-a dus în insula Tmutoracan şi, aflând un loc curat aproape de cetate, s-a sălăşluit acolo, liniştindu-se şi slujind lui Dumnezeu cu râvnă, adăugând osteneli peste osteneli şi făcând pe popoare a se minuna de viaţa sa, căci slava lui străbătuse pretutindeni şi veneau la dânsul mulţi oameni care se minunau, pentru că erau încă neîntăriţi în credinţă, iar de monahiceasca viaţă nici nu auziseră. Însă de Dumnezeu povăţuindu-se şi vrând să urmeze obiceiul cel bun monahicesc, rugau pe Cuviosul Nicon să-i călugărească, iar el îi învăţa şi-i călugărea. Apoi a zidit acolo o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Şi astfel, cu darul lui Dumnezeu şi prin rugăciunile Cuviosului Nicon, a sporit locul acela şi s-a făcut mănăstire slăvită, având toată asemănarea Mănăstirii Pecersca.

Apoi, murind Rostilav Vladimirovici, domnul acelui ostrov, popoarele acelor părţi au rugat pe Cuviosul Nicon să meargă la Sviatoslav Iaroslavici, cneazul Cernigovului, şi să-l roage ca să le lase pe fiul său Gleab la scaunul Tmutoracanului. Iar acesta, după ce a ajuns la cetatea Cernigov şi lucrul cel încredinţat l-a săvârşit bine şi cu bună sporire, s-a întors la cetatea Kievului şi a venit în Mănăstirea Pecersca, la fericitul egumen Teodosie. Şi cum s-au văzut unul cu altul, căzând amândoi, s-au închinat până la pământ, apoi, sculându-se, s-au îmbrăţişat şi au plâns mult, căci de multă vreme nu se văzuseră. După aceasta îl ruga Cuviosul Teodosie ca să nu se despartă de dânsul fericitul Nicon, cât vor fi amândoi în trup. Şi acesta i-a făgăduit, zicând: „Sosind la mănăstirea mea, voi rândui cele cuvenite şi îndată, dacă va voi Dumnezeu, mă voi întoarce". Astfel a şi făcut, pentru că, ajungând la ostrovul Tmutoracan cu cneazul Gleab Sviatoslavici, acela şezând pe scaun, el şi-a rânduit mănăstirea sa precum făgăduise şi s-a întors înapoi la Mănăstirea Pecersca.

Acolo venind, s-a încredinţat cu totul Cuviosului Teodosie şi cu toată bucuria se supunea lui. Iar Cuviosul Teodosie îl iubea foarte mult şi ca pe un părinte îl avea. Drept aceea, când se ducea singur undeva Cuviosul Teodosie, atunci încredinţa pe fraţi fericitului Nicon, ca să-i înveţe şi să-i păzească, ca unul ce era mai bătrân decât toţi. Şi precum Cuviosul Teodosie învăţa pe fraţi cu cuvinte

duhovniceşti, asemenea poruncea şi fericitului Nicon ca, citind cărţile, să dea învăţătură fraţilor. Şi de multe ori, fericitul Nicon legând şi lucrând la cărţi, pentru că era iscusit în meşteşugul acela, însuşi Cuviosul Teodosie, şezând lângă dânsul, îi pregătea sfoară spre trebuinţa lucrului. Astfel era smerenia şi dragostea dintre ei.

După aceasta, văzând acest fericit tulburarea care era între cnejii Rusiei, fiind izgonit Iziaslav din Kiev şi suindu-se pe tron fratele lui, Sviatoslav, s-a mâhnit, neputând suferi gâlcevile. Şi, ca să nu-şi piardă liniştea minţii sale, a dorit ca iarăşi să se ducă în ostrovul cel mai înainte zis. Iar Cuviosul Teodosie mult îl ruga, ca şi mai înainte, să nu se despartă ei, cât vor fi în trup. Dar fericitul Nicon, cerând iertare, a zis că mai mult decât toate îi este de folos lui liniştea minţii, cea obişnuită în singurătate. Deci s-a dus cu doi monahi şi a vieţuit acolo câţiva ani în obişnuita sa nevoinţă.

Iar după moartea Cuviosului Teodosie, fericitul Ştefan primind egumenia, iarăşi a venit Cuviosul Nicon, fiind atras de iubirea frăţească, ca să cerceteze pe Cuviosul Teodosie. Şi, fiindu-i jale că n-a găsit în viaţă pe iubitul său prieten, a voit ca restul vieţii sale, până la moarte, să-l petreacă în mănăstirea lui. Şi adeseori, mergând la mormântul lui, vărsa lacrimi aducătoare de bucurie; pe de o parte durându-l inima pentru despărţirea de iubitul său frate, iar pe de alta mulţumind lui Dumnezeu, că un luminător ca acesta, prin viaţa cea asemenea îngerilor, a strălucit în Rusia, căruia el, cu mâinile sale, i-a pus sfântul şi îngerescul chip monahicesc. Apoi după fericitul egumen Ştefan, fraţii, văzând pe acest cuvios că este mai bătrân decât toţi – că şi Cuviosul Teodosie din mâinile lui a primit călugăria –, prin voia lui Dumnezeu şi după sfatul tuturor, l-au ales egumen, ca pe cel ce era de un obicei cu Cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie, şi cu dragoste i se supuneau şi în toate îl ascultau, ca pe un părinte şi povăţuitor.

Şi de multe ori se ispitea vrăjmaşul, urâtorul binelui, ca şi acestui cuvios să-i facă împiedicare, ca şi fericitului egumen Ştefan, în purtarea de grijă pentru sufletele turmei care i se încredinţase de Dumnezeu, vrând ca pe aceasta s-o tulbure cu ura ce avea asupra lui. Însă, nesporind nimic, a fugit ruşinat, pentru că întunericul lui n-a biruit lumina faptelor bune ale fericitului.

Astfel, acest fericit egumen a plăcut lui Dumnezeu, fiind turmei sale chip de minunate fapte bune, încât în vremea sârguinţei lui s-a împodobit sfânta biserică a Pecerscăi cu icoane făcătoare de minuni. Căci, la rugămintea cea pământească a acestui fericit iconom, s-au adăugat Cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie cu rugăciunile lor

cereşti, şi au trimis la dânsul zugravi din Constantinopol, cărora le-au dat aur ca plată. Căci fericitul acesta egumen a arătat acelor zugravi chipul iubiţilor săi prieteni, ale Cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie, care mai înainte cu zece ani muriseră. Iar zugravii îndată au cunoscut că aceia cu adevărat, arătându-li-se, i-au plătit şi i-au trimis la dânsul. Pe lângă aceasta, îi spuneau şi alte minuni mari, cum, vrând să se întoarcă, li s-a arătat sfânta biserică Pecersca şi icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de la care au auzit certare, ca să nu se întoarcă, şi cum, vâslind în josul râului, luntrea a plutit cu sila în sus, împotriva apei.

Cu aşa facere de minune, zugravii, care veniseră prin sârguinţa acestui fericit egumen, se apucară atunci de lucrul împodobirii sfintei biserici, nelipsind iarăşi minunea. Căci icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu singură s-a închipuit în altar şi mai mult decât soarele a strălucit, iar un porumbel din gura ei a zburat, precum se scrie mai pe larg în povestirea Patericului despre biserica Pecerscăi. Acestea s-au făcut prin cereştile rugăciuni ale Cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie, şi încă prin cele pământeşti ale fericitului egumen Nicon.

Apoi, după ce pururea pomenitul egumen, Cuviosul părintele nostru Nicon, prin felurite chipuri ale vieţii sale celei întocmai cu îngerii, a împodobit toată Sfânta Mănăstire a Pecerscăi, după ostenelile cele de lungă vreme, s-a odihnit întru Domnul în anul 6596 de la zidirea lumii, iar de la Naşterea lui Hristos, 1088, în vremea marelui cneaz al Kievului, Vsevolod Iaroslavici.

Şi aşa, cu trupul s-a aşezat într-acelaşi sfânt locaş al Pecerscăi, în peşteră, unde, prin nestricăciunea moaştelor sale făcătoare de minuni, îşi mărturiseşte fericirea sa; şi încă şi după moarte pe al său sfânt locaş îl împodobeşte cu facere de minuni. Iar cu duhul s-a mutat în locaşurile cereşti spre privirea lui Dumnezeu cea minunată, nu întru închipuire, ci faţă către faţă, cu prietenii săi cei de un obicei, Cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie. Acolo ei sunt ca trei luminători care stau înaintea scaunului dumnezeirii Celei întreit luminătoare, luminându-se cu slavă veşnică, şi pentru noi, fiii lor, ca nişte părinţi se roagă să ne învrednicim a fi moştenitori darului şi slavei lor, fiind bineprimiţi Domnului, Căruia I se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI PATRA

SFÂNTUL ARTEMON, EPISCOPUL SELEUCIEI DIN PISIDIA

Fericitul Artemon a avut ca patrie Seleucia, cetatea Pisidiei, în care, fiind născut şi crescut, petrecea viaţă cinstită, în zilele Sfinţilor Apostoli, ale celor care au luminat lumea cu buna vestire a lui Hristos. Şi mergând în cetatea aceea Sfântul Apostol Pavel, Artemon era între toţi cetăţenii ca un luminător, strălucind cu fapte bune, şi nu i se cădea a se ascunde sub obroc. Iar Sfântul Apostol Pavel, aflându-l pe acesta întărit în credinţa lui Hristos şi plin de dumnezeiasca înţelepciune, l-a pus păstor şi învăţător poporului, hirotonisindu-l pe el întâi episcop în Seleucia Pisidiei. Iar el, îndreptând bine şi cu plăcere de Dumnezeu turma cea încredinţată lui, a fost tuturor liman de mântuire, văduvelor şi săracilor purtător de grijă, sufletelor şi trupurilor doctor, făcător de minuni şi toate zilele vieţii sale bine şi cu dumnezeiască plăcere petrecându-le, şi-a sfârşit viaţa la adânci bătrâneţi.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL IACOB MĂRTURISITORUL

Cuviosul Iacob Mărturisitorul a pătimit pe vremea răucredinciosului împărat grec, Leon Armeanul (813-820), care, înnoind eresul luptării contra sfintelor icoane, eres blestemat de Sfinţii Părinţi la al şaptelea sinod a toată lumea, pe mulţi a chinuit şi a omorât pentru cinstirea sfintelor icoane. Despre el cunoaştem şi

avem şi mărturie de la Sfântul Teodor Studitul, pentru că fericitul Iacob a fost din ceata ucenicilor lui şi fiind izgonit Cuviosul Teodor pentru sfintele icoane şi mulţi din ucenicii lui chinuindu-se, a fost prins şi acest fericit Iacob, fiind muncit în multe chipuri. Iar după ce a fost ucis răucredinciosul Leon Armeanul, Sfântul Iacob a fost eliberat din lanţuri, precum şi ceilalţi mărturisitori ai lui Hristos. Apoi, intrând în Mănăstirea Studiţilor, care era în Constantinopol, fiind abia viu, în puţine zile a murit şi cu cinste s-a îngropat.

De a lui mutare, fericitul Ipatie, care ţinea începătoria egumeniei în locul Sfântului Teodor, părintele său, a înştiinţat prin scris pe Cuviosul Teodor, care acum, întorcându-se de la închisoare, zăbovea în locaşul lui Crescent. Iar Cuviosul Teodor a trimis răspuns către Ipatie astfel: „Nu fără durerea inimii, o, fiule, am luat înştiinţare de la tine despre adormirea lui Iacob, mărturisitorul lui Hristos şi iubitul nostru frate; şi nu fără duhovnicească mâhnire mă doare inima ca de un fiu, căruia eu, pentru păcatele mele, nici fiu a mă numi nu m-am învrednicit; şi mă bucur de nădejdea vieţii veşnice pregătită lui de Domnul. Dar nu numai noi ne bucurăm, cărora el ne este mădular sfânt prin podoabă aleasă, ci şi toată Biserica se bucură de dânsul, pentru că ce fel de bărbat îl socoteşti a fi? Oare nu mărturisitor? Oare nu mucenic? Oare nu sfânt?

Din anii cei dintâi se îndeletnicea după lege întru ostenelile vieţii pustniceşti, fiind supus şi ascultător, nevoindu-se bărbăteşte împotriva pornirilor rele şi păzindu-şi trupul nestricat de pofte, împotriva cărora el se înfrâna cu postul şi supunea trupul duhului, încât mânca fără de dresuri şi atât de puţin somn avea, cât a fost sănătos, încât se minunau cei ce-l vedeau. În gândirea de Dumnezeu el iubea a se îndeletnici mult, cât avea vreme. Şi se adâncea în gândirea de Dumnezeu, până la răpirea minţii. Şi venindu-şi întru sine, se îndemna de acolo spre dumnezeiasca dragoste. Şi să nu mă socotească cineva că grăiesc minciuni, pentru plăcerea ascultătorilor. Martor îmi este mie Dumnezeu şi Ioan, povăţuitorul sfântului, care mi-a spus mie acelea despre el, pe care eu înainte nu le ştiam. Însă toate acestea i-au fost ca un chip oarecare smerit al deprinderii postniceşti.

Iar întru mărturisirea mucenicească s-a nevoit în multe feluri. Privelişte s-a făcut îngerilor şi oamenilor. O, ce tare şi scumpă inimă! A intrat în nevoinţă ca un ostaş al lui Dumnezeu, nefricos; din toate părţile chinuitorii cu bătăi i-au lovit spatele şi pieptul, i-au vărsat sângele, iar trupul i l-au zdrobit şi la pământ l-au lăsat aruncat. Însă

n-a slobozit nici un glas de nerăbdare, ci a împlinit desăvârşit mucenicia pentru Hristos, Fiul lui Dumnezeu, căci a pătimi pentru sfânta Lui icoană este ca şi a răbda muncă pentru El.

Să audă cei blânzi şi să se veselească, să se bucure iubitorii de mucenici şi să salte, iar diavolul să se ruşineze şi să se risipească adunarea luptătorilor de icoane. Pentru că aceia nu numai pe Sfântul Iacob, ci şi pe mulţi dintre ai noştri – de vreme ce toţi un trup suntem întru Iisus Hristos, Care este capul tuturor – asemenea i-au muncit, i-au ucis, cu foame i-au chinuit şi altele la fel ca acelea au făcut mărturisitorilor lui Hristos. Iar Sfântul Iacob, dintr-acele nesuferite răni, la toate mădularele fiind slăbănogit, trupul cel cuprins de cumplite dureri l-a dat la îngrijirea doctoricească; şi astfel viaţa sa se apropia de sfârşit, cu mulţumire şi cu smerenie. Apoi îmi scrii că mai înainte şi-a spus mutarea sa, care a urmat nevoinţelor lui mult-pătimitoare.

Iarăşi ai adăugat a scrie că la îngroparea lui a fost mare adunare de popor şi din oamenii însemnaţi ai neamului celui mai luminat. Şi aceasta a fost cu voia cea dumnezeiască, căci la un om însemnat nu după trup, ci după duh, nu s-ar fi strâns o astfel de adunare, dacă nu era voia lui Dumnezeu. Pentru că el s-a dus la cer şi a fost aşezat lângă ai săi împreună-pătimitori şi s-a înmulţit ceata mărturisitorilor şi a sfinţilor mucenici, pentru care lucru este bucurie la cer şi veselie duhului lui Iacob, cu ale cărui rugăciuni ne vom mântui, fraţilor. El şi-a luat răsplătirea cea vrednică după osteneală. Şi fericiţi şi cu adevărat dreptcredincioşi sunt cei ce s-au adunat la cinstita lui îngropare. Cu adevărat iubitori de mucenici sunt, a căror parte să fie cu acela pe care l-au cinstit.

Pentru cinstitele lui moaşte, de va fi cu plăcere lui Dumnezeu, voi rândui, precum am scris din canon. Închinaţi-vă unul altuia cu sărutare sfântă, pentru că tuturor fraţilor li se cade să citească aceasta. Închină-se vouă arhiepiscopul, domnul Nichifor patriarhul, protopresbiterul, economul şi ceilalţi fraţi. Iar Domnul să fie cu voi. Amin".

Până aici este epistola Sfântului Teodor Studitul, din care este arătată viaţa şi pătimirea Cuviosului Iacob, mărturisitorul lui Hristos, cu ale cărui rugăciuni să ne învrednicească şi pe noi Domnul să dobândim partea sfinţilor Săi în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, ADUCERE AMINTE DESPRE MINUNEA CE S-A FĂCUT ÎN MĂNĂSTIREA PECERSCA

În cetatea Kievului erau doi bărbaţi slăviţi prieteni între ei, Ioan şi Serghie. Aceştia, venind în biserica cea de Dumnezeu împodobită a Pecerscăi, au văzut o lumină mai luminoasă decât a soarelui la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi înaintea ei au fost primiţi în duhovnicească frăţime. Iar după mulţi ani Ioan s-a îmbolnăvit de moarte şi, lăsându-şi pe fiul său Zaharia, care era de cinci ani, a chemat pe fericitul Nicon, egumenul Pecerscăi. Şi acela venind, a împărţit Ioan averea sa la săraci, iar partea fiului, adică o mie de grivne de argint şi o sută de aur, le-a dat lui Serghie, căruia i-a încredinţat spre pază şi pe fiul său Zaharia, fiind tânăr, ca unui prieten al său şi frate credincios, poruncindu-i aceluia ca, atunci când va creşte fiul său, să-i dea argintul şi aurul. Acestea rânduindu-le, nu după multă vreme a răposat.

Deci ajungând Zaharia la cincisprezece ani, a voit să-şi ia argintul şi aurul său de la Serghie. Iar acesta, fiind rănit de diavol şi socotind să dobândească bogăţie, a voit să-şi piardă viaţa şi sufletul, căci a răspuns tânărului: „Tatăl tău a dat toată averea lui Dumnezeu şi Aceluia să-I ceri argint şi aur; El îţi este ţie dator, de te va milui. Iar eu nu sunt dator cu nici un galben, nici tatălui tău, nici ţie. Aceasta ţi-a făcut tatăl tău în a sa nebunie, că a împărţit toată averea sa în milostenie, iar pe tine te-a lăsat sărac şi scăpătat".

Acestea auzindu-le, tânărul a început a plânge pentru a sa lipsă şi a trimis cu rugăminte la Serghie, zicând: „Dă-mi măcar jumătate din moştenirea mea, iar ţie să-ţi rămână jumătate"; dar Serghie a ocărât cu aspre cuvinte pe tatăl copilului şi chiar şi pe el. Iar Zaharia a cerut a treia parte, apoi a zecea şi, văzându-se pe sine lipsit cu totul, a zis lui Serghie: „Dacă n-ai luat, vino şi te jură în biserica Pecerscăi, înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, unde ai primit legătura iubirii de fraţi cu tatăl meu".

Iar Serghie, neîndoindu-se, a mers în biserică şi, stând înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a zis, jurându-se: „N-am luat o mie de grivne de argint, nici o sută de aur". Şi a voit să sărute icoana, dar n-a putut să se apropie de dânsa. Apoi, ieşind pe uşă, a început a striga: „Cuvioşilor părinţi, Antonie şi Teodosie, să nu

porunciţi ca să mă piardă îngerul acesta nemilostiv, ci vă rugaţi Preasfintei Doamne, Născătoarei de Dumnezeu, ca să alunge de la mine pe diavolii cei mulţi, cărora sunt dat, şi să ia argintul şi aurul cel pecetluit în cămara mea!" Şi a cuprins frică pe toţi. Şi de atunci nu mai lăsau pe nimeni să se jure înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Deci luară vasul cel pecetluit şi aflară în el două mii de bucăţi de argint şi două sute de aur, pentru că astfel a îndoit Domnul, Răsplătitorul celor milostivi.

Iar Zaharia tot aurul şi argintul l-a dat egumenului Ioan, care era atunci, ca să-i cheltuiască precum va voi. Iar el s-a călugărit şi şi-a săvârşit viaţa în Sfânta Mănăstire Pecersca. Iar cu argintul acela şi cu aurul au făcut o biserică cu hramul Sfântului Ioan Înaintemergătorul, nu departe de sfânta biserică cea mare a Pecerscăi, întru pomenirea boierului Ioan şi a lui Zaharia, fiul său, a cărora a fost argintul şi aurul, şi întru slava lui Hristos Dumnezeu şi a Preacuratei Fecioare, Născătoarea de Dumnezeu, care mai ales în acel loc se preamăreşte, de la care darul ei cel minunat să nu fie depărtat în veci. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI CINCEA

CUVÂNT LA BUNA VESTIRE A PREASFINTEI STĂPÂNEI NOASTRE, DE DUMNEZEU NĂSCĂTOAREA ŞI PURUREA FECIOARA MARIA[1]

Când s-a împlinit şi s-a apropiat vremea izbăvirii neamului omenesc, care avea să fie prin întruparea Fiului lui Dumnezeu, era trebuinţă în tot chipul, să se afle o fecioară curată, fără prihană şi sfântă, fecioară care ar fi vrednică să întrupeze pe Hristos Dumnezeu, Cel fără de trup, şi să slujească tainei mântuirii noastre.

Deci, s-a aflat o Fecioară mai curată decât toată curăţia, mai fără de prihană decât toată zidirea cea gândită, mai sfântă decât toată sfinţenia, Preacurata şi Preabinecuvântata Fecioară Maria, odrasla rădăcinii celei sterpe a Sfinţilor şi dreptilor, dumnezeieştilor părinţi Ioachim şi Ana, rodul rugăciunilor şi al postirilor părinteşti, fiica cea împărătească şi arhierească. Şi s-a aflat la loc sfânt în templul lui Solomon aceea care avea să fie biserică însufleţită a lui Dumnezeu. Fecioara, care avea să nască pe Cuvântul cel mai sfânt decât sfinţii, s-a aflat în altarul templului ce se numea Sfânta Sfintelor, pentru că acolo a căutat Domnul din înălţimea slavei împărăţiei Sale, spre smerenia roabei Sale. Şi a ales-o pe cea mai înainte aleasă din toate neamurile; a ales-o ca Maică a Cuvântului Său Cel mai înainte de veci, pentru a Cărui întrupare dintru dânsa, încă mai înainte de bunăvestirea arhanghelului, cu taină a înştiinţat-o pe ea, precum adeverim despre aceasta prin istoriile vrednice de credinţă ale sfinţilor.

---

[1] Adunată din dumnezeiasca Scriptură şi de la Sfinţii Părinţi, precum şi de la istoricii vrednici de credinţă.

Pentru că, fiind Preacurata Fecioară în templu de doisprezece ani, se îndeletnicea nu numai în neîncetată rugăciune către Dumnezeu şi cu lucrul mâinilor din toate zilele, ci şi cu citirea dumnezeieştilor cărţi, cugetând la legea Domnului ziua şi noaptea. Căci aşa scriu despre dânsa Sfântul Epifanie şi Sfântul Ambrozie, că era foarte isteaţă la minte şi iubitoare de învăţătură şi se îndeletnicea cu citirea dumnezeieştilor Scripturi. Iar istoricul bisericesc Gheorghe Chedrinul spune despre dânsa că, încă în vremea vieţii sfinţilor săi părinţi, a învăţat bine cartea evreiască. Şi citind adeseori în proorocia lui Isaia acele cuvinte: *Iată fecioara va zămisli în pântece şi va naşte Fiu şi se va chema numele lui Emanuel,* care se tâlcuieşte, *Cu noi este Dumnezeu*, Sfânta fecioară Maria se aprindea cu osârdnică dragoste, nu numai spre Mesia Cel aşteptat, Care avea să vină, ci şi spre fecioara aceea care era să zămislească şi să nască pe Mesia. Pentru că se gândea, cât de mare vrednicie este a fi Născătoare a lui Emanuel, Fiul lui Dumnezeu, şi cât de negrăită este taina aceea, ca să fie o fecioară maică.

Însă, ştiind din proorocii că s-a apropiat vremea venirii lui Mesia – pentru că acum se luase sceptrul de la Iuda şi săptămânile de ani ale proorocului Daniil se sfârşiseră –, socotea că negreşit acum va fi născută în lume acea fecioară, pentru care mai înainte a vestit Isaia şi, suspinând adeseori din adâncul inimii, se ruga în sine ca s-o învrednicească Dumnezeu să vadă pe acea fecioară şi, de s-ar putea, să fie la dânsa slujnica cea mai de pe urmă.

Iar odată, stând Fecioara Maria după a doua catapeteasmă la rugăciunea de miezul nopţii, după obicei, şi cu fierbinte dorinţă rugându-se lui Dumnezeu, deodată a răsărit o lumină mare şi a strălucit peste ea. Iar din mijlocul luminii s-a auzit un glas către dânsa astfel: „Tu vei naşte pe Fiul Meu!" Atunci de ce fel de bucurie s-a umplut Preacurata Fecioară şi ce fel de mulţumire a dat, închinându-se până la pământ lui Dumnezeu, Făcătorul ei, nu se poate spune! Astfel *a căutat Domnul spre smerenia roabei Sale*. Pentru că, aceea care dorea pentru dragostea lui Dumnezeu să slujească Preacuratei Născătoare a lui Mesia, aceea singură s-a învrednicit a fi Maica lui Hristos şi stăpână a toată zidirea. Şi i-a fost ei acea descoperire în anul al doisprezecelea de la naşterea sa, cu doi ani mai înainte de logodirea ei cu Iosif şi la nimeni n-a spus taina aceea până la Înălţarea lui Hristos. Deci, de atunci se înştiinţase că o să fie în feciorescul ei pântece acea tainică zămislire şi aştepta vremea împlinirii tainei.

Iar după ce s-a sfârşit anul al unsprezecelea – după mărturia Sfântului Evod – al petrecerii ei în templul lui Solomon şi sosind al doisprezecelea, iar de la naşterea ei – după mărturia lui Gheorghe Chedrinul –, al paisprezecelea, i s-a poruncit ei de către arhierei şi de către preoţi ca, după obiceiul Legii, să iasă din bisericeasca locuinţă, precum şi celelalte fecioare de vârsta ei, şi să se mărite după bărbat. Ea însă le-a răspuns că din scutece este dată lui Dumnezeu de părinţi şi Lui I-a făgăduit să-şi păzească a sa feciorie în veci. Deci, nu-i este cu putinţă să fie măritată cu om muritor, nici nu poate ca s-o silească spre nuntă, fiind fecioară a lui Dumnezeu Cel fără de moarte.

Deci, arhiereii se minunau de acel lucru nemaiauzit, pentru că nici o fecioară n-a mai fost vreodată care să-I fi făgăduit Domnului cândva a sa feciorie în veci, ci numai Maria cea dintâi în lume s-a arătat astfel. Deci, se sfătuiau pentru dânsa ce să facă, pentru că petrecea în biserica Domnului, iar după catapeteasma cea mai dinăuntru nu voiau să-i lase intrarea mai mult, venindu-i vremea de logodit; dar nici nu cutezau să dea după bărbat pe fecioara lui Dumnezeu. Şi nu se pricepeau cum să rânduiască cu plăcere dumnezeiască, viaţa ei cea feciorească fără de bărbat, ca să nu mânie pe Dumnezeu în ceva, pentru că amândouă acelea se ştiau că sunt mare păcat; adică şi spre nuntă a sili pe o fecioară care şi-a făgăduit lui Dumnezeu fecioria veşnică, şi a ţine parte femeiască în Sfânta Sfintelor, fiind în vârstă desăvârşită.

Despre aceasta grăieşte Sfântul Grigorie de Nyssa, astfel: „Preoţii, cât a fost mică Sfânta Fecioară, după spusele proorocului Samuil, o lăsau în biserica Domnului. Dar, după ce a sosit vârsta anilor ei, s-au sfătuit între dânşii, ce ar putea face cu dânsa, ca să nu mânie pe Dumnezeu întru ceva". Şi Nichifor Calist, scriitorul istoriei bisericeşti, grăieşte despre dânsa astfel: „După ce a crescut Fecioara Maria, preoţii au făcut sfat, cum să rânduiască pentru dânsa, ca să nu se arate a fi făcători de nedreptate sfântului ei trup. Pentru că socoteau că vor face păcatul furării de cele sfinte, de o vor mărita pe ea după bărbat şi de vor supune la legea însoţirii pe aceea ce odată se încredinţase lui Dumnezeu. Dar iarăşi grăiau ei aşa: «Ca să fie o fecioară de atâţia ani în Sfânta Sfintelor, nici Legea nu dă voie şi nici nu este acel lucru cinstit şi vrednic de sfinţenie»".

Deci, apropiindu-se de Chivotul Legii şi făcând rugăciune cu dinadinsul, au luat – precum spune Ieronim –, răspuns de la Domnul, ca să se caute un bărbat vrednic, căruia să i se încredinţeze Sfânta Fecioară, sub rânduiala şi chipul însoţirii, pentru păzirea fecioriei. Iar cum s-ar fi putut afla un bărbat ca acela, sfatul Domnului se făcu

întru acest fel: din casa şi din seminţia lui David să se aleagă bărbaţi fără femei şi toiegele lor să le pună în altar; şi al cărui toiag va înverzi, aceluia să i se dea Fecioara Maria.

Şi era atunci praznicul sfinţirii bisericii, cel aşezat de Macabei. Iar începutul acelui praznic era în douăzeci şi cinci de zile ale lunii noiembrie şi sfârşitul în trei zile ale lunii decembrie. Şi s-a adunat în biserică mulţime de popor din cetăţile de primprejur; iar bărbaţii care veniseră la praznic, erau şi din neamul lui David, rudenii şi vecini ai Fecioarei Maria.

Deci arhiereul cel mare, Zaharia, tatăl Mergătorului Înainte, adunând doisprezece bărbaţi fără femei, din seminţia lui David, între care era şi Sfântul Iosif, bărbat drept şi bătrân de ani, a luat toiegele lor şi le-a lăsat peste noapte în Sfântul Altar, zicând: „Arată, Doamne, pe bărbatul cel vrednic, cu care se cuvine a logodi pe Fecioara". Iar a doua zi, preoţii împreună cu cei doisprezece bărbaţi, intrând în biserică, au găsit toiagul lui Iosif înverzit şi încă şi o porumbiţă s-a văzut - cum mărturiseşte despre aceasta Ieronim -, zburând de sus şi şezând pe toiagul lui Iosif. Şi au cunoscut bunăvoirea lui Dumnezeu, că lui Iosif i se va încredinţa Fecioara spre pază.

Şi sunt unii care socotesc că şi Preacurata Fecioară, lepădându-se de logodire şi mâhnindu-se foarte mult pentru curăţia fecioriei sale, ca să nu i se facă ei vreo strâmbătate, a primit de la Dumnezeu deosebită descoperire şi încredinţare, ca să nu se îndoiască a merge la Iosif, rudenia şi logodnicul său - adică bărbatul cel drept şi sfânt, plăcut lui Dumnezeu -, nu spre însoţirea trupească, ci spre paza fecioriei sale, rânduit fiind, de purtarea de grijă a Celui Preaînalt.

Şi săvârşindu-se logodna, Sfântul Iosif a luat pe Preacurata Fecioară din templul Domnului, din mâinile arhiereului Zaharia şi ale celorlalţi preoţi, întru curată şi neprihănită vieţuire, neatingându-se nici măcar în gând de floarea fecioriei ei. Şi era Sfântul Iosif bărbatul ei numai cu părerea, dar cu lucrul era curat păzitor al fecioriei ei şi slujitor al vieţii Preacuratei Fecioare celei pline de mare sfinţenie.

Deci vieţuind Preasfânta Fecioară în casa logodnicului, nu şi-a schimbat viaţa sa cea mai dinainte, pe care o avea în Sfânta Sfintelor. Căci nu se îndeletnicea cu altceva, fără numai în rugăciunea cea de Dumnezeu gânditoare, în citirea dumnezeieştilor cărţi şi în obişnuita şi cuviincioasa ei lucrare de mâini. Şi-i era ei casa lui Iosif ca o biserică de rugăciune, din care nicăieri nu ieşea. Ci totdeauna, închizându-se, trăia în post şi tăcere, nevorbind cu nimeni, decât numai cu cei din casa lui Iosif. Pentru că povesteşte despre dânsa

Gheorghe Chedrinul astfel: „Maria, postind în casa bărbatului său şi ferindu-se de ieşirea în popor, petrecea cu cele două fecioare ale lui Iosif şi numai către acelea, uneori, grăia câte un cuvânt şi acesta, numai dacă era de trebuinţă a vorbi şi cât de scurt".

Aşa petrecând ea patru luni – după mărturia Sfântului Evod –, a sosit ceasul întrupării Cuvântului lui Dumnezeu, ceasul cel din veci dorit de toată lumea, ceasul în care avea să se înceapă mântuirea noastră. Şi a trimis Dumnezeu pe Gavriil, arhanghelul duhurilor cereşti care stau mai aproape de scaunul Său, cu taina cea din veac ascunsă şi neştiută de îngeri, ca bine să vestească Preacuratei Fecioare zămislirea cea străină a Fiului lui Dumnezeu, care covârşeşte firea omenească şi toată mintea, lucru de care Sfântul Evanghelist Luca scrie astfel: *În luna a şasea a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu.*

Acea lună a şasea era de la zămislirea Sfântului Ioan Înaintemergătorul, şi îngerul, cel ce bine a vestit lui Zaharia zămislirea lui Ioan, a fost trimis ca bine să vestească şi Preacuratei Fecioare zămislirea lui Hristos. Iar în luna a şasea s-a trimis, pentru ca Înaintemergătorul fiind în pântecele maicii sale de şase luni, să poată sălta de bucurie la venirea Maicii Domnului. Îngerul a fost trimis în cetatea Galileii, al cărei nume era Nazaret.

Latura Galileii era a neamurilor, deşi o parte era locuită de israeliteni, însă mai multe popoare păgâne erau într-însa. Pentru aceasta şi în Sfânta Scriptură se grăieşte despre *Galileea neamurilor*. Latura aceasta, la israeliteni, era cea mai de pe urmă şi nebăgată în seamă, ca cea locuită de oameni păcătoşi, de altă limbă şi necredincioşi. De aceea era şi ocărâtă de iudei, pentru că ziceau: *Au doar din Galileea vine Hristos? Cearcă şi vezi, că prooroc din Galileea nu vine!* Asemenea şi Nazaretul, cetatea Galileii, era de dânşii întru nimic socotită, ca ceea ce era mică şi cea mai de pe urmă. Şi aşa se vorbea între dânşii: *Din Nazaret poate să fie ceva bun?*

Dar să socotim voinţa lui Dumnezeu. Unde a voit să aibă pe Preacurata Maica Sa? Nu în latura Iudeii, nici în Sfântul Ierusalim, cetatea cea mare, ci în Galileea cea păcătoasă şi în micul Nazaret, ca întâi să arate adevărul, că pentru păcătoşi a venit pe pământ: „*N-am venit,* zice Domnul, *să chem dreptii, ci pe cei păcătoşi la pocăinţă;* şi din neamuri necredincioase să-Mi fac Mie Biserică credincioasă", iar al doilea, să se arate lucrul, că spre cei smeriţi, lepădaţi şi defăimaţi, priveşte Hristos cu milostivire, iar nu spre cei mândri şi slăviţi. Căci Cuvântul lui Dumnezeu, când a voit să plece Cerul şi să se pogoare la

păcătoşi, privea din înălţimea slavei Sale, unde este mai multă mulţime de păcătoşi. Şi văzând în Iudeea pe ierusalimiteni, care păreau a fi drepţi înaintea oamenilor, iar pe galileeni văzându-i trecuţi cu vederea de toţi şi socotiţi a fi mai păcătoşi decât toţi, a trecut Iudeea care se părea sfântă şi a venit în Galileea, care se părea păcătoasă. A trecut şi Ierusalimul, cetatea cea mare, cinstită şi slăvită, şi s-a dus în Nazaret, cetatea cea mică şi necinstită, alegându-şi în această lume locul cel mai de pe urmă, smerindu-Se până la chipul cel de rob şi de păcătos.

Mică cetate a fost Nazaretul, însă de mare dar s-a învrednicit, de care nu s-au învrednicit toate celelalte cetăţi mari ale lui Israel, care se înălţaseră mult. În Nazaretul cel mic locuieşte Fecioara Maria, cea mai înaltă decât toţi sfinţii îngeri, al cărei pântece era mai desfătat decât cerul. Acolo se trimite Gavriil, acolo umbreşte Duhul Sfânt, acolo Se întrupează Dumnezeu Cuvântul. Pentru că unde este smerenia, acolo străluceşte slava lui Dumnezeu. Cetăţile cele mândre sunt vrăjmaşe lui Hristos, iar cele smerite Îi sunt plăcute. Neslăvita cetate Nazaret a zămislit pe Hristos, Domnul nostru, iar slăvitul Ierusalim L-a răstignit! Micul Betleem L-a născut, iar marele Ierusalim Îl căuta spre moarte! În cei smeriţi Dumnezeu Se sălăşluieşte, iar de la cei mândri Se îndepărtează.

Deci spre latura cea nebăgată în seamă, la săracul Nazaret, şi la fecioara cea smerită, care locuia într-însul, s-a trimis îngerul de la Dumnezeu. Pentru această trimitere, Sfântul Andrei Criteanul vorbeşte astfel: „Unuia din cei mai dintâi îngeri, Dumnezeu i-a poruncit să împlinească vestirea tainei şi cu arătarea măririi Sale, precum socotesc, i-a zis: «Ascultă, Gavriile! Du-te în Nazaret, cetatea Galileii, în care locuieşte fiica fecioară, cu numele Maria, fiind logodită cu bărbat, al cărui nume este Iosif. Mergi – zice – în Nazaret!» Dar pentru ce? Ca frumuseţea fecioriei cea preaiubită, ca pe un trandafir cu bun miros, din latura cea spinoasă s-o primească Atotputernicul. «Mergi în Nazaret», ca să se împlinească proorocia care zice: *Nazarinean Se va chema*. Dar cine se va chema Nazarinean? Acela Care de către Natanail se va numi după aceea Fiu al lui Dumnezeu şi Împărat al lui Israel".

Gavriil se trimite, pentru că este obicei al lui Gavriil ca să fie slujitor în dumnezeieştile taine, precum este arătat în cartea lui Daniil. «Deci mergi în Nazaret, cetatea Galileii – zice Dumnezeu lui Gavriil –, şi, ajungând acolo, să aduci mai întâi Fecioarei bunăvestire de bucurie, pe care Eva a pierdut-o odată. Însă, să te fereşti să n-o tulburi, pentru că de bucurie, iar nu de mâhnire, este semnul

acesta; de mângâiere, iar nu de tulburare, este închinarea aceasta. Pentru că, ce bucurie mai mare poate să fie neamului omenesc decât aceea, ca firea omenească cu dumnezeiasca fire de obşte să se facă şi una cu Dumnezeu într-o faţă?»

Şi ce poate să fie mai de mirare, decât a vedea pe Dumnezeu până la atâta smerindu-Se, ca în pântece de femeie să Se poarte? O, lucruri foarte de mirare tuturor! Dumnezeu, Căruia cerul Îi este scaun, iar pământul aşternut picioarelor Lui, pe Care cerul nu-L încape, Cel ce are un scaun veşnic împreună cu Tatăl, încape în pântece de Fecioară! Ce lucru vrednic de mai mare mirare, decât a vedea pe Dumnezeu în chip omenesc, nedespărţindu-Se de fireasca dumnezeire, şi a vedea omeneasca fire aşa de unită cu Ziditorul său, ca întru tot întreg omul, să Se săvârşească Dumnezeu?

Iar Gavriil, auzind acestea şi porunca lui Dumnezeu cea întărită covârşindu-i puterea, era în nedumerire, între spaimă şi bucurie, nici nădăjduind, nici cutezând a nu asculta pe Cel ce-i poruncea. Deci, împlinind poruncile lui Dumnezeu, a zburat la Fecioară şi, mergând la Nazaret, a stat lângă casă.

Şi cugetând şi nepricepând acestea în sine, precum se pare – spune Sfântul Andrei –, zicea: «Cum voi începe a săvârşi cele poruncite de Dumnezeu? Să intru îndată în cămară? Îi voi tulbura gândul Fecioarei. Să intru mai cu zăbavă? Fecioara, simţindu-mi venirea, va voi să se ascundă. Să bat în uşă? Dar pentru ce? Deoarece acest lucru nu este al firii îngerilor, pentru că nimic din cele ce închid sau se închid nu poate opri intrarea celor fără de trup. Să deschid uşile? Dar fiind şi uşile încuiate, eu pot să intru. Să chem pe fecioară pe nume? Mă tem că o voi înfricoşa.

Deci aşa voi face: după voia Celui ce m-a trimis, mergerea mea o voi face lină. Dar cum voi începe a grăi către Fecioară? Oare, bucurie să-i binevestesc mai întâi? Sau să-i zic că Domnul este cu dânsa? Sau să-i vestesc venirea Sfântului Duh şi umbrirea puterii Celui Preaînalt? Deci îi voi vesti mai întâi bucurie; apoi îi voi spune taina cea minunată, mă voi închina şi voi cânta glasul acela: «Bucură-te, veseleşte-te, mângâie-te!» Căci, cuviincioasă de îndrăznire este începătura închinăciunii celei de bucurie şi acest cuvânt îmi va face lesnicioasă apropierea spre vorbirea Fecioarei, pentru că n-o va înfricoşa cât de puţin, ci îi va linişti gândul. Deci aşa voi începe: întâi îi voi aduce vestire de bucurie şi de veselie; căci cu acest fel de cuvinte se cade a se închina cineva împărătesei. Că acesta este lucru de bucurie, vreme de veselie a împărăţiei, sfatul mântuirii, începătura mângâierii». Acestea le-a gândit în sine Arhanghelul.

Ia seama, cu câtă cucernicie Arhanghelul Gavriil vine la dumnezeiasca fiică! Cu cât de mare frică şi cinste se pregăteşte înainte, ca să se apropie de stăpâna a toată lumea! Cât se învaţă să grăiască către dânsa cuvintele cele pline de bucurie ale Bunei Vestiri! Dar şi de aceasta se cade a ne minuna, că a găsit-o nu afară din casă şi de cămara sa, nu pe uliţele cetăţii, prin popor şi prin vorbe mireneşti, nici gâlcevindu-se în casă pentru grijile vieţii, ci la linişte, în rugăciune şi în citirea cărţilor îndeletnicindu-se, precum şi închipuirea cea de pe icoană a Bunei Vestiri o arată, fiind închipuită înaintea ei cărticica pusă şi deschisă spre citire, spre încredinţarea îndeletnicirii ei celei neîncetate în citire şi în dumnezeiasca gândire. Şi este bunaînţelegere a celor de Dumnezeu gânditori, că într-acea vreme, când era să vină la ea cerescul arhanghel, avea în minte acele cuvinte mai suspomenite, ale Sfântului Prooroc Isaia: *Iată Fecioara în pântece va zămisli*. Şi gândea cum şi când va fi acea străină şi la fecioreasca fire neobişnuită zămislire şi naştere".

Însă, înştiinţată fiind - precum s-a zis mai înainte de Gheorghe Chedrinul -, prin descoperire de la Dumnezeu, că nu o altă fecioară, ci ea însăşi va fi slujitoare acelei taine şi născătoare a lui Mesia Celui dorit, ardea cu dragoste de serafim către Dumnezeu, Făcătorul ei, şi ruga bunătatea Lui ca a Sa dumnezeiască făgăduinţă şi proorocia lui Isaia degrabă s-o împlinească. Şi grăia în sine cu dorinţă: „Când va veni acea vreme dorită de mine, în care Ziditorul meu, plecând cerurile, Se va pogorî şi Se va sălăşlui în mine, voind să ia trup din mine? Când voi veni la o fericire ca aceea binecuvântată, ca să mă arăt Maică a Dumnezeului Meu? Iar până ce voi veni la aceasta, lacrimile îmi sunt ca pâine, ziua şi noaptea, pentru că la cei ce aşteaptă lucruri preaiubite, chiar şi cea mai scurtă vreme, o, cât de lungă i se pare a fi!"

Astfel cugetând Fecioara în sine, în taina inimii sale, cu rugăciune de Dumnezeu gânditoare, şi prin dragoste arzătoare ca văpaia rugându-se către Domnul Savaot, deodată cerescul binevestitor, Arhanghelul Gavriil, venind încetişor, a stat înaintea ei, precum despre aceasta vorbeşte amintitul învăţător, Sfântul Andrei, scriind astfel: „Apoi Arhanghelul a intrat în cea dinăuntru cămară, în care locuia Fecioara şi, apropiindu-se încetişor, a venit la uşă; şi după ce a intrat înăuntru, vorbind cu liniştit glas către fecioară, a zis: «*Bucură-te, ceea ce eşti cu dar dăruită, Marie, Domnul este cu tine!* Cel ce este mai înainte de tine, acum este cu tine! Şi puţin mai pe urmă va ieşi din tine! Deci El mai înainte de toţi vecii a fost, iar acum, sub vreme!» O, nemăsurată iubire de oameni! O, nespusă milostivire! Nu

se îndestula să-i arate bucuria – zice Sfântul Andrei –, ci şi să-i vestească pe Făcătorul bucuriei, Cel ce locuia în Fecioară. Că arhanghelul zicând *Domnul este cu tine!*, venirea Împăratului Hristos arătat o însemnează; Domnul, Care dintr-însa a luat astfel trup omenesc, întru nimic nu S-a depărtat de fireasca slavă. «Bucură-te, cea cu dar dăruită, Domnul este cu tine! Bucură-te, organul bucuriei cel preacinstit, prin care hotărârea blestemului celui de mâhnire se schimbă în veselie şi bucurie! Bucură-te, Fecioară preaaleasă! Bucură-te, preafrumoasă Biserică a slavei cereşti! Bucură-te, sfinţitul palat al Împăratului! Bucură-te, cămara în care Hristos Şi-a logodit şi Şi-a însoţit ca mireasă omenirea. Binecuvântată eşti tu între femei, pe care Isaia cu ochi prooroceşti mai înainte socotindu-te, te-a numit proorociţă, fecioară, loc şi carte cu taină pecetluită! Binecuvântată eşti tu cu adevărat, pe care Iezechiel te-a numit luceafăr şi uşă încuiată, prin care singur Dumnezeu a trecut! Tu una cu adevărat eşti binecuvântată, pe care bărbatul doririlor, Daniil, munte te-a văzut, şi Avacum cel minunat, munte umbrit te-a chemat; şi munte al lui Dumnezeu, munte gras, munte închegat, munte în care a binevoit Dumnezeu a locui!

Pe tine, strămoşul tău şi împăratul David, prooroceşte te-a lăudat. Binecuvântată eşti tu între femei, pe care Zaharia, văzătorul dumnezeieştilor taine cel ales, sfeşnic de aur cu şapte făclii te-a văzut, adică cu şapte daruri ale Sfântului Duh împodobită. Tu cu adevărat eşti binecuvântată; ca un rai ai înăuntrul tău pomul Raiului, pe Hristos, Care cu negrăită şi multă putere, din pântecele tău ieşind ca un râu de apă vie, prin cele patru curgeri ale Evangheliei adapă faţa a tot pământul!»

O închinăciune ca aceasta a îngerului auzind-o Fecioara cea fără de prihană, s-a mirat de cuvântul lui şi gândea: *În ce fel va fi închinarea aceasta?* S-a tulburat, dar nu s-a înfricoşat tare, ci s-a minunat de lucrul cel nou, neaşteptat şi fără de veste. Pentru că nu avea de ce să se înspăimânte ea de îngereasca arătare, cu care avea obişnuită prietenie încă din Sfânta Sfintelor când, din mâini îngereşti – după mărturia Sfântului Gherman –, primea hrana cea de toate zilele. Dar de aceasta s-a tulburat cu mirare, căci mai înainte nu venise la dânsa niciodată cu atât de mare slavă cerească şi cu atât de veselă faţă şi cu astfel de închinăciune, făcătoare de bucurie. Deci pentru acel lucru nou s-a tulburat şi, mai ales, pentru cuvintele lui, căci nouă şi neobişnuită închinare îi aducea, şi cum fiind fecioară, o pune pe ea în ceata femeilor de obşte, căci zicea: *Binecuvântată eşti tu între femei!*

Atunci s-a tulburat ca o foarte înţeleaptă, dar ca o vitează şi bine chibzuită nu s-a înfricoşat, ci gândea în sine: «*În ce fel va fi închinarea aceasta?* Ce va mai grăi către mine îngerul, după această închinare? Au doară iarăşi în biserica Domnului mă va lua pe mine? Sau o hrană mai nouă din cer mi-a adus? Sau un lucru nou îmi va vesti de la Dumnezeu şi mă va învăţa pe mine, care cuget mult şi nu pricep cum fecioara în pântece va lua şi va naşte Fiu? În ce fel va fi închinarea?» Şi i-a zis îngerul: «Nu te teme, Marie! Nu te îndoi de fecioara cea mai înainte vestită prin proorocul Isaia. Chiar tu eşti acea fecioară care ai aflat acel dar, ca să zămisleşti fără de sămânţă pe Emanuel, şi să-L naşti negrăit, precum Acela Însuşi ştie!

Ai aflat dar de la Dumnezeu prin multele tale fapte bune, dar mai ales prin aceste trei virtuţi: Prin smerenia ta cea adâncă, pentru că celor smeriţi Dumnezeu le dă darul Său, zicând: *Spre cine voi căuta, decât numai spre cel blând şi smerit cu inima!* Ai aflat dar prin fecioreasca ta curăţie, căci Preacuratul din fire Dumnezeu, din Preacurata Fecioară caută a Se naşte! Ai aflat dar de la Dumnezeu, prin dragostea cea aprinsă către El, pentru că zice: *Eu pe cei ce Mă iubesc pe Mine îi iubesc şi cei ce Mă caută vor afla dar*. Şi de vreme ce tu L-ai iubit şi L-ai căutat pe El cu toată inima, ai aflat dar de la El şi vei naşte Fiu, însă nu fiu de rând, ci Fiu dumnezeiesc, Fiul Celui de sus, pe Dumnezeu din Dumnezeu, pe Cel mai înainte de veci din Tatăl fără de maică născut, iar la sfârşitul veacurilor din tine, care eşti Maică Fecioară, fără Dumnezeu e tată o să iasă şi al Cărui nume este minunat şi negrăit. Tu, Aceluia Îi vei da numele Iisus, care se tâlcuieşte «Mântuitor», pentru că Acela va mântui toată lumea şi va împărăţi mai preaslăvit, fără asemănare, decât strămoşul tău David şi decât toţi împăraţii cei ce au fost din casa lui Iacob; iar împărăţia Lui nu va fi vremelnică, ci veşnică, neavând sfârşit întru nesfârşitele veacuri».

Iar Maria a zis către înger: «*Cum va fi aceasta, fiindcă de bărbat nu ştiu?*» Nu că nu credea Preacurata Fecioară celor zise ei de înger. Ci cu adeverire, după darul lui Dumnezeu de care era plină, ştia că va naşte pe Cel ce bine i se vestea, luând înştiinţare de la Însuşi Dumnezeu, precum mai înainte s-a zis. Dar numai aceasta nu-i era ei ştiută, adică cum şi în ce chip va naşte, fiind Fecioară care nu ştia de bărbat. Pentru aceea a întrebat pe înger: «*Cum va fi aceasta?*»

Despre acest lucru Sfântul Grigorie de Nyssa, ca din partea ei, zice către înger: „Spune-mi chipul naşterii, o, îngere, şi vei afla inima mea gata spre voia lui Dumnezeu; pentru că eu doresc un rod ca acesta, ci fără vătămarea fecioriei". Iar Sfântul Ambrozie, despre

aceeaşi, vorbeşte astfel: „Bine a întrebat pe înger, cum îi va fi aceasta, pentru că ea mai înainte citise, precum s-a zis că, o fecioară va zămisli, dar nu citise în ce chip fecioara aceea va zămisli. Citise cu adevărat proorocescul cuvânt: *Iată fecioara în pântece va lua*, dar cum va lua, îngerul îi vesteşte acum prin «Buna Vestire»".

Deci, îi spune ei îngerul chipul zămislirii, nu după firea şi obiceiul omenesc făcându-se, ci mai presus de fire, pentru că unde voieşte Dumnezeu se biruieşte rânduiala firii. Zămislirea ei este după lucrarea Sfântului Duh: *„Duhul Sfânt va veni peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri!* De la Acela în pântece vei lua. Acela va săvârşi întru Tine zămislirea cea neştiută. Pentru că Cel ce a putut să zidească din tină neînsufleţită pe Adam viu, oare nu va putea mai ales din Fecioara cea vie, ca să alcătuiască pe pruncul cel viu? Dacă cu înlesnire a fost lui Dumnezeu, ca din coasta lui Adam să închipuiască femeie, apoi oare cu neînlesnire îi va fi Lui, ca în pântecele Fecioarei să închipuiască pe om? Duhul Sfânt, Cel ce toate le face, întru Tine, o, Preasfântă Fecioară, o va lucra aceea, ca în preacuratul tău pântece, din trupul tău, trupul Cuvântului lui Dumnezeu, Celui fără de trup se va rândui, fără de sămânţă. Pentru că tu fiind uşă, cu curăţia pecetluită şi cu fecioria păzită, Domnul va trece; nu într-alt chip, ci precum raza soarelui trece prin sticlă şi prin cristal, sfinţindu-te şi luminându-te cu dumnezeiasca slavă, ca să fii maică adevărată lui Dumnezeu, născând Dumnezeu desăvârşit şi om desăvârşit; şi rămânând Fecioară, precum mai înainte de naştere, la fel întru naştere şi după naştere.

Aceasta o va lucra întru tine puterea Celui Preaînalt, prin venirea Sfântului Duh. Iar cum că aceasta este adevărată, acest lucru să-ţi fie ca semn vrednic de credinţă, căci rudenia ta Elisabeta, fiind stearpă din tinereţe şi acum îmbătrânită cu anii, a zămislit fiu, Dumnezeu voind astfel, făcând din cele neputincioase, lucruri putincioase. Pentru că, ce este cu neputinţă la oameni, ca fecioara cea fără bărbat şi femeia cea neroditoare, stearpă şi îmbătrânită, să zămislească şi să nască, la Făcătorul şi Atotputernicul Dumnezeu toate sunt cu putinţă, pentru că tot lucrul la Dumnezeu este cu putinţă, căci şi bătrâna cea neroditoare a zămislit, şi tu, fecioară, vei zămisli!"

Auzind Preacurata de la îngerul Gavriil o bună-vestire ca aceasta, s-a supus la voia Domnului Său şi, prin smerenia cea adâncă, din inima cea prea iubitoare de Dumnezeu, a răspuns: *Iată roaba Domnului! Fie mie acum după cuvântul tău!* Şi îndată în sfântul ei pântece, prin lucrarea Sfântului Duh, s-a făcut zămislirea cea

nespusă, fără îndulcire trupească, dar nu fără de îndulcirea cea duhovnicească, pentru că, mai ales atunci, se topea de dumnezeiasca dorire inima cea feciorească şi duhul ei ardea cu văpaie prin dragoste de serafim, şi toată mintea ei întru Dumnezeu se înălţa şi se îndulcea cu dragostea de Dumnezeu cea negrăită. Deci întru acea duhovnicească îndulcire a iubirii de Dumnezeu şi întru dumnezeiasca vedere a minţii S-a zămislit Fiul lui Dumnezeu, şi Cuvântul S-a făcut trup, şi S-a sălăşluit întru noi, prin întrupare.

Iar îngerul împlinindu-şi buna vestire după porunca lui Dumnezeu şi cinstind pe Hristos, Care S-a întrupat în pântece de fecioară, asemenea a cinstit cu cuviincioasă închinăciune după vrednicie şi pe Fecioara Maria, care L-a întrupat. Şi cu bună cucernicie şi cu frică cinstind-o s-a dus de la dânsa, ca să stea înaintea Scaunului Domnului Savaot, slăvind taina Întrupării lui Dumnezeu, împreună cu toate cereştile puteri, întru nespusă bucurie, în veci. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞASEA

SINAXAR
LA SOBORUL SFÂNTULUI ARHANGHEL GAVRIIL

A doua zi după Buna Vestire a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, Biserica de demult, prin tipicul Ierusalimului şi prin rânduiala marelui locaş al Sfântului Sava, a hotărât a sărbători Soborul Sfântului Arhanghel Gavriil, cinstind pe bunul vestitor de bucurie cu osebită zi şi cu cântări de laudă. Pentru că se cuvine aceluia a fi cinstit de noi după vrednicie, ca cel ce a slujit taina mântuirii noastre, aducând Fecioarei celei fără de prihană vestire despre întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, în preacuratul ei pântece. Pentru că, dacă un cinstit sol de la un împărat pământesc, care aduce în cetate vreun cuvânt de milă împărătească, este cinstit mult de toţi cetăţenii, cu atât mai mult pe cel trimis de la Împăratul ceresc, cu preamilostivul cuvânt spre tot neamul omenesc, cel vestitor de veşnică mântuire, pe Gavriil, cel mai ales voievod al îngerilor, cu datorie este a-l cinsti cu deosebită prăznuire.

Iar cât este de cinstit acest sol dumnezeiesc, singur şi-a spus cinstea sa mai înainte Sfântului Zaharia, zicând: „*Eu sunt Gavriil, care stau înaintea lui Dumnezeu*, adică mai aproape decât alţi îngeri de scaunul lui Dumnezeu". Şi precum la pământeasca împărăţie, pe cât cineva este mai aproape de împărat şi mai înştiinţat de tainele împărăteşti, cu atât mai mult este mai cinstit decât alţi boieri ce stau departe; asemenea şi la cerească împărăţie, sfinţii îngeri cei ce mai de aproape stau înaintea lui Dumnezeu şi sunt văzători ai tainelor lui Dumnezeu mai încredinţaţi, au mai multă cinste şi slavă şi mai mult strălucesc decât îngerii care sunt în rânduielile cele mai de jos.

Şi povesteşte Sfânta Scriptură cum că şapte îngeri sunt ai rânduielii celei preaînalte, adică cei ce se află totdeauna aproape de dumnezeiasca şi neapropiata slavă - mai marii voievozi îngereşti. Pentru că scrie la Sfântul Tobie cum că, împreună călătorul lui Tobie cel tânăr, spunând despre sine că este înger, a arătat că este unul din cei şapte care stau înaintea lui Dumnezeu. Încă şi Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu pe cei şapte îngeri mai începători îi pomeneşte în cartea Apocalipsei sale, zicând: *Har vouă şi pace de la Cel ce este şi a fost şi vine; cum şi de la cele şapte duhuri care sunt înaintea scaunului Lui*. Deci, dintre cele şapte, unul este Sfântul Gavriil, care este al doilea după Sfântul Mihail. Căci astfel se numără după nume: Mihail, Gavriil, Rafail, Uriil, Selatiil, Gudiil şi Varahil. Iar de va zice cineva: „De ce n-a trimis Dumnezeu la Preacurata Fecioară pe cel dintâi dintre îngeri, pe Mihail, ci pe Gavriil, care este după dânsul?", acela să ştie că toţi cei şapte sfinţi îngeri mai înalţi cu cinstea sunt între dânşii asemenea. Iar cu numărul se încep de la Mihail şi fiecare dintre dânşii îşi are slujba sa deosebită. Astfel, Mihail este biruitorul vrăjmaşilor; Gavriil, vestitor al dumnezeieştilor taine; Rafail, tămăduitor al neputinţelor omeneşti; Uriil este rază a focului dumnezeiesc şi luminător al celor întunecaţi; Selatiil este rugător, pentru că rugându-se totdeauna lui Dumnezeu, îndeamnă pe oameni la rugăciune; Gudiil este slăvitor al lui Dumnezeu şi îşi are slujba de a întări pe oamenii care se ostenesc la orice lucru pentru slava lui Dumnezeu şi a le mijloci răsplătire, iar Varahil este dătător de binecuvântarea lui Dumnezeu şi mijlocitor al dumnezeieştilor faceri de bine.

Deci, nu s-a trimis la Buna Vestire Mihail, deoarece alta este slujba lui - adică să ţină sabia, să năvălească asupra vrăjmaşilor şi pe aceia să-i izgonească -, ci a fost trimis Gavriil, că aceasta este slujirea lui firească, adică să vestească tainele lui Dumnezeu, precum vestea şi Sfântul Prooroc Daniil pentru eliberarea poporului lui Dumnezeu din Babilon şi pentru timpul venirii lui Mesia. Gavriil a vestit şi Sfântului Zaharia, pentru naşterea Sfântului Ioan Mergătorul Înainte, din maica cea stearpă, Elisabeta.

Se spune că Arhanghelul Gavriil şi pe Sfântul Prooroc Moise îl învăţa în pustie să scrie cărţile Facerii, pentru cele dintâi neamuri şi timpuri, începând de la zidirea lumii. Şi este dreptcredincioasă înţelegere, cum că el şi zămislirea Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu a binevestit-o Sfinţilor şi Dreptilor Ioachim şi Ana şi era ca înger păzitor al Preasfintei Fecioare, de la zămislirea şi naşterea ei şi îi aducea hrană în Sfânta Sfintelor. Deci tot el a binevestit şi

zămislirea Fiului lui Dumnezeu din Preasfânta Fecioară Maria în oraşul Nazaret.

Dar şi pentru aceea a fost trimis Gavriil, ca din numele lui să fie cunoscut Cel ce se vestea, căci Gavriil se tâlcuieşte «puterea lui Dumnezeu» sau «omul lui Dumnezeu», şi cu însuşi numele său vestea acea minune bunul vestitor, că adică Dumnezeu, Marele Stăpân, în pântecele Fecioarei Se face bărbat desăvârşit, adică Cel ce este desăvârşit Dumnezeu, om desăvârşit Se face. Iar desăvârşit nu cu mădularele, îndată bărbat mare şi desăvârşit crescut, ci cu puterea şi cu înţelegerea. Pentru că ceilalţi prunci ce se zămislesc în pântecele maicilor nu au obişnuinţa înţelegerii, nici nu este vreo putere întru dânşii. Iar Pruncul Hristos, cel ce se zămisleşte în pântecele Fecioarei Maria, din vremea zămislirii Sale, îndată şi cu înţelegerea cea nespusă şi cu puterea cea nebiruită a fost în mădularele cele mici bărbat desăvârşit. Căci grăieşte proorocul: *M-am apropiat de proorociţă, care a zămislit în pântece şi a născut fiu. Şi mi-a zis Domnul: Cheamă-i numele lui «degrabă pradă, îndată răpeşte». Căci mai înainte de a cunoaşte pruncul să cheme pe tată sau pe mamă, va lua puterea Damascului şi dobânzile Samariei*. Adică Pruncul, înainte de a grăi, are putere şi tărie mare ca să biruiască pe vrăjmaşii Săi, lucru pe care l-a închipuit cu numele său Gavriil; bărbat Dumnezeu, tare Dumnezeu, Cel ce S-a zămislit prin a lui bunăvestire şi prin venirea Sfântului Duh, întru nestricatul pântece al Fecioarei.

Pentru acest lucru Sfântul Proclu, patriarhul Constantinopolului, vorbeşte astfel: „Singur numele îngerului este de minune, căci cel ce bine a vestit Fecioarei Maria, Gavriil s-a numit; căci el vestea, şi cu numele închipuia, pe Acela ce avea să vină în lume". Pentru că Gavriil înseamnă «bărbat tare», începând de la zicerea «Gavri», care însemnează «bărbat»; «Il», ce înseamnă Dumnezeu. Acestea amândouă, împreunate, alcătuiesc Gavriil, adică «bărbat-Dumnezeu», care lucrare de demult a vestit-o Ieremia, zicând: *A zidit Domnul lucru nou pe pământ, femeie va cuprinde pe bărbat.*

Deci, foarte cinstit este acest trimis al lui Dumnezeu, şi după numele său, şi după slujire. Iar mai cinstit, după *taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută,* pe care, descoperindu-se lui întâi de la Dumnezeu, a adus-o la Fecioara. Şi pe cât este mai mare această taină a întrupării lui Dumnezeu decât alte taine, care printr-Însul s-au descoperit de sfinţii prooroci cei mai dinainte, cu atât mai cinstit decât cea mai dinainte a sa cinste între soţii săi s-a făcut acum, cinstindu-se de dânşii ca un mai de aproape văzător al celor mai

nearătate taine ale lui Dumnezeu. Şi se grăieşte de învăţătorii bisericeşti, iar mai ales de Sfântul Dionisie Areopagitul, pentru acei şapte îngeri începători, că totdeauna stau nedepărtaţi înaintea lui Dumnezeu. Toţi ceilalţi îngeri se trimit la diferite feluri de slujbe, iar sfinţii arhangheli totdeauna petrec lângă dumnezeiescul scaun, ca cei mai de aproape ai Lui.

Însă la cele mai mari taine dumnezeieşti şi aceia se trimit, spre împlinirea celei mai mari puteri a Lui. Căci grăieşte Sfântul Apostol Pavel: *Au nu toţi sunt duhuri slujitoare, care se trimit la slujbă?* Şi care este mai mare putere a lui Dumnezeu şi mai mare taină, decât întruparea lui Hristos cea neştiută, neajunsă şi nespusă? Deci, la o taină atât de mare ca aceasta se cădea să vină îngerul cel mare care este înainte-stătător nedepărtat de scaunul lui Dumnezeu şi mai de aproape privitor al tainelor lui Dumnezeu, adică Sfântul Arhanghel Gavriil.

Se mai cade şi aceasta să ştim despre Sfântul Gavriil, din care rânduială era din cele trei ierarhii cereşti ale celor nouă cete îngereşti. Unii îl socotesc că este din rânduiala ierarhiei celei mai de jos, în a treia, fiind pus în mijloc între îngeri şi începătorii, adică, fiind arhanghel mai mare al acestei rânduieli de arhangheli, rânduindu-se la buna vestire şi înştiinţare a lucrurilor lui Dumnezeu celor mari. Dar aceasta ei o socotesc, una din titlul lui, că se numeşte arhanghel, iar alta, din povestirea Sfântului Dionisie, care zice că nu se trimit îngerii cei mai de sus, fiindcă sunt înaintea scaunului lui Dumnezeu, aproape, ci numai cele mai de jos rânduieli ale îngerilor care sunt rânduite la aceea.

Dar mai vrednic de crezare este că Sfântul Arhanghel Gavriil este din cea mai înaltă rânduială a serafimilor, netrimiţându-se la mai mici lucruri ale voii Domnului, ci la taine mari, precum s-a trimis şi la taina întrupării lui Dumnezeu. Iar titlul de arhanghel îl are din buna vestire cea de bucurie, pe care a adus-o Preacuratei Fecioare şi a bucurat-o, iar printr-însa a bucurat şi toată făptura, nu numai pe cea de jos, dar şi pe cea de sus. De aceea Sfântul Ioan Damaschin cântă astfel: „Cele cereşti cu dragoste s-au vestit şi cele pământeşti cu cutremur s-au veselit, când preacuratul glas a venit la tine, de Dumnezeu Născătoare, pentru că o dănţuire a amândurora a răsărit, când cel fără de trup ţi-a adus acea bucurie".

Iar că Sfântul Arhanghel Gavriil este din rânduiala serafimilor, se adevereşte de aici că „de scaunul neapropiatei slave dumnezeieşti nici o ceată nu se apropie şi nu slujeşte mai mult decât serafimii", după

nemincinoasa mărturie a Sfântului Dionisie. Toate rânduielile au locurile lor, fiecare cu deosebita sa împărţire de la Dumnezeu, precum se scrie despre dânşii în luna noiembrie în a opta zi: „Unii aproape, alţii mai departe. Iar singură ceata Serafimilor este mai aproape de Dumnezeu, mai mult decât toate". Căci grăieşte Isaia: *Am văzut pe Domnul şezând pe scaun sus şi preaînălţat şi Serafimii cu şase aripi împrejurul Lui.*

Iar de vreme ce Sfântul Arhanghel Gavriil este unul din cei şapte sfinţi îngeri care stau mai aproape de Dumnezeu, el este din rânduiala Serafimilor, al doilea între Serafimi. Că şi Sfântul Andrei Criteanul arată că este din cei mai dintâi îngeri, zicând: „Unuia din cei mai dintâi îngeri, (Dumnezeu) îi porunceşte să împlinească vestirea tainelor". Dacă este dintre cei mai dintâi, apoi este din cele şapte duhuri, care stau totdeauna înaintea lui Dumnezeu; iar dacă este din cele şapte duhuri, apoi este din Serafimi. Pentru că cine este mai întâi decât Serafimii între îngeri? Şi cine este mai aproape de scaunul lui Dumnezeu, decât Serafimii? Deci serafim este Sfântul Gavriil, mai ales întru acea rânduială, lucru care şi de aici este arătat: că, pentru împlinirea poruncii marelui Dumnezeu, era trebuinţă să se trimită un mare înger. Iar de vreme ce întruparea Cuvântului este lucrul lui Dumnezeu prea mare, mai mult decât toate lucrurile Lui, deci, şi la vestire s-a trimis cel prea mare mai mult decât alţi îngeri, Sfântul Arhanghel Gavriil.

Căci zice Sfântul Grigorie Dialogul astfel: „La slujba aceea a bunei vestiri se cădea să vină acel mai cinstit mare înger, vestind pe Cel mai mare decât toţi. Căci, precum a venit la Eva, amăgind-o, cel mai mare boier al întunericului, aşa era cu cale, ca şi la Preacurata Fecioară să vină, spre buna vestire, cel mai mare voievod al cereştii lumini. Şi la Maria, care cu dragoste de serafim ardea către Dumnezeu, serafim se cădea să se trimită".

Deci, pe acel voievod mai mare între îngeri, pe un serafim din cei şapte mai aproape de Dumnezeu, pe arhanghelul a toată lumea, pe cel ce bine a vestit mântuirea a toată lumea, să-l cinstim cu bună credinţă, cu multă evlavie, cu închinăciune cucernică, cu cântare şi rugăciune, săvârşindu-i soborul cu bucurie. Apoi să-i mulţumim pentru marea lui facere de bine adusă neamului omenesc, pe care din început o făcea şi acum o face, rugând totdeauna pentru noi pe Dumnezeu, Cel ce S-a întrupat. Iar noi toţi, cu rugăciunile Sfântului Arhanghel Gavriil, să luăm iertare de păcate. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC IRINEU, EPISCOPUL SERMIEI

Pe vremea împărăţiei păgânilor împăraţi ai Romei Maximian şi Diocleţian (284-305), fiind ridicată cumplită prigonire de către dânşii asupra creştinilor şi credincioşii intrând în felurite nevoinţe, cu bucurie primeau muncile care li se făceau de chinuitori pentru Hristos, privind spre veşnica răsplătire. În acea vreme era în cetatea Panonia a Sermiei un episcop tânăr de ani, însă bărbat desăvârşit în soborniceasca credinţă şi în lege, cu numele Irineu. Acesta, suferind multe prigoniri pentru dragostea lui Hristos, s-a învrednicit a lua pentru mărturisirea lui Hristos vrednica cunună a biruinţei. Căci, fiind prins de ostaşi în Sermia, l-au dus în Panonia la Prov ighemonul, şi acesta a zis către dânsul: „Supune-te poruncilor împărăteşti şi jertfeşte zeilor noştri!" Iar Sfântul Irineu episcopul a răspuns: „Cel ce aduce jertfă mincinoşilor zei, iar nu Unuia adevăratului Dumnezeu, acela se va pierde din poporul său".

Ighemonul a zis: „Preamilostivii împăraţi au poruncit tuturor, ori să jertfească zeilor, ori să se rânduiască la munci". Sfântul răspunse: „Eu voiesc acea poruncă şi aştept să primesc cât de grele munci, decât să mă lepăd de adevăratul Dumnezeu şi să jertfesc idolilor". Ighemonul zise: „Ori jertfeşti zeilor, ori îndată voi porunci să te muncească". Sfântul răspunse: „Mă voi bucura de-mi vei face aceasta, ca să mă fac pătimitor şi părtaş Domnului meu".

Atunci ighemonul a poruncit ostaşilor să-l muncească pe sfânt şi, fiind muncit cumplit, a zis tiranul către dânsul: „Ce zici, Irineu, vei jertfi zeilor?" Sfântul răspunse: „Eu aduc jertfă de bună mărturisire Dumnezeului meu, Căruia I-am adus totdeauna". Şi venind părinţii lui şi toţi casnicii, după ce l-au văzut muncit fără de milă, i-au căzut la picioare şi l-au rugat să-şi cruţe anii săi cei tineri şi să se supună poruncilor împărăteşti. De o parte tatăl şi maica sa se tânguiau, iar de alta toţi prietenii cei de aproape făceau mare plângere pentru el şi cu un glas strigau, zicând: „Miluieşte-ţi, o, Irineu, floarea tinereţilor tale".

Iar sfântul, cu dorirea cea mai bună spre Dumnezeu fiind cuprins şi poruncile Lui înaintea ochilor avându-le, la toţi răspundea: „Acestea sunt cuvintele Domnului meu Iisus Hristos: *Cel ce se leapădă de Mine înaintea oamenilor, Mă voi lepăda şi Eu de el*

înaintea Tatălui Meu, Care este în cer. Să ştiţi, o, iubiţilor, că nici cu momelile voastre, nici cu îngrozirile împărăteşti, nici cu orice chip nu veţi putea să mă despărţiţi de Dumnezeul meu şi de legea Lui, pentru că, cu tot cugetul mă sârguiesc spre nădejdea chemării celei de sus". Iar Prov, chemând pe fericitul Irineu, a zis către el: „Pleacă-te spre lacrimile celor ce plâng pentru tine, lasă-ţi nebunia ta şi jertfeşte zeilor, cruţându-ţi tinereţile tale". Răspuns-a sfântul: „Mă voi cruţa în veci, dacă nu voi jertfi". Atunci a poruncit ighemonul ca să-l ducă în temniţă, până ce va judeca pentru dânsul.

Şi stând sfântul mai multe zile în temniţă, de strâmtorarea legăturilor a suferit diferite boli. După aceea ighemonul a poruncit ca într-o noapte iarăşi să-l aducă înaintea sa şi i-a zis: „Destule îţi sunt ţie muncile acestea, cu care multă vreme te-ai chinuit; apropie-te şi jertfeşte zeilor noştri". Iar Sfântul Irineu a răspuns: „De ai cugetat să-mi faci ceva, fă-mi degrabă, nezăbovind, ştiindu-mă întru aceeaşi mărturisire a numelui lui Hristos, întru care până acum am fost şi acum sunt, şi până ce voi fi, tare sunt şi neschimbat".

Atunci, mâniindu-se ighemonul, a poruncit să-l bată mult pe sfântul cu toiege. Iar el, fiind în munci, a strigat: „Un Dumnezeu am, pe Care din copilăria mea m-am învăţat a-L cinsti. Aceluia mă închin, Aceluia şi jertfă îi aduc, iar zeilor celor făcuţi de mâini, nu pot a mă închina". Prov a zis: „Destule îţi sunt acum muncile pe care le-ai suferit şi nu dori să mori!" Răspuns-a sfântul: „Nu voi muri, căci am înainte viaţa, iar muncile pe care le pui pe mine pentru numele Domnului meu Iisus Hristos, nu le simt, ci mai ales nădăjduiesc ca printr-însele să câştig viaţă veşnică, nu moarte".

Prov a zis: „Ai femeie?" Sfântul a răspuns: „Nu am". „Ai părinţi?" Răspuns-a sfântul: „Nu am". Prov iarăşi a zis: „Ai fii sau fiice?" Răspuns-a sfântul: „Nu am". A zis Prov: „Dar cine erau cei care se tânguiau şi plângeau pentru tine la trecuta judecată?" Sfântul Irineu a zis: „Am împlinit poruncile Domnului meu Iisus Hristos, Care zice: *De nu se va lepăda cineva de părinţii săi şi de nu se va lepăda de toată averea sa, nu poate să-mi fie Mie ucenic. Iar cel ce iubeşte pe tată, pe mamă, femeie, fii, fraţi sau rudenii mai mult decât pe Mine, nu este Mie vrednic*. Astfel, cel ce iubeşte cu adevărat pe Dumnezeu şi spre El singur nădăjduieşte, acela toate deşertăciunile pământeşti le trece cu vederea şi pe nici un tată afară de Dumnezeu nu mărturiseşte că are".

Prov a zis: „Aud că ai fii. Deci, măcar pentru dragostea lor jertfeşte zeilor, ca să nu-şi piardă numele părintesc pentru tine". Sfântul a răspuns: „Fiii mei au Tată pe Dumnezeu, pe Care şi eu Îl

am, şi mă închin Lui, căci poate şi pe dânşii şi pe mine să ne mântuiască. Spre Acela cu adevărat şi desăvârşit nădăjduim şi sufletele noastre le-am încredinţat Lui, ca să nu pierim. Deci, tu fă de acum ce-ţi este ţie poruncit de împăraţii tăi". Prov a zis: „Cruţă-te pe tine şi pe părinţii tăi, jertfeşte zeilor şi te supune poruncilor împărăteşti, ca nu cu felurite munci să te pierd pe tine". Sfântul Irineu a răspuns: „Acum ţi-am spus să faci cu mine cele ce voieşti, ştiind aceasta cu adevărat că necuraţilor tăi zei niciodată nu voi jertfi. Iată, acum vezi câtă răbdare mi-a dat mie Domnul meu Iisus Hristos împotriva meşteşugurilor tale celor diavoleşti, prin care sfinţilor lui Dumnezeu le-ai pregătit munciri".

Apoi Prov a zis: „Iată acum îndată voi hotărî asupra ta judecată de moarte, de nu vei jertfi zeilor". Sfântul Irineu a răspuns: „Plăcut îmi vei face lucrul acela mie, căci prin acea judecată de moarte, la veşnica veselie mă vei trimite pe mine". Atunci Prov a dat hotărâre de moarte asupra sfântului, zicând: „Pe Irineu, care nu s-a supus poruncilor împărăteşti, poruncesc să-l arunce în râu". Iar Sfântul Irineu a răspuns: „Multe feluri de munci şi mai cumplite am aşteptat de la tine, că doar ai fi cunoscut cum creştinii, pentru credinţa în Dumnezeu, s-au obişnuit a nu băga în seamă moartea; dar de vreme ce nimic dintre unele ca acelea n-ai adus asupra mea, mă bucur, că măcar această judecată ai hotărât asupra mea".

Deci mâniindu-se ighemonul pentru o îndrăzneală ca aceea a fericitului bărbat, a poruncit ca să-i taie capul cu sabia, apoi să-i arunce trupul în râu. Iar sfântul, ca şi cum altă cunună ar fi luat, dacă a auzit asupră-şi un răspuns ca acesta, mulţumea lui Dumnezeu, zicând: „Mulţumesc Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce mi-ai dat nebiruită răbdare întru mărturisirea numelui Tău cel Sfânt, ca să mă învrednicesc a fi părtaş slavei Tale celei veşnice". Acestea grăind, a fost dus la un pod ce se numea Artemis, care era făcut în cinstea necuratei lor zeiţe Artemida, de pe care avea să fie aruncat. Acolo, dezbrăcând de pe sine hainele sale şi ridicându-şi la cer mâinile, se ruga cu umilinţă, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Cel ce ai voit a pătimi pentru mântuirea lumii, să se deschidă cerurile Tale, spre primirea duhului credinciosului robului Tău Irineu, care, pentru numele Tău cel Sfânt, fiind scos din Biserica cea sobornicească a Sermiei, nu mă lepăd a suferi moartea pentru Tine, dar mă rog, Doamne, negrăitei Tale milostiviri, ca pe poporul cel din Sermia să-l păzeşti de toate primejdiile ce-l împresoară, de răutăţi şi de vrăjmaşii cei văzuţi şi nevăzuţi şi întru credinţa Ta cea sfântă să cauţi a-l întări".

Şi săvârşindu-şi rugăciunea, i-au tăiat capul cu sabia şi l-au aruncat în râul ce se numea Sava. Şi a fost muncit robul lui Dumnezeu Irineu, sfântul episcop al Sermiei, întru al şaptelea calend al lui aprilie, adică în 26 de zile ale lunii martie, stăpânind în Panonia Prov ighemonul, iar întru noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL MALH

Cuviosul Malh a fost în tinereţile sale lucrător de pământ în satul Maroniei, care se află ca la 30 de stadii de Antiohia Siriei, fiind singurul fiu la părinţi, pe care aceia, ca pe o odraslă a lor voind să-l aibă moştenitor al casei, îl sileau spre nuntă. Iar el le răspundea: „Voiesc să fiu monah, mai bine decât mirean". Deci, tatăl cu îngroziri, iar mama cu îmbunări, îl sileau spre nuntă, însă el a fugit pe ascuns, lăsând casa, părinţii şi însurătoarea, pentru dragostea lui Dumnezeu. Şi ducându-se în locuri pustii, care sunt între Imo şi între Viria, a găsit acolo o mănăstire cu monahi plăcuţi lui Dumnezeu şi s-a dat la învăţătura acelora şi vieţuia deprinzându-se în monahiceştile nevoinţe, cu osteneli şi cu postiri omorându-şi patimile trupeşti.

Iar după mulţi ani, auzind că murise tatăl său, i-a venit în gând să se ducă în patria sa şi să mângâie pe maica sa, fiind văduvă. Şi gândea să-şi vândă averile: o parte să o împartă la săraci, alta la mănăstiri, iar o parte s-o ţină spre a sa trebuinţă.

Iar egumenul, înştiinţându-se despre acea socoteală a lui, a început a-l sfătui, spunându-i că aceea este ispită diavolească, şi sub chipul unui lucru bun se află meşteşugirea vechiului vrăjmaş, cum zice Scriptura: *Câinele s-a întors la a sa vărsătură*. În acest chip, mulţi monahi s-au amăgit, pentru că diavolul niciodată nu se luptă arătat cu cineva. Şi punea egumenul înaintea lui Malh multe feluri de istorii din cărţi, aducându-i aminte despre Adam şi Eva, care prin nădejdea dumnezeirii au fost împiedicaţi de diavol şi s-au lipsit de rai. Şi după ce egumenul a văzut că nu poate să-l înduplece, a căzut la picioarele lui, rugându-l să nu-şi lase pe duhovniceştii săi fraţi, nici să se piardă pe sine însuşi şi să nu caute înapoi, după ce a pus mâna pe plug; însă el, neascultând deloc pe egumen, s-a dus din mănăstire.

Atunci egumenul l-a petrecut cu lacrimi, ca pe un mort la îngropare, şi despărţindu-se de el i-a zis cel de pe urmă cuvânt: „Te

văd, fiule, însemnat cu semnul satanei; pricinile despărţirii tale de noi acum nu le mai întreb, răspunsurile tale nu le primesc; oaia cea ieşită din ogradă, îndată se va face mâncare lupilor". Şi astfel s-au despărţit, şi Malh s-a dus în calea sa. Iar nu departe de pustia aceea era un drum mare de obşte care mergea de la Viria la Edesa, spre care adeseori năvăleau saracinii arabi.

Deci călătorii care voiau să meargă pe acolo se adunau împreună mulţi, pentru ca, dacă ar fi fost saracini în preajmă, aceştia să nu năvălească asupra lor, văzându-le mulţimea. Şi era Malh cu nişte călători, care se adunaseră ca la şaptezeci la număr, între care erau şi câteva femei. Şi mergând ei împreună pe calea aceea, iată deodată o mulţime de ismailiteni înfricoşaţi la chip, pe jumătate goi, s-au arătat înarmaţi ca la război şi, sărind asupra acelor călători, i-au prins pe toţi până la unul, împreună şi cu Malh, şi i-au dus în robie.

Atunci Malh, cunoscând că gândul său a fost deşert, prin amăgirea vrăjmaşului, se căia; căci, neascultând sfatul egumenului, s-a despărţit de duhovnicească adunare şi s-a lipit de mirenească însoţire şi cu aceea a căzut în robia barbarilor. Dar îi era târzie căinţa, pentru că cel ce voise să fie moştenitorul averilor părinteşti a rămas moştenit el însuşi de saracini.

Deci saracinii împărţindu-şi robii, monahul Malh împreună cu o femeie s-au cuvenit unui arap, care i-a pus pe amândoi pe o cămilă şi le-a poruncit să alerge degrabă. Şi, cămila mergând repede, Malh se ţinea de femeie ca să nu cadă de pe cămilă şi femeia de asemenea se ţinea de el şi se strânseră unul în altul tare şi astfel au alergat în calea aceea. Iar hrana lor pe cale era carne nefiartă, iar băutura, lapte de cămilă. Şi după trecerea căii celei lungi prin pustia aceea şi peste un pârâu mare, saracinii au ajuns la locurile lor, unde arapul acela, ducând pe robii săi la femeia sa, le-a poruncit să se închine femeii şi copiilor, după obiceiul saracinilor.

Şi plecându-şi Malh grumajii săi împreună cu femeia cea robită, s-au închinat stăpânei lor. Iar aceea a pus pe Malh la slujba casei, să aducă apă, să mături gunoiul şi să facă celelalte slujbe mai grele. Deci slujea Malh pentru neascultarea cea părintească, având schimbat chipul monahicesc, umblând gol, după obiceiul acelei ţări, în care, pentru arşiţa soarelui cea mare, abia îşi acoperea acele părţi ale trupului pe care se cădea să le acopere.

După aceea, i s-a poruncit să pască oile în pustie, unde avea singura răcorire şi mângâiere în primejdiile sale, că rareori îşi vedea pe stăpânii şi pe împreună robii săi, fiind în singurătate cu oile. Şi se gândea la Sfântul Iacob şi la Moise, care altădată au păscut în pustie

turmele. Şi se hrănea cu brânză şi cu lapte şi se ruga cu dinadinsul, cântând psalmii pe care îi învăţase în mănăstire. Cu aceasta se înveselea în robia sa, mulţumind judecăţilor lui Dumnezeu, căci viaţa monahicească pe care era să o piardă în patria sa, a aflat-o în pustie. Însă negrăite sunt meşteşugurile diavolului în tot locul, căci şi acolo, într-o viaţă ca aceea, Malh a fost aflat de pizmaşul, precum vom auzi.

Văzând arapul acela pe robul său Malh slujindu-i în toate cu osârdie şi cu credinţă şi văzând că se înmulţiseră dobitoacele sale, gândea în ce chip să-i facă răsplătire pentru slujba lui credincioasă. Şi a socotit să-i dea lui Malh de soţie pe acea femeie robită care a fost adusă cu dânsul pe o cămilă. Şi chemând pe Malh, i-a zis despre ea ca s-o ia de soţie. Iar el, nevrând, spunea că este creştin şi nu i se cade să ia pe aceea ce are bărbat – căci bărbatul ei era dus în robie la alt stăpân. Atunci arapul, mâniindu-se, şi-a scos sabia şi a vrut să-l lovească, şi de n-ar fi alergat Malh ca să se apuce cu mâinile de grumazul acelei femei, stăpânul i-ar fi vărsat sângele în acel loc.

Iar după ce a sosit noaptea, monahul a luat pe femeia aceea în peştera sa şi ce a fost între dânşii acolo, singur fericitul Malh a mărturisit mai pe urmă, astfel: „Necaz a fost asupra mea în loc de veselie, şi întristare în loc de mângâiere; pentru că ne depărtam unul de altul şi unul altuia nu îndrăzneam să zicem nimic. Atunci, cu adevărat mi-am cunoscut robia şi, căzând la pământ, am început a plânge călugăria mea, pierdută aşa deodată. Şi ziceam plângând astfel: «Până la atâta nevoie am venit eu, ticălosul, până la aceasta m-au adus păcatele mele, ca la bătrâneţe să-mi pierd fecioria şi să fiu bărbat unei femei străine? Ce mi-a folosit că în tinereţile mele am lăsat pentru Dumnezeu casa, părinţii şi însurătoarea, dacă voi face aceasta acum, pe care am trecut-o cu vederea de la început? Şi numai pentru aceea rabd aceasta, căci, petrecând odată în mănăstire, am dorit iarăşi patria mea. Ce să facem, o, suflete al meu? Oare vom pieri, ori vom birui? Oare să aşteptăm mila lui Dumnezeu cea ajutătoare? Ori să ne ucidem cu sabia noastră? Întoarce sabia ta în tine, o, suflete; pentru că ţi se cade să te temi mai mult de moartea sufletului, decât de moartea trupului, că şi curata feciorie este mucenicie. Deci, să fiu aici ca un mucenic, zăcând neîngropat în pustia aceasta şi să-mi fiu mie singur muncitor şi mucenic».

Zicând acestea, m-am ridicat de pe pământ, mi-am luat sabia, am tras-o, măcar că strălucea în întuneric şi se vedea vârful ei fiind foarte ascuţit. Apoi am întors-o spre pieptul meu şi am zis către femeie: «Fii sănătoasă şi vie, o, femeie, iar pe mine să mă ai mucenic

mort, mai bine decât bărbat viu». Iar ea a căzut la picioarele mele şi mi-a zis: «Pe Domnul nostru Iisus Hristos te jur în acest greu ceas şi te rog să nu-ţi verşi sângele tău pentru sufletul meu. Dacă voieşti să mori, apoi mai întâi spre mine să-ţi întorci sabia şi s-o înfigi în mine. Şi ucigându-mă mai întâi pe mine, pe urmă te vei ucide şi pe tine, ca aşa mai bine să ne însoţim între noi. Pentru că eu am ales ca şi dacă s-ar întoarce bărbatul meu, să-mi păzesc până la sfârşit curăţia, la care m-am deprins în robia aceasta. Deci mai bine doresc a muri decât s-o pierd. Ori pentru aceasta mori, ca să nu te împreunezi cu mine? Eu aş fi voit să mor, dacă tu ai fi cerut aceasta. Deci să mă ai soţie a curăţiei şi să iubeşti împreunarea sufletească, mai mult decât cea trupească, ca stăpânii noştri să te socotească că-mi eşti bărbat; iar Hristos să te ştie că-mi eşti frate duhovnicesc, şi cu înlesnire ne vor crede stăpânii noştri, părându-li-se că suntem în însoţire trupească, de ne vor vedea iubindu-ne între noi».

Iar eu, zice Sfântul Malh, m-am înspăimântat şi m-am mirat de o minte aşa înţeleaptă ca a femeii aceleia şi am iubit-o, şi aşa am întărit cuvânt ca să petrecem împreună în curăţie. Însă niciodată n-am privit spre trupul ei, nici nu m-am atins cu mâna de dânsa, temându-mă că în trăirea cea paşnică cu dânsa îmi voi pierde fecioria, pe care am păzit-o la începutul războiului cel cumplit ce ne-a fost".

Într-o duhovnicească însoţire ca aceea a petrecut Cuviosul Malh multe zile cu aceea femeie întreagă la minte. Şi se făcuseră preaiubiţi de stăpânii lor, care n-aveau nici un gând de fuga lor de la dânşii, pentru că uneori Malh şi câte o lună întreagă nu mergea la casa stăpânilor săi, stând în pustie ca un credincios şi osârdnic păstor al turmei lui.

După multă vreme a robiei sale, Cuviosul Malh, şezând odată singur în pustie şi nevăzând pe nimeni, decât numai cerul şi pământul, a început în tăcerea sa a-şi aduce aminte de petrecerea sa dinainte, fiind în mănăstire cu monahii, şi mai ales îşi aducea aminte de faţa egumenului său, de la care învăţase Scriptura şi viaţa monahicească; şi cugeta la cuvintele cu care era sfătuit de dânsul, ca să nu se despartă de locaş. Aceea aducându-şi aminte şi cugetând, a văzut înaintea sa nişte furnici mişcându-se într-un loc strâmt; unele duceau sarcini mai mari decât ele singure, altele trăgeau seminţe, unele scoteau pământul afară şi îşi făceau ca o apărare de ploaie, altele îşi găteau hrană pentru iarnă, mărunţeau grăunţele cu gura, ca nu cumva, muindu-se, să încolţească şi să se întoarcă în iarbă, iar altele scoteau afară pe cele moarte. Dar ceea ce era mai de mirare, că atâta mulţime fiind, intrau şi ieşeau fără a se împiedica una de alta,

nici nu se împingeau, nici nu se strâmtorau, ci mai vârtos, dacă vedea pe vreuna ducând sarcină grea, îndată îi ajutau altele.

La ele privind Malh, şi-a adus aminte de cuvintele lui Solomon, care zice: *Mergi la furnică, o, leneşule, şi-i râvneşte, văzând căile ei, pentru că ea îşi găteşte la vremea secerişului multă hrană*. Încă a gândit şi aceasta, că viaţa din mănăstire este asemenea cu furnicarul, unde slujesc toţi împreună şi nimeni nu are nimic al său, ci toate sunt de obşte. Şi a început a se întrista foarte în robia sa, suspinând şi dorind să-şi vadă mănăstirea sa şi să vieţuiască în chilia sa de mai înainte.

Iar după ce s-a întors el în casa stăpânului, mergând la bordeiul său, l-a întâmpinat păruta lui femeie şi, văzându-l trist la faţă şi tulburat, l-a întrebat de ce este mâhnit. Şi Malh i-a spus gândurile sale, iar ea îl sfătuia să fugă şi-l ruga să n-o lase nici pe ea, ci s-o ia cu dânsul şi s-o dea în vreo mănăstire de fecioare. Deci, mult sfătuindu-se pentru aceasta, au început a se pregăti de fugă, şoptind între dânşii, dar în nădejdea lor erau învăluiţi şi de gânduri de frică. Iar în turma pe care o păştea Malh erau doi ţapi mari, pe care i-a tăiat şi din pielea lor a făcut doi saci, iar carnea a uscat-o şi s-au pregătit de drum; apoi, într-o seară târziu, împreună cu sora sa, au luat sacii aceia şi carnea şi au plecat, având nădejdea în Dumnezeu.

Şi, alergând repede, sosind la râul cel mare care era departe ca la zece stadii de la casa arapului aceluia, au umflat sacii aceia, i-au legat tare şi s-au lăsat pe râu, încălecând pe ei, iar cu picioarele ca şi cu vâslele au înotat în partea cealaltă. Însă carnea pe care o aveau de drum, udându-se de apă, s-a afundat în râu, rămânând doar puţină pentru trei zile. Şi au băut apă destulă din râu, pentru drumul ce-i aştepta. Apoi s-au pornit în cale, alergând repede, fugind noaptea mai mult decât ziua, pe de o parte de frica saracinilor, iar pe de alta pentru arşiţa soarelui, care ardea cumplit pe acolo. Uneori, însă, mergeau şi ziua, deşi se ardeau de zăduf şi se uitau înapoi, temându-se să nu-i ajungă din urmă stăpânul lor.

Iar în a treia zi mergând ei, au văzut de departe în urma lor doi saracini călări pe două cămile, alergând repede. Şi îndată au cunoscut că este stăpânul lor care alerga după dânşii, luându-le urma pe nisip. Şi se temură foarte tare şi, rămânând ca nişte morţi, aşteptau ca să-i ucidă arapul. Dar, după rânduiala lui Dumnezeu, văzând de-a dreapta lor o peşteră adâncă ce se întâmplase acolo, au stat înăuntru pe partea stângă, neintrând mai adânc într-însa, pentru că se temeau ca nu cumva, fugind de moarte, să cadă la moarte, fiindcă în nişte peşteri

ca acelea se întâmplau să fie animale sălbatice, scorpii şi alte jivine purtătoare de otravă.

Deci temându-se de amândouă părţile – şi de stăpânul lor care-i prigonea şi de răutăţile cele înfricoşate din peşteră –, stăteau tremurând, ca şi cum ar fi morţi, gândind la aceasta: „Dacă ne va ajuta Dumnezeu, vom scăpa de moarte, iar de ne va trece cu vederea pe noi păcătoşii, apoi îndată această peşteră mormânt o vom avea". Şi ajungând arapul la peştera aceea şi legându-şi cămilele una de alta, stătea înaintea uşii peşterii cu sabia; iar pe slugă a trimis-o în peşteră, ca să-i scoată afară, pentru că voia ca singur să-i taie pe amândoi.

Şi intrând sluga aceea în peşteră ca la trei sau patru coţi, a trecut de ei, deoarece de la strălucirea soarelui intrând la umbră, nu putea îndată să-i vadă stând aproape. Iar ei vedeau din spate pe sluga aceea, care striga: „Ieşiţi, tâlharilor! Ieşiţi la moarte! Pentru ce zăboviţi? Ieşiţi, că vă aşteaptă stăpânul!" Aşa strigând acela, îndată din adâncimea peşterii alergând o leoaică, l-a apucat de grumaz şi, omorându-l, l-a tras la culcuşul său. O, Preabunule Doamne, cât este de mare purtarea Ta de grijă pentru robii Tăi şi cât de grabnic îţi este ajutorul, în cea mai de pe urmă primejdie! O vedeau aceasta Malh şi femeia, şi, o, în cât de mare bucurie şi frică erau împreună; căci văzuseră un vrăjmaş al lor pierind, neştiind celălalt, care stătea înaintea uşii, mâniindu-se.

Şi văzând arapul că sluga zăboveşte în peşteră şi nici glasul lui nu se aude, a socotit că se împotrivesc doi contra unuia şi, nemaiputând de mânie să aştepte mai mult, a intrat în peşteră cu sabia scoasă, răcnind cu sălbăticie ca o fiară cumplită. Iar leoaica, auzind glasul, a alergat spre el şi l-a prins, încă neajungând la fugarii săi; şi, ucigându-l şi pe acela, l-a tras alăturea cu dânşii, în culcuşul său.

Un ajutor ca acela minunat şi neaşteptat al lui Dumnezeu văzând fericitul Malh cu acea fericită femeie, au mulţumit milostivirii lui Dumnezeu celei mari. Dar încă şi după bucuria aceea le mai era frică, ca nu cumva şi pe dânşii să-i mănânce leoaica aceea; însă mai degrabă voiau ca de fiară să moară, decât să cadă în mâinile celor fără de omenie.

Iar leoaica, luându-şi cu gura puiul său, a ieşit din peşteră; şi stând ei mult timp tăcuţi şi văzând că leoaica nu se întoarce, au ieşit, plecându-se ziua acum. Şi au văzut cămilele aproape de peşteră stând, având pe dânsele pâine şi băutură, şi, mâncând şi bând, s-au întărit şi s-au bucurat. Apoi, încălecând pe dânsele, s-au dus în calea lor, mulţumind lui Dumnezeu, şi în zece zile trecând pustia aceea, au sosit la oştile greceşti şi au spus tribunului toate cele despre dânşii;

iar tribunul i-a trimis la Savin, ducele Mesopotamiei. Iar ducele cumpărând cămilele de la dânşii şi bine gătindu-i de cale, i-a trimis bucuroşi întru ale lor.

Deci, pe acea fericită femeie, Cuviosul Malh a dat-o într-o mănăstire de femei, iar el s-a întors la al său locaş, din care a ieşit, dar a aflat acum mort pe egumenul, părintele său. Şi a spus fraţilor toate cele ce i s-au întâmplat lui; şi şedea în mănăstire fără să iasă, sfătuindu-i pe ceilalţi, ca niciodată să nu treacă cu vederea pe egumen, nici să iasă din mănăstire. Şi vieţuind cealaltă vreme a vieţii sale cu plăcere de Dumnezeu, a trecut la Domnul, lăsând după dânsul chip de întreagă înţelepciune, ca să ştie cei mai de pe urmă, că întreaga înţelepciune nici de sabie, nici de pustietate, nici de fiară nu se biruieşte. Pentru că cel ce se dă pe sine lui Hristos, poate muri întru dreptate cu trupul, iar cu duhul nu poate fi biruit, întărindu-l Însuşi Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL VASILE CEL NOU[1]

În zilele dreptcredincioşilor împăraţi Leon cel Înţelept (886-912) şi fratele său Alexandru (912-913), fiii împăratului Vasile Macedon (867-886), în al zecelea an al stăpânirii lor, oarecare magistraţi din părţile Asiei, fiind trimişi cu poruncă împărătească, s-au întors de acolo în cetatea Constantinopol. Şi mergând alături de nişte munţi neumblaţi şi pustii, au văzut pe omul acesta, de care ne este acum vorba, adică pe fericitul Vasile, umblând prin pustie, îmbrăcat în haine proaste, străin la chip şi înfricoşat, ca un hrănit prin pustie, şi îndată alergând după el, l-au prins. Apoi, minunându-se de chipul lui cel străin, îl socoteau că este iscoadă.

Deci legându-l, s-au dus împreună cu el la Constantinopol, unde, ducându-se la împăraţi, le-au spus despre omul cel prins pe drum. Iar împăratul Leon, văzându-l, l-a dat spre întrebare unui patriciu, ce se numea Samon, de neam agarean, ca să ispitească cele despre dânsul cine este, de unde este şi cum îi este numele. Deci, Samon patriciul, luând pe omul lui Dumnezeu, l-a dus în casa sa şi, şezând cu mândrie cu toţi sfetnicii săi, a poruncit să aducă înaintea feţei sale pe fericitul.

[1] Scrisă de Grigorie, ucenicul său.

Şi adus fiind acela înaintea lui, nu i-a dat vrednica cinste şi închinăciune. Şi a zis către dânsul Samon: „Cine eşti, de unde eşti şi cum îţi este numele tău?" Iar el nu i-a dat răspuns, ci stătea, tăcând şi căutând cu ochi blânzi spre dânsul. Deci, a grăit iarăşi către dânsul: „Spune-ne nouă, de unde eşti?" Sfântul a zis către dânsul: „Dar tu cine eşti şi de unde eşti?" Iar Samon i-a zis: „Noi pe tine te întrebăm, cine eşti şi de unde vii? Iar cine sunt eu, nu se cade ţie a mă întreba. Dar de voieşti să ştii ceva despre mine, îţi voi spune. Eu sunt Samon patriciul şi mai marele postelnicilor împărăteşti. Deci, spune şi tu, cine eşti şi de unde eşti şi ce fel îţi este viaţa ta?"

Grăit-a către dânsul fericitul: „Eu sunt străin, unul din cei ce petrec pe pământ". Zis-a către dânsul Samon: „Bine zic aceia, dar, despre tine, că eşti iscoadă şi ai venit să încerci stăpânirea grecească". Iar cuviosul la aceasta n-a răspuns nimic.

Mulţi din cei ce stăteau înainte îl întrebau, zicându-i: „Cine eşti?" Şi nu le răspundea. Atunci a poruncit Samon să aducă înaintea lui toiege verzi, vine de bou uscate şi cele mai înfricoşate unelte, spre îngrozirea lui, că doar s-ar teme şi ar spune de unde este. Iar el, văzându-le pe toate acelea, nu zicea nimic. Apoi a poruncit ca să-l întindă patru oameni şi să-l bată cu vine de bou, întrebându-l cine este. Şi fiind bătut tare, sfântul nu le răspundea, ci răbda, tăcând. Şi până într-atât l-au bătut, până când li s-a părut că îndată va muri. Apoi, luându-l ca pe o bârnă – el neputând umbla –, l-au dus şi l-au aruncat în temniţă.

Iar a doua zi, neîmblânzita fiară, Samon, şezând la judecată, a poruncit să aducă pe cel închis. Şi ducându-se trimişii, au aflat uşile temniţei încuiate, iar pe acela stând afară sănătos cu trupul şi aşteptându-i pe ei. Iar ei s-au mirat de aceasta foarte mult. Deci l-au întrebat pe el, zicând: „Spune-ne nouă, cum ai ieşit din temniţă, fiind uşile încuiate?" Dar fericitul n-a răspuns nimic şi mergea cu ei, ca să stea înaintea patriciului. Atunci unii dintre dânşii, alergând înainte, au spus lui Samon ceea ce se făcuse, adică cum îl aflaseră în afara temniţei. Şi s-a mirat Samon şi toţi cei împreună cu dânsul, auzind unele ca acelea, şi nu credeau cele spuse. Iar alţii ziceau că este vrăjitor şi cu farmece a făcut o minune ca aceea. Şi iarăşi Samon patriciul îl întreba pe sfântul cu dinadinsul şi cu cercetare, ca să spună cine este. Iar cuviosul nu i-a dat răspuns. Deci Samon, mâniindu-se foarte tare, a poruncit ca să-l întindă pe pământ şi să-l bată cu toiege fără cruţare, până ce va spune cele despre sine, cine este şi de unde este.

Deci l-au bătut mult, încât şase toiege s-au sfărâmat, iar el răbda vitejeşte în mare tăcere, nerăspunzând nimic, încât se mirau toţi de răbdarea şi tăcerea cea negrăită a cuviosului. Şi a zis Samon: „Ştiu că voieşte să se laude iscoditorul acesta şi să zică: «I-am biruit pe dânşii cu tăcerea». Dar astfel mă jur, pe sănătatea stăpânitorilor înşişi, că nu-l voi lăsa să se laude şi să-şi bată joc de noi".

Deci a poruncit să-l bată toată săptămâna aceea, în fiecare zi, dându-i câte trei sute de lovituri cu bicele şi trei sute de toiege. Iar el răbda acea muncire, tăinuindu-şi fapta bună care era într-însul. Căci din tinereţe se făcuse monah şi se dusese în pustie, unde s-a nevoit ani destui. Şi în tot timpul nevoinţei sale în pustie a avut viaţa aspră, hrănindu-se numai cu verdeţuri, umblând desculţ şi îmbrăcat cu haine proaste şi nu voia să spună cuiva despre îmbunătăţita sa viaţă. Deci pentru aceea tăcea, pentru că zice Domnul nostru Iisus Hristos: *Să nu ştie stânga, ce face dreapta ta*. Pentru că tot cel ce-şi arată faptele sale cele bune, îşi ia plata sa, adică lauda cea de la oameni, iar de veşnica slavă se lipseşte. Iar cel ce doreşte viaţa veşnică, acela îşi tăinuieşte înaintea oamenilor a sa faptă bună şi, chiar de ar fi şi bătut, tace; şi cu adevărat un om ca acela este mucenic.

Şi trecând săptămâna aceea, în care în toate zilele l-au bătut pe sfânt şi a răbdat multe dureri, şi înştiinţându-se Samon patriciul că sfântul mucenic este întru nesupunere, iarăşi a şezut la judecată şi, punându-l înainte, a căutat cu mânie la dânsul şi i-a zis: „Necuratule între oameni, până când tăinuieşti înşelăciunea în inima ta? Spune-ne nouă, cine şi de unde eşti?" Răspuns-a lui fericitul: „Cei ce fac în taină faptele sodomeşti, precum faci şi tu, pe aceia cu adevărat se cuvine a-i numi mai necuraţi". Iar Samon de o vădire ca aceea de mare ruşine s-a umplut încât, ruşinându-se de cei ce stăteau înaintea lui şi aprinzându-se de mânie şi de iuţime mare, a poruncit să aducă curele şi să-i lege înapoi mâinile cuviosului. Apoi, cu frânghii legându-i tare coastele, iar piciorul lui cel drept legându-l înapoi de coaste, să-l spânzure sus de o grindă cu capul în jos într-o cămară. Şi cu inelul său a pecetluit uşa cămării aceleia, şi aşa l-a lăsat să spânzure, până ce va spune despre sine, cine şi de unde este. Şi toţi cei ce erau acolo cârteau în taină asupra lui Samon, mâniindu-se şi numindu-l ticălos pentru o muncire ca aceea ce se făcea de dânsul omului celui nevinovat.

Şi a stat sfântul astfel trei zile şi trei nopţi, iar după trei zile mergând muncitorul şi deschizând uşa, l-a aflat pe mucenic atârnând. Însă, văzându-l la faţă luminat, ca şi cum nu pătimise nimic rău, s-a mirat şi mergând mai aproape de dânsul, a zis: „Cine şi de unde eşti?

Au nu te-au învăţat minte pe tine muncile acestea?" Iar fericitul nerăspunzând nimic, a poruncit să-l pogoare de pe grindă şi să-l dezlege.

Deci fiind dezlegat, sfântul a stat cu trupul sănătos, vindecându-l darul lui Hristos şi neavând nici o vătămare. Şi toţi minunându-se preamult, a zis Samon: „Au nu am zis bine că omul acesta este fermecător? Pentru că iată, nici cât de puţin n-a bolit cu trupul; dar eu degrabă îi voi dezlega puterea vrăjitoriei lui. Chemaţi la mine pe hrănitorul de fiare". Iar acela venind, i-a zis: „Să pregăteşti pentru dimineaţă un leu mai cumplit, nedându-i astăzi hrana cea rânduită, ca să fie flămând; şi vom vedea pe fermecătorul acesta, de-l va birui şi pe leu". Iar a doua zi s-a adunat mulţime de popor la privelişte şi un leu groaznic s-a slobozit, răcnind foarte tare de foame. Şi ducându-l acolo pe Sfântul Vasile, l-au aruncat la leu spre mâncare; iar leul, văzând pe cuviosul, a început a tremura şi, apropiindu-se, s-a culcat şi se tăvălea înaintea picioarelor lui, ca oaia fără de răutate, încât toţi mirându-se, strigau: „Doamne miluieşte!"

Iar cuviosul, apropiindu-se de leu, îl mângâia cu mâna sa cea dreaptă şi, apucându-l de ureche, l-a scos afară, strigând către cei ce stăteau înainte: „Iată oaia voastră, iată oaia". Dar o minune ca aceasta făcându-se, nicidecum n-a voit Samon cel de alt neam să cunoască şi să înţeleagă că omul cel muncit de dânsul este al lui Dumnezeu. Deci a poruncit ca noaptea să-l înece pe sfânt în mare.

Deci slugile, luând pe mucenic întru a treia strajă de noapte, l-au dus cu o corăbioară pe mare şi întru adânc aruncându-l legat, s-au întors. Iar cu porunca lui Dumnezeu, Cel ce păzeşte pe sfinţii Săi, îndată doi delfini din mare luând pe cuviosul pe spatele lor, l-au scos la malul ce se numea Evdomi, şi era acela al şaptelea înaintea Constantinopolului. Şi acolo l-au pus pe uscat; şi, deodată, i s-au dezlegat mâinile şi picioarele. Deci sfântul, sculându-se, s-a dus în cetate. Dar încă nu erau deschise porţile cele de aur şi a şezut lângă ele, vrând să se odihnească puţin. Într-acea vreme a venit acolo un om care era cuprins foarte tare de boala frigurilor şi a şezut aproape de sfântul, tremurând şi suspinând de durere.

Deci făcându-i-se milă cuviosului, şi-a pus mâna pe dânsul şi, rugându-se, l-a tămăduit. Iar omul, văzându-se tămăduit, a căzut la picioarele cuviosului şi-l ruga să meargă cu el în casa lui. Şi omul acela era unul din cei mai mici cetăţeni, cu numele Ioan; şi a mers cuviosul cu el, bucurându-se. Iar Ioan cu soţia sa l-au primit cu dragoste şi, fiind vremea prânzului, au pus masă şi au mâncat, veselindu-se. Iar Ioan a spus femeii sale cum l-a tămăduit cuviosul

prin chemarea numelui lui Hristos şi s-a bucurat femeia foarte de un oaspete ca acela, că s-a învrednicit a primi pe plăcutul lui Dumnezeu în casa sa. Pentru că era şi aceea foarte iubitoare de Hristos şi de străini şi petreceau întru frica lui Dumnezeu; iar numele ei era Elena.

După aceea, Ioan şi Elena, femeia lui, au început a-l ruga pe sfântul să le spună cine şi de unde este? Răspuns-a sfântul: „De unde sunt nu se cade acum a spune, ci mai pe urmă veţi şti; iar acum voiesc să mă duc pentru rugăciune în Mănăstirea Icoanei celei nefăcute de mână, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care singură de sine s-a zugrăvit". Şi sculându-se s-a dus, urmându-l Ioan. Apoi săvârşind acolo rugăciunile sale, s-a întors în casa lui Ioan, la rugămintea aceluia. Şi Ioan şi soţia lui supărau pe sfântul, cu rugămintea, ca să le spună cele despre sine. Iar el a zis: „Eu sunt acela pe care Samon patriciul l-a aruncat ieri în adâncul mării. Dar Domnul meu Iisus Hristos, Căruia Îi slujesc din tinereţile mele, precum ştie, m-a păzit nevătămat". Şi le-a spus lor numele său, că se numeşte Vasile, şi apoi toate pe rând, câte i-a făcut lui patriciul împărătesc. Iar ei se minunau, căci auziseră despre dânsul şi mai înainte cum l-a muncit Samon şi cum nu l-a vătămat fiara, pentru că străbătuse vestea despre minunea aceea prin toată cetatea. Apoi îl rugară să petreacă cu dânşii în casa lor în toată vremea vieţii sale; şi plăcută i-a fost aceea sfântului.

Deci i-au pregătit o casă de rugăciune şi sfeşnic unde înălţa laudele cele obişnuite lui Dumnezeu. Şi cine poate să spună izvoarele lacrimilor lui, pe care le vărsa în rugăciuni către Dumnezeu? Cine va număra plecarea genunchilor lui? Cine va povesti privegherile cele de toată noaptea? Pentru că fără de somn petrecea toate nopţile. Dar încă şi obiceiurile lui cele bune cine le va spune cu de-amănuntul? Spre mânie niciodată nu s-a mişcat, fiind ca un stâlp neclintit; era blând ca un alt Moise şi David, liniştit ca Iacob, iar milostiv mai mult decât Avraam. Pentru că acela din multa sa bogăţie făcea milostenie, iar acesta din sărăcia sa pentru Dumnezeu, făcea mult bine săracilor. Pentru că ceea ce i se dădea de iubitorii de Hristos, îndată împărţea la cei ce nu aveau.

Şi locuind Sfântul Vasile la acel iubitor de Hristos, Ioan, au început, după puţine zile, a veni la dânsul oamenii, unii pentru folos, iar alţii aduceau pe bolnavii lor pentru tămăduire; pe acei bolnavi punând cuviosul mâinile sale şi făcând rugăciune, îi tămăduia cu darul lui Hristos. Şi s-au preamărit numele şi viaţa lui Vasile în acea cetate, încât mulţi, nu numai din popor, ci şi din cetăţeni, veneau la dânsul. Avea încă şi darul mai înainte-vederii, şi fiecăruia ce venea la

dânsul, mai înainte îi vedea faptele cele tăinuite, ori bune ori rele, şi aparte mustrând pe cei păcătoşi, pe mulţi i-a ridicat spre pocăinţă. Şi mai înainte vedea şi cele ce vor fi, şi înainte le spunea prooroceşte, precum va povesti cuvântul cel de faţă.

După aceea murind împăratul Leon, apoi şi Alexandru, fratele lui, sfârşindu-se după un an, a rămas la împărăţie Constantin, fiul lui Leon, cel numit Porfirogenetul, cu maica sa, Zoe (913-959). Dar, de vreme ce Constantin era încă foarte mic, i-au pus păzitori şi rânduitori împărăţiei pe Nicolae, patriarhul Constantinopolului şi pe Ioan, păzitorul palatului, care se poreclea Garida. Acelora le era încredinţat ca să îndrepteze toate lucrurile împărăteşti, până ce împăratul cel tânăr va veni în vârstă. Într-acea vreme au năvălit barbarii asupra ţării greceşti şi pustiau pământul împrejurul Constantinopolului, şi nu era cine să strângă putere de oaste şi să iasă la război împotriva barbarilor ce năvăliseră. Deci împărăţia grecească era în tulburare şi în primejdie mare, iar poporul Constantinopolului striga asupra patriarhului Nicolae, că nu poartă bine grija şi nu rânduieşte bine împărăţia.

Atunci Nicolae, sfătuindu-se cu ceilalţi boieri mari, a scris voievodului Răsăritului, cu numele Constantin, ce se poreclea Duca, să vină în cetatea împărătească şi să primească sceptrul împreună cu Constantin, tânărul împărat - care era mic şi creştea în palatul împărătesc - şi, ca un bărbat tare şi viteaz în războaie, să năvălească împotriva celor de alt neam. Pentru că bărbatul acela, Constantin Duca, era foarte viteaz şi ostaş nebiruit, înfricoşat potrivnicilor, care lucru şi singuri de multe ori l-au mărturisit. Căci vedeau ieşind foc din armele lui Constantin şi din nările calului său, pornind asupra lor, arzându-i şi izgonindu-i, încât nu puteau să stea împotriva feţei lui. Iar Constantin nu tăinuia acel dar ce-i era dat de la Dumnezeu, pentru că zicea: „Dormind eu în tinereţile mele, mi-a stat înainte o femeie prealuminoasă, cu porfiră împărătească îmbrăcată şi cu un cal de foc lângă dânsa. Iar pe acel cal erau arme de foc şi mă silea să mă înarmez cu acele arme de foc şi să încalec pe acel cal înfricoşat, nevrând eu şi temându-mă. Şi după ce am făcut aceea, a zis către mine: «Să se teamă de tine vrăjmaşii lui Dumnezeu şi hulitorii Fiului Meu şi ca ceara să se topească de la faţa ta!» Aceasta zicându-mi, s-a dus".

Aceasta spunea despre sine bărbatul acela, la care, dacă a venit scrisoarea patriarhului pentru primirea împărăţiei, el se lepăda, zicând că e nevrednic de o stăpânire înaltă ca aceea. Dar patriarhul şi tot singlitul au trimis iarăşi scrisori la dânsul, chemându-l la împărăteasca vrednicie, iar el le-a scris înapoi:

„Nu mi se cade mie să fiu cu unsul Domnului, cu împăratul, deşi este mic cu anii, şi a greşi Dumnezeului meu; şi încă mă tem ca nu cumva vreo înşelăciune şi meşteşug să se afle între voi şi mă veţi pierde pe mine". O scrisoare ca aceea primind de la dânsul patriarhul şi boierii din Constantinopol, au trimis a treia oară la dânsul, fiecare deosebit scriindu-şi al său jurământ, jurându-se pe cinstitul lemn al făcătoarei de viaţă Cruci a Domnului, că nu cu suflete înşelătoare, ci cu drepte inimi îl chemau spre împreună împărăţirea cu tânărul împărat. Iar el, crezând jurământul lor, a venit la Constantinopol cu casnicii săi şi l-au întâmpinat boierii şi cetăţenii cu multă slavă şi cinste.

Şi intrarea lui în cetate s-a făcut dimineaţa, pe când răsărea soarele. Şi i s-a făcut un semn, nu bun, vestindu-i dinainte moartea prin ucidere, pentru că, soarele strălucind luminos, o ploaie mică a căzut, iar picăturile care cădeau pe pământ erau sângerate. Iar patriarhul Nicolae şi cu sfetnicii lui, văzând venirea şi cinstita întâmpinare de către popor a lui Constantin Duca, şi-au schimbat într-alt fel sfatul lor şi i-au închis intrările împărăţiei, nelăsându-l să meargă la împărat şi la maica acestuia. Iar el şi-a pus cortul său lângă privelişte, la alergarea cailor. Şi veneau la dânsul boierii cei mari şi cetăţenii închinându-se lui, numindu-l împărat. Iar unii din boierii care se cunoşteau cu Sfântul Vasile şi aveau dragoste către dânsul, mergând la el, îl întrebau deosebi cum are să fie sfârşitul acelui lucru ce s-a început. Iar sfântul, plângând, le spunea că nu vor trece trei luni şi va fi sfârşit sângerat lui Constantin Duca, cel chemat la împărăţie, şi tuturor celor ce se ţin de dânsul. Şi spunând acelea, fericitul se tânguia nemângâiat şi neîncetat, până la slăbire.

Deci aceia, închizându-se în casele lor, petreceau în tăcere, neieşind nicăieri şi aşteptând cu frică sfârşitul cel proorocesc. Iar doi fraţi dintr-un pântece, fii ai unui boier mare, amândoi cu cinstea protospătari, au mers la sfântul şi l-au întrebat, zicând: „Oare bine este ca să mergem la împăratul cel nou-numit şi să-i slujim?" Iar sfântul le răspundea cu lacrimi: „Fiilor, să nu mergeţi acolo, că de vă veţi face una cu dânsul, apoi unul cu ucidere de sabie va muri, iar altul tăierea urechilor şi a nasului va pătimi şi de râs va fi la cei ce-l vor vedea, în toată viaţa sa". Iar aceia, nebăgând în seamă cuvintele sfântului, s-au dus la privelişte şi cu cel nou-numit împărat s-au făcut una.

Şi după două luni, Constantin Duca, cel chemat la împărăţie cu jurământul patriarhului şi rugăminţile a toată boierimea, văzându-se amăgit şi batjocorit, nu s-a răzbunat pentru aceasta, deşi putea, ca

unul ce era viteaz în războaie şi avea după dânsul mulţime de ostaşi şi de popor, să sfărâme porţile încuiate şi să intre în palatele împărăteşti, sau să înconjoare cetatea mult timp şi să nu le slobozească cele de trebuinţă pentru hrană, şi atunci singuri ar fi căutat milă de la dânsul, şi intrarea iarăşi i-ar fi fost liberă. Însă el, fiind bărbat dreptcredincios şi temător de Dumnezeu, nu voia ca să pătimească cineva rău pentru dânsul, nici nu căuta ca prin sângeroasă cale să se suie la treapta împărătească. Deci spre Dumnezeu punându-şi nădejdea şi spre jurământul patriarhal şi boieresc încă nădăjduind, s-a sfătuit cu ai săi să meargă fără război şi fără arme întru cele împărăteşti, cu pace, prin porţile de aramă, rupându-le, pentru că erau tare încuiate, şi zicea: „De ne vor primi cu blândeţe bine va fi, iar de ne vor ucide, vor da pentru noi răspuns la Dumnezeu, înaintea Căruia o să ne judecăm, căci cu rugăminte şi cu jurăminte, chiar nevrând noi, ne-au amăgit".

Acestea zicând, a pus jurământ asupra tuturor celor ce erau cu dânsul, ca să nu îndrăznească nici unul să-şi scoată sabia sau săgeata în arc să pună asupra celor ce se împotriveau lor, căci – zicea el – nici o picătură de sânge a unui creştin să nu se verse pentru el. Aşa sfat făcând şi jurământul întărindu-l, au pornit spre porţile cele de aramă, pe care, după ce cu sila le-au deschis şi mergeau încet spre palatele împărăteşti, îndată, din porunca patriarhului şi a sfetnicilor lui, săgetătorii pregătiţi pentru aceea au început a săgeta împotriva lor şi a răni pe mulţi; iar pe Duca l-au rănit tare în coastă, sub mâna dreaptă, şi a căzut la pământ, gemând de durere.

Apoi, cei de prin palat înarmaţi, a căror mulţime era adunată pentru aceea, au pornit cu săbiile asupra celor ce intrau cu pace şi nu se luptau împotriva lor şi au început a-i tăia ca pe nişte mlădiţe. Deci au omorât pe Constantin Duca, pe fiul său şi pe mulţi alţii, iar pe ceilalţi care apucaseră să fugă, i-au prins vii şi într-acelaşi ceas i-au muncit pe dânşii; pe unii tăindu-i în două, pe alţii spânzurându-i pe lemn înaintea porţilor cetăţii, iar altora tăindu-le nasurile, urechile şi vinele. Şi au căzut atunci cu Constantin Duca, ca la trei mii de bărbaţi nevinovaţi. Atunci şi acei doi fraţi protospătari, care veniseră la Sfântul Vasile, au pătimit după proorocia cuviosului, pentru că unuia dintre dânşii i s-a tăiat capul, iar altul a suferit tăierea urechilor şi a nasului.

După aceea, ostaşii i-au tăiat capul lui Duca cel ucis, asemenea şi fiului său, şi le-au dus la patriarhul Nicolae şi la sfetnicii lui. Şi a dat patriarhul daruri celor ce au ucis pe Constantin, iar capul lui a poruncit să-l poarte în suliţă prin toată cetatea, spre batjocură, iar

trupurile celor ucişi de sabie să le arunce în mare. O vărsare de sânge nedreaptă ca aceea s-a făcut atunci în Constantinopol, spurcându-se cetatea cu sânge de bărbaţi nevinovaţi, care, ca sângele lui Abel, striga din pământ către Dumnezeu, contra ucigaşilor. Astfel, nu de sabia vrăjmaşilor celor de alt neam, ci de sabia celor de o credinţă şi un gând, fiind prieteni şi fraţi, a căzut puternicul voievod Constantin Duca, cel numit de dânşii împărat, ostaşul cel slăvit cu vitejia, plăcutul lui Dumnezeu şi iubitul poporului.

A pierit de meşteşugul oamenilor celor călcători de jurământ şi fără de socoteală, însă sufletul lui cel drept s-a sălăşluit în sânul dreptului Avraam; asemenea şi sufletele celorlalţi care au pătimit cu dânsul s-au învrednicit milei lui Dumnezeu, care lucru s-a adeverit cu o minune ca aceasta: Deasupra trupurilor celor care spânzurau, atâta timp cât s-au aflat acolo, s-au văzut în toate nopţile pogorându-se stele peste capetele lor şi strălucind prealuminos, până la răsăritul soarelui. Aceasta cu dovedită însemnare arăta că au pătimit cu nevinovăţie şi că sufletele lor sunt sălăşluite în luminile sfinţilor. Şi acestea s-au zis spre arătarea proorocescului duh care era în Cuviosul părintele nostru Vasile, că cele ce el mai înainte le-a proorocit, aşa s-au şi întâmplat.

Dar iată încă şi altele asemenea celor dintâi proorocii ale lui: Roman patriciul, fiind ridicat la împreună împărăţirea cu tânărul împărat Constantin Porfirogenetul, i-a dat de soţie acestuia pe fiica sa, Elena, după ce acesta a venit în vârstă. Şi era şi însuşi Roman cu coroană împărătească încoronat. El avea şi alt ginere, ce se numea Saronit, cu dregătoria patriciu, care se mândrea cu slava şi cu bogăţia sa şi gândea vicleşuguri în inima sa, adică cum ar putea pierde pe împăratul Constantin, ca să răpească împărăţia pentru el.

Iar aproape de curtea lui Saronit era casa acelui iubitor de Hristos, Ioan, la care locuia Cuviosul Părintele nostru Vasile. Deci văzând sfântul cu ochii săi mai înainte văzători gândul cel viclean al lui Saronit, zicea în sine: „Vezi pe ticălosul acesta ce fel de sfaturi împotriva lui Dumnezeu alcătuieşte în inima sa? Dar voi merge şi-l voi mustra, ca doar se va lăsa de pornirile sale nebuneşti".

Deci într-una din zile, când Saronit ieşea călare de la casa sa cu multă mândrie şi mergea spre împărăteştile palate, trecea şi Sfântul Vasile pe cale şi a început a grăi cu mare glas către dânsul: „Pentru ce inima ta gândeşte cele viclene împotriva moştenirii lui Hristos? N-ai să ai parte de soarta împărătească! Încetează şi nu te osteni în zadar, ca nu vreodată să se mânie asupra ta Domnul, că vei pierde chiar şi ceea ce ţi se pare că ai, adică cinstea patriciei".

Auzind acestea Saronit, s-a umplut de mare mânie şi, repezindu-se asupra lui, l-a bătut peste cap cu biciul ce-l avea în mâini, făcându-i multe răni şi ocărându-l cu cuvinte dosăditoare, apoi s-a dus în calea sa. Iar Fericitul Vasile, suferind cu răbdare bătăile, a doua zi iarăşi l-a întâmpinat pe când ieşea din casă şi cu aceleaşi cuvinte l-a mustrat ca şi ieri. Atunci Saronit a poruncit slugilor sale să-l prindă pe sfântul şi să-l ducă la casa sa până ce se va întoarce de la palatele împărăteşti. Iar după ce s-a întors, a poruncit să pregătească toiege spinoase şi, punând înaintea sa pe sfântul, a zis către dânsul: „Spune-mi mie, răule bătrân, ce diavol te-a îndemnat să mă întâmpini cu astfel de îndrăzneală şi să grăieşti asupra mea unele ca acelea înaintea tuturor? Nu ştii oare că sunt ginere împărătesc şi mă găsesc cel dintâi în palatele împărăteşti? Apoi că am şi bogăţie nenumărată ca nisipul de pe marginea mării, am slugi, averi şi sate, mulţime nespusă de turme, argint şi aur nenumărat, încă şi slava îmi este mare şi mi s-a dat cinste de la Dumnezeu, de la împăraţi şi de la toţi boierii? Iar tu, fiind cel mai prost bătrân şi cel mai sărac cerşetor, cum ai îndrăznit a mă dosădi înaintea a tot poporul cu nişte cuvinte ca acelea, ocărâtoare şi mustrătoare? Spune-mi mai înainte, până nu te voi da la moarte!"

Fericitul îi răspunse: „Dar ce, socoteşti oare că este tăinuită înşelăciunea şi viclenia pe care o ascunzi în inima ta? Singur Domnul mi-a descoperit că gândeşti să îndrăzneşti asupra împărăţiei. Dar să părăseşti acea necuvioasă dorinţă şi să nu cugeţi rele asupra unsului Domnului, pentru că îţi mărturisesc că, de nu te vei lăsa de acel rău sfat, se va mânia Domnul rău asupra ta şi-ţi va pierde pomenirea ta de pe pământ degrabă".

Atunci nebunul Saronit, aprinzându-se de mânie şi schimbându-se la faţă, a poruncit să-l întindă pe sfânt la pământ şi să-l bată cu toiege fără cruţare, zicând către slugi: „Bateţi-l bine, până ce se va izgoni dintr-însul duhul proorociei celei mincinoase". Şi bătură pe sfânt ca pe un lemn nesimţitor, căci nimic nu răspundea, nici trupul nu mişca, nici nu se văita, nici altceva nu se auzea, decât numai bătaia toiegelor. Apoi, abia poruncind să înceteze, a închis pe pătimitor într-o închisoare strâmtă. Iar a doua zi, scoţându-l, l-au bătut iarăşi fără milă cu vine de bou, şi l-au închis din nou în legături.

Iar a treia zi, prânzind şi îmbătându-se, l-a scos iar pe sfântul şi a poruncit ca să-l bată cumplit cu beţele şi, pe când îl băteau, uşile casei lui Saronit erau deschise. Iar femeia cea binecuvântată, Elena, soţia lui Ioan, trecând pe acolo şi văzând că-l băteau pe Cuviosul Vasile, a alergat repede în casa aceea şi a căzut peste sfântul care era

bătut şi, strigând cu amare lacrimi, a zis: „Pe mine, păcătoasa, să mă bateţi, iar pe acesta, care este lumina mea, părintele meu cel duhovnicesc şi păstorul, lăsaţi-l! Pe mine să mă ucideţi în locul lui, iar pe el eliberaţi-l!" Iar Saronit, omul cel cu nărav de fiară, a zis cu mânie către slujitori: „Bateţi-o şi pe aceasta, de vreme ce aşa doreşte, căci socotesc că este desfrânata lui". Şi au bătut-o atât, până a crezut că a rămas fără suflet. Apoi a poruncit s-o ia de picioare şi s-o tragă afară din curte ca pe un câine mort. Iar cuviosului părinte, legându-l cu o curea şi spânzurându-l, i-au făcut până la cinci sute de răni, bătându-l cu vine de bou; şi toate le răbda vitejeşte sfântul, întărindu-l Dumnezeu. Apoi, dezlegându-l, l-a închis iarăşi în temniţă.

Şi în acea noapte, Saronit a avut un vis, înainte însemnându-i lui pierzarea. Şi visul era în acest chip: I se arăta un stejar foarte înalt şi cu multe ramuri, în al cărui vârf un corb îşi avea cuibul şi îşi acoperea puii cu aripile sale. Apoi a văzut pe doi oameni oarecare ce veniseră la stejar cu topoarele, voind să-l taie, şi grăiau unul către altul: „Corbul acela, mult croncănind, nu lasă pe împărat să doarmă în pace!" Celălalt răspunse: „Dar şi pe iubitul lui Dumnezeu, Vasile, rău l-a muncit". Apoi începură a tăia copacul. Şi după ce a căzut la pământ, unii alergau îmbrăcaţi cu vechi rupturi şi luau ramurile cele căzute din copac şi le aruncau în foc. Acolo a mai văzut şi pe Cuviosul Vasile, stând lângă copacul cel tăiat şi zicând: *Tot lemnul care nu face rod bun îl taie şi se aruncă în foc*. Apoi, întorcându-şi cuviosul către dânsul vorba, a zis: „Nu ţi-am zis oare, să-ţi laşi socotinţa ta cea rea, ca să nu pierzi şi acea înălţime pe care o ai?"

Şi deşteptându-se din somn, ticălosul Saronit s-a simţit rău bolnav şi, socotind în sine vedenia aceea, îi veni frică şi mâhnire. Deci a trimis îndată de a dezlegat pe sfântul din legături şi l-a eliberat. Şi a mers cuviosul la locuinţa sa şi văzându-l Ioan, s-a bucurat foarte; dar văzându-i rănile cele cumplite, plângea. Asemenea şi toţi cei ce iubeau pe sfântul, auzind că este liber, s-au adunat în casa lui Ioan, bucurându-se şi plângând. Iar soţia lui Ioan, fericita Elena, după acea nemilostivă bătaie, bolind, degrabă s-a sfârşit. Dar şi ticălosul Saronit nu s-a mai sculat din boala sa, pentru că în acele zile a murit şi s-a împlinit visul aceluia şi proorocia Sfântului Vasile.

Nu după multă vreme, dreptcredinciosul şi bunul bărbat Ioan, care slujea cuviosului, s-a dus către Domnul şi a rămas Sfântul Vasile singur, în casa aceluia. Şi veneau în toate zilele mulţi, aducându-şi bolnavii lor, iar sfântul îi tămăduia pe dânşii cu rugăciunea sa. Asemenea şi mulţime de săraci alergau la fericitul, pentru că le împărţea lor toate cele aduse lui de iubitorii de Hristos şi nu lăsa la

sine nimic până a doua zi. După aceasta, un cetăţean oarecare dreptcredincios şi iubitor de Dumnezeu, anume Constantin, de neam barbar, a poftit cu rugăminte multă şi cu lacrimi pe Cuviosul Vasile să vină la dânsul şi să locuiască în casa lui şi i-a pregătit chilie deosebită şi liniştită. Şi, precum oarecând sumaniteanca Sfântului Prooroc Elisei, tot astfel bărbatul acela a pregătit plăcutului lui Dumnezeu, Vasile, pat, masă, scaun şi sfeşnic şi l-a încredinţat uneia din casnicele sale, bătrână cinstită şi îmbunătăţită, care de mulţi ani petrecea în văduvie curată şi de Dumnezeu plăcută, cu numele Teodora, ca să-i slujească omului lui Dumnezeu. Iar când venea cineva vrând să-l vadă pe sfântul şi să vorbească cu el, aceea vestea fericitului pentru cei ce veneau. Iar el, din chilie mergând în casa Teodorei, primea pe cei ce veneau şi-i slobozea.

Deci în toate zilele mergea în casa Teodorei, primind şi învăţând pe cei ce veneau, tămăduind bolnavii şi mângâind pe cei săraci ce se adunau la dânsul, cu darea celor de trebuinţă. Iar seara Sfântul Vasile se ducea în chilia sa ca să-şi săvârşească obişnuitele lui rugăciuni către Dumnezeu. Şi se făcuse numele lui slăvit în tot Constantinopolul şi se cinstea nu numai de mireni, ci şi de cei duhovniceşti. Căci îl cercetau mulţi monahi, preoţi şi arhierei şi primeau folos şi ajutor de la dânsul. Iar domnii şi boierii cu rugăciuni chemau pe sfântul în casele lor, ca să cerceteze pe cei bolnavi şi să facă rugăciune pentru dânşii. Şi oriunde mergea sfântul la bolnavi, îndată îşi punea pe dânşii mâinile şi cu rugăciune îi tămăduia şi izgonea diavolii cu cuvântul, apoi obiceiurile cele rele ale oamenilor le îndrepta şi-i povăţuia la fapta bună, învăţându-i nu numai cu cuvintele izvorâtoare de miere, ci uneori şi mustrându-i pe cei ce greşeau, pentru că toate arătate îi erau lui de Dumnezeu, Văzătorul a toate.

Odată, fiind chemat la palatul împărătesc, l-a mustrat pe împăratul Roman (920-944), în loc osebit, pentru iubirea cea mare de argint şi pentru turbarea spre femei, căci cu multe se spurca. Iar împăratul nu numai că nu s-a mâniat asupra lui, ci a primit cu blândeţe mustrarea aceea şi s-a făgăduit să-şi îndrepte viaţa. Asemenea şi pe Anastasia, patricia cea mai mare, mustrând-o pentru greşelile ce i se întâmplaseră ei în taină, a ridicat-o spre pocăinţă şi sfârşitul ei mai înainte văzându-l, i l-a vestit.

Împărătesei Elena, soţia împăratului Constantin Porfirogenetul, i-a proorocit că va naşte o fiică, iar după aceea un fiu, care va creşte şi va împărăţi; lucru care s-a şi întâmplat. Şi i-a dat lui împărăteasa aur mult, însă nu voia să se atingă de el. Atunci împărăteasa l-a jurat

cu numele Preasfintei Treimi, ca să ia cât va voi. Iar sfântul, luând trei galbeni cu degetele sale, i-a dat bătrânei slujitoare Teodora, care sta acolo. Iar unii din cei ce stăteau înaintea împărătesei, ziceau sfântului: „Dă, părinte, mai mult bătrânei aceleia!" Răspuns-a lor sfântul: „Fiilor, nu ne trebuie mulţi spini, că împung cu adevărat mâinile noastre". Iar împărăteasa a zis către dânsul: „Cu adevărat, cinstite părinte, tu ai iubit pe Hristos din toată inima ta şi te-ai făcut străin de deşarta lume; pomeneşte-ne în rugăciunile tale cele bine primite!" Şi l-a liberat cu pace.

În acea vreme, s-a cunoscut cu Sfântul Vasile un oarecare mirean, anume Grigorie, şi i s-a făcut ucenic şi singur văzător al minunilor lui celor multe, iar după aceea şi scriitor al vieţii lui, pe care a scris-o foarte pe larg, aici punându-se pe scurt. Acest Grigorie, când a mers întâi la Sfântul Vasile, s-a auzit pe nume chemat, deşi niciodată nu-l văzuse, nici nu-l ştiuse. Pentru că era îndestulat darul proorociei în fericitul bătrân şi nu numai lucrurile cele neştiute, ci şi gândurile inimilor omeneşti prin descoperire dumnezeiască le vedea; pentru că îi spunea lui Grigorie toate câte acela le gândea în sine. Pe o monahie oarecare mincinoasă, care petrecea în necurăţie şi în vrăji, a mustrat-o şi i-a spus înainte fărădelegile ei cele tăinuite şi pierzarea ei.

Un preot venind să-l cerceteze pe sfântul, i-a adus ca dar nişte mere; iar când prânzeau, gândea în sine preotul câţi bănişori a cheltuit cu merele. Atunci i-a zis sfântul: „Ce gândeşti, frate, neştiindu-ţi cheltuiala pentru poame? De la mine să ştii, nu-ţi mai osteni gândul tău, că zece bănişori ai dat pentru mere". Iar preotul, auzind aceea, s-a cutremurat, minunându-se de mai înainte vederea bătrânului şi binecuvânta pe Dumnezeu că are un plăcut al Său ca acela, în zilele acelea.

Un cârciumar cunoscut al sfântului, văzându-se pe sine că ajunsese sărac, a mers la cuviosul, poftindu-l să-i cerceteze casa lui, ca, prin venirea şi prin rugăciunile sfântului, să i se binecuvinteze pivniţa lui. Şi mergând sfântul, l-a primit cârciumarul precum se cădea şi a chemat la masă pe mulţi săraci. După aceea l-a băgat în pivniţă, ca să-i binecuvinteze vasele cu vin. Iar cuviosul bătrân, binecuvântându-i vasele, a mers la un vas ce încăpea în el ca la cincisprezece măsuri de vin şi a zis către cârciumar: „Cu adevărat, frate, toate vasele tale le-am binecuvântat în numele lui Iisus Hristos, iar acest vas îl voi sfărâma".

Însă cârciumarul îl ruga pe sfânt, zicând: „Nu, părinte, nu-l sfărâma, ci îl binecuvintează şi pe acela, căci îmi văd negustoria mea

scăzută şi sunt mult dator şi mă tem ca să nu cad în cea mai de pe urmă sărăcie".

Grăit-a sfântul: „Eu toate acestea le ştiu, însă vasul acesta îl voi sfărâma, ca din mari primejdii să te izbăvesc pe tine; căci pentru aceea am şi venit aici". Iarăşi a zis cârciumarul: „Capul meu mai bine să-l sfărâmi, părinte, decât vasul acesta". Iar sfântul, văzând o despicătură groasă care era acolo, a luat-o şi a început a sfărâma vasul acela. Iar după ce s-a spart vasul, s-a vărsat o mulţime de vin, şi cei ce stăteau acolo cu cârciumarul mâhnit, vecinii şi prietenii lui, văzând ceea ce se făcea, au început a cârti, gândind întru ei hule asupra fericitului părinte. Iar cuviosul, înţelegând cu duhul cârtirea şi gândul lor, a luat o trestie ce se întâmplase acolo şi, băgând-o în fundul vasului, pentru că mai avea încă puţin vin, a scos de acolo un şarpe lung de trei coţi, umflat şi împuţit, şi a zis către toţi: „Pentru ce mă huliţi, o, fiilor, în inimile voastre, ca şi cum aş fi făcut ceva rău? Vedeţi şarpele acesta? Câţi, neştiind, ar fi băut din vinul acesta, ar fi murit, şi în câtă primejdie ar fi căzut omul acesta? Oare cu plăcere v-ar fi fost dacă s-ar fi întâmplat aşa? Şi oare n-am făcut bine, stricând vasul acesta?" Zicând acestea, sfântul a aruncat şarpele la pământ. Iar cârciumarul şi cei ce erau cu dânsul, căzând la cinstitele lui picioare, îşi cereau iertare şi, din ceasul acela, s-a binecuvântat casa acelui cârciumar cu toată îndestularea de ajuns, prin rugăciunile Cuviosului Vasile.

O femeie, cu numele Teodotia, ţinând în mâini un copil ca de patru ani, s-a dus la cuviosul, închinându-se şi cerând rugăciuni către Dumnezeu, deoarece pruncii care se năşteau dintr-însa mureau după trei sau patru ani şi acela pe care îl avea pe mâini era bolnav. Unele ca acestea spunând femeia aceea, copilul a început a plânge şi a cere pâine. Iar cuviosul bătrân luând o bucăţică de pâine a dat-o pruncului şi, zâmbind, a întrebat: „Cum îi este numele? Socotesc că se numeşte Leon". Apoi a zis către maică: „Pentru multa dragoste şi osârdie pe care o ai către Preacurata Fecioară, Născătoarea de Dumnezeu, mergând totdeauna la biserica ei care se numeşte Odighitria, îţi dăruieşte Dumnezeu pe pruncul acesta întreg şi sănătos şi-l vei vedea crescut bine în învăţătura cărţii, monah şi cleric, şi mult te vei bucura de el. Căci va fi bun la obiceiuri, înţelept, cinstit şi slăvit, pentru că Domnul îl va păzi. Iar ceilalţi prunci, câţi vei mai naşte, vor pătimi asemenea ca cei dintâi". Iar femeia, închinându-se sfântului, s-a dus şi toate acelea s-au împlinit mai pe urmă după proorocia sfântului.

Odată a venit la sfântul un om oarecare cunoscut lui şi cerea de la dânsul binecuvântare de cale, fiindcă avea să se ducă în părţile

Răsăritului, fiind trimis de stăpânul său pentru o trebuinţă oarecare. Iar cuviosul, uitându-se la faţa lui cu dinadinsul şi văzând mai înainte cele ce aveau să i se întâmple în cale, a zis: „Râul Helidon este înfricoşat, însă se va îmblânzi pentru păcătosul Vasile". Grăind acestea, nimeni n-a înţeles ce a zis şi omul acela a plecat în calea sa. Iar când era prin părţile Răsăritului s-a întâmplat în cale un râu, pe care nu-l ştia, pentru că nu umblase niciodată pe calea aceea. Şi era râul acela lat ca de douăzeci de stânjeni şi atât de repede, încât pasărea abia putea să zboare asemenea cu dânsul. Şi stând pe mal, omul acela căuta un vad, apoi, îndrăznind, a intrat călare, voind să treacă în partea cealaltă, dar îndată l-a luat repezeala râului şi-l ducea prin mijloc spre mare; şi era în mare frică şi în primejdie de moarte, fiind aproape să se înece. Atunci a strigat de frică, zicând: „Doamne, ajută-mi, pentru rugăciunile Cuviosului Părintelui nostru Vasile!" Şi abia a sfârşit cuvântul acela şi îndată a văzut pe Sfântul Vasile umblând pe râu şi certând repeziciunea apei, apoi a luat calul de frâu, l-a trecut pe celălalt mal şi s-a făcut nevăzut. Iar omul, scăpând de înecare, a mulţumit foarte lui Dumnezeu şi Cuviosului Vasile, plăcutul Lui.

Ajungând apoi într-un sat oarecare, a poposit şi a întrebat de râu, cum se numeşte. Şi i-au spus oamenii că se numeşte Helidon, adică rândunică, pentru că se aseamănă cu repeziciunea zborului rândunelei, şi pe mulţi care n-au ştiut să treacă pe el i-a dus în mare şi i-a înecat. Atunci omul şi-a adus aminte de cuvântul cuviosului care i-a zis când l-a liberat pe cale: „Râul Helidon este înfricoşat, dar se va alina pentru Vasile". Atunci a strigat: „Slavă Ţie, Doamne, slavă Ţie! Încă una poftesc de la Tine, Stăpâne; mă rog să mă învredniceşti ca iarăşi să văd pe plăcutul Tău şi să sărut cinstitele lui căruntеţi!" După aceea, întorcându-se din cale, s-a dus la cuviosul şi a căzut la picioarele lui, mulţumindu-i şi spunându-i cele ce i se întâmplaseră, adică cum a arătat Dumnezeu spre dânsul mila Sa, prin rugăciunile lui cele sfinte.

Cel mai sus pomenit Grigorie, mireanul, era iubit de sfântul, de vreme ce tânărul era îmbunătăţit în feciorie, în curăţie şi în pustnicie, petrecându-şi viaţa ca şi monahii în casa sa între mireni, cu averea care îi rămăsese de la părinţi. Acela se ducea adeseori la Cuviosul Vasile şi, învăţând din buzele lui cele de miere curgătoare, s-a învrednicit a se numi ucenic al lui. El avea deosebită dragoste şi credinţă către Sfântul întâiul Mucenic Ştefan şi alerga la biserica lui şi o înfrumuseţa cu bună podoabă. Şi avea el un sat în părţile Traciei, aproape de cetatea Randist, unde vrând să se ducă la vremea

secerişului, pentru adunarea rodurilor; a venit mai întâi la cuviosul învăţător şi a luat binecuvântare pentru cale. Apoi a intrat în biserica întâiului mucenic şi cu genunchii plecaţi s-a rugat mult, privind la sfânta lui icoană. Iar la sfârşit a zis: „Iată, îmi stă mie înainte cale depărtată pe uscat şi pe mare. Deci tu, o, Sfinte întâiule Mucenice Ştefane, păzeşte-mă în calea aceasta de toată răutatea şi, precum am slujit după puterea mea sfântului tău lăcaş, aşa şi tu, după darul cel dat de la Dumnezeu, să-mi fii în toată primejdia acoperitor, ajutător şi de grijă purtător". Astfel rugându-se, s-a dus.

Şi mergând el, i s-a întâmplat lui la o gazdă unde se odihnise, de a găsit un brâu, având preţ de doi galbeni, pe care îl pierduse fiica celui cu casa. Şi cercetând casnicii gazdei despre brâu, întrebând şi pe oaspeţi despre dânsul, Grigorie, prin îndemnarea diavolească, a tăinuit brâul, zicând în sine: „Cei ce au pierdut brâul sunt bogaţi, iar eu îl voi vinde şi, pentru mântuirea lor, voi împărţi preţul la săraci". Apoi, călătorind înainte pe calea apucată, a pierdut brâul său cel adevărat, fiind asemenea de doi galbeni, împreună cu punga în care erau patru galbeni şi câteva parale, câte puteau să-i ajungă lui pe cale, şi s-a mâhnit foarte de aceea. Atunci i s-a arătat în vis Cuviosul Vasile, arătându-i o ulcică stricată şi zicându-i: „Vezi vasul acesta sfărâmat şi netrebnic?" Grigorie răspunse: „Îl văd, stăpânul meu".

Grăit-a sfântul: „De-l va fura cineva, împătrit i se va cere şi i se va lua de la cel ce a furat ori în veacul de acum, ori în cel ce va să fie. Şi de va fi bogat cel ce a furat, apoi din bogăţia lui se va lua a patra parte; iar de va fi sărac, apoi pentru a patra parte se va munci". Grigorie zise: „Părinte, eu n-am furat niciodată nimic". Sfântul răspunse: „Brâul cel găsit al fiicei celui cu gazda, tăinuindu-l, zici că nimic n-ai furat?" Zis-a Grigorie: „Nu l-am furat, părinte, ci l-am găsit". Zis-a sfântul iarăşi: „Să ştii, fiule, că cel ce a găsit un lucru străin pierdut, dacă nu-l va spune şi nu i-l va întoarce celui ce-l caută, ca un fur se va judeca. Deci, ţi se cădea să întorci ceea ce ai găsit, dar, de vreme ce ai tăinuit lucrul cel străin, pentru aceea ai pierdut al tău şi s-a luat de la tine mai mult decât împătrit, pentru cele tăinuite; dar încă mai păzeşte-te, ca să nu pătimeşti ceva şi mai rău".

Şi deşteptându-se din somn, Grigorie era în mare mâhnire, pe de o parte că a greşit, iar pe de alta, că ceva mai rău i-a spus înainte sfântul; şi mergea întristat. Şi ajungând la satul său şi adunând rodurile, i s-a întâmplat o ispită mai amară decât cea dintâi. Astfel unul din argaţi, anume Alexandru, s-a însurat acolo cu nuntă după lege cu o fetişoară, anume Melitina, însă fermecătoare, rea la nărav şi preadesfrânată, care spre necurata poftă era atât de neînfrânată,

încât în puţină vreme pe toţi bărbaţii de primprejur i-a atras spre a sa fărădelege; şi nimeni nu putea să deschidă gura asupra ei, pentru că, dacă auzea pe cineva grăind ceva rău de dânsa, îndată rânduia asupra aceluia boală cumplită.

Căci prin farmece şi pe bărbatul ei, de care era bătută, după vrednicie, pentru ale ei fărădelegi, cu neputinţe atât de mari îl obosise, încât nici muştele nu mai putea să le alunge de la sine. Şi de multe ori, fiind mânioasă, îl bătea cu băţul sau cu varga şi-l izgonea din casă, căci el nu putea să se împotrivească ei, fiind chinuit de dureri până în sfârşit. Şi se povestea şi despre maica ei, că atât de mare fermecătoare era, încât cu farmecele ţinea în loc zburarea păsărilor, oprea pornirea râului şi pe dobitoace nu le lăsa să umble şi alte multe răutăţi făcea, pe care omul nu este liber să le grăiască.

Al unui corb rău ca acela, puiul cel mai rău, fetişoara aceea, asemănându-se maicii sale, făcea fapte şi mai rele, dându-se în desfrânare nemăsurată. Şi dacă cineva ar fi zis vreun cuvânt rău asupra ei, acela, vreme de două sau trei luni, cădea în slăbănogire; iar dacă ar fi îndrăznit cineva s-o lovească cu mâna, acela, neajungând până a treia zi, murea. Acea fermecătoare şi desfrânată văzând pe Grigorie tânăr şi frumos la chip, s-a rănit de podoaba lui şi voia să-l amăgească spre a sa necurată amestecare.

Deci, fără de ruşine umbla în urma lui şi în toate zilele făcea oarecare lucruri înaintea ochilor lui, pricinuindu-i prin lucrarea drăcească gânduri necurate asupra ei, iar noaptea trimitea asupra lui visuri, arătându-i faţa sa şi aţâţând într-însul pofta. Şi Grigorie ajunsese în mare tulburare a gândului său şi în învăluirea şi în furtuna poftei trupeşti, diavolii nevăzut aprinzând într-însul focul poftei, iar acea tânără desfrânată văzut amăgindu-l cu ochii, cu cuvintele şi cu toate chipurile cele desfrânate. Şi dacă nu i-ar fi ajutat Domnul, cu rugăciunile Sfântului întâiului Mucenic Ştefan şi cu ale Cuviosului Vasile, mai lipsea puţin şi s-ar fi sălăşluit în iad sufletul lui, prin căderea în păcat. Pentru că se lupta cu gânduri desfrânate ziua şi noaptea şi uneori slăbea cu gândul, iar alteori tare se împotrivea gândului, nevrând să-şi întineze feciorescul său trup, care din pântecele cel de maică nu cunoscuse femeie.

Şi de multe ori voia să izgonească cu necinste de la sine pe neruşinata aceea, dar se temea de boala cea din farmece făcute de ea, precum s-a întâmplat la mulţi; şi-şi aducea aminte de prooroceştile cuvinte ale Cuviosului Vasile, pe care i le grăise în vis: „Păzeşte-te ca să nu pătimeşti ceva şi mai amar". Pentru că, ce poate unui bărbat curat să-i fie mai amar, decât o primejdie ca aceea, când corabia

fecioriei îi este aproape de înecare. Apoi, voind de mii de ori mai bine să moară decât să piardă fecioria sa cea păzită pentru dragostea lui Hristos, a luat îndrăzneală şi, pornindu-se cu multă mânie, cu bătul şi cu cuvinte de ocară a izgonit de la sine pe neruşinata aceea, strigând la ea: „O, fiică a lui Belzebul, de vei îndrăzni mai mult să vii la mine, apoi trupul tău cel necurat îl voi sfărâma în bucăţi cu bătăile". Şi de atunci desfrânata şi gândurile de desfrânare l-au lăsat.

După aceasta, acea necurată fermecătoare făcând răzbunare, a adus asupra lui o boală cumplită, în care el era să moară, de nu l-ar fi tămăduit Sfântul şi întâiul Mucenic Ştefan şi Cuviosul Vasile, prin arătarea sa, de care lucru singur Grigorie scrie astfel: „După câteva zile, fiind un zăduf mare, am mers la rugăciune la biserica Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe, cea din mijlocul viilor, şi era Duminică. Iar după săvârşirea rugăciunilor, m-am odihnit puţin lângă biserica aceea. Şi iată am văzut în vis un nor negru, venind de sus şi căzând peste mine, apoi un glas am auzit, zicând: «Primeşte ceea ce ţi-a făcut ţie Melitina». Şi mi s-a făcut norul acela foarte greu şi peste măsură de rece şi a intrat în cele dinăuntru ale mele. Şi deşteptându-mă, m-am aflat cuprins de boală cumplită şi am cunoscut că mi s-a pricinuit acea boală de la desfrânata aceea, de vreme ce nu m-am învoit la pofta ei necurată.

Şi sculându-mă de acolo cu osteneală, m-am dus gemând şi m-am culcat pe patul meu. Şi din zi în zi mai grea mi s-a făcut boala, încât de porţile morţii mă apropiasem. Apoi m-a cuprins un foc fără de măsură şi toate mădularele mele le mânca ca o trestie uscată. Şi astfel mi-a fost boala, încât mintea omenească nu poate să ajungă. Şi neputând s-o sufăr, mă sculam şi, fugind, mă aruncam pe la umbra copacilor pentru răcorire şi de acolo mă porneam în apele din pâraie, vrând să-mi răcoresc văpaia ce era în mine. Şi de multe ori gândeam să mă înec, neputând suferi cumplita durere. Şi strigam de durere: «O, primejdie! O, nevoie! O, de este astfel focul gheenei, mai bine ar fi fost să nu se nască omul». Iar faţa de om n-o cunoşteam, nici nu puteam să vorbesc cu cineva şi o noapte mi se părea că este mai lungă decât patruzeci de ani.

Şi chinuindu-mă de boală până în sfârşit şi slăbind foarte, mi se părea a fi undeva, într-o vale adâncă, ale cărei coaste erau foarte înalte spre răsărit şi apus. Iar eu, stând pe partea cea dinspre apus, începeam a mă pogorî, ca şi cum alunecam încet în prăpastia cea fără de fund şi, de mare frică fiind cuprins, mi-am adus aminte de Sfântul întâiul Mucenic Ştefan şi, greu suspinând, am plâns şi am zis: «Sfinte întâiule Mucenic, astfel ai ascultat rugăciunile mele, cu care m-am

rugat în biserica ta, când am ieşit din împărătească cetate? Iată, mă pogor în prăpastie şi de acum nu mă vei mai vedea, pentru că nici nu-ţi voi mai sluji ţie de acum înainte, căci văd că de porţile morţii m-am apropiat». Şi, căutând spre partea văii dinspre răsărit, am văzut acolo ca o altă lume de neamuri pământeşti nespuse; apoi am zărit de acolo venind spre mine pe Sfântul întâiul Mucenic Ştefan, în stihar roşu, grăindu-mi cu dragoste: «Ce-ţi este ţie, iubitule? De ce pătimeşti? Nu te mâhni asupra mea că n-am fost aici, deoarece am cercetat bisericile mele cele ce sunt în toată lumea, precum fac şi ceilalţi sfinţi. Iar acum, iată, am venit! Dar, o, ce necuraţi fermecători! Vezi, cum ticăloşii pot vătăma pe oameni prin slobozirea lui Dumnezeu?» Deci l-am întrebat: «Ce sunt aceste înalte coaste ale văii acesteia şi ce este prăpastia aceasta ce se vede?» Răspuns-a sfântul: «Acestea sunt părţile morţii, iar prăpastia aceasta este aceea pe care toţi cei ce mor o trec cu multă osteneală, până ce ajung în acea parte a răsăritului şi acolo este cărarea care duce în cealaltă lume». Şi am zis către dânsul: «Deci şi eu, stăpâne al meu, precum văd, iată mor». Acela a răspuns: «Şi ce mai aştepţi, dacă ai fost adus aici?» Iar eu, din adâncul inimii suspinând şi gemând, am zis: «Să nu-mi fie mie aceasta acum, stăpâne al meu, pentru că nu sunt gata de moarte». Şi apucându-mă sfântul de mână, m-a scos din prăpastia aceea şi m-a dus pe partea văii dinspre răsărit, la un loc înalt, şi mi-a zis: «Iată, eşti scos din iadul morţii». Şi îndată m-am aflat umblând într-o curte minunată.

Dar, deoarece mi se părea că de durerile cele grele nu pot umbla, Sfântul întâiul Mucenic, cu oarecare dumnezeiască dulceaţă suflând, mi-a arătat umerii săi, zicându-mi: «Urcă în spatele meu şi vom merge». Astfel trecând noi prin curtea aceea, am văzut nişte vase mari de piatră, albe ca zăpada, care încăpeau într-însele câte o sută, două sute şi trei sute de măsuri şi erau pline şi pecetluite. Şi am întrebat pe sfântul: «A cui este această curte şi aceste vase, şi ce este într-însele?» Răspuns-a sfântul: «Toate acestea sunt ale Cuviosului Vasile, care te-a primit pe tine în loc de fiu al său; iar în vase este duhovnicescul untdelemn cel dat lui de la Dumnezeu, cu care unge pe cei păcătoşi ce vin la dânsul şi îi curăţă de necurăţiile lor şi fii ai lui Dumnezeu îi face, pentru că este ca unul din Apostoli şi multe suflete din gura satanei le-a izbăvit».

Am întrebat iarăşi pe sfânt: «Unde mergem acum, stăpâne al meu?» El mi-a răspuns: «Mergem la Cuviosul Vasile». Şi încă vorbind noi, iată că Sfântul Vasile ieşea dintr-o cămară oarecare minunată întru întâmpinarea noastră şi a zis către dânsul întâiul Mucenic Ştefan: «Aşa, o, Părinte Vasile, pe iubitul tău fiu Grigorie,

în vremea cea de nevoie l-ai lăsat; şi de n-aş fi apucat înainte să-i ajut, ar fi murit cu adevărat!» Răspuns-a cuviosul: «Te-am văzut pe tine, fericite, fiind cu dânsul, şi pentru aceea eu n-am mers la el. Însă acum, de este cu plăcere lui Dumnezeu, să facem cu dânsul cea mai desăvârşită milă».

Şi amândoi sfinţii mergeau împreună, avându-mă pe mine între dânşii, şi am ajuns la un loc foarte întunecos, în care am văzut un balaur mare şi înfricoşat, iar Cuviosul Vasile a grăit: «Acest balaur puţin de n-a omorât pe fiul meu, Grigorie». Apoi, luând o piatră mare, a lovit pe balaurul acela şi l-a ucis. După aceea, ne-am aflat în împărătească cetate, la biserica Sfântului întâiului Mucenic Ştefan şi am auzit înăuntru glas de tineri, care cântau cu dulceaţă Domnului. Şi a zis către mine Sfântul Mucenic Ştefan: «Iată, cu darul lui Hristos, eşti sănătos! Intră şi tu în biserică şi cântă cântare de mulţumire Stăpânului a toate, Dumnezeu, Cel ce ţi-a arătat milostivirea Sa cea multă». Iar eu, îndată închinându-mă folositorilor mei, Sfântului Ştefan şi Cuviosului Vasile, am intrat în biserică, cântând: «*Domnul este luminarea mea şi Mântuitorul meu, de cine mă voi teme?*», şi cealaltă parte a psalmului aceluia. Iar tinerii aceia preafrumoşi, văzându-mă, s-au bucurat de mine şi mi-au zis: «Vino, iubitul nostru, de te veseleşte împreună cu noi!»

La aceste cuvinte a încetat vedenia, iar eu, venindu-mi în fire, m-am minunat şi m-am simţit sănătos. Apoi, luând puţină mâncare, m-am întărit şi am adormit cu dulceaţă. Iar după ce m-am deşteptat, am început a umbla şi, în puţin timp însănătoşindu-mă desăvârşit, m-am urcat în corabie şi am plecat la Constantinopol, spunând la toţi cele ce mi s-au întâmplat şi cum m-am izbăvit de moarte cu rugăciunile Sfinţilor Ştefan şi Vasile".

În acel timp, fericita Teodora, cea mai sus pomenită, luând pe sine rânduiala monahicească, s-a mutat către Domnul. Aceasta a slujit mult în zilele sale Cuviosului Vasile şi toţi câţi aveau dragoste duhovnicească către cuviosul s-au mâhnit pentru Teodora, deoarece toţi o aveau pe dânsa mijlocitoare către sfântul bătrân, căci pe toţi îi primea cu dragoste şi cu cuvinte bune îi mângâia, că era blândă şi milostivă, iubitoare de Hristos, întreagă la minte şi plină de înţelegere duhovnicească.

Deci, lui Grigorie i-a venit dorinţa ca să ştie unde se află Teodora după mutare. Care parte a dobândit? Între cei din dreapta sau între cei din stânga? Oare s-a învrednicit de vreo milă şi uşurare de la Dumnezeu, pentru că slujise Sfântului Vasile cu atâta osârdie? Gândindu-se la aceasta, ruga adeseori pe Cuviosul Vasile să-i spună

cele despre dânsa, căci credea fără îndoială că plăcutului lui Dumnezeu, Vasile, nu-i este tăinuit despre sufletul ei. Şi adeseori cu multe rugăciuni supăra pe sfântul bătrân. Iar el nevrând să mâhnească desăvârşit pe duhovnicescul său fiu, s-a rugat Domnului pentru dânsul, ca adică întru vedenie să i se descopere lui cele despre Teodora.

Deci, în aceeaşi noapte, odihnindu-se Grigorie, a văzut în vedenia somnului pe fericita Teodora într-un locaş luminos, gătit de Dumnezeu Cuviosului Vasile, care era strălucit cu cerească slavă şi plin de negrăite bunătăţi. Într-acel locaş era sălăşluită Cuvioasa Teodora, cu rugăciunile plăcutului lui Dumnezeu Vasile; căci lui cu osârdie şi cu iubire de osteneală în lumea aceasta a slujit ani destui şi s-a învrednicit a vieţui în locaşul aceluia în viaţa cea fericită, prin rugăciunile lui cele sfinte.

Şi văzând-o, Grigorie s-a bucurat, iar cu vorbirea ei din destul, s-a mângâiat. Apoi a întrebat-o, cum s-a despărţit de trup, cum a trecut nevoia morţii, ce a văzut aproape de sfârşitul ei şi cum a străbătut printre duhurile văzduhului. Iar ea a început a-i spune astfel:

„Fiule Grigorie, de înfricoşat lucru ai întrebat, de care şi a pomeni îmi este spaimă; pentru că vedeam feţe pe care niciodată nu le-am mai văzut şi auzeam cuvinte, pe care nu le-am auzit niciodată. Şi ce voi zice? Cele cumplite şi grele, de care nu nădăjduiam, m-au întâmpinat atunci, pentru faptele mele. Dar cu rugăciunile şi cu ajutorul Cuviosului Vasile, al părintelui nostru celui de obşte, toate mi-au fost uşoare. Cum îţi voi spune, o, fiule, durerea cea trupească, îngrozirea şi nevoia ce se face la cei ce mor? Pentru că, precum cineva care cade într-un foc mare şi arzând se face cenuşă, astfel şi durerea cea de moarte şi amarul ceas al despărţirii sfărâmă pe om. Căci, cu adevărat, cumplită este moartea celor păcătoşi asemenea mie, căci şi eu am fost făcătoare de păcate, iar pentru cei drepţi nu ştiu cum este.

Deci, când m-am apropiat de sfârşitul vieţii mele şi a sosit ceasul despărţirii de trup, am văzut mulţime de arapi stând împrejurul patului meu, ale căror feţe erau ca funinginea şi ca smoala de negre, iar ochii precum cărbunii de foc, a căror vedere era atât de grozavă, ca şi gheena focului. Aceia au început a face gâlceavă şi tulburare, unii răgind ca dobitoacele şi ca fiarele, alţii lătrând ca şi câinii, alţii urlând ca lupii, alţii guiţând ca porcii şi toţi căutând asupra mea, se iuţeau, mă îngrozeau, se repezeau scrâşnind cu dinţii şi vrând ca îndată să mă înghită. Şi pregăteau nişte hârtii, ca şi cum aşteptau să vină vreun judecător acolo, şi îşi desfăceau toate cărţile în care erau

scrise toate faptele mele cele rele. Atunci, săracul meu suflet a fost în frică şi în cutremur mare. Şi nu-mi era destulă amărăciunea morţii, ci şi acea înfricoşată vedere a arapilor celor groaznici mi-a fost ca o altă moarte mai cumplită.

Deci, îmi întorceam ochii mei încoace şi încolo, ca să nu văd înfricoşatele lor feţe, nici să le aud glasul lor, dar nu puteam să scap de dânşii, pentru că pretutindeni fără număr îi vedeam pe ei înarmându-se şi nu era cine să-mi ajute. Într-o primejdie ca aceasta, slăbind până în sfârşit, am văzut doi îngeri purtători de lumină ai lui Dumnezeu venind la mine în chip de tineri frumoşi, a căror frumuseţe nu este cu putinţă a spune. Feţele lor erau prealuminoase, ochii privind cu dragoste, părul capului lor era ca zăpada de alb, având strălucire în chipul aurului, hainele lor erau ca fulgerul şi erau încinşi peste piept cu brâie de aur cruciş.

Aceia, apropiindu-se de patul meu, au stat de-a dreapta mea, vorbind încetişor unul cu altul. Iar eu, văzându-i pe dânşii, m-am bucurat cu inima şi priveam spre ei cu ochi veseli. Iar negrii aceia arapi, văzându-i pe aceştia, s-au cutremurat şi s-au mai depărtat. Şi un tânăr purtător de lumină a zis cu mânie către întunecaţii aceia, grăind: «O, neruşinaţilor, blestemaţilor, întunecaţilor, răilor vrăjmaşi ai neamului omenesc, pentru ce totdeauna apucaţi mai înainte a veni la cei ce mor şi, făcând gâlceavă, îngroziţi şi tulburaţi pe tot sufletul ce se desparte de trup? Ci nu vă prea bucuraţi, pentru că aici nu veţi afla nimic; căci milostivirea lui Dumnezeu este cu dânsa şi nu veţi avea parte de sufletul acesta».

Acestea grăind îngerul, îndată s-au întărâtat arapii, făcând mare chiot şi gâlceavă şi au început a arăta lucrurile mele cele rele făcute din tinereţe şi ziceau: «Nimic întru dânsa nu avem? Dar aceste păcate ale cui sunt? Au nu singură ea a făcut acestea?» Aşa gâlcevind, stăteau aşteptând moartea. Şi iată a venit moartea ca un leu răcnind, cu chipul foarte înfricoşat, asemănarea ei fiind ca şi cum ar fi fost omenească, iar trup neavând nicidecum, fiind alcătuită numai din oase omeneşti. Şi purta felurite unelte de muncire, săbii, săgeţi, suliţe, bărzi, coase, seceri, ţepuşi, pile, topoare, tesle, undiţe şi alte unelte neştiute.

Pe acelea văzându-le smeritul meu suflet, s-a cutremurat de frică. Şi au zis sfinţii îngeri către moarte: «De ce zăboveşti? Dezleagă sufletul acesta din legăturile trupeşti! Degrabă şi lin să-l dezlegi, pentru că nu are multă greutate de păcate!» Şi îndată apropiindu-se aceea de mine, a luat o unealtă mică şi a început a-mi tăia mai întâi picioarele mele, după aceea mâinile, apoi cu celelalte unelte pe toate

celelalte mădulare ale mele le slăbea, încheieturile din alcătuiri desfăcându-le. Şi nu aveam nici mâini, nici picioare, ci tot trupul meu amorţind, nu mă puteam mişca mai mult. După aceea, a luat tesla şi mi-a tăiat capul. Şi n-am putut să-mi mai mişc capul, iar după toate acestea a făcut într-un pahar oarecare amestecare şi, lipindu-l la buzele mele, cu sila m-a adăpat. Şi atât era de amară băutura aceea, încât, neputând suferi, sufletul meu s-a scuturat şi a sărit din trup, smulgându-se cu sila. Şi îndată îngerii purtători de lumină l-au luat pe mâinile lor, iar eu, căutând înapoi, am văzut trupul meu zăcând fără de suflet, nesimţitor şi nemişcat. Căci precum cineva se dezbracă de haina sa şi, aruncând-o, stă căutând spre dânsa, aşa şi eu mă uitam spre trupul meu, de care ca de o haină mă dezbrăcasem, şi mă minunam foarte.

Şi ţinându-mă sfinţii îngeri, m-au înconjurat diavolii cei ce erau în chip de arapi, strigând: «Mulţime de păcate are sufletul acesta. Deci, să ne răspundă nouă!» Şi arătau păcatele mele. Iar sfinţii îngeri au început a căuta faptele mele cele bune şi aflau, cu darul Domnului, câte cu ajutorul Lui se făcuseră.

Deci au adunat toate acele fapte bune ce le făcusem cândva: dacă am dat cândva milostenie la săraci sau am hrănit pe flămând, am adăpat pe cel însetat, am îmbrăcat pe cel gol, pe străin l-am adus în casă şi l-am odihnit sau sfinţilor am slujit, de am cercetat pe bolnavi şi pe cei din temniţă i-am ajutat, de am mers cândva cu osârdie la biserică şi m-am rugat cu umilinţă şi cu lacrimi, cântarea şi citirea bisericească am ascultat-o cu luare-aminte, am adus tămâie şi lumânări, ori altă oarecare aducere, am turnat untdelemn în candele, spre luminarea sfintelor icoane, şi le-am sărutat cu bună cucernicie; de am postit şi m-am înfrânat miercurea şi vinerea şi toate sfintele posturi, de am făcut închinăciuni şi privegheri de noapte, de am suspinat cândva din inimă către Dumnezeu şi am plâns pentru păcatele mele; de am mărturisit lui Dumnezeu înaintea duhovnicescului părinte păcatele mele cu durere din inimă pentru dânsele şi dacă mi-am făcut canon pentru dânsele, de am făcut ceva bine aproapelui şi de nu m-am mâniat asupra celui ce-mi vrăjmăşuia mie, de am răbdat vreo mustrare şi ocară şi n-am pomenit răul şi de am răsplătit bine pentru rău. De m-am smerit, de am suspinat pentru primejdie străină şi mi-a fost milă de cei ce pătimeau, dacă pe cel ce plângea l-am mângâiat şi am dat cuiva mână de ajutor, de am dat îndemnare de ajutor cuiva spre faptă bună, ori de la lucru rău am întors pe cineva, sau de mi-am întors ochii de la deşertăciuni şi mi-am oprit limba de la jurăminte, minciuni, clevetiri, ori de la vorbă deşartă.

Şi pe toate, chiar şi pe cele mai mici fapte bune ale mele, le adunau una după alta şi le pregăteau să le pună în cumpănă, împotriva lucrurilor mele celor rele. Iar arapii, văzând aceea, scrâşneau din dinţi asupra mea, pentru că voiau să mă apuce din mâinile îngerilor şi să mă arunce în fundul iadului.

Într-acea vreme s-a arătat acolo fără de veste Cuviosul Părintele nostru Vasile şi a grăit către îngeri: «Stăpânii mei, acest suflet mult mi-a slujit, răbdând bătrâneţile mele, şi m-am rugat lui Dumnezeu pentru dânsul şi mi l-a dăruit». Zicând aceasta, a scos din sânul său o pungă plină de galbeni – şi mi se părea mie că este aur curat – şi a dat-o la sfinţii îngeri, zicând: «Când veţi trece vămile din văzduh şi vor începe duhurile cele viclene a strâmtora sufletul acesta, voi să-l răscumpăraţi pe el cu aceasta, din datoriile lui; pentru că eu sunt bogat, cu darul lui Dumnezeu, adunând comoară mare din sudorile şi ostenelile mele, şi dăruiesc punguşoara aceasta sufletului ce mi-a slujit». Zicând acestea, s-a dus.

Văzând acestea viclenii diavoli, au rămas în nepricepere; apoi, ridicând glasuri de plângere, se făcură nevăzuţi. Şi a venit iarăşi plăcutul lui Dumnezeu, Vasile, aducând cu sine vase multe cu untdelemn curat şi cu mir de mult preţ, pe care, deschizându-le unul câte unul, le-a turnat pe toate peste mine şi m-am umplut de bună mireasmă duhovnicească şi am cunoscut că m-am schimbat şi m-am făcut foarte luminoasă. Apoi, cuviosul a zis iarăşi către sfinţii îngeri: «Stăpânii mei, după ce veţi săvârşi toate cele ce se cuvin sufletului acestuia, să-l duceţi în casa gătită mie de Domnul, ca să petreacă acolo». Zicând acestea, s-a făcut nevăzut; iar sfinţii îngeri m-au luat şi m-au dus prin văzduh, spre răsărit.

Vama întâi. Mergând noi de pe pământ la înălţimea cerului, ne-au întâmpinat la început duhurile văzduhului de la întâia vamă, la care **se întreabă păcatele vorbelor şi cuvintele omeneşti cele deşarte, nebune, spurcate şi fără de rânduială**, şi îndată am stat acolo. Şi au scos la noi multe cărţi, în care erau scrise toate cuvintele vorbite din tinereţile mele. De am vorbit vreodată ceva fără treabă şi fără socoteală, iar mai ales de am grăit cuvinte de ruşine sau am făcut deşertăciuni şi râs în tinereţile mele, precum este obiceiul tinerilor. Am văzut acolo scrise toate cuvintele mele cele nebuneşti, vorbele necurate, cântecele lumeşti fără de ruşine, strigările fără de rânduială, râsurile şi hohotele. Şi îmi aduceau dovezi şi mă mustrau cu aceasta, că îmi arătau vremurile şi locurile şi persoanele, când, unde şi cu cine m-am îndeletnicit la vorbe deşarte şi am mâniat pe Dumnezeu

prin cuvintele mele, nesocotind că este păcat, nici nu m-am mărturisit la părintele meu duhovnicesc, nici nu m-am pocăit.

Văzând acestea, am tăcut ca o mută, neavând ce răspunde duhurilor viclene, pentru că mă biruiau cu adevărat şi mă miram în mine cum nu s-a uitat de dânşii acel lucru care era trecut de atâta mulţime de ani, pe care eu demult îl uitasem şi după aceea nici în minte nu l-am mai cugetat vreodată. Iar ei mi le puneau înainte, ca şi cum astăzi le-aş fi grăit, întrebându-mă despre toate cu de-amănuntul şi cu subţirătate şi-mi aduceam aminte de toate, că aşa au fost. Şi tăcând eu şi ruşinându-mă, tremuram de frică, iar sfinţii îngeri care mă duceau, împotriva acelor păcate ale mele, au pus unele din faptele cele bune pe care le făcusem mai pe urmă şi, neajungând acelea, au împlinit din darurile Cuviosului Părintelui meu Vasile şi m-au răscumpărat. Iar de acolo am mers mai departe.

Vama a doua. Şi ne-am apropiat de altă vamă, ce se cheamă **a minciunii,** la care se întreabă de tot cuvântul mincinos; iar mai ales, de călcarea jurământului, de chemările numelui Domnului în deşert, de mărturia mincinoasă, de neîmplinirea făgăduinţelor făcute către Dumnezeu, de mărturisirea păcatelor ce se face neadevărată şi de altele asemenea ca acelea mincinoase. Iar duhurile vămii aceleia erau iuţi şi sălbatice, tare mustrau şi întrebau; şi când ne-am oprit, îndată au început a ispiti cu de-amănuntul şi am fost vădită pentru două lucruri mici, că mi s-a întâmplat a minţi, nesocotind aceea ca păcat, şi că de multe ori, de ruşine, nu mă mărturiseam cu adevărat înaintea părintelui meu cel duhovnicesc. Iar călcări de jurăminte şi mărturii mincinoase şi altele asemenea ca acelea, n-au aflat în mine, cu darul lui Hristos. Însă, pentru minciunile care se aflaseră la mine, dănţuiau şi voiau să mă răpească din mâinile celor ce mă duceau; dar sfinţii îngeri, punând împotriva acelor păcate unele din faptele mele cele bune şi mai multe din darurile părintelui meu, m-au răscumpărat şi am mers mai sus fără primejdie.

Vama a treia. După aceea am ajuns la altă vamă, care se cheamă **a osândirii** şi **a clevetirii**. După ce ne-am oprit acolo, am văzut cât de greu păcat este a osândi pe aproapele şi cât de mare rău este a cleveti pe cineva, a osândi, a defăima, a huli, a batjocori şi a râde de păcatul străin, iar pe ale tale a nu le vedea. Pentru că pe unii ca aceştia cumpliţii întrebători îi cercetează ca pe nişte antihrişti, care au răpit mai înainte cinstea lui Hristos şi s-au făcut judecători şi pierzători celor de aproape ai lor, fiind singuri vrednici de mii de osândiri. Dar în mine, prin darul lui Hristos n-au aflat mult acolo,

pentru că mă păzeam cu dinadinsul în toate zilele vieţii mele să nu osândesc pe nimeni, nici să clevetesc, nici să râd de cineva, nici să hulesc pe cineva. Însă, uneori, din întâmplare auzind pe alţii osândind, sau clevetind, sau râzând de cineva, mă plecam spre dânşii puţin cu mintea, sau din nepază adăugam la acelea câte o vorbă; dar îndată mă întorceam, căindu-mă în sine. Ci şi aceea mi s-a pus mie ca şi osândire şi clevetire, de întrebătorii aceia. Deci şi de acolo răscumpărându-mă sfinţii îngeri cu darul Cuviosului Vasile, au mers împreună cu mine mai sus.

Vama a patra. Şi am trecut la altă vamă, care se numeşte **plăcerea pântecelui**. Şi îndată au alergat asupra noastră acele duhuri necurate, bucurându-se ca de o dobândă aflată de ei. Şi am văzut chipurile duhurilor acelora foarte mârşave, care închipuiau prin sine pe iubitorii de desfătări şi pe nesăţioşii cu pântecele şi pe urâţii beţivi, dintre care unii se arătau că poartă farfurii şi căldări cu mâncăruri, iar alţii, pahare şi ulcioare cu băuturi; dar se vedea hrana şi băutura aceea gunoi puturos şi urâciune de la cei ce varsă. Deci se arătau diavolii a fi ca nişte îmbuibaţi şi beţi, ca cei ce cântă din cimpoi şi din toate instrumentele, şi toate le făceau după asemănarea cârciumarilor şi a benchetuitorilor, bătându-şi joc de sufletele păcătoşilor celor duşi la vama lor. Aceia, ca şi câinii înconjurându-ne şi oprindu-ne, îndată mi-au adus înainte toate îmbuibările mele. Adică de am mâncat în taină vreodată, sau am mâncat peste măsură şi trebuinţă, sau de dimineaţă ca porcul am mâncat fără rugăciune şi fără semnul Crucii. Apoi, de câte ori am mâncat în sfintele posturi mai înainte de obişnuita pravilă bisericească, sau mai înainte de masă din neînfrânare am gustat ceva, sau la masă peste măsură m-am săturat.

Asemenea şi beţiile mele toate mi le arătau, punându-mi înainte paharele şi vasele din care m-am îmbătat şi numărul paharelor băute, zicându-mi: «Atâtea pahare ai băut în cutare vreme, la cutare banchet cu acei oameni. Iar în altă vreme şi în alt loc, cu atâtea pahare te-ai îmbătat până la nesimţire şi vărsătură, şi iarăşi în alt loc şi vreme, atâtea sticle ai umplut de vin sau de altă băutură; şi atât de mult ai benchetuit cu muzică şi jocuri, plesnind, cântând şi sărind, încât abia ai fost adusă la casa ta, atât ai slăbit de beţia cea fără măsură». Apoi îmi arătau şi acele pahare cu care uneori în zile de post de dimineaţă, pentru oaspeţi sau pentru neputinţă, am băut până la îmbătare şi nu le socoteam ca păcat, nici nu mă pocăiam, şi pe alţii îi atrăgeam la mese şi beţii; sau în zile de praznic şi în Duminici, mai înainte de Sfânta Liturghie, am băut din întâmplare undeva un pahar. Pe toate acelea şi

alte plăceri şi beţii ale mele mi le puneau înainte, îmi luau seama şi se bucurau, ca şi cum mă aveau în mâinile lor şi în fundul iadului aveau să mă ducă.

Iar eu tremuram, văzându-mă mustrată de toate acestea şi neavând ce să răspund împotrivă. Dar sfinţii îngeri, scoţând destule din darurile Cuviosului Vasile, împotriva acelora au pus pentru mine răscumpărare. Iar diavolii, văzând răscumpărarea mea, au răcnit şi au făcut tulburare mare, zicând: «Amar nouă! Am pierdut osteneala noastră! A pierit nădejdea noastră!» Şi aruncau în văzduh hârtiile pe care le aveau scrise asupra mea. Iar eu, văzând acestea, mă înveseleam şi ne-am dus de acolo fără primejdie.

Şi mergând, sfinţii îngeri vorbeau între ei, zicând: «Cu adevărat mare ajutor are sufletul acesta de la plăcutul lui Dumnezeu, Vasile. Şi, dacă nu i-ar fi ajutat cu ostenelile şi rugăciunile lui, multă primejdie ar fi răbdat, trecând aceste ispitiri din văzduh». Iar eu, luând îndrăzneală, am zis către sfinţii îngeri: «Stăpânii mei, mi se pare că nimeni nu ştie, din cei ce trăiesc pe pământ, ce se face aici şi ce îl aşteaptă pe sufletul cel păcătos după moarte».

Sfinţii îngeri mi-au răspuns: «Au doar nu mărturisesc pentru acestea dumnezeieştile Scripturi, care totdeauna se citesc în biserici şi se propovăduiesc de sfinţii slujitori ai lui Dumnezeu? Însă cei ce s-au împătimit spre pământeştile deşertăciuni, nu ţin seamă de aceasta şi, socotind că îmbuibarea şi beţia din toate zilele le este desfătare, mâncând în toate zilele fără saţ şi îmbătându-se fără frică de Dumnezeu, având pântecele în loc de Dumnezeu, nici nu gândesc la viaţa ce o să fie, nici nu-şi aduc aminte de Scriptura care zice: *Amar vouă, celor ce vă săturaţi acum, căci veţi flămânzi, şi celor ce vă îmbătaţi, că veţi înseta*. Pentru că ei socotesc că sunt basme cele din Sfânta Scriptură şi petrec fără grijă şi în lărgime, cu dansuri benchetuind şi în toate zilele, ca şi bogatul cel din Evanghelie, veselindu-se luminat.

Însă câţi dintr-înşii sunt milostivi şi înduraţi şi fac bine săracilor şi scăpătaţilor şi ajută pe cei ce le trebuie ajutor, aceia cu lesnire câştigă de la Dumnezeu iertare de păcatele lor şi trec vămile fără supărare pentru milostenia lor. Pentru că Scriptura zice: *Milostenia izbăveşte din moarte şi acoperă mulţime de păcate*. Cei ce fac milostenie şi dreptate se vor îndestula de viaţă. Iar cei ce nu se sârguiesc să-şi cureţe păcatele cu milosteniile, acelora nu le este cu putinţă să scape de aceste întrebări; căci îi răpesc pe ei aceia pe care i-ai văzut, întunecaţii la chip boieri ai vămilor şi, muncindu-i cumplit,

îi pogoară în chinurile iadului şi-i ţin în legături până la înfricoşata judecată a lui Hristos. Încă nici ţie nu ţi-ar fi fost cu putinţă să treci acestea, de n-ai fi câştigat răscumpărarea din dăruirile Cuviosului Vasile».

Vama a cincea. Astfel vorbind, am ajuns la altă vamă, ce se cheamă **a lenevirii**, unde se cercetează toate zilele şi ceasurile cele petrecute în zadar şi se opresc cei ce mănâncă osteneli străine, iar ei nu vor să lucreze, precum şi cei care sunt plătiţi şi nu lucrează după datorie. Se mai cercetează acolo şi cei ce nu se îngrijesc de lauda lui Dumnezeu şi se lenevesc în zile de praznic şi Duminicile să meargă la Utrenie şi la dumnezeiasca Liturghie şi la celelalte slujbe ale lui Dumnezeu. Trândăvia şi neîngrijirea se cercetează acolo şi fiecare mirean ori om duhovnicesc se întreabă cu de-amănuntul de lenevire şi de nepurtarea de grijă pentru sufletul său. De aceea mulţi de acolo se duc în prăpastia iadului. Acolo şi eu fiind mult întrebată, nu mi-ar fi fost cu putinţă să mă eliberez de datoriile păcatului aceluia, de nu ar fi împlinit neajungerea mea dăruirea Cuviosului Vasile, prin care, răscumpărându-mă, am fost luată de acolo.

Vama a şasea. Am mers apoi la vama **furtului**, la care, deşi ne-am împiedicat puţin, am trecut, nedând mult acolo, pentru că nu s-a găsit în mine furtişag, afară de care se făcuse în copilăria mea foarte puţin, din neînţelegere.

Vama a şaptea. De acolo am mers la vama **iubirii de argint** şi **a zgârceniei**. Însă şi pe aceea îndată am trecut-o, pentru că, acoperindu-mă pe mine Domnul în viaţa mea, nu m-am îngrijit de multă avere, nici n-am fost iubitoare de argint, ci cu acele pe care mi le trimitea Domnul, mă îndestulam. Nici nu eram avară, ci, din cele ce aveam, împărţeam cu osârdie la cei ce aveau trebuinţă.

Vama a opta. Mergând mai sus am găsit vama care se cheamă **camăta**, unde se cercetează cei ce îşi dau argintul lor cu camătă şi fac dobândă necurată, precum şi lacomii şi cei ce ţin lucrul cel străin, ca al lor. Acolo întrebătorii cu ispitire cercetând cele despre mine şi negăsind nimic, scrâşneau asupra mea cu dinţii lor, iar noi ne-am dus mai sus, mulţumind lui Dumnezeu.

Vama a noua. Am ajuns la vama **nedreptăţii**, la care se cercetează toţi judecătorii cei nedrepţi, care judecă pe plată şi dau dreptate celor vinovaţi, iar pe cei nevinovaţi îi osândesc. Acolo se cercetează şi oprirea de plata lucrătorilor şi cei ce fac cumpene nedrepte la neguţătorie, ca şi orice lucru făcut cu nedreptate se cercetează acolo. Iar noi, cu darul lui Hristos, am trecut şi de acea vamă fără primejdie, dând ceva puţin.

Vama a zecea. Asemenea şi vama ce era după dânsa, care se numeşte **a zavistiei**, am trecut-o nedând nimic, pentru că pe nimeni niciodată n-am zavistuit. Şi măcar că întrebau acolo despre ura de fraţi, neiubirea de aproapele, răutatea, însă, cu îndurările lui Hristos, întru toate cercetările acelea m-au găsit nevinovată, şi numai mânia diavolilor celor ce scrâşneau asupra mea am văzut-o şi nu m-am temut de dânşii, ci ne-am dus mai sus, bucurându-ne.

Vama a unsprezecea. În asemenea chip am trecut şi vama **mândriei**, unde duhurile umflate cu mândrie cercetează sufletele pentru slava deşartă, pentru părerea de sine, îngâmfare şi fudulie. Acolo se cercetează cu dinadinsul dacă cineva n-a dat datornica cinste părinţilor, tatălui şi mamei, asemenea şi celor mai bătrâni şi mai mari rânduiţi de Dumnezeu şi puşi întru stăpânire, şi de câte ori nu i-au ascultat pe dânşii şi celelalte lucruri de mândrie şi cuvinte în deşert mărite. Această vamă noi trecând-o, foarte puţin am pus ceva împotrivă şi m-am liberat.

Vama a douăsprezecea. Apoi am ajuns la altă vamă, ce se numeşte **a mâniei şi iuţimii**; dar şi acolo, deşi erau sălbatici întrebătorii văzduhului, de la noi nu au dobândit mult şi am mers înainte, bucurându-ne întru Domnul şi rugăciunile Sfântului şi Cuviosului meu Părinte Vasile acoperind păcătosul meu suflet.

Vama a treisprezecea. După aceasta ne-a stat înainte vama **pomenirii de rău**, la care cu nemilostivire se întreabă cei ce ţin în inimile lor răutate asupra aproapelui şi cei ce răsplătesc rău pentru rău. De acolo cu multă mânie duhurile cele rele aruncă sufletele în tartar. Dar milostivirea Domnului şi acolo m-a acoperit, pentru că n-am ţinut răutate spre nimeni, nici n-am ţinut minte răul pentru supărările ce mi s-au făcut mie, şi mai ales n-aveam răutate asupra celor ce mă vrăjmăşuiau şi după puterea mea arătam dragoste spre dânşii, biruind răul cu binele. Şi cu nimic nu m-au găsit a fi datoare la vama aceea, de aceea se tânguiau diavolii că plecam liberă din cumplitele lor mâini. Şi iarăşi ne-am dus mai departe, veselindu-ne întru Domnul. Şi am întrebat pe sfinţii îngeri ce mă duceau, grăind: «Rogu-mă vouă, stăpânii mei, spuneţi-mi de unde ştiu aceste înfricoşate stăpâniri ale văzduhului toate faptele cele rele ale tuturor oamenilor, care trăiesc în toată lumea, precum şi pe ale mele, că nu numai pe cele făcute la arătare, ci şi cele din taină le vădesc?»

Şi sfinţii îngeri mi-au răspuns, zicând: «Tot creştinul de la Sfântul Botez primeşte de la Dumnezeu pe îngerul său păzitor, care, nevăzut păzind pe om, îl povăţuieşte ziua şi noaptea spre tot lucrul bun, în tot timpul vieţii lui, până la ceasul morţii, şi scrie toate

lucrurile cele bune făcute de dânsul în viaţa aceasta, pentru care omul poate să câştige de la Domnul milă şi veşnică răsplătire întru cerească Împărăţie. Asemenea şi întunecatul diavol, cel ce doreşte ca pe tot neamul omenesc să-l tragă la a sa pierzare, îi pune aproape pe unul din viclenele sale duhuri. Acesta, în urma omului umblând, îi pândeşte toate lucrurile lui cele rele din tinereţe, la care îl şi îndeamnă pe el prin meşteşugirile sale şi adună orice rău ar face omul.

Apoi, ducându-se la vămi, duce acolo păcatele omului, pe tot păcatul scriindu-l la vama ce i se cuvine aceluia; şi în acest chip sunt ştiute de boierii văzduhului toate păcatele tuturor oamenilor din toată lumea. Iar după ce sufletul se desparte de trup şi se sârguieşte a se sui întru cele cereşti la Ziditorul său, atunci viclenii aceia îl opresc pe el, arătându-i în scris păcatele lui. Şi de are sufletul mai multe fapte bune decât păcate, nu pot să-l oprească pe el, iar dacă vor afla întru el păcate mai multe, îl opresc la o vreme şi-l închid în temniţa nevederii de Dumnezeu şi-l chinuiesc după cât puterea lui Dumnezeu îi lasă pe dânşii să-l chinuiască, până ce acel suflet cu rugăciunile Bisericii şi cu milosteniile celor de aproape ai săi primeşte răscumpărare.

Iar dacă vreun suflet s-ar afla atât de păcătos şi urât de Dumnezeu, încât să nu aibă nădejde de mântuire, ci veşnica pieire îl aşteaptă, pe acela atunci îndată îl pogoară necuraţii întru adâncime, unde este şi locul cel gătit lor spre veşnica muncă şi acolo îl ţin până la a doua venire a Domnului, iar după aceea are să se muncească veşnic cu trupul împreună cu dânşii, în focul gheenei. Încă şi aceasta s-o ştii, că pe această cale se suie şi primesc cercetare numai aceia care sunt luminaţi cu credinţa în Hristos şi cu Sfântul Botez, iar necredincioşii păgâni, slujitorii de idoli, saracinii şi toţi cei înstrăinaţi de Dumnezeu, pe aici nu vin, pentru că, încă fiind vii cu trupul, sunt îngropaţi în iad cu sufletele lor şi când mor, îndată, fără de toată cercetarea, sufletele acelora le iau diavolii, ca pe o parte a lor, şi-i duc jos în prăpastia gheenei».

Vama a paisprezecea. Acestea grăind către mine sfinţii îngeri, am intrat la vama **uciderii**, la care nu numai tâlhăritul se cercetează, ci şi uciderea şi uciderea de prunci din pântece, otrăvirea, uciderea fără voie, îndemnarea la ucidere, sinuciderea şi uciderea sufletească şi toată rana, toată lovirea, cu orice şi oriunde, pe spate sau peste cap, ori palmă peste obraz sau grumaz, sau împingerea din mânie, toate acestea cu de-amănuntul se întreabă şi în cumpănă se pun. Ci noi şi acolo puţin dând, am trecut bine.

Vama a cincisprezecea. Am trecut la vama **vrăjitoriei, a fermecătoriei, a otrăvirii, a şoptirilor şi chemării diavolilor**. Şi erau duhurile acelea asemenea cu jivinele cele cu patru picioare, cu scorpiile, cu şerpii, cu viperele şi cu broaştele şi straşnică şi urâtă era vederea acelora, dar acolo nimic nu s-a aflat la mine, cu darul Domnului meu, şi am trecut îndată, nedând nimic. Şi răcneau duhurile acelea, mâniindu-se asupra mea, şi ziceau: «Vei veni la locurile cele de desfrânare, vom vedea de vei scăpa de acolo».

Şi pornindu-ne în sus, am întrebat pe sfinţii îngeri care mă duceau: «Stăpânii mei, oare toţi creştinii trec pe la vămile acestea? Nu este oare cu putinţă vreunui om să treacă pe aici fără întrebare şi fără frica aceasta ce se face la vămi?» Sfinţii îngeri mi-au răspuns: «Nu este altă cale pentru sufletele credincioşilor celor ce se suie la cer; toţi trec pe aici, dar nu toţi se cercetează precum tu, fără numai cei asemenea cu tine păcătoşi, care n-au făcut desăvârşit mărturisire a păcatelor lor, ruşinându-se şi tăinuind înaintea părinţilor duhovnici faptele cele de ruşine. Pentru că dacă cineva cu adevărat şi-ar mărturisi toate faptele sale cele rele şi i-ar părea rău şi s-ar căi de relele cele făcute, apoi păcatele acelora nevăzut se şterg de dumnezeiasca milostivire. Şi, când un suflet ca acela trece pe aici, întrebătorii cei din văzduh, deschizându-şi cărţile, nimic nu află scris asupra lui şi nu pot să-i facă nici o supărare, nici să-l îngrozească, şi se suie sufletul bucurându-se la scaunul darului.

Şi tu dacă ai fi făcut desăvârşită mărturisire de toate păcatele tale şi după dezlegare ai fi făcut pocăinţă din destul, n-ai fi suferit nişte groaznice şi înfricoşate cercări ca acestea la vămi. Însă ţi-a ajutat aceea, că de mult ai încetat a păcătui de moarte şi cu fapte bune ţi-ai petrecut ceilalţi ani ai vieţii; dar mai ales ţi-au ajutat rugăciunile Cuviosului Părinte Vasile, căruia mult i-ai slujit cu osârdie".

Vama a şaisprezecea. Astfel vorbind, am ajuns la **vama desfrânării**, la care se cercetează tot felul de desfrânare, şi nălucirea păcatului desfrânării cea cu mintea, şi zăbovirea gândului într-acel păcat, învoirea, îndulcirea şi spurcatele pipăiri şi pătimaşele atingeri. Iar stăpânul vămii aceleia şedea pe scaunul său, îmbrăcat în haină spurcată şi puturoasă, cu spume de sânge stropită, cu care acela ca cu porfiră împărătească se împodobea şi mulţime de diavoli stăteau înaintea lui. Aceia, văzându-mă ajungând acolo, mult s-au mirat cum am ajuns până la dânşii şi, scoţându-mi scrise faptele cele desfrânate ale mele, mă mustrau, arătându-mi persoanele cu care am greşit în tinereţile mele şi vremea când am greşit, ori noaptea, ori ziua, şi

locurile în care păcatul acela l-am făcut cu cineva şi nu aveam ce să răspund, fără numai tremuram de frică şi mă umpleam de ruşine.

Iar sfinţii îngeri grăiau pentru mine către diavoli: «Dar a părăsit lucrurile desfrânării de mulţi ani, şi de atunci în curăţie şi în înfrânare a petrecut pustniceşte». Răspuns-au diavolii: «Şi noi ştim că de mult a părăsit păcatul, ci nu cu adevărat s-a mărturisit înaintea părintelui ei duhovnicesc, nici n-a luat de la dânsul cuviincioasa poruncă spre pocăinţă de păcate, pentru aceasta este a noastră. Deci, ori lăsaţi-ne-o nouă şi vă duceţi, ori o răscumpăraţi cu fapte bune!» Şi puseră sfinţii îngeri multe din lucrurile mele, iar mai multe din darurile Cuviosului Vasile, şi abia m-am izbăvit de primejdia aceea cumplită şi ne-am dus.

Vama a şaptesprezecea. Apoi am ajuns la vama **preadesfrânării**, unde se cercetează păcatele celor ce petrec în căsătorie, dar credinţa însoţirii unul cu altul nu o păzesc, nici nu-şi feresc patul lor nespurcat, asemenea şi răpirile şi silirile la desfrânare. Aici se cercetează groaznic şi persoanele cele sfinţite şi dăruite lui Dumnezeu, ce şi-au făgăduit fecioria şi curăţia lui Hristos şi n-au păzit-o de căderile în desfrânare. La acea vamă şi eu mult m-am arătat a fi datoare şi vădită am fost ca o preadesfrânată. Şi acum necuratele duhuri şi nemilostivii cercetători voiau să mă răpească din mâinile îngerilor şi să mă pogoare în fundul iadului. Iar sfinţii îngeri, certându-se mult cu dânşii şi toate ostenelile mele şi nevoinţele pe care le făcusem după aceea aducându-le la mijloc, abia m-au răscumpărat, nu atât cu ale mele fapte bune, pe care le-au pus acolo până la cea mai de pe urmă, cât mai ales din darurile Părintelui meu Vasile, din care, foarte mult scoţând, au pus în cumpănă împotriva fărădelegilor mele şi, luându-mă pe mine, ne-am dus mai departe.

Vama a optsprezecea. Urcând, ne-am apropiat de vama **sodomiei**, la care se cercetează păcatele cele peste fire, bărbăteşti şi femeieşti, şi împreunarea cu diavolii şi cu animalele necuvântătoare, amestecările de sânge şi altele mai necurate, făcute în taină, pe care ruşine este a le şi pomeni. Mai marele vămii aceleia se vedea mai rău decât toţi diavolii cei înfricoşaţi, întinat tot cu puroi împuţit, iar slugile lui erau şi ele într-acel fel, având putoarea lor nesuferită şi răul lor chip negrăit, şi având nespusă mânie şi grozăvie. Aceia, ieşind degrabă împotriva noastră, ne-au împresurat; dar, cu mila Domnului, neaflând nimic în mine, au fugit cu ruşine, iar noi bucurându-ne, ne-am dus.

Şi grăiau către mine sfinţii îngeri: «Ai văzut, Teodora, înfricoşatele vămi ale desfrânării. Deci, să ştii că mai nici un suflet

nu le trece fără supărare, de vreme ce toată lumea zace în răutatea smintelilor şi spurcăciunilor şi toţi oamenii sunt iubitori de desfătări şi de desfrânare, iar gândul omului atârnă spre rele din tinereţile lui şi abia unii se feresc pe sine de necurăţiile desfrânării, şi puţini sunt cei ce-şi omoară poftele trupului. Deci puţini trec vămile acestea cu libertate şi cei mai mulţi, venind aici, îndată pier; pentru că diavolii cumpliţi ai păcatelor desfrânării răpesc sufletele celor desfrânaţi şi le trag jos în iad, cu amar muncindu-le. Şi se laudă boierii vămilor de desfrânare, zicând: «Noi singuri mai mult decât toţi cei din vămile noastre umplem gheena focului în iad». Iar tu, Teodora, să mulţumeşti lui Dumnezeu, că iată acum ai trecut acele cercări, cu rugăciunile Cuviosului Vasile, Părintele tău, şi de acum nu vei mai vedea rele, nici frică".

Vama a nouăsprezecea. După aceasta am ajuns la vama **eresurilor**, unde se cercetează nedreptele gânduri şi socotelile cele pentru credinţă, depărtările de la dreptcredincioasa mărturisire a credinţei, neîmplinita credinţă, îndoirea în credinţă, hulele asupra sfinţeniei şi altele asemenea cu acelea. Dar acea vamă fără ispitire am trecut-o şi acum nu eram departe de porţile cereşti.

Vama a douăzecea. Dar încă ne-au mai întâmpinat duhurile cele rele ale vămii celei de pe urmă, care este **a nemilostivirii şi a împietririi inimii**. Şi iuţi erau întrebătorii aceia şi stăpânul lor cumplit. Şi se vedea uscat şi trândav, suflând de iuţime cu focul nemilostivirii. Acolo fără de milă se cercetează sufletele nemilostivilor. Şi de s-ar afla cineva săvârşitor de multe nevoinţe, de posturi şi de rugăciuni, şi dacă acela a păzit şi curăţia, de şi-ar fi topit cu înfrânare trupul său, dar a fost neîndurat şi nemilostiv, închizându-şi milostivirile sale către aproapele, acela de la acea vamă se duce în jos şi întru adâncul iadului se încuie şi nici nu câştigă milă în veci. Dar noi, cu darul lui Hristos, am trecut şi acea vamă fără primejdie, ajutându-mi pretutindeni rugăciunile Cuviosului Vasile, cel ce a dăruit multe din lucrurile sale bune pentru răscumpărarea mea.

După aceea, ne-am apropiat cu bucurie de porţile cereşti, scăpând de amarele vămi. Şi erau porţile cereşti ca şi cristalul cel prea luminos, şi se vedea strălucire negrăită şi tineri ce stăteau într-însele în chipul soarelui, care, văzându-mă pe mine dusă de mâinile îngereşti, s-au umplut de veselie, bucurându-se de mine, că, acoperindu-mă cu milostivirea lui Dumnezeu, am scăpat de vămile văzduhului. Deci, întâmpinându-ne cu dragoste, ne-au dus înăuntru.

Iar ce am văzut acolo şi ce am auzit, o, fiule Grigorie – a zis Cuvioasa Teodora –, nu este cu putinţă a le spune cu de-amănuntul.

Căci am văzut ceea ce ochiul omenesc n-a văzut şi am auzit ceea ce urechea niciodată n-a auzit, nici la inima cuiva, din cei ce petrec pe pământ, nu s-au suit acele bunătăţi. Deci, am fost adusă înaintea scaunului lui Dumnezeu, Cel cu neapropiată slavă înconjurat de Heruvimi, de Serafimi şi de mulţime de oaste cerească, care cu negrăite cântări slăvesc pe Dumnezeu totdeauna, şi m-am închinat Dumnezeirii celei nevăzute şi neînţelese. Şi au cântat puterile cereşti cântare dulce, preamărind milostivirea lui Dumnezeu cea nebiruită de păcatele omeneşti. Şi a venit glas de la slava cea de mare cuviinţă, poruncind aceloraşi sfinţi îngeri care mă conduceau, să mă ducă să văd locaşurile sfinţilor, asemenea şi toate muncile păcătoşilor, şi după aceea să mă odihnească în locaşurile fericitului Vasile.

Deci, am fost purtată pretutindeni şi am văzut cele mult prea frumoase locaşuri, prea pline de slavă şi de dar, pregătite celor ce iubesc pe Dumnezeu. Şi-mi arătau cei ce mă purtau, deosebit locaşurile apostoleşti, deosebit cele prooroceşti, deosebit cele mucenicesti, deosebit cele arhiereşti şi fiecare ceată de sfinţi avea locaşuri deosebit. Şi fiecare locaş avea negrăită frumuseţe, în lărgime şi lungime aş zice la fel cu ale Constantinopolului, dar cu neasemănare mai frumoase, având multe palate prea luminoase nefăcute de mâini. Şi pretutindeni în locaşurile acelea se auzea glas de bucurie şi de veselie duhovnicească şi se vedeau cetele celor ce prăznuiesc. Deci toţi sfinţii văzându-mă, se bucurau de mântuirea mea, mă întâmpinau şi mă sărutau, lăudând pe Domnul, Care m-a izbăvit din cursele vrăjmaşilor.

Iar după înconjurarea acelor locaşuri, am fost pogorâtă în cele de dedesubt ale pământului şi am văzut muncile cele înfricoşate, nesuferite şi cumplite, pregătite păcătoşilor în iad, pe care arătându-mi-le sfinţii îngeri, îmi ziceau: «Vezi, o, Teodora, din câte munci te-a izbăvit Dumnezeu, prin rugăciunile plăcutului Său Vasile?» Şi am auzit acolo strigare, plângere şi amară tânguire a celor ce erau în muncile acelea. Unii strigau «amar!», alţii «of!» şi «vai!», alţii ţipau, iar alţii blestemau ziua naşterii lor; dar nu era nimeni, căruia să-i fie milă de dânşii.

După aceea, ducându-mă de acolo, m-au adus în locaşul acesta pe care îl vezi, al Cuviosului Părintelui nostru Vasile, şi m-au aşezat aici, zicându-mi: «Acum Cuviosul Vasile face pomenire pentru tine». Şi am cunoscut că după patruzeci de zile de la despărţirea mea din trup am venit la acest loc de odihnă".

Toate acestea i le-a spus în vis Cuvioasa Teodora lui Grigorie, şi i-a arătat toată frumuseţea acelui locaş şi bogăţiile cele duhov-

niceşti, care s-au adunat cu sudorile cele din multe osteneli ale fericitului părinte, şi îndulcirile şi slava, şi multe feluri de pomi cu frunze de aur şi cu multe roduri şi toată veselia duhovnicească.

Iar după ce s-a sfârşit vedenia aceea, Grigorie s-a deşteptat din somn şi, venindu-şi în sine, se mira de cele văzute şi auzite de la fericita Teodora. Şi, sculându-se dimineaţa, s-a dus la Cuviosul Vasile să fie binecuvântat de dânsul, după obicei. Iar el l-a întrebat, zicând: „Fiule Grigorie, unde ai fost în această noapte?" Iar el, ca şi cum n-ar şti nimic, a răspuns: „M-am odihnit pe patul meu". Bătrânul i-a zis: „Ştiu că te-ai odihnit pe pat cu trupul, însă cu duhul ai fost în altă parte. Ai uitat oare câte ţi-a descoperit Dumnezeu în noaptea aceasta în vedenia visului? Iată, ai câştigat ceea ce doreai, ai văzut pe Teodora şi cele despre dânsa le-ai auzit de la ea singură; în locaşurile mele ai fost şi cele ce-mi sunt pregătite, cu darul lui Hristos, pentru puţina mea osteneală, pe toate le-ai privit ca în oglindă".

Iar Grigorie, auzind aceasta de la cuviosul, a cunoscut că visul lui nu este o nălucire, ci i s-a făcut o descoperire de la Dumnezeu, prin rugăciunile şi mijlocirea cuviosului. Apoi, mulţumind lui Dumnezeu, s-a închinat fericitului părinte şi multe învăţături a luat de la dânsul.

Acelaşi Grigorie, în altă vreme, prin voia lui Dumnezeu, a căzut într-o îndoire de credinţă, pentru că, citind cu dinadinsul cărţile Vechiului Testament, gândea în mintea sa că bine cred iudeii şi a fost în acel gând multă vreme. Dar mai înainte văzătorul Vasile, cunoscând aceasta cu duhul, l-a mustrat şi, după multă sfătuire, a cerut iarăşi de la Dumnezeu descoperire. Atunci Grigorie a văzut în vis o minunată vedenie despre înfricoşata judecată a lui Dumnezeu, pentru adunarea la judecată a tot neamul omenesc; a văzut pe Hristos, Judecătorul lumii, stând pe scaun şi având de-a dreapta pe toţi drepţii, iar pe păcătoşi de-a stânga, stând şi fiind judecaţi după faptele lor. A văzut apoi şi pe toţi iudeii, care n-au crezut în Hristos, osândiţi cu ceilalţi păgâni şi trimişi în focul gheenei. Şi, precum a văzut osândirea păcătoşilor, aşa a văzut şi preamărirea sfinţilor, pentru care lucru însuşi Grigorie a scris foarte pe larg, după cum citim în Mineiul cel mare. Iar aici povestindu-se aceasta mai pe scurt, este vremea a o sfârşi.

Deci, după mulţi ani ai vieţii sale, după ostenelile şi nevoinţele vieţii celei aspre, după minunile cele multe ce le făcuse şi după mai înainte grăirile şi vindecările în dar ale bolnavilor, Cuviosul Părintele nostru Vasile, slăbind de bătrâneţe, s-a apropiat de fericitul său

sfârşit. Pentru că a fost adus din pustie în Constantinopol în anii cei de mijloc ai lui, în Constantinopol a petrecut ca la cincizeci de ani, şi având aproape o sută de ani de la naşterea sa, a trecut la viaţa cea fără de sfârşit, unde anii nu se împuţinează. Însă mai înainte şi-a văzut sfârşitul şi l-a vestit iubitului său ucenic, Grigorie.

Avea Grigorie obicei, în tot Sfântul şi Marele Post cel de patruzeci de zile, de se închidea în casă, în camera sa, şi nu ieşea până la Sfintele Paşti, petrecând în post şi în rugăciuni şi făcând mulţime de metanii şi în toate nopţile nu dădea ochilor săi somn. Deci odată, apropiindu-se sfintele patruzeci de zile, Grigorie a mers la cuviosul ca să ia binecuvântare, după obicei, spre nevoinţa postului în zăvorâre. Iar cuviosul vorbind mult cu dânsul pentru folosul sufletului şi dându-i binecuvântare, la sfârşit i-a zis: „Mergi, fiule, cu pace la casa ta, iar pe mine cu ochii cei trupeşti ai tăi nu mă vei mai vedea mai mult în viaţa aceasta".

Zicând aceasta a plâns şi, cuprinzând pe Grigorie cu dragoste, l-a sărutat. Iar el, căzând la cinstitele lui picioare, le-a udat cu lacrimile, plângând şi tânguindu-se pentru despărţirea lui, şi, plângând mult, s-a dus şi s-a închis spre post, precum îi era obiceiul.

Apoi Cuviosul Vasile, în săptămâna cea din mijloc a postului, în 25 de zile ale lunii martie, la praznicul Bunei Vestiri a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi-a dat sfântul său suflet în mâinile Domnului său, în anul 944, iar cinstitul său trup a fost îngropat în mănăstirea Sfinţilor Mucenici Flor şi Lavru. Şi s-a făcut o vedenie unui om cinstit în Constantinopol: Vedea o casă mare şi minunată şi porţile erau împodobite cu aur şi cu pietre scumpe, iar deasupra porţilor era scris cu cuvinte de aur astfel: „Locaşul şi odihna veşnică a Sfântului Vasile cel Nou". Citind aceasta bărbatul acela, se minuna de frumuseţea zidirii acelei case. Şi iată un tânăr preafrumos ieşind, i-a zis: „Ce te minunezi, omule? Voieşti să vezi lucru mai minunat?"

Şi deschizând porţile acelea, se vedeau înăuntru palate preaînalte şi preaminunate, a căror frumuseţe covârşeşte toată mintea omenească, şi Cuviosul Vasile şedea pe scaun împărătesc în mare slavă, înconjurat de mulţi bărbaţi şi tineri preaminunaţi şi prealuminoşi. Apoi se vedeau acolo şi saduri preafrumoase şi toate cele văzute erau preapline de bucurie şi de veselie. Şi se auzea glas dinăuntru, zicând: „O răsplătire ca aceasta iau după moarte toţi cei ce au iubit pe Dumnezeu şi I-au slujit Lui cu osârdie!" Această vedenie bărbatul acela a spus-o multora şi toţi cei ce auzeau preamăreau pe Dumnezeu şi cinsteau pomenirea Cuviosului Vasile, plăcutul Lui.

O, de ne-am învrednici şi noi părţii iubitorilor lui Dumnezeu, cu sfintele lui rugăciuni şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinste şi slavă, în veci. Amin.

Notă. Tot în această zi mai facem şi pomenirea sfinţilor douăzeci şi şase de mucenici, care în ţara Goţilor, pe vremea împărăţiei lui Valent (364-378) şi Graţian (378-379), au pătimit de la Ungherih, împăratul goţilor, pentru Hristos. Dintre aceştia doi erau preoţi, Vetusie şi Vercu, cu doi fii şi două fiice, şi Arpil monahul. Iar mireni erau: Avip, Agn, Reas, Gatrax, Iscoes, Sila, Sighiţ, Soniril, Term şi Fil; iar din femei: Anna, Alla, Larisa, Moico, Mamica, Uirco şi Animais. Văduva împărătească a goţilor, pe nume Gaata, fiind creştină, împreună cu fiica sa Duclida, adunând moaştele lor, le-a adus în Cizic, cetatea grecească. Apoi ea însăşi, întorcându-se în patria sa, a fost ucisă cu pietre de necredincioşi; iar fiica ei s-a săvârşit cu pace în Cizic.

LUNA MARTIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞAPTEA

SFÂNTA MUCENIŢĂ MATROANA DIN TESALONIC

Sfânta Matroana a fost slujnică la o evreică, anume Pavtila, femeia voievodului Tesalonicului. Ea din tinereţe fiind învăţată în credinţa creştinească, stăpâna ei o silea la reaua credinţă iudaică. Şi, fiindcă ea nu se supunea, o chinuia foarte rău, bătând-o adeseori. Însă Matroana pe toate le răbda cu osârdie pentru Hristos şi la biserică se ducea într-ascuns. Într-una din zile, înştiinţându-se Pavtila că Matroana a fost la biserica creştinească, i-a zis: „Pentru ce n-ai mers la sinagoga noastră, ci te-ai dus la biserica creştinească?" Răspuns-a fericita Matroana cu îndrăzneală: „De vreme ce Dumnezeu este în biserica creştinească, iar de la sinagoga iudaică s-a depărtat, nu mă duc la sinagogă, ci la biserică".

Atunci Pavtila, şi mai mult mâniindu-se, a bătut-o fără cruţare şi într-o cămară întunecoasă a închis-o legată. Iar a doua zi a fost găsită sfânta dezlegată din legături cu dumnezeiasca putere, preamărind pe Hristos. Dar stăpâna ei iarăşi a bătut-o cu vine crude, până la sânge şi, mai tare legând-o, a închis-o iarăşi în cămara aceea şi uşa a pecetluit-o, ca să nu intre cineva să-i facă vreo uşurare. Şi a petrecut sfânta în acea închisoare fără hrană şi băutură patru zile, întărind-o Dumnezeu. După aceasta Pavtila, dezlegând pecetea aceea şi deschizând uşa, a găsit-o iarăşi dezlegată din legături şi stând la rugăciune. Deci, fierbând de mânie, a bătut-o cu beţe groase şi, abia suflând, a închis-o în aceeaşi închisoare unde s-a şi sfârşit sfânta, dându-şi sufletul lui Dumnezeu. Iar trupul ei l-a aruncat acea rea femeie de pe zid jos, pentru că erau înalte casele acelea. Iar creştinii, luând mult chinuitul trup al Sfintei Muceniţe Matroana, l-au îngropat cu cinste.

Mai pe urmă Alexandru, episcopul Tesalonicului, a zidit o biserică în numele sfintei, iar cinstitele ei moaşte le-a pus într-însa. Iar pe Pavtila, după vrednicie, degrabă a ajuns-o judecata lui Dumnezeu, pentru că de pe înălţimea zidului, de unde a aruncat jos trupul Sfintei Matroana, ea singură, alunecând, a căzut şi, murind rău, şi-a lepădat ticălosul ei suflet.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL IOAN ÎNAINTE-VĂZĂTORUL, PUSTNICUL ŞI ÎNCHISUL DIN EGIPT

În cetatea Licopolis din ţara Egiptului, era un bărbat cu numele Ioan, fiind dat din tinereţe la meşteşugul de teslărie. Acela ajungând la vârsta de douăzeci şi cinci de ani, s-a lepădat de lume şi a petrecut cincisprezece ani prin felurite mănăstiri, deprinzându-se la viaţa monahicească în multe osteneli. După aceea s-a dus singur la muntele ce se chema "al Lupului", care era aproape de Licopolis, unde, zidindu-şi o chilie cu trei încăperi, s-a încuiat într-însa. Deci într-o încăpere se ruga, într-alta făcea lucrul mâinilor, iar a treia îi era pentru alte trebuinţe ale vieţii lui.

Şi a petrecut cincizeci de ani, până la sfârşitul său, fără să iasă deloc din chilie. Şi primea pe fereastră cele trebuincioase lui de la cei ce-l slujeau; iar celor ce veneau la el, le vorbea despre cele folositoare. Iar după ce a împlinit într-acea zăvorâre treizeci de ani, s-a învrednicit proorocescului dar de la Dumnezeu, pentru care, chiar şi lui Teodosie, marele împărat grec (379-395), i-a trimis felurite scrisori, spunându-i că va birui pe tiranul Maxim, şi Galia va intra în stăpânirea sa; asemenea şi despre tiranul Evghenie, cum că şi pe acela îl va birui şi după aceea îşi va primi sfârşitul vieţii, iar pământeasca împărăţie o va lăsa fiilor săi. Pentru o mai înainte vedere ca aceea a lui, a străbătut vestea despre dânsul pretutindeni, ca despre un bărbat sfânt, şi împăratul Teodosie îl cinstea ca pe un prooroc al lui Dumnezeu.

Iar la început a venit la dânsul un voievod oarecare, întrebându-l dacă va birui pe etiopienii cei dimprejurul Sienului (şi acel loc este la începutul ţării Tebaidei), căci atunci, năvălind acolo etiopienii, toată ţara aceea o prădau. Iar Cuviosul Ioan, spunându-i cele ce vor avea să fie, i-a poruncit ca fără temere să meargă asupra lor, că îi va birui pe ei şi de împăraţi va fi cinstit.

Şi s-a săvârşit aceea după proorocia sfântului. De atunci s-a înştiinţat împăratul din povestirile despre dânsul ale voievodului şi trimitea la sfântul, cerând rugăciuni şi mai înainte descoperiri pentru biruinţă, dacă vreodată voia să năvălească asupra vrăjmaşilor.

Iar cât de minunat şi mai presus de măsură era darul proorociei ce-l avea sfântul acesta, am auzit de la părinţii cei ce petreceau cu dânsul - cum zice Paladie, scriitorul vieţii acestuia -, a căror viaţă vrednică de laudă ne încredinţează pe noi despre nemincinoasele lor cuvinte, pe care le spuneau despre acest bărbat dumnezeiesc.

Odată, venind la dânsul un tribun, se ruga pentru femeia sa, ca să-i dea voie să vină înaintea feţei sale, fiindcă aceasta dorea şi stăruia să-l vadă pe sfinţia sa. Iar sfântul se lepăda în tot chipul, nevrând nicidecum să vadă sau să fie văzut de faţă femeiască, el care şi către bărbaţi vorbea numai prin fereastră. Iar după ce mult timp şi cu dinadinsul a fost rugat, văzând credinţa lor, a făgăduit să se arate femeii în vedenia somnului. „În această noapte, zise el, mă voi arăta ei, însă să nu poftească mai mult ca să mă vadă, în trup fiind". Şi a spus bărbatul acela soţiei sale cuvintele cuviosului. Iar ea a văzut în noaptea aceea în vis pe sfântul, venind la dânsa şi zicându-i: „Ce este mie şi ţie, femeie? Pentru ce ai voit să-mi vezi faţa mea? Au doar eu sunt prooroc sau am sfinţenie de bărbat drept? Sunt om păcătos, asemenea pătimaş ca voi; însă am rugat pe Dumnezeu pentru tine şi pentru bărbatul tău, ca să fie vouă după credinţa voastră". Acestea zicând, s-a dus.

Iar femeia, deşteptându-se din somn, a spus bărbatului său asemănarea feţei sfântului, îmbrăcămintea şi cuvintele lui şi multă mulţumire a trimis cuviosului prin bărbatul său. Şi mergând bărbatul la chilia bătrânului, sfântul i-a apucat înainte cu cuvântul, zicându-i: „Iată, am împlinit cererea voastră, cercetând pe soţia ta; deci de acum mai mult să nu mai poftească să mă vadă pe mine".

Altădată, o oarecare căpetenie din rânduiala ostăşească, fiindu-i femeia îngreuiată şi aproape de naştere, a mers la sfântul cerând rugăciuni. Şi în ziua aceea, în care el a plecat la cuviosul, femeia lui, născând, era în primejdie de moarte. Iar omul lui Dumnezeu a zis aceluia: „De ai fi ştiut darul lui Dumnezeu, cum că ţi s-a născut fiu, ai fi preamărit pe Dumnezeu. Însă maica lui nu departe era de porţile morţii; deci, ducându-te, vei afla pruncul viu şi să-i dai numele Ioan, iar după ce îl vei creşte până la şapte ani, să-l trimiţi la monahi în pustie".

Nişte minuni ca acestea arăta celor ce veneau la dânsul de departe şi cetăţenilor din Licopolis, care veneau la el totdeauna

pentru folos. Şi mai înainte le spunea cele ce în taină erau să fie şi cele ce în taină erau lucrate de fiecare. Vestea apoi şi despre râul Nilului şi îmbelşugarea anului ce avea să fie. Însă spunea, de asemenea, mai înainte de vreme şi ale lui Dumnezeu pedepse, care veneau asupra lor, şi-i mustra, învăţându-i pentru care pricină mânia Domnului se apropia. Iar vindecări singur nu făcea Cuviosul Ioan, ci dădea untdelemn sfinţit, prin care multe boli se tămăduiau.

Odată femeia unui senator, pierzându-şi vederea ochilor, avându-i acoperiţi cu albeaţă, a rugat pe bărbatul său să o ducă la cuviosul. Şi zicând el că niciodată nu vin la sfântul femei, ea l-a rugat ca numai să spună despre dânsa sfântului şi să se roage cuviosul lui Dumnezeu pentru dânsa. Şi a făcut aceasta bărbatul ei. Iar Sfântul Ioan a trimis la dânsa untdelemn, cu care ea, ungându-se pe ochi de trei ori pe zi, a treia zi a văzut şi mulţumea lui Dumnezeu.

Zice Paladie, scriitorul vieţii lui: Am fost odată şapte fraţi străini în pustia Nitriei, eu şi cei ce urmau lui Evagrie, lui Albin şi lui Amonie; şi doream cu dinadinsul să ştim care este fapta cea bună a Sfântului Ioan. Şi a grăit Evagrie: „Aş fi voit mai întâi să mă încredinţez despre dânsul, de la unul care ştie bine viaţa lui; pentru că dacă nu voi şti despre dânsul cu încredinţare, nu mă voi duce atât de departe, până la muntele Licopoliei". Acestea auzindu-le, eu m-am odihnit o zi, nimic grăind nimănui. Iar a doua zi, deschizând chilia mea şi spre Dumnezeu nădăjduind, m-am dus la Tebaida. Şi ajungând eu la muntele acela şi la chilia Cuviosului Ioan, mi-au spus ucenicii lui că, din ziua de Duminică până sâmbătă, către nimeni din cei ce vin nu vorbeşte; şi m-am odihnit, tăcând şi aşteptând până sâmbătă.

Apoi în ziua sâmbetei, în ceasul al doilea, am mers înaintea sfântului bărbat şi l-am aflat pe el şezând la fereastră, prin care vorbea, mângâind pe cei ce veneau la dânsul. Şi făcându-mi cuvânt, m-a întrebat prin tălmaci, zicându-mi: „De unde eşti şi pentru ce ai venit aici? Pentru că te socotesc că eşti din mănăstirea lui Evagrie". Şi când vorbeam, a venit voievodul ţării aceleia, cu numele Alimpie, şi a încetat Ioan a vorbi cu mine. Iar eu m-am depărtat de la dânşii puţin, ca să nu le fiu spre împiedicare în vorbirea lor. Şi stând ei mult de vorbă, m-am supărat în sine-mi şi am început în gândul meu a osândi pe cinstitul bătrân, care, pe mine trecându-mă cu vederea, pe voievodul acela îl cinstea. Şi, tulburându-mă de nerăbdare, cugetam ca, trecându-l cu vederea, să mă duc.

Iar el, înţelegându-mi gândurile mele, a chemat pe tălmaciul său, cu numele Teodor, şi i-a zis: „Du-te şi zi fratelui aceluia să nu

se mâhnească, căci acum îndată îl voi libera pe voievod şi voi vorbi cu dânsul". Iar eu m-am minunat de aceea, cum mi-a ştiut gândurile mele, şi l-am cunoscut că este bărbat duhovnicesc şi înainte-văzător.

După ce s-a dus voievodul, m-a chemat bătrânul şi mi-a zis: „Pentru ce te-ai mâniat asupra mea? Ce lucru ai aflat în mine care te mâhneşte pe tine? Căci ai cugetat ceea ce nu este în mine, şi nici ţie nu ţi se cade să ai în gând unele ca acestea. Au nu ştii scriptura aceea care zice: *Nu trebuie sănătoşilor doctor, ci bolnavilor?* Pe tine, când voi vrea, te voi afla, şi tu, când vei voi, mă vei afla pe mine. Şi chiar dacă nu te-aş fi mângâiat eu pe tine, apoi te-ar fi mângâiat fraţii şi alţi părinţi. Iar voievodul acela, prin grijile lumeşti fiind dat diavolului, şi după ce în puţină vreme şi-a venit în simţire, ca un rob ce scapă de cumplitul stăpân, aşa scăpând el de diavolul, a venit la mine să primească ceva folos. Deci cu nedreptate era ca, lăsându-l pe el, să vorbesc cu tine, care pururea te îngrijeşti de a ta mântuire".

Atunci eu – zice Paladie – cu totul m-am încredinţat despre dânsul că este bărbat duhovnicesc şi l-am rugat să se roage pentru mine. Iar el, cu dragoste şi cu bucurie vorbind către mine şi cu dreapta sa atingându-se încetişor de obrazul meu cel stâng, mi-a zis: „Multe nevoi te aşteaptă pe tine şi războaiele cele grele acum le-ai suferit, luptându-te cu gândul cel ce te silea ca să laşi pustia, pentru că diavolul îţi punea înainte pricini binecuvântate, aducându-ţi aminte de dragostea tatălui şi a fratelui tău, iar tu nu te-ai învoit cu gândul acela. Iată, bună vestire îţi vestesc, că amândoi sunt sănătoşi şi de lume s-au lepădat şi va trăi tatăl tău încă şapte ani. Deci, să petreci cu bărbăţie în pustie şi să nu pofteşti pentru aceea a te duce la patria ta căci este scris: *Nimeni, punându-şi mâna sa pe plug şi căutând înapoi, nu este îndreptat întru Împărăţia lui Dumnezeu*". Deci cu acele cuvinte ale omului lui Dumnezeu mult folosindu-mă şi din destul întărindu-mă – zice Paladie –, am mulţumit lui Dumnezeu, Care, prin acel sfânt bărbat, mi-a arătat diavoleasca înşelăciune care se lupta cu mine şi a ridicat-o de la mine.

După aceea iarăşi a zis către mine, vorbind cu prietenie: „Voieşti să fii episcop?" I-am răspuns lui: „Nicidecum, pentru că acum sunt episcop". Zis-a stareţul: „Cărei cetăţi eşti episcop?" Răspuns-am lui: „Episcopia mea este în bucătărie, în cămară, în trapeză, la vasele cu vin. Pe acelea le cercetez cu dinadinsul şi dacă vinul ar fi oţetit, apoi îl las, iar pe cel bun îl beau. La fel şi în căldare caut şi dacă în fierturi nu ajunge sare sau îndulcire, îndată o pun şi făcând mâncare bună la gust, o mănânc. Asemenea fac şi cu celelalte lucruri,

alegându-mi mie pe cele mai bune. Aceasta este episcopia mea, la care m-a ales şi m-a pus îmbuibarea mea cea iubitoare de dulceţi".

Iar cuviosul, zâmbind, a zis: „Încetează de a râde, pentru că episcop ai să fii şi multe osteneli şi necazuri vei suferi, de care dacă voieşti să scapi, să nu ieşi din pustie, pentru că în pustie nimeni nu poate să te pună pe tine episcop".

Iar eu, plecând de la dânsul, am mers în pustie la locul meu cel obişnuit şi am spus sfinţilor părinţi toate cele despre preacinstitul şi sfântul bărbat, Ioan Cuviosul. Însă am uitat după aceea eu, ticălosul, cuvintele lui pe care pentru mine le-a proorocit. Pentru că după trei ani, căzând eu bolnav de splină şi de stomac, am fost trimis cu fraţii în Alexandria la doctori. Iar boala aceea înmulţindu-se, m-au sfătuit doctorii Alexandriei ca, pentru schimbarea aerului, să mă duc în Palestina, unde este aerul mai subţire şi mai sănătos.

Deci, fiind eu în Palestina şi însănătoşindu-mă puţin, m-am dus de acolo în Bitinia. Şi acolo, nu ştiu cum, ori cu cea omenească, ori cu cea dumnezeiască voie, Dumnezeu ştie, m-am învrednicit a fi episcop, lucru care era mai presus de puterea mea. Şi am căzut în întristarea de care mi-a proorocit Cuviosul Ioan, de a cărui proorocie atunci mi-am adus aminte. Dar aceea mi s-a întâmplat după mutarea cuviosului. Încă îmi aduc aminte şi de aceasta, cu care nevoitorul lui Hristos voia să mă folosească şi să mă înveţe, ca să rabd în pustie, petrecând întru dânsa şi neieşind deloc. Mi-a zis Cuviosul Ioan: „De patruzeci de ani într-această chilie petrec şi n-am văzut faţă femeiască, nici vreun ban, nici pe cineva mâncând şi bând, nici pe mine nu m-a văzut cineva vreodată mâncând sau bând ceva".

După o vorbire ca aceea împreună cu Sfântul Ioan – zice Paladie –, când m-am întors la locul meu cel obişnuit, precum am zis, şi am spus părinţilor cele despre dânsul, după două luni, sculându-ne toţi cei şapte, ne-am dus la dânsul. Şi după ce am sosit la locaşul lui, ne-a primit cu dragoste, cu faţă veselă întrebându-l pe fiecare de sănătate. Şi îndată l-am rugat ca mai întâi să facă rugăciune pentru noi, pentru că este acest obicei la părinţii cei ce petrec în Egipt. Iar el ne-a întrebat: „Oare nu este cineva între voi cleric?" Şi au zis toţi că nu este. Şi căutând spre fiecare din noi, a cunoscut pe clericul cel tăinuit, pentru că era unul din noi diacon, dar pe care nimeni nu-l ştia că este diacon, fără numai un frate. Căci pentru smerenia sa îşi tăinuia cinstea şi îl oprise pe fratele, cel ce ştia despre dânsul, să spună cuiva; pentru că, după asemănare cu sfinţii, el abia se socotea a fi vrednic de numele creştinesc.

Deci spre acela Cuviosul Ioan, arătând cu mâna, a zis: „Acesta este diacon". Iar el lepădându-se, sfântul, întinzând mâna prin ferestruica pe unde vorbea cu noi, a apucat dreapta diaconului, a sărutat-o şi a zis către dânsul: „Nu lepăda darul lui Dumnezeu, o, fiule, nici să minţi, vătămând darul Lui, pentru că minciuna este străină de creştini. Aceea de este şi în tine, mare ori mică, nu este lăudată, căci zice Mântuitorul: *Minciuna este de la diavolul*". Iar diaconul, fiind mustrat, tăcea, primind învăţătura aceluia.

Iar după ce am săvârşit rugăciunea, un frate dintre noi, bolind de trei zile de nişte friguri, cerea tămăduire de la Cuviosul Ioan. Deci părintele a zis că boala aceea îi era de folos fratelui aceluia; însă, voind nu atât boala, cât necredinţa să-i tămăduiască, a poruncit să ia din sfântul untdelemn şi să-l ungă. Atunci fratele acela a vărsat afară îndată toate vătămările ce avea înăuntru şi s-a făcut sănătos desăvârşit. Şi se vedea omul acela, adică Cuviosul Ioan, fiind de nouăzeci de ani, cu trupul atât de chinuit, încât nici barba nu-i creştea, şi nimic altceva nu mânca decât numai roadele de prin copaci şi acelea după apusul soarelui, căci fiind la atâta bătrâneţe, se obişnuise de demult cu postirile, încât nici pâine nu mânca, nici vreo mâncare gătită la foc.

Iar când ne-a poruncit să şedem, am mulţumit lui Dumnezeu, Cel ce ne-a învrednicit să-l vedem şi să vorbim cu dânsul. Iar el, primindu-ne cu faţa veselă, ca pe nişte fii iubiţi ai săi, ne-a zis acestea: „De unde sunteţi, o, fiilor, şi din ce parte aţi venit la mine, omul cel prost şi smerit?" Noi, spunând patria noastră şi locuinţa cea de atunci în pustia Nitriei, am adăugat şi aceasta: „Am venit de la Ierusalim în aceste părţi cu gând să ne învrednicim, pentru folosul nostru, a te vedea cu ochii pe tine, de care de mult auzisem cu auzul".

A zis către noi fericitul Ioan: „Dar ce lucru de minune voiţi a vedea, o, iubiţilor fii, de aţi suferit atâta osteneală, venind aici? Ce trebuinţă este a vedea pe un om lepădat, smerit, neavând ceva vrednic de vedere şi nici de mirare? Căci sunt pretutindeni Proorocii şi Apostolii lui Dumnezeu, cei vrednici de mirare şi de laudă, care se citesc în biserici. De la aceia se cuvine a vă folosi şi a le urma lor. Însă mă minunez foarte de sârguinţa voastră, cum nu aţi băgat în seamă atâtea primejdii, ce se întâmplă în cale, şi aţi venit la noi, căutând folos? Iar noi pentru lenevirea noastră nu putem să ieşim din chilie.

Deci, ascultaţi acum: Măcar că lucrul vostru este vrednic de laudă, să nu socotiţi că aţi făcut ceva bun şi vrednic de laudă, ci să

urmaţi şi să săvârşiţi faptele bune ale părinţilor voştri, care chiar dacă pe toate le veţi săvârşi - lucru care nu se întâmplă adeseori - însă nici aşa să nu vă nădăjduiţi spre voi înşivă, pentru că unii spre ei singuri nădăjduind şi suindu-se la vârful faptelor bune, la sfârşit au căzut din înălţime.

Aşadar, luaţi aminte: Rugăciunile voastre sunt drepte? Curăţia inimii voastre este netulburată? Nu se îndeletniceşte mintea voastră cu alte gânduri în vremea rugăciunilor? Vedeţi, oare v-aţi lepădat cu adevărat de lume? N-aţi venit ca şi cum aţi urma faptelor bune ale altora, iar în voi înşivă ca de ale voastre fapte bune vă măriţi în deşert? Oare faceţi ceva bun la arătarea oamenilor? Vedeţi, să nu vă socotiţi a fi drepţi, să nu vă înşelaţi cu părerea de vreun lucru bun, ca nu cumva, în vremea rugăciunilor, să vă fie pomenire de lucru lumesc, pentru că este nebunesc lucru, ca prin buze să vorbeşti către Stăpânul, iar cu gândurile să te întorci de la Dânsul.

Dar această cădere a minţii se întâmplă la toţi cei ce nu s-au lepădat cu totul de lume, ci mai mult se sârguiesc să se arate plăcuţi lumii. Pentru că cel ce gândeşte la multe lucruri, îşi împarte mintea în multe griji trupeşti şi pământeşti şi, când este supărat de tulburările sale dinăuntru, nu poate să vadă pe Dumnezeu. Pentru că se cade celor ce au în minte pe Dumnezeu să se depărteze de la toate, căci zice Scriptura: *Sârguiţi-vă şi cunoaşteţi că Eu sunt Dumnezeu.* Iar cel ce a ajuns, în parte, la cunoştinţa de Dumnezeu, pentru că la toată cunoştinţa nimeni nu poate ajunge, aceluia i se descoperă tainele lui Dumnezeu. Vede mai înainte cele ce au să fie, priveşte descoperirile ca şi sfinţii, lucrează puteri şi primeşte de la Dumnezeu toate cele cerute".

Acestea şi multe alte părinteşti sfătuiri şi învăţături punându-le înainte Cuviosul Ioan fraţilor care veniseră la dânsul, a adus şi oarecare povestiri despre cei înalţi la minte şi despre cei ce nădăjduiesc spre sine şi a spus povestirea aceasta:

„A fost un oarecare monah, care petrecea în pustia cea de aproape, bine nevoindu-se în peşteră, mâncând pâine din osteneala mâinilor sale, rugându-se neîncetat şi sporind în fapte bune. Deci, văzându-şi viaţa sa curată şi cinstită, a început a se înălţa în sine cu părerea, socotindu-se că este îmbunătăţit şi sfânt şi nădăjduind că niciodată nu va aluneca. Dar într-o seară târziu, cu voia lui Dumnezeu, a venit la dânsul ispititorul într-o nălucire de femeie preafrumoasă, ca rătăcită prin pustie, şi, găsind uşa deschisă, a intrat în peşteră şi, căzând la picioarele monahului, l-a rugat s-o lase să se odihnească în peşteră, deoarece o apucase noaptea. Iar el, făcându-i-se

milă de dânsa, a primit-o, netemându-se de cădere, pentru că nădăjduia în sine. Şi a întrebat-o de unde vine şi cum a rătăcit în acea pustie. Iar ispititorul, cel cu chip de femeie, minţind multe, a întins către el vorbă lungă, prin cuvinte înşelătoare. Şi monahul ascultând cu luare-aminte, a început a se porni spre pofta păcatului. Apoi, spunând amândoi cuvinte desfrânate şi râs şi pipăire făcându-se, monahul se tulbura cu gândurile şi, aprinzându-se într-însul văpaia de pofta desfrânării, s-au învoit la păcat, şi acum se începea fărădelegea. Dar deodată femeia aceea, chiuind cu mare glas, s-a stins ca o umbră din mâinile lui şi s-a făcut nevăzută.

Atunci, îndată s-a auzit în văzduh glas de diavoli mulţi, care râdeau, hohoteau, îl ocărau şi-i ziceau: «*Cel ce se înalţă, se va smeri!* Deci tu te-ai înălţat până la cer, iar acum ai căzut până la iad». Iar acel monah, văzându-se aşa batjocorit, a căzut în deznădejde şi, lăsându-şi chilia şi pustia, a ieşit în lume. Într-o cădere ca aceasta l-a pogorât înălţarea lui de minte de mai înainte".

Şi învăţând pocăinţa smereniei, Cuviosul Ioan ne-a arătat că, aşa cum ne duc diavolii în deznădejde, aşa şi noi putem să-i aducem pe ei în deznădejde, încât să nu mai poată să ne biruiască. De aceea a adăugat, spunând o povestire ca aceasta: „A fost un tânăr în cetate, făcând multe răutăţi şi mari păcate. După aceea, pornindu-se din frica lui Dumnezeu, a venit în simţire şi umilinţă. Şi, ca să plângă cea de mai înainte rea viaţă a sa, s-a dus la nişte morminte şi a căzut cu faţa la pământ şi nu îndrăznea să cheme pe Dumnezeu, nici să se roage, socotindu-se că nu este vrednic nici să mai trăiască. Şi, mai înainte de vreme închizându-se în mormântul morţilor, se tânguia şi ofta din inimă, suspinând.

Şi petrecând el astfel o săptămână, diavolii, care mai înainte îl îndemnau la păcat, au mers la el, chiuind şi zicând: «Amar ţie, necuratule, care te-ai săturat de dulceaţa desfrânării, iar acum, înfrânându-te, nouă deodată te-ai făcut vrăjmaş pe faţă. Ce fel de bine aştepţi, fiind plin de ale noastre răutăţi? De ce nu te scoli degrabă de aici şi nu mergi la lucrurile cele obişnuite nouă? Te aşteaptă desfrânaţii şi beţivii! Pentru ce nu mergi să te saturi de pofte, fiindcă nu-ţi este nici o nădejde de mântuire? Al nostru eşti, ca cel ce ai făcut toată necurăţia, şi voieşti să scapi de noi? Nu vei scăpa, nu te vei izbăvi din mâinile noastre!»

Iar el împotriva lor nimic nu răspundea, nici nu voia să audă glasul lor, ci petrecea plângând neîncetat. Atunci diavolii, mult strigând cu certare, după ce l-au văzut că nu se înfricoşează, nici nu fuge din mormânt, nici nu se învoieşte cu ei, l-au bătut cumplit şi

voiau să-l omoare, dar nu le-a îngăduit Dumnezeu. Apoi s-au dus, lăsându-l abia viu. Iar el, zăcând mult ca un mort, abia şi-a venit în sine şi iarăşi plângea şi se tânguia de păcatele sale cele făcute înainte. Apoi rudeniile, căutându-l pretutindeni, l-au găsit în morminte şi l-au rugat să se întoarcă acasă. El însă nu i-a ascultat, voind mai bine să moară, decât să se întoarcă la viaţa cea dintâi. Şi în altă noapte iarăşi au năvălit diavolii asupra lui, asemenea ca mai înainte, strigând şi multe bârfind, şi, iarăşi bătându-l, s-au dus.

Asemenea în a treia noapte au încercat să biruiască pe cel nebiruit; şi, văzând că nimic nu sporesc, s-au deznădăjduit să-l mai biruiască şi au fugit cu totul de la el, fiind izgoniţi de răbdarea lui. Şi, fugind, strigau: «Ne-ai biruit, ne-ai biruit, ne-ai biruit pe noi!» Astfel smerita pocăinţă şi vitejeasca răbdare aduce deznădejde diavolilor. De atunci diavolii nu mai puteau să facă vreun rău acelui tânăr, care a petrecut după aceea cu plăcere de Dumnezeu şi a fost pildă vie la mulţi oameni deznădăjduiţi, spre ridicarea din păcate şi spre adevărata pocăinţă".

Iarăşi vorbind Cuviosul Ioan despre înălţarea minţii, care surpă pe om din înălţimea darului lui Dumnezeu, şi despre smerita cugetare, care înalţă spre milostivirea lui Dumnezeu, a adus povestirea aceasta: „Era alt monah ce petrecea în pustia cea dinăuntru şi care se ostenise mulţi ani cu fapte bune. Dar la bătrâneţe s-a ispitit, prin meşteşugirile vrăjmaşului, şi puţin de n-a pierit prin înălţarea minţii sale. Acela se nevoia în mare linişte, în rugăciuni, în cântări de psalmi şi în multe cugetări de Dumnezeu. Aşa petrecea toate zilele şi nopţile şi vedea unele vedenii dumnezeieşti la arătare, pe unele când dormea, iar pe altele chiar fiind treaz. Iar somnul lui era foarte puţin, încât abia era cu putinţă a se numi somn.

Şi atât era cuprins de dorirea vieţii celei fără de trup, încât de hrana trupească nu se îngrijea deloc, nici lucrând pământul, nici sădind pomi de livezi. Şi era plin de credinţă şi de nădejde spre Dumnezeu, căci din acea vreme de când se sălăşluise în pustie, nici o grijă nu avea cu ce să-şi hrănească trupul său, iar pe toate cele pământeşti uitându-le, cu dorirea de Dumnezeu se cuprinsese desăvârşit, aşteptând trecerea din această lume la Dumnezeu. Astfel, se îndulcea foarte mult cu lucrurile cereşti cele nevăzute şi nădăjduite şi nu i-a slăbit trupul, nici nu i s-a tulburat cândva sufletul lui, ci într-o măsură bună, cinstită şi fericită i se rânduise viaţa lui, ca şi cum ar fi fost între cei trupeşti şi între cei fără de trup, nici foarte fără de trup fiind el, nici foarte trupesc.

Şi a fost cinstit de Dumnezeu după câtăva vreme, încât i se trimitea pâine din cer, prin mână nevăzută. Căci, intrând în peştera sa, găsea pe masă pâine curată, care putea să-i ajungă la două sau la trei zile. Şi când simţea cu trupul său că-i trebuie hrană, închinându-se lui Dumnezeu, gusta ceva şi iarăşi cu cântare îşi sătura sufletul, petrecând în rugăciune şi în gândirea la Dumnezeu, din zi în zi sporind în săvârşirea cea mai aleasă a faptei bune şi în nădejdea celor viitoare dându-se cu totul.

Deci acum pentru răsplătirea sa nădăjduia fără îndoială, ca şi cum aceea ar avea-o în mâini. Şi aceasta i-a fost pricina căderii lui în ispită, pentru că a venit într-un gând de mândrie ca acesta, încât se socotea pe sine că este mai mare decât alţii şi că are de la Dumnezeu mai mare dăruire şi mai multe bunătăţi cereşti pregătite lui decât ceilalţi oameni. Şi nădăjduia în sine că niciodată nu va putea să alunece dintr-o viaţă ca aceea, înaltă în fapte bune.

Astfel socotindu-se în sine, nu după multă vreme s-a născut într-însul puţină trândăvie, apoi a crescut lenevirea; şi era cunoscută lenevirea aceasta, căci şi din somn a început a se scula mai târziu, iar cântarea de psalmi şi rugăciunile lui erau mai scurte, nu ca mai înainte, prelungite.

Şi era într-însul gândul că este trebuinţă de a se odihni puţin şi el se învoia cu aceasta. Şi se tulbura cu gândurile şi în taină gândea acum ceva necuviincios. Dar obişnuinţa lui cea dintâi spre nevoinţă îl deştepta puţin din lenevire şi din tulburarea gândurilor şi îl făcea mai nevoitor, însă el iarăşi cădea într-aceeaşi tulburare a gândurilor. Şi după obişnuitele rugăciuni, intrând în peşteră, după ce a înserat, a găsit după obicei pâine trimisă lui de Dumnezeu în chip nevăzut, dar acum nu mai era aşa curată ca mai înainte. Şi întărindu-şi trupul, n-a lepădat gândurile cele necurate şi nici nu cunoştea că sufletul său este vătămat de ele, nici nu s-a întors spre căutarea tămăduirii rănii celei dintâi, socotind a fi lucru mic să primească gândurile cele necurate şi întru dânsele cu îndulcire să zăbovească.

Iar a doua zi, după rugăciunile şi cântările de psalmi cele obişnuite, chiar dacă risipite de gânduri, venind seara, a intrat în peştera sa să se întărească cu hrană. Însă a găsit toată pâinea necurată, de care lucru se minuna foarte mult şi se întrista cu duhul, dar a mâncat şi s-a întărit.

Iar după ce a sosit a treia noapte, întreită răutate a adăugat, pentru că mintea lui iarăşi a înmulţit gândurile cele necurate şi era atât de tulburat de pofta de desfrânare, încât i se părea în mintea lui că este culcată cu dânsul o femeie şi săvârşeşte păcatul. Iar după ce a

trecut noaptea, iarăşi săvârşind obişnuita pravilă, deşi cu multă împiedicare de gânduri, când a înserat, a mers la pâine şi a găsit-o nu numai necurată, ci ca şi cum de şoareci şi de câini ar fi mâncată şi numai rămăşiţele sfărâmate pe pământ le-a găsit. Atunci a suspinat şi a lăcrimat, însă nu şi-a sfărâmat inima sa atât cât să poată ajunge spre alungarea necuratelor gânduri şi a pătimaşului război.

Deci adunând acele necurate sfărâmături, a mâncat puţin, nu cât a voit să mănânce, şi s-a culcat ca să doarmă. Şi îndată a năvălit asupra lui un nor de gânduri preaspurcate şi preadeşarte, trăgându-l din pustie la lume; şi cu totul cuprinzându-se de poftă şi neputând răbda mai mult şi a-şi veni în simţire – Dumnezeu aşa slobozind o vreme, pentru a lui înălţare de minte –, s-a sculat şi s-a dus noaptea prin pustie, vrând să ajungă la locuinţele oamenilor mireni. Iar după ce s-a făcut ziuă şi zăduful soarelui a început, a ostenit bătrânul – pentru că acum nu mai era tânăr –, iar calea era prea depărtată până la locul unde avea el de gând să meargă. Deci căuta încoace şi încolo, ca doar va vedea vreo mănăstire, la care, abătându-se, s-ar putea odihni. Şi s-a întâmplat, după rânduiala lui Dumnezeu, o mănăstire în drum, în care el intrând, fraţii cei ce erau acolo l-au primit cu dragoste şi cu cinste, ca pe un părinte, spălându-i faţa şi picioarele. Şi, făcând rugăciune, i-au pus înainte masă şi-l pofteau să guste pentru dragoste din cele puse înainte.

Iar după ce s-a întărit, l-au rugat fraţii să le spună cuvânt de mântuire, cum vor scăpa de cursele diavolului şi cum vor putea birui gândurile cele necurate. Iar el îi sfătuia pe dânşii, ca un părinte, să fie tari şi statornici în osteneli, ca unii ce, nu după multă vreme, vor fi odihniţi de Hristos. Şi grăindu-le lor multe despre pustniceştile nevoinţe, i-a folosit foarte mult. Iar după ce a încetat învăţătura, singur odihnindu-se la un loc deosebit, a început a gândi în sine, cum învaţă pe alţii, dar nu se îngrijeşte de sineşi; pe alţii îi foloseşte, iar pe el se sminteşte, pe alţii îi povăţuieşte la calea mântuirii, iar el singur se păgubeşte şi merge la pierzare.

Astfel, socotindu-se şi văzându-se biruit de gândurile cele viclene, s-a întors îndată în pustie, ducându-se nu încetişor, ci fugind şi alergând la locul său cel dintâi, plângând pentru înşelarea sa şi zicând: «*De nu mi-ar fi ajutat Domnul, mi s-ar fi sălăşluit în iad sufletul meu*, căci puţin de n-am căzut în toate răutăţile». Şi s-a împlinit la acel monah cuvântul zis la Pilde: *Frate pe frate întărindu-se, sunt ca o cetate tare şi înaltă şi se întăreşte ca o împărăţie întemeiată*. Din acea vreme s-a îndreptat bine acel monah, căci, încuindu-se în peştera sa, a căzut la pământ, presărându-şi ţărână pe

cap, plângând şi tânguindu-se multe zile. Şi nu s-a sculat de la pământ până ce nu s-a încredinţat de la înger despre primirea pocăinţei sale. Iar de pâinea ce i se trimitea înainte de la Dumnezeu s-a lipsit şi îşi afla pentru el hrană din osteneala mâinilor sale. Astfel smereşte înălţarea minţii pe om!"

Acestea le spunea Cuviosul Ioan fraţilor celor ce veneau la dânsul. Apoi a adăugat: „O, fiilor, smeriţi să fiţi în cele mici şi în cele mari lucruri! Pentru că aceasta este cea dintâi poruncă a Mântuitorului, Care a zis: *Fericiţi cei săraci cu duhul, că acelora este Împărăţia cerului*. Pentru că a fi sărac cu duhul, însemnează a fi smerit, şi neînşelaţi să fiţi de diavolii care vă aduc vouă păreri şi năluciri. Şi dacă ar veni cineva la voi: ori frate, ori prieten, ori soţie, sau părinte, sau învăţător, sau maică, sau soră, mai întâi să ridicaţi mâinile la rugăciune şi, de va fi nălucire, va fugi de la voi.

Şi dacă cineva v-ar lăuda pe voi, diavol sau om, să nu-l ascultaţi pe acela, nici să vă înălţaţi cu mintea. Că şi pe mine adeseori noaptea mă înşelau diavolii şi nu mă lăsau să mă rog în pace, nici să mă odihnesc, punându-mi oarecare năluciri înainte toată noaptea. Iar după ce venea ziua, batjocorindu-mă, se închinau până la pământ înaintea mea, zicându-mi: «Iartă-ne pe noi, părinte, că osteneală ţi-am făcut ţie toată noaptea». Iar eu le răspundeam: «Duceţi-vă de la mine toţi lucrătorii fărădelegii şi nu ispitiţi pe sluga Domnului».

Pentru aceasta, fiilor, să iubiţi negâlceava, învăţându-vă totdeauna întru gândirea de Dumnezeu şi rugându-vă lui Dumnezeu să vă dea vouă ca să aveţi minte curată. Bun este cu adevărat şi acel nevoitor care, petrecând în lume, se îndeletniceşte în cinstite lucruri, arătând altora iubire de oameni şi primire de străini, dând milostenie, făcând bine celor ce vin la dânsul, ajutând pe cei ce sunt întru osteneli şi petrecând fără de nici un fel de mânie. Unul ca acesta este frate bun, pentru că petrece în fapta lucrurilor celor bune şi săvârşeşte poruncile Domnului, însă cu pământeşti lucruri se îndeletniceşte.

Dar mult mai bun şi mai mare este cel ce petrece în gândirea de Dumnezeu, care trece de la cele materialnice la cele nematerialnice, lăsând grijirii altora pe cele materialnice, însuşi lepădându-se şi uitându-le, şi caută pe cele cereşti, stând înaintea Dumnezeului tuturor, de toate dezlegându-se şi de nici o grijă înapoi întorcându-se. Unul ca acesta este una cu Dumnezeu, cinstindu-L cu neîncetate cântări de psalmi. Ştiu eu pe un om în pustie, care zece ani n-a gustat nimic din pământeasca hrană, ci îngerul îi aducea în a treia zi cerească hrană şi i-o dădea în gură, şi aceea îi era hrana şi băutura".

Aceasta Cuviosul Ioan o spunea ca despre altul, dar însuşi el era acela.

„Mai ştiu – zicea el – şi aceasta, că la acel om, într-o nălucire, s-au dus diavolii, arătându-i cete de îngeri şi căruţe de foc şi mulţi purtători de arme, ca şi cum ar fi venit un împărat, ce-i zicea: «Întru toate cu dreptate şi cu bunătate ai petrecut, o, omule. Deci de acum închină-te mie şi ca pe Ilie te voi înălţa pe tine». Iar monahul acela a zis în sine: «Eu în toate zilele mă închin Împăratului meu Iisus Hristos şi, de ar fi fost El, nu de aceasta ar fi avut trebuinţă de la mine». Şi a răspuns diavolului: «Eu pe Dumnezeu Îl am Împărat şi Stăpân, Căruia totdeauna mă închin, iar tu nu eşti împăratul meu!» Şi îndată s-au stins diavolii".

Cu nişte povestiri ca acestea şi învăţături duhovniceşti şi cu acest fel de viaţă, asemenea îngerilor, Cuviosul Ioan, pe mulţi folosindu-i şi desăvârşit plăcând lui Dumnezeu, mai înaintea sfârşitului său, la nouăzeci de ani, a poruncit ucenicilor săi ca nimeni să nu vină la dânsul până a treia zi. Iar după trei zile, mergând fraţii, l-au aflat cu genunchii plecaţi la pământ ca la rugăciune, iar cu sufletul se dusese la Domnul, ca să stea, cu cereştile cete îngereşti, înaintea scaunului lui Dumnezeu, Celui în Treime lăudat, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

LUNA MARTIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI OPTA

CUVIOSUL ILARION, NOUL MĂRTURISITOR, EGUMENUL MĂNĂSTIRII PELICHIT

Cuviosul Ilarion s-a călugărit din tinereţe, purtându-şi crucea şi urmând lui Hristos Cel răstignit, patimile trupeşti supunându-şi cu înfrânare. El pe toţi monahii i-a covârşit cu fapta bună şi, într-o chilie întunecoasă închizându-se, fără tulburare a petrecut mulţi ani şi s-a luminat cu nepătimirea. Pentru aceea şi de rânduiala preoţească s-a învrednicit şi a fost egumen al mănăstirii ce se numea Pelichit, în Asia, aproape de Elespont. Şi a făcut minuni alese, că jivinele care vătămau seminţele roditoare le certa şi le izgonea cu cuvântul din ţarini şi din grădini, grindina a potolit-o cu rugăciunea şi pământul cel însetat cu ploaie l-a adăpat, iar curgerea râului, ca şi Elisei proorocul, a despărţit-o; mâna cea uscată a unui om a tămăduit-o, pe un orb l-a făcut să vadă şi şchiopilor le-a dăruit tămăduire; pe diavoli i-a izgonit, iar pescarilor, care în zadar se osteneau, cu peşti mulţi le-a umplut mrejele.

Despre dânsul scrie Cuviosul Iosif, scriitorul de cântări, în a opta pesnă a canonului, că pentru cinstirea icoanei Mântuitorului a răbdat prigoniri de la muncitori şi îl numeşte mucenic. Pentru că a vieţuit, precum se povesteşte într-o cuvântare, pe vremea împărăţiei lui Leon Armeanul (813-820), care a călcat sfintele icoane. Altora li se pare, cu adevărat, că a trăit pe vremea împărăţiei lui Leon Isaurul (717-741) şi a lui Copronim, fiul lui (741-775), care cu mulţi ani mai înainte de Leon Armeanul a fost, şi că a pătimit pentru sfintele icoane în acea vreme când voievodul lui Copronim, la Hanodracon, a năvălit fără veste cu oaste asupra mănăstirii ce se numea Pelichit, în sfânta şi marea joi a mântuitoarelor Patimi, când se săvârşea dumnezeiasca

Liturghie. Şi, intrând în biserică şi în Altar cu îndrăzneală, a poruncit să tacă cântarea şi a răsturnat la pământ Sfintele şi dătătoarele de viaţă Taine ale lui Hristos. După aceea, prinzând pe cei mai aleşi monahi, patruzeci şi doi la număr, i-a ferecat cu legături de fier, iar pe ceilalţi chinuindu-i cu bătăi cumplite, le-a rupt trupurile; altora ungându-le bărbile şi feţele lor cu smoală, i-a aprins şi altora nasurile le-a tăiat. După aceea a aprins mănăstirea şi biserica, iar pe cei ferecaţi, patruzeci şi doi de părinţi, i-a surghiunit în ţara de la marginea Efesului şi acolo, într-o baie veche încuindu-i, i-a chinuit cu silă de moarte.

Deci, în acea vreme, şi Cuviosul Ilarion, ca un mai mare între părinţii aceia, având rânduiala egumeniei, se ştie că a pătimit mult şi şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu pentru sfintele icoane.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL EVSTRATIE, POSTITORUL ŞI MUCENICUL PECERSCĂI

Bunul ostaş Evstratie, precum s-a arătat cu numele, aşa s-a arătat şi cu fapta sub semnul Crucii, pentru că bine s-a asemănat Însuşi Voievodului lui, Hristos, pentru Care a răbdat cu bărbăţie acelaşi fel de rele pătimiri de la aceiaşi prigonitori, de acelaşi neam şi la aceeaşi vârstă, putând cu adevărat a se lăuda ca şi Sfântul Apostol Pavel: *Eu rănile Domnului meu Iisus Hristos le port pe trupul meu*, după mărturia fericitului episcop Simeon.

Acest bun ostaş al lui Hristos, Evstratie, era de neam din Kiev, şi dorind să se îmbrace în armele lui Dumnezeu, pe care le cuprinde chipul monahicesc, şi ştiind că nimeni, fiind ostaş, nu se leagă cu lucruri lumeşti, ca să fie plăcut voievodului, şi-a împărţit averea la săraci, iar o parte a lăsat-o rudeniilor, ca după dânsul s-o împartă. Şi astfel s-a făcut monah în Mănăstirea Pecersca. Şi a început cu plăcere a se oşti sub semnul Voievodului Hristos, Cel care a sărăcit pentru noi, biruind cu sabia cea duhovnicească, adică cu rugăciunea, cu postul şi înfrânarea cea mare, nu numai trupul său, ci şi pe vrăjmaşii cei fără de trupuri, smerindu-i şi robindu-i prin smerenia sa şi prin ascultare. Şi pentru că se gândea că şi Hristos, dătătorul lui de nevoinţă, S-a rugat mult, a postit patruzeci de zile, S-a smerit şi S-a făcut ascultător Tatălui ceresc, de aceea şi el, cu aceleaşi fapte bune s-a înarmat. Iar mai ales ştiind că omul cel dintâi – Adam – a fost

biruit pentru neînfrânare, sfântul sporea în înfrânare şi în postirea cea mare, şi de aceea a fost numit «postitor».

Iar, după voia lui Dumnezeu, a venit odată răucredinciosul Boniac, cu mulţime de polovţi, şi a prădat pământul Rusiei; şi, intrând păgânii şi în Mănăstirea Pecersca, pe mulţi i-au tăiat cu săbiile. Atunci a fost luat în robie şi acest fericit împreună cu alţii, fiind vândut pe pământul grecesc, în cetatea Corsun, unui iudeu, împreună cu mulţi alţi creştini, în număr de cincizeci, slujitori mănăstireşti fiind treizeci, iar din Kiev, douăzeci. Deci acel iudeu, potrivnic lui Dumnezeu, a început a sili pe robiţii săi să se lepede de Hristos, lăudându-se că va chinui cu foamea şi cu legăturile pe cei ce se vor împotrivi. Dar viteazul monah Evstratie, învăţându-i şi rugându-i pe toţi, îi întărea şi le zicea: „Fraţilor, câţi v-aţi botezat şi aţi crezut în Hristos, să nu vă lepădaţi de făgăduinţa voastră ce aţi făcut-o la Botez. Hristos ne-a născut prin apă şi prin Duh, Hristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii cu sângele Său şi ne-a făcut moştenitori Împărăţiei Sale. Deci, de vom trăi, Domnului să trăim, sau de vom muri, Domnului să murim şi prin moartea cea vremelnică viaţa veşnică s-o dobândim. Următori să fim Celui ce a zis: *Mie a vieţui îmi este Hristos, iar a muri este dobândă*".

Deci cei robiţi, fiind bine întăriţi de fericitul, toţi au voit ca mai bine să moară de lipsa mâncării şi a băuturii vremelnice, decât să se despartă de Hristos, Care este pâinea şi izvorul vieţii veşnice. Şi astfel, nu după multă vreme, topindu-se de nemâncare şi de sete, au murit toţi acei cincizeci, unii după trei zile, alţii după patru, alţii după şapte, iar cei mai tari după zece zile. Numai singur Evstratie a rămas viu, fiind paisprezece zile chinuit de foame, dar nevătămat, pentru că din tinereţile sale se deprinsese bine cu postul.

Şi văzând acel ticălos iudeu că monahul a fost pricina pierzării aurului său dat pentru cei robiţi, pe care aştepta să-i aducă la credinţa sa cea rea, a gândit să se răzbune asupra lui. Deci, sosind ziua Învierii lui Hristos, a început a prăznui paştele său, batjocorind pe Sfântul Evstratie, precum şi ucigaşii de Dumnezeu, strămoşii lui, au făcut Domnului nostru Iisus Hristos, după cum scrie în Evanghelie. Şi, precum pe Hristos mai înainte L-au răstignit, astfel şi acest fericit a fost pironit pe cruce de acel ticălos iudeu şi de tovarăşii lui. Şi sfântul mulţumea lui Dumnezeu, fiind acum viu fără hrană şi băutură de cincisprezece zile.

Iar iudeul acela şi ceilalţi prieteni ai lui ocărau pe cel răstignit şi ziceau: „Satură-te acum, nebunule, de legiuita pască, ca să fii viu şi să scapi de blestem; căci Moise, luând de la Dumnezeu Legea, ne-a

dat-o nouă şi a zis aceasta în cărţile sale: *Blestemat este tot cel ce se spânzură pe lemn*".

Răspuns-a fericitul Evstratie: „De mare dar m-a învrednicit Domnul astăzi, căci a binevoit să pătimesc pentru numele Său pe Cruce, la fel ca El, şi aştept ca şi mie să-mi zică, precum altădată tâlharului: *Astăzi vei fi cu Mine în Rai*. Deci nu-mi trebuie pasca voastră, nici nu mă tem de blestem, căci Paştele nostru, Hristos, pentru noi S-a jertfit, şi a stricat blestemul cel de pe lemn şi a adus binecuvântarea vieţii prin lemnul Crucii, pe care a fost spânzurat. Hristos este viaţa tuturor, precum şi Moise a proorocit, zicând: *Veţi vedea viaţa voastră spânzurată înaintea ochilor voştri*. Iar pentru praznicul Paştilor, David grăieşte: *Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm şi să ne veselim întru dânsa*. Dar tu, cel ce m-ai răstignit, şi iudeii cei ce sunt cu tine, veţi plânge şi vă veţi tângui pentru această zi, căci va veni asupra voastră răzbunarea sângelui meu şi a celorlalţi creştini cumpăraţi şi ucişi de voi. Domnul urăşte sâmbetele voastre şi va schimba praznicele voastre în tânguire; pentru că acum a sosit uciderea începătorului fărădelegilor voastre".

Acestea auzindu-le iudeul, s-a aprins de mânie şi, luând o suliţă, a împuns pe cel pironit; şi astfel bunul ostaş al lui Hristos, Evstratie, a primit fericitul sfârşit, cel potrivit unor astfel de ostaşi. Şi a fost văzută o căruţă cu cai de foc, în care sufletul acelui luptător de biruinţă s-a dus dănţuind la cer şi glas s-a auzit, zicând acestea: „Iată bunul locuitor al cetăţii cereşti". Iar trupul lui cel sfânt, acel împietrit la inimă iudeu, pogorându-l de pe cruce, l-a aruncat în mare, unde s-au făcut mulţime de minuni. Deci credincioşii au căutat acolo cu dinadinsul moaştele acelea făcătoare de minuni şi nu le-au găsit. Dar, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, s-au găsit într-o peşteră, unde şi până acum stau nestricate. Iar proorocia sfântului pătimitor, pentru răzbunarea sângelui său, s-a împlinit îndată, chiar atunci când a pătimit. Căci în aceeaşi zi a venit poruncă de la împăratul grec să izgonească din stăpânirea lui pe toţi iudeii, luându-le averile lor, iar pe mai marii lor să-i ucidă, pentru muncirea creştinilor.

Deci mai întâi pe eparhul, începătorul a toată răutatea cea iudaicească l-a ucis, după cuvântul Sfântului Evstratie. Pentru că s-a întâmplat un lucru ca acesta: Un iudeu oarecare, fiind bogat şi slăvit, s-a botezat şi pentru aceasta l-a cinstit împăratul şi după puţine zile l-a făcut eparh; iar el, câştigând acea dregătorie, în taină s-a lepădat de Hristos şi de a Lui credinţă şi a dat îndrăznire iudeilor în toată stăpânirea împărăţiei greceşti, să cumpere creştini şi să-i robească.

Deci a fost vădit atunci acel necurat eparh pentru meşteşugul său cel rău şi a poruncit împăratul ca rău să-l ucidă pe el, iar pe toţi evreii să-i izgonească din stăpânirea sa. Şi în acea vreme, când se pierdeau în cetatea grecească Corsun locuitorii iudei, şi pe acest ticălos evreu, de care Cuviosul Evstratie a fost ucis, îl spânzurară pe lemn. Şi astfel s-a întors durerea lui pe capul lui şi a luat partea sugrumării lui Iuda. Iar ceilalţi iudei, văzând acele înfricoşate minuni după sfârşirea cuviosului, au crezut cu adevărat şi s-au botezat. Iar cel ce i-a robit lui Hristos după moartea sa, bunul ostaş şi purtătorul de biruinţă, Sfântul Evstratie, s-a învrednicit să cânte cântare de biruinţă cu ostaşii cereşti cei fără de moarte, şi să împărăţească cu Însuşi Biruitorul morţii, Hristos, cu Care asemenea s-a ostăşit, lăudându-L şi mulţumindu-I, împreună cu Cel fără de început al lui Părinte şi cu Duhul Cel făcător de viaţă, întru nesfârşiţii veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ŞTEFAN MĂRTURISITORUL, EGUMENUL MĂNĂSTIRII TRIGLIA

Cuviosul Ştefan, Mărturisitorul lui Hristos, a fost în anii împăratului Leon Armeanul (813-820). El din tinereţe iubind viaţa pustnicească, cu toate faptele bune s-a înfrumuseţat şi a fost egumen al mănăstirii Triglia, după rugămintea monahilor celor de acolo, şi pe mulţi cu învăţătura sa i-a sfătuit să vieţuiască cu plăcere de Dumnezeu şi în curăţie să petreacă. După aceea răucredinciosul Leon a început a necinsti sfintele icoane şi, prigonire cumplită ridicând asupra dreptcredincioşilor, a chemat pe Cuviosul Ştefan şi-l silea să se lepede de închinarea sfintelor icoane şi împotriva credinţei să iscălească cu mâna sa la lepădarea icoanelor. Iar cuviosul s-a împotrivit şi nu numai aceea n-a făcut, ci şi pe împăratul l-a ocărât, numindu-l păgân şi străin de adevărata credinţă.

Deci a fost muncit cu bătăi şi cu legături în temniţă, apoi, în surghiun trimiţându-l şi cu rele pătimiri şi dureri fiind chinuit, a trecut către Hristos Dumnezeu, pentru Care multe nevoinţe a suferit şi multe munci a răbdat.

POVESTIRE DESPRE OSTAŞUL TAXIOT, CARE A ÎNVIAT DIN MORŢI

În Cartagina, cetatea Africii, a fost un bărbat cu numele Taxiot, iar cu rânduiala ostaş. Acela în mari păcate îşi petrecea viaţa sa. Dar murind mulţi în Cartagina, Taxiot a venit în frică şi în simţire şi s-a pocăit de faptele sale şi, ieşind din cetate cu femeia sa, a şezut la un sat în linişte. Iar după câtăva vreme, din lucrarea diavolească, a căzut în desfrânare cu femeia plugarului său care era cu dânsul în sat. Şi trecând nu multe zile după păcatul acela, l-a muşcat un şarpe şi a murit. Şi era o mănăstire, ca de o stadie de departe de satul acela, şi, alergând acolo femeia lui Taxiot, a rugat pe monahi ca să ia trupul mortului şi să-l îngroape la biserică. Deci l-au îngropat întru al treilea ceas din zi. Iar când a fost ceasul al nouălea, s-a auzit din mormânt strigare, zicând: „Miluiţi-mă! Miluiţi-mă!"

Şi apropiindu-se de mormânt şi glasul celui îngropat auzindu-l, degrabă l-au dezgropat şi, aflând pe mortul acela viu, s-au îngrozit de spaimă. Şi l-au întrebat pe acela, vrând să ştie, ce i s-a întâmplat lui şi cum a înviat? Iar acela, neputând să le spună de multă plângere şi tânguire, îi ruga pe dânşii ca să-l ducă la robul lui Dumnezeu, episcopul Tarasie; şi-l duseră la acela. Iar episcopul trei zile l-a silit să-i spună ce a văzut acolo. Şi abia în a patra zi a putut grăi.

Deci, cu multe lacrimi, a spus aceasta: „Eu, pe când muream, am văzut nişte arapi stând înaintea mea, a căror vedere era foarte înfricoşată şi, văzându-i pe aceia, sufletul meu se tulbura. Apoi am văzut doi tineri foarte luminoşi şi a sărit sufletul meu în mâinile lor şi, îndată zburând de la pământ, ca şi cum ne suiam în văzduh, spre înălţime, am aflat vămile cele ce străjuiesc suirile şi opresc pe tot sufletul omenesc. Şi la fiecare vamă pentru deosebit păcat întreabă, una pentru minciună, alta pentru zavistie, iar alta pentru mândrie; şi fiecare păcat are pe ai săi întrebători în văzduh. Şi am văzut într-un sicriaş, ce se ţinea de îngeri, toate lucrurile mele cele bune şi, luând din acelea îngerii, le cumpăneau cu lucrurile mele cele rele şi astfel am trecut vămile. Iar când ne-am apropiat de porţile cereşti, am sosit la vama desfrânaţilor şi m-au oprit acolo străjerii şi-mi scoteau toate trupeştile mele lucruri cele de desfrânare, pe care le-am făcut din copilăria mea şi până acum.

Şi mi-au zis îngerii cei ce mă duceau: „Pe toate păcatele cele trupeşti ce în cetate le-ai făcut, ţi le-a iertat Dumnezeu, de vreme ce

te-ai pocăit de acelea". Şi mi-au zis potrivnicii mei: „Dar după ieşirea din cetate, la satul acela ai păcătuit cu femeia plugarului tău". Şi auzind aceasta, îngerii n-au aflat nici un lucru bun, ca să mă răscumpere din păcatul acela şi, lăsându-mă pe mine, s-au dus. Deci, apucându-mă viclenele duhuri şi bătându-mă, m-au pogorât jos şi, desfăcându-se pământul, m-am pogorât, fiind purtat prin nişte intrări înguste şi prin oarecare crăpături strâmte şi necurate, până la cele mai dedesubt temniţe ale iadului, unde sufletele păcătoşilor sunt încuiate în întunericul cel veşnic şi unde nu este viaţă oamenilor, ci muncă veşnică şi plâns nemângâiat şi nespusă scrâşnire a dinţilor.

Acolo totdeauna strigă cu glas mare, zicând: „Amar nouă, amar! Vai, vai!" Şi nu este cu putinţă a spune primejdiile celor ce sunt acolo, nici nu se pot povesti muncile şi durerile acelora pe care acolo i-am văzut. Aceia gem din inimă şi nimeni nu se milostiveşte spre dânşii, plâng şi nu este cine să-i mângâie, se roagă şi nu este cine să-i asculte sau să-i izbăvească. Şi am fost închis şi eu cu dânşii în locurile acelea întunecoase şi în strâmtoare m-au pus, şi eram plângând şi tânguindu-mă cu amar, fiind ţinut de la al treilea ceas până la al nouălea.

După aceea am văzut puţină strălucire şi doi îngeri care veniseră acolo şi am început a-i ruga cu dinadinsul să mă scoată din primejdia aceea, ca să mă pocăiesc lui Dumnezeu. Şi mi-au zis îngerii: „Fără vreme te rogi, pentru că nimeni de aici nu iese, până când va fi învierea tuturor". Iar eu cerând şi rugându-mă şi făgăduind a mă pocăi, a grăit un înger către celălalt: „Te pui chezaş pentru el că se va pocăi, precum spune el, din toată inima?" Şi a zis celălalt: „Mă pun". Şi am văzut că acela i-a dat mâna. Atunci, apucându-mă, m-a scos de acolo pe pământ şi m-a adus la trupul meu. Şi mi-a zis: „Intră, de unde te-ai despărţit". Şi am văzut sufleteasca mea fire strălucind ca un mărgăritar, iar trupul cel mort era ca nişte tină puturoasă şi neagră şi mă îngreţoşam să intru în el. Şi mi-au zis mie îngerii: „Nu poţi să te pocăieşti, decât numai cu trupul cu care ai greşit". Iar eu mă rugam, ca doar să nu intru în trup. Deci îngerii mi-au zis: „Intră, iar de nu, apoi iarăşi te vom duce acolo de unde te-am luat!"

Atunci am intrat şi înviind am început a striga: „Miluiţi-mă!" Deci i-a zis sfinţitul Tarasie: „Gustă bucate". Şi nu voia să guste, ci, umblând din biserică în biserică, cădea cu faţa în jos, mărturisind lui Dumnezeu cu lacrimi şi cu suspinuri păcatele sale şi zicea către toţi: „Vai celor ce greşesc, căci munca cea veşnică îi aşteaptă pe dânşii!

Vai celor ce nu se pocăiesc, până ce au vreme! Vai celor ce-şi spurcă trupul lor!"

Deci a petrecut Taxiot după învierea sa patruzeci de zile şi, curăţindu-se prin pocăinţă, şi-a cunoscut ceasul sfârşitului său mai înainte cu trei zile şi s-a dus către Dumnezeul Cel preamilostiv şi iubitor de oameni, Care pogoară în iad şi ridică, şi tuturor le dăruieşte mântuire, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA MARTIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI NOUA

SFINŢII MUCENICI MARCU, EPISCOPUL ARETUSIEI, CHIRIL DIACONUL ŞI ALŢI MUCENICI

Despre pătimirea Cuviosului Marcu, Episcopul Aretusiei, Sfântul Grigorie de Nazianz scrie în întâiul său cuvânt asupra urâtului de Dumnezeu Iulian Paravatul (Apostatul) astfel:

Cine nu ştie ce i s-a întâmplat minunatului Marcu Aretusianul? Şi povestirile cele despre dânsul, cine nu le pomeneşte? Acela, în împărăţia marelui Constantin, după stăpânirea cea dată atunci creştinilor, a stricat o capişte idolească şi mulţime de popor de la rătăcirea păgânească la calea cea dreaptă a mântuirii a povăţuit, nu numai prin chipul cel fără de prihană al vieţii, cât şi prin frumoasa grăire a vorbei.

Pentru aceasta a fost de demult în multă ură şi mânie la aretusienii cei iubitori de diavoli. După aceea, schimbându-se stăpânirea creştinească, iar puterea păgânească începând iarăşi a creşte şi a se înviora, în acea vreme cumplită n-a scăpat de mâinile muncitorilor. Pentru că mulţimea poporului cel iubitor de diavoli, deşi o vreme şi-a stăpânit mânia, după asemănarea focului ascuns în materie sau a unui râu oprit cu sila, însă, dobândind vreme potrivită, precum focul se aprinde şi râul iese cu pornire, astfel mânia şi răzbunarea cea neoprită a poporului a început a se întinde îndată sub împăratul Iulian Apostatul (361-363).

Deci văzând Sfântul Marcu pe poporul aretusienilor, care se ridicase asupra lui, că nimic bun nu gândeşte, s-a hotărât să fugă îndată, nu pentru că era cuprins de frică, ci ascultând porunca Domnului, prin care ni se porunceşte a fugi din cetate în cetate şi a

da loc prigonitorilor. Pentru că, deşi creştinii sunt tari, viteji şi cu răbdare, li se cade a se îngriji nu numai pentru a lor mântuire, ci şi pe prigonitori a-i cruţa, ca nu dintr-a lor răutate vrăjmăşească, de care sunt plini, lor înşişi mai mare pierzare să-şi înmulţească.

Dar, văzând pe mulţi duşi şi târâţi pentru dânsul, iar pe mulţi de cruzimea cea cumplită a muncitorului petrecând în primejdie sufleteasca, bărbatul cel ales n-a suferit ca, pentru a lui fugă şi pierzare, alţii să se primejduiască. De aceea, mai bine şi mai cu înţelepciune sfătuindu-se în sine, s-a întors şi de bunăvoie s-a dat poporului şi împotriva vremii celei cumplite a venit ca la un război. Deci, acolo ce fel de cruzimi nu erau? Ce fel de muncă nu se scornea? Că din cei ce năvăleau asupra lui, fiecare aducea o deosebită muncă asupra sfântului, ca la o adunare a tuturor muncilor. Şi mai ales se întărâtau de vitejia sfântului şi se mâniau de întoarcerea lui, socotind-o nu ca o bărbăţie în munci, ci ca o defăimare a lor.

Atunci era purtat bătrânul cel sfinţit, pătimitorul cel de bunăvoie, cinstit pentru bătrâneţe, dar mai cinstit pentru viaţa sa îmbunătăţită, prin cetate înaintea tuturor, în afară de prigonitori şi chinuitori. Şi era purtat prin cetate de toţi, de oricare vârstă şi rânduială, şi chinuit de toţi, de bărbaţi şi de femei, de tineri şi de bătrâni şi de câţi rânduiau lucrurile poporului în cetate şi câţi erau însemnaţi cu orice cinste. Şi tuturor una le era sârguinţa: ca în mânie şi în cruzime unul pe altul să se întreacă. Şi toţi socoteau a fi lucru mare ca să-l împresoare cu multe munci şi să-l biruiască pe tarele nevoitor bătrân, care se împotrivea la toată cetatea.

Deci, a fost târât pe uliţe, împins în noroi, adăugându-i la munci dosădirea cu ocară, fiind tras de păr şi de celelalte părţi ale trupului, de la copil la copil. Iar la locul cel de muncă fiind spânzurat şi împins, împungeau aceia vitejescul lui trup cu cuţite şi cu suliţe, având acea priveliişte ca râs şi jucărie. Şi cu nişte unelte de muncire fluierele picioarelor lui le-au străpuns până la oase, apoi cu aţe de in foarte subţiri şi foarte tari i-au tăiat urechile. După aceea, ridicându-l gol sus într-o coşniţă, cu miere şi cu grăsime ungându-l peste tot, la amiază fiind arşiţa mare de soare, albinele şi viespile îl mâncau.

Şi, cu cât fericitul, ca să nu zic pătimitorul lui trup, se topea de cumplitul zăduf al soarelui, cu atât mai cumplit pătimea de împungerea albinelor şi a viespilor. Iar, fiind bătrân cu anii, se arăta tânăr în acea nevoinţă de chinuire, neschimbându-şi strălucirea feţei sale, ci mai vârtos având o îndulcire din muncile acelea, încât îşi bătea joc de muncitori. Încă şi acest lucru vrednic de pomenire se povesteşte despre dânsul, că se mângâia văzându-se sus spânzurat

pentru Hristos, iar pe aceia fiind jos. Şi era cu atât mai sus de cei ce-l munceau, încât nici o durere nu simţea în sine, ca şi cum ar fi fost altul, iar nu el pătimind unele ca acelea. Şi pătimirea sa o socotea a fi slavă, iar nu primejdie. Dar pe cine o priveliişte ca aceea nu l-ar fi adus la umilinţă, chiar de ar fi avut prea mică milostivire şi iubire de oameni? Însă nu se putea aceea, de frica muncitorilor şi mânia împăraţilor.

Aşa răbdând sfântul pentru capiştea cea risipită, n-a dat nici un ban muncitorilor pentru risipirea aceea, de unde se vede că pentru dreapta credinţă a răbdat nişte munci ca acestea. Căci până ce aretusienii au pus mare preţ pe capiştea cea risipită, cerând ca, ori tot preţul în aur să le dea, ori iarăşi capiştea să le-o zidească, s-a văzut sfântul mai puţin pentru a sa dreaptă credinţă împotrivindu-se, decât pentru că n-ar fi putut să săvârşească cele poruncite. Iar după aceea, biruindu-i încet prin răbdarea sa, şi ei micşorând câte ceva din preţul acela, până la atâta i-a adus, încât acum foarte puţin cereau de la dânsul, putând cu înlesnire să le dea. Şi cu împotrivire se certau între dânşii, încât unul se sârguia să biruiască, iar altul să fie nebiruit. Adică închinătorii de idoli voiau ca măcar ceva din preţul acela să le plătească episcopul, iar el nici un cât de mic ban nu voia să le dea, deşi erau mulţi aceia, care pe de-o parte plecându-se spre milostivire, iar pe de altă parte, umiliţi fiind de puterea lui nebiruită şi nedomolită, erau gata să cheltuiască mai mult preţ. Astfel s-a arătat aievea că el nu pentru aur, ci pentru buna credinţă a intrat în nevoinţa pătimirii.

Şi acest Marcu a fost unul dintre aceia care, atunci când se pierdea neamul spurcat şi păgânesc al urâtului de Dumnezeu împărat Iulian, l-a ascuns în taină pe acesta, care era încă tânăr prunc. Şi pentru o pricină ca aceea după dreptate, precum se pare, unele ca acelea pătimea şi era vrednic de a pătimi mai multe, căci, neştiind, pe răutatea cea atât de mare a toată lumea, a păzit-o de moarte. Şi se vorbeşte că eparhul Aretusiei, măcar că era cu credinţa elin, însă pătimirile cele de multe feluri ale Sfântului Marcu neputând suferi a le vedea, a zis către împărat cu îndrăzneală: „Oare nu ne este ruşine, o, împărate, ca să fim mai pe urmă decât toţi creştinii, că nici pe un bătrân n-am putut să-l biruim, cu toate felurile de munci chinuindu-l? Şi dacă a-l birui pe el nu este lucru slăvit sau cinstit, oare nu este cea mai de pe urmă ruşine ca de la dânsul să ne ducem biruiţi?" Astfel erau ruşinaţi şi eparhul şi împăratul de bărbăţia creştinilor. Iar tirania aretusienilor ajunsese până la atâta groază şi răutate, încât întrecea pe toţi şi chiar şi pe aflătorul şi îndemnătorul răutăţii, pe diavol, îl covârşea.

Iar Teodoret zice că aretusienii, văzând puterea cea tare a minunatului şi Sfântului bătrân Marcu, s-au schimbat în blândeţe, minunându-se de răbdarea lui cea atât de mare şi, dezlegându-l, l-au lăsat liber. Apoi, ascultând cuvintele lui cele învăţătoare, au învăţat sfânta credinţă şi s-au făcut cu toţii creştini.

Iar despre Sfântul Chiril, diaconul, acelaşi Teodoret povesteşte astfel, zicând: Răutatea cea făcută de elini în Fenicia, cine poate s-o spună fără de lacrimi? Căci în cetatea Iliopolis acel urât neam ce are de hotar Libanul, aducându-şi aminte de Chiril diaconul, care, pe când împărăţea Constantin, aprinzându-se cu dumnezeiască râvnă, pe mulţi idoli ce se cinsteau în acea cetate i-a sfărâmat, nu numai l-au ucis, ci, şi pântecele lui tăindu-l în bucăţi, pe cele dinăuntru au îndrăznit a le muşca cu dinţii de mânie.

Însă nu a fost tăinuită fapta aceea de Atotştiutorul Dumnezeu, ci au luat vrednică pedeapsă pentru răutăţile lor. Căci, câţi au îndrăznit a face aceea, mai întâi de dinţii lor s-au lipsit, toţi până la unul căzând. Apoi şi-au pierdut limbile, pentru că s-au împuţit şi, putrezind în gură, au căzut, iar la sfârşit s-au lipsit toţi de vederea ochilor, orbind. Deci, cu nişte primejdii ca acestea li s-a arătat puterea dreptei credinţe celei adevărate.

Iar în Ascalon şi în Gaza, cetăţile Palestinei, mai întâi la bărbaţii cei împodobiţi cu cinstea preoţească, apoi şi la femeile şi fecioarele cele sfinţite lui Dumnezeu, spintecându-le pântecele, le-au umplut cu orz şi le-au aruncat la porci spre mâncare. Aşa o muncire fără de omenie au făcut păgânii aceia. Deci, sfinţilor mucenici li s-au pregătit cununile biruinţei în împărăţia lui Hristos, iar muncitorilor veşnică muncă în iad, care îi va apuca pe ei cu răsplătirea dreaptă a adevăratului Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava, în veci. Amin.

LUNA MARTIE
ZIUA A TREIZECEA

CUVIOSUL IOAN, CARE S-A NEVOIT ÎNTR-UN PUŢ

Când ighemonul Pompeianie a ajuns în ţinutul Chibistrei pentru a săvârşi porunca tiranilor Diocleţian şi Maximian, Iuliana, o văduvă evlavioasă s-a ascuns cu copiii săi, Ioan şi Tesmesia, ca să poată să-i crească în credinţă. Când Ioan a împlinit 13 ani s-a dus într-o zi singur la biserică şi acolo a întâlnit un străin care i-a spus să plece în pustie dacă vrea să poarte o luptă care să-l facă asemenea cu îngerii.

După ce şi-a luat rămas bun de la mama sa şi i-a cerut binecuvântare, copilul s-a îndreptat către un loc pustiu şi fără apă, aproape de ţinutul Armeniei. După zece zile a întâlnit un pustnic egiptean, pe nume Farmutie, în peştera căruia a rămas o săptămână, ca să înveţe rânduiala vieţii călugăreşti. Apoi, călăuzit de un înger, Ioan a ajuns la un puţ adânc de aproape 50 de metri şi plin cu şerpi şi alte jivine.

Acolo, amintindu-şi de Patriarhul Iosif, de Proorocii Daniel, Ieremia şi Iona, care au stat în adânc ca să închipuiască coborârea lui Hristos în iad, copilul şi-a făcut semnul crucii şi s-a aruncat cu încredere în puţ. Ajuns jos ţinut de un înger, el şi-a început şederea sa acolo stând la rugăciune în picioare cu mâinile ridicate, timp de 40 de zile, fără să mănânce şi fără să bea.

Anunţat de îngerul care obişnuia să-l hrănească, Farmutie a venit să-i aducă tânărului băiat o hrană cerească şi l-a îmbărbătat să se păzească de ispitele satanei şi să se înarmeze cu râvnă împotriva trândăviei. Şi cu adevărat după un an ispititorul s-a arătat, dar lui Farmutie, în chipul unei slugi venită în căutarea lui Ioan din partea mamei sale, convingându-l pe bătrân să meargă să-l roage cu stăruinţă pe Ioan să se întoarcă la ai săi care plângeau pieirea lui. Şi i-a zis bătrânul lui Ioan: „Nu vezi că toate luptele pe care le duci aici

sunt zadarnice, pentru că sunt şterse de lacrimile maicii tale?" Dar Ioan, având darul deosebirii duhurilor, deşi era tânăr, a răspuns bătrânului că a fost batjocorit de diavol, şi l-a trimis la peştera lui.

Diavolul a continuat să-l lupte pe nevoitorul lui Hristos cu gândurile la rudeniile lui, dar Ioan nu-l lua în seamă. Şi multă vreme după aceea diavolul i-a apărut în chipul mamei sale, apoi în chipul surorii sale, şi s-a străduit să-l înduplece cu lacrimile lor. Dar iarăşi Ioan nu i-a răspuns decât defăimându-l şi rugându-se.

Această luptă mai presus de om a durat 10 ani, iar când a venit timpul să-şi dea sufletul său la puitorul de nevoinţă, Hristos, Cuviosul Ioan şi-a spus povestea sa lui Hrisie, un pustnic din Licaonia, care a fost trimis de Dumnezeu ca să-l îngroape, şi a adormit în pace. Iar Hrisie a învelit cu haina sa trupul sfântului şi l-a pus într-o groapă, acoperindu-l cu piatra cu care închidea gura puţului. Înainte de a pleca a sădit acolo un palmier, care a crescut îndată şi s-a umplut de rod. Astfel locul acela, altădată deşert, s-a făcut un izvor de tămăduiri pentru locuitorii părţii aceleia, spre slava lui Dumnezeu.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL IOAN SCĂRARUL

Nu pot spune cu dovedire care patrie şi cetate a odrăslit şi a crescut pe acest viteaz nevoitor, Ioan Cuviosul, mai înainte de pustniceştile lui nevoinţe – zice Daniil monahul, scriitorul vieţii acestuia –, dar este adeverit care loc îl are acum pe acest dumnezeiesc şi minunat bărbat şi cu ce dulceţi de hrană fără de moarte îl hrăneşte. Căci într-acea patrie se află el acum, pentru care Sfântul Pavel, privighetoarea cea minunat glăsuitoare, a strigat: *Petrecerea noastră este în ceruri*, unde cu nematerialnică simţire, cu negrăită dulceaţă săturându-se de necheltuitele bunătăţi, primeşte răsplătirile cele vrednice de sudorile sale şi pentru dureri are cinstea cea fără durere, moştenind cereasca Împărăţie cu aceia al căror picior a stat întru dreptate.

Iar cum s-a ostenit pentru fericirea cea nematerialnică întru materialnicul trup, voi spune arătat. De şaisprezece ani fiind cu vârsta trupească, iar de o mie de ani cu isteţimea înţelegerii, acest fericit, singur pe sine, ca pe o jertfă fără prihană şi bine primită, s-a adus lui Dumnezeu, Marele Arhiereu. Deci şi-a înălţat trupul la Muntele Sinai, iar sufletul la cer, apropiindu-se prin locul cel văzut al înălţimii muntelui, către înălţimea cerească. Şi, văzând cu mintea pe Dumnezeu Cel nevăzut şi înstrăinându-se de lume, a iubit de la început blândeţile cele împodobite cu smerenia, ca pe nişte începătoare

ale tinereţilor noastre gândite, ca pe o învăţătură a faptelor bune, tăind toată îndrăzneala şi mândria vorbirii şi a clevetirii. Apoi, cu aleasă judecată şi chiar la intrarea în deprinderea monahicească, a izgonit pe înşelătorul părerii şi iubirii de sine şi şi-a plecat grumajii săi celui mai iscusit învăţător duhovnicesc, nădăjduind ca astfel să treacă fără primejdie noianul cel greu al patimilor.

Şi aşa viaţa lui, care desăvârşit murise lumii, şi-a rânduit-o între fraţi, ca şi cum ar fi fost mic între dânşii, neştiind ca un copil încă a grăi, nefăcând nimic după voia sa, ca şi cum şi-ar fi avut sufletul fără cuvântare şi fără voinţă, de fireasca deosebire cu totul schimbat. Dar mai de mirare este că, fiind învăţat la toată înţelepciunea din afară, a cuprins prin smerita cugetare neştiinţa cea vrednică cerului, pentru că trufia înţelepciunii din afară se face desăvârşit străină de smerenie.

Stareţul şi învăţătorul Cuviosului Ioan - precum zice Sinhron – a fost părintele Martirie, care l-a tuns în chipul monahicesc pe ucenicul său Ioan, când acesta era de douăzeci de ani. În acea zi părintele Stratighie, proorocind despre Ioan, a zis că „are să fie mare stea a toată lumea"; lucru care s-a şi împlinit după aceea.

Odată Martirie s-a dus la marele Atanasie Sinaitul cu ucenicul Ioan, iar Atanasie, căutând spre Ioan, a zis către Martirie: „Spune-mi, Martirie, de unde ai ucenicul acesta şi cine l-a tuns în călugărie?" Martirie răspunse: „Este robul tău, părinte, eu l-am tuns". Apoi a zis Atanasie cu mirare: „O, părinte Martirie, ai tuns pe egumenul Muntelui Sinai!"

În altă vreme, fericitul Martirie s-a dus cu Ioan la marele stareţ Ioan Savaitul, care petrecea în pustiul Gudiei. Pe aceştia văzându-i stareţul, s-a sculat şi, luând apă, a spălat picioarele, nu ale lui Martirie, ci ale lui Ioan, ucenicul său, apoi i-a sărutat şi mâna, iar picioarele lui Martirie nu le-a spălat. După aceea Ştefan, ucenicul marelui Ioan Savaitul, a întrebat pe stareţ: „Pentru ce ai făcut aşa, părinte, de ai spălat picioarele ucenicului, iar nu pe ale învăţătorului, şi dreapta lui ai sărutat-o?" Marele stareţ răspunse: „Să mă crezi, fiule, că nu ştiu cine este acel monah tânăr, pentru că eu am primit pe egumenul Muntelui Sinai şi aceluia i-am spălat picioarele". Astfel au fost proorociile sfinţilor părinţi despre acest Cuvios Ioan, fiind el încă tânăr, şi care după aceea s-au împlinit toate la vremea lor.

Deci petrecând Cuviosul Ioan cu duhovnicescul său părinte nouăsprezece ani, a rămas sărman, mutându-se către Dumnezeu fericitul Martirie. Căci, trimiţându-l înainte la Împăratul cel de sus ca pe un rugător şi sprijinitor – precum zice Daniil monahul –, Cuviosul Ioan a ieşit la loc de linişte în Sinai, având rugăciunile părintelui său

ca o armă puternică spre risipirea celor tari. Iar locul acela era departe de biserică ca la cinci stadii şi se numea Tola.

Acolo a petrecut ca la patruzeci de ani de la începutul călugăriei sale, fără slăbire, învăpăindu-se de-a pururea cu dorinţa cea aprinsă a dumnezeieştii iubiri. Şi cine este în stare să arate prin cuvinte şi să spună prin povestiri cu de-amănuntul ostenelile lui săvârşite acolo în taină? Însă, precum din lucrurile cele mici se cunosc cele mari, aşa din scrierile lui cele mai mici, să auzim viaţa cea prea bogată în fapte bune a acestui cuvios bărbat.

Mânca la masa sa toate cele neoprite de porunca monahicească, însă foarte puţin, încât se vedea că mai mult gustă, decât mănâncă. Cu aceasta zdrobea înţelepţeşte cornul mândriei, pentru că din toate mânca, ca să nu i se înalţe mintea cu postirea. Dar, gustând foarte puţin, pe doamna şi născătoarea patimilor cea iubitoare de dulceţi, adică pe îmbuibarea pântecelui, o mâhnea prin înfrânare şi prin scurtimea mesei, strigând către dânsa: „Taci, amuţeşte!" Iar prin viaţa cea pustnicească şi prin vederea cea rară a feţelor omeneşti, a stins văpaia cuptorului trupesc, a întors-o în cenuşă până la sfârşit şi a adormit-o desăvârşit.

Apoi a fugit de iubirea de argint, pe care Sfântul Apostol Pavel a numit-o «închinare la idoli» şi «rădăcina tuturor răutăţilor», prin facerea de milostenii şi prin lipsirea celor de trebuinţă. După aceea a biruit lenevirea, care este moarte şi slăbănogire a sufletului, şi împungând-o ca şi cu un bold prin pomenirea morţii celei trupeşti, a ridicat-o la trezvire şi osteneală. Lanţurile şi legăturile a toată pătimirea şi toate poftele cele simţite le-a rupt şi le-a dezlegat prin plângere. Iar patima mâniei era mai dinainte omorâtă într-însul, prin arma ascultării. Rareori ducându-se la cineva şi mai rar grăind ceva, a omorât lipitoarea deşartei slave, cea asemenea cu păianjenul.

Dar ce vom zice – grăieşte monahul Daniil – despre biruirea mândriei? Ce vom zice de curăţia cea desăvârşită a inimii, pe care acel nou Veseleil (Beţaleel) a început-o prin ascultare şi a desăvârşit-o prin venirea de faţă a Domnului, Împăratul cerescului Ierusalim? Pentru că, fără venirea Lui de faţă, niciodată nu se izgoneşte diavolul şi ceata cea de un chip cu dânsul. Unde voi pune în cununa aceasta, pe care o împletim Cuviosului Ioan din cuvinte de laudă, izvorul lui de lacrimi, care nu se află la mulţi? Este şi până acum în pustie, sub munte, la un loc ascuns, o peşteră mică, care era atât de depărtată de chilia lui şi de ale altora, încât nu era auzit de oameni. Şi vrând să se depărteze de slava deşartă, intra adeseori în acea peşteră şi, aproape de cer fiind, prin tânguiri şi prin chemările lui Dumnezeu se atingea

de ceruri, strigând cu suspine asemenea cu cei care sunt tăiaţi de sabie sau arşi de fiare înfocate sau lipsiţi de ochi.

Iar somn avea atât numai cât să nu-şi piardă fiinţa minţii cu privegherea. Şi, mult mai înainte de a se culca, se ruga şi alcătuia cărţi, precum a alcătuit cartea ce se numeşte «Scara», pentru care s-a numit şi el mai pe urmă «Scărar», pentru că aceasta îi era alungarea trândăviei lui, adică a scrie cărţi. Iar toată curgerea vieţii lui i-a fost rugăciunea cea neîncetată şi dorinţa spre Dumnezeu cea nesăţioasă, pentru că pe Acela ziua şi noaptea văzându-L cu mintea în oglinda cea luminoasă a curăţiei sufletului, nu putea a se sătura.

Un monah oarecare pe nume Moise, râvnind vieţii celei îmbunătăţite a Cuviosului Ioan, l-a rugat să-l primească ucenic pentru sine; pentru că dorea să se povăţuiască de dânsul la adevărata filosofie. Şi şi-a câştigat şi mijlocitori pentru sine către sfântul cinstiţi bătrâni şi, prin cererea acelora fiind silit, cuviosul l-a primit pe Moise întru împreună petrecere şi ucenicie. Iar într-una din zile marele părinte a poruncit lui Moise ca să care pământ la grădină din oarecare loc, spre îngrăşarea verdeţurilor. Şi mergând Moise până la locul cel însemnat, îşi făcea ascultarea fără lenevire.

Şi amiază fiind şi zăduful soarelui arzând foarte tare – căci era luna august –, Moise, ostenind, a intrat la umbră sub o piatră mare şi culcându-se a adormit. Iar Domnul nevrând să mâhnească întru ceva pe robii Săi, a scăpat prin obişnuita Sa milostivire pe Moise din moartea cea neaşteptată, iar pe Sfântul Ioan din mâhnire l-a scos. Căci, şezând cuviosul în chilie, cu rugăciunea cea de Dumnezeu gânditoare şi într-un somn uşor aflându-se, a văzut pe un oarecare ce i se arătase lui, bărbat cu sfinţită cuviinţă, defăimându-l pentru somn şi zicându-i: „Ioane, cum dormi fără grijă, iar Moise se află în primejdie?" Iar Sfântul Ioan, îndată deşteptându-se, s-a înarmat îndată cu rugăciunea pentru ucenicul său.

Apoi, după ce a înserat şi ucenicul s-a întors de la lucru, l-a întrebat stareţul: „Au doar ţi s-a întâmplat vreun lucru rău şi neaşteptat?" Iar el a zis: „O piatră foarte mare era să se rostogolească peste mine şi să mă zdrobească, pe când dormeam adânc sub ea, de nu m-aş fi sculat din acel loc cu o săritură grăbită, părându-mi-se că aud glasul tău. Şi îndată am văzut piatra aceea desprinzându-se şi căzând la pământ". Iar Ioan, smeritul cugetător, cu adevărat nimic din cele văzute n-a spus ucenicului, ci în taina inimii sale cu rugăciuni de mulţumire lăuda pe Bunul Dumnezeu.

Şi era acest cuvios bărbat şi chip al faptelor bune şi doctor al rănilor celor dinăuntru. Căci un frate, anume Isachie, cuprinzându-se

tare cu greutatea diavolului desfrânării şi fiind întru mâhnire mare, a mers la acest mare părinte cu sârguinţă şi şi-a mărturisit războiul cel dinăuntru cu plângere şi cu tânguire. Iar acela i-a zis: „Să alergăm, frate, amândoi la rugăciune, şi fără îndoială bunul şi milostivul Dumnezeu nu va trece cu vederea cererea noastră". Şi, săvârşindu-se cuvintele de rugăciune şi încă pe faţa sa zăcând jos cel ce pătimea, Dumnezeu a făcut voia plăcutului Său, ca să arate că David nu minte când zice: *Voia celor ce se tem de El va face şi rugăciunea lor va auzi*. Pentru că a fugit balaurul cel de desfrânare, biciuit de loviturile rugăciunii celei tari a Cuviosului Ioan. Iar cel ce a pătimit acel război, văzându-se liber de patima aceea şi preabine tămăduit, foarte tare se minuna şi lui Dumnezeu, Cel ce a preamărit pe robul Său, împreună şi robului celui ce L-a preamărit pe Acela, Îi înălţa mulţumire.

Pururea pomenitul părinte, folosindu-se cu bogăţie de cuvântul harului către cei de faţă, şi dând drumul din sine în chip îmbelşugat râurilor de învăţătură, unii oameni răi, împinşi de pizmă şi luptându-se să oprească folosul cel mare al ei, îl numeau vorbăreţ şi pururea grăitor şi mincinos. Iar el cu lucrul singur a arătat că întru toate, nu numai cu cuvântul, ci şi cu tăcerea poate a folosi întru Hristos, Care pe toţi îi întăreşte. Căci a tăcut un an întreg, negrăind nici un cuvânt, până ce ocărâtorii săi s-au făcut lui rugători, cunoscând ei că nu este bine să astupe izvorul folosului cel pururea curgător şi să piardă mântuirea tuturor; deci, mergând, l-au rugat ca iarăşi să-şi deschidă gura cea de Dumnezeu grăitoare. Iar el, fiind ascultător, s-a supus şi iarăşi se ţinea de cea dintâi rânduială a sa, de a învăţa.

După aceea, minunându-se toţi de el întru toate îndreptările, ca pe un nou Moise cu sila spre povăţuirea vieţii de obşte l-au ridicat, punând pe luminatul acela luminător în sfeşnicul cel mai dintâi. Iar el, fără de voie primind egumenia Muntelui Sinai, şi mai mult s-a apropiat cu duhul spre muntele lui Dumnezeu şi, în ceaţa cea neapusă a cunoştinţei de Dumnezeu, prin gândirea la El intrând şi suindu-se pe treptele cele gândite pe scara cerească, a luat legea cea scrisă pe tăbliţele inimii cu degetul lui Dumnezeu. Şi în cuvântul lui Dumnezeu şi-a deschis gura sa şi a tras Duh. Iar din vistieria cea bună a inimii sale a scos cuvintele cele bune.

După ce Cuviosul Ioan a luat egumenia Muntelui Sinai, adică după patruzeci de ani de călugărie, precum a scris despre aceea Sinhron, au mers odinioară în locaş şase sute de străini, care, şezând la gustarea mâncării, au văzut un tânăr cu giulgiu evreiesc îmbrăcat, care umbla pretutindeni şi cu stăpânire poruncea atât rânduitorilor şi

economilor, cât şi bucătarilor, trapezarilor şi altora ce slujeau. Iar după ce s-au sculat străinii de la masă, când au şezut să mănânce cei ce slujiseră, a fost căutat tânărul acela osârdnic, poruncitor al tuturor slujbelor, care, pretutindeni înconjurând şi poruncind, pregătea masa. Deci era căutat ca şi el să şadă la masa cea de pe urmă, să mănânce cu ceilalţi. Dar, deşi cu osârdie era căutat, însă nicăieri nu s-a putut afla. Atunci robul lui Dumnezeu, Cuviosul Părinte Ioan, a zis: „Lăsaţi de a-l căuta pe acela, căci Sfântul Moise, proorocul şi dătătorul de Lege, a slujit în al său loc".

Era într-un an în părţile acelea neploaie şi secetă mare şi, adunându-se popoarele din cetăţile de primprejur, au mers la Cuviosul Ioan, rugându-l ca să ceară ploaie de la Dumnezeu, cu ale sale rugăciuni. Şi, rugându-se cuviosul, îndată o ploaie mare s-a pogorât şi a adăpat pământul cel uscat şi l-a făcut aducător de roade.

După aceea a sosit la sfârşitul vieţii celei vremelnice, bine povăţuind pe ai săi duhovniceşti israeliteni, numai într-una nefiind asemenea cu Moise: că Ioan a intrat cu sufletul în Ierusalimul cel de sus, iar Moise, nu se ştie cum, n-a câştigat cu trupul Ierusalimul cel de jos. Iar de sfinţenia Cuviosului Ioan - zice Daniil monahul - mărturisesc mulţi, dar mai ales aceia care, fiind povăţuiţi cu cuvintele lui cele de Dumnezeu insuflate, s-au mântuit şi încă se mântuiesc. Mărturiseşte David, tânărul bărbat ales, care a moştenit înţelepciunea înţeleptului Ioan; mai mărturiseşte şi Cuviosul Ioan, egumenul Raitului, bunul nostru păstor, de care rugat fiind Cuviosul Ioan Scărarul, s-a pogorât de la muntele Sinai la noi, ca un nou văzător de Dumnezeu, şi ne-a arătat pe ale sale lespezi scrise de Dumnezeu - cuvintele ce se numesc «Scară» -, în care literele cele văzute învaţă la osteneală, iar puterea ce se înţelege întru ele povăţuieşte la vederea de Dumnezeu.

Dar iată cum scrie Ava Ioan, egumenul Mănăstirii Rait, către Sfântul Ioan, cerându-i să alcătuiască «Scara» sa spre cer:

„Prea minunatului şi întocmai-cu-îngerii părintelui părinţilor şi învăţătorul Celui Prea Înalt, păcătosul Ioan, egumenul Mănăstirii Rait, bucurie. Cunoscând noi, smeriţii, ascultarea ta fără alegere şi mai presus de toate în Domnul, împodobită cu toate virtuţile, şi mai ales trebuinţa de a face spre câştig talantul adevărului, dat ţie de Dumnezeu, ne folosim de această trebuinţă, având în minte ce s-a scris: *întreabă pe părintele tău şi-ţi va spune ţie*. De aceea, cădem, prin scrisoarea aceasta a noastră, la tine, ca la părintele de obşte al tuturor şi ca la unul mai bătrân ca toţi în nevoinţă şi pricepere şi ca la învăţătorul cel mai bun şi rugăm coroana virtuţilor tale, să ne trimiţi

nouă, celor neînvăţaţi, cele ce le-ai privit asemenea lui Moise cel de odinioară, care a văzut pe Dumnezeu în acel munte, ca cinstita ta scriere trimisă nouă de tine să o punem ca nişte table scrise de Dumnezeu înaintea noului Israel, adică a celor ieşiţi de curând din Egiptul şi din marea gândită cu mintea.

Precum deci, folosindu-te, ca de un toiag, de limba ta de-Dumnezeu-cuvântătoare, ai făcut în mare minuni, aşa şi acum nu nesocoti rugăciunea noastră, ca să aşterni, ca un adevărat mare învăţător, fără preget şi în chip limpede pe hârtie, după o bună rânduială, datoriile vieţii călugăreşti, spre mântuirea celor ce au ales această îngerească vieţuire. Nu socoti linguşire ceva din cele spuse de noi, ci înţelege-o ca ceea ce e văzut, gândit şi spus în chip vădit de toţi. De aceea suntem încredinţaţi în Domnul că vom primi şi îmbrăţişa curând cele cinstite şi nădăjduite de noi, scrise în table, care să călăuzească cu adevărat pe cei ce voiesc să le urmeze fără rătăcire şi să le fie ca o scară rezemată pe porţile cerului, care să-i urce pe cei ce voiesc, nevătămaţi şi fără păgubire, ajutându-i să treacă neîmpiedicaţi peste duhurile răului şi peste stăpânitorii lumeşti ai întunericului şi peste căpeteniile văzduhului. Căci dacă Iacov, păstor de oi fiind, a avut o astfel de vedere în chip de scară, cu cât mai mult întâi-stătătorul oilor cuvântătoare nu ar putea arăta tuturor nu numai într-o vedere, ci şi în adevăr, un urcuş nerătăcitor spre Dumnezeu?"

Iar Ava Ioan Scărarul răspunde: „Ioan, lui Ioan, bucurie. Am primit cinstita ta scrisoare, mai bine zis îndemnul şi porunca ta mai presus de puterea noastră, dar potrivită cu viaţa ta cuvioasă şi nepătimitoare şi cu inima ta curată şi smerită, pe care ne-ai trimis-o nouă celor săraci şi lipsiţi de virtuţi. Căci era cu adevărat potrivit ţie şi sfântului tău suflet să ceri de la noi, cei neînvăţaţi atât în cuvânt cât şi în fapte, cuvânt de învăţătură şi sfătuire. Pentru că este un obicei al tău să ni te dai nouă pururea pildă de smerită cugetare.

Dar noi vom spune, că dacă n-ar fi în noi marea frică şi primejdie de a arunca de la noi jugul cuvioasei ascultări, care e maica tuturor virtuţilor, nu am cuteza să ne apucăm fără judecată de cele mai presus de puterea noastră. Căci ar trebui, o, minunate părinte, să cauţi să afli acestea de la cei ce le cunosc. Pentru că noi ne aflăm încă pe treapta celor ce învaţă de la alţii. Dar deoarece purtătorii de Dumnezeu din vremea noastră şi părtaşii adevăratei cunoştinţe stabilesc că ascultarea stă în a se supune cineva fără alegere celor ce poruncesc cele mai presus de putere, iată că am încercat să facem cu îndrăzneală cele mai presus de noi înşine.

Prin aceasta, nu-ţi descriem ceva folositor ţie, nici nu-ţi arătăm ceva ce nu ştii mai mult decât noi, o dumnezeiască şi sfinţită căpetenie. Căci sunt încredinţat, şi poate că, împreună cu mine, fiecare dintre cei cu dreaptă cugetare, că tu ţi-ai curăţit ochiul înţelegerii de toată ceaţa pământească şi întunecoasă şi priveşti neîmpiedicat la lumina dumnezeiască şi eşti luminat de ea. Dar precum am spus, temându-mă de moartea cea din neascultare, şi împins de această temere spre ascultare, am luat în seamă, din frică şi dragoste, porunca ta, ca un ascultător recunoscător şi ca un ucenic netrebnic al unui minunat zugrav. Astfel am schiţat printr-o cunoştinţă săracă şi smerită şi prin rostirea glasului meu slăbănog, prin cerneală, ca pe nişte umbre, cuvintele vieţii, lăsându-ţi ţie, o, prea minunate dascăl şi căpetenie de obşte, să le înfrumuseţezi şi să le lămureşti acestea şi să împlineşti cele ce lipsesc, ca un împlinitor al legii duhovniceşti. Nu-ţi trimitem ţie această încercare a noastră. Ferit-a Domnul! Aceasta ar fi cea mai de pe urmă prostie. Căci sunt destui în stare să întărească nu numai pe alţii, ci şi pe noi înşine în purtările şi învăţăturile dumnezeieşti. Ci obştii de Dumnezeu chemate, care învaţă împreună cu noi de la tine, o, preaputernice între dascăli.

Uşurat de rugăciunile lor, ca de nişte nădejdi înţelegătoare, în neştiinţa mea, întinzând pânza condeiului şi predând cârma cuvântului în mâinile Bunului Cârmaci, Hristos, împreună cu toată rugăciunea, încep acest cuvânt, adresat lor prin tine. Cer tuturor celor ce se vor pleca spre acest «Cuvânt», că de va afla vreodată cineva ceva folositor în el, să predea cu recunoştinţă rodul lui Bunului Povăţuitor, iar pentru noi să ceară de la Dumnezeu să ni se dăruiască numai răsplata încercării. Să nu privească la cele spuse, că sunt cu adevărat sărace şi pline de toată necunoştinţa şi simplitatea, ci la râvna asemănătoare celei asemenea văduvei şi la Cel ce a primit, precum s-a spus, darul ei. Căci nu răsplăteşte Dumnezeu după mulţimea de daruri şi de osteneli, ci după căldura intenţiei".

Iar când se ducea către Dumnezeu Cuviosul Ioan Scărarul – zice Sinhron –, înaintea lui stătea fratele său cel după trup, ava Gheorghe, pe care l-au hotărât la egumenia Sinaiului, din vremea vieţii sale. Acela, plângând, zicea: „Stăpânul meu, te duci, lăsându-mă pe mine? Eu m-aş fi rugat ca pe mine să mă trimiţi, pentru că nu pot fără tine să pasc această sfântă obşte a ta! Acum, iată, eu sunt în primejdie, căci pe tine te trimit înainte la Dumnezeu". Sfântul Ioan i-a răspuns: „Nu plânge, nici nu te întrista, pentru că, de voi afla îndrăzneală la Dumnezeu, nu voi aştepta ca anul acesta să-l săvârşeşti aici. Ci voi ruga pe Domnul şi te voi lua la mine!" Şi s-a împlinit aceea, căci,

după sfârşitul fericit al Cuviosului Ioan, şi ava Gheorghe, fratele lui, s-a dus în a zecea lună către Dumnezeu, ca să stea înaintea Lui, împreună cu fratele său, Cuviosul Ioan, în slava sfinţilor, lăudând pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, în veci. Amin.

Notă. Despre patria şi neamul Cuviosului Ioan Scărarul, se scrie în cartea aceluia, la tâlcuirea vieţii lui, astfel: „Naşterea şi cetatea sfântului o acoperă scriitorul – adică monahul Daniil –, iar unii zic despre dânsul că este fiu al lui Xenofont, iar frate al lui este Gheorghe Arselaitul, cel numit din naştere Arcadie. Pentru că Arcadie, în rânduiala monahicească, şi-a schimbat numele, iar Ioan nu şi-a schimbat numele". Iar despre Xenofont şi despre fiii lui caută la luna ianuarie, în 26 zile.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, MONAHUL CARE N-A OSÂNDIT PE NIMENI

Cuviosul Anastasie Sinaitul povesteşte astfel: Un bărbat oarecare fiind în rânduiala monahicească îşi cheltuia zilele în toată nepurtarea de grijă şi, în lenevire petrecându-şi viaţa, s-a apropiat de sfârşit. Şi, după ce s-a îmbolnăvit cu durere de moarte şi s-a apropiat de cea din urmă răsuflare, nu se temea deloc de moartea sa, ci se despărţea de trup cu toată mulţumirea, vesel şi zâmbind. Iar fraţii şi părinţii care şedeau lângă el, împreună cu egumenul, i-au zis: „Noi te-am văzut, frate, că în nebăgare de seamă ţi-ai petrecut viaţa şi nu ştim de unde îţi este în ceasul acesta înfricoşat această nemâhnire şi dulce zâmbire? Însă, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeul nostru întărin-du-te, scoală-te de ne spune, ca toţi să ştim să preamărim pe Dumnezeu".

Iar fratele, ridicându-se puţin de pe pat, a zis către dânşii: „Cu adevărat, cinstiţi părinţi, în toată nebăgarea de seamă mi-am petrecut viaţa şi acum s-au adus înaintea mea scrise toate lucrurile mele cele rele. Şi s-au citit şi mi-au zis îngerii lui Dumnezeu: «Le ştii pe acestea?» Iar eu le-am răspuns: «Adevărat, cu încredinţare le ştiu. Însă de când m-am lepădat de lume şi m-am călugărit, n-am osândit nici un om, nici răutate asupra cuiva n-am ţinut şi mă rog ca să se împlinească la mine cuvântul lui Hristos, Care a zis: *Nu osândiţi, ca să nu fiţi osândiţi; iertaţi şi se va ierta vouă*». Pe acestea dacă le-am grăit, îndată sfinţii îngeri au rupt zapisul păcatelor mele. Şi, de aceea, mă duc cu bucurie şi fără de mâhnire către Dumnezeu".

Aceasta zicând fratele acela, şi-a dat cu pace sufletul său în mâinile Domnului.

LUNA MARTIE

ZIUA A TREIZECI ŞI UNA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC IPATIE, FĂCĂTORUL DE MINUNI, EPISCOPUL GANGRELOR

Acest mare plăcut al lui Dumnezeu, Ipatie, Sfântul episcop al cetăţii Gangrelor, din ţara Paflagoniei, a fost unul din cei trei sute şi optsprezece Sfinţi Părinţi care au luat parte la întâiul a toată lumea Sinod, ce s-a adunat în Niceea în anul 325, pe vremea împărăţiei marelui Constantin (306-337), la care, cu ceilalţi Sfinţi Părinţi, ajutând dreapta credinţă şi fiind plin de Duh Sfânt, l-a mustrat pe Arie pentru eres şi l-a dat anatemei.

Şi avea de la Dumnezeu mare putere în facerea de minuni, pentru că tămăduia toate neputinţele şi izgonea diavolii. Aşa, într-un sat, apele cele amare care curgeau din munţi, le-a făcut dulci; şi în alt loc a scos cu rugăciunea un izvor de ape calde, spre tămăduirea oamenilor. Şi umblând el într-o noapte întunecoasă, aproape de un râu, se arătau lumini aprinse din ape, luminându-i calea, ca să nu alunece şi să cadă în repejunile apelor.

A omorât apoi un balaur înfricoşător, pentru că, după moartea marelui Constantin împărăţind fiul său Constantie (337-361), un balaur foarte mare s-a târât în palatul împărătesc, neştiut de unde, înconjurând cămările vistieriei, în care era aurul şi toată bogăţia împărătească. Şi, punându-şi capul în uşă, nu lăsa pe nimeni să se apropie. De acest lucru împăratul înspăimântându-se, a rugat prin scrisorile sale pe sfinţitul lui Dumnezeu, Ipatie, ca să vină în Constantinopol, căci era slăvit numele sfântului pentru minunile ce le făcea cu darul lui Hristos. Iar când a venit sfântul, împăratul l-a întâmpinat şi până la pământ i s-a închinat şi cu toată cinstea l-a primit, rugându-l ca prin rugăciune să izgonească pe balaurul acela

din vistieriile împărăteşti, căci nici o putere omenească nu putea să-l alunge, deşi mulţi din duhovnicească rânduială, înarmându-se cu rugăciunea, se ispiteau asupra lui, însă nimic n-au sporit; ba unii chiar au şi pătimit de la balaur.

Iar Sfântul Ipatie a zis: „Deşi nu poate rugăciunea noastră, o, împărate; însă poate credinţa ta către Dumnezeu!" Şi, închinându-se până la pământ, s-a rugat multă vreme. După aceea, sculându-se, a zis către împărat: „În mijlocul alergării de cai, unde este chipul tatălui tău, porunceşte să se pregătească un cuptor şi să-l încingă foarte tare şi să aştepte până ce voi veni acolo". Deci, îndată pregătindu-se cuptorul şi aprinzându-se, făcătorul de minuni, Sfântul Ipatie, luând toiagul său cel arhieresc, a mers la cămările împărăteşti şi, porţile vistieriilor deschizându-le, a bătut mult pe balaur cu toiagul. Şi tot poporul împreună cu împăratul priveau de departe, fiind cuprinşi de frică şi de cutremur, pentru că vedeau că nu iese balaurul şi acum ziua se sfârşea şi aşteptau cu toţii ca să fie omorât sfântul de către balaur, precum aceasta şi la alţi preoţi s-a mai întâmplat. Iar arhiereul, ridicându-şi ochii la cer şi chemând pe Domnul într-ajutor, şi-a băgat toiagul în gura balaurului şi a zis: „În numele Domnului meu Iisus Hristos, urmează-mi mie!"

Iar balaurul, apucându-se cu dinţii de toiag, urma pe sfânt ca un rob legat, căci cu adevărat îl legase cu dumnezeiasca putere, marele făcător de minuni. Şi, ieşind fericitul din vistieriile împărăteşti, tot locul alergării de cai şi târgul l-a înconjurat, ducând pe balaur. Iar cei ce priveau, văzând pe balaurul acela ţinându-se de toiag şi târându-se, s-au înspăimântat şi s-au mirat foarte tare, pentru că balaurul era foarte înfricoşat, având lungime de şaizeci de coţi.

Şi apropiindu-se sfântul de cuptorul cel încins, care ardea cu mare văpaie, a zis către balaur: „În numele lui Hristos, pe Care şi eu cel mai mic Îl propovăduiesc, îţi poruncesc să intri în mijlocul focului acestuia". Iar înfricoşatul balaur gârbovindu-se, s-a aruncat cu mare repeziciune în cuptorul cel înfocat şi a ars în mijlocul cuptorului. Şi toţi oamenii care priveau la aceasta cu spaimă, preamăreau pe Dumnezeu că, pe acest luminător şi făcător de minuni, adică pe Sfântul Ipatie, în zilele lor l-a arătat lumii.

Atunci, împăratul a dat mare mulţumire lui Dumnezeu şi plăcutului Său, Sfântului Ipatie, şi-l cinstea pe fericitul ca pe un tată al său. Şi a poruncit să zugrăvească pe o scândurică chipul sfântului şi în vistieriile împărăteşti chipul aceluia să-l pună spre gonirea puterii celei potrivnice. Iar pe sfântul, cinstindu-l cu daruri şi cu dragoste sărutându-l, l-a eliberat întru ale sale.

Iar când mergea sfântul la scaunul său, nişte oameni înrăutăţiţi care erau de eresul lui Novaţian, cu zavistie multă aprinzându-se asupra arhiereului lui Dumnezeu, s-au ascuns în calea lui la un loc strâmt, lângă o râpă de munte şi lângă un mal, înarmaţi fiind cu săbii şi cu ciomege. Şi mergând el pe acolo, fără de veste au năvălit asupra lui ca nişte fiare sălbatice şi dându-i multe bătăi, l-au aruncat în prăpastia aceea de pe malul cel înalt. Iar sfântul, fiind abia viu, şi-a înălţat mâinile în sus şi, ridicându-şi ochii la cer - precum altă dată Sfântul întâiul Mucenic Ştefan -, se ruga pentru cei ce l-au ucis şi zicea: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!" Şi, încă rugându-se, o femeie ce ţinea de eresul lui Arie, luând o piatră, a lovit pe sfântul tare în cap şi l-a omorât. Iar sufletul lui cel sfânt, îndată ieşind din legăturile trupeşti, s-a suit la Dumnezeu.

Iar ucigaşii, luând trupul sfântului, l-au ascuns în nişte paie ce se întâmplaseră acolo aproape şi s-au dus. Dar n-a zăbovit asupra lor pedeapsa lui Dumnezeu, răsplătind sângele cel nevinovat. Căci mai întâi pe femeia aceea a apucat-o duhul cel necurat, chiar în acel loc, şi o muncea pe dânsa şi cu aceeaşi piatră cu care l-a omorât pe sfânt îşi bătea pieptul său neîncetat; după aceea şi toţi s-au îndrăcit şi pătimeau cumplit.

Mai târziu plugarul acela ale căruia erau paiele, neştiind nimic despre uciderea cea nedreaptă ce se făcuse, a mers ca să ia paie pentru animalul său şi a auzit glas de îngeri cântând şi se minuna. Iar pe când lua paie, a găsit trupul cel mort tot rănit de bătăi şi mult s-a înspăimântat. Şi, cunoscând pe episcopul său, Sfântul Ipatie, a alergat la sătenii săi şi a vestit degrabă în toată cetatea. Apoi îndată locuitorii cetăţii Gangrelor, adunându-se, au mers cu multă tânguire şi au luat cinstitul trup al sfântului părinte şi păstorului lor şi l-au îngropat cu cinste la un loc însemnat. Iar femeia cea ucigaşă urma trupul sfântului care se ducea la îngropare şi se bătea cu piatra aceea cu care ucisese pe arhiereul lui Dumnezeu, mărturisind înaintea tuturor păcatul său. Iar după ce s-a îngropat sfântul său trup, femeia aceea s-a tămăduit de muncirea diavolească, asemenea şi ceilalţi care luaseră parte la ucidere şi se îndrăciseră.

Deci toţi au dobândit tămăduire la mormântul sfântului, care, şi după moarte arătându-şi bunătatea sa vrăjmaşilor, i-a făcut sănătoşi. Şi alte multe minuni şi tămăduiri li s-au arătat acolo oamenilor, care veneau cu credinţă la mormântul sfântului, prin rugăciunilor lui cele sfinte.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IONA, MITROPOLITUL KIEVULUI ŞI A TOATĂ RUSIA, NOUL FĂCĂTOR DE MINUNI

Acest Sfânt Iona era de neam din cetatea Galicia, aceea care este aproape de hotarele pământului Cazanului. S-a născut din tată dreptcredincios, cu numele Teodor, iar la doisprezece ani ai vârstei sale s-a îmbrăcat în chipul monahicesc într-una din mănăstirile ţinutului Galiciei şi de acolo a venit la Moscova, în mănăstirea lui Simeon, ostenindu-se în slujbele mănăstirii ani destui.

În acel timp era în Moscova Fotie, mitropolitul Kievului şi a toată Rusia. Acela, venind o dată în mănăstirea lui Simeon şi făcând rugăciuni în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, apoi dând binecuvântare arhimandritului şi fraţilor, a voit să vadă pe cei ce se osteneau în slujbele mănăstireşti şi să-i binecuvinteze.

Deci, a mers în pitărie şi a văzut pe fericitul Iona adormit de multă osteneală, iar mâna dreaptă o avea strânsă ca şi cum binecuvânta pe cineva. Dar n-a poruncit să-l deştepte din somn, ci l-a binecuvântat, proorocind despre dânsul către cei ce erau cu el, că monahul acesta va fi mare arhiereu în părţile acelea ale Rusiei şi pe mulţi va povăţui la calea mântuirii.

Această proorocie a arhiereului lui Dumnezeu s-a împlinit după aceea. Pentru că, după câţiva ani, prin bunăvoinţa lui Dumnezeu, cu alegerea sfinţitului sobor şi cu sfatul voievodului, fericitul Iona a fost pus episcop al cetăţilor Riazanului şi Muromului şi acolo, întorcând pe mulţi necredincioşi la Dumnezeu, i-a botezat.

Apoi ducându-se către Domnul fericitul Fotie mitropolitul, în anul al şaselea după moartea lui, marele voievod Vasile Vasilievici a chemat pe arhiepiscopii şi episcopii pământului Rusiei şi pe tot sfinţitul sobor şi le-a poruncit să aleagă un bărbat vrednic la marele scaun al Mitropoliei Rusiei. Atunci, cu buna învoire a tuturor, a fost ales fericitul Iona, episcopul Riazanului, pentru că îl ştiau toţi că este bărbat îmbunătăţit şi sfânt. Şi s-a dus cu scrisoarea marelui voievod la Constantinopol, la împăratul Ioan Paleologul (1425-1448) şi la preasfinţitul Iosif patriarhul, ca să ia punere la mitropolie. Dar, mai înainte de venirea lui la Constantinopol, Isidor cel cu rea socotinţă, bulgar de neam, apucând înainte, a luat sfinţire la Mitropolia Rusiei şi fusese trimis din Constantinopol în Rusia.

Apoi, după slobozirea aceluia, Sfântul Iona a sosit la Constantinopol şi a dat împăratului şi patriarhului scrisorile marelui cneaz. Iar ei citindu-le, le-a părut foarte rău că se grăbiseră a pune pe Isidor şi că acum îl trimiseseră. Deci au zis Sfântului Iona: „Ce să facem, dacă n-ai apucat să vii tu întâi la noi, că am pus pe altul la acea mitropolie? Nu putem să schimbăm altfel, pentru că acum Isidor este mitropolit în Rusia. Deci să te întorci la episcopia ta şi să aştepţi ce va rândui Dumnezeu cu Isidor, căci atunci când el se va sfârşi prin moarte sau când se va schimba într-alt fel prin vreo întâmplare, atunci vei fi gata mitropolit al Kievului şi a toată Rusia, cu binecuvântare de la scaunul patriarhiei Constantinopolului". Şi aşa lăsară pe Sfântul Iona într-ale sale.

Iar Isidor s-a dus mai întâi în Kiev, apoi în Moscova, în vreme de primăvară şi peste an, şi petrecând în vremea secerişului acolo, în aceeaşi toamnă s-a dus în părţile Apusului, la sinodul din Florenţa (1439), ca şi cum ar fi vrut să întărească dreapta credinţă. Acolo zăbovind vreo trei ani, s-a întors la Kiev întru despărţire de Sfânta Biserică a Răsăritului, şi n-a fost primit la scaun. Atunci s-a dus în Moscova, voind să-şi dea pe faţă învăţătura sa rătăcită. Iar marele cneaz Vasile Vasilievici, înţelegând rătăcirea lui, a chemat pentru cercetarea acelui lucru pe toţi arhiereii şi toată rânduiala duhovnicească a Mitropoliei Rusiei.

Iar ei adunându-se şi căutând în Sfintele Canoane, au cunoscut că Isidor a adus de la sinodul de la Florenţa învăţături străine şi potrivnice dreptei credinţe şi n-au voit să-l aibă mitropolit. Atunci marele cneaz i-a poruncit să petreacă într-o mănăstire, până ce va trimite să cerceteze în Constantinopol la preasfinţitul patriarh. Dar Isidor, văzându-şi vădită rătăcirea sa, s-a umplut de ruşine şi, neştiind ce are să se întâmple, a fugit în taină şi s-a dus în Constantinopol, la patriarhul Grigorie, cel numit Mamas. Dar şi acolo nefiind primit, s-a dus la Roma şi, după aceea, nu se ştie unde s-a ascuns.

Iar la Mitropolia Rusiei l-au ales iarăşi pe Sfântul Iona şi, cu binecuvântarea preasfinţitului Grigorie Mamas, patriarhul Constantinopolului, arhiereii săi l-au sfinţit în biserica din Moscova. Deci el a fost cel dintâi mitropolit care a luat sfinţirea de la arhiereii săi din Rusia, după binecuvântarea dată de preasfinţitul şi apostolescul scaun al Constantinopolului.

Şi şezând Sfântul Iona pe acel mare scaun de păstorie a toată Rusia, a început a se nevoi îndoit, adăugând osteneli peste osteneli şi având mare purtare de grijă ca pretutindeni să îndrepteze dreapta credinţă. Pentru aceasta răspândea învăţătura insuflată de Dumnezeu

fără lenevire, trimiţând scrisori şi întărind dreapta credinţă ca un adevărat păstor, precum se găseşte mai pe larg în scrisorile lui; căci avea mare sârguinţă să păzească nevătămată turma încredinţată lui de Dumnezeu. Şi îi dăruise Dumnezeu şi darul facerii de minuni, ca să tămăduiască neputinţele oamenilor şi să spună mai înainte cele ce aveau să se întâmple. Pe fiica marelui cneaz, care se numea Ana, fiind aproape de moarte, prin rugăciune a făcut-o îndată sănătoasă.

Iar un om oarecare, fiind cuprins de necredinţă din zavistie diavolească, zicea despre sfântul că nu prin rugăciunea lui s-a făcut bine marea doamnă, ci, precum după fire a venit boala într-însa, tot aşa s-a şi dus. Atunci fericitul a chemat pe omul acela, l-a învăţat să nu hulească darul Sfântului Duh şi i-a zis: „Fiule, să nu te îndoieşti întru nimic, căci cele ce nu se pot la oameni, la Dumnezeu se pot; că pentru credinţa părinţilor ei care împărăţesc cu dreapta credinţă, Dumnezeu a dăruit viaţă fecioarei mai presus de nădejde". Dar el n-a ascultat, ci mai mult a început a grăi cuvinte de hulă.

Atunci sfântul i-a zis: „Să se lege vicleana ta limbă şi să se astupe gura ta cea hulitoare şi să mori tu în locul acelei fecioare, care era să moară". Şi îndată hulitorul a căzut la pământ fără glas, neputând a grăi nimic, decât numai privea cu ochii, şi după puţină vreme şi-a dat sufletul, pentru că a îndrăznit a huli darul Sfântului Duh care era în acel mare arhiereu.

La acest mare părinte era un monah, anume Pimen, chelar la pivniţă, care avea poruncă să îngrijească pe săracii cei neputincioşi care veneau la dânsul. Deci a venit la el o văduvă săracă şi a cerut să bea puţin mied pentru neputinţa sa. Iar el i-a răspuns cu mânie: „Du-te, femeie, că n-a venit încă vremea băuturii!" Şi a plecat acea femeie mâhnită. Înştiinţându-se de aceea arhiereul lui Dumnezeu, a chemat pe Pimen şi i-a zis: „Nu ştiu, frate, pe ce fel de văduvă plăcută lui Dumnezeu ai mâhnit, dar pentru aceasta Dumnezeu a trimis asupra ta tăierea morţii. Deci, du-te de te pocăieşte degrabă de păcate, că ţi-a venit vremea ducerii tale". Şi a poruncit duhovnicului său să-l tundă în schimă şi, în aceeaşi zi în care a fost tuns în schimă, a murit Pimen, după cuvântul arhiereului lui Dumnezeu.

Odată Sfântul Iona a dat unuia din slujitorii săi nu puţin argint, poruncindu-i să dea milostenie la săraci, dar el a împărţit o parte, iar altă parte a oprit-o pentru el. Şi a venit la sfântul o văduvă săracă, zicând: „Sfinte al lui Dumnezeu, mie nu mi-a dat nimic sluga ta, din cele poruncite de tine". Arhiereul chemând pe slugă, i-a zis: „Pentru ce ai mâhnit pe această văduvă, nedându-i nimic?" El a răspuns: „I-am dat de multe ori, dar ea cere iarăşi fără de ruşine". Dar văduva

adeverea, zicând: „Nimic n-am luat de la tine". Iar sluga i-a zis ei cu mânie: „Du-te de mori, că minţi". Atunci sfântul i-a zis lui: „Să nu fie aşa, deoarece văduva aceasta spune adevărul, iar tu furi şi minţi. De aceea, văduva să fie vie, iar tu să mori!" Şi într-acel ceas, a cuprins boala frigurilor pe sluga aceea şi a murit.

Un boier anume Vasile, care se numea Cutuz, având necredinţă către sfântul, nu venea la el şi binecuvântare de la dânsul nu-i trebuia. Deci a năvălit asupra lui o durere de dinţi foarte grozavă şi pătimea cumplit, neputând să se tămăduiască deloc. Iar odată, arhiereul lui Dumnezeu Iona slujind dumnezeiasca Liturghie în soborniceasca biserică, s-a întâmplat că atunci era în biserică şi boierul acela care pătimea de durerea dinţilor. Şi, după săvârşirea Sfintei Liturghii, Sfântul Iona, chemând la sine pe acel boier Vasile, l-a binecuvântat şi i-a dat prescură şi, învăţându-l din dumnezeieştile Scripturi, îndată l-a lovit cu mâna peste obraz, încât mulţi din biserică au auzit sunetul lovirii. Iar Vasile strigând tare, a zis: „O, vai mie, căci şi cei mai de pe urmă dinţi mi-a sfărâmat". Şi îndată s-a simţit că este sănătos, nemaiavând durere de dinţi şi s-a dus acasă bucurându-se şi lăudând pe Dumnezeu, cum şi pe plăcutul Lui cel mare, pe arhiereul Iona.

În anul 6959 (1451 d.Hr.), prin voia lui Dumnezeu, pentru păcatele noastre, a fost năvălirea celor fără de Dumnezeu agareni asupra pământului Rusiei. Căci un fecior de împărat al saracinilor a venit fără de veste la Moscova cu mulţi tătari, a ars satele şi se apropia de cetate din toate părţile puterea agarenilor. Iar fericitul mitropolit Iona cu tot clerul, luând cinstitele cruci şi sfintele icoane, înconjura zidurile cetăţii cu cântare de rugăciune, vărsând multe lacrimi din ochi în rugăciune cu dinadinsul către Dumnezeu pentru cetate şi pentru popor.

Deci, căutând spre un monah anume Antonie, care era stareţ la mănăstirea Ciudova, bărbat cucernic, pe care îl cunoştea sfântul şi ştia viaţa lui cea îmbunătăţită, i-a zis: „Fiule şi frate Antonie, roagă pe milostivul Dumnezeu şi pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu pentru izbăvirea cetăţii şi a toată dreptcredincioasa creştinătate de agarenii aceştia fără de Dumnezeu". Şi i-a zis Antonie: „Preamare arhiereule, mulţumim lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Lui, ajutătoarea noastră cea tare şi grabnică, căci a auzit rugăciunile tale şi a rugat pe Fiul Său, pe Domnul nostru Iisus Hristos, ca să fie mântuită cetatea aceasta şi toată credincioasa creştinătate pentru tine. Iar aceşti agareni cu nevăzută putere vor fi degrabă biruiţi şi izgoniţi, căci judecăţile lui Dumnezeu aşa au poruncit ca numai eu singur să fiu rănit de ei şi să mor". Aceasta zicând Antonie, iată deodată a

zburat o săgeată de la tătari şi a rănit pe acel stareţ Antonie, care, bolind puţin, a murit şi a fost îngropat cu cinste de preasfinţitul mitropolit şi de tot soborul.

După aceasta, venind praznicul Veşmântului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ce se prăznuieşte în două ale lunii iulie, s-au tulburat păgânii deodată cu frică şi cu cutremur. Apoi au fugit de la cetate, fiind izgoniţi de puterea lui Dumnezeu cea nevăzută. Iar sfântul mitropolit a poruncit ca degrabă să zidească în curtea sa o biserică, numită «Punerea Veşmântului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu», întru pomenirea izbăvirii de agareni, cu rugăciunile Maicii lui Dumnezeu, căci într-acea zi s-a eliberat cetatea de împresurarea barbarilor.

Apoi, după mulţi ani, preasfinţitul Părintele nostru Iona, ajungând la adânci bătrâneţi, s-a apropiat de cinstitul său sfârşit şi s-a făcut pentru aceea o descoperire de la Dumnezeu în acest fel: Străjerul soborniceştii biserici, care se numea Maxim, umblând într-o noapte împrejurul bisericii, după obiceiul străjii sale, a văzut biserica deschisă, arzând lumânări înăuntru şi preoţi cântând. Şi înfricoşându-se, a alergat şi a spus despre aceea preotului Iacob, eclesiarhul bisericii. Iar acela, alergând cu sârguinţă, a găsit biserica încuiată, precum şi a fost, iar lumina tot strălucea înăuntru.

Şi deschizând uşa, a intrat, dar n-a găsit pe nimeni, decât a văzut lumânările arzând şi s-a făcut în uimire. Şi a auzit un glas din altar, zicând către dânsul: „Iacobe, du-te şi spune robului Meu, Iona Mitropolitul, că cere de la Mine boală trupului său pentru sufleteasca mântuire şi Eu i-am auzit rugăciunea. Deci îi voi trimite o rană la picior şi întru acea durere va muri, de aceea să-şi îndrepteze degrab păstoria cea încredinţată lui, deoarece are să se ducă fără de zăbavă".

Auzind Iacob acel glas, s-a umplut de frică şi, fiind în nepricepere, nu a spus la nimeni vedenia lui, nici chiar arhiereului, căruia era dator să-i spună. Iar dimineaţa, sfântul păstor Iona l-a chemat la sine şi i-a zis: „Iacobe, unde ai fost în noaptea aceasta, ce ai văzut şi ce ai auzit şi pentru ce nu mi-ai mărturisit mie cele ce ţi s-au descoperit despre mine?" Iar Iacob, tremurând, a căzut la picioarele arhiereului, grăind: „Iartă-mă, stăpâne, eu n-am cutezat să-ţi spun, dar darul lui Dumnezeu ţi-a descoperit". Iar Sfântul Iona i-a zis: „Dumnezeu să te ierte, fiule, însă îţi vestesc că Dumnezeu îţi va lua de la tine pe soţia ta. Deci du-te degrabă şi rânduieşte cele pentru sufletul ei, ca în curată pocăinţă să se sfârşească". Iar femeia preotului era atunci sănătoasă, când a fost chemat la Mitropolie, dar, întorcându-se acasă, a găsit-o bolnavă foarte rău, iar după trei zile s-a

şi sfârşit creştineşte, împărtăşindu-se cu Sfintele Taine, precum se cade unui bun creştin.

După aceasta şi marele arhiereu Iona, vieţuind puţină vreme, plin fiind de zile şi de fapte bune, săvârşind cele sfinte în frica lui Dumnezeu şi de darul Sfântului Duh umplându-se foarte, a ajuns la fericitul său sfârşit. Pentru că a căzut în boală şi, la picioare având o rană, a slăbit cu trupul, dar nu şi cu duhul, căci în boală fiind, de biserică nu se despărţea. Iar când era să-şi dea sfântul său suflet în mâinile Domnului, pace şi binecuvântare a dat marelui cneaz Vasile şi seminţiei lui şi tuturor popoarelor. Şi rugăciunea fiind în gura lui, s-a dezlegat din trup şi s-a dus către Domnul, în anul 6969 (1461 d.Hr.), în 31 zile ale lunii martie, păstorind Biserica lui Dumnezeu 12 ani şi şase luni; iar cinstitul lui trup a fost pus în sobornicească biserică a Preasfintei Maicii lui Dumnezeu.

După moartea Sfântului Iona, la câţiva ani a murit şi marele cneaz Vasile Vasilievici, iar după el a venit fiul său, marele cneaz Ioan Vasilievici, singur stăpânitor al pământului Rusiei. Acela, cu bună-voirea lui Dumnezeu şi cu binecuvântarea preasfinţitului mitropolit Gherontie, a voit ca, risipind vechea şi sobornicească biserică, să zidească alta nouă mai mare, precum este acum. Drept aceea, luând cinstitele moaşte ale Sfântului Petru mitropolitul, făcătorul de minuni, le-a mutat în altă biserică o vreme oarecare.

Iar după risipirea bisericii celei vechi, când au început a săpa şanţurile pentru temelia bisericii celei mari, au aflat moaştele celor-lalţi mitropoliţi: Teognost, Ciprian, Fotie şi ale acestui Sfânt Iona, făcătorul de minuni. Deci, săvârşindu-se sobornicestile panahide, în vremea aflării acelor cinstite moaşte, a adus pe un copil de şapte ani, care era slăbănog din pântecele maicii sale, anume Simeon, fiu al presbiterului Petru, care slujise în biserica Sfântului Ioan Scărarul, numită "cea de sub clopote".

Pe acel copil slăbănog, presbiterul sobornicestii biserici, Alexie, cu mâinile ridicându-l, l-a pus în racla Sfântului Iona, la picioare, şi-l ţinea acolo, poruncindu-i să se roage. Iar copilul, sprijinindu-se de preotul acela, se ruga şi a strigat cu mare glas, zicând de trei ori: „Vine ploaie!" Şi atunci era vreme senină şi nici un nor nu se vedea sus. Şi îndată copilul acela s-a făcut sănătos şi de atunci nu purtat, ci singur s-a dus acasă. Deci toţi minunându-se de aceasta, au preamărit pe Dumnezeu şi pe Sfântul Iona, plăcutul Lui.

Şi săvârşindu-se biserica cea mare sobornicească a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în anul 6987 (1479 d.Hr.), şi fiind sfinţită precum se cade, s-au mutat într-însa cinstitele moaşte ale

Sfântului Petru, făcătorul de minuni, apoi ale lui Teognost, Ciprian, Fotie şi ale acestui plăcut al lui Hristos, Iona. Dar, de vreme ce moaştele lui erau întregi şi neatinse de stricăciune, pentru aceea le-au pus deasupra pământului, în raclă, precum sunt văzute şi acum, la care mulţi venind cu rugăciune, se învrednicesc darului celui cerut.

Un om, anume Ioan, fiind mut şi neputând să grăiască nicidecum, a venit la racla sfântului şi s-a apropiat de cinstitele lui moaşte, sărutându-i sfânta mână. Dar nu se ştie ce negrăită şi dumnezeiască purtare de grijă s-a arătat omului acela, căci a întins sfântul mâna sa şi l-a apucat de limbă, încât a început omul acela a striga. Iar preoţii şi poporul care erau acolo în biserică au alergat la glasul acela şi nu se pricepeau pentru ce strigă mutul. Apoi a văzut omul acela cum sfântul i-a lăsat limba din mâinile sale. Şi, încetând răcnirea, Ioan a început limpede a grăi şi a propovădui înaintea tuturor dezlegarea limbii ce i s-a făcut lui prin minune.

Atunci pe toţi cei ce erau acolo i-a cuprins frica şi spaima de acea preaslăvită minune şi, împreună cu Ioan cel vindecat, preamăreau pe Dumnezeu şi pe Sfântul Iona, marele făcător de minuni.

Şi alte multe tămăduiri minunate s-au făcut şi se fac acum la sfintele lui moaşte, tuturor celor ce cu credinţă aleargă la dânsul, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh slăvit, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI AVDAS EPISCOPUL ŞI VENIAMIN DIACONUL ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

În vremea împărăţiei lui Teodosie cel Mic, Izdigherd, împăratul perşilor a pornit prigoană împotriva Bisericii, luând pricină din următoarea împrejurare:

Un episcop oarecare, Avdas, împodobit cu multe virtuţi, împins de zel dumnezeiesc, a distrus templul în care perşii se închinau focului, numit Pirion. Aflând împăratul acest lucru de la magi, a trimis de l-a adus înaintea lui pe Avdas, pe care l-a întrebat mai întâi cu blândeţe pentru ce a făcut acest lucru şi i-a poruncit să zidească din nou acel templu.

Dar împotrivindu-se Avdas şi spunând că nu poate nicidecum să facă aşa ceva, atunci Izdigherd a ameninţat că va distruge toate bisericile şi a pus început ameninţărilor lui, poruncind mai întâi să fie

aruncat în temniţă dumnezeiescul Avdas. Şi au fost aruncaţi împreună cu Avdas şi Veniamin diaconul, nouă mucenici şi împreună cu ei alţi mulţi sfinţi, care au fost mâncaţi de vii de şoarecii şi de pisicile închise laolaltă cu ei.

Iar după treizeci de ani, furtuna prigoanei, dezlănţuită de magi întocmai ca nişte vânturi puternice, a adus asupra credincioşilor iarăşi încercările chinurilor. Căci mistuind pe mulţi cu tot felul de pătimiri, îi dădeau apoi morţii, iar pe alţii, supunându-i la surghiuniri îndelungate şi la tot felul de chinuri, îi slobozeau din viaţă prin moarte de tot felul.

Dar nu trebuie să ne mirăm, fiindcă acestea s-au întâmplat prin îngăduinţa lui Dumnezeu. Căci asemenea chinuri de multe feluri, precum a spus Domnul nostru Iisus Hristos, trebuiau să se întâmple. Pentru aceasta şi sfinţii aceştia, prin răbdare şi mucenicie, au primit cununile biruinţei.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne, Dumnezeul nostru, miluieşte şi ne mântuieşte pe noi toţi. Amin.

Citeşte-mă pe mine, o, creştine,
Cartea zice de la sine.
Citeşte-mă cu luare aminte,
Şi cu osârdie fierbinte.
Că dacă cu dragoste mă vei iubi,
Şi des mă vei folosi,
Vei vedea cum sfinţii s-au nevoit,
Şi pe draci i-au biruit.
Şi au câştigat cerească împărăţie,
Odihna cea de vecie.
Iar dacă şi cuvintele ce sunt în mine
Le vei lua în minte bine
Te vei învăţa minuni cereşti
Şi laude dumnezeieşti.
De unde vei lua mult folos
De la Mântuitorul Hristos.
Iar dacă vei afla în mine ceva lipsire
Şi greşale în tipărire
Nu-s eu vrednică de prihănit,
Ci cei ce m-au tipărit
Însă tu, iubite foarte,
De pofteşti cerească soartă
Îndreptează ce găseşti
Pe nimeni să nu prihăneşti
Că şi tu eşti neputinţei supus
Ca şi cei arătaţi mai sus
Unul pentru altul vă rugaţi
Ca raiul să-l câştigaţi.

Sfârşit şi lui Dumnezeu, Cel în Treime slăvit, laudă!

CUPRINS

Introducere, Arhimandrit Ioanichie Bălan 5

Ziua întâi

Cuvioasa Muceniţă Evdochia 7

Sfânta Cuvioasă Domnina 37

Ziua a doua

Sfântul Sfinţitul Mucenic Teodot, Episcopul Cirenei 38

Sfântul Mucenic Troadie 44

Sfinţii patru sute patruzeci de Mucenici 45

Cuviosul Agaton 45

Ziua a treia

Sfinţii Mucenici Eutropiu, Cleonic şi Vasilisc 50

Ziua a patra

Cuviosul Gherasim de la Iordan 61

Sfinţii Mucenici Pavel şi Iuliana
şi cei împreună cu dânşii 67

Cuviosul Iacob pustnicul 81

Ziua a cincea

Sfântul Mucenic Conon din Isauria 93

Sfântul Mucenic Conon grădinarul 101

Sfântul Mucenic Evloghie din Palestina 102

Ziua a şasea
Sfinţii patruzeci şi doi de mucenici din Amoreea 103
Cuviosul Isihie pustnicul 116
Sfântul Mucenic Conon şi fiul său 118

Ziua a şaptea
Sfinţii Sfinţiţi Mucenici Efrem, Vasile, Evghenie,
Elpidie, Agatodor, Eterie şi Capiton 125
Cuviosul Emilian monahul 129
Cuviosul Pavel cel simplu 131
Povestire despre cei ce primesc milostenie 136

Ziua a opta
Cuviosul Teofilact Mărturisitorul, Episcopul Nicomidiei 138
Sfântul Mucenic Teodorit, prezbiterul Antiohiei 140
Sfântul Pavel Mărturisitorul 144

Ziua a noua
Sfinţii patruzeci de Mucenici din Sevastia 145

Ziua a zecea
Sfinţii Mucenici Codrat, Ciprian, Dionisie, Anect,
Pavel, Crescent şi cei împreună cu dânşii 154
Sfântul Mucenic Codrat Nicomidianul,
împreună cu Saturnin, Rufin şi alţii 161
Cuvioasa Anastasia,
numită Anastasie eunucul 172

Ziua a unsprezecea
Sfinţii Mucenici Trofim şi Tal 176
Sfântul Sofronie, Patriarhul Ierusalimului 179
Sfântul Mucenic Pionie, prezbiterul Smirnei,
şi cei împreună cu dânsul 186

Ziua a douăsprezecea
Cuviosul Teofan Mărturisitorul 197
Sfântul Grigorie Dialogul, papă al Romei 209

Ziua a treisprezecea
Aducerea moaştelor Sfântului Nichifor,
Patriarhul Constantinopolului 216
Sfântul Mucenic Urpasian 218

Ziua a paisprezecea
Cuviosul Benedict, purtătorul de Dumnezeu 220

Ziua a cincisprezecea
Sfântul Apostol Aristobul, Episcopul Britaniei 245
Sfinţii Mucenici Agapie, Plisie, Timolau, Romil
şi cei împreună cu dânşii 246
Sfântul Mucenic Alexandru, preotul din Sida 247
Sfântul Mucenic Nicandru 249
Sfântul Mucenic Menign Nălbitorul 250

Ziua a şaisprezecea
Sfântul Mucenic Sabin 253
Cuviosul Anin monahul, făcătorul de minuni 254

Ziua a şaptesprezecea
Cuviosul Alexie, omul lui Dumnezeu 260

Ziua a optsprezecea
Sfântul Chiril, Arhiepiscopul Ierusalimului 269

Ziua a nouăsprezecea
Sfinţii Mucenici Hrisant şi Daria
şi cei împreună cu dânşii 273

Ziua a douăzecea
Cuvioşii Părinţi ucişi de arabi
în Mănăstirea Sfântul Sava cel Sfinţit 287

Ziua a douăzeci şi una
Sfântul Toma, Patriarhul Constantinopolului 294
Cuviosul Iacob, Episcopul şi Mărturisitorul 296
Sfântul Chiril, Episcopul Cataniei 296

Ziua a douăzeci şi doua
Sfântul Sfinţit Mucenic Vasile, preotul Ancirei 297
Sfânta Drosida şi cele împreună cu dânsa 305

Ziua a douăzeci şi treia
Sfântul Mucenic Nicon şi cei 199 de ucenici ai săi 307
Cuviosul Nicon, egumenul Pecerscăi 315

Ziua a douăzeci şi patra
Sfântul Artemon, Episcopul Seleuciei din Pisidia 320
Cuviosul Iacob Mărturisitorul 320
Minunea ce s-a făcut în Mănăstirea Pecersca 323

Ziua a douăzeci şi cincea
Cuvânt la Buna Vestire 325

Ziua a douăzeci şi şasea
Soborul Sfântului Arhanghel Gavriil 337
Sfântul Mucenic Irineu, Episcopul Sermiei 342
Cuviosul Malh 345
Cuviosul Vasilie cel Nou 351

Ziua a douăzeci şi şaptea
Sfânta Muceniţă Matroana 388

Cuviosul Ioan înainte-văzătorul 389

Ziua a douăzeci şi opta

Cuviosul Ilarion, noul mărturisitor 402
Cuviosul Evstratie postitorul şi mucenicul Pecerscăi 403
Cuviosul Ştefan Mărturisitorul 406
Povestire despre ostaşul Taxiot 407

Ziua a douăzeci şi noua

Cuviosul Marcu, Episcopul Aretusiei, Chiril diaconul şi cei împreună cu dânşii 410

Ziua a treizecea

Cuviosul Ioan, care s-a nevoit într-un puţ 414
Sfântul Ioan Scărarul 415
Monahul care n-a osândit pe nimeni 423

Ziua a treizeci şi una

Sfântul Mucenic Ipatie, Episcopul Gangrelor 424
Sfântul Iona, Mitropolitul Kievului şi a toată Rusia 427
Sfinţii Mucenici Avdas episcopul şi Veniamin diaconul 433

Tehnoredactare computerizată
la Sfânta Mănăstire Sihăstria
Format 16/70 x 100 1/1
Coli de tipar 27,5

F.E.P. «Tipografia Centrală»
277068, Chişinău, str. Florilor, 1
Departamentul Edituri, Poligrafie
şi Comerţul cu Cărţi

ISBN 973-0-00568-0